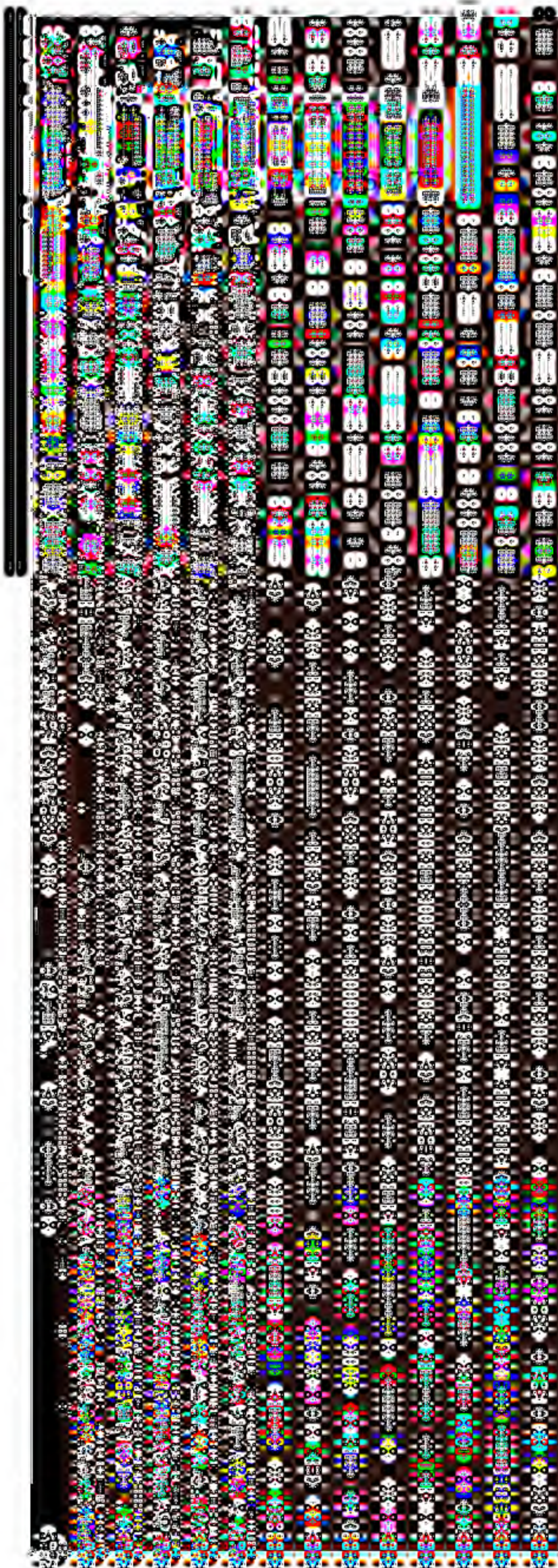
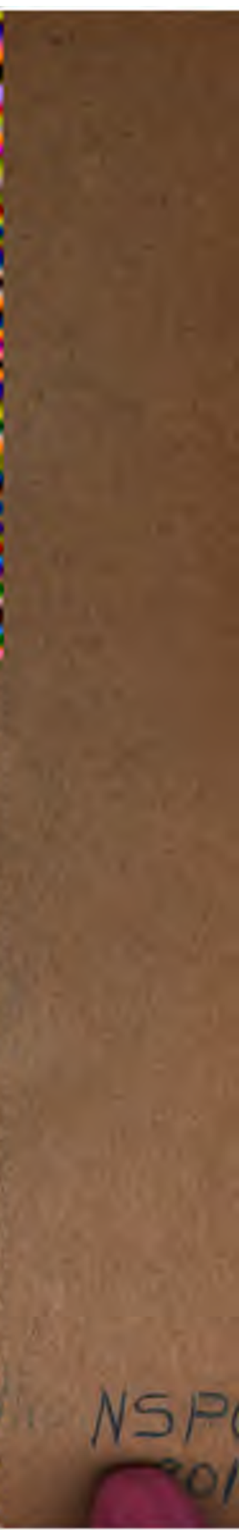

NSP

ATHENAEI
DEIPNOSOPHISTARUM
LIBRI QUINDECIM

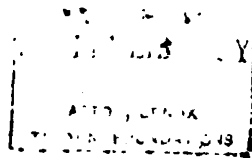
ΑΘΗΝΑΙΟΥ
ΝΑΥΚΡΑΤΙΤΟΥ
ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΑΙ

ATHENAEI
NAUCRATITAE
DEIPNOSOPHISTARUM
LIBRI QUINDECIM

EX OPTIMIS CODICIBUS NUNC PRIMUM COLLATIS
EMENDAVIT AC SUPPLEVIT
NOVA LATINA VERSIONE ET ANIMADVERSIONIBUS
CUM IS. CASAUBONI ALIORUMQUE TUM SUIS
ILLUSTRAVIT
COMMODISQUE INDICIBUS INSTRUXIT

IOHANNES SCHWEIGHAEUSER
ARGENTORATENSIS
INSTITUTI SCIENTIAR. ET ART. POPULI GALLO-FRANC. SOCIUS
ANTIQUAR. LITERAR. IN SCHOLA ARGENT. PROF.

ARGENTORATI
EX TYPOGRAPHIA SOCIETATIS BIPONTINAE
ANNO IX. (1801.)

IN ATHENAEI DEIPNOSOPHISTAS PRAEFATIO EDITORIS.

I.

AUCTOR OPERIS.

ATHENAEUS, [a] auctor operis cuius editionem instauramus, nescio an muneris professione, studio certe & eruditione *Grammaticus* fuit; [b] ea scilicet ratione, qua apud Graecos olim nomine isto insigniebantur viri, qui non modo recte loquendi scribendique praecepta, & quidquid ad verborum universique sermonis rationem pertinet, adcurate tenerent; verum etiam poëtarum veterum & aliorum quorumque praestantissimorum scriptorum lectione ita essent innutriti, ut omnifaria doctrinae copia & omnis prae-

a) Graece Ἀθήναιος, nomine προπαροξυτόνως scripto. Vide Animadv. nostr. T. I. p. 7. De quo & diserte Eustathius monuit: Εἰς δὲ τὴν διάφορον τόνωσιν τοῦ φαεινὸς καὶ φάεινος θετέον σὺν ἄλλοις ἀλλαχοῦ δηλουμένοις καὶ τὸ Ἀθηναῖος τοπικὸν, καὶ Ἀθήναιος κύριον. Commentar. ad Iliad. β'. p. 237. l. 10 sq. ed. Bas.

b) Ἀθήναιος Ναυκρατίτης, Γραμματικός. Suidas.

ſertim antiquitatis cognitione praeſtarent : quo toto genere ita excelluiſſe Athenaeum, ex hoc ipſo opere adparet, ut inter Grammaticos, hoc eſt, inter Literatos & Philologos & Polyhiſtores non ſuae ſolum aetatis, ſed omnium etiam ex omni memoria temporum, principe quodam loco haud dubie poni mereatur. [c]) *Naucratim*, Aegypti oppidum, huic fuiſſe *patriam*, paſſim ipſe oſtendit; veluti lib. III. p. 73. a. VII. 301. c. & XI. 480. d. *Aetatem* parum adcurate Suidas declaravit, *Marci temporibus vixiſſe* ſcribens; [d]) niſi Marcum, non Philoſophum Imperatorem, ſed Caracallam dixit, [e]) quem M. Antonini nomine uſum eſſe conſtat. Quamquam enim facile credas, natum fuiſſe Athenaeum imperante M. Aurelio Philoſopho, aetatis tamen vigor poni haud dubie debet poſt initum tertium a Chriſto

c) Qui Athenaei opus in Epitomen redegit, is variis ſubinde honorificis nominibus auctorem ornavit. τὸν ῥήτορα vocat, II. 50. f. τὸν σοφιστὴν, I. 4. a. 26. c. 49. a. τὸν φιλόσοφον, I. 20. c. II. 50. d. Eumdem CASAUBONUS in Epiſtola ad Lectorem, Animadverſionibus praemiſſa, *ſcriptorem* dicit *vere πολυμαθέστατον, vere undecunque doctiſſimum*; denique *Graecorum Varronem aut Plinium*. Ubi quod ad Plinium ſpectat, doctrinae quidem copia, qua abundavit Athenaeus, cum Plinii infinita rerum omnium ſub hominis notitiam cadentium cognitione haud immerito conferri potuiſſe videtur: plurimum vero inter operis Pliniani deſcriptionem, lucidumque ordinem, quo Hiſtoriam omnem Naturalem explicavit Romanus philoſophus, & inter Naucratitae literatoris nullo ordine ac veluti fortuito profuſas divitias intereſſe, recte monuit CAMUS in Introitu Adnotationum ad Ariſtotelis Hiſtor. Animal. p. XVI.

d) Γεγονὼς ἐπὶ τῶν χρόνων Μάρκου. Vide Animadv. noſtras p. 32. ad I. 2. c.

e) Eodem modo, niſi erraverit Suidas, accipiendum eſſe quod apud eumdem de Oppiani poëtae aetate legitur, γεγονὼς ἐπὶ Μάρ-

nato seculum, circa vicesimum fere illius seculi annum. Certe, quo tempore eruditionis suae monumentum hoc exegit Noster, obierat iam non modo Commodus Imperator, f) sed etiam Oppianus poëta, Halieuticorum auctor, g) Antonino Caracallae inscriptorum; nondum autem Varias Historias ediderat Aelianus, quem sub Alexandro Severo vixisse, nec multum ultra eius tempora vitam produxisse constat. h) Denique nisi nos fefellerunt rationes, quas in Animadversionibus nostris subduximus, finem *Deipnosophistis* suis Athenaeus circa A. C. 228. imperante Alexandro Severo imposuit. i) Caeterum de vita huius viri nihil quidquam compertum habemus; nisi quod, priusquam hos Convivales Eruditorum Sermones ederet, aliud opus *De Syriae Regibus* conscripserit. k)

χου Ἀντωνίνου βασιλέως, PERIZONIUS monuit in Praefat. ad Aeliani Varias Historias.

f) Vide Athen. XII. 537. f.

g) Athen. I. 13. c.

h) Complura non aliunde nisi ex ipsis Athenaei Deipnosophistis in Varias suas Historias transtulisse Aelianum, luculentissime PERIZONIUS in Praef. ad Aelian. demonstravit: quo pertinent quae habet Aelian. I. 15. 26. & 27. II. 18. 37. 38. 40. 41. IV. 22. 23. VIII. 7. IX. 3. 8. & 9. X. 6. XIII. 6. XIV. 7.

i) Vide Animadv. pag. 19 seq. ad L. 1. e.

k) Περὶ τῶν ἐν Συρίᾳ βασιλευσάντων: cuius operis obiter & modeste mentio iniicitur in Deipnosoph. V. 211. a. Quod vero ex IV. 155. a. collegit Vossius, (de Hist. Graec. II. 15.) peculiari etiam opere tradidisse Athenaeum historias Ducum eorum, qui singulari inito certamine salutem exercituum redemissent; id quidem haud ita certum est. Potuerat illius usus mentionem facere in parte deperdita libri primi Deipnosophistarum; eo fortasse loco, quo de Homericis heroibus sermo habebatur.

II.

Opus ipsum.

Titulum operi, quod prae manibus habemus, Δειπνοσοφισταί fecisse auctorem, (id est, *Deipnosophistae;* quasi diceret, *Eruditi Viri Coenantes*, vel *Convivales Doctorum Virorum Sermones*) non Δειπνοσοφιστής, ut vulgo in introitu operis legebatur, docuimus in nostris ad eum locum Animadversionibus. De *instituti ratione* ac de mira rerum varietate, quas his libris complexus est Athenaeus, in eodem operis introitu, quem modo dixi, satis luculenter sive Epitomator, sive (quod mihi verosimilius visum erat) ipse Auctor praefatus est; ita quidem, ut post ea, quae in Animadversionibus ad duo priora Libri primi capita adnotavimus, nihil fere hic praefandum nobis supersit. Nec est nunc animus, pro more fere Editorum, in effusas quasdam Operis laudes, cuius instaurandi onus suscepimus, evolare. Quin potius dicamus statim, quod res est: per totum opus non tam id egisse auctorem, ut proprii vel ingenii vel iudicii monumentum relinqueret, quam ut, quid de infinita rerum varietate alii dixissent, quibusve verbis partim Poëtae cuiusvis generis, partim prosaici scriptores, Historici, Philosophi, Oratores, Medici, Philologi, aut si qui sunt alio ex ordine aucto-

l) Vide Fabric. Bibl. Graec. T. III. p. 632. not. d. Illorum Auctorum & operum cuiusque ab Athenaeo citatorum recensum, multo quam adhuc editus erat auctiorem, & in locis quam plurimis emendatiorem, cum aliis Indicibus in fine totius suscepti

res, qui vel ſeria vel iocoſa & urbani ſalis plena ſcripto conſignarunt, ſua obſervata, ſua cogitata, ſuos denique vel animi ſenſus vel phantaſiae luſus expreſſiſſent, doceret: atque adeo immenſae vereque ſtupendae doctrinae copiâ delectaret, erudiret, propemodum dixerim, obrueret lectorem. Numerum ſi quis inire voluerit Auctorum, quorum e ſcriptis loca, breviora quidem multa, ſed & ſatis longa haud pauca, in hoc opere citantur, ad octingentos eſſe comperiet. l) Atque in his auctoribus bene multi ſunt, quorum e ſingulorum diverſis ſcriptis teſtimonia ſparſim vicena, tricena, quinquagena & amplius adferuntur. m) Horum ex numero multa quidem loca (quod vix aliter fieri potuiſſe conſentaneum erat) non tam adcurate, quam voluiſſes, nec penitus ad verbum ſuis e fontibus transſcripta eſſe, partim ex ipſis per ſe inſpectis, partim ex collatione cum fontibus ubi ſuperſunt, adparet. At ſupereſt tamen numerus locorum minime ſpernendus tam bene tamque integre in Athenaei codicibus (eis quidem, quibus in adornanda hac Editione nobis licuit uti) conſervatorum, ut multi paſſim errores, qui codices, quibus ipſi fontes hodie continentur, occuparunt, aut qui aliorum auctorum codices invaſerant, a quibus eadem vetuſtiorum ſcriptorum loca citan-

operis, ſi Deo placet, exhibituri ſumus Lectoribus.

m) Obiter alicubi commemorat ipſe auctor, (VIII. 336. d.) unius *Mediae Comoediae, quae vocatur, octingentas & amplius Fabulas ſe perlegiſſe, ex eiſque Excerpta in ſuos Commentariolos retuliſſe.*

tur, hoc ipſo praeſidio ab Athenaei codicibus nobis oblato partim ſublati fuerint a viris doctis, partim a futuris illorum auctorum Editoribus, ſi id agere voluerint, feliciter certiſſimaque ratione tolli poſſint. Sed quod pretium inprimis eximium ac vere inaeſtimabile addit huic operi, eſt infinitus ille locorum numerus e praeſtantiſſimis cum Poëtis tum aliis Scriptoribus excerptus, quorum vel cuncta penitus, vel ea certe, de quibus agitur, ſcripta perierunt: quo fit, ut iſtas reliquias, & in his bene multas maximi aeſtimandas, unius Athenaei induſtriae, & bonae fortunae, quae illius opus ad noſtram pervenire aetatem paſſa eſt, acceptas hodie feramus. Ut *Proſaicos* omittam Scriptores, e quibus Athenaei noſtri beneficio inſignia fragmenta, ad rem Grammaticam, ad rariorum obſcuriorumque verborum Graecorum explicationem, ad veterum poëtarum interpretationem, tum ad cunctas fere univerſae Naturalis Hiſtoriae partes, ad Medicorum veterum de uſu & viribus Alimentorum ſententias, ad ingenia moreſque multorum Philoſophorum aliorumque Hominum, quorum memoria aliunde ad nos pervenit, penitius pernoſcendos, ad Artis humanae opera & ingenioſa inventa, ad Vitae omnis privatae, apud Graecos praeſertim, mores uſuſque & conſuetudines ſpectantia, denique ſexcentas alias res ſcitu iucundas fructuoſaſque illuſtrantia: inſpiciat mihi aliquis Fragmentorum collectiones Sophoclis, Euripidis, Ariſtophanis, Menandri,

Philemonis, a viris doctis editas; inspiciat Excerpta e Tragoediis & Comoediis Graecis ab Hugone Grotio collecta; inspiciat Lyricorum reliquias, & omnino veterum *Poëtarum* Analecta; videbit, quantus sit numerus pretiosissimarum ex universo isto genere reliquiarum, quae ab uno maxime Athenaeo nobis conservatae, & ex uno potissimum hoc opere, de quo agimus, in Collectiones istas receptae sunt.

Nec vero diffitendum est, quod iam initio significavi, non nimis ingeniosum esse illud huius Auctoris inventum, ac ne satis quidem vel commodum vel probabile, quo omnes istas super tam diversissimis argumentis disputationes, in eisque multas in longum admodum productas, uno in convivio, occasione idemtidem capta a variis cibis subinde illatis, habitas finxit. At rursus tamen disputationum ipsarum cum per se oblectatione, tum iucunda varietate, ita tenetur plerumque demulceturque lector, ac subinde etiam veluti abripitur, ut, si quid in universi dramatis oeconomia vitiosum videri queat, (nam veluti magnum aliquod *drama* [a]) instructum totum opus voluerat auctor) eo ne magnopere quidem offensum se sentiat. Videtur tamen ipse auctor nonnumquam rationis illius, quam secutus est, incommoda intellexisse: quae cum aliis modis levare studuit, tum hoc, ut omisso interdum illo apud Larensium convivio, omissisque quos finxerat convivis, ad unum Ti-

a) Vide I. 1. f.

mocratem ſuum, cui etiam totum opus inſcripſit, longiorem aliquam dirigeret orationem; o) cum alioqui non niſi brevibus verbis, in fine fere & initio cuiuſque Libri, compellare eumdem conſueverit. Subinde etiam, non quidem ex profeſſo, ſed obiter ac veluti aliud agens, ita loquitur, ut videatur *non unius diei convivium* illud fingere, ſed *per complures deinceps dies continuatum; p)* quo ſcilicet minus improbabilis lectoribus accideret tam infinita copia varietaſque ſermonum una in coena habitorum.

Sed illud quidem immerito reprehenſum in Noſtro eſt, q) quod, contra quam credibile ſit, tot auctorum tam longa loca memoriter recitantes fecerit convivas. Satis enim notum eſt, antiquis temporibus omnes fere literarum ſtudioſos, in illa praeſertim librorum raritate, qua paucis propriam ſibi comparare bibliothecam licebat, conſtanti uſu pertinacique exercitatione tantam memoriae facultatem eſſe conſecutos, ut, ſi vel maxime omnes convivas memoriter omnia loquentes induxiſſet Athenaeus, mirum illud quidem hodie nobis poſſet accidere, ſed pro illorum temporum ratione non admodum

o) Vide initium Libri IV. coll. cum lib. III. extr. & init. libri X. coll. cum IX extr. &c. Vide etiam, qua ratione viam ſibi paraverit lib. VII. pag. 277. c. ad Piſcium varia genera ordine alphabetico recenſenda & pertractanda; quo in argumento totus ſeptimus liber verſatur. Caeterum de arte qualicumque, quam ad inſtituendum & probabili quadam ratione inſtruendum ſuum iſtud drama adhibuerit, e prioribus maxime Libris & ex ipſo operis introitu iudicium ferri debebat: quod nobis hodie facere

abhorrens ab eo, quod fieri aut credi posset, videri deberet. At, quamvis subinde memoriter nonnulla, Poëtarum praesertim loca, recitantes faciat; tamen non modo ubi de quibusdam e convivis loquitur, quos τρεχεδείπνους, id est, *cupidos alienarum coenarum sectatores* vocat, *ab his*, ait, *veluti pro symbola collatos esse Collectaneorum libellos*, r) *e quibus de scripto ea recitarent*, quae grata convivatori reliquisque convivis essent futura; verum etiam alibi diserte dicit, *omnes deipnosophistas suas e Commentariolis suis symbolas contulisse*. s)

Caeterum quamquam infinitam *Rerum* scitu tam iucundarum, quam utilium, copiam complectatur hoc opus; tamen negari non debet, magnam ac paene maiorem eius partem in *Verborum* tractatione expositioneque versari. At non sunt haec trita quaedam aut trivialia Grammatistarum praecepta: sed exquisite plerumque observata, partim ex probatissimis veterum Grammaticorum, quorum scripta nobis invidit aetas, partim ex propria optimorum auctorum lectione, & poëtarum praesertim, quotquot scriptis umquam claruerant, studiose col-

non licet, cum & de opere olim integro duo priores Libri perierint, &, quae ad exteriorem tractationis formam & ad signandum disputationis gressum pertinebant, eorum alia in angustum contracta, alia plurima recisa sint ab Epitomatore.

p) Vide lib. V extr. VIII. 331. b. X extr. & XI. init. XIV. 613. d. e. 623. e. XV. 665. a.

q) Vide Fabric. loco supra cit. T. III. p. 632. not. d.

r) Athen. I. 4. b. ubi confer Animadv. p. 53.

s) VII. 277. b.

lecta, ad Graeci sermonis puritatem proprietatemque & ad rariorum verborum usum sensumque explicandum spectantia: [t]) ita quidem, ut inter opera Grammatica, quibus ad Graecae linguae penitiorem cognitionem & ad veterum qui supersunt Auctorum intellectum aditus panditur, praecipuo quodam loco idem hoc opus debeat haberi. Quo loco semper etiam habitum est ab omnibus, quorum in hoc genere iudicium alicuius momenti est. [u])

Quod ad exteriorem operis formam pertinet, unum commemorandum restat: scilicet in Codicibus cum integri (quatenus superest) operis, tum Epitomes, totum opus in *Quindecim Libros* esse distributum. Et ea quidem distributio non modo iam Suidae aetate, [x]) verum etiam Stephani Byzantini, [y]) quinto post C. N. seculo, in eis

t) *Athenaeus, subactus (si quisquam) in libris veterum evolvendis, & idem diligens singularium vocum captator*, &c. ait HEMSTERHUS. ad Lucian. T. II. p. 450. ed. Bip.

u) Ne longius ablegem Lectorem, cui fortasse hac ex parte parum cognitus adhuc Athenaeus fuerit; inspiciat H. Stephani Thesaurum Graecae Linguae, videbitque, nullo auctore, quam Athenaeo, frequentius usum Stephanum esse, cum in aliis quibuslibet Graecis dictionibus, tum in rarioris maxime & reconditioris usus verbis atque vocabulis. Quin etiam, ubi vel ad alios vetustiores Grammaticos provocantem videris eumdem Stephanum, vel ad multo iuniorem Eustathium; paulo curatius inquirendo comperies, & Eustathii observata plerumque ex uno Athenaeo nostro hausta fuisse, & vetustiorum illorum Grammaticorum praecepta maiori ex parte nonnisi eiusdem Athenaei beneficio ad nos pervenisse.

x) Quae Suidas nominatim ex *secundo Athenaei libro* citat in voce Βράβυλα, eadem hodieque apud Athenaeum II. 50. a. leguntur: quae apud eumdem in Δαμόξενος ex *libro III. & XI.* ea III. 101. f. & XI. 468. f. reperiuntur: quae ex eodem libro in

quidem quibus illi usi sunt codicibus obtinuerat. Denique eamdem partitionem operis in XV Libros ipsum Athenaeum auctorem habere, cum exitus cuiusque fere horum quindecim librorum, tum rursus exordium cuiusque libri ita manifeste ostendit, ut nullus dubitandi locus supersit. Quo magis mirari subiit, cum ex vetustis membranis Veneto-Parisiensibus, de quibus deinde erit dicendi locus, intellexi, in aliis olim Codicibus *triginta libros* Deipnosophistarum Athenaei fuisse numeratos; nempe non quod ex triginta illis perierint quindecim, sed quod idem opus quod hodie habemus, in libros dimidio fere breviores, quorum adeo duplus esset numerus, fuerit distributum. Quod si partitionis illius vestigia, quae in praedictis membranis supersunt, satis constarent sibi; z) suspicari liceret,

Δεξιπεμένης citantur, habes III. 124. b. Pariter quod *ex decimo Libro* adfert Suidas in Διόδωρος κωμικὸς, habes apud Athen. X. 431. c. Quae vero sub eâdem voce, de duarum Diodori fabularum titulis, Ἐπίκληρος & Πανηγυρίζοντες, *ex duodecimo Athenaei libro* citantur, ea quidem hodie ibi non reperiuntur: & Ἐπίκληρος quidem Diodori citatur apud Athen. VI. 235. e. & 239. a. τῶν Πανηγυριζόντων vero nusquam in libris, qui hodie supersunt, fit mentio. Quare quum in caeteris citationibus consentiat Suidas cum nostris codicibus, par est ut colligamus, in ista citatione aut illum errasse, referentem ad Athenaeum quod ad alium erat referendum, aut, quod magis crediderim, deesse nonnihil de decimo libro nostris Athenaei codicibus.

y) Quae *ex Athenaei Deipnosophistarum libro secundo* citavit Stephanus in Ἰβηρία, ea habes II. 44. b. quae ex eodem libro citavit in Γαιτοῦλοι, habes II. 62. e. quae in Γάγγρα ex *tertio Athenaei Libro*, eadem leguntur III. 82. c.

z) Cum Codicem ipsum inspicere excutereque mihi non licuerit, quae huc spectant promam quatenus cognita habeo ex

bis ab Athenaeo idem opus diverſâ nonnihil formâ fuiſſe editum, &, poſtquam priori editione in XXX libros fuiſſet diviſum, altera dein editione binos quoſque libros in unum eſſe confuſos.

III.

Fata Operis, priusquam typis excuderetur; TESTIMONIA VETERUM; EPITOME.

Vix ediderat *Deipnoſophiſtas* ſuos *Athenaeus*, cum ſcrinia huius ſcriptoris compilavit, ut vidimus, *Aelianus;*[a]) & complura ex hoc opere, nulla auctoris mentione facta, in Varias ſuas Hiſtorias transtulit; ſive quod impune ſibi id licere ratus erat, ſive quod haud facile in vulgus proditum iri illud plagium ſperaverat: credibile eſt enim, Athenaei opus cum ſua mole, tum ob ipſam reconditae eruditionis copiam, qua refertum eſt, pleroſque vulgo lectores deterruiſſe, nec ad multorum admodum hominum perveniſſe notitiam. Quidquid ſit vero, non prorſus in obſcuro delituit tam luculentum literatae induſtriae monumentum; nec deſunt per inſe-

notulis ab eodem Adoleſcente ad me miſſis, qui totum codicem cum exemplo editionis Caſaubonianae contulit. Ipſum quidem opus in eo codice, aeque atque in aliis codicibus & in Epitome, in XV libros eſt diſtributum, quorum quiſque ab eiſdem verbis, quibus in aliis codicibus, incipit, & in eadem definit verba: ſed inſcriptio nonnullorum Librorum in hoc codice aliquid ſingulare habet. Scilicet:

Liber IV. (nam deeſt etiam vetuſto illi codici initium Libri III. cum duobus integris prioribus Libris) nudam hanc habet inſcriptionem: Τῶν εἰς λ΄. ἀρχὴ τοῦ ζ΄.

Liber V. ſic inſcribitur: Ἀθηναίου Ναυκρατίτου Δειπνοσοφιστῶν, τῶν εἰς λ΄. τέλος τοῦ ϛ΄. ἀρχὴ τοῦ ϑ΄.

Initio libri VI. nil notatum.

quentium seculorum decursum sparsim vestigia, quae nobis demonstrent, & notum hoc opus fuisse literatis hominibus, & sedulo etiam a multis, Grammaticis utique praesertim, tractatum. *Sopatrum* Sophistam, seculi quarti initio, in primo Eclogarum libro, qui περὶ τῶν παρ' Ἕλλησι μυθολογουμένων θεῶν agebat, cum ex aliis auctoribus plura, tum vero nonnulla ἐκ τῶν Ἀθηναίου τοῦ Ναυκρατίτου Δειπνοσοφιστῶν collegisse, Photius docet.[b]) Dein *Harpocration*, in Lexico Decem Rhetorum, ex Athenaeo plura subinde sumsit, velut in voce Ἐγγυθήκη, in Νάννιον, & alibi; nec tamen nisi semel auctorem nominavit.[c]) Paulo post latinus scriptor *Macrobius*, cum componendorum Saturnaliorum consilium caperet, haud dubie Athenaei maxime Deipnosophistas animo sibi proposuerat, quorum fere ad exemplar suos illos convivales sermones digereret: ex eodemque Nostri opere cum alia sparsim, tum manifeste ea quae de *variis Poculorum generibus nominibusque*, apud Graecos usitatorum, commentatus est, paene ad verbum transscripsit.[d]) Sequitur dehinc

Lib. VII. Τῶν εἰς λ'. ἀρχὴ τοῦ ιγ'. ζ'.

VIII. Ἀθηναίου Ναυκρατίτου δειπνοσοφιστῶν, τῶν εἰς λ'. ἀρχὴ τοῦ ιε'. η'.

IX. Τῶν εἰς λ'. ἀρχὴ τοῦ ιστ'. θ'.

X. Τῶν εἰς λ'. ἀρχὴ τοῦ ιζ'. ι'.

XI. Ἀθηναίου Ναυκρατίτου δειπνοσοφιστῶν ια.

XII. Initio nil notatum. In fine subscribitur: ιβ'.

XIII. ιγ'. (Nil aliud.)

XIV. Nil notatum.

XV. Nil notatum.

a) Vide supra, sect. 1. not. h.

b) Photius in Biblioth. Cod. CLXI. p. 175. ed. Hoesch.

c) Voce Ναΐς. ubi ait, Γραπτέον ἂν διὰ τοῦ ν', Ναΐς, καὶ οὐ Λαΐς, ὡς καὶ Ἀθήναιος ἐπισημαίνεται. Conf. Athen. XIII. 586. f. & 592. c.

d) Vide Macrobii Saturnal. lib. V. cap. 21. & confer cum

tota Grammaticorum & Lexicographorum cohors, quorum nullus facile fuit, quin sedula manu idem hoc Athenaei opus tractaverit. Et ad *Hesychium* quidem quod spectat, potuit ille utique in conquirendis interpretandisque rarioribus Graeci sermonis dictionibus saepius eisdem uti fontibus, quibus usus Athenaeus erat; sed Lexicographi illius aetate complura, e quibus hauserat Athenaeus, cum vetustiorum Grammaticorum, tum aliorum auctorum scripta, quorum e fontibus rivuli in Hesychii opus derivati sunt, iam interiisse aut certe ab ipso Hesychio non tractata fuisse videntur; e) ut dubitari fere non debeat, quin suarum glossarum multas ex eodem nostro Athenaeo ille decerpserit: qua de re in Animadversionibus nostris monendi iam sparsim data est, & posthac dabitur, occasio. A *Stephano Byzantino* nominatim subinde laudatos Athenaei Deipnosophistas, supra vidimus. f) Eo-

Athen. XI. p. 474 sq. p. 477. & p. 481 sq. De quo monuerat iam Petr. Victorius Variar. Lection. XVI. 23.

e) Quod si omnes Grammaticos tractasset Hesychius, e quibus Athenaeus profecerat; non videtur satis habiturus fuisse, in Epistola ad Eulogium nonnisi Aristarchum, Apionem, Herodotum & Herodianum nominare, quibus se usum esse profiteretur.

f) Vide Sect. II. not. *y*. Ibi citatis addi poterant ea quae habet idem Stephanus in Ἀχόναι, coll. Athen. III. 85. b. & quae in Τῆνος idem adtulit ex Athen. II. 43. c. ad quem posteriorem Nostri locum video me in Animadvers. oblitum esse istud referre Stephani citatum.

g) Etymol. M. in Βράβυλα: Ἀθήναιος ἐν τῷ β'. τῶν Δειπνοσοφιστῶν. Conf. Athen. II. 49. f. & 50. a.

h) Suidae nonnulla loca, quibus numerum etiam libri declaravit, unde sua depromsit, supra collegimus, sect. II. not. *x*. Reliqua qui cognoscere voluerit loca, adeat KUSTERI duos *Indices in Suidam*, alterum *Auctorum a*

dem Athenaei opere usus est porro *Etymologici Magni*, quod vocari solet, *auctor*; licet non nisi semel nominare dignatus sit. g) *Suidas* in Lexico paulo minus centies Athenaei usus est testimoniis, aliâs diserte laudato auctore, aliâs tacito eius nomine. h) Denique vero in *Eustathii* in Homerum Commentariis Athenaeus noster a capite ad calcem (verissime dixeris) utramque paginam facit: adeoque est incredibilis & paene infinitus locorum numerus, quibus doctus ille Praesul ex uno Athenaei fonte hortulos suos irrigavit, i) ut saepe etiam notissimorum nobilissimorumque auctorum, quorum ubivis obvia ipsa scripta sunt, unius eiusdem Athenaei verbis produxerit testimonia; utque, nisi de viri doctrina aliunde satis constaret, subinde propemodum videri ille posset e solo Naucratita Deipnosophista sapuisse. k)

Nec vero opere *Athenaei* integro usus Eusta-

Suida laudatorum, alterum *Locorum investigatorum, quae absque nomine Auctoris in Suidae Lexico citantur.*

i) Ultra ducenta Eustathii loca, quibus Athenaeus citatur, enumeravit FABRICIUS in *Indice Scriptorum ab Eustathio ad Homerum allegatorum*, Bibl. Graec. T. I. p. 316 seqq. Sed multum abest puto, ut sit ille numerus dimidius eorum, in quibus Athenaeum nominatim Eustathius laudavit. Sunt vero totidem alia loca, ac fortasse longe etiam plura, in quibus, tacito auctoris nomine, eiusdem usus est auctoritate: ac persaepe, ubi τῶν παλαιῶν invocat testimonium, ut e vetustissimis Grammaticis sua eum haurire diceres, verum si quaeris, nullum alium nisi Athenaeum auctorem ob oculos habuit. Eumdem laudavit idem Eustathius etiam in Comment. in Dionysii Orbis Descriptionem, ad vs. 478. p. 89.

k) Omitto quod laudetur etiam Athenaeus in *Scholiis ad Aristophanis Plut.* vs. 1111. Nec est enim illa adnotatio vetustioris alicuius Scholiastae, sed recen-

thius eſt, ſed ſola *Epitome* ex pleniore opere contracta. Scilicet, quod aliis Graecorum Scriptorum operibus, quae ob ſuam molem & cariora & rariora erant, accidit, ut, quo facilius a pluribus literarum ſtudioſis comparari tractarique poſſent, reciſis quae minus aut utilia aut neceſſaria videbantur, in anguſtius ſpatium redigerentur;[l]) idem in Athenaei noſtri Deipnoſophiſtis, incertum quot ante Euſtathium ſeculis, quove a viro,[m]) tentatum perfectumque erat. Nec vero ineptum aut indoctum fuiſſe hominem, qui illam Athenaei Ἐπιτομὴν ſive ex pleniore opere Παρεκβολὰς confecit,[n]) adparet: nec tam exiguo iudicio, aut tam violenta manu, quam in aliis nonnullis veterum ſcriptis alii fecerunt, truncaverat ille ſuum auctorem; ſed, ſatis probabili inſtituto ſelectu, quarta circiter

tiſſimi, qui poſt Euſtathium ſcripſit: nec ex ipſo Athenaeo ducta ſunt quae ibi adferuntur verba, ac ne ex Epitome quidem, ſed ex Euſtathii Comment. ad Odyſſ. γ'. p. 132, 32.

l) Non iam loquor de eo genere *Excerptorum*, quae, ſignum tollente Imp. Conſtantino Porphyrogeneta, ſeculo poſt C. N. decimo, ex Hiſtoricis Graecis eâ ratione confecta ſunt, ut omnis antiquitatis notitia, pro vario argumenti genere, in quinquaginta & quot excurrit Titulos diſcerperetur; ſub quorum titulorum unoquoque (veluti, uno *de Legationibus*, alio *de Virtutibus & Vitiis*, & ſic porro) quidquid ex eo genere a quoque ſcriptore traditum eſſet, colligeretur: quo fiebat, ut diſcerpta lacerataque cuiuſque operis fragmenta per quinquaginta volumina diſpergerentur. Aliud eſt genus *Excerptorum* vel *Eclogarum*, de quo hîc agitur; quo veteris alicuius Scriptoris opus a capite ad calcem continuo tenore ita pertractabatur, ut, quidquid in eo prae caeteris vel fructuoſum vel iucundum aut omnino obſervatione dignum viſum eſſet, ſeligeretur; ſingulaque eodem ordine, quo uſus ipſe auctor erat, deſcripta colligerentur: quae pro-

parte (non amplius) eorum, quae ab Athenaeo scripta erant, detractâ, reliqua eodem ordine, quem tenuerat auctor, fere integra conservaverat. Caeterum cum aliis modis, tum & eo brevitatem secutus erat, ut titulos plerumque librorum ab Athenaeo citatorum (haud sane laudando consilio) resecaret, auctorum nomina adposuisse contentus. Denique id sibi sumserat ille Epitomator, ut subinde dictiones loquendique formas, quibus usus Athenaeus erat, ubi paulo rariores aut exquisitiores essent, cum suis usitatioribus planioribusque permutaverit: quibus quidem ex ipsis loquendi formis ab Epitomatore de suo adhibitis, cum nihil in eisdem barbari, nihil inconcinni, nihil denique occurrat, quod non Graeci sermonis probabilem puritatem spiret, & doctrinam suam ille, & aeta-

prie *Epitome*, id est, *Abbreviatum opus* vel *Compendium* vocatur. Talis est Stephani Byzantini Epitome, quae de integro illius auctoris opere hodie sola superest, ab Hermolao Byzantino (ut Suidas tradit) sub Imp. Iustiniano confecta: talis Epitome aut Chrestomathia Strabonis, exeunte (ut videtur) decimo seculo pertexta: talis etiam Polybii Epitome, sive Antiqua illa ex Polybio Excerpta, de quibus in Praefatione ad illum Scriptorem T. I. p. VII. p. XVI sq. rursusque p. XLV seqq. & T. II. p. I sqq. diximus.

m) Si qui Hermolaum Byzantinum, eum qui Stephani 'Εθνικὰ in brevius contraxisse perhibetur, Athenaei etiam Epitomen confecisse statuunt, nihil illi prorsus habebant, quo sententiam suam firmarent. Conf. BAYLE *Dictionnaire*, Art. *Athenée*, not. E.

n) De hac *Athenaei Epitome*, cui uni quidquid de duobus prioribus Athenaei Libris & de initio tertii superest, acceptum ferimus, confer quae dicta sunt initio nostrarum Animadvers. pag. 5 sqq. Ex eadem supplere etiam licuit Casaubono lacunam, qua in medio lib. XI. laborant codices omnes, quibus quidquid de pleniore opere superest, continetur.

tem, quâ vixit, haud nimis recentem probavit. Illud maxime dolendum est, quod exemplum integri operis, quo usus est Epitomator, iam ipsum multis modis fuerit corruptum; de quo partim ipse subinde conquestus est, o) partim pluribus etiam in locis ex collatione Epitomae cum integro opere, quatenus hodieque superest, constat.

Illâ igitur „*Epitome usum saepe esse Eustathium. integro Athenaei codice neglecto.*" dixerat Casaubonus initio suarum in Athenaeum Animadversionum: p) at, *non saepe. sed semper* & *ubique solam ei ad manus fuisse Epitomen.* Bentleius docuit & extra dubitationem posuit. q) Quare quum vir non modo eiusdem generis doctrinae studiosissimus, qua abundant Athenaei Deipnosophistae, verum etiam eximius & plane singularis admirator illius operis, qui & in principibus sua aetate eruditionis Graecae sedibus Constantinopoli & Thessalonicae vitam ageret, & ea conditione viveret, ut a praesidiis conquirendi comparandique libros minime esset de-

o) Lib. II. p. 61. a. ubi imperfectos Epitomator reliquit Nicandri versus ab Athenaeo citatos, haec adiecit verba: Τὰ δ' ἄλλα οὐκ ἦν ἀναγνῶναι. id est, *Caetera vero* (in exemplari) *legi non potuerunt*; puta, quod evanida essent, aut lacera, aut quacumque ratione tam deformata, ut ne legere quidem posset Eclogarius. Ad quem locum Casaubonus, qui Codicem Hoeschelianum totam illam Epitomen complectentem sedula manu tractaverat: *Similes*, ait, *querelas de corruptis iam tum Athenaei codicibus, in integra quam habemus Epitoma, multas invenimus.* Scilicet (ut docuit idem Casaub. in Epistola ad Lectorem, Animadversionibus praemissa) non semel ille ait: τοῦτο ἐπεὶ ἔσφαλται, οὐ μετέγραψα: id est, *ista, quia corrupta erant, non transscripsi.*

ſtitutus, eo fuerit redactus, ut ſola huius operis *Epitome* contentus eſſe cogeretur; ſatis id eſſe argumenti videtur, e quo colligamus, iam Euſtathii aetate, id eſt, ante duodecimi ſeculi exitum, plenius Athenaei opus perrarum ac vix cuiquam cognitum fuiſſe; denique, ſi uſquam adhuc integrum ſupereſſet, prorſus in obſcuro alicubi latuiſſe. Cui conſentaneum eſt id, quod de Codicum manuſcriptorum conditione, quibus continetur quantum de pleniore opere hodie reliquum eſt, compertum habemus; ſcilicet, quod omnes ex uno eodemque exemplo, neſcio quibus in latebris Euſtathii aetate abſcondito, derivati ſint; cui exemplo iam tum, cum apographa iſta conficerentur, & duo priores Libri cum initio tertii, & nonnulla tam in medio libro undecimo, r) quam ſub finem, & in ipſo fine libri decimi quinti, defuiſſent.

Denique, priuſquam typis excuſus eſſet Athenaeus, ſedulo tractatum fuiſſe eius opus ſub exitum quinti decimi ſeculi ab *Hermolao Barbaro*, patricio Veneto, reperio; qui ex eo ſparſim

p) Docuit ibidem Caſaubonus, ab Epitomatore illo nonnumquam miros in errores ſe abripi paſſum eſſe doctiſſimum praeſulem; velut, cum quae ex *Xenophontis* Memorabilibus verba citavit Athenaeus VII. 277. b. ea *Sophocli* tribuit in Comment. ad Iliad. λ'. p. 814, 22. aut cum ad Il. ε'. p. 1226, 37. quae verba *Sophronis* eſſe docet Athenaeus VII. 281. e, ea pro *Apollodori* verbis habuit; aut cum apud Athen. V. 185. c, perperam φιλοσοφίαν pro φιλίαν legit; aut ſi qua ſunt id genus alia.

q) *A Diſſertation upon the Epiſtles of Phalaris, by Rich.* BENTLEY, Lond. 1699. p. 130 ſqq.

r) Athen. lib. XI. p. 466. Lacunam eam ex Epitome, quoad fieri potuit, expletam dedit Caſaub. in Animadv. in Librum XI. cap. 4.

nonnulla paene ad verbum in sua *ad Dioscoridem Corollaria* retulit.[s])

IV.

VENETA EDITIO PRINCEPS.

Typis primum vulgati sunt Athenaei Deipnosophistae *Venetiis apud Aldum. & Andream socerum, mense Augusto* (ut subscriptio habet) *M. D. XIIII.* maximâ formâ. Titulus libri, excepta prima voce, *ATHENAEUS*, totus Graecus; ita longus, ut paene Praefationis loco haberi possit: quem integrum infra adscribendo,[t]) quia non admo-

s) Non dubito, plura huc spectantia in illis HERMOLAI commentariis reperturum, si quis id egerit, ac fortasse etiam in eiusdem ad Plinium commentariis. Nos quidem adhuc nonnisi ea fere, quae ab illo *de variis Vinorum generibus* in Corollarior. ad Dioscorid. lib. V. num. 829 & seqq. congesta sunt, contulimus, cum in eodem argumento in Athenaeo lib. I. cap. 48. nostrae editionis versaremur. Exstat in Bibliotheca Parisiensi codex Athenaei, de quo deinde dicetur, eiusdem Herm. Barbari manu exaratus. *Raphaël.* porro *Volaterranum* in *Commentariis Urbanis* multum usum esse Athenaeo, observatum a nonnullis video: sed ipsum consulere nondum mihi vacavit.

t) En integrum titulum: „ATHENAEUS: Ἀθηναίου Δειπνοσοφιστοῦ τὴν πολυμαθεστάτην πραγματείαν νῦν ἔξεστί σοι, φιλόλογε, μικροῦ πριαμένῳ, πολλῶν τε καὶ μεγάλων καὶ ἀξιομνημονεύτων καὶ θαυμαστῶν καὶ ποικίλων καὶ δαιδάλων καὶ γλαφυρῶν, καὶ ὧν ἴσως πρότερον οὐκ ᾔδεις, εἰς γνῶσιν ἐλθεῖν· καὶ ὅλως τῶν τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας ἀποθέτων καὶ δυσευρέτων κειμηλίων ἐγκρατεῖ γενέσθαι. Τῶν δὲ βιβλίων πεντεκαίδεκα τὸν ἀριθμὸν ὄντων, τὰ μὲν τρισκαίδεκα, ὁλοσχερῆ· τὸ δέ τοι πρῶτον καὶ δεύτερον ἐπιτετμημένα σοι παρέχομεν· ἀκεφάλῳ σώματι κεφαλὴν ἀναγκασθέντες ἐπιθεῖναι κολοβήν. Ἀνδρῶν οὖν ἐστιν εὐγνωμόνων, τὸ, ταυτὶ τὰ συγγράμματ' ἀναλεγομένους, μάλιστα μὲν τοῖς περὶ τὸν Ἄλδον τὸν πολύαθλόν τε καὶ πολυγράμματον εὐχαριστεῖν· οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ Μουσούρῳ τῷ διδασκάλῳ, τῷ εἰ καὶ μὴ παντάπασιν ἰασαμένῳ τἀντίγραφον τῶνδε τῶν τύπων, ἀνηκέστοις ἕλκεσι πολλαχῇ διεφθορὸς, ἀλλ' οὖν πολλὰς μὲν μυριάδας διορθώσαντι σφαλμάτων, πολλοὺς δὲ στίχους τῶν παρεισαγομένων, καταλογάδην πρό-

dum obvius liber, gratum me facturum Lectoribus existimavi. In averso primo folio est Epistola dedicatoria, sic inscripta: *Aldus Pius Manutius Iano Vyrthesi S. P. D.* E quâ, quae ad Athenaeum spectant, hic adposuisse iuvabit, quibus fere eadem latine efferuntur, quae in titulo graece expressa sunt. *Hosce Athenaei libros* (inquit) *de Coenis doctorum Hominum, plenos variarum & mirabilium scituque dignissimarum rerum, sub tuo nomine exire volui ex aedibus nostris in manus studiosorum, quo fias alacrior ad sacra studia literarum. Hi enim libri, praeter variam ac miram re-*

τερον ἀναγινωσκομένους καὶ χύδην, εἰς τὴν προσήκουσαν τῆς ἐμμέτρου τάξεως εὐκρίνειαν ἀποκαταστήσαντι, χάριν εἰδέναι." — Ipsa libri inspectio docet, imprimi statim coeptum plenius Athenaei opus, quatenus superest; (sic enim incipit pag. 1. quae in ima ora litera *a*, notatur: ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ. *σταλίων ῥαφανίδας* &c.) ac dein demum seorsim excusos ex Epitome esse duos priores libros cum tertii initio, qui reliquo operi praefixi sunt, hoc titulo: ΕΚ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΡΩΤΟΥ.

Caeterum *ante hanc Editionem* Venetiis ab Aldo Musuroque curatam, iam *aliam* (nescio an Florentiae) *tentatam Athenaei Editionem* video; quae tamen ultra primum tentamen non progressa videtur. Est apud me codex antiquus, quem nuper Brunckius noster filio meo Godofredo dono dedit, magno schedarum numero diversi generis constans, aliarum e variis & diversissimi argumenti vetustis codicibus Graecis iam olim (ut videtur) discerptis conservatarum, aliarum Epistolas continentium autographas virorum doctorum, Graecorum praesertim, initio seculi decimi quinti in Italia degentium, &c. Is codex olim *Beati Rhenani* fuerat, qui propria manu pluribus locis nomen suum inscripsit. In illarum schedarum numero unum est folium, cuius prior pagina exhibet luculentis typis, qui minime similes Aldinis sunt, excusum initium Epitomes Athenaei, hoc titulo: ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΝΑΥΚΡΑΤΙΤΟΥ ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΩΝ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ. Contextus a primis verbis *Ἀθήναιος μὲν ὁ τῆς βίβλου πατὴρ*, una & triginta lineis, usque ad ista *ἐν ταῖς ἀγυιαῖς*·

rum. quas continent. cognitionem. ut piſcium. herbarum. arborum. & aliorum paene innumerabilium. iuvabunt te & ſtudioſos caeteros corrigendis aliis Libris ex plurimis quos citat authoribus. Cuius rei facere fidem poteſt locus apud Theophraſtum de Hiſtoria Plantarum libro quarto. ubi de Malis Medicis ac Perſicis tractat; qui cum ſit mutilatus. & corruptus. - - facile ex eo corrigi poteſt. quod in tertio libro Δειπνοσοφιστῶν [III. 83. d. e.] *citat Athenaeus.* Tum aliquanto poſt ſic pergit: *Haec diximus verboſius: ut cognoſceres quam utiles futuri ſint tibi & caeteris ſtudioſis hi libri. quos* MUSURUS *noſter ſic accurate recenſuit. collatos & cum multis exemplaribus. & cum Epitomate. ut infinitis paene in locis eos emendaverit. carminaque. quae proſâ in aliis legebantur. in ſua metra reſtituerit. Adde. quod*

περιπάτοις· βιβλιοπω- progreditur, in quibus deſinit. In imâ paginae orâ manu eiuſdem, quem dixi, Rhenani haec ſcripta ſunt: *Beati Rhenani ſum. Nec muto dominum. AN. M. D. XIII. Baſileae.* Diſcedit nonnihil paſſim illud exemplum ab exemplo Aldino; quas adnotare diſſenſiones non fuerit ab hoc loco alienum. Referam lectiones, de quibus agitur, ad paginas lineaſque exempli noſtrae editionis, adponamque ſtatim lectionem quamque exempli Aldini, tum ei lectionem noſtrae ſchedae ſubiiciam.

Lect. Ald.	*Lect. ſchedae noſtrae.*
PAG. 3. *lin.* 2. Τιμοκράτη.	Ἐχεκράτη.
l. 3. ταύτῃ τοὔνομα	ταύτηι τὸ ὄνομα.
ib. τῷ λόγῳ	τῶ λόγωι (*ſic*)
ib. Λαρίνσιος	*eodem modo.*
l. 4. τῇ τύχῃ	τῆ τύχΗ. (*Et ſic dein plerumque negligitur iota ſubſcr.*
PAG. 4. *l.* 6. ἐκπωμάτων διαφορὰς,	ἐκπώματα διάφορα
ib. πλούτους	πλοῦτον
l. 7. ναῶν	ναῶν

Primus & Secundus liber, qui in aliis deerant, ex Epitomate additi sunt cum bonâ parte Tertii Libri; erat enim hic sine capite; quo factum est, ut iidem fere hi aestimari possint, qui erant integri; quoniam ea est materia, ut non multa subtrahi ex eis potuerint. Habes igitur integros Athenaei libros.

De hac Editione ex rei veritate iudicavit Casaubonus, cum ait: *Fatendum vero quod negari non potest, viros solertissimos & doctissimos* (Aldum Manutium & Marcum Musurum Cretensem) *neque in Exemplaribus nanciscendis felices fuisse, neque in Editionis suae emendatione nimis accuratos. Et tamen Musuri diligentiam serio commendat Aldus. Quales igitur fuisse dicemus eos codices quibus ille est usus, cum eorum comparatione Aldina editio emendatissima censeri mereretur?* u) Praeter ea quae

Lect. Ald.	*Lect. schedae nostrae.*
l. 13. εἰσαγεῖται	εἰσηγῆται
PAG. 5. *l.* 2. μασούριος	Μανσούριος (*insertâ* ν *literâ ex perperam acceptâ lineolâ transversâ super vocis initio positâ, qua nomen illud esse proprium indicabatur.*
l. 4. μόνιος ποιωτὴς,	μόνος ποιωτὴς
(Vide nostras Animadv.)	
l. 7. τοιαύτῃ πολυμαθείᾳ	τοιαύτηι πολυμαθείᾳ (*sic*)
l. 8 *sq.* δεύτερος φασὶ	δεύτερός φασι
l. 10. λεονίδης	Λεωνίδης
ib. αἰμιλιανὸς	Αἰμιλιανὸς
l. 11. ζωΐλος	Ζώϊλος
l. penult. πτολεμαιεύς.	Πτολεμαεὺς,
PAG. 6. *l.* 5. *nostrae ed.* κατ' οὐδὲν	οὐδὲν (*absque* κατ')

u) Casaubonus in Praefatione ad Lectorem, Animadversionibus praemissa.

de pleniore opere Athenaei, ipso in capite, desiderantur, deest in illa editione (perinde quidem ac in aliis omnibus) in libro undecimo [x]) quantum duo fere folia in vetusto aliquo codice, e quo qui ad nos pervenerunt derivati sunt, potuerat complere, & ita deest, ut ne signum quidem ullum, quo suspicio defectus significaretur, sit adpositum. Porro Libro decimo quinto [y]) desunt omnia, quae in editione Casauboni duas & viginti paginas complent: [z]) quo loco lacuna spatio nonnullo relicto intersertoque verbo ΛΕΙΠΕΙ in ed. Ven. indicatur. Denique propius finem & sub ipsum exitum eiusdem libri rursus sunt lacunae nonnullae, vacuo relicto spatio indicatae. Caeterum, quemadmodum & aliâs cum doctrinam suam, tum iudicium, egregie probaverat Musurus, [a]) sic & in recensendo Athenaeo compluribus utique in locis, ubi depravatos omnes esse codices cognovi, veram auctoris scripturam haud dubie felicissime ab hoc Editore restitutam esse intellexi. Verumtamen, ut taceam infinitum corruptorum locorum numerum, quae intacta ab illo relicta sunt, nimis

x) Pag. 128. lin. 20. ed. Ald. De quo defectu iam dixi extrema sect. III. huius Praefat. & ibi Nota r.

y) Edit. Aldin. initio pag. 191.

z) Edit. Casaub. lib. XV. p. 674. a. usque pag. 696. a.

a) De illius viri cum rarâ doctrinâ, tum politissimo acerrimoque ingenio, vide quae commemorantur in BAYLII *Diction.* Art. *Musurus*, notis A. F. G. & H.

b) Fieri non potest, quin, qui semel emendare ex ingenio depravata veterum auctorum loca adgressus sit, in idem, cui saepe succubuit Musurus, incidat periculum; a quo me ipsum minime immunem vel adhuc fuisse, vel posthac futurum, haud sum immemor. Quo magis, non iam dico cautione circumspectio-

etiam saepenumero vel probam codicum scripturam ab eodem alteratam atque adeo adulteratam, vel corruptae scripturae parum idoneam adhibitam medicinam, aut male incrustatos librorum errores, liquido cognovi.[b]) Quod si eumdem codicem, quo ille usus est, tractare liceret; multo pluribus etiam fortasse locis idem ab eo factum compeniretur, ubi nunc haud satis certo definiri potest, e scripto-ne exemplo, an suo ex ingenio duxerit eam, quam vulgavit, lectionem.

V.

ALTERA EDITIO; BASILEENSIS.

Anno M. D. XXXV. forma itidem maiori, *apud Ioannem Valderum* typis iterata est Athenaei editio hoc titulo: ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΩΝ ΒΙΒΛΙΑ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑ. *ATHENAEI DEIPNOSOPHISTARUM, hoc est, argute sciteque in Convivio differentium, Libri XV.* Exponitur deinde in ipso etiamnum titulo, quid Editor commoditatis gratia Lectorum huic editioni adiecerit; scilicet: *Elenchon Titulorum, quo quid, quove in libro, praecipue disputatur, facile cognoscitur: Catalogum Scriptorum, quos ipse*

neque esse opus; quas virtutes utique numquam satis commendatas sibi habere potest editor: sed tanto magis, etiamsi & lynceus ille sit in videndo vero, & ad cavendam praecipitantiam providentissimus, necessarium iudico, ut, quas vulgato contextui ac praesertim librorum veterum scripturae mutationes adferre praesumit Editor, earum adcuratam rationem lectoribus reddat; quo & alii, quibus perinde atque illi ipsi censendi ius est, iudicare valeant, fuerit-ne omnino mutatione aliqua opus, aut, si utique corruptus locus erat, potuerit-ne ei alia fortasse ratione feliciore certioreve succurri.

corrigenda fuissent vitiosa illorum auctorum exempla, Athenaeum ipse ad eorumdem praescriptum corrumperet. *f*) Sed hoc qualecumque sit, habet sane & alias multas commoditates haec Editio, de quibus in fronte dictum est; & contextus satis probabili curâ & fide e Veneto exemplo in ea repraesentatur: &, quod maxime secutum se esse professus est Editor, id haud dubie est consecutus, ut, cum non modo in Germania, verum omnino cis Alpes, perrara essent Athenaei exempla, *g*) ex eo tempore facile in omnium manus, qui ista studia colebant, possent pervenire.

f) At vero etiam in eiusmodi locis, & quidem ubi paene in oculos incidebat error, subinde eumdem in errorem ab illis *iuvenibus* (quos dixit) *Germanis* abripi se passus est magnus Casaubonus. Veluti lib. IV. p. 151. d. editionem Basileensem secutus idem Casaub. sic edidit: *καὶ ὁ Σεύθης ἀναστὰς συνέπιε*, (scil. *μετὰ τοῦ Ξενοφῶντος*) *καὶ συγκατεσκίδασε τῷ μετ' αὐτοῦ τὸ κέρας*: manifesto errore, quem e vulgata tunc apud Xenophontem lectione (de Exped. Cyri, lib. VII. p. 316. ed. Leuncl. Bas. 1569.) adoptaverat Bedrotus; cum veram haud dubie scripturam *συγκατεσκιδάσατο μετ' αὐτοῦ τὸ κέρας* apud Athenaeum editio Veneta dedisset; cum qua etiam Suidas consentit in *Κατασκεδάζειν*, nisi quod apud hunc *τὸ μετ' αὐτοῦ κέρας* pro *μετ' αὐτοῦ τὸ κέρας* legitur. Continuo deinde apud Athen. in ed. Bas. sic legitur, *μετὰ δὲ ταῦτα εἰσῆλθον Καρασουνταῖοι οἱ αὐλοῖς σημαίνουσιν καὶ σάλπιγξιν*: quae fideliter repetiit Casaub. Atqui erant haec rursus, pravo consilio, e Xenophontis editionibus ab editore Basileensi obtrusa Athenaeo. Recte eo loco ed. Ven. & mssti dabant, *μετὰ δὲ ταῦτα εἰσῆλθον κέρασί τε οἵοις σημαίνουσιν αὐλοῦντες καὶ σάλπιγξιν*. De quibus lectionibus veterum librorum apud Athenaeum ne in Animadversionibus quidem monuit Casaub. Rursus ibidem, paulo superius, idem Casaub. eumdem Bedrotum sequens *τάπιδα* edidit: (quod dein in edit. 1612. & ed. 1657. in *τάπιτα* mutatum est:) pro quo rectius, ut videtur, *κοπίδα* dabat ed. Ven. cum msstis; cuius scripturae rursus ne mentionem

VI.

Operis fortuna usque ad editionem Casaubonianam.

Latinae Versiones. Excussi meliores Codices manuscripti Italici.
Virorum doctorum in Athenaeum Emendationes.

Ex quo typis eâ, qua dixi, ratione vulgatum erat Athenaei opus, certatim excitata sunt virorum doctorum studia, partim ad fructus cuiuslibet generis ex hoc doctrinae cornu copiae capiendos; partim ad conferendum quidquid possent, quo studiosorum omnium usui opus tam praeclarum magis esset adcommodatum, faciliusque pateret; partim ad sarcienda damna ac detrimenta, quibus adhuc adflictum idem opus erat, quale tunc in manibus hominum versabatur. Infinita sunt quae hoc loco dici possent: e quibus pauca, quae & prae caeteris necessaria videntur, & nobis nunc maxime in promtu sunt, delibabimus.

quidem Casaubonus fecit. Simillimae culpae Bedrotum, simillimae negligentiae Casaubonum convictum videbimus IV. 144. a. ubi e veteribus Herodoti editionibus (ex Herodot. I. 133.) pro eo quod proximum vero dabat apud Athenaeum editio Veneta, alienum prorsus οὐ χαλῶσι temere ille Athenaeo obtrusit, hic intactum reliquit.

g) Certe in Gallia etiam ipse Casaubonus, ut modo vidimus, nonnisi Basileensis editionis exemplo usus est: in eademque Gallia Dalecampius, qui per triginta fere annorum spatium Athenaeo latinum in sermonem convertendo incubuit, non alio se exemplo usum professus est; & hic quidem ea etiam caussa se hac editione usum significat, quod eam emendatiorem Aldinâ existimaret. Nec vero iam ante hos Muretum alio usum fuisse exemplo, paulo post videbimus, not. *m.* ad sect. VI.

Anno MDLVI Venetiis apud Andream Arriuabenum. formâ maiori, editi sunt *ATHENAEI DEIPNOSOPHISTARUM. five Coenae Sapientum. Libri XV. Natale de Comitibus Veneto nunc primum e Graeco in Latinam linguam vertente: compluribus ex manuscriptis antiquissimis Exemplaribus additis. quae in Graece hactenus impressis voluminibus non reperiebantur.* Quae quidem Athenaei in Latinum sermonem conversio ita propemodum invitâ Minervâ confecta est, ut de ea nec iniquum, nec nimis durum, iudicium tulisse Casaubonus censendus sit, cum ait: *Etsi erat vir non indoctus Natalis. quod alia ipsius testantur scripta. versio tamen ab eo edita est adeo nullius*

h) Vide Sect. IV. & ibi notas *y* & *z*.

i) In Natalis versione Latina *adiecta* esse *ex codice Medioeo loca, quae in Graecis editis hactenus desiderabantur*, scripsit Fabric. Bibl. Graec. T. III. p. 633. Ubi quod, cum de *manuscriptis exemplaribus* tamquam *pluribus* locutus in operis inscriptione Natalis esset, nonnisi de *uno codice* id dictum accepit Fabricius, haud ita male fortasse fecit: novimus enim superioribus aetatibus morem eum fuisse multorum doctorum virorum, ut manuscriptos codices plurali numero subinde crepárent in titulis librorum, ubi vix unum oculis usurpassent aut etiam nonnisi ex ieiunis quibusdam excerptis secum communicatis cognitum habuissent. Quod *loca, quae in Graecis editionibus desiderabantur, a Natale adiecta* Fabricius ait; id fere nonnisi de unâ illâ, maiori quidem utique, lacunâ intelligi debet, quae modo commemorata est: alias lacunas, quae sub finem libri XV & sunt & indicantur in Veneta editione, non explevit hic interpres, sed callide dissimulavit & utcumque incrustavit. Denique quod de *Mediceo codice* nescio quo auctore, quove fundamento, idem Fabricius tradidit, eius nullum vestigium nec in titulo libri, nec in dedicatione, praefationis loco praemissa, adparet: nisi fortasse aliunde (quod mihi incompertum) constiterit, *Florentiae* vixisse viros illos, non Venetiis, quos in praedicta Dedicatione laudavit Natalis, cum ait: *Reverendissimi Card. Visaei, quem dignitatis gra-*

frugis, aut tam exiguae, ut praeter egregiae voluntatis testimonium nihil penitus inde laudis reportarit. At habebat tamen cum hoc commodi illa opera, ut homines Graeci sermonis ignaros in aliqualem Athenaei notitiam adduceret; tum vero illud praesertim, quod suppletâ ingente illâ lacunâ, qua in Graecis editionibus laborasse etiam tum decimum quintum Athenaei Librum supra diximus, [h]) spem certam ostenderet doctis viris nanciscendae facultatis, in Graeco etiam Athenaei exemplo damnum illud, ac fortasse alia etiam eiusdem operis detrimenta, e manuscriptis codicibus, qui in Italia superessent, [i]) farciendi.

tia nomino, iudicio usus sum, Gulielmique Serleti, atque doctissimi viri Constantini Rhalli, eo tempore, quo apud Reverendissimum Card. Urbini, quem etiam honoris causa nomino, familiariter eram. Quo etiam tempore permultis erroribus Graecum exemplar expurgavi, non sine magna antiquorum exemplarium copia. Quae obiter legens aliquis, poterat ita accipere, quasi dixisset Natalis, se in *Urbino* oppido tum moratum, cum codices msstos Athenaei excuteret; quo in oppido Urbinatem ducem instructissimam libris manuscriptis bibliothecam possedisse constat, quae Romam deinde translata est: sed propius inspiciendo quae adposui verba, non de Urbini oppido ibi agi perspicuum est.

Caeterum *Florentiae*, in *Mediceâ Bibliothecâ*, hodieque duo servantur *Codices mssti Athenaei*, qui a Bandinio in Catal. Codicum Graecor. Biblioth. Laurent. T. II. p. 583. nimis quidem breviter recensentur: quorum alter, membranaceus, *seculo XV* scriptus, continet (ut ait Bandinius) *Athenaei Deipnosophistarum libros XV. ut in editione Basil. apud Io. Valderum, quam consulere non praetermisimus.* Estque procul dubio is codex idem, quem Petrus Victorius, ut continuo dicetur, diligenter excusserat. Alter codex papyraceus, pariter sec. XV. scriptus perhibetur; cuius titulum hunc adposuit Bandinius: Ἀθηναίου Ἔργα. *Athenaei Deipnosophistarum*, sive Eruditorum Convivalium Sermonum, *Libri XV.* quem codicem, ex brevibus verbis quae de eo adiecit

Ac paulo quidem prius, quam in Latina versione defectum illum suppletum Natalis dedisset, iam Graecum eiusdem lacunae supplementum ex antiquo codice manuscripto Bibliothecae Mediceae se accepisse Petrus VICTORIUS Florentinus professus erat: k) nec vero nisi aliquanto post paulo longiorem aliquam illius Supplementi particulam idem vir doctus publici iuris fecit. l) Sed ab illo maxime tempore incredibili studio contendere coeperunt viri quique illius aetatis doctissimi, ut ex Italicis codicibus praesidia sibi pararent, quibus & plenius & emendatius reddi Athenaei opus, quod maximi omnes

Catalogi auctor, (scilicet, *suppleri in fine pauca quaedam in superioribus libris praetermissa*; adiectasque esse Περὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως *diversorum Scriptorum sententias*) intellexi continere *Epitomen Athenaei*, similemque esse nostro Sedano-Parisiensi. Confer Animadv. ad Lib. II. cap. 86. & 88. nostrae edit.

Ut ad *Natalem Comitem* revertar: eis in locis quibus versionem eius cum Graeco contextu contuli, raro quidem nonnihil, quod in ed. Veneta mendosum erat, ex Msstis ab eo melius in versione positum intellexi; plerumque vero editionis illius errores, etiam ubi nostri quidem Mssti meliora dabant, fideliter ab hoc interprete repetitos cognovi.

k) *Pet. Victorius*, Variar. Lect. lib. I. cap. 1. Ibidem ex illo Supplemento minutam etiam particulam, haud satis quidem emendate descriptam, exhibuit, quae ad lib. XV. p. 693. e. pertinet. Prodierant primum illius viri Variarum Lectionum Libri XXV Florentiae anno MDLIII. In eis libris cum aliâs passim Athenaeum tractavit emendavitque Victorius, tum lib. I. c. 13. diserte ex eodem Mediceo exemplari, impressis *multo fideliore*, ut ait, probam lectionem commendavit ad Athen. IV. 430. e. spectantem; de qua suo loco dicetur.

l) Variar. Lection. lib. XXXII. cap. 16. idem *Victorius* ex illo codice depromsit fragmentum pertinens ad Athen. XV. 692. d - f. Posteriores Variar. Lect. libri, a libro XXV. usque trigesimum octavum, prodierunt demum anno MDLXVIII.

faciebant, posset. MURETUS, Variarum Lectionum libro decimo octavo, ubi loca nonnulla Athenaei emendata dedit, sic scribit: *Huius generis multa admodum in Athenaei libris emendata iam pridem habeo. Diligenter enim Venetiis primum, deinde Romae, totum illum Scriptorem cum libris veteribus contuli.* [m]) Per eadem tempora HENR. STEPHANUS iuvenis, Romae cum esset, ex *codice manuscripto Bibliothecae Farnesianae*, qui omnium emendatissimus & integerrimus habitus est, omnes varietates scripturae ad oram sui codicis adnotavit; [n]) eumdemque laborem paulo ante Bened. AEGIUS Spoletinus susceperat: de-

m) Muret. Variar. Lect. lib. XVIII. cap. 2. in Gruteri Thes. Crit. T. II. p. 1202. Exemplum editionis Basileensis Athenaei, cui castigationes *Caninius* & *Muretus* e Msstis Vaticano & Farnesiano adscripserant, recentiori memoriâ in manus incidit Petri Wesselingii; qui illo se usum esse profitetur in Dissertatione Herodotea p. 96. & lectionem a Mureto ad oram illius exempli e codice Farnesiano adscriptam (quae spectat ad Athen. IV. 144. a.) laudavit in varietate lectionis apud Herodot. I. 133.

n) Casaubonus in Praefatione Animadversionibus praemissa. Praeter notulas vero ad oras libri sui adscriptas, separatim descripserat Stephanus (ut ibidem significat Casaub.) Supplementum ad Athenaei librum decimum quintum, cum aliis puto ad eumdem Scriptorem pertinentibus fragmentis. Commemoratur in Catalogo Bibliothecae Leidensis, (p. 403. num. 32.) inter *Codices Vossianos*, *Fragmentum ex Athenaei libro XV.* cui alia suspicor adiecta esse fragmenta e codicibus Italicis excerpta, ad Athenaeum pertinentia: ac sunt fortasse eaedem ipsae schedae, in quibus olim *H. Stephanus* sua e codicibus Athenaei uberiora excerpta consignavit. Eam in suspicionem me adduxit id quod *Is. Vossius* in Observ. ad Melam I. 9. p. 608. ait, *servare se penes se illud* ipsum *apographum, quo usus H. Stephanus erat*; cum Fragmentum illud *De Nili Incremento* (ex Athenaei codice aliquo haud dubie ab illo descriptum) ederet, de quo in Animadv. nostris ad Athen. lib. II. c. 88. nostrae edit. dictum est.

nique fecerunt idem póstea & alii item multi: ita quidem, ut sub finem decimi quinti seculi, Casaubono teste, [o]) Farnesianae illae Notae & Supplementa ad Athenaeum passim reperirentur in eruditorum bibliothecis non solum Italorum, sed & Cisalpinorum. Sed illud quidem latius Supplementum, ad librum Decimum quintum Athenaei spectans, non tam diu intra privata eruditorum scrinia scriptis in chartis substitit: nam ante annum illius seculi septuagesimum iam publici iuris est factum per GUIL. CANTERUM, qui illud *ex Italiae Bibliothecis primum*, ut ait, *ad se delatum*, ac dein a se cum IOS. SCALIGERO communicatum, *Novis* suis *Lectionibus* inseruit, cum Scaligeri emendationibus ad marginem adpositis. [p]) Per eadem tempora, ac partim iam ante, praeter eos ipsos, quos iam nominavi, Paulus LEOPARDUS in Emendationum libris, Iohannes BRODAEUS in Miscellaneis, Theod. CANTERUS in Variis Lectionibus, Adr. TURNEBUS in Adversariis, aliique plures doctissimi illius aetatis viri, partim emendandis, par-

o) Casaub. loco cit.

p) Vide Guil. Canteri Novar. Lect. lib. IX. cap. 1. qui liber quo potissimum anno primum editus fuerit, cognitum non habeo. Usus equidem sum cum editione a Iano Grutero in Thes. Crit. Tom. III. procurata, tum tertia editione quae vivente adhuc ipso auctore anno MDLXXI. Antwerpiae prodierat. *Illam partem libri decimi quinti Athenaei Parisiis a se accepisse Gulielmum Canterum*, scribit Muretus Variar. Lect. lib. XIX. cap. 9. Fabricius Bibl. Gr. T. III. p. 633. ait, *ex Farnesiana bibliotheca* supplementum istud edidisse Canterum, atque etiam *alterius msti codicis a Fulvio Ursino sibi monstrati meminisse*. Mihi vero ista Canteri verba nusquam licuit reperire. Confer infra, not. *u*, ad Sect. IX.

tum illuſtrandis Athenaei noſtri Deipnoſophiſtarum libris operam navarunt. Seriem etiam non contemnendam Emendationum e manuſcripto codice, ſimul cum fragmento Panyaſidis poëtae, quod lucem nondum viderat, ad finem inclinante ſeculo edidit Dav. HOESCHELIUS. [q]) Circa eiuſdem vero ſeculi medium, idem quem paulo ante nominavi, Adr. TURNEBUS parandae etiam novae Athenaei editionis conſilium aliquod agitaſſe videtur, certe *primi Libri Deipnoſophiſtarum editionem* Lutetiae procuravit. [r]) Poſt hunc vero Fulv. URSINUS & Henr. STEPHANUS, Lyricorum Poëtarum Fragmenta colligentes, plurima in horum numero ediderunt, ab uno Athenaeo nobis conſervata.

Denique *Anno M.D.LXXXIII. Lugduni apud Anton. de Harſy* eâdem maiori formâ, qua & Natalis Comitis verſio Latina, & duae Graecae quas commemoravi Athenaei editiones, prodiere *ATHENAEI NAUCRATITIS — DEIPNOSOPHISTARUM Libri quindecim, variis omnium fere rerum narrationibus iucundiſſimi, lectuque digniſſimi, quantâ maximâ fieri potuit curâ, diligantur.*

q) *Dav. Hoeſchelius*, in libello Auguſtae Vind. MDLXXXVIII. edito, cui titulus: *S. Ioannis Damaſceni Oratio in Transfigurationem Domini, ad msti cod. Aug. fidem emendata: Acceſſit Appendix complurium locorum Philonis, Baſilii Magni, Nazianzeni, Athenaei, & aliorum auctorum; qui partim corriguntur, partim redintegrantur.* Cf. noſtras in Athenaeum Animadv. p. 262 ſq. & p. 477.

r) Eam *editionem libri primi Athenaei*, Pariſiis olim a *Turnebo* curatam, nonniſi ex Caſauboni Animadverſ. ad lib. I. cap. 7. (& paſſim alibi) cognitam habeo. Ipſius Caſauboni verba ad I. 8. b. pag. 88. noſtrarum Animadverſionum adpoſui.

gentia, fide, in Latinum sermonem versi a Iacobo DALECHAMPIO *Cadomensi.* t) Idem hic *Dalechamp* est, vel *Dalecampius*, ut nomen viri efferre Casaubonus consuevit, Medicus, qui deinde de Plinii etiam Historia Naturali, novâ procuratâ editione, insigniter promeritus est. Is per triginta fere annos, quidquid a Medicae artis professione, quam artem Gratianopoli primum docuerat, dein Lugduni exercebat, reliquum ei fuerat otii, id huic operae Athenaeo praestitae impenderat; ut partim ipse in Praefatione significat, partim ex eiusdem ore se accepisse Casaubonus testatus est. Nec sane vanus aut parum fructuosus is labor optimi doctissimique viri fuit. Quamquam enim, singulatim si inquiras, dici vix potest, quot locis a mente au-

s) De hac prima editione *Versionis Dalecampii* (unà illà quidem, quae ab auctore ipso curata est) ita loquuntur & Fabricius in Bibl. Graec. T. III. pag. 633 sq. & Harlesius in Introd. in Hist. Ling. Graec. pag. 429. ut unà cum recuso Graeco contextu emissam diceres: de qua re incertus equidem haeseram, donec beneficio SCHNURRERI mei Tubingensis, qui de his nostris studiis bene merendi nullam praetermittere occasionem solet, ipsius illius editionis exemplo potiri licuit; e quo cognovi, Graeca Athenaei Latinis non esse adiecta.

t) Scribit obiter Casaubonus, (in Praefat.) Farnesianas Notas habuisse Dalecampium. Ac habuit ille quidem longius illud, de quo iam saepe dixi, libri decimi quinti supplementum, pridem scilicet a Guil. Cantero typis vulgatum: (conf. infra, not. *u.* ad Sect. IX.) sed aliis in locis nullum equidem vestigium in huius interpretis versione lectionis cuiuspiam e msto libro ductae reperi, nisi ubi in P. Victorii aut aliorum virorum doctorum scriptis lectiones nonnullae ex Italicis codicibus prolatae communi omnium usui patuissent. Quo minus audiendi illi sunt, quos subinde (& in his maxime nuperum Gallicum Athenaei interpretem) videas totum aliquem *codicem manuscriptum*, *quo usus sit Dalecampius*, invo-

ctoris plurimum hic ipse etiam aberraverit interpres, quotve aliis locis mirâ quadam ingenii audaciâ quos solvere non posset nodos dissecuerit; tamen, universam rationem si spectes, qua in opere tot nominibus prae caeteris arduo & salebroso, in misera illa exemplorum Graecorum conditione, interpres nullis ad emendandum auctorem manuscriptorum codicum praesidiis adiutus, *) munus susceptum administraverit; multo magis admirari superatas feliciter tam innumeras tamque immanes difficultates fas est, quam eorum caussa, quae minus ex voto ei successerunt, invidiosius carpere aut inclementius vituperare virum, quem praesertim ipsum haud ultra quam fas esset de suo labore iudicantem videas in Praefatione, ingenua quadam cum

cantes, & coniecturas ex uno interpretis huius ingenio prognatas ad veteris alicuius libri auctoritatem referentes: qui si id, quod in hanc partem ipse professus est, diligentius inspexissent, aliter erant iudicaturi. En eius verba in Dedicatione, Praefationis loco operi praemissa: *Cum propositum urgerem, nec ullo prorsus modo vellem absistere: utererque exemplari Germanico, quod Aldino paulo est emendatius; defuit enim manuscriptum, quod impressis non minus esse maculosum audio; usque adeo vitiosum codicem erroribusque foedatum comperi, ut ad singulas propemodum lineas impeditus haererem, nec progredi longius possem, nisi divinatione coniecturisque adiutus.* Vides, Lector, quis fuerit *codex*, quo *uno* usus erat hic interpres; nempe impressum *exemplum Germanicum*, id est, Basileensis editionis: vides fontem aliarum lectionum, quas subinde Dalecampius secutus est; nempe ipsius *divinationem coniecturamque*. Nec vero alius est codex, de quo sub finem operis loquitur, in brevi Epistola ad Lectorem, posterioribus quibusdam *Adnotationibus & Emendationibus in Athenaeum praemissa*, ubi ait: *praesertim codice adeo depravato & corrupto, ut mendis illis expedire se, labor incredibilis, & Herculeus plane in Augiae stabulo purgando sit.*

verecundia & egregio candore conſcripta. Quo magis aegre me tuliſſe non diffiteor, cum Caſaubonum, quamvis in Praefatione paulo clementius dimiſiſſe hunc interpretem videri poſſet, in decurſu tamen ſuarum Animadverſionum ſubinde ſuperbius acerbiuſque in eumdem invectum vidiſſem. Nec vero intra nudum munus Graeca in Latinum convertendi ſubſtitit Dalecampii induſtria. Primum enim repletae ſunt totius operis orae *Notulis* & *Obſervationibus*; quibus, quae ſive ad diſcutiendam graecam ſcripturam, ſive ad dilucidandam auctoris ſententiam, ſive ad res, quas breviter ille attigerat, illuſtrandas ſpectant, & quae ſunt eius generis alia, continentur; tum & frequenter aliorum virorum doctorum adferuntur ſententiae, aut, quid ex eorum ſcriptis ad Athenaeum interpretandum ſibi profeciſſe Dalecampius viſus eſſet, declaratur. Praeterea & *Rerum Indices* & *Auctorum ab Athenaeo citatorum*, inchoatos olim ab Editore Baſileenſi, multo auctiores & elaboratiores dedit hic interpres: ita quidem, ut, licet in his quoque, ſive ordinem ſpectes, quo res digeſtae ſunt, ſive diligentiam curamque, qua expoſitae, ſive expletam omnibus numeris copiam & plenitudinem requiras in adnotandis quae notabilia eſſent, plurima etiamnum merito deſideraveris, negari tamen non poſſit, eisdem illis Indicibus maximum adiumentum lectoribus ad faciliorem commodioremque totius operis uſum fuiſſe adlatum. Denique haec ipſa

Dalecampii versio est, ex qua unâ fere ad hunc diem Athenaeum cognoscere licuit omnibus, qui Graecis literis non ita penitus fuissent imbuti, ut Auctorem plurimis in locis tam difficilem, in ipsisque etiam Casaubonianis editionibus satis male adhuc habitum, sine interpretis adminiculo perlegere possent: & hi ipsi sunt *Indices* cum *Auctorum*, tum *Rerum*, quos eosdem Casaubonianae Editiones, quales a Dalecampio instructi erant, cum omnibus erroribus repetitos exhibent, nisi quod paginarum numeri ad numeros paginarum Casauboniani exempli sint adcommodati. Taceo, perspicuam tersamque ubivis esse Latinam huius interpretis orationem, & rebus ipsis pro argumenti diversitate adcommodatam.

VII.

Editio Isaaci Casauboni.

Accedo ad Casauboni *Editionem*, cum multis modis longe superioribus praestantiorem, tum unam eam, ex qua post Venetam & Basileensem cognoscere Athenaei Deipnosophistas ad hunc diem hominibus studiosis licuit. Eius est titulus huiusmodi: ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΩΝ Βιβλία πεντεκαίδεκα. *ATHENAEI DEIPNOSOPHISTARUM Libri XV. Cura & studio* Isaaci Casauboni, *Bibliothecae Palatinae. Vaticanae. aliarumque ope. auctiores emendatioresque editi. Cum interpretatione Latina* Iacobi Dalechampii *Cadomensis. Adiecti sunt Indices Re-*

rum, Scriptorum, Proverbiorum, Vocum, accuratissimi. Apud Hieronymum Commelinum. u) *Anno M.D.XCVII.* In ea editione Versioni Latinae Dalecampii, ad latus Graeci contextus positae, adiectae sunt in interioribus paginarum oris eiusdem Dalecampii Adnotationes. In exteriori ora ad Graecum contextum nihil adnotatum; & omnino de ratione constituendi Graeci contextus, aut de praesidiis quibus ad eum corrigendum usus esset editor, toto libro, praeter

u) Scilicet sumtibus *Commelini*, docti Heidelbergensis bibliopolae; sed impressus liber *Genevae* in Pauli Stephani officina, Henrici filii, uxoris fratris Casauboni. Vide Is. Casauboni Epist. 44. 66. 81. 111. & 486. in collectione Epistolarum huius viri, ab Almeloveenio Roterod. 1709. edita.

x) Nec adiecti sunt operi Indices omnes, quos titulus promisit, sed solus *Rerum Index*, a Dalecampio iam olim editus, nunc vero ad paginas huius editionis adcommodatus.

y) Susceperat Casaubonus (ut partim ex illa Praefatione discimus, partim ex Epistolis ab Almelov. editis) Athenaei editionem Hieron. Commelini impulsu, cuius sumtibus ea impressa est: constitueratque, contextui statim & breves Notas adiicere, & omnium Auctorum, Librorum & Dramatum ab Athenaeo laudatorum (quorum titulis nihil erat in superioribus editionibus corruptius) accuratam descriptionem. Sed quo tempore impressio contextus ad umbilicum fere erat perducta, migratio Casauboni Geneva Monspelium, quo ad docendas humaniores literas vocatus erat, moram nonnullam perficiendis reliquis operis partibus iniecit: eademque migratio (ut profitetur ipse Casaubonus) in caussa fuit, ut aliquanto inemendatior ea editio prodiret. Itaque *contextui* interim adiectus est Dalecampii Index Rerum ad paginas huius editionis adcommodatus, & opus in lucem emissum. Deinde, fatis paulo post functo Commelino Heidelbergensi, bibliopola Lugdunensis (idem apud quem Dalecampii versio primum prodierat) excudendarum *Animadversionum* sumtus suscepit: & ipse quidem Casaubonus, Monspelio Lugdunum ea ipsa caussa commigrans, operas regebat; sed Indices ipsius in Athenaeum, quos destinaverat, ne tum quidem operi sunt adiecti: nec vero *Prolegomena* ea, quorum in Praefatione meminit,

ista quae Titulus profitetur, nihil expositum est; nihil enim praefationis operi praemissum. *) Operae Athenaeo a se praestitae rationem aliquot demum post annis exposuit Casaubonus in Praefatione ad Lectorem, Commentario praemissa, qui anno MDC. *Lugduni apud Ant. de Harsy* separatim est editus, y) hoc titulo: ISAACI CASAUBONI ANIMADVERSIONUM IN ATHENAEI DEIPNOSOPHISTAS LIBRI XV. z) *Opus nunc primum in lucem editum: quo non solum Athenaei li-*

(conf. Epist. 212. ad Hoeschel.) quibus *de Athenaeo operisque huius argumento, nec non de convivatore Larensio & omnibus convivis prolixe a se actum esse* ait; nec *collecta Fragmenta Athenaei*, quae promisit idem in Animadvers. lib. II. cap. 2. (ubi de Panyasidis versibus agebatur, quae lib. II. cap. 3. nostrae editionis exhibentur) lucem umquam viderunt.

z) Quemadmodum *Animadversiones* suas in quindecim *Libros* divisit Casaubonus, sic quemque rursus librum in certum numerum *Capitum* distribuit. At non, sicut Libri Animadversionum ad distributionem operis ipsius Athenaei utique referebantur, sic etiam *Capita* earumdem *Animadversionum* ad commodam aliquam *Contextus distributionem* in sua *Capita* pertinebant. Sed quum Animadversiones illas suas, quasi opus per se subsistens, continuo quodam disputationis tenore pertexeret Casaubonus; partitione earumdem in Capita id unum maxime ac paene unice spectaverat, ut meditationum suarum cursum certis quibusdam veluti respirandi & paulisper requiescendi intervallis, inter se ferè aequalibus, distingueret. Igitur cum ad alias Contextus partes multa, ad alias pauca aut nihil monendum habuisset; videas interdum unum Caput Animadversionum ad paucas Contextus lineas pertinere, aliud rursus ad plures continuas paginas relatum: videasque saepe, ubi ad novum prorsus argumentum transit Athenaeus, Animadversiones ad illam partem spectantes, eodem Capite coniunctas cum his quae pertinent ad rem diversissimi argumenti, de qua ante dixerat auctor; contra, in medio eodem argumento ita abruptum interdum Caput Animadversionum, ut Caput sequens pertineat ad ea verba, quae necessario nexu cum his coniungebantur; de quibus superiori capite agebatur. Quo magis & mirum & incommodum accidit, si (quod a multis quidem doctissimis viris factum

bri quindecim κατὰ πόδα recenſentur, illuſtrantur, emendantur; verum etiam multorum aliorum Scriptorum loci multi quà explicantur, quà corriguntur. Animadverſionibus in fine adiecta ſunt *Addenda & ſuis locis inſerenda*, ſedecim paginas complentia. Tres *Indices*, non ad ipſum Athenaei opus, ſed ad Caſauboni Animadverſiones ſpectantes, volumen claudunt. [a])

Haec *prima*, & una proprie nominata *Caſauboni Editio*, bis deinde ita *repetita* eſt, ut in exteriori quidem habitu & in rerum contentarum ordine nonnihil immutatum ſit, caeterum nihil novi ab ipſo Caſaubono acceſſerit. Nempe iam

video) *Capitum* ille numerus ad *diſtributionem ipſius operis Athenaei* refertur; ut, ubi de aliquo huius auctoris loco agitur, ita ille locus citetur, ut numero *Libri* adiiciatur numerus *Capitis* ex illa diſtributione, quae ad Caſauboni Animadverſiones unice erat adaptata. Qui mos citandi loca Athenaei inde obtinuit, quod (cum in prima Contextus editione, ab ipſo Caſaubono curatâ, nullus eſſet Capitum numerus adnotatus) in duabus poſterioribus editionibus Caſaubonianis, commoditatis cauſſa lectorum, ut hi noſſent quo capite Caſaubonus in ſuis Animadv. quemque locum tractaſſet, numeri illorum Capitum orae contextus fuerint adſcripti: quos numeros deinde multi ita ſunt interpretati, quaſi ad ipſum Contextum in certa quaedam Capita diſtinguendum valerent. Longe commodius haud dubie illi fecerunt, qui in citandis Athenaei locis (quod a plerisque factum eſt) ad *Libri* numerum adiicere conſueverunt numerum *Paginae*, qua quiſque locus *in ed. Caſaub.* legitur; cum praeſertim in omnibus tribus editionibus Caſaubonianis ſingulae paginae inter ſe numero conveniant. Quare etiam nos, quo facilius hi, qui dehinc noſtra uſuri ſunt editione, quaevis loca ex Athenaeo ab aliis citata reperire poſſint, ad interiorem contextus noſtri oram *numeros Paginarum Editionis Caſaubon.* adſcribendos curavimus: adiecimusque ſimul literas *a b* &c. quibus in ſex fere partes aequales quaeque pagina in ed. Caſ. diſtributa eſt; quas literas ſi quis non ſemper cum ſuo exemplo editionis Caſaub. conſentientes repererit,

quinto decimo anno, ex quo editionis illius volumen prius in lucem fuerat emissum, recusi prodiere ATHENAEI DEIPNOSOPHISTARUM LIBRI QUINDECIM, *iuxta recensionem Is. Casauboni*. LUGDUNI *apud viduam Antonii de Harsy*. anno MDCXII. [b]) In ea editione (quae in titulo *Editio postrema* nominatur) praemissi sunt Athenaei contextui Indices nonnulli, qui superiori deerant editioni; scilicet primo, *Scriptorum, quibus Athenaeus uti solet, & eorum quae quisque scripserit, Catalogus*: dein, *Elenchus Titulorum, quo praecipua singulorum librorum capita ac summae continentur*: porro, *Quae apud Athenaeum leguntur Dei-*

sciat a nobis *e prima Editione* esse desumtas, quae in earumdem literarum distributione nonnumquam parum dissentit a duabus posterioribus editionibus. Simul vero, ne in quaerendis eis Auctoris nostri locis nimium temporis consumat Lector, quae per *Libros* & *Capita* ab aliis passim citata viderit, eorumdem *Capitum* numerum in opposita ad sinistram ora adnotare consultum duximus.

a) Est primus *Index*, *Auctorum* qui in Casauboni Animadversionibus citantur, illustrantur, emendantur: alter, *Graecarum dictionum* aut locutionum, quae in Animadv. explicantur: tertius, *Rerum & Verborum latinorum*, quae Animadversionum libris explicantur. Eisdem Animadversionum Libris praefixa est *Epistola dedicatoria ad Henricum IV*. Galliae & Navarrae regem, a quo paulo ante Lutetiam Parisiorum vocatus erat Casaubonus, ubi & humaniores literas doceret, & regiae Bibliothecae praeesset.

b) Eo tempore in vivis quidem adhuc fuit Casaubonus; sed Londini in Anglia degens, longe aliis occupationibus, quibus parum cum Graecis Musis commune, districtus erat: ac iam ante id tempus Parisiis cum aliae occupationes, tum Polybii & Strabonis novae editiones nihil viro laboriosissimo reliquerant otii, quod vel recognoscendo vel expoliendo Athenaeo suo tribueret. In omnibus quoque Casauboni Epistolis, quae post editum Athenaeum scriptae leguntur in collectione Almeloveenii, vix ulla porro huius operis mentio iniecta reperitur.

bri quindecim κατὰ πόδα *recensentur, illustrantur, emendantur; verum etiam multorum aliorum Scriptorum loci multi quà explicantur, quà corriguntur.* Animadversionibus in fine adiecta sunt *Addenda & suis locis inserenda*, sedecim paginas complentia. Tres *Indices*, non ad ipsum Athenaei opus, sed ad Casauboni Animadversiones spectantes, volumen claudunt. *)

Haec *prima*, & una proprie nominata *Casauboni Editio*, bis deinde ita *repetita* est, ut in exteriori quidem habitu & in rerum contentarum ordine nonnihil immutatum sit, caeterum nihil novi ab ipso Casaubono accesserit. Nempe iam

video) *Capitum* ille numerus ad *distributionem ipsius operis Athenaei* refertur; ut, ubi de aliquo huius auctoris loco agitur, ita ille locus citetur, ut numero *Libri* adiiciatur numerus *Capitis* ex illa distributione, quae ad Casauboni Animadversiones unice erat adaptata. Qui mos citandi loca Athenaei inde obtinuit, quod (cum in prima Contextus editione, ab ipso Casaubono curatâ, nullus esset Capitum numerus adnotatus) in duabus posterioribus editionibus Casaubonianis, commoditatis caussa lectorum, ut hi nossent quo capite Casaubonus in suis Animadv. quemque locum tractasset, numeri illorum Capitum orae contextus fuerint adscripti: quos numeros deinde multi ita sunt interpretati, quasi ad ipsum Contextum in certa quaedam Capita distinguendum valerent. Longe commodius haud dubie illi fecerunt, qui in citandis Athenaei locis (quod a plerisque factum est) ad *Libri* numerum adiicere consueverunt numerum *Paginae*, qua quisque locus *in ed. Casaub.* legitur; cum praesertim in omnibus tribus editionibus Casaubonianis singulae paginae inter se numero conveniant. Quare etiam nos, quo facilius hi, qui dehinc nostra usuri sunt editione, quaevis loca ex Athenaeo ab aliis citata reperire possint, ad interiorem contextus nostri oram *numeros Paginarum Editionis Casaubon.* adscribendos curavimus: adiecimusque simul literas *a b* &c. quibus in sex fere partes aequales quaeque pagina in ed. Cas. distributa est; quas literas si quis non semper cum suo exemplo editionis Casaub. consentientes repererit,

quinto decimo anno, ex quo editionis illius volumen prius in lucem fuerat emissum, recusi prodiere ATHENAEI DEIPNOSOPHISTARUM LIBRI QUINDECIM, *iuxta recensionem Is. Casauboni*. LUGDUNI *apud viduam Antonii de Harsy*, anno *MDCXII*. [b]) In ea editione (quae in titulo *Editio postrema* nominatur) praemissi sunt Athenaei contextui Indices nonnulli, qui superiori deerant editioni; scilicet primo, *Scriptorum, quibus Athenaeus uti solet, & eorum quae quisque scripserit, Catalogus*: dein, *Elenchus Titulorum, quo praecipua singulorum librorum capita ac summae continentur*: porro, *Quae apud Athenaeum leguntur Dei-*

sciat a nobis *e prima Editione* esse desumtas, quae in earumdem literarum distributione nonnumquam parum dissentit a duabus posterioribus editionibus. Simul vero, ne in quaerendis eis Auctoris nostri locis nimium temporis consumat Lector, quae per *Libros & Capita* ab aliis passim citata viderit, eorumdem *Capitum* numerum in opposita ad sinistram ora adnotare consultum duximus.

a) Est primus *Index*, *Auctorum* qui in Casauboni Animadversionibus citantur, illustrantur, emendantur: alter, *Graecarum dictionum aut locutionum*, quae in *Animadv.* explicantur: tertius, *Rerum & Verborum latinorum*, quae Animadversionum libris explicantur. Eisdem Animadversionum Libris praefixa est *Epistola dedicatoria ad Henricum IV.* Galliae & Navarrae regem, a quo paulo ante Lutetiam Parisiorum vocatus erat Casaubonus, ubi & humaniores literas doceret, & regiae Bibliothecae praeesset.

b) Eo tempore in vivis quidem adhuc fuit Casaubonus; sed Londini in Anglia degens, longe aliis occupationibus, quibus parum cum Graecis Musis commune, districtus erat: ac iam ante id tempus Parisiis cum aliae occupationes, tum Polybii & Strabonis novae editiones nihil viro laboriosissimo reliquerant otii, quod vel recognoscendo vel expoliendo Athenaeo suo tribueret. In omnibus quoque Casauboni Epistolis, quae post editum Athenaeum scriptae leguntur in collectione Almeloveenii, vix ulla porro huius operis mentio iniecta reperitur.

pnosophistarum Nomina: dein, *Index Graecarum Dictionum, quae sparsim in hoc opere aut leguntur tantum, aut etiam explicantur:* denique, *Proverbia, quibus sparsim in libris Deipnosophistarum Athenaeus utitur.* Omnes isti Indices, a Dalecampio olim simul cum Latina Athenaei versione editi, nonnisi ad paginas huius editionis adcommodati sunt, caeterum nihil in eis mutatum. Adnotationes vero Dalecampii, quae in prima Casauboni editione in ora interiore erant positae, nunc ad finem operis reiectae sunt. In *exteriore* vero *paginarum ora* ad latus Graeci contextus primum positi sunt numeri *Capitum*, quibus quemque locum tractavit in suis Animadversionibus Casaubonus.[c]) Tum vero, in eisdem *paginarum oris*, ad ea loca, ad quae idem Casaubonus in suis Animadv. emendationem aliquam sive e scriptis libris sive e coniectura proposuerat, eae ipsae *Emendationes* uno aut altero verbo indicantur: quae res utique commoditatem haud exiguam adfert lectori, sed multo maiorem erat adlatura, si diversis praepositis signis distinctae fuissent emendationes *e manuscriptis libris* ductae, ab his quae *solâ* Casauboni *coniecturâ* nitebantur; nunc, cum promiscue fere

c) Vide paulo superius, not. ζ.

d) Eadem res, quod non distinctae sunt Manuscriptorum Lectiones a nudis Coniecturis, & cunctis fere nota γρ. (quam sive γράφεται interpretari poteras, i. e. *scribitur*, sive γράφε, i. e. *scribe*) promiscue praeposita est, multos etiam eosque eruditos viros saepe decepit, ut, cum Animadversiones Casauboni non essent illis ad manus, aut ad excutienda quaevis loca non suppeteret otium, meras Editoris coniecturas, easque subinde vel minime necessarias vel parum

omnibus haec nota γρ. sit praeposita, paene periit magna pars illius commoditatis. [d]) Ipse *Graecus contextus* variis lineolis ad perpendiculum ductis aliisque signis distinctus ac veluti variegatus est, quae partim ad lectiones istas marginales referuntur, partim ea loca aut verba indicant, ad quae in Casauboni Animadversionibus aliquid, qualecumque id fuerit, adnotatum est. [e]) ANIMADVERSIONUM CASAUBONI volumen, ad eamdem editionem pertinens, multo demum post, scilicet anno MDCXXI. pariter LUGDUNI, *apud* eamdem *viduam Ant. de Harsy & Petrum Ravaud*, prodiit. [f]) In cuius voluminis titulo quod dicitur, *Secunda editio. Authoris curâ diligenter recognita & ubique doctissimis Additionibus aucta;* non id ita est interpretandum, ac si quidquam huic editioni, quod superiore non contineretur, inesset: non alio pertinet illud elogium, a bibliopolis operi praefixum, nisi quod, quae a Casaubono superiori editioni in fine (ut paulo ante dictum) adiecta erant *Addenda*, ea in hac editione suis quaeque locis inserta sint.

Denique diu post Casauboni obitum, denuo recusum totum opus est, itidem *Lugduni*, *sumtibus Io. Ant. Huguetan & Marci Ant. Ravaud*;

felices, pro veterum Codicum lectionibus acciperent.

e) Ista varia signa, sicut eam commoditatem, quam spectavit is qui illam Editionem curavit, adferunt lectori, sic hoc incommodi habent, ut nec grata accidant oculis, & attentionem lectoris subinde non modo morentur, sed etiam conturbent.

f) Inde factum, ut secundam Casaubonianam Editionem alii anno MDCXII, alii vero anno MDCXXI prodiisse scripserint.

Caſaubonianis, ego ex quo ad hanc qualemcumque operam Athenaeo navandam me accinxi, potiſſimum quidem adſuetus ſum exemplo uti tertiae editionis, cuius in oras coniicere etiam notulas meas ſoleo: ſed conſtanter ſimul ſub oculis verſatur prima editio, ab ipſo Caſaubono curata, cuius mihi duo ad manus ſunt exempla; alterum, cuius oris inſcribendas curaveram lectiones e Pariſienſibus manuſcriptis excerptas; alterum, in quo Graecum contextum, prout in eo recenſendo conſtituendoque pro meo iudicio progredior, ad prelum paro & ad inſtitutum meum adapto. Denique, ſicubi differre nonnihil inter tertiam & primam intelligo, adeſt etiam ſecundae Editionis exemplum, quod inſpicio, ut, quid illa det eo loco, videam. Nam licet nulla re paulo maiori differant inter ſe tres illae Editiones; tamen in earum una aut altera interdum operarum errore praetermiſſum eſt nonnihil, quod in altera ſuppletum; aut alius error aliquis ab operis admiſſus, ubi in alia verum ſervatum aut reſtitutum eſt. [h]) Igitur quoties in noſtra editione ſive in brevibus Notulis contextui noſtro ſubiectis, ſive in Animadverſionibus, nude ac ſimpliciter *ed. Caſ.* (id eſt

h) Univerſe ſi ſpectes, omnes illae tres Editiones probabili ſatis curâ impreſſae ſunt, nec ita multis (quae in huiusmodi opere aegre caventur) erratis deformatae : ab his tamen magis caeteris immunis prima eſt, ſub ipſius Caſauboni oculis excuſa; longe pluribus ſcatet altera ; rurſus paulo diligentius curata poſtrema, in qua tamen & ſubinde repetita ſunt ſecundae errata, aut novis erroribus (ſed id rarius quidem) aucta. In opere

Editio Casauboni) citatur, plerumque illud citatum ad omnes tres, quas diximus, Editiones pertinet: ubi vero dissensio aliqua harum inter se a nobis est animadversa, ibi *primam*, *secundam* & *tertiam editionem* suo quamque numero distinximus.

VIII.

Casauboni in Athenaeum Merita.

In enarrandis huius Editionis virtutibus, quae tam iustis, quam consentientibus, omnium Virorum doctorum elogiis celebratae sunt, nil opus est ut sim longior. Satis fuerit, si in universum confirmavero, de *Athenaei Contextu*, qualem haec exhibet editio, ex rei veritate ipsum praedicasse Editorem, cum ait: [i]) *Multa primi publicavimus, antehac Graece edita numquam: plurima item emendavimus, in prioribus editionibus corruptissima, partim librorum secuti auctoritatem, partim certas & omnibus manifestas rationes.* Tum vero, de *Animadversionibus* eiusdem si quaeris, reperies primum, infinitum locorum numerum, quae intacta in contextu & corrupta, ut olim fuerant, relicta sunt, in illis Animadversionibus demum, sive ex manuscriptis codicibus, sive ex

vero, quod tot spinis totque salebris horridum ad nos pervenit, nulla vel vitiosissima scriptura, vel quae levissimi per se momenti videri posset, negligenda nobis visa erat, quin disquisivissemus, esset-ne e veteribus Codicibus ducta, an ex operarum typographicarum errore nata, an denique ex editoris alicuius ingenio invecta.

i) Casaubonus in Praefatione Animadversionibus praemissa.

Editoris ingenio & doctrina, felicissime esse curata & integritati suae restituta: deinde vero, partim eadem ipsa loca, partim alia quamplurima, quae difficultatem aliquam habebant, exquisitâ quadam ac reconditâ, & vere stupendâ eiusdem Viri doctrinâ tam mirifice illustrata esse, ut hoc praesertim opere *Magni* & *Maximi* cognomen, aliaque honorificentissima elogia, commeritus *Isaacus* noster *Casaubonus* sit; quibus elogiis certatim eum ab omnibus, & quidem, ut quisque fere ipse fuit doctissimus, & in eo genere, quo ille excelluit, consummatissimus, ita ab eo maxime ornatum cumulatumque videmus. [k]) Quodsi omnia doctorum nomina virorum, qui Casauboni in Athenaeum merita, ac praesertim Animadversiones huius viri, summis laudibus extulerunt, edere quisquam

k) Ex omnibus hominibus, Graecarum literarum studium & aliquam cum Athenaeo notitiam professis, neminem, praeter nuperum Gallicum interpretem, memini reperire, quin Casauboni in Athenaeum merita maximi, uti fas erat, faceret. At ille quidem (quâ caussâ, quove consilio, ipse noverit) in Notis ad suam Athenaei Versionem, non Viri summi merita subinde conatus est elevare, sed continuo & pertinacissimo quodam studio id egit, ut, quidquid in mortalium omnium ignarissimum ineptissimumque, & eumdem impudentissimum, congeri conviciorum ab irato homine potest, eorum omnium cumulo memoriam Viri non nimis quidem mediocriter de se sentientis, caeterum & innocentissimi & integerrimi & (si quis umquam) vere doctissimi, denique de omnibus humanioribus literis immortaliter promeriti, conspurcaret. Confer infra dicenda, not. *y*. p. LXII & sqq.

l) Anno MDXCVIII. XV Kal. Mai. his verbis scripsit Casaubonus ad Iosephum Scaligerum: *Dies hic alter est, cum Dei virtute Animadversionibus in Athenaeum* τὸν κολοφῶνα ἐπεθήκαμεν. *Si me amas, & ingenii nostri foetus putas esse tanti, est quod nobis gra-*

vellet; nominandi huic propemodum forent quotquot ab eo inde tempore quo primum Casauboni in Athenaeum Animadversiones prodierunt, ad hanc nostram usque aetatem, sive in unum aliquem quemcumque Poëtam graecum aut prosaicum Scriptorem, sive promiscue in Auctores Graecos atque etiam Latinos, Observationes criticas, grammaticas, historicas, aut quocumque nomine eruditas, quocumque sub titulo ediderunt. Quem in campum sicut nec huius loci est, nec nostri otii, ut nunc evolemus: sic illud confido haud iniucundum fore Lectoribus, si, quam sibi ipse gratulatus sit Vir optimus, & ab aliis sibi gratulandum censuerit, cum extremam Animadversionibus suis manum imposuisset, ipsius verbis infra adnotavero. *l*.)

Sed quantumcumque sit (quod utique ma-

tuleris. Magna enim & molesta cura liberati sumus. - - Dici non potest, quam saepe in ipsis difficultatibus incepti nos poenituerit. - - Magnum aequor sumus emensi: magnis tempestatibus iactati sumus: naufragium saepe fecimus: tandem portum tenemus. (Epist. CLXVI. in collectione Almeloveenii pag. 88.) Idem, circa idem tempus, ad Iacobum Gillottum scripsit: (Epist. CLXVIII.) *Nunc hoc tantum dico, absolvisse me tandem virtute Dei Opt. Max. molestissimum, difficillimum, & taedii plenissimum opus, Animadversiones in Athenaeum. Si nostras nugas putas esse tanti, Vir magne, gratulare, quaeso, nobis. Multum enim sudavimus, multum aestuavimus, multum ausi sumus: nihil denique reliquimus intentatum, quo exiret hoc e manibus nostris opus vestra, summorum istic Virorum, exspectatione dignum. Quid praestiterim, nescio; nec, si scirem, dicerem tamen.* &c. Denique idem, in Praefatione ad Lectorem, cum de consilio, quod in hoc opere esset secutus, pauca dixisset, sic pergit: *Id vero inceptum quantis laboribus, quantis molestiis nobis constiterit, frustra tibi narrare instituam, nisi periculum ipse huius studii fecisti.*

ximum est) quod de Athenaeo ea editione promeruit Casaubonus, tamen, quantus sit in ipso *Contextu* etiamnunc locorum numerus, quae corruptissima relicta sunt, ipsae etiam doctissimi Editoris (ne longius abeam) Animadversiones testantur. Quot vero rursus sint Athenaei loca, quae in eisdem *Animadversionibus*. non dico, cum illustratione inprimis indigerent, tamen sicco pede praeterita sunt; sed, cum essent haud dubie aut mutilata aut aliis modis corrupta, tamen vel absque ulla adnotatione silentio praetermissa sunt, vel parum feliciter curata; m) demonstrant Virorum doctorum (eorumdem fere, a quibus certatim celebratas esse Casauboni laudes dixi) scripta propemodum infinita, quibus & obscuriora Athenaei loca, ab illo praetermissa, illustrantur; & corruptis praesertim locis, quae vel intacta ab illo relicta sunt, vel minus feliciter tractata, medicina adfertur.

IX.

Codices Manuscripti, quibus usus est Casaubonus.

Quum in veterum Auctorum tractatione, priusquam de eorum, quae ab his scripta esse perhibentur, *sententia* ac *interpretatione* quaeras, primum omnium, *quid* sit, *quod* illi quoque lo-

m) Id quidem ipsum, non omnia, perinde sibi successisse, pulcre ipse Casaubonus intellexerat, saepe & dubitationem suam & paene desperationem ingenue professus.

n) Quantum studium Casaubonus posuerit in conquirendis

eo, de quo agitur, *ſcriptum reliquerint*, debeat conſtare; ad quam iudicandam quaeſtionem multa quidem alia ſubinde ſubſidia debent adhiberi, ſed prae caeteris omnibus *optimorum veterum Codicum*, qui ad noſtram aetatem pervenerunt, *auctoritas* conſulenda eſt; eam rem Caſaubonus, cum edendi interpretandique Athenaei conſilium cepiſſet, non modo non neglexit, ſed vel maxime ad ſuam curam pertinere ratus erat. Itaque nullam viam intentatam reliquit, qua vel codicibus manuſcriptis, quos ipſe ſuis oculis perluſtrare poſſet, potiretur, vel ex his, quos ſibi non licuiſſet ipſos ſuis oculis uſurpare, ſuaque manu tractare, *Lectiones*, aliorum virorum doctorum opera excerptas, nanciſceretur. *) Neque irrita utique illa cura fuit. Audiamus ipſum doctiſſimum Virum de Codicibus, quibus ad emendandum Athenaeum uſus eſt, non quidem tam dilucide, quam factum velles, ſed tamen paulo enucleatius, quam alioqui fere mos ferebat illorum temporum, in Praefatione Animadverſionibus praemiſſa differentem. *Cum emendandi veteres Auctores, inquit, duplex ſit via: e libris ſcriptis, & ex ingenio: utramque nos viam in corrigendo Athenaeo inſtitimus. Priorem quidem ante annos quatuor, cum impulſu optimi atque amiciſſimi Hieron. Commelini eam editionem adornavi-*

codicum manuſcriptorum praeſidiis, quibus ad emendandum Athenaei opus uteretur, cum Praefatio Animadverſionibus praemiſſa, tum quae in ipſis Animadverſionibus paſſim commemorantur, denique complures ex Epiſtolis eius ab Almeloveenio editis, abunde teſtantur.

mus. quae paulo ante illius viri obitum ex ipſius officina prodiit. o) . *Neque levis, neque parum huic auctori utilis, opera illa noſtra extitit. Collata enim editione Baſileenſi cum ea ſcriptorum Codicum copia, quae tum erat ad manum, multa primi publicavimus*, &c. Interſertis hoc loco generalioribus nonnullis de uſu veterum Codicum obſervatis, quae infra p) adpoſuimus; paulo poſt de Athenaei codicibus manuſcriptis dicere pergit: *Ple-*

o) Quod ex Commelini officina prodiiſſe eam editionem dicit, id quo valeat, ſupra a nobis declaratum eſt, ſect. VII. not. u.

p) *In ſcriptis*, inquit, *exemplaribus vel antiquiſſimae manus*, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ, πολλὰ δὲ λυγρά. *Itaque in illis tractandis iudicio magno opus, magna eruditione, nec mediocri uſu: quae tria Criticum illum γόνιμον perficiunt, alibi nobis informandum. Qui autem codicum vetuſtatem, praeſertim conſentientium, recti argumentum & normam ubique certam eſſe arbitrantur, audiant illi Criticorum non minus, quam Medicorum, principem Galenum, qui in tertio De difficultate Reſpirationis, cum de Hippocratei loci cuiusdam vera lectione diſputaret:* Τὶς τῶν παλαιῶν, ait, βιβλιογράφων ἥμαρτεν. ἔπειθ' οὕτως ἔχον ἔφθασεν ἐκδοθῆναι τὸ βιβλίον· ἐφυλάχθη τε εἰκότως μέχρι δεῦρο τοῦτο τὸ σφάλμα. „Iam olim, *inquit*, librariorum aliquis locum corrupit: „deinde, edito libro cum illo „errore, non mirum ſervatum „eſſe mendum usque adhuc." *Cauſſas poſtea ſervati erroris tamdiu affert iſtas:* τινῶν μὲν ὀλιγώρως ὁμιλούντων τοῖς τῶν παλαιῶν βιβλίοις, ὡς μά τ' εἰ λείπει τι, μήτ' εἰ δι' ἑτέρου γράμματος εἴρηται γνωρίζειν· ἐνίων δὲ γνωριζόντων μὲν, ἀλλὰ προσθεῖναι τὸ λεῖπον οὐ τολμώντων. *Et ita eſt: librariorum culpa & doctorum incuria atque ignavia factum, ut ſemel commiſſa in antiquiſſimis codicibus peccata, in omnia deinceps exemplaria propagarentur, ac per multa ſecula conſtanter ſervarentur. Plura alibi Galenus de iſto genere mendarum; quas Philemon Criticus vetuſtiſſimus appellat* τὰς ἐν τοῖς ἀντιγράφοις ἐμμεμενηκυίας ἡμαρτημένας γραφάς. *Nihil ergo mirum, plenum eſſe huius generis mendorum quantum extat hodie Athenaei exemplarium.*

q) Nempe illud exemplum, e quo Aldina editio expreſſa eſt.

r) Licet in titulo Editionis Caſauboni *Bibliotheca Palatina* in earum numero, quarum ope emendatior illa editio prodierit, primo loco nominetur; id tamen magis in honorem Palatini principis fa-

num huius generis [nempe *vetustissimorum*] *mendorum, quantum extat hodie Athenaei exemplarium. Quae quidem e duobus inter se iam olim diversis omnia esse transfusa & descripta observavimus. Ab eorum altero manavit* ALDINUM *illud, de quo diximus: q) cui per omnia fere simile est* PALATINUM, *quod in Heidelbergensi Bibliotheca illustrissimi Principis asservatur; r) item aliud cuius nobis vir amplissimus Regi ab intimis consiliis* ANDREAS

ctum videtur, cuius in terris vivebat Commelinus bibliopola, quam quod *Palatino codice* vel multum usus fuerit Casaubonus, vel insignem aliquem ex eo fructum perceperit. Certe sicut nunc in Praefatione nullo elogio eum codicem prosequitur, sic in ipsarum Animadversionum decursu, quoad quidem adhuc animadverterim, vix umquam mentionem eius fecit, nisi lib. VII. c. x. ubi rursus nonnisi honoris caussa eum nominat: nam ibi cum facilem aliquam, & quae cuivis in promtu foret, emendationem commemorasset, quam eandem in *Italicis* etiam *Excerptis* se reperisse non diffitetur, subito *codicis Palatini* auctoritatem his verbis invocat: *Hunc locum ita inferam edi ex MSS. codice* [istâ notâ *MSS.* uti solet, non modo ubi de pluribus, sed etiam ubi de uno codice loquitur] *illustrissimi Principis Palatini emendatum. Nam posterior versus pessime scribitur in omnibus aliis quos videre contigit libris.* [scilicet in editt. Ven. & Baf. Nam in Epitome, cuius codicem habuit Casaubonus, omissus est totus versus, ad quem pertinet emendatio; neque eo tempore alium Athenaei codicem manuscriptum suis oculis viderat.] *Utinam ita res nostrae tulissent, ut beneficio magni Principis diutius frui fas fuisset: non dubito futuram fuisse & aliis multis locis eius libri collationem perutilem. Sed erit, spero, aliquis ex eo numero doctissimorum virorum, quos inclyta Heidelberga fovet, qui ope illius librariae merito περιβοήτου caetera perpoliat in hoc auctore, quae nostrâ diligentiâ in splendorem dare non potuimus nos. Ita autem scriptum etiam in Italicis codicibus, unde excerptas διαφόρους γραφὰς misit ad nos Andreas Schottus vir doctissimus.*

Poterunt hodie viri docti, qui *Lutetiae Parisiorum* degunt, ex eodem *Codice, olim Palatino*, qui abhinc aliquot annis in illam instructissimam Populi Gallici bibliothecam Româ translatus est, eam Athenaeo operam praestare, quam in desideratis Casaubonus

HURALDUS MESSAEUS *copiam fecit.* s) *At longe istis tribus, & aliis omnibus quae ab eodem exemplo sunt orta, & emendatius & integrius illud est, quod in celebratissima Cardinalis* FARNESII *bibliotheca habetur.* t) *Ei libro acceptum ferre debes quidquid in prioribus desideratum, exhibet nostra editio: multas autem voces, multas periodos integras,*

reliquit. Nobis de eo codice paulo post nonnihil adhuc monendi erit occasio, ubi de nostro codice Veneto-Parisiensi & de lacunis verba faciemus, quae ex illo omnium vetustissimo in reliquos omnes sunt propagatae. Dicam interim, esse librum chartaceum, schedis quaternis constantem, scriptum *Venetiis anno MDV. & MDVI. a Paulo Decan* (sive *Degan*) *Veneto Patricio*; cuius familiae nomen hodieque Venetiis superesse audio. De eodem Codice videndum ait Harles (ad Fabric. Bibl. Graec.) Sylburgii Catalogum Bibliothecae Palatinae in Monumentis Pietatis &c. p. 19. num. 47. quem librum mihi non contigit oculis usurpare.

s) Illius codicis copia facta demum est Casaubono absolutis & impressis Animadversionibus in XIV priores Athenaei libros. (Vide Casauboni Animadvers. ad finem libri XV.) Quare illius nonnisi in Animadversionibus ad librum decimum quintum, & in *Addendis* ad priores libros XIV, mentionem fecit, & nonnullas sparsim lectiones ex eo protulit; simul quidem professus, plerumque eum cum editis libris consentire. Quidquid sit, operae pretium fuerit inquirere, ubinam terrarum hodie lateat ille codex. Videtur a Messaeo dono datus fuisse Casaubono: ac fortasse post Casauboni obitum cum Hoescheliano codice Epitomes (de quo mox) in Regiam Angliae bibliothecam Londinensem transiit. Facile cognoscetur liber ex singularibus quibusdam lectionibus, quas ex illo Casaubonus citavit; veluti cum III. 110. c. ἐκτίθεται habet ex parum felici coniectura, pro ἑκάτῃ, ubi perperam ἐκ . . . αται editum; aut cum IV. 143. c. κατὰ τὴν πόλιν scribit, ubi alii omnes κατὰ τὴν Κρήτην.

t) Exstet-ne ad hunc diem *Farnesianus* ille *Codex*, aut superfit-ne omnino Bibliotheca Farnesiana, nec ullibi memoratum memini, nec nunc vel ex libris, qui mihi ad manus sunt, vel ex ore eorum virorum, quibus haec talia debere comperta esse putaveram, discere potui. Et omnino post Casaubonum nullam amplius mentionem huius codicis factam ab alio, nisi qui fere e Casaubono sua hausisset, reperi. Videtur tamen haud pa-

interdum etiam plures, singulis prope paginis adiecimus; ut taceam de insigni fragmento libri ultimi, quod ante nos Guil. Canterus indidem nactus publicaverat. Parilem huic Codicem *etiam* in Vaticana *Romae servari accepimus.* ᵘ) *Nostra editio* Farnesianum *fere exhibet: repraesentatum nobis a clar. viro* H. Stephano, *qui ante annos ferme quin-*

rum interesse debuisse virorum doctorum, ut idem Codex, cui acceptum retulerat Casaubonus quidquid ferme e veteribus libris ad emendandum Athenaeum ab ipso collatum est, denuo adcurate studioseque conferretur; cum praesertim & saepenumero dubios nos Casaubonus reliquerit, quid difficilioribus in locis codex ille dedisset; & alioqui satis notum sit, quam multum in consulendis manuscriptis libris abfuerint illius aetatis homines etiam doctissimi ab ea diligentia & ἀκριβείᾳ, quam optabile est ut adhibeant omnes, quibus probatae bonitatis Codices veteres, praestantiorum ex antiquitate auctorum scripta continentes, excutere licet.

u) In titulo Athenaei Casauboniani praedicatur, *Vaticanae* etiam *bibliothecae ope* auctiorem emendatioremque hunc auctorem prodire: nunc fatetur ipse Editor, se nonnisi fando accepisse, servari in Vaticana Romae parem Farnesiano codicem. Speraverat (puto) bibliopola, *Vaticanae Bibliothecae* nomen, in titulo libri veluti signo suspenso positum, maiorem vim habiturum ad alliciendos operi sumtibus ipsius impresso emtores. Caeterum *Vaticanum codicem* simul cum Farnesiano nominatum supra (not. *m.* ad sect. VI.) a Wesselingio vidimus, ubi de Mureti & Caninii Notis excerptis agebatur. Porro etiam Dalecampius quidem p. 502. suae Versionis Latinae, ubi incipit Fragmentum libri XV. a Cantero primum Graece editum, (cf. Sect. VI. & ibi not. *p.*) ad oram sic scripsit: *Lacuna hic fuit exemplaris typis editi: quae sequuntur fere omnia* e codice Vaticano manuscripto *restituta & inserta sunt.* Sed nonnisi Canteri editione eiusdem Fragmenti usus fuisse idem Dalecampius videtur: nec vero *Vaticanum* codicem, e quo illud accepisset, nominaverat Canterus, sed generatim *codices Italicos.* conf. supra, Sect. VI. not. *p.* & *t.* Neque vero de Vaticano Athenaei codice aliunde nobis quidquam compertum est: & in Bibliothecae Vaticanae Catalogo, quem in Bibliotheca Bibliothecarum Msstorum exhibuit Montfaucon, ne ullus quidem Codex Deipnosophistarum Athenaei memoratur.

quaginta, cum Romae esset, accuratissime omnes varietates scripturae ad oram sui codicis adnotaverat. [x]) *Idem fecerat paucis ante Stephanum annis* & Benedictus Aegius *Spoletinus, qui temporibus illis*

x) Tanta fuerat senis Henr. Stephani, adversus suos praesertim, morositas, ut generum suum, Isaacum nostrum Casaubonum, ne semel quidem in vita suam passus sit inspicere bibliothecam: de quo obiter conquerentem videmus ipsum Casaubonum in Epistola ad Iosephum Scaligerum. (Epist. 175. ed. Almelov.) Quare paene in eam incideram suspicionem, nonnisi honoris caussa fortasse hoc loco a Casaubono laudata esse Stephani ex Romanis Athenaei codicibus excerpta, nec vero ipsi usum eorum fuisse concessum. Sed vidi deinde, eumdem Casaubonum in Animadversionibus, ubi quaedam commemorat ex Italicis libris a se adiecta aut emendata, plerumque quidem nude & generatim dicere, se ea e *MSStis libris* aut e *membranis* accepisse; subinde vero rursus *Henr. Stephani collationem codicum Romanorum* prae caeteris omnibus nominatim laudare. Quo minus dubitari debet, fuisse illam Casaubono ab H. Stephano communicatam. Conf. infra, not. g.

y) Possidet magna Parisiensis bibliotheca *exemplum* aliquod *editionis Basileensis*, quod olim *Casauboni* nostri fuerat, qui sua etiam manu bis nomen suum in fronte inscripsit; primum, cum iuvenis esset, quo tempore *Is. Hortiboni* nomen sibi adsciverat: (de quo vide Casauboni vitam, Epistolis ab Almeloveenio editis praefixam) deinde rursus, aetate maior, verum nomen *Isaac Casaubon* alteri superscripsit. In eiusdem libri fronte (in summa ora primae paginae) manu eiusdem Casauboni haec verba inscripta sunt: *In margine annotavimus quam plurima quae non erant edita. Habuimus illa e codice, quem olim Bened. Aegius Spoletinus diligentissime cum manuscr. Farnesianae bibliothecae contulerat. Eo codice & Notis Aegii manuscriptis usi sumus Petri Galesii Hisp. beneficio.* Hunc librum commemorans Gallicus Athenaei interpres (de cuius incredibili in Casaubonum & malevolentia & maledicentia supra dixi, not. *k.* ad sect. VIII.) in Praefatione p. 8. sic scribit: *L'Exemplaire même de Casaubon, & sur les marges du quel il a jeté toutes les variantes & les passages non imprimés alors, & qu'il devoit au travail d'Aegius de Spolete: cet exemplaire présente nombre de remarques d'une & même de deux autres mains, dont Casaubon a profité, sans dire d'où il les tenoit.* Tum in subiecta Adnotatione, postquam Casauboni verba eadem retulit, quae in fronte illius libri inscripta dixi, sic

Romae inter peritissimos Graecarum literarum est habitus: eius etiam Codicem *vidimus nos inter alios neutiquam vulgares Petri Galesii Hispani libros. y)* *Fecerunt idem postea & alii item multi. Itaque* Far-

pergit: *Casaubon dit dans son avis, qu'il en doit la collation* [collationem dicit Manuscripti Farnesiani] *à Henri Etienne, & se garde bien de faire l'aveu qu'on lit ici: c'est donc un plagiaire.* Eademque plagii criminatio saepius deinde, singularibus locis, in Adnotationibus ipsi Versioni subiectis, tam fidenter, quam studiose, ab eodem Gallico interprete repetita est: denique rursus, in fine operis, Epilogus Versioni subiectus his verbis clauditur: (T. V. p. 477.) *Quant à Casaubon, j'ose assurer que je ne l'ai que trop epargné. - - - Je me contente donc des preuves nombreuses que j'ai données de son inutile erudition & de ses plagiats; car il doit tout ce qu'il a de bon à Aegius, qu'il ne nomme même pas dans son verbeux commentaire.* Ego vero & memoriae meritissimi Viri & ipsis Lectoribus nostris hoc me debere arbitror, ut, qua cura ille homo inspexerit hunc librum, cuius testimonio plagii arguere Casaubonum ausus est, quave fide, quae in eo reperit, retulerit, prolatis nonnullis exemplis (prouti in manus inciderint) declarem: sic simul, quid de aliis rebus statuendum sit, quas pari fiducia idem subinde pronunciat & persuadere lectoribus conatur, capi coniectura poterit. Ecce igitur, lib. II. p. 50. e. ubi in ora ed. 2. & 3. Cas. legitur γρ. τό τι γὰρ φέρον αὐτὰ &c. ad eumdem locum haec adnotavit Villebr. in Gallica versione T. I. p. 188. *Je suis la leçon de mon manuscrit. - - Casaubon lisoit comme mon manuscrit, d'après celui de Farnese.* Atqui in praedicto Casauboni exemplo ed. Bas. p. 25. l. 36. ad eum locum nulla nec Aegii, nec alterius cuiusquam viri, adnotatio legitur: ipse vero Casaubonus in Animadv. lib. II. c. XI. diserte nos docet, *de illa scriptura se a Io. Levinio monitum esse*; a quo viro multas alias lectiones e membranis, quas ille possidebat, Epitomen Athenaei continentibus, communicatas eidem fuisse mox dicetur. Ad verba τὰ ἐν ὄγχῳ II. 67. e. haec adnotavit Villebr. T. I. p. 263. *Je ne m'arrêterai pas à relever les bavardages que Casaubon a fait sur le mot ὄγχος, dans ses commentaires. Il a cité ce qu'il n'entendoit pas, ou plutot il a copié Aegius sans l'entendre.* At nec ad istum locum (ed. Bas. p. 34. l. 4.) nec ad III. 79. b. ed. Cas. (pag. 39. ed. Bas. lin. 48.) ad quem locum rursus de eodem vocabulo disputat Casaubonus, quidquam quod ab Aegio ille mutuari potuisset, immo ne ullum quidem verbum adnotatum est.

nesianas *illas* Notas *passim reperias in eruditorum bibliothecis. - - Habuit eas - -* Conradus Gesnerus, *cuius librum doctiss. Gasp. Wolfii ope-*

Rursus II. 71. b. (ed. Bas. pag. 35. l. 43.) ad verbum ὀνόπορδον ne verbulum quidem ex Aegianis notis, & nulla prorsus notula, in ora libri illius, de quo quaerimus, comparet. Ad eumdem vero locum Villebrunius T. I. p. 280. postquam meliora quidem nonnulla, quam Casaubonus in Animadv. posuerat, adnotavit, his verbis concludere suam Adnotationem non erubuit: *Voilà comment on prouve que Casaubon ne consultoit que les notes qu'il copioit au hazard sur l'exemplaire d'Aegius, & n'entendoit rien de ce qu'il écrivoit ici.* Eadem ratio est lib. III. 72. b. (ed. Bas. p. 36. l. 18.) ubi Villebr. T. I. p. 286. ait, *attribuisse sibi Casaubonum lectionem collationis Aegii.* Pariter lib. III. 82. e. (vel f. in ed. 2. & 3. Cas.) ubi in textu Cas. & edd. vett. omissa est vox βαλάνου, in margine autem suppleta; ibi rursus in Aegiana collatione nullum illius vocis vestigium comparet; sed in aliis excerptis adnotatam eam Casaubonus repererat, itaque in Animadv. ad eum locum ait, *auctiores una voce MSS.* καὶ καρύου καὶ βαλάνου. At Villebrunius aliter decrevit: is fidenter asseverat, (T. I. p. 327.) *ex Aegii notulis* ductam illam vocem. Denique (ut in hoc tandem finiam) III. 77. f. ad illa verba διὰ τὸ ποιεῖν ματαϊσμοὺς (quae Dalech. sic verterat, *valere contra malam mentis & infatuationes*, quasi Seleucus Grammaticus, e quo illa verba citavit Athenaeus, ποιεῖν πρὸς ματαϊσμοὺς scripsisset) reprehendit interpretem illum Casaubonus (in Animadv. lib. III. cap. IV.) quod sententiam prorsus contrariam ex Plinio in auctorem nostrum intulisset: censuitque, Plinium quidem πρὸς olim legisse, nihilo minus vero Seleucum & ex eo Athenaeum nude ποιεῖν ματαϊσμοὺς scripsisse. Ad eumdemque locum idem Casaubon. olim sua manu in praedicto exemplo editionis Bas. (p. 38. l. 31.) in eamdem fere sententiam haec ipsa verba adscripserat: „*Interpres locum hunc pervertit, dum emendare simulat. Nam quis miretur diversa scribere auctores de eadem re? Atqui ille e medicis voluit Athenaeum exponere. Vide Eustath. pag.* 838. Od." Nec vero quidquam praeterea aliud ibi notatum. At non veretur Villebrune T. I. p. 304. adfirmare, *particulam* πρὸς *ut supplendam adnotasse Aegium, & male fecisse Casaubonum, quod hunc emendationis illius auctorem non nominaverit.* Haec talia, quae bona fide a nobis relata sunt, si cui incredibilia videntur; ultro ego profiteor, non magis mihi, donec oculis meis id quod res est fuissem edoctus, credibile esse

τὰ παρ' ἡμῖν (?) — *nacti sumus. Easdem &* - - Marcus Welserus *Augusta Vindel. ad nos misit. ab* Andrea Schotto - - *secum communicatas.* ζ) *Haec igitur* visum, scribi ista ab homine suis sensibus utente potuisse.

Caeterum, praeter Aegiana e cod. Farn. excerpta, & argumenti titulos, aut auctorum nomina passim adscripta, nihil in illius libri marginibus continetur, nisi subitariae quaedam adnotationes, quae mihi visae sunt omnes diversis quidem temporibus, sed eidem unius Casauboni manu esse scriptae, neque alium nisi eundem Casaub. auctorem habere, nisi ubi ipse (quod passim factum) alium auctorem nominasset. Quod vero in Praefatione Animadversionibus praemissa de *Aegil codice*, e quo lectiones istas Farnesianas descripserat, ita locutus est Casaubonus, quasi *vidisset* eum tantum, non eodem *usus esset*; caussa ea videtur fuisse, vel quod nimis raptim nec tam diligenter, quam ipse voluisset, a se descriptas esse illas Aegianas notulas sciret; vel quod, postquam aliorum ac praesertim H. Stephani excerptas Lectiones nactus est, uberiores has esse vidisset, easdemque pro certioribus ac diligentius descriptis habuisset, adeoque posthabitis Aegianis illas prae caeteris esset secutus. Ac sane multis locis in Casauboni Animadversionibus vidi lectiones e Mstis Italicis laudatas, quas inter Aegianas in isto codice frustra quaeras. (Sic, ut alia loca omittam, quorum partem iam tetigi, in illo, cuius supra not. *r.* huius sect. mentionem feci, lib. VII. cap. x. p. 288. f. ed. Cas. ubi ed. Bas. p. 145. l. 3. cum ed. Ven. mutilatam vocem *ταμίους* habet, nihil in Aegianis lectionibus adnotatum est.) Verumtamen haud male facturus fuerat Casaubonus, si ne Aegianas quidem illas Notas neglexisset, sed diligentius eas cum aliis, quibus usus est, contulisset. Fuerint fortasse alia etiam loca, sed unus nunc maxime occurrit VIII. 358. f. ubi ex Aegiano codice recte in eo, quem iam saepe dixi, Casauboni libro (ed. Bas. p. 179. lin. 9.) adjicienda notantur verba *ἃ φησιν οὗτος*, (quae & nostrae vett. membranae eodem loco habent, & omnes vulgo VII. 313. c. agnoscunt) quae ibi quidem, quod fortasse in aliis quoque Excerptis praetermissa erant, nec in contextum recepit Casaubonus, nec de illis in Animadversionibus monuit.

ζ) Misisse eas ad Welserum Schottus videtur, ut ille easdem cum Casaubono communicaret. Itaque in Animadv. ad lib. VII. c. x. scribit idem Casaubonus, ad se illas ab Andr. Schotto missas esse. De Codice msto Epitomes, quo ipse Schottus usus est, & nonnulla Athenaei

omnia exemplaria, ſicut modo dicebamus, mendis inquinata ſunt, adeo vetuſtis, ut ante Euſtathium & eo priorem Excerptorum auctorem, qui multas illarum retinent, ſint natae: adeo non facilibus ad emendandum, ut eruditus vir, qui ante multa ſecula Epitomen confecit, fateatur ingenue, multa ſe, quod eſſent corrupta, miſſa facere.

Praeterea cum ad emendanda corrupta Athenaei exemplaria haud ſpernendum utique praeſidium exſpectari ab eis *Codicibus msstis* debuerit, quibus EPITOME huius operis continetur, ne illud quidem circumſpicere neglexerat Caſaubonus. *Eſt in manibus noſtris*, inquit, *beneficio doctiſſimi, optimi, integerrimique viri Davidis* HOESCHELII *id opus integrum*, [integram Epitomen dicit] *primo libro excepto & ſecundi parte: tantum enim fere ab Epitome Hoeſcheliana abeſt a fronte praeciſum, quantum extat libris editis inſertum.* a) Et nullo quidem libro manuſcripto frequentius, quam eo ipſo, cum in conſtituendo contextu, tum in Animadverſionibus uſum eſſe hunc Editorem videmus. b) Uſus vero etiam eſt, in Animadverſionibus utique, difficilioribus nonnullis in locis, lectionibus ex *alio codice Epitomes membra-*

fragmenta primus inde edidit, deinde ſect. x. dicetur.

a) Caſaubon. in Animadv. ad lib. I. cap. 1.

b) Acceperat eum codicem ab Hoeſchelio anno MDXCV. teſte Epiſt. XXVI. in collectione Almeloveenii. Videtur autem dono eum Caſaubono dediſſe vir longe optimus Hoeſchelius: certe in propriorum deinde Caſauboni librorum numero is codex manſit, & poſt huius viri obitum cum aliis eiusdem libris in Regiam Londinenſem Bibliothecam emtionis iure pervenit, ut docet Bentlei in *Diſſertation on the Epiſtles of Phalaris* p. 130 ſq.

nacto, melioris notae, a Iohanne LEVINIO (eodem puto, quem apud alios *Levineium* nominatum reperio, qui Canonicus fuit Antwerpiensis, vir & aliàs de literarum ſtudiis bene meritus) ſecum communicatis. c)

Ex iſta commemoratione Codicum Athenaei, ſi iungas haec quae in ſubiectis Adnotationibus a nobis monita ſunt, intelligitur, cum in conſtituendo Athenaei ipſo Contextu, qualis a Caſaubono editus eſt, tum in concinnandis Animadverſionibus, *praecipuum Codicum Manuſcriptorum praeſidium*, quo uſus hic Editor eſt, fuiſſe partim *Farneſianas* illas, quas dixit, *Notas*, partim *Hoeſchelianum codicem Epitomes*. Palatinum codicem viderat quidem, ſi recte accepi; d) ſed parum eo uſus eſt: Huraldinum nonniſi cum ad finem properaret Animadverſionum labor, accepit, raptimque eum etiam tum percurrit: utrumque vero horum haud multum differre ab Aldino exemplo, multoque inferiorem eſſe Farneſiano reperit. Ac Farneſianum quidem codicem unum tantummodo commemorat: ſed ex eodem codice a pluribus viris ſibi communicatas Notas, id eſt, excerptas Lectiones ha-

c) Paſſim illum Codicem, & lectiones ex eo excerptas, laudatas a Caſaubono videas. Praeter alia loca, vide eius Animadv. ad lib. II. cap. 8. (conf. noſtras Animadv. ad II. 47. d. p. 332.) & ad lib. II. cap. XI. (in noſtris Animadv. ad II. 50. e. p. 348.) tum ad lib. XI. cap. 4. ubi codicem quidem ipſum ſibi non viſum eſſe teſtatur.

d) Haud ſatis tamen ſcio, ipſe-ne eum codicem viderit Caſaubonus; an ſolummodo amico ipſius, docto bibliopolae Commelino, uſura illius ad breve tempus, de quo querentem Caſaubonum vidimus, fuerit conceſſa.

buit, quibus partim in contextu constituendo, partim in Animadversionibus usus est. Quae ipsa copia, sicut illud utique commodum habere poterat, ut, quod in una collatione vel deesset vel minus adcurate excerptum visum esset, id ex alia suppleri emendarive posset; sic simul fieri non poterat, quin eadem simul caussa esset multarum dubitationum & difficultatum, quas levare aut tollere Editor, cui ipsum consulere codicem non licebat, nullo modo posset. Caeterum multum abfuerant ea aetate docti viri ab illâ curâ ac scrupulosâ (ut sic dicam) religiositate, quam in conferendis vetustis codicibus merito hodie requirimus; unde factum, ut plurimis in locis, quibus non dubito vel veram lectionem, vel vero propiorem quam quae vulgata est, potuisse in illo codice reperiri, nihil tamen ex eo ad emendandum nostrum aucto-

e) Tale exemplum, ubi Casauboni desideratur industria, paulò ante vidimus extremâ nota y. p. LXV.

f) Non ego nunc id ago, ut in culpâ ponam aut gravius vituperem illam negligentiam, quâ sicut nihil istis temporibus in hoc genere vulgatius erat, sic nihil excusabilius videbatur: sed, quid factum sit, quid non factum, quaero. Illius igitur, quam dico, negligentiae luculentum documentum in ipso operis initio habemus; nempe quo loco incipiunt ea quae de opere olim integro supersunt: lib. III. p. 74. a: ed. Casaub. Ibi enim cum editiones Ven. & Bas. ab his verbis initium fecissent, στιλβῶν ῥαφανίδας σικύους τέτταρας. σικύδιον δ' ὑποκοριστικῶς εἴρηκε Φρύνιχος ἐν Τραγαῖς· eadem verba eodem modo repetiit Casaubonus. Atqui nullum dubium est, verba ἐν Τραγαῖς nonnisi coniecturae perquam infelici editoris Veneti deberi; qui sicut in postremis verbis, quae ex Epitome praemissa sunt, temere verbum ἐντραγεῖν in ἐν Τραγαῖς mutaverat, sic eamdem rursus coniecturam hoc loco intrusit. Et suspecta quidem haec scriptura Ca-

rem prolatum a Casaubono videamus: cuius quidem silentii caussa subinde quidem esse potuerit minus circumspecta ratio, qua Excerptis, quae habebat, usus est editor; e) sed haud dubie plurima etiam loca ab ipsis illis viris, qui Lectiones istas excerpserunt, levi pede praetermissa erant, quibus in locis aliquid notatu minime indignum fuerant reperturi. f) Porro, quod saepe aliâs in impressis veterum auctorum exemplis, quae cum codicibus manuscriptis collata sunt, usu venit, ut *Lectionibus* eis, quae e manuscriptis excerptae ad oram libri adscriptae sunt, interspersae sint virorum doctorum (sive eorumdem, qui Lectiones istas excerpserunt, sive aliorum) *Coniecturae*, idem etiam in Farnesianis illis Notis, quibus usus Casaubonus est, factum esse, liquido mihi cognovisse visus sum: & id ita quidem factum, ut nullo certo signo a codicis Lectionibus nudae Coniecturae essent

saubono erat, sed in omnibus suis Notis Farnesianis nihil ad hunc locum adnotatum reperit: nec in Aegiana collatione quidquam adnotatum est. Denique in Addendis ad Animadv. docuit Casaubonus, se in Huraldi Messaei cod. meto sic scriptum reperisse, Φρύνιχος . . . τρόπῳ, exiguo ante τρόπῳ vacuo spatio relicto. Nunc ego compertum habeo, eodem prorsus modo & in Palatino & in duobus aliis Parisiensibus Codicibus, de quibus deinde dicam, scriptum esse: quare nullum esse dubium debet, eodem pariter modo in Farnesiano codice scriptum fuisse, sed eam scripturam (de qua quid facerent nesciebant) neglectam esse ab illis viris, qui Lectiones discrepantes ex eo codice excerpserunt. Dicam in transitu, quod Casaubonus coniectaverat vocem τρόπῳ ex Μονοτρόπῳ esse decurtatam, id confirmari vetustissimum nostrarum membranarum auctoritate, quae scripturâ quidem paene evanidâ, sed tamen (si oculos intenderis) satis adhuc dignoscendâ, Φρύνιχος ἐν Μονοτρόπῳ exhibent.

distinctae; qua confusione deceptus subinde Casaubonus incertam conieccturam pro veteris Codicis lectione accepit. g) Denique vero certum est, non modo Palatinum codicem, & Huraldinum, verum etiam ipsum illum celebratissimum Farnesianum, cum suam & inter se & cum Aldino cognationem, tum iuniorem suam aetatem, vel hoc ipso esse professos, quod non solum duobus prioribus libris & parte tertii pariter truncati, subito ab eisdem verbis e medio orationis cursu abruptis initium cepissent, verum etiam sub finem operis, tribus quatuorve locis, pariter omnes eisdem lacunis hiassent. h)

g) Illius confusionis, ut mihi quidem videbatur, frequentia exempla in Animad. nostris p. 71 sq. tum pagg. 141. 172. 199. 229. 297. 362. 369. adnotavimus. Ac ista quidem omnia exempla ex Athenaei libro primo & secundo, id est, ex Epitome ducta sunt: qui duo libri cum deessent Hoefcheliano codici Epitomes, in eisdem libris (praeter Lectiones nonnullas a Levinio acceptas) nullum aliud e manuscriptis libris praesidium, nisi Notas e codicibus Italicis excerptas Casaubonus habebat. Et, Henricum quidem Stephanum Romae, praeter reliquos integros Athenaei libros, etiam duos istos priores libros Epitomae cum antiquis membranis contulisse, diserte Casaubonus in Animadv. ad lib. I. cap. XXIV. & ad lib. II. c. VIII. testatur: videnturque etiam in aliis Italicis Notis, quas idem Casaubonus habuerat, Lectiones ex lib. I. & II. fuisse; certe subinde in Animadversionibus plurium manuscriptorum codicum auctoritatem invocavit. Fuerintne vero illi duo libri Epitomae in fronte eiusdem codicis Farnesiani, qui reliquos libros integros continebat, an alius fuerit codex, nusquam video declaratum. Caeterum in reliquis etiam libris haud semel in eundem, quem dixi, errorem incidisse doctissimum hunc Editorem videbimus. Unum hoc loco exemplum adferam ex lib. IX, pag. 380. e. ubi, quum in περίφερε Κειχόα cum editione Veneta recte consenserit Huraldinus codex, (teste Casaub. in Addend. ad Animadv. lib. IX. cap. V.) consentiantque & vetustissimae nostrae membranae, & Hermolai Barbari

X.

Athenaei Fortuna post Editionem Casauboni.

Plurima ad eius Emendationem ex Coniectura a Viris doctis collata: paucula ex Msstis. Athenaei opus in Gallicam linguam conversum.

Post illam a Casauboni ingenio & industriâ navatam Athenaeo operam, toto septimo octavoque decimo feculo, ut iam obiter a nobis significatum est, certatim studia sua eo contu-

codex, denique quum nec in Aegianis Notis (ed. Bas. p. 189, l. 4.) diversa adnotata sit scriptura, nec in suis msstis libris Natalis Comes (qui in eo ipso loco incertus haesisse deprehenditur) aliud quidpiam invenerit; nullus est dubitandi locus, quod *ex Italicis exemplaribus se* ibi περίφερε κύκλῳ *edidisse* Casaubonus ait, id non ex vetere libro ductum esse, sed ex ingenio docti alicuius viri, qui sic coniectaverit, cum illam vocem in ed. Ven. asterisco, ut suspectam, notatam videret. Eadem quidem coniectura in Hermolai Barbari codice inter lineas (nescio an a recentiore manu) verae lectioni superscripta est, ut ex Villebrunio disco Vers. Gallic. T. III. p. 420.

b) Illae lacunae in ed. Ven. (ut supra dictum) fideliter indicatae sunt, quoniam scilicet in ipsis codicibus msstis unoquoque loco vacuum quoddam spatium relictum erat: eamdemque rationem cum Veneta editione tenuit editor Basileensis. Atqui, Palatinum codicem & Huraldinum similes fuisse Aldino, confitentem ipsum vidimus Casaubonum. Ad Farnesianum vero quod spectat, sive qui sunt alii codices Italici, e quibus ductae erant lectiones, quibus Casaubonus usus est: non modo in Aegianis Lectionibus ad nullam illarum lacunarum quidquam adnotatum est, sed ne in aliis quidem Excerptis quidquam adnotatum ille repererat, quod vel ad explendam aliquam illarum partem vel ad rationem earum explicandam valeret: ex quo satis adparet, nihil aut parum omnino hac in parte interfuisse inter Aldinum exemplum & inter codices omnes, quos vel viderat Casaubonus, vel e quibus excerptas Lectiones habuerat. Sed de eisdem lacunis paullo post (sect. XII.) enucleatius dicendi locus erit.

lerunt viri omni doctrinae genere clarissimi, ut & difficiliora Athenaei loca suis observationibus, per varii generis scripta sparsis, illustrarent; & corruptis locis, quae vel intacta Casaubonus reliquerat, vel parum feliciter curaverat, probabilem aliquam certamve, quoad fieri posset, medicinam adferrent; aut etiam, sicubi immerito suspectum aliquid aut mendosum Casaubono visum fuisset, vulgatae olim lectionis defensionem susciperent. Quorum si singulorum in hoc genere merita vellem commemorare, a Grotio, Salmasio, Reinesio, aliisque praecipuis eorumdem temporum viris, per longam clarissimorum nominum seriem usque ad Valckenaerios, Toupios, Ruhnkenios, nupera sidera, progrediendum foret; hisque adiungendi quotquot his ipsis nostris diebus supersunt doctissimi Viri, Graecarum Musarum antistites. Illorum igitur virorum ingenio & industriâ sicut patefactum est, quantum esset, quod, post summa Casauboni in Athenaeum merita, ad emendandum expoliendumque hoc opus adhuc desideraretur; sic & amplissima & egregia futuro novo editori materia parata est, quâ ad perficiendum (quoad fieri posset) id, quod tam felicibus auspiciis ille inchoaverat, uteretur. Quam materiam, ex eorumdem Virorum scriptis (quatenus quidem vel innotuissent ea mihi, vel potiri eis licuisset) studiose conquisitam, in Athenaei nostri usus ita convertere, ut quid cuique auctori debeam suo loco profiterer, consultius duxi, quam hic

in operis introitu ambitiosâ quadam magnorum nominum commemoratione, & librorum titulis infinito numero sub unum conspectum expositis, videri fucum velle facere Lectoribus.

Quaecumque vero ab his ad emendandum Athenaei opus collata sunt, ea fere unice ad illud genus *Emendationum* pertinent, quae *Coniecturâ* nituntur. Et est quidem in his ipsis pars haud exigua, quae, concurrentibus omnium rationum momentis, non modo insigni & praecipua quadam veri specie sese commendent, sed etiam pro evidenter veris certisque debeant haberi: ita plane, ut, etiamsi deinde accederet insuper probatissimorum codicum testimonium, nova quidem fortasse ansa daretur ad laudandum ingenium doctrinamque auctoris qui emendationem proposuisset; ad ipsius emendationis certitudinem, quae iam ante plena perfectaque erat, accedere nihil posset. At pars utique longe maior ultra aliquem probabilitatis gradum, maiorem illum minoremve, non procedit: cuius probabilitatis ea est ratio, ut, nisi accedat illud momentum, quod (in hoc genere, de quo agimus) a probati Codicis auctoritate exspectatur, semper aliquid desideret animus, nec in ea securus adquiescere queat. Ac horunt quicumque in hoc genere non plane sunt hospites, Emendationum ex coniectura propositarum eam esse naturam, ut, cum vel maximâ veri specie sese commendaverint, subinde vel unus melior Codex posthac consultus clare ostendat, longissi-

me eas a vero, quod acu tetigiſſe nobis viſae erant, abfuiſſe.

Ex *Manuſcriptis libris* quae poſt Caſauboni editionem ad hunc uſque diem ſive ad emendandum Athenaeum, ſive ad defectus nonnullos in illius opere explendos fuerint collata, nonniſi perpauca mihi innotuerunt. Haud multo poſt ſeptimi decimi ſeculi initium, Andreas SCHOTTUS, in *Obſervationum Humanarum* libris, [i]) ex vetere *codice Ger. Corſelii*, Iuriſconſulti & Anteceſſoris Lovanienſis Academiae, ῥήσεις nonnullas & minuta fragmenta edidit, veluti ſupplementa primum a ſe in lucem protracta locorum quorumdam mutilorum apud Athenaeum. Sed

i) Andr. SCHOTTUS, Obſerv. Hum. lib. I. c. 6. Primum prodiere illae Obſervationes Antwerpiae anno MDCXIV. biennio poſtquam iterato iam prodiiſſet Caſauboni Athenaeus. *Corſelii codicem*, quem dicit, *membranaceum* fuiſſe obiter commemorat Schottus ibidem num. XIX. Non plenius Athenaei opus, ſed *Epitomen* comprehenſam eo codice fuiſſe, intellexi ex his ipſis, quae a Schotto indidem prolata ſunt. Novemdecim ſunt fragmenta vel ſupplementa, quorum ſex priora, ad primum Athenaei librum ſpectantia, tunc primum in lucem producta, nunc etiam a nobis e codice Pariſienſi, (uno fragmento excepto num. VI. quod in Excerptis ex illo codice non reperi adnotatum) partim emendatiora, partim etiam auctiora, edita ſunt, & omnia ſuo quodque loco inſerta. *Num.* I. habes in noſtra editione, ubi ad interiorem libri oram notatur pag. 4. a. quem ad locum, & ad reliqua loca, confer noſtras Animadverſiones. *Num.* II. habes p. 14. d. *Num.* III. p. 15. a. *Num.* IV. p. 21. f. *Num.* V. p. 24. b. *Num.* VI. p. 28. e. Sequuntur alia, iam a Caſaubono ſuis locis inſerta. *Num.* VII. reperies lib. IV. p. 138. b. *Num.* VIII. lib. V. pag. 192. c. *Num.* IX. p. 194. d. & f. *Num.* X. refertur ad lib. V. p. 210. a. ſed nihil aliud eſt, niſi Epitomatoris monitum, quo ablegatur lector ad ſuperiora Athenaei verba, quae pag. 199. c. leguntur. *Num.* XI. refertur ad lib. V. p. 210. b. Sunt autem verba ab Epitomatore contracta & huc relata ex his, quae mox p. 210. c.

illorum supplementorum maior pars iam tum a Casaubono in contextum recepta, & multo etiam ante a Dav. Hoeschelio, in libello supra commemorato, [k]) publici iuris facta erat. Longo deinde ex intervallo, recentiori demum memoria, *Petrus Henricus Koppiérs* paucula Antiphanis fragmenta, ab Athenaeo recitata, primus edidit, a RUHNKENIO ex manuscripto codice Parisiensi ipsi communicata. [l]) Haud multo post RUHNKENIUS ipse ad Hermesianactis Elegiam, ab Athenaeo nobis conservatam, [m]) variantes lectiones e duobus codicibus manuscriptis excerptas, altero Veneto, altero Mediceo, publici iuris fecit. [n]) Denique ex codice Parisino, di-

iam in veteribus quoque editionibus legebantur. *Num.* XII. reperies lib. VI. p. 273. f. *Num.* XIII. lib. VII. p. 298. c. *Num.* XIV. lib. IX. p. 394. a. *Num.* XV. lib. X. pag. 426. c. *Num.* XVI. lib. X. p. 429. d. *Num.* XVII. lib. X. p. 430. d. *Num.* XVIII. lib. X. p. 431. d. *Num.* XIX. est scholion ex ora veteris codicis operis integri ab Epitomatore ad oram Epitomes transscriptum. Idem scholion emendatius & in nostro codice Epitomes, & in vetusto codice ipsum Athenaei opus continente, legitur.

k) Vide supra, p. XXXIX.

l) Ex eodem codice Epitomes, e quo & nostra editio plurimum profecit, fragmenta illa excerpserat RUHNKENIUS. Titulus libelli, in quo ea edidit KOPPIERS, hic est: *Observata Philologica in loca quaedam Antiphanis, Theocriti, Pauli Apostoli, Eratosthenis & Propertii. Lugd. Bat.* 1771. Ea fragmenta habes in nostra edit. lib. I. p. 55. (ubi in ora ex ed. Cas. notatur p. 15. a.) tum lib. II. cap. 87. p. 278. ad quae loca vide nostras Animadversiones.

m) Athenaeus lib. XIII. pag. 597-599. ed. Casaub.

n) Vide Adpendicem *Epistolae Criticae secundae* DAVIDIS RUHNKENII, *ex editione altera*, p. 283 sqq. Adiecta est illa altera editio *Hymno Homeri in Cererem*, Lugd. Bat. 1782. Lectiones e codice Mediceo communicaverat Ruhnkenio Abrah. Gronovius; e Veneto, I. P. Blessing vir doctus, idem qui Venetiis olim agens de nobis etiam, cum Appianum ede-

verso ab illo quem modo dicebam, lectiones nonnullas a BRUNCKIO nostro sparsim in Notis ad Graecos poëtas memini prolatas. *o*)

Ex eodem codice, quo Brunckius olim usus erat, sparsim deinde lectiones etiam nonnullas protulit *Versionis Gallicae* auctor, quae ab anno MDCCLXXXIX usque MDCCXCI quinque voluminibus, in quarta forma, Parisiis prodiit hoc ti-

remus, libello de Rebus Illyricis cum codice Veneto collato optime promeruit. Lectiones, quas e *Mediceo codice* excerptas dixi, habuerat puto a patre Iacobo relictas Abrahamus Gronovius: & commodum fecerint hi, quorum in potestate sunt hodie vel schedae Gronovianae ad Athenaeum spectantes, vel typis expressum Athenaei exemplum, cuius oris inscripta erat illa collatio, si viderint, an, quemadmodum in eiusdem Iac. Gronovii Collectaneis ad Polybium pertinentibus, quae mihi olim Ruhnkenius communicaverat, totum repereram Polybium cum Msstis Mediceis collatum, sic fortasse etiam totus Athenaeus cum Mediceis codicibus collatus reperiatur. Neque vero temere hoc a me coniectari, intelligitur ex eiusdem *Abr. Gronovii* Notis ad Aelianum de Nat. Anim. VIII. 7. ubi ad alium etiam Athenaei locum (ex lib. XV. p. 681. d.) verba nonnulla ex cod. Med. supplenda commendantur.

o) Codex ille est, quem in Notis & Animadv. ad lib. I. & II. *cod. b.* insignivimus, ab Hermolao Barbaro scriptus; de quo continuo dicetur. Loca, quibus ex eo codice nonnihil in lucem protulit BRUNCKIUS, iam nobis non sunt in promtu.

p) Quod *pluribus Manuscriptis codicibus* se usum esse in titulo libri professus est VILLEBRUNIUS, id eo spectabat, quod praeter hos duos, quos nunc commemorat, haberet etiam duo impressa exempla editionis Basileensis, quorum marginibus inscriptae erant virorum doctorum Notae: alterum illud Isaaci Casauboni, de quo supra dictum, (p. LXII sqq. not. *y*.) quod Aegianus continet Notas; alterum oras omnes repletas habens Emendationibus manu *Antonii* PULSANI; quo de viro nihil aliud sibi compertum esse ait, nisi quod ex Lexico nescio quo Germanico didicerit, fuisse eundem auctorem libri *Misctellanea theologica* inscripti; caeterum summâ curâ ab hoc viro lectum olim fuisse, ait, Athenaeum, & subinde felicissimis coniecturis emendatum. Quod elogium quum studium

tulo: *Banquet des Savans par Athenée, traduit tant sur les Textes imprimés, que sur plusieurs Manuscrits, p) par M.* LEFEVRE *de* VILLEBRUNE. Qui quibus se usum profitetur codicibus manuscriptis, eos ipse his verbis descripsit: *Deux Manuscrits de la Bibliothéque du Roi, l'un No. 3056, écrit, dit-on, de la main d'Hermolaus Barbarus, q) excepté les deux premiers livres,*

meum excitasset visendi ipsius libri; facta potestate, doctum quidem utique & perindustrium virum & in optimorum Graecorum auctorum lectione haud vulgariter versatum cognovi *Pursanum* illum, quisquis fuit, cuius nomen Graecis literis (sic, Ἀντωνίου Πουρσανοῦ) in fronte libri inscriptum est; nec indigna eiusdem adnotata intellexi, quae, si cui otium fuerit, paulo diligentius perquirantur: caeterum quotquot emendationes in Athenaeum ab hoc viro propositas adhuc mihi vacavit excutere, eas fere ad unam omnes nonnisi ex latina Dalecampii versione Graecum in sermonem translatas deprehendi. Quod si tamen longior nobis concessa fuerit illius libri usura, si quid ex eo didicero quod ad nostrum valeat institutum, lubens eo utar, & bona fide acceptum referam auctori.

q) In impresso Catalogo Codicum Graecorum Bibliothecae Regiae his verbis recensetur idem liber: *Codex chartaceus, quo continentur Athenaei Deipnosophistarum libri decem priores. Is codex manu Hermolai Barbari anno Christi 1482 exaratus est.* Et scriptum quidem illum esse ab *Hermolao Barbaro, anno* 1482 *intra* 37 *dies*, adnotaverat iam Montfaucon in Palaeographia Graeca pag. 100. Quare mirum videri possit, cur de ea re dubitanter loquatur Villebrunius: cum praesertim in fine libri noni, in quem desinit codex, haec ipsa verba subscripta legantur: Ἔγραφει [sic pro Ἐγράφη] ταῦτα, καὶ τὰ λοιπὰ ὧν ἡ ἀρχὴ, Ἀλλ' ὥσπερ δεῖπνον, παρ' ἐμοῦ τοῦ Ἑρμολάου τοῦ Βαρβάρου τοῦ Ἐνετοῦ ἐν ἡμέραις λζ'. Ἠρξάμεθα δὲ ἀπὸ τετάρτου τοῦ ὀκτωβρίου μηνὸς 1482 ἐν ταῖς Ἐνετίαις, καὶ ἐτελειώσαμεν τῇ ἐνάτῃ τοῦ ἑπομένου μηνὸς τοῦ νοεμβρίου. Sed nimirum oriri suspicio poterat, esse fortasse hunc codicem ex illo, quem sua manu Hermolaus scripsisset, ab alio scriba transscriptum, ab eodemque scribâ ipsa quoque illa Hermolai extrema verba ex eodem illius exemplo fuisse descripta. Quae suspicio inde potissimum fit probabilis, quod, cum in ipsa illa subscriptione profiteatur

qui ſont d'une autre main, mais très-ignorante, ou qui a copié ſur un volume très-fautif; cependant ce texte n'eſt pas à mépriſer: le reſte ne va que juſqu'à la fin du livre IX: en général, le texte copié par Hermolaus Barbarus, eſt précieux. r) *Le ſecond Manuſcrit eſt le No.* 1853, *très-bien écrit, mais moins ſûr que l'autre. Les deux premiers livres manquent; le reſte ne va pas plus loin que l'autre.* s) Unde intelligitur, etiamſi forent optimae notae duo illi codices, a quo multum quidem uterque abeſt, tamen vel hoc nomine plurimum eis ad ſarcienda Athenaei detrimenta deeſſe, quod in eorum utroque integri ſex poſteriores totius operis libri deſiderentur.

X I.

Deſiderata Athenaei Nova Editio.

Talis cum fuiſſet Athenaei ad hos fere dies varia fortuna, deſiderabatur omnium ſtudiis, qui has literas colunt, nova Editio; quae &, quibuſcumque in locis fieri certâ ratione poſſet,

HERMOLAUS, *ſe non ſolum hos libros, verum etiam reliquos* (e quibus decimus, qui proxime ſequi debebat, ab illis verbis incipit, Ἀλλ' ὥσπερ δείπνου) *ſcripſiſſe*, tamen in eodem hoc codice, proxime ante iſta verba, haec leguntur, eâdem (ut videtur) manu ſcripta: Ζήτει τὸ λοιπὸν τῆσδε τῆς βίβλου, ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τούτου τοῦ μέρους, οὗ ἡ ἀρχὴ, Ἀλλ' ὥσπερ δείπνου γλαφυροῦ ποικίλας εὐωχίας, καὶ τὰ λοιπά. Caeterum quod in praedicto Catalogo Msstorum hic codex perhibeatur *decem priores Athenaei libros continere*, id falſum eſſe, ex his ipſis quae modo dicta ſunt intelligitur: & deſinit ille ſane in his ipſis verbis ἀπὸ τῆς τοῦ Ἡρακλέος ἀδηφαγίας, quae claudunt nonum auctoris noſtri librum.

r) Idem de hoc codice iudicium ſua manu Villebrunius, in uno ex albis foliis codici prae-

emendatiorem Scriptoris huius Contextum exhiberet, & tot Virorum doctissimorum varias Observationes, quae vel ad illustranda loca difficiliora, vel ad probabile remedium corruptis locis adferendum spectarent, ex infinito voluminum numero, per quae dispersae erant, collectas unum sub conspectum poneret studiosi lectoris. Et posteriorem quidem huius consilii partem propositam fuisse intelligo docto Viro, qui in Germania ante aliquot annos, ut supra dixi, *t*) novam Athenaei editionem molitus est; cuius institutum si exitum esset sortitum, hac quidem ex parte & nos magnâ molestiâ fuissemus levati, & studioso Athenaei lectori melius haud dubie, quam nostrâ qualicumque operâ fieri potuerit, consultum fuisset. Porro quum ab eo, qui novam Athenaei editionem esset suscepturus, illud etiam vel maxime, & quidem optimo iure, requiri videretur, ut in locum Versionis Dalecampii, quae nimis frequenter ab auctoris mente plurimum recedebat, substitueret aliam, quae perpetui vice Commenta-

fixis, consignavit his verbis: *Hunc codicem contuli, plurimaque antiqui textus vestigia in eo deprehendi. Parisiis 2. Ianuarii, 1791. Lefebvre de Villebrune.*

s) In Catal. Codd. Graecorum Biblioth. Reg. sic descriptus est ille codex: *Chartaceus, olim Colbertinus, quo continetur: 1. Procli Diadochi Commentarius in libros Platonis de Republica. 2. Athenaei Deipnosophistae, ab initio ferme libri tertii, ad noni usque finem. Is codex seculo XVI. exaratus videtur.* In eiusdem codicis fronte haec inscripsit Villebrunius: *Hunc codicem contuli: nonnulla sparsim antiqui textus vestigia mihi solus obtulit. Alter tamen, manu Hermolai Barbari scriptus, longe est anteponendus. Parisiis, 22. Ianuarii. Lefebvre de Villebrune.*

t) Vide supra, pag. L & LI.

rii rite fungeretur; percommode hoc quoque a Lipſienſi Editore erat inſtitutum, ut, quoniam novam ipſe Latinam Verſionem conficere nollet, Gallicam Villebrunii verſionem, quae, univerſe ſpectata, haud abſurda videri debebat, Graeco exemplo comitem daret. Sed, ipſum Graecum Athenaei contextum nulla parte emendatiorem, quam dederat Caſaubonus, velle lectoribus repraeſentare; id vero, in hac literarum luce, & in tanta tamque parata certiſſimarum emendationum copia, pridem a viris doctis in medium collatarum, mireris fortaſſe in animum inducere quemquam potuiſſe. At deſines mirari, ſi conſideraveris, quam lubrico in loco verſentur omnino hi, qui veterum Auctorum ſcripta emendare ſuſcipiunt; quamque multis modis multisque partibus difficilior res ſit, aleaeque plenior, in tali praeſertim ſcripto, quale eſt hoc Athenaei opus, illud tibi munus imponere.

Vidimus magnum Caſaubonum, *) de infinitis difficultatibus moleſtiisque, quibus in ſcribendis *Animadverſionibus* in Athenaeum paene oppreſſum ſe narrat, in epiſtolis ad familiares conquerentem: idemque, in Praefatione eiſdem Animadverſionibus praemiſſa, *multo operoſiorem ſibi fuiſſe hunc laborem* profitetur, quam illum quem in *conſtituendo Textu* huius Scriptoris poſuiſſet. Ego vero, ex quo in hoc genere pridem coepi laborare, contrario modo ſemper adfe-

*) Vide ſupra, pag. LIV & ſq.

ctum me sensi. In conscribendis *Adnotationibus* aut *Animadversionibus*, si quid occurrit in auctore obscurum, aut de quo quid facias haud liqueat; non iam dico, licere editori (quod a multis saepe, & ab ipso maximo Casaubono haud ita raro factum vidimus) transilire quae non intelligat, aut in quibus incertus haereat, & superciliosо quodam silentio speciem sumere, quasi ita facilia & in promtu ea esse iudicaverit, ut nulla notatione aut illustratione indigerent: illud dico, sive de scriptura auctoris quaeratur, sive de verborum sententia, aut de re quacumque, quae tibi non perspicua sit, apertum *in Animadversionibus* campum te habere liberamque potestatem dubitationes tuas & dubitandi rationes proponendi, & in omnes partes versandi quaestionem; nec esse tibi impositam necessitatem, certum aliquid statuendi, aut id, quod nondum satis perceptum habeas, quasi perceptum & exploratum arripiendi. At ubi ipsum *Exemplum* sive *Contextus* (quem vocamus) auctoris constituendus est, seligenda e pluribus sive lectionibus sive coniecturis, non modo diversissimis saepius, verum etiam e diametro interdum oppositis, una est, quam posthabitis caeteris amplectaris atque unice probare videaris. Atqui saepenumero ita paria reperias in partibus contrariis rationum momenta, ut, utram eligas, nulla certa ratione constituere tecum possis: fitque subinde, ut, postquam cummaxime in hanc partem tractam inclinatamque

tuam adfensionem senseris, exiguo interposito temporis intervallo rursus opposita pars potiorem insigniorem que veri speciem videatur habere. Est autem animo veri ingenue & bona fide studioso nihil molestius, nihil quod magis eum angat prematque, quam si in quaestione dubiâ pronunciare in alteram utram partem cogatur, & tamquam perceptum atque exploratum sumere aliisque proponere debeat id, in quo non videat eas veri notas expressas, quae excludant omnem erroris formidinem.*)

Sed praeter alias difficultates, quae ab emendando Athenaei contextu, & veluti novo quodam huius auctoris exemplo constituendo, deterrere Editorem ad haec nostra usque tempora debebant, erat in eodem hoc opere immensus ille, quem dixi, & infinitus locorum numerus, quae in mendo cubabant; ita ut ubique fere

*) Levari quidem aliquatenus incommodum illud ea ratione potest, quâ nos, sicut in aliis Graecis auctoribus, quos olim edidimus, sic & in hoc praesertim usi sumus, ut dubiis in locis, alterâ sive lectione sive emendatione in contextum receptâ, simul alteram in proximo in brevibus Notulis textui subiectis adponeremus. Sed vel sic vix cavere editor potest, ne videatur aliquod insignius atque potius momentum ei tribuere scripturae, quae ab eo in Contextu fuerit posita, quam alteri. Et quamvis in Animadversionibus & dubitationem suam & incertitudinem ingenue profiteatur, impedire tamen non potest, quo minus dehinc a multis, qui editione auctoris ab ipso procurata usuri sint, id quod ab eo in Contextu positum fuerit, pro unice vera lectione sumatur repetaturque, & in alios atque alios libros atque libellos, ubi de eo loco auctoris aut de re ab illo tractata agitur, transferatur. Ita fit, ut, si scriptura, semel ab illo recepta, falsa dein comperiatur, in caussa ille quodammodo fuerit, ut error aliquis, isque satis gravis interdum, &

nonnisi ex Coniecturâ, eâque lubricâ plerumque & ancipiti, fuisset agendum. Quo accedebat etiam suspecta saepe & gravi dubitationi obnoxia auctoritas illarum lectionum, quae, tamquam ex Italicis codicibus excerptae, a Casaubono erant prolatae. Quod si saltem vel iidem ipsi Italici codices denuo adcurate fuissent excussi, aut si essent alii meliores reperti, quorum ope insignis aliqua pars illorum errorum certâ ratione potuisset tolli: sic non modo, quantum ipsi codices per se contulissent, tantum lucraturus fuisset hic auctor; verum etiam pluribus aliis in locis, observata rationis paritate, & collatis aliis locis cum aliis, magna rursus pars aliorum errorum ratione non minus certa corrigi potuisset: denique confirmatio illa, quam ex probatorum codicum auctoritate accepissent multae coniecturae a Viris doctis olim propositae, novum pondus additura erat aliis simili-

plures rursus alios ex se errores gignens, longe lateque fit propagatus. Sin *Versionem* etiam *Latinam* Graeci scriptoris sive corrigendam ab alio ante se confectam, sive totam fere de novo concinnandam susceperit editor: (quam laboris partem imprudentior ego, semel suscepto editoris munere, ne ipsam detrectare debere putaveram:) tum vero rursus non modo eisdem, quibus in Graeco constituendo contextu, difficultatibus angustiisque pressum se sentiat necesse est, quoties quidem non ad nudas quasdam verborum formas, sed ad ipsam sententiam resque ipsas pertinebat lectionis varietas: verum etiam alia atque nova accedit anxietas & solicitudo, ubi de *scripturae* per se etiam certae *sententia* incertus haeret; praesertim cum cogitat, in Graeco scriptore multo plures lectores ex adiecta Versione, quam e Graeco exemplo, solere sapere, tantoque magis cavere deberè interpretem, ne falsâ interpretatione maiorem etiam hominum numerum in errorem secum abripiat.

& diligente collatione excerptas: verum etiam, cum in eodem frustra quaereres Ruhnkeniana illa supplementa, aut ista quae ab Andrea Schotto [b]) iam olim edita commemoravi, repertus est alius *Codex*. (is ipse, quem Ruhnkenius olim tractaverat) *totam Athenaei Epitomen* continens, praesidiumque haud vulgare offerens cum ad corrigendos, non modo duos priores, sed & reliquos auctoris nostri libros, tum vero ad supplenda passim nonnulla, quae in impressis exemplis adhuc desiderabantur. [c])

Est is Codex nitidissimus, duobus ac ducentis membranaceis foliis maioris mensurae constans; totam, ut dixi, Athenaei Epitomen exhibens, insuperque separatim Fragmenta quaedam ex libro secundo olim integro excerpta, quae ab Epitomatore in ipsa illius libri epitome praetermissa erant. Tersissima libri scriptura; currente licet manu exarata, multisque scribendi compendiis implicata. Aetas quidem medium decimum quar-

b) Vide p. LXXIV sq. not. *l*.

c) Illum codicem cum in Notulis nostris contextui subiectis, tum in Animadversionibus ad lib. I. & II. hâc notâ *cod. a.* insignem fecimus: in tertio vero libro & sequentibus idem codex istâ notâ *ms. Ep.* & insignitus est, & deinceps insignietur.

d) Adnotatum in MORERII Lexico Historico reperio, venditione distractam fuisse publicam Sedanensem bibliothecam, postquam anno 1681 studiorum Universitas, quae Sedani floruerat, regio edicto esset sublata. Inde Codex ille primum in manus pervenit *Renati Francisci de Sluse*, cuius nomen etiam post illa verba, *Bibliothecae Sedanensis*, ibidem inscriptum cernitur: quem fuisse doctum virum Leodiensem canonicum, vita functum anno 1685, ex eodem Lexico Historico voce *Sluze* didici. In Bibliothecam Parisiensem nonnisi post annum 1740, quo editus est Catalogus Graecorum Msstorum, per-

tum seculum vix videtur attingere. Calligraphus nusquam suum prodidit nomen. Picturis ornata prima pagina, multo insuper auro nitet: nitet etiam auro libri cuiusque exordium. Generalis titulus, ut in Animadversionibus etiam a nobis adnotatum est, in fronte hic inscriptus: Βίβλος ἡ λεγομένη Δειπνοσοφιστής: tum in fronte cuiusque singularis libri scribitur, Ἀθηναίου ἐκ τοῦ α΄. β΄. (& sic porro) βιβλίου. Primo folio albo inscripta verba *Bibliothecae Sedanensis* indicant, ex bibliotheca Universitatis olim Sedanensis, nescio per quae fata, in Parisiensem Bibliothecam publicam esse invectum. d) In hoc igitur *Codice* SEDANO-PARISIENSI non modo ea supplementa, quae sparsim ab H. Stephano, ab Hoeschelio, ab Andr. Schotto, a Koppiersio edita fuerant, nec dum in Athenaei editionem ullam erant recepta, sed & alia nonnulla, nusquam antehac edita, reperta sunt, & suis locis a nobis inserta. e) Praeterea vero, quamquam nec admo-

venisse eumdem codicem, inde adparet, quod nulla eius mentio in illo Catalogo facta est: sed, abhinc annis amplius triginta ibidem servari, intelligitur ex his, quae ex Koppiersii Adnotatis Philologicis (anno 1771 editis) supra retulimus. Quo magis mireris, nullam non dico rationem habitam huius codicis, sed ne mentionem quidem factam a Villebrunio.

e) Vide nostram Edit. lib. I. ubi in interiori adnotatur p. 3. f. & conf. Animadv. p. 43. Tum I. 14. f. coll. Anim. p. 126 sq. I. 15. a. coll. Anim. p. 129. I. 21. f. coll. Anim. p. 177 sq. I. 24. b. coll. Anim. p. 188. II. 36. d. coll. Animadv. p. 262 sq. II. 49. a. coll. Animadv. 339. Denique quaecumque habes in nostra edit. lib. II. cap. 86 & seqq. pag. 276 sqq. coll. cum Animadv. p. 477 sqq. In Supplementis a Schotto editis unum est num. VI, spectans ad I. 28. e. de quo in Animadv. p. 213, dixi, nescire me

dum eſt antiquus, nec ab errorum utique contagio immunis; tamen, quantum ſit, quod diligens huius codicis excuſſio ad emendanda corrupta in ſuperioribus Athenaei editionibus loca contulerit, cum in duobus quidem prioribus libris quaelibet fere pagina noſtrae editionis declarat, tum in ſequentibus etiam libris magno documentorum numero conſtabit. *f*)

Accedo ad *Codicem* VENETO-PARISIENSEM, quem multo etiam maioris eſſe momenti intelligent, & Athenaeo noſtro gratulabuntur, qui vel, quae ex eo ad emendandos reliquos inde a tertio operis integri libros profecerimus, conſideraverint; vel, quae hoc loco bona fide de eo codice expoſiturus ſum, cognoverint. Eſt igitur membranaceus codex, toto ſtatim habitu venerandam quamdam prodens vetuſtatem, trecentis ſeptuaginta tribus foliis conſtans maximae menſurae. Quaelibet codicis pagina in duas columnas diſtincta. Scriptura, nullis usquam compendioſis nexibus horrens, ſimilis maxime ei, quam pro exemplo ſcripturae decimi ſeculi

an in noſtro etiam cod. a. (id eſt, in hoc olim *Sedanenſi*) legatur. Nunc, quum hoc ipſo tempore, quo iam ſcripta haec Praefatio ac propemodum typis expreſſa erat, ipſe hic pulcerrimus Codex, iuſſu doctiſſimi ſapientiſſimique *Rerum Interiorum Reipublicae Gallofrancicae Adminiſtri*, & *Curatorum publicae Bibliothecae Pariſienſis* benevolentiâ, ad me fuerit tranſmiſſus; video idem illud Fragmentum eodem loco, ad quem illud a Schotto relatum eſt, interiori orae folii 14. verſi minutis rubris literis adſcriptum. Scilicet alia omnia Primi Libri Supplementa, quae hic Codex dedit, ipſi contextui inſerta in eo leguntur; hoc unum orae adtextum eſt, eamque ob cauſſam ab eo adoleſcente, qui hunc co-

adposuit Montfaucon in Palaeogr. Graec. pag. 282. num. VI. In diphthongis ᾳ, ῃ & ῳ, subiunctiva vocalis iota interdum quidem omissa, sed plerumque ac fere constanter adest ad latus posita, nunquam subscripta. Rarae elisiones vocalium, praesertim etiam in versibus, ubi metri ratio elisionem desiderabat: plerumque omnia verba plene, ut aiunt, scripta. Accentus & spiritus plerumque satis adcurate positi; saepe tamen, difficilioribus praesertim in vocibus, desunt. Partitio verborum, id est, distributio literarum quatenus eae vel ad praecedens verbum vel ad sequens pertinent, frequenter sine iudicio & contraria prorsus ratione, quam sententia postulabat, instituta est; pariterque signa distinguendis orationis membris inservientia, praeter rationem alienissimo frequenter loco posita conspiciuntur: ut, quid esset, quod ex exemplari, in quo voces non essent a se invicem distinctae, describeret, parum intellexisse librarius videatur; g) qui & suam vel ignorantiam, vel parum supra vulgus elatam scientiam, perpetuâ confu-

dicem in usum nostrum cum impresso exemplo contulit, neglectum erat. Vide Supplementum Animadversionum ad Lib. I. & II. post Animadversiones nostras in Librum secundum.

f) Iam saepe a multis, & passim etiam a nobis alibi observatum est, nec iuniorem codicis alicuius aetatem, nec magnum errorum numerum, quo contaminatum videas, obstare, quin simul praestantissimus, & veteris veraeque scripturae vestigiorum plurimis in locis, ubi corrupti alii codices, servantissimus esse possit. In codice Parisiensi Commentarium Simplicii in Enchiridion exhibente luculentissimum eius rei documentum nuper etiam vidimus.

g) Ex quo illud saltem satis

ſione vocalium diphthongorumque η ι ει υ & οι ſatis prodidit. Comprehenditur eo codice quidquid de pleniore Athenaei opere hodie ſupereſt, ab initio fere tertii libri uſque ad finem quinti decimi. [h])

Priora quae hodie in hoc libro ſuperſunt folia, ſitu & vetuſtate nonnihil detrita ſunt, & ſcriptura primae praeſertim paginae ita exſoleta ac paene evanida, ut ſatis adpareat, longo tempore nudum hac parte & apertum librum iacuiſſe. Denique nullâ praefixâ inſcriptione, in ſuprema primae illius paginae parte, eodem in angulo, qui reſpondet ei loco, a quo ſequentes omnes rectae paginae continuo tenore opus perſequentes incipiunt, ſubito & ex abrupto fit totius operis initium ab his verbis:

στελεω ραφανίδας· σικυοῦ στέτ.
ταρας σικύδιον δ' ὑποκορεστι.
κῶς. εἴρηκε Φρύνιχος. ἐν μονο
τροπωι· [i]) κὰν τραγειν σικύδι.
αν.: θεόφραστος δέ φησι.

Quae ſunt omnino talia, ut, quicumque huius codicis principium inſpexerit, ad primum ſtatim obtutum non poſſit quin cogitet perſuaſumque habeat, fuiſſe hunc eumdem ipſum codicem olim initio auctiorem & integriorem; abruptasque ab eodem, priusquam eo involucro, quo hodie compactus eſt, includeretur, eas mem-

probabiliter colligi poteſt, non eſſe verendum, ab illo homine quidquam in hoc codice ex ingenio aut temerariâ quadam coniecturâ eſſe mutatum.

h) Confer que de diſtributio-

branas esse, in quibus praecedens operis pars scripta fuisset. Id autem si verum est, consequens fere erit ut statuendum sit, alios omnes Athenaei codices, qui quod de pleniore opere superest continent, quorum quidem adhuc notitia ad nos pervenerit, ex hoc eodem ipso codice, de quo loquimur, tamquam e communi fonte, esse derivatos. Qua de re si cui etiam atque etiam dubitandi locus videtur superesse; age, videamus nos, quaenam sit eiusdem codicis ratio eis in locis, quibus partim in libro undecimo, partim sub finem decimi quinti libri, sicut Aldinam editionem, sic & alios omnes quos novimus codices, lacunis quibusdam hiare diximus. k)

Igitur libro XI. p. 466. d. lacuna est, male ab editore Veneto (p. 188. l. 20.) incrustata ac dissimulata; quam deinde Casaubonus in Animadv. lib. XI. cap. 4. ex Epitoma, quoad fieri potuerat, supplevit. Cuius lacunae non alia caussa aut origo est, nisi quod in istis nostris membranis eodem loco folia aliquot (quatuor puto) olim, priusquam compactus esset liber, abrupta fuerint atque perierint.

Sub finem libri decimi quinti, prima est lacuna in editione Venetâ pag. 292. fere extremâ, eo loco qui in editione Casauboni est pag. 699. lit. f. Ibi editio Ven. subito desinit in his ver-

ne librorum huius Operis dicta sunt, p. XV seqq. not. ζ.

i) De ista voce μονοτρόπῳ vide superius dicta, p. LXIX not. f.

k) Vide supra, p. XXVIII & p. LXX sq. not. g.

bis, *πίσσα δ' ὑπὸ γραβίων ἔσταζεν οἷον*

Tum linearum aliquot ſpatio vacuo relicto ſic pergitur, initio a nova linea ſumto: *Τῆς δ' ἐν τριόδοντι ἢ ῥωποπώλῃ προειπὼν* &c. Eam lacunam Natalis Comes (is quem ſupra vidimus [l]) praedicantem, magnum ſibi codicum manuſcriptorum copiam praeſto fuiſſe) in Latina verſione p. 287. callide diſſimulans, Graeca ad verbum ſic latine reddidit: *pix ſub grabia ſtillavit uti. At in Tridente ſive Seplaſiario . praedicens*. Cuius fere exemplum ſecuturus Caſaubonus, cum callidius etiam agere vellet, imprudentius egit, & quidem (quid enim verum verear fateri, cum in aprico ſit?) imprudentius multo. En verba, quae eo loco ille in contextu a ſe edito poſuit: *Θεοδωρίδας γοῦν ὁ Συρακούσιος ἐν Κενταύροις διθυράμβῳ φησί, πίσσα δ' ὑπὸ γραβίων ἔσταζεν. λυχνοῦχου δὲ τὸν φανὸν ἐν πολλοῖς εὑρήσεις. Ἄλεξις. Τίς ἆρ' ὁ πρῶτος † τίς δ' ἐν Τριόδοντι ἢ Ῥωποπώλῃ προειπὼν*, &c. Scilicet in omnibus ſuis Excerptis ex Italicis codicibus nihil ad eum locum adnotatum repererat Caſaubonus; certo argumento, eodem defectu, quo Aldinam editionem, codices illos hoc loco laboraſſe. At nimirum in *Epitoma* (cuius codicem Hoeſchelianum ob oculos habuerat; nobis eam co-

l) Vid. p. XXXIV. ibique not. *i*.

m) Quaenam eſſet verborum a ſe ibi temere adeo in contextu poſitorum ſententia, ipſum ſe neſciviſſe, indicavit Caſaubonus interpoſitâ illâ crucis figurâ; quam adponere ille conſueverat non ad lacunam aliquam aut defectum nonnullorum verborum ſignificandum, ſed ut indicaret, aliquid in ſingulis verbis ſe corruptum eſſe iudicare: cuiusmodi in locis minutum aſteriſcum Venetus editor ponere ſolitus erat. Sic (ut hoc utar, quoniam in proximo eſt) pag. 700. a. in ed.

dex Sedanensis exhibuit) post illa verba quae sic ibi scripta leguntur, πίσσα δ' ὑπὸ γραβίων ἔσταζεν. continuo in hunc modum pergitur: λυχνοῦχον δὲ φανὸν ἐν πολλοῖς εὑρήσεις [sic vitiose, pro εὑρήσειε] τις ἄν. Ἄλεξις· Ὁ πρῶτος εὑρὼν μετὰ λυχνούχου περιπατεῖν, & reliqua quae deinde eadem ipse etiam Casaubonus pag. 700. a. perinde atque Veneta editio exhibet. Eademque fere, quae ex Epitoma adposui verba, ex eadem Athenaei Epitoma repetiit etiam Eustathius in Comment. ad Odyss. ψ. pag. 272. lin. 47. coll. lin. 54. quem locum Eustathii ipse etiam Casaubonus cognitum habebat, ut ex eius Animadv. ad illa verba πίσσα δ' ὑπὸ γραβίων ἔσταζε adparet. Iam quum manifestum esset, Epitomatorem praetermissis prorsus his, quae ex fabula Τριόδοντι ἢ Ῥωποπώλῃ ab Athenaeo prolata sunt & in editis etiam libris conservata, statim ad ea, quae deinde sequuntur, transiisse: miro quodam consilio & incredibili prorsus inconsiderantiâ Casaubonus misere discerpsit Epitomatoris verba, & eorum partem alienissimo loco intrusit; ita quidem, ut, quid sibi voluerit Vir doctus, non modo lector nesciat, sed ne ipse quidem intellexerit. m) Quod vero magis etiam mireris: in Animadversionibus ne ver-

Cas. haec verba tali modo expressa leguntur, Ἀναξανδρίδης δ' ἐν Ὑβρίου κοβυ † λαβὼν τὸν φανὸν ἅψεις μοι λύχνον. Ubi utique non tam defectus locus, quam alio modo corruptus est: neque meliora dant ibi nostrae membranae, nisi quod in his ἅψεις, non ἅψεις, scribitur. Igitur Casaubonus ista ἐν Ὑβρίου κοβυ sic corrigenda censuit, ἐν Ὕβρει ἢ Κονδύλῳ. Ego vero, (ut hoc in transcursu adiiciam) memor eorum, quae cum de inepta vocum in membranis nostris distributione, tum de vocalium similis fere soni (in qui-

bulo quidem de *lacuna*, quae ibi in vulgato contextu fuerat, monuit; nec ullam rei tam praeclare a ſe hoc loco adminiſtratae rationem reddere dignatus eſt. In *codice* olim *Palatino*, quem in publica Pariſienſi Bibliotheca cuivis hodie inſpicere licet, eadem hoc loco, quae in Veneta editione, lacuna conſpicitur: poſtrema ante lacunam verba ſic ibi ſcripta ſunt, *ακογραβιαν ἔστηζεν οἷον*

tum ſpatio vacuo relicto ſic pergitur, *τῆς δ' ἐν τριόδοντι* &c. Iam noſtrae quid docent *Veneto-Pariſienſes membranae?* Scilicet, in his verba illa, quae proxime praecedunt lacunam, ſcripta ſunt ſub finem poſterioris columnae paginae rectae, ſed pars ima eiusdem folii abrupta eſt; unde factum, ut in fine cuiusque ex quinque poſtremis lineis huius columnae aliquid interciderit: nempe, poſtquam linea ſexta ab ultimâ exiit in literas *δι*, a quibus incipit vox *διθυράμβῳ*, reliquae quinque lineae, prouti hodie ſuperſunt, ſic habent:

θυραμβω φησιν. πισ
σαδ' ἀπο γραβιον ἐστ
ζεν οἷον α-
παδων μν
γραβιων κο

Deinde in proximâ columnâ, quae eſt prior co-

bus etiam ο & ω) frequenti permutatione ſupra dixi; tum recordatus ſimilitudinem in eisdem membranis literarum κ & β, nonniſi paulo eminentiore ſiniſtro cornu literae κ differentium; (vide exemplum ſcripturae ex Montfauc. Pal. Graec. pag. 282. num. VI. ſupra citatum; & confer ibi figuram literae β in *ἰλάβομεν* lin. ult. cum figura literae κ in *νικρῶν* lin. penult.) ſic cor-

lumna eiusdem folii versi, scriptura situ fere prorsus evanida & partim etiam exesa est; posterior vero eiusdem folii versi columna incipit ab illis verbis, quae in editione Veneta atque etiam in Palatino codice post praedictam lacunam sequuntur, quae in membranis sic habent, της δ' ἐν τριόδοντι &c. Nempe non Τῆς cum circumflexo accentu, ut in ed. Ven. expressum, sed της absque accentu est in membranis, quemadmodum etiam in Palatino codice; ut videatur της esse extrema syllaba in quam exiit nomen poëtae, cuius erat fabula Τριόδους ἢ Ῥωποπώλης, sive *Pherecrates* is fuit, sive quis alius: nam nomen illius fabulae nusquam alibi citatum memini, nec nunc quaerenti mihi licuit reperire. Quibus ita expositis, & origo atque ratio illius lacunae, quae reliquos omnes codices eo loco occupavit, adparet; &, quantum sit, quod & in editis libris & in reliquis manuscriptis ibi desideretur, intelligitur; nempe tantum, quantum in nostris membranis unam integram columnam, cum aliquot insuper lineis, compleverat. At sunt tamen ea ipsa, quae continet illa columna, quam fere prorsus evanidam dixi, non ita penitus desperata, uti visa fuerant ei homini, qui ex hoc exemplari illud apographum confecit, n)

rigere non dubitaverim: Ἀναξανδρίδης δ' ἐν Ὕβρει·
Οὐκ οὖν λαβὼν τὸν φανὸν, ἅψεις μοι λύχνον;

n) Nempe cum lacerae essent postremae lineae superioris columnae, adeoque interrupta esset orationis connexio, tanto minus operae pretium duxerat iunior librarius, (mercede fortasse conductus homo, & operae temporique parcens) inutile tempus

e quo caeteri codices, qui hodie ſuperſunt, manarunt. Nonnulla certe ex eisdem etiam nunc, ſi & oculos & ingenium intendas, partim ſatis commode legi, partim certâ ſatis ratione suppleri poſſunt: quae ſuo tempore, ſi Deus nobis conceſſerit, ut finem ſuſcepti operis videamus, cum Lectoribus noſtris communicabimus.

Altera in ed. Ven. indicatur lacuna pag. 393. lin. 25. poſt verba Κλείταρχος φησί. quae verba in ed. Caſ. p. 700. f. leguntur. Poſt eadem certe verba, quae in ed. Ven. ante mediam lineam deſinunt, relictum in eadem editione eſt ſpatium vacuum trium fere linearum. At ibi rurſus Caſaubonus, cum nihil eo loco adnotatum ex Italicis codicibus reperiſſet, *) nec lacunam indicavit, nec omnino, quid eo loci ab Editore Veneto admiſſum eſſet, odoratus eſt. Scilicet: quod in *Codice Palatino* factum eſſe, quisquis voluerit, hodie in Pariſienſi bibliotheca videre poteſt, ut deſinat ille in his verbis, Αἰσχύλος ἐν Ἀγαμέμνονι μέμνηται, (quae in ed. Caſ. p. 700. e. habes) tum ſpatio nonnullo vacuo relicto, praetermiſſisque ſex lineis, quae poſt eadem verba in ed. Ven. & Caſ. leguntur, ſtatim ſic pergat, καὶ Πλάτων ἐν Νυκτὶ μακρᾷ: idem ipſum haud dubie etiam in

in tentando conſumere, an ex his, quae in illa columna evanida ſuperſunt, aliquid ſatis probabile poſſet extundere.

*) Debuerant hi, qui ex Italicis illis codicibus excerpta confecerunt, adnotare ad eum locum, non modo lacunam in illis codicibus eſſe indicatam, verum etiam deeſſe in eisdem manuſcriptis plura quaedam ex his, quae in editione Veneta & Baſileenſi ibi leguntur. Sed, quod iam ſuperius monui,

eo exemplari quo usus erat Venetus editor, & in Florentino & in Romanis codicibus obtinuerat; eam vero lacunam Venetus editor Musurus ex *Epitome* explevit, in qua eo loco verba illa, quae in ed. Ven. inserta cernimus, leguntur. Iam vero eiusdem, quam dico, lacunae origo rursus ex eisdem nostris *membranis Veneto-Parisiensibus* manifeste derivata est; in quibus cum prior columna folii recti desineret in illa verba *Αἰσχύλος ἐν Ἀγαμέμνονι μέμνηται*, posterior columna tota rescissa est, exceptâ minutâ in summo particulâ, in qua dimidiatae paucae lineae supersunt. Sic vero & prior columna paginae sequentis (versi folii).periit, posterior vero columna ab his incipit verbis, partim etiamnum laceris:

σω καὶ θρυαλλίδ' ην

δενὶ: καὶ Πλάτων ἐν νυκτὶ &c.

a quibus verbis, *Καὶ Πλάτων ἐν Νυκτὶ μακρᾷ*, in caeteris quos dixi codicibus post lacunam rursus pergitur oratio. Ita igitur factum, ut in libris ex hoc fonte derivatis eo rursus loco tantum desit de Athenaei verbis, quantum in nostris membranis duas columnas compleverat, exceptis paucis illis quae ab Epitomatore conservata sunt. *p*)

non tam diligentes olim fuerant docti viri in adnotandis quibusque codicum manuscriptorum dissensionibus ab impressis exemplis.

p) Aliquanto post, ubi pag. 701. e. in ed. Cas. haec verba leguntur, quae eodem modo etiam Veneta editio exhibet, *καὶ ἐπὶ τοῖς δεινοῖς ἀλεξητήριον, τινὰ παροιμίαν φασὶν, ἐν παιδὶ, καὶ οὐχὶ ἐν παῖ. πολλοὶ δὲ καὶ* &c. Ibi in codice Palatino omissa sunt verba *ἀλεξητήριον* & quae

Denique est alia lacuna, a Casaubono etiam indicata pag. 701 extr. inter illa verba, *ὁ μέν τις θυματήριον· ὁ δὲ* .... & ista, *ἔθος δὲ ἦν ἀναστᾶσι* &c. quam lacunam paucis verbis suppleri posse ille putaverat. Paulo maiorem indicat editio Veneta. Eodemque loco & codex Palatinus defectus est, & eodem vitio laborabant Italici codices Casauboni. Eius lacunae haec caussa, haec ratio est. In vetustis nostris membranis de posteriore columna paginae rectae postremi folii rursus rescissa pars est, ita ut postrema verba, quae in illa columna supersunt, ipsa illa sint, *θυματήριον· ὁ δὲ* — At non modo periere ea verba, quae in abscissa parte folii fuerant scripta; verum etiam in pagina sequente, quae est postrema totius codicis, duodecim fere primae lineae prioris columnae ita sunt vetustate evanidae & detritae, ut nec hodie ullo pacto, quid in eis scriptum fuerit, queat discerni; & iam olim ab his, qui ex hoc exemplari apographum fecerunt, legi non potuerit. Deinde versus mediam columnam, inde a verbis *ἔθος δὲ ἦν ἀναστᾶσι τοῦ*

sequuntur usque *ἴς καὶ*: & relicto spatio indicata lacuna. Nec dubito, eamdem lacunam in aliis etiam iunioribus msstis esse: defuisse certe ea verba in eo exemplo, quo Venetus editor usus erat, ab eoque *ex Epitome* esse suppleta, inde colligo, quod verbum *φασὶν* noverim in *Epitoma* eodem loco legi; cum *membranae nostrae*, in quibus integra ῥῆσις adest, multo aptius ei loco verbum *λέγουσι* habeant.

q) Quod si quidem Casauboni & contextum & animadversiones inspicias, secus se res habere videri possit. Is enim cum in *vers.* 6. *paeanis in Sanitatem*, *τὰς εὐδαίμονος* &c. posuisset, monuit in Animadversionibus, *melius in Epitome ἰσοδαίμονος legi*; scilicet, ut *regia potestas* dicatur *hominem Diis aequare*; unde videri poterat, *εὐδαίμονος* istud e

δείπνου, aliquatenus rurſus dignoſci, quamquam vix, ac maiori ex parte ne vix quidem dignoſci poteſt ſcriptura. Itaque ne illa ipſa quidem verba, nec Paeanem εἰς Ὑγίειαν, qui mox ſequitur, habet codex Palatinus, ſed poſt lacunam ſtatim ſic pergit: ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι . . . λέγει οὕτως· Κρεανομοῦμαι, καὶ τὸν ἐκ Τυρρηνίας &c. quae leguntur in ed. Caſaub. p. 702. b. vel c. Neque aliud quid fuerat vel in eo manuſcripto exemplo, quo uſus erat Venetus editor, vel in illis codicibus Italicis, e quibus notas excerptas habuerat Caſaubonus. Nempe omnia iſta, quae leguntur in ed. Caſ. inde a pag. 701 extr. uſque pag. 702. b. (& in his totus ille paean, qui ibi inſertus legitur,) opportune conſervata erant ab Eclogario; e cuius *Epitoma* Muſurus iſta accepit, & eorum ope lacunam ex parte ſupplevit. 1) Quae deinde & in impreſſis libris & in iunioribus manuſcriptis verba ſequuntur, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι . . . λέγει οὕτως, ea hanc rationem habent. Poſtquam ima pars prioris (quam dixi) columnae extremi folii ver-

vett. edd. & ex codd. msstis fuiſſe ductum, quoniam de ortu illius ſcripturae nihil adnotavit Caſaubonus. At illam ipſam ſcripturam ἰσοδαίμονος, quam ex Epitoma commendat Caſaub. ex eadem Epitoma cum tota cantilena adſciverat Venetus editor: nec niſi operarum errore factum erat, ut in ed. Ven. ἰβδαίμονος excuderetur, quod dein in ed. Baſ. repetitum eſt. Eum errorem ex ingenio correcturus Caſaub. εὐδαίμονος in contextu poſuerat; ſive ab alio viro docto eam emendationem acceperat, ac fortaſſe ipſe pro veteris alicuius libri ſcriptura habuerat. Recte vero non modo Epitoma ἰσοδαίμονος dedit, ſed & vetuſtae noſtrae membranae eamdem agnoſcunt lectionem; niſi quod librarius, ſuo more vocalem ι cum ει permutans, εἰσοδαίμονος ſcripſit.

ſi rurſus partim prorſus evanida eſſet, partim abſciſſa; poſterior dein eiusdem paginae eademque poſtrema totius libri columna, in qua fere media totum opus finitur, incipit ab his verbis, quorum priora rurſus duobus locis exeſa ſunt, οἴδασιν . . . . πατρος γὰρ . . . . . γράφος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι φακῇ λέγει οὕτως. Ubi quae vetuſtate exeſa ſunt verba omittens iunior librarius, poſt lacunam, quam dicebam, ab illis demum verbis ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ incepit; verbum autem φακῇ, quod vel non perſpicue discernebat, vel (cum non intelligeret) diſcernere non poſſe ſibi videbatur, rurſus praetermiſit, vacuo ſpatio indicans defectum. r) Nec vero potuerat Venetus editor hunc locum ex Epitoma ſupplere; in qua poſt verba οὔτις εὐδαίμων, in quae exit paean, praetermiſſa ſunt omnia usque ad iſta & cum iſtis τὸν χαλκοῦν Διονύσιον. At in membranis noſtris poſt vocem δράματι oculus recte intentus ſatis adhuc perſpicue vocabulum φακῇ diſcernere valet: cuius vocabuli adminiculo (quandoquidem aliunde conſtat, auctorem

r) Illum defectum, in edd. vett. etiam indicatum diſſimulavit Caſ.

s) Quod ad ſequens verbum Κρεατομοῦμαι ſpectat, quoniam in hoc ſum, notabo, perperam in edd. Ven. & Baſ. diviſis vocibus ſic ſcribi Κρεατο Μοῦσαι, tum vero in ed. Caſ. 1. & 2. recte Κρεατομοῦμαι expreſſum, in ed. Caſ. 3. vero rurſus perperam Κρεατομοῦσαι. In eo igitur verbo corrigendo membranas Italicas & codicem Huraldinum ſecutum ſe eſſe profitetur Caſaubonus. Iam in Aegianis quidem excerptis κρεατομοῦμεν minus recte ſcribitur: in Stephanianis igitur, aut in aliis Italicis excerptis, veram ſcripturam κρεατομοῦμαι ille invenerat; quam eamdem ſcripturam codicibus omnibus praeiverant noſtrae membranae.

dramatis, cui Φακὴ vel Φακῆ titulus, *Sopatrum* fuisse poëtam, saepe Nostro laudatum, quem modo τὸν παρῳδὸν, modo τὸν φλυακογράφον Athenaeus nominat) simul intelligitur, superiores duas minutas lacunas tali quodam modo esse supplendas, Σώπατρος γὰρ ὁ φλυακογράφος.[s])

Ex his quae hactenus de *Codice Veneto-Parisiensi* exposita sunt, satis evictum putamus id quod initio significavimus: *esse eum non modo omnium, qui hodie supersunt, antiquissimum;*[t]) *verum etiam communem omnium, quibus quae de pleniore Athenaei opere reliqua sunt continentur, fundum fontemque.* Cum quo consentit, quod nullam emendationem, nullam probam scripturam ex aliorum codicum ullo prolatam hactenus offenderim, quin vel eamdem ipsam, vel probatiorem aliam, a qua paululum ista deflexerit, reperiri in his membranis cognovissem. Sed ad augendum pretium, quod eidem statuendum est, hoc insuper accedit momentum, quod ex omnibus aliis iunioribus codicibus, qui hodie supersunt, nullus esse videatur, qui ex ipso illo fonte proxime & rectâ ductus, non per ca-

Extremum operis verbum cum in ed. Ven. & Bas. perperam (fortasse ex παραδιορθώσει Veneti editoris) πιθανώτατον (sic) esset scriptum; Casaubonus πιθανώτατον edidit, idque ex Epitoma a se adscitum docet in Animadv. Atqui eam scripturam non modo Epitome habet; sed eadem etiam in Excerptis Aegianis ex codice Romano adnotata est, eamdemque Palatinus codex agnoscit, praeeuntibus rursus vetustissimis nostris membranis.

t) Quae quidem & de scriptura huius codicis, & de reliqua eius conditione habituque diximus, concurrunt puto omnia, ut, nisi ante, certe circa eadem tempora scriptum statuamus, quo Epitome ex pleniore Athenaei opere confecta est.

nales turbidos & multis iam modis male adfectos sit derivatus: ita multa certe deprehendimus in vulgatis libris misere corrupta loca, quibus, quum nec Casaubono ex Romanis codicibus, nec olim P. Victorio ex Florentino, (ut Natalem Comitem taceam) nec nuper Brunckio u) aut Villebrunio ex Parisiensi Hermolai Barbari codice, medicina ulla suppeteret, unae illae vetustae membranae, sive corruptelarum monstrosas turbas discutiendo, sive verbum unum aut alterum, quod exciderat, opportune supplendo, felicissime medentur.

Quae cum ita sint, optandum utique fuerat, ut, qui novam Athenaei Editionem adornaret, ei non modo *Lectiones ex hoc codice excerptae* praesto essent, sed facultas daretur *codicem ipsum* coram inspiciendi & per otium tractandi excutiendique. Sed cum nec rerum nostrarum ratio ita tulisset, ut eâ caussâ ad illas beatorum sedes, ubi hodie is codex servatur, me conferrem; & pudor me retinuisset, ne peterem, ut tanti pretii κειμηλίου ad me hanc in urbem ex

u) De Brunckii collatione illius Codicis mox sectione sequente dicetur.

x) Ad curam quod spectat, quam ille in hoc critico periculo explorator noster praecursorque adhibuit ad excutiendas has membranas, & ad expiscandum quidquid in eis inesset quod in usum conduceret Athenaei, illud non debeo praeterire, quod difficilioribus quibusque locis, eis praesertim ad quos in duabus posterioribus editionibus Casaubonianis emendatio aliqua in ora adnotata est, non solum *dissensiones* nostri codicis ab exemplo impresso adnotaret, sed & *consensum* eiusdem cum impressis certo signo indicaret; quo scilicet constaret, diligenter inspecta fuisse ea ipsa loca, nec casu ac temere factum esse, ut nulla discrepantia adnotaretur. De-

centum leucarum & amplius intervallo transmitteretur; habeo ego interim, habentque Lectores, quibus id curae est, quod Athenaeo nostro gratulemur, cum totus ille idem Codex tanto studio, tantâ fide, tamque exquisitâ & continente diligentiâ, cum impresso exemplo primae editionis Casaubonianae collatus sit, ut nihil fere, quod in hoc genere (nisi nimis morosus difficilisque fueris) desiderare possis, reliquum esse videatur. Illud igitur singulare huius Editionis praesidium, quod quanti faciendum sit iusti rerum aestimatores facile cognoscent; sciat Lector Athenaei studiosus, debere nos eidem viro iuveni GODOFREDO SCHWEIGHAEUSER, cuius iam aliquot ab annis similia de Epicteti Enchiridio, itemque de Simplicii Commentario in Enchiridion, merita praedicavi. Is non solum discrepantias omnes, ex eo codice diligentissime excerptas, & in oris impressi exempli editionis Casaubonianae a se consignatas, ad me transmisit; *) verum etiam totius codicis rationem ac conditionem, de qua consulto enuclea-

nique, prout in excutiendis lectionibus ex hoc codice excerptis, & in constituendo ad earum praescriptum (quatenus res fert) contextu, progredior; ubi in loco quodam maioris alicuius momenti dubitatio aliqua mihi de codicis scriptura oboritur, de ea dubitatione certior factus idem ille noster speculator, etiam nunc Parisiis agens, denuo locum in ipso codice inspicere solet, mihique quid in illo secundis curis repererit significare. Eadem cura ad excutiendos duos alios Parisienses codices, de quibus supra dictum, in duobus prioribus Athenaei libris, qui nonnisi in *Epitoma* supersunt, adhibita est. Sed codicis olim *Sedanensis*, qui totam Epitomen continet, in tertio libro & sequentibus, qui integri supersunt, paulo operosior collatio fuit hoc

tius in hac Praefatione dicendum iudicavi, adeo luculenter & adcurate exposuit, adiectâ etiam scripturae delineatione, speciminibus cum ex ipso codicis principio, tum rursus e medio, denique ab extremitate, cunctis e locis illis ubi vulgo lacunae sunt, petitis: ut, quoties illius notulas descriptionemque inspicio, ipsum codicem oculis meis subiectum habere mihi videar. Cuius meriti caussâ, in Athenaeum collati, si gratiam nonnullam deberi GODOFREDI nostri industriae iudicaverint qui nostra editione utentur; ne hoc quidem ignorare eos velim, quod lubens atque merito publice hoc loco profiteor, partem illius gratiae haud postremam deberi cum Virorum doctorum, qui Bibliothecae Parisiensi praesunt, tum aliorum, benevolentiae, qui vel facultatem commoditatemque studioso iuveni indulgere voluerunt, ut per otium incumbere illi operae posset, vel necessariis adminiculis eumdem instruere, vel consiliis suis regere dignati sunt. Caeterum quicumque laboris illius conferendorum codicum manuscriptorum usum aliquem aut vel levem notitiam habent, facile intelligent, fieri non posse, quin, quantacumque tandem fuerit cura in huius codicis collatione posita, vel sic etiam multa su-

ipso, quod alia multa passim praetermisit Epitomator, alia in brevius contraxit, & orationis formam subinde mutavit. Ille igitur codex inde a tertio Athenaei libro multâ quidem etiam curâ, nec vero tam perpetuâ & continente diligentiâ, quam Venetae membranae, cum impresso exemplo collatus est; at eis tamen maxime in locis diligenter inspectus, quae aut aliquam prae

perfint loca, in quibus is, qui novo ftudio eumdem adcurate perquifiverit, vel aliquid differens ab eo quod nunc inde prolatum fuerit, fit reperturus; vel difcrepantiam nonnullam ab impreffo contextu, quae diligentiam prioris fpeculatoris effugerit, fit deprehenfurus. Quare cupio, atque etiam fpero, fore ut pofthac vel nobis ipfis, abfolutâ bono cum Deo hac prima rudioreque operâ, quam in emendando Athenaeo ponimus, poteftas olim detur, aut ut interim vir aliquis doctus Athenaei ftudiofus, qui Lutetiae verfetur, hanc fibi provinciam fumat, exemplum huius auctoris a nobis utcumque conftitutum denuo quam adcuratiffime cum eodem codice comparandi, & quae ille fuppeditaverit ad emendandum hoc opus fpicilegia in publicos ufus conferendi.

Is codex, de quo adhuc verba fecimus, priusquam aliquot abhinc annis, bonâ Athenaei fortunâ, Venetiis Parifios fuiffet translatus, per trium feculorum decurfum, & amplius, in Marcianae Bibliothecae nefcio quibus penetralibus ita reconditus iacuit, ut nemini non modo per otium excutiendi illius poteftas, fed ne infpiciendi quidem facultas data fuiffe videatur. *y*) Fuerat olim *Beffarionis Cardinalis:* eoque viro

caeteris difficultatem habere videbantur, ant in quibus vel emendatio quaedam in ora editionis Cafaubonianae 2. & 3. eft adnotata, vel difcrepantia aliqua Venetarum membranarum ab impreffo exemplo reperta erat.

y) Nec Aldus olim aut Mufurus, cum primam Athenaei editionem curarent, & codices ftudiofe conquirerent, nec Hermolaus Barbarus, nec Natalis Co-

anno 1472 fatis functo, eum reliqua eiusdem libraria supellectile ex ipsius legato in Marcianam bibliothecam Venetias illatus est. Bessarionis nomen in chartaceo folio, ex adverso primi folii membranacei compacto, his verbis scriptum legitur: Κτῆμα Βησσαρίωνος Καρδινάλεως τοῦ τῶν Τουσκλων. τοπ. νζ. Paulo inferius alia manus latinis literis scripsit: *Naucratitae decem libri . . . . Liber b. Card. Tusculani. Locus* 57. Proxime ante praedicta Graeca verba, haec leguntur: *Ναυκρατίτης περὶ Δείπνων. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ε.ου βιβλίου, οὗ μὲν ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει· καὶ λήγει εἰς τὸν ιε΄.* (Id est: *Naucratita de Coenis. Incipit a quinto libro, cuius quidem initium deest: & definit in librum decimum quintum.*) Quae verba qui scripsit, sive ipse Bessarion fuit, sive alius, is veterem illam distributionem operis Athenaei in *triginta libros*, (de qua Sect. II. dictum est) quae in inscriptione priorum librorum isto volumine comprehensorum commemoratur, cum altera vulgata partitione in *quindecim libros*, quae in eodem codice in fronte posteriorum librorum sola commemorata adhibitaque est, permiscuit ac confudit. 1)

mes, nec Decanus ille, qui Palatinum codicem sua manu scripsit, nobiles omnes Veneti, vetustas has membranas, quae in publica urbis, quam habitabant, bibliotheca servabantur, inspexisse, nedum eis usi esse videntur. Recentiori vero memoriâ, Venetus ille codex, quem Ruhnkenii in gratiam (emendandae Hermesianactis elegiae caussa) Blessingius excussit, fuerit-ne hic ipse vetustus, de quo agimus, an alius, haud satis compertum habeo. Conveniunt quidem pleraeque lectiones, quas a Blessingio enotatas Ruhnkenius retulit, cum his quas nos e nostris membranis enotatas habemus: sed cum vel minutissima quaeque ad-

Eâdem de caussâ factum, ut, qui non curatius excuterent eum codicem, sibi persuaderent, non nisi *decem Athenaei libros de triginta libris* eo volumine contineri; scilicet a quinto (nam ex illa distributione in XXX libros, is qui ex vulgata ratione *tertius* est, *quintus* numerari debuerat) usque ad decimum quintum. Quem errorem non modo erravit is, qui praedicta latina verba post ista graeca Κτῆμα Βησσαρίωνος adscripsit; verum etiam alius nescio quis, qui in suprema eiusdem paginae parte, ante ista Ναυκρατίτης περὶ Δείπνων, haec scripsit: Ἀθηναίου Ναυκρατίτου Δειπνοσοφιστῶν βιβλία λ'. Ἐνταῦθα εἰσὶν δέκα. Id est, *Athenaei Naucratitae Deipnosophistarum Libri* XXX. *E quibus hic insunt decem.*

Hic denique est Codex, quem in Animadversionibus nostris nonnumquam *Membranarum Venetarum*, aut *Codicis manuscripti Veneto-Parisiensis* adpellatione indicavimus: plerumque vero in eisdem Animadversionibus, & constanter in Lectionibus contextui subiectis inde a tertio libro, brevi hac notâ *ms. A.* aut *cod. A.* insignivimus.

notare Blessingius non neglexerit, velut literam ν ἐφελκυστικὸν, aut iota subscriptum, tamen nonnullae lectiones, quas nostrae membranae suppeditant, ab illo ex suo Veneto codice non adnotatae sunt; verbi caussa statim vers. 2. Θρῆσσαν στειλάμενος κιθάραν, quae vera videtur lectio, ubi vulgo κιθάρῃ: aut vers. 28. ubi μουσοπόλον habent membranae nostrae, non μουσοπόλων. Contra ex suo Veneto Blessingius mendosas nonnullas scripturas adnotavit, veluti vers. 29. λεπτὸν δ' pro λεπτὴν γ', aut vs. 39. ἠδ' ἤχθει pro ἤχθει δ', ubi nullus ab impressis dissensus e nostris membranis adnotatus est.

ξ) Vide supra, p. XV sq.

XIII.

Nostrae Editionis consilium & Subsidia nonnulla praeter superius commemorata.

His talibus ad instaurandos Athenaei Deipnosophistas praesidiis, post ista quae iam exstabant, ex insperato repertis: si quis vir doctus, ex longo tempore in eiusdem operis studio exercitatus, & in omnibus literarum Graecarum, & omnino antiquarum, partibus diligenter versatus, Poëtarumque praesertim lectione atque usu penitus imbutus, cui insuper & rerum cuiusvis generis, de quibus disputant Deipnosophistae, cognitio, & otium atque facultas multis abhinc annis suppetiisset ad excerpendum congerendumque ex infinito librorum numero quidquid sive ad emendandum sive ad illustrandum hoc opus pertineret: si quis igitur, sic praeparatus instructusque, ad moliendam novam Athenaei editionem accessisset; potuerat ab eo utique aliquid in hoc genere quod operae pretium foret exspectari. Quarum rerum facultatem si ingenue ego fateor (quod frustra vellem dissimulare, de quo etiam saepe in Animadversionibus nostris res ipsa querelas mihi expressit) maiori ex parte longe a me abesse: si profiteor, & plurimarum ex eis ipsis rebus, quae ex professo in hoc opere tractantur, cognitionem a meis studiis esse alienam; &, quamquam habeam aliquem in tractandis Graecis Historicis ac Philosophis usum, tamen in Poëtarum lectione (quod genus utram-

que huius operis paginam facit) mediocriter admodum esse versatum; porro, licet ab usu Graecorum codicum manuscriptorum non sim prorsus alienus, tamen ea non confidere felicitate ingenii, quae desideretur ad tot tamque immania errorum monstra atque portenta procuranda, quae, e vetustissimis exemplaribus propagata, optimi etiam nostri Codices intacta reliquerunt; denique si non dissimulavero, ante hoc biennium & parum quod excurrit, sparsim quidem loca nonnulla ex Athenaeo, quo tempore maxime in edendo Polybio eram occupatus, a me esse tractata, sed nullam operis partem paulo maiorem umquam fuisse perlectam, nedum quidquam ad editionem illius spectans provisum aut praeparatum: video, a me quaesituros Lectores, qua ergo vel animi audacia fretus, vel levitatis vento agitatus, aut qua tandem necessitate compulsus, ego potissimum ad consilium edendi huius Auctoris me contulissem. Cuius consilii rationem, priusquam praefandi finem faciam, reddendam mihi esse intelligo.

Scilicet illa Lipsiae instituta Casauboniani Athenaei instauratio, de qua supra dictum est, sicut aliorum hominum studia in hunc auctorem denuo converterat, sic & Virum quemdam inprimis doctum, (cuius lubens & nomen ederem, & de me filioque meo merita praedicarem, si per singularem ac propemodum dixerim iniquam ipsius verecundiam liceret) qui in-

de a triginta annis prae caeteris aliis auctoribus Athenaeum in deliciis habuerat, & ab illo inde tempore quidquid ad expoliendum hunc auctorem pertineret ſtudioſe conquiſiverat adnotaveratque, excitavit, ut ſuarum in Athenaeum Obſervationum & Emendationum ſyntagma per me EXTERO noſtro, Viro docto, qui inſtituto typographico Societatis Bipontinae praeeſt, quod hodie hac in urbe ſedes ſuas habet, typis vulgandas offerret. *Exterus*, cui haud immerito conſilium illud Lipſienſium Athenaei editionem ita inſtaurandi, ut contextus Caſaubonianus absque mutatione repeteretur, parum commode initum viſum erat, & cui iam tunc ſuſpicio erat oborta exitum non habituram illam editionem, multo melius ſatisfactum iri deſideriis commodisque ſtudioſorum lectorum iudicabat, ſi non tam ſeparatim ederentur in Athenaeum Obſervationes, quam ſi ope totius adparatus criticarum Adnotationum, quae in hunc auctorem exſtarent, adhibito ſimul ſi quod ſuppeteret codicum manuſcriptorum ſubſidio, primum conficeretur ipſius *exempli* ſeu *Textus*, qui dicitur, nova recenſio, adiecta itidem nova *Verſione*. emendato contextui adaptata; tum ſi *Adnotationes* cunctae, ſive critici argumenti, ſive hiſtorici, aut cuiuscumque generis, ſimul cum *Caſauboni Animadverſionibus* in unum continuum Commentarium coniicerentur, ad novam Editionem adcommodatum. Illud *Exteri* conſilium, ipſius rogatu, communicavi cum eo, quem dixi, do-

cto Viro: qui & probavit rationem; & aegre quidem, sed tamen spem fecit, se ipsum totam illam operam in se suscepturum. Ea spe incitatus *Exterus*, Godofredo nostro, alterum tunc iter Lutetiam ingredienti, dat in mandatis, si quid, quod operae pretium foré videretur, offerrent Codices Parisienses, (quorum nonnisi duos illos tunc cognitos habebamus, qui sunt in impresso Catalogo Codicum manuscriptorum commemorati,) ut id in usum novae Athenaei Editionis studiose excerperet. Qui quum ibi & praestantissimum totius Epitomae codicem olim Sedanensem, & vetustas illas Bessarionis membranas reperisset; eo nuncio ad magnas, uti par erat, spes erectus *Exterus*, iam plane atque praecise eidem iuveni, ut illorum codicum utrumque quam adcuratissime excuteret & cum Casauboniano exemplo compararet, mandavit: eo minus nunc recusaturum doctum illum Virum, quem dixi, ratus, quin Editoris munus onusque susciperet, cum ad reliqua, quae iam parata ipse habuisset, hoc tam insigne praesidium esset accessurum. At is iam, nescio qua sive verecundiâ, quae modum certe excedebat, quave aliâ caussâ retentus, subinde magis atque magis caussatus instituti huiusmodi difficultatem, ad extremum prorsus ac destinato recusavit Editoris provinciam. Ita ad me, cuius interventu & prima illius incepti cogitatio adlata Extero, & conferendorum codicum manuscriptorum inita ratio fuerat, adit idem Exterus, meque compel-

lare & urgere inſtareque non deſinit; donec diu quidem reluctantem, cum difficultates, quibus obſitum undique id negotium eſſet, ſuſpicarer quidem, nec tamen ſatis perviderem, tandem permovit, ut ad procurandam eam, quam volebat, Athenaei editionem, vix tum Simplicii Commentario in Epictetum ſupremâ manu impoſitâ, operam meam qualemcumque pollicerer.

Neque vero ulla conditione onus illud, cui ſuſtinendo pulcre noveram quam impares mei eſſent humeri, imponi mihi paſſurus fuiſſem; niſi ad cogitationem adiumentorum, quae mihi partim ex praeſtantiſſimorum codicum collàtione, partim ex tot doctiſſimorum virorum ſcriptis, cum ad emendandum tum ad illuſtrandum Athenaeum ſpectantibus, praeſto eſſent futura, ſpes etiam certa acceſſiſſet de aliis nonnullis inſignibus praeſidiis, quae mihi in ea opera non defutura eſſe perſuaſum habebam. Nam primum quidem omnium, eiusdem Viri docti, quem iam ſaepius dixi, Obſervationes manuſcriptas, de quibus ad Exterum noſtrum transmittendis iam erat conventum, confidebam praecipuo mihi adiumento futuras. Tum vero maximas ſpes in Brunckii noſtri & eruditionis theſauris & benevolentia amoreque, quo me longis abhinc annis complectitur, reponebam. Nec enim ſolum confidebam, ex inſtructiſſima huius Viri bibliotheca neceſſarios libros omnes, qui aliunde non ſuppeterent, praeſto mihi futuros; verum etiam ipſius Viri praeſtantiſſimi (quem

praesertim in ipso etiam Athenaeo tractando singulare studium olim posuisse noveram) & eruditione & ingenio quibusvis in locis difficilioribus, sive ad emendandum, sive ad illustrandum hunc auctorem, me iri adiutum. Denique, quum plurima pars rerum, de quibus verba facit Athenaeus, ex universae Naturalis Historiae late patentibus campis esset petita, essetque mihi collega, idemque & vicinus, & familiaris ab ineunte aetate coniunctissimus, IOHANNES HERMANNUS, consummatissimus Naturae omnis scrutator & interpres, idemque humaniorum omnium literarum & antiquitatis cognitione mirifice imbutus; certo sciebam, ad huius Viri eruditionem humanitatemque apertum mihi fore aditum, quotiescumque in aliqua re ad Naturae cognitionem spectante dubitatio fuisset oborta. Quod nisi certo persuasum habuissem, (iterato profiteri non piget) illorum praesidiorum nullum in hoc labore mihi defuturum; numquam profecto, non dico, ausus essem isti oneri meos humeros subducere; sed nec compellationem de eo suscipiendo audire, aut deliberare an suscepturus essem, nec ne, sustinuissem.

Ea igitur spe erectus fidem meam Extero obstrinxeram; opus eram adgressus; nec iam licebat pedem recipere; cum inopinato propemodum omnia illa praesidia, quibus fretus rem susceperam, evanescere & veluti e manibus meis erepta vidi. Vir doctus, qui suas in Athe-

naeum Obſervationes Extero pollicitus erat; poſtquam intellexit, mihi Editionis provinciam eſſe delatam, iamque initium me feciſſe ex omni librorum copia, qui mihi adeſſent, quaecumque in Athenaei uſus facerent enotandi, ſignificavit nobis, ſuas Obſervationes nihil fere aliud niſi Notas ex eisdem libris, de quibus ego ad eum ſcripſeram, continere, neque adeo magno mihi adiumento fore: denique ſe eas miſſurum eſſe negavit, & , quamquam aliis multis modis ad hunc usque diem inſtitutum meum benevole iuvare non deſtitit, tamen ab illa repulſa non paſſus eſt ſe dimoveri. BRUNCKIUS, quoscumque quidem libros in his regionibus rariores ab eo peterem, e quibus quae ad Athenaeum conducerent excerperem, pro ſua & in me benevolentia & bonas literas quovis modo iuvandi ſtudio, nihil mihi negare, liberaliſſime omnia ſubminiſtrare. At, abſoluto fere excerpendorum librorum labore, abſolutaque prima rudiore totius operis pertractatione, poſtquam eumdem Virum adii, de locis nonnullis difficilioribus ex primo Athenaei libro conſulturus, primum ille de die in diem me differre, ad extremum graviter adfectus animo tale reſponſum dare: „Pergerem ab ipſo petere quos vellem li„bros; lubentem ſe eorum, quicumque [illegible]di „ante hos octo annos acceptae ſupereſſent, co„piam mihi facturum: ſed ſi ſe amem, nullo „porro verbo vel de Athenaeo vel de Graecis „omnino literis proferam; quibus, ſuis olim de-

„liciis, prorsus valedicere sibi decretum esset.“ Et paulo post, quo valeret illud tam mihi triste quam inexspectatum responsum, intellexi; cum cognovi, decretum esse optimo & ad hunc diem vegeto iucundissimoque seni, totum etiam librorum ex eo genere adparatum, qui ei magnificentissimus instructissimusque supererat, auctionis lege divendere: moxque eae etiam initae sunt rationes, ut, libris in alias aedes transvectis, nemini facile, priusquam venum expositi fuerint, usura eorum concedi possit. Ita non modo, quae ex colloquiis consiliisque praestantissimi Viri commoda Athenaeo nostro accessura confisus eram, his destitutum me vidi: verum etiam, quibus libris ex eiusdem bibliotheca ante illum diem usus non eram, eis nescio an umquam utendi facultatem sim nacturus; &, e quibus nimis brevia excerpta confeceram, confidens, ubi ad eum Athenaei locum, ad quem illa referuntur, tractandum accessero, potestatem me habiturum denuo ipsos libros excutiendi, in his cogor brevibus illis excerptis & interdum nudis titulorum citationibus esse contentus. Iam illud praesidium, quod in HERMANNO mihi & Athenaeo meo paratum fuerat, acerbius etiam fatum praecidit: qui, cum iam eo mihi processisset praevius in Athenaeo labor, ut adesset tempus quo paulatim de singulis ad Naturalem Historiam spectantibus cum Viro desideratissimo collaturus eram, mihi & suis & frequenti amicorum numero & avidis doctrinae

alumnis & orbi literato, cuius in usus, praeter sparsim in lucem emissa, plurima partim adfecta, partim iam paene perfecta reliquit, praematura morte ereptus est.

Quibus iacturis adflictus, tamen ad illud maximum praesidium, quod in codicibus, quos supra dixi, manuscriptis inveni, nonnulla etiam singularia accessere, quae grato animo commemorare par est. Primum, in magno librorum numero, quorum mihi usura a Brunckio concessa est, duo erant exempla editionis Casaubonianae, quorum in oris plurimas notulas ipse BRUNCKIUS, partim ex aliis libris excerptas, partim suo ex ingenio & doctrina ductas, olim adscripserat; alterum etiam illorum exemplorum, multis in locis priorum decem Athenaei librorum, Lectiones ex Codice illo Parisiensi, quem ab Hermolao Barbaro scriptum esse diximus, continebat. Eas igitur Notas, bona cum Brunckii voluntate, transscripsi omnes: quibus recte ne, an secus, usus sim, docti iudicabunt lectores; bona fide me Brunckio nostro, quae ipsius erant, accepta retulisse, haud ita multo post cognoscere poterunt hi, quorum in manus duo praedicti libri, cum reliqua Brunckii bibliotheca divendendi, pervenerint. Alios nonnullos li-

a) Ipsi KUSTERO illas Notas deberi, cum ex eo intellexi, quod eadem manu sunt scriptae qua scriptum in fronte est Küsteri nomen, ut domini libri, tum quod illarum auctor provocet subinde ad suas in Hesychium Adnotationes, quae sunt eaedem ipsae, quae post *Küsteri* obitum ex huius viri schedis in Albertino Hesychio editae leguntur. Ex Schweighaeuseri mei Excerptis

bros, quibus mihi opus fore intellexeram, cum in hac urbe non reperiſſem, partim e Gœttingenſi Bibliotheca per *Heynii*, Viri incomparabilis, benevolentiam, partim a *Pariſienſibus amicis*, ad me transmiſſi ſunt. Ex Univerſitatis noſtratis Bibliotheca, &, quae cum ea coniuncta eſt, Schoepfliniana, praeter alios rariores libros, praeſto mihi fuit exemplum editionis ſecundae Caſaubonianae, quod olim *Ludolfi* KUSTERI fuerat: cuius oris adtextae ſunt paſſim Notulae, quas ab ipſo Küſtero profectas & optimae frugis eſſe cognovi. [a]) Obſervationes porro nonnullas in Athenaeum mihi communicavit Vir doctiſſimus DE LA PORTE DUTHEIL, cuius curae commiſſi ſunt in Pariſienſi Bibliotheca Codices Graeci manuſcripti: quae ſunt eiusmodi, ut velim eidem Viro, a cuius doctrina plurimum ornamenti in Athenaeum noſtrum proficiſci poterat, plura eiusdem generis debere. Denique eximium ac prorſus ſingulare decus & praeſidium eſt, quo hoc noſtrum inſtitutum ornare voluit vir doctus *Adamantes* CORAY, *Smyrnenſis*, ut Medicinae Doctor ſolertiſſimus, ſic in Graecarum literarum, quae ei vernaculae ſunt, exquiſitiori ſtudio veriſſimus Valckenarianae & Ruhnkenianae ſcholae alumnus; [b]) qui ſuas in plurima diffi-

Pariſienſibus cognovi, eſſe in publica Pariſienſi Bibliotheca ſimilem librum, easdem prorſus Notas oris adiectas habentem. Quod quale ſit, ac ſint-ne illae Notae pariter ab ipſo *Küſtero* ſcriptae, an ex Schoepfliniano exemplo olim transſcriptae, non habeo dicere.

b) Idem, cui & doctiſſimas Notas in Xenocratis libellum de Alimentis ex Aquatilibus, (Nea-

ciliora vexataque Athenaei loca *Emendationes & Adnotationes*, non minus profunditate eruditionis, quam ingenii acumine insignes, ultro mihi obtulit communicavitque.

De ratione, qua cum hisce, tum aliis praesidiis, quae mihi praesto fuere aut posthac etiam sunt accessura, utendum in adornanda hac Athenaei Editione duxerim, ad haec quae adhuc vel ex professo declaravi, vel obiter significavi, nihil habeo quod adiiciam. Nec enim aliud fere institutum, sive in universa tractatio-

poli anno 1794 cum ipso libello editas) & Characterum Theophrasti editionem Graecam cum Gallica versione, & Hippocratis librum de Aëre, Aquis & Locis, Graece ex manuscriptis emendadatum, in Gallicumque sermonem conversum, & exquisitissimis Observationibus illustratum, orbis eruditus debet. Eidem a principe Gallofrancorum Consule partes haud postremae demandatae sunt in exsequendo consilio nuperrime capto de Strabonis Geographia in Gallicum sermonem convertenda, eisque Observationibus illustranda quibus ad hodiernos usus, quam maxime fieri possit, praestantissimum illud philosophi Geographi opus adcommodetur. Nostrae in Athenaeum Animadversiones iam ultra dimidiam partem secundi Libri typis erant expressae, quum egregiae docti huius Viri Adnotationes in manus meas pervenerunt. Itaque inde ab Animadv. pag. 366. (ad II. 54. e. edit. Casaubon.) nostris has ita inserui, ut earum quamque, adiecto CORAYI nomine, auctori suo acceptam referrem: quae vero ad loca Athenaei superiora spectabant, eas in *Supplemento*, *post Animadversiones ad Librum secundum* reiecto, exhibui.

c) Verbi caussa, ut hoc utar cuius nunc maxime in mentem venit: nil opus esse, immo vero contra rationem, putavi, in hoc scriptore certam aliquam constantiam sive in orthographia sive in formis eorumdem vocabulorum desiderare, aut sequi velle, ubi diversam rationem codices mssti tenent. Quum enim diversissimorum auctorum testimonia & *ῥήσεις* verbotenus adferat Athenaeus, potuerunt diversi diversissimaeque aetatis auctores eodem in vocabulo diversâ scribendi ratione diversisque formis uti.

d) Nec vero erit ab hoc loco

ne, five in fingulis partibus, fequi volui, quam quo in aliis nonnullis Graecis fcriptoribus ufus eram, qui ante hunc operâ qualicumque noftra inftaurati prodiere. Si quid in fingulis quibusdam fuit obfervandum, quod ad rationem fpectet, qua in hoc potiffimum auctore, verfandum putavi; [c]) id in *Animadverfionibus*, quarum Pars prima fimul cum prima Parte Contextus prodit, abunde, ac vereor ne interdum etiam verbofius, expofitum eft. [d]) Caeterum fi quid (cuius generis vereor ne nimis etiam multa fint futu-

alienum, de brevibus *Notulis Criticis fub Contextu pofitis* praemonere, non illud mihi propofitum fuiffe, in eis Lectiones omnes five fuperiorum Editionum, five manufcriptorum Codicum, quae a lectione a nobis in Contextum recepta diffentirent, referre. Longum fuiffet, & parum utilitatis habiturum, fi Lectoris attentionem, in perlegendo auctore maxime occupati, turbare morarive voluiffem lectionibus vitiofis ob oculos eius pofitis, ubi in Contextu probam lectionem dediffem, quae nulli dubitationi obnoxia mihi vifa effet. Hoc maxime fecutus fum, ut, ubi haud fatis certa ratione confituere mecum potuiffem, utram ex duabus five Lectionibus five Coniecturis amplecterer, ibi alterâ in contextu pofitâ, alteram in proximo infra contextum adponerem. Tum vero, ubi haud dubie quidem corrupta mihi videbatur fcriptura, quam vel fuperiores Editiones vel Manufcripti darent, fed nulla occurrebat fatis probabilis coniectura, quam in eius locum fubftituerem; ibi corruptâ fcripturâ in Contextu relictâ, coniecturam qualemcumque, fi qua modo occurriffet, in ora pofui. Contra, ubi coniectura fatis probabilis, quamquam non citra exceptionem certa, praefto erat, haud dubie vero corrupta videbatur librorum fcriptura; ibi probabilem illam coniecturam in Contextu pofui, corruptam vero fcripturam non idcirco prorfus ex oculis Lectoris amovendam putavi, fed contextui fubiiciendam, ut eam in proximo haberet eruditus Lector, cui fortaffe inter legendum alia occurfura effet felicior certiorque emendatio. Denique illud monendum memini, in eisdem *Notulis contextui fubiectis* vocem *vulgo*, qua perfaepe ufus fum, non ita me ufurpaffe, ut eas folummodo Lectiones dice-

ra) ſive in univerſa ratione, ſive in ſingulis partibus, parum commode a me adminiſtratum eſſe cenſuerint iuſti iudices, lubens ab his meliora diſcam: & cum ſint plurima, quae mihi non liquere ingenue in Animadverſionibus profeſſus ſum, magno me beneficio obſtringet, qui ea docere dignabitur. Denique ſi qui ſunt docti Viri, qui, cum non prorſus inutilem in expoliendo hoc Auctore operam a nobis poſitam iudicaverint, praeter ea praeſidia, quibus me inſtructum intelligent, aliis inſuper me augere, aut omnino quacunque ratione adiuvare hoc noſtrum ſtudium Athenaeo dicatum, voluerint; eis & grates quas par eſt habebo, & pro mearum modulo virium operam me daturum ſpondeo, ne eos poeniteat, ad huius operis vel ornamentum vel perfectionem aliquid contuliſſe.

Scripſi Argentorati, menſe Florali anni IX. (Maio, MDCCCI.)

rem quas darent *libri typis vulgati.* Nam lectionem *iam olim editam*, *ubi conſentirent Editi libri*, hac nota *edd.* indicavi; ubi diſſentirent, vel ſingulas editiones, de quibus agebatur, nominavi, vel *Editionem Venetam & Baſileenſem* communi denominatione *editt. vett.* complexus ſum, tres vero Caſaubonianas communi notâ *ed. Caſ.* indicavi. At ubi ſignificare volui, *non modo Editiones omnes*, *ſed & Manuſcriptos codices* in lectionem aliquam conſentire; ibi ſaepe quidem diſerte *edd. & mssti* ſcripſi, plerumque vero brevitatis cauſſa voce *vulgo* eumdem illum librorum impreſſorum & manuſcriptorum conſenſum indigitatum volui.

ΑΘΗΝΑΙΟΥ

ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΑΙ.

ΕΠΙΤΟΜΗ ΤΟΥ Α'. ΒΙΒΛΙΟΥ.

ΑΘΗΝΑΙΟΥ
ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΑΙ
ΚΑΤ' ΕΠΙΤΟΜΗΝ.

Ed. Caſ. Cap. 1. p. 1.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

I. Universi operis Argumentum.

a Ἀθήναιος μὲν ὁ τῆς βίβλου πατήρ· ποιεῖται δὲ τὸν λόγον πρὸς Τιμοκράτην.[1] Δειπνοσοφισταὶ[2] δὲ ταύτῃ τοὔνομα. Ὑπόκειται δὲ τῷ λόγῳ Λαρήνσιος, Ῥωμαῖος, ἀνὴρ τῇ τύχῃ περιφανὴς, τοὺς κατὰ πᾶσαν παιδείαν ἐμπειροτάτους ἐν τοῖς ἑαυτοῦ δαιτυμόνας ποιούμενος. ἐν οἷς οὐκ ἔσθ' οὗ τινος τῶν καλλίστων

1 Τιμοκράτει edd. 2 Δειπνοσοφιστὴς vulgo.

ATHENAEI
DEIPNOSOPHISTAE
EX VETERIS ABBREVIATORIS EPITOME.

EPITOME LIBRI PRIMI.

Auctor libri Athenaeus eſt, qui verba facit ad Timocratem. Titulus, Deipnosophistae. (Id latinè eſt, eruditi convivae.) Fingit autem auctor Larensium, Romanum, virum fortuna ſplendidum; quem ait eruditiſſimos quovis generè diſciplinarum viros convivas apud ſe habuiſſe, quorum ſermonibus nihil eorum, quae pulcerrima ſunt, praetermiſſum facit, de quo illi non diſ-

οὐκ ἐμνημόνευσεν. ἰχθῦς τε γὰρ τῇ βίβλῳ ἐνέθετο, καὶ τὰς τούτων χρείας, καὶ τὰς τῶν ὀνομάτων ἀναπτύξεις· καὶ λαχάνων γένη παντοῖα, καὶ ζώων παντοδαπῶν· καὶ ἄνδρας ἱστορίας συγγεγραφότας, καὶ ποιητὰς, καὶ b ὅλως σοφούς· καὶ ὄργανα μουσικὰ, καὶ σκωμμάτων εἴδη μυρία, καὶ ἐκπωμάτων διαφορὰς, καὶ πλούτους βασιλέων διηγήσατο, καὶ νηῶν μεγέθη, καὶ ὅσα ἄλλα οὐδ' ἂν εὐχερῶς ἀπομνημονεύσαιμι, ἤ ἐπιλίποι με ἡ ἡμέρα κατ' εἶδος διεξερχόμενον. Καὶ ἔστιν ἡ τοῦ λόγου οἰκονομία, μίμημα τῆς τοῦ δείπνου πολυτελείας· καὶ ἡ τῆς βίβλου διασκευὴ, τῆς ἐν τῷ λόγῳ παρασκευῆς. Τοιοῦτον ὁ θαυμαστὸς οὗτος τοῦ λόγου οἰκονόμος Ἀθήναιος ἥδιστον λογόδειπνον εἰσηγεῖται· κρείττων τε αὐτὸς ἑαυτοῦ γινόμενος, ὥσπερ οἱ Ἀθήνῃσι ῥήτορες, ὑπὸ τῆς ἐν τῷ λέγειν θερμότητος, πρὸς τὰ ἑπόμενα c τῆς βίβλου βαθμηδὸν ὑπεράλλεται.

putaverint. Inſeruit enim huic operi diſputationes cum de Piſcibus, quorum & uſum & varia nomina explicat, tum de omni genere Olerum, de Animantium diverſis generibus, de Viris qui Hiſtorias conſcripſerunt, de Poëtis, & omnino de Sapientibus. Ad haec, Inſtrumenta muſica, Iocorum innumeros modos, Poculorum varia genera, & Regum opes expoſuit, & Navium moles, aliaque multa, quae ſigillatim recitare difficile eſt, idque conantem dies deficiat. Sequitur autem ſermonum ordo ipſum ſumtuoſae coenae adparatum: & libri diſpoſitio, ſermonum ſequitur ordinem. Hanc igitur iucundiſſimam Sermonum Coenam, velut admirabilis quidam diſpenſator, nobis proponit Athenaeus: & paullatim ſeſe ipſe ſuperans, ſicut Athenis oratores, dicendi ardore evectus, ad ea, quae in inſtituto opere ſequuntur, gradatim ulterius properat.

Οἱ δ' ἐν τῷ δείπνῳ δῆθεν ἐπιδημήσαντες δειπνοσοφισταὶ, ἦσαν· Μασούριος, νόμων ἐξηγητὴς, καὶ πάσης παιδείας οὐ παρέργως ἐπιμέλειαν ποιούμενος. Μάγνος [1] [- - Μυρτίλος,] ποιητὴς, ἀνὴρ καὶ κατὰ τὴν ἄλλην παιδείαν οὐδενὸς δεύτερος, καὶ τὴν ἐγκύκλιον οὐ παρέργως ἐζηλωκώς. ἕκαστον γὰρ ὧν ἐπεδείκνυτο, ὡς μόνον τοῦτο ἠσκηκὼς, ἐφαίνετο· τοιαύτῃ πολυμαθείᾳ ἐκ παίδων συνετράφη· ἰάμβων δὲ ἦν ποιητὴς, οὐδενὸς δεύτερος, φησὶ, τῶν μετ' Ἀρχίλοχον ποιητῶν. παρῆν δὲ καὶ Πλούταρχος, καὶ Λεωνίδης ὁ Ἠλεῖος, καὶ Αἰμιλιανὸς ὁ Μαυρούσιος, καὶ Ζωΐλος, γραμματικῶν d οἱ χαριέστατοι. Φιλοσόφων δὲ παρῆσαν, Ποντιανὸς καὶ Δημόκριτος οἱ Νικομηδεῖς, πολυμαθείᾳ πάντας ὑπερηκοντικότες· Φιλάδελφός τε, ὁ Πτολεμαεὺς, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐν φιλοσόφῳ θεωρίᾳ τεθραμμένος, ἀλ-

II.

Convivatum index.

1 Μάγνος. Perperam vulgo Μόνιος aut Μόνος. Deest autem in libris cum *Magni* elogium, tum *Myrtili* nomen, quod ex coniectura adieci, uncis inclusum.

2. Deipnosophistae vero, qui coenae interfuerant, hi sunt. MASURIUS, legum interpres, in omnibus disciplinis diligenter versatus. MAGNUS, [..... MYRTILUS,] poëta, vir omnium bonarum artium cognitione nulli secundus, & qui omnium disciplinarum orbem sic absolverat, ut, de quacumque re illi disserere libitum esset, eam unam excoluisse videretur; adeo multiplici rerum scientia ab ineunte aetate instructus erat: eumdemque etiam in Iambica poësi nemini eorum, qui post Archilochum exstitere, secundum fuisse, ait. Adfuerant vero etiam PLUTARCHUS; & LEONIDES, Eleus; & AEMILIANUS, Maurus; & ZOILUS; Grammaticorum politissimi. Ex Philosophis adfuerant PONTIANUS & DEMOCRITUS Nicomedienses, variis doctrinis sic tincti, ut quosvis antecellerent: tum etiam PHILADELPHUS, Ptolemaeensis, vir non solum in philosophica contemplatione innutritus, sed & in reli-

λὰ καὶ κατὰ τὸν ἄλλον βίον ἐξητασμένος. τῶν δὲ Κυνικῶν εἷς ἦν, ὃν Κύνουλκον καλεῖ· ᾧ οὐ μόνον δύο κύνες ἀργοὶ εἵποντο, ὡς τῷ Τηλεμάχῳ ἐκκλησιάζοντι, ἀλλὰ τῶν Ἀκταίωνος πολὺ πλείονες. Ῥητόρων τε ἦν ἄγυρις, τῶν Κυνικῶν κατ' οὐδὲν ἀπολειπομένη· ὧν κατέτρεχε, μετὰ καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι τι ἐφθέγγοντο, Οὐλπιανὸς ὁ Τύριος, ὃς, διὰ τὰς συνεχεῖς ζητήσεις, ἃς ἀνὰ πᾶσαν ὥραν ποιεῖται ἐν ταῖς ἀγυιαῖς, περιπάτοις, βιβλιοπωλείοις, βαλανείοις, ἔσχεν ὄνομα τοῦ κυρίου διασημότερον, Κειτούκειτος. οὗτος ὁ ἀνὴρ νόμον εἶχεν ἴδιον,[1] μηδενὸς ἀποτρώγειν, πρὶν εἰπεῖν, κεῖται; ἢ οὐ κεῖται; οἷον, εἰ κεῖται ὥρα ἐπὶ τοῦ τῆς ἡμέρας μορίου; καὶ εἰ ὁ μέθυσος ἐπὶ ἀνδρός;[2] εἰ ἡ μήτρα κεῖται ἐπὶ τοῦ ἐδωδίμου βρώματος; εἰ σύαγρος κεῖται, τὸ σύνθετον, ἐπὶ τοῦ συός; Ἰατρῶν δὲ παρῆσαν, Δάφ-

1 Abest vulgo ἴδιον. 2 Absunt vulgo & illa εἰ ὁ μεθ. ἐπὶ ἀνδρὸς, e Suida a nobis adiecta.

qua omni vita probatus. E Cynicis unus erat, quem CYNULCUM auctor nominat; quem non solum, ut Telemachum concionantem, duo canes strenui comitabantur, sed multo plures quam Actaeonem. Adfuerat & Oratorum coetus, haud minus numerosus, quam Cynicorum. Hos, & quicunque ex aliis verba facerent, insectabatur ULPIANUS, Tyrius; qui ob assiduas quaestiones, quas numquam non, in viis, in ambulationibus, in librariorum tabernis, in balneis, proponere consueverat, cognomen habuit, proprio nomine illustrius, Κειτούκειτος. Huic viro mos erat singularis, nihil cibi degustare, priusquam quaesisset, scriptumne alicubi legeretur, an non legeretur? veluti: an vocabulum ὥρα scriptum reperiatur de *parte aliqua diei;* an μέθυσος, de *viro;* an μήτρα, (*vulva*) de *eduli cibo;* an σύαγρος, compositum nomen, dictum exstet de *apro?* Ex Medicis interfuerant coenae:

νος Ἐφέσιος, ἱερὸς τὴν τέχνην καὶ κατὰ τὰ ἤθη, τῶν Ἀκαδημαϊκῶν λόγων οὐ παρέργως ἁπτόμενος· Γαληνός τε ὁ Περγαμηνὸς, ὃς τοσαῦτ' ἐκδέδωκε συγγράμματα φιλόσοφά τε καὶ ἰατρικὰ, ὡς πάντας ὑπερβαλεῖν τοὺς πρὸ αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν ἑρμηνείαν οὐδενὸς ὢν τῶν ἀρχαίων ἀδυνατώτερος· Ῥουφῖνός τε ὁ Νικαεύς. Μουσικὸς δὲ παρῆν Ἀλκείδης ὁ Ἀλεξανδρεύς. καὶ ἦν ὁ κατάλογος οὗτος στρατιωτικὸς, φησὶ, μᾶλλον, ἢ συμποτικός.

Δραματουργεῖ δὲ τὸν διάλογον ὁ Ἀθήναιος ζήλῳ Πλατωνικῷ· οὕτως γοῦν ἄρχεται. III. Ratio operis & ipsum Exordium.

ΤΙΜΟΚΡΑΤΗΣ, ΑΘΗΝΑΙΟΣ.

2 ΑΥΤΟΣ, ὦ Ἀθήναιε, μετειληφὼς τῆς καλῆς ἐκείνης συνουσίας τῶν νῦν ἐπικληθέντων Δειπνοσοφιστῶν, ἥτις ἀνὰ τὴν πόλιν πολυθρύλλητος ἐγένετο; ἢ παρ' ἄλλου

DAPHNUS, Ephesius, & in arte sua divinus, & moribus sanctus, qui Academicorum disciplinam non perfunctorie attigerat; tum GALENUS, Pergamenus, qui tot editis libris philosophiam medicinamque locupletavit, ut superiores omnes post se reliquerit; idemque, vim elocutionis si spectes, nemini veterum postponendus: denique RUFINUS, Nicaeensis. Musicus vero adfuerat ALCIDES, Alexandrinus. Tanta igitur, ait, erat multitudo, ut militum potius catalogum hunc esse diceres, quam convivarum recensionem.

3. Distinguit autem dialogum Athenaeus dramatica quadam ratione, Platonem scilicet imitatus; talique modo orditur:

TIMOCRATES, ET ATHENAEUS.

TIMOCR. Ipsene, Athenaee, interfuisti eleganti illi congressioni virorum, quos *Deipnosophistas* nunc vocant, cuius fama celebrata per urbem est; an ab aliis acce-

μαθὼν, τοῖς ἑταίροις[1] διεξήεις; ΑΘΗΝ. Αὐτὸς, ὦ Τιμόκρατες, μετασχών. ΤΙΜ. Ἆρ᾽ οὖν ἐθελήσεις καὶ ἡμῖν τῶν καλῶν ἐπικυλικίων λόγων μεταδοῦναι;

(Τρὶς δ᾽ ἀπομαξαμένοισι θεοὶ διδόασιν ἄμεινον·
ὥς που φησὶν ὁ Κυρηναῖος ποιητής.) ἢ παρ᾽ ἄλλου τινὸς b
ἡμᾶς ἀναπυνθάνεσθαι δεῖ;

IV. Laus Convivatoris.

Εἶτα εἰσβάλλει μετ᾽ ὀλίγον εἰς τὸν τοῦ Λαρηνσίου ἔπαινον· καὶ λέγει, ὡς ὑπὸ φιλοτιμίας πολλοὺς τῶν ἀπὸ παιδείας συναθροίζων, οὐ μόνοις τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ λογοις εἱστία, τὰ μὲν προβάλλων τῶν ἀξίων ζητήσεως, τὰ δὲ ἀνευρίσκων· οὐκ ἀβασανίστως, οὐδ᾽ ἐκ τοῦ παρατυχόντος τὰς ζητήσεις ποιούμενος, ἀλλ᾽ ὡς ἔνι μάλιστα μετὰ κριτικῆς τινος καὶ Σωκρατικῆς ἐπιστήμης, ὡς πάντας θαυμάζειν τῶν ζη-

1 ἑτέροις vulgo.

ptam enarrasti familiaribus tuis? Athen. Ipse equidem, ô Timocrates, interfui. Timocr. Placebitne igitur, mecum etiam sermones eos, quos inter pocula illi contulerunt, communicare? (Fiet autem, quod alicubi ait Cyrenaicus poëta:

Qui tertia vice idem exemplum imitando expresserit, ei Dii dant, ut felicius id agat.)

An ex alio quodam haec sciscitari nos oportet?

4. Paucis deinde interiectis, ad Larensii laudes pergit Athenaeus: eumque, ait, ubi pro sua munificentia multos apud se eruditos viros congregasset, non modo caeteris rebus, quae ad convivium pertinerent, verum etiam sermonibus eos excepisse, partim proponentem quae digna forent inquisitione, partim vero & ipsum inquirentem; neque enim inexplorato, nec fortuito, protulisse quaestiones, sed, quoad maxime fieri posset, cum critica quadam ac Socratica scientia; ut rationem, quam in movendis quaestionibus ille tenebat, admirarentur omnes.

c πίστεων τὴν τήρησιν. λέγει δ', αὐτὸν καὶ καθεσταμένον ἐπὶ τῶν ἱερῶν εἶναι καὶ θυσιῶν ὑπὸ τοῦ πάντ' ἀρίστου βασιλέως Μάρκου, καὶ μὴ ἔλαττον τῶν πατρίων τὰ τῶν Ἑλλήνων μεταχειρίζεσθαι. καλεῖ δὲ αὐτὸν καὶ Ἀστεροπαῖόν τινα, ἐπίσης ἀμφοτέρων τῶν φωνῶν προϊστάμενον. λέγει δ' αὐτὸν καὶ ἔμπειρον εἶναι ἱερουργιῶν τῶν νομισθεισῶν ὑπό τε τοῦ τῆς πόλεως ἐπωνύμου Ῥωμύλου καὶ Πομπιλίου Νουμᾶ, καὶ ἐπιστήμονα νόμων πολιτικῶν. πάντα δὲ ταῦτα μόνον ἐξευρεῖν ἐκ παλαιῶν
d ψηφισμάτων καὶ δογμάτων τηρήσεως, ἔτι δὲ νόμων συναγωγῆς, (οὓς ἔτι διδάσκουσιν,) ὡς τὰ Πινδάρου ὁ
e κωμῳδιοποιὸς Εὔπολίς φησι, ἤδη κατασεσιγασμένων ὑπὸ τῆς τῶν πολλῶν ἀφιλοκαλίας. Ἦν δὲ, φησὶ, καὶ βιβλίων κτῆσις αὐτῷ ἀρχαίων Ἑλληνικῶν [1] τοσαύτη, ὡς ὑπερβάλλειν πάντας τοὺς ἐπὶ συναγωγῇ τεθαυμασμένους, Πολυκράτην τε τὸν Σάμιον, καὶ

1 Ἑλληνικῶν τε edd.

Eumdem refert Athenaeus ob optimo maximo Imperatore Marco sacris faciundis immolandisque victimis fuisse praefectum; nec minus graecas literas, quam patrias, in promtu habuisse: vocatque eum *Asteropaeum* quemdam, ut qui in utroque pariter sermone excelluerit. Addit insuper, peritum etiam fuisse sacrarum caerimoniarum, cum a Romulo conditore cognominis urbis, tum a Numa Pompilio institutarum; praeterea legum civilium adprime gnarum: & horum quidem omnium notitiam solum consecutum esse ex vetustorum decretorum edictorumque studio, & ex collectione legum, quas adhuc in scholis interpretantur, *ad silentium iam redactas* (ut de Pindari carminibus Eupolis comicus ait) neglectasque ob remissum vulgo rerum praeclararum studium. Porro, vetustorum librorum graecorum tantam copiam possedisse eum ait, ut omnes libris coacervandis nobilitatos superaret; Polycra-

Πεισίστρατον τὸν Ἀθηναίων τυραννήσαντα, Εὐκλείδην τε τὸν καὶ αὐτὸν Ἀθηναῖον, καὶ Νικοκράτην τὸν Κύπριον, ἔτι τε τοὺς Περγάμου βασιλέας, Εὐριπίδην τε τὸν ποιητὴν, Ἀριστοτέλην τε τὸν φιλόσοφον, καὶ τὸν τὰ τούτου [1] διατηρήσαντα βιβλία Νηλέα· παρ' οὗ πάντα φησὶ πριάμενος ὁ ἡμεδαπὸς βασιλεὺς Πτολεμαῖος, Φιλάδελφος δὲ ἐπίκλην, μετὰ τῶν Ἀθήνηθεν καὶ τῶν ἀπὸ Ῥόδου, εἰς τὴν καλὴν Ἀλεξάνδρειαν μετήγαγε. Διόπερ ἐκεῖνα τῶν Ἀντιφάνους ἐρεῖ τις εἰς αὐτόν· b

Ἀεὶ δὲ πρὸς Μούσαισι καὶ λόγοις πάρει,
ὅπου τε σοφίας ἔργον ἐξετάζεται.

Ἀγλαΐζεται δὲ καὶ
μουσικᾶς ἐν ἀώτῳ·
οἷα παίζομεν φίλαν
ἄνδρες ἀμφὶ θαμὰ
τραπέζαν·

κατὰ τὸν Θηβαῖον μελοποιόν. Καὶ ἐπὶ τὰς ἑστιάσεις c

1 Vulgo omnes καὶ τὸν τὰ τούτων. Quod si bene habet, inserendum ante ista verba, cum viris doctis, *Theophrasti* nomen.

tem dico Samium; Pisistratum, Atheniensium tyrannum; Euclidem, Atheniensem; Nicocratem, Cyprium; quin & Pergami reges, & Euripidem poëtam, & Aristotelem philosophum, &, qui huius libros conservavit, Neleum; a quo (inquit) omnes mercatus est rex nostràs Ptolemaeus, cognomine Philadelphus, simulque cum his, quos Athenis & Rhodi coëmerat, in pulcram Alexandriam transferri curavit. Quare in eumdem (Larensium) rite aliquis dixerit illud Antiphanis:

Musarum studiis assides usque, & literis,
ubi certamen cernitur sapientiae.

tum id, quod ait Thebanus poëta: *Splendet vero & Musicae flore, qualiter frequenter ludimus nos poëtae amicam circa mensam.* Idem, quoties ad hospitium & convivium ali-

δὲ παρακαλῶν, πατρίδα, φησὶ, τὴν Ῥώμην πᾶσιν ἀποφαίνει. τίς γὰρ τὰ οἴκοι ποθεῖ, τούτῳ ξυνὼν, ἀναπεπταμένην ἔχοντι τοῖς φίλοις τὴν οἰκίαν; κατὰ γὰρ τὸν κωμῳδιοποιὸν Ἀπολλόδωρον,

Εἰς οἰκίαν ὅταν τις εἰσίῃ φίλου,
ἐστὶν θεωρεῖν, Νικοφῶν; τὴν τοῦ φίλου
εὔνοιαν εὐθὺς εἰσιόντι τὰς θύρας.
ὁ θυρωρὸς ἱλαρὸς πρῶτόν ἐστιν· ἡ κύων
ἔσανε, [1] καὶ προσῆλθεν· ὑπαντήσας δέ τις [2]
d δίφρον εὐθέως ἔθηκε, κἂν μηδεὶς λέγῃ
μηδέν. — —

Τοιούτους ἔδει καὶ τοὺς λοιποὺς εἶναι πλουσίους. [3] ὡς τοῖς γε μὴ τοῦτο ποιοῦσιν ἐρεῖ τις· „Τί μικρολογεῖ; [4] πλεῖαί τοι οἴνου κλισίαι. — δαίνυ δαῖτα γέρουσι θάλειαν· ἔοικέ τοι.“ Τοιοῦτος ἦν τῇ μεγαλοψυχίᾳ ὁ

V.

Alii munifici Convivatores.

1 Ἔσηνε corrigit Toup. 2 Vulgo ὑπάντησέ τις. 3 Pro πλουσίους vulgo πλείους legitur; quod tenens Casaubonus, τοὺς λοιποὺς in τῶν λοιπῶν mutandum censuit. 4 Μικρολογεῖς vulgo.

quos invitaret, efficiebat, inquit Athenaeus, Romam ut omnes suam patriam esse crederent. Quis enim ea, quae domi reliquit, desideraret, ubi cum hoc versatur, qui domum amicis apertam habet? Nam, quod comicus ait Apollodorus:

Amici si quis fuerit ingressus domum;
is si ex animo est amicus, signa, Nicophon,
adparent. Primum, simulatque attigerit fores,
vultu adstat hilari ianitor: adulat canis,
caudam agitans: tum vero aliquis accurrit citus,
sellamque ponit, imperante nemine.

5. Tales oportebat etiam alios esse divites. Nam, qui id non facit, ei dicat aliquis: *Quid sordide parcus es? Plena tibi sunt vino tentoria. Instrue senibus convivium lautum: te decet.* Tali munificentia fuit Alexander Magnus. Quin &

μέγας Ἀλέξανδρος. Κόνων δὲ, τῇ περὶ Κνίδον ναυμαχίᾳ νικήσας Λακεδαιμονίους, καὶ τειχίσας τὸν Πειραιᾶ, ἑκατόμβην τῷ ὄντι θύσας, καὶ οὐ ψευδωνύμως, πάντας Ἀθηναίους εἱστίασεν. Ἀλκιβιάδης δὲ, Ὀλύμπια νικήσας ἅρματι πρῶτος καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος, e (εἰς ἃς νίκας καὶ Εὐριπίδης ἔγραψεν ἐπινίκιον,) θύσας Ὀλυμπίῳ Διῒ, τὴν πανήγυριν πᾶσαν εἱστίασε. τὸ αὐτὸ ἐποίησε καὶ Λεώφρων Ὀλυμπιάσιν, ἐπινίκιον γράψαντος τοῦ Κείου Σιμωνίδου. Ἐμπεδοκλῆς δ' ὁ Ἀκραγαντῖνος, ἵπποις Ὀλύμπια νικήσας, Πυθαγορικὸς ὢν, καὶ ἐμψύχων ἀπεχόμενος, ἐκ σμύρνης καὶ λιβανωτοῦ καὶ τῶν πολυτελεστάτων ἀρωμάτων βοῦν ἀναπλάσας, διένειμε τοῖς εἰς τὴν πανήγυριν ἀπαντήσασιν. ὁ δὲ Χῖος Ἴων, τραγῳδίαν νικήσας Ἀθήνησιν, f ἑκάστῳ τῶν Ἀθηναίων ἔδωκε Χίου κεράμιον.[1]

1 Vulgo Χῖον κεράμιον.

Conon, cum ad Cnidum pugna navali viciſſet Lacedaemonios, Piraeeumque muro cinxiſſet, oblata Diis vera hecatombe, non falſo ſic nominata, cunctis Athenienſibus epulum praebuit. Et Alcibiades, ludis Olympicis primus, ſecundus, & quartus curriculo victor, (quas victorias Euripides etiam carmine celebravit,) ſacris Olympio Iovi peractis, univerſae multitudini, quae ad ſpectandos ludos convenerat, convivium exhibuit. Id ipſum & Leophron Olympiae fecit, cuius victoriam Ceus Simonides cecinit. Empedocles vero Agrigentinus, equeſtri certamine Olympico victor, Pythagoreus cum eſſet, & animantium eſu abſtineret, e myrrha, & thure, & pretioſiſſimis aromatibus effictum bovem his diſtribuit, qui ad eam celebritatem convenerant. Ion autem Chius, Athenis in agenda tragoedia victoriam adeptus, Athenienſium cuique Chii vini plenum fictile donavit.

Τοῦ γάρ τις ἄλλου, πρὸς θεῶν περ, οὕνεκα
εὔξαιτο πλουτεῖν, εὐπορεῖν τε χρημάτων,
ἢ τοῦ δύνασθαι παραβοηθεῖν τοῖς φίλοις,
σπείρειν τε καρπὸν Χάριτος, ἡδίστης θεῶν.
Τοῦ μὲν πιεῖν γὰρ καὶ φαγεῖν τὰς ἡδονὰς
ἔχομεν ὁμοίας· οὐχὶ δὲ [1] τοῖς λαμπροῖσι γὰρ
δείπνοις τὸ πεινῆν παύεται· —

Ἀντιφάνης φησίν.

Ὅτι Ξενοφάνης ὁ Χαλκηδόνιος, καὶ Σπεύσιππος ὁ Ἀκαδημαϊκὸς, καὶ Ἀριστοτέλης, συμποτικοὺς [2] νόμους ἔγραψαν.

2 Ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ Ἀκραγαντῖνος Γελλίας, φιλόξενος ὢν, καὶ πάντας πολυωρῶν, [3] πεντακοσίοις ἱππεῦσιν, ἐκ Γέλας ποτὲ καταλύσασιν ὡς αὐτὸν χειμῶνος ὥρᾳ, ἔδωκεν ἑκάστῳ χιτῶνα καὶ ἱμάτιον.

1 Deest δὲ ed. Casaub. 2 Pro συμποτικοὺς est βασιλικοὺς in duobus codd. msstis, qui inserunt hoc loco hanc ῥῆσιν, quae in editis desideratur. 3 Vulgo πυλωρῶν.

Nam, quod scribit Antiphanes:

Quid quaeso caussae est, cur quis optet a Deis
pecunia florere & rerum copia;
nisi, ut possimus amicis opitularier,
& serere frugem Gratiae, suavis Deae?
Namque ea voluptas, quae in potu atque esu est sita,
par ferme est cunctis: neque magis lautae dapes
esuriem sedant.

Xenophanem Chalcedonium (ait Athenaeus) & Speusippum Academicum, & Aristotelem, conviviorum moderandorum leges scripsisse.

Sed & Agrigentinus Gellias, cum hospitum amans esset, multaque cura omnes exciperet, aliquando quingentos equites, qui e Gela oppido hiemis tempore ad eum diverterant, tunica & pallio donavit singulos.

VI. Ὁ τρεχέδειπνος, φησὶ σοφιστής. — Κλέαρχός φησι, Χάρμον τὸν Συρακούσιον εὐτρεπίσαι στιχίδια καὶ παροιμίας εἰς ἕκαστον τῶν ἐν τοῖς δείπνοις παρατιθεμένων. εἰς μὲν τὸν ἰχθὺν·

Verficuli ferculis epulorum adaptati.

Ἥκω λιπὼν Αἰγαῖον ἁλμυρὸν βάθος.

εἰς δὲ τοὺς κήρυκας·

Χαίρετε κήρυκες, Διὸς ἄγγελοι.

εἰς δὲ τὴν χορδήν·

Ἑλικτὰ, κοὐδὲν ὑγιές. b

εἰς δὲ τὴν ὠνθυλευμένην τευθίδα·

Σοφὴ, σοφὴ, σύ.

εἰς δὲ τὸ ἐν τοῖς ἑψητοῖς ὡραῖον·

Οὐκ ἀπ' ἐμοῦ σκεδάσεις ὄχλον;

εἰς δὲ τὴν ἀποδεδαρμένην ἔγχελυν·

Οὐ προκαλυπτομένα βοστρυχώδεα. [1]

Τοιούτους πολλοὺς, φησὶ, τῷ Λαρηνσίου παρεῖναι δείπνῳ, ὥσπερ συμβολὰς κομίζοντας τὰ ἀπὸ τῶν στρω-

1 Forf. βοστρυχώδεος ἁβρὰ παρῆδος.

6. Vocabulo τρεχέδειπνος utitur fophifta, (Athenaeus,) eos dicens qui *coenas fectantur.* — Clearchus refert, Charmum Syracufium quibufvis ferculis, in coena adpofitis, verficulos quofdam & adagia lepide adcommodaffe. Veluti pifcibus: *Adfum relicto Aegaeo falfo pelago.* Buccinis conchis, quas κήρυκας Graeci (id eft, *praecones*) vocant: *Salvete praecones, Iovis nuntii!* Flexuofis agnorum aut hoedorum lactibus: *Tortuofa, fanique nihil!* Loligini exquifita arte paratae: *Sapiens tu quidem, fapiens es!* Salfamento ex minutis pifciculis: *Nonne a me turbam difpelles?* Anguillae excoriatae: *Non velata teneras cincinnis ornatas genas.* — Tales multos, ait, interfuiffe Larenfii coenae, qui e collectaneorum fuorum fafciculis libellos,

ματοδέσμων γράμματα. Φησὶ δὲ καὶ, ὅτι ὁ Χάρμος, εἰς ἕκαστον τῶν παρατιθεμένων ἔχων τι πρόχειρον, ὡς προείρηται, ἐδόκει τοῖς Μεσσηνίοις πεπαιδευμένος εἶναι· c ὡς καὶ Καλλιφάνης, ὁ τοῦ Παραβρύκοντος κληθεὶς, ἀρχὰς ποιημάτων πολλῶν καὶ λόγων ἐγγραψάμενος, ἀνειλήφει μέχρι τριῶν καὶ τεσσάρων στίχων, πολυμαθείας δόξαν προσποιούμενος. Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι διὰ στόματος εἶχον τὰς ἐν τῷ Σικελικῷ μυραίνας, τὰς πλωτὰς ἐγχέλεις, τῶν Παχύνου [1] θύννων τὰς ἠτριαίας, τοὺς ἐν Μήλῳ ἐρίφους, τοὺς ἐν Συμαίθῳ [2] κεστρέας· καὶ τῶν ἀδόξων δὲ, τὰς Πελωρίδας κόγχας, τὰς ἐκ Λιπάρας μαινίδας, τὴν Μαντινικὴν γογγυλίδα, τὰς d ἐκ Θηβῶν βουνιάδας, καὶ τὰ παρ' Ἀσκραίοις τεῦτλα. Κλεάνθης δὲ ὁ Ταραντῖνος, ὥς φησι Κλέαρχος, πάντα παρὰ τοὺς πότους ἔμμετρα ἔλεγε· καὶ Πάμφιλος δὲ ὁ Σικελός. ὡς ταῦτα·

1 τῶν ἐκ Παχύνου malim. 2 Forſ. ἐν Σκιάθῳ.

veluti ſymbolas, conferebant. Ait etiam, Charmum, cum ad adpoſita ſingula fercula, ut paullo ante dictum eſt, aliquid in promtu haberet, eruditum virum apud Meſſanenſes eſſe habitum: quod & Calliphani contigit, cui Parabrycontis cognomen, qui, cum multorum carminum & orationum principia in ſuos commentariolos retuliſſet, tres aut quatuor verſus cuiuſque memoria tenebat, quibus recitatis multiplicis eruditionis laudem adfectabat. — Multi vero & alii in ore habuerunt freti Siculi muraenas, fluitas anguillas, thynnorum ad Pachynum captorum ſumina, hoedos ex Melo, mugiles ex Simaetho, (*ſive*, ex Sciatho;) & ex minus nobilitatis, conchas Peloridas, maenidas ex Lipara, rapam Mantinenſem, napum Thebanum, Aſcraeas betas. Cleanthes vero Tarentinus, ut Clearchus refert, in conviviis omnia verſibus eloquebatur; pariterque Pamphilus Siculus. Velut iſta:

Ἔγχει πιεῖν μοι· καὶ, τὸ πέρδικος σκέλος.
Ἀμίδα δότω τις· ἢ, πλακοῦντά τις δότω.

Τὸν βίον, φησὶν, εὐσταθεῖς, οὐκ ἐγχειρογάστορες. — „Γυργάθους ψηφισμάτων φέροντες·" Ἀριστοφάνης φησίν.

VII. Archestrati Gastronomia.

Ὅτι Ἀρχέστρατος ὁ Συρακούσιος ἢ Γελῷος, ἐν τῇ, ὡς Χρύσιππος ἐπιγράφει, Γαστρονομίᾳ· ὡς δὲ Λυγκεὺς καὶ Καλλίμαχος, Ἡδυπαθείᾳ· ὡς δὲ Κλέαρχος, Δειπνολογίᾳ· ὡς δ' ἄλλοι, Ὀψοποιίᾳ· (ἐπικὸν δὲ τὸ ποίημα, οὗ ἡ ἀρχή·

Ἱστορίης ἐπίδειγμα ποιούμενος Ἑλλάδι πάσῃ·)

φησί·

Πρὸς δὲ μιᾷ πάντας δειπνεῖν ἁβροδαίτι τραπέζῃ.
ἔστωσαν δ' ἢ τρεῖς ἢ τέσσαρες οἱ ξυνάπαντες,
ἢ τῶν πέντε γε μὴ πλείους· ἤδη γὰρ ἂν εἴη

Da quod bibam, & perdicis crus.
Matulam mihi aliquis, aut placentam porrigat.

— Qui *stabilem*, inquit, *victum habent;* non quos manuum labore ventri consulere oportet. — *Canistra decretis referta gestantes*, ait Aristophanes.

7. Archestratus, Syracusius sive Gelous, in opere, cui, Chrysippum si audias, titulus est Gastronomia, quasi dicas Ventris leges; si Lynceum & Callimachum, Hedypathia, id est, de Voluptate; si Clearchum, Deipnologia, id est, de Coenae ratione; si alios, Opsopoeia, id est, de Obsoniorum adparatu: (est autem carmen hexametris versibus compositum, cuius hoc initium:

Helladi doctrinae specimen nunc praebeo toti.)

in illo igitur carmine haec ait Archestratus:

Omnes lauta una mensa coenare iubeto:
accumbant vero tantummodo quattuor, aut tres,
ad summum quinque, & non plures: nam fuerit iam

μισθοφόρων ἀρπαξιβίων σκηνὴ στρατιωτῶν.
ἀγνοεῖ δ', ὅτι οἱ ἐν τῷ Πλάτωνος συσσιτίῳ ὀκτὼ καὶ
f εἴκοσι ἦσαν.

Οὗτοι δὲ πρὸς [1] τὰ δεῖπνα τῶν ἐν τῇ πόλει
ἀφορῶσιν αἰεὶ, [2] καὶ πέτονται δεξιῶς
ἐπὶ ταῦτ' ἄκλητοι·

Invocati convivae.

Ἀντιφάνης φησί. καὶ ἐπάγει· „οὓς ἐκ κοινῶν ἔδει τρέ-
a φειν τὸν δῆμον· ἀεί θ', ὥσπερ

Ὀλυμπίασί φασι ταῖς μυίαις ποιεῖν,
βοῦν τοῖς ἀκλήτοις προκατακόπτειν πανταχοῦ."

VIII.

Coenarum scriptores.

-- Τὰ μὲν θέρεος, τὰ δὲ γίνεται ἐν χειμῶνι·
φησὶν ὁ Συρακούσιος ποιητής. οὐχ ἅμα μὲν οὖν πάντα παρασκευάζεσθαι δυνατὸν, λέγεσθαι δὲ ῥᾴδιον. — Ὅτι δείπνων ἀναγραφὰς πεποίηνται ἄλλοι τε, καὶ Τιμαχίδας ὁ Ῥόδιος δι' ἐπῶν, ἐν ἕνδεκα βιβλίοις ἢ καὶ πλείοσι· καὶ Νουμήνιος Ἡρακλεώτης, ὁ Διεύχους τοῦ ἰα-

1 & 2 Voces πρὸς & αἰεὶ ex coniectura adiectae.

militis haec nummo conducti, turba rapacis.
Ignorabat vero, in Platonis convictu fuisse octo & viginti.

Hi vero coenas eorum, qui in urbe (eminent,)
respiciunt semper, advolantque dextre
ad eas invocati:

inquit Antiphanes; subiicitque: „*Quos e publico nutrire oportebat populum; &,*

quod Olympiae fieri aiunt muscis,
bovem semper prius mactare invocatis."

8. *Alia aestate gignuntur, alia hyeme*: inquit poëta Syracusius. Igitur simul quidem parari omnia non possunt, sed verbis simul exponi facile possunt. — Coenarum descriptiones cum alii dedere, tum Timachidas Rhodius epico carmine, undecim aut pluribus etiam libris: tum Numenius Heracleota, Dieuchis medici discipulus; Me-

τροῦ μαθητής· καὶ Μητρέας ὁ Πιτανᾶιος, ὁ παρῳδός· καὶ Ἡγήμων ὁ Θάσιος, ὁ ἐπικληθεὶς Φακῆ, ὃν τῇ ἀρχαίᾳ κωμῳδίᾳ τινὲς ἐντάττουσιν. — Ὅτι Ἀρτεμίδωρος, ὁ ψευδαριστοφάνειος ὀψαρτυτικὰς λέξεις συνήγαγε.[1] Τοῦ Φιλοξένου δὲ, τοῦ Λευκαδίου, Δείπνου Πλάτων ὁ κωμῳδιοποιὸς μέμνηται ἐν τῷ Φάωνι·

Philoxeni Leucadii coena.

A. -- Ἐγὼ δ' ἐνθάδ', ἐν τῇ ἐρημίᾳ,[2]
τουτὶ διελθεῖν βούλομαι τὸ βιβλίον
πρὸς ἐμαυτόν. B. Ἔστι δ', ἀντιβολῶ σε, τοῦτο τί;
A. Φιλοξένου καινή τις ὀψαρτυσία.
B. Ἐπίδειξον αὐτὴν, ἥ τις ἐστίν; A. Ἄκουε δή.
„Ἄρξομαι ἐκ βολβοῖο, τελευτήσω δ' ἐπὶ θύννον."
B. Ἐπὶ θύννον; οὐκοῦν τῆς τελευταίας[3] πολὺ
κράτιστον ἐνταυθοῖ[4] τετάχθαι τάξεως;

1 Desideratur ista ῥῆσις in edd. In eisdemque mox absunt verba ἐν τῷ Φάωνι. 2 Fors. Ἐγὼ δ' ἐν τῇδε τῇ ἐρημίᾳ. 3 Τελευτῆς vulgo. 4 Ἐνταῦθα vulgo.

treas Pitanaeus, parodus; Hegemon Thasius, cognomine Lenticula, quem in veteris Comoediae scriptoribus nonnulli numerant. — Artemidorus, qui Aristophaneus falso cognominatur, Vocabula ad artem Culinariam pertinentia collegit. — Coenae vero Philoxeni Leucadii comicus Plato in Phaone meminit:

A. — *Ego hic, in hac solitudine,*
hunc perlegere constitui libellum
ipse mecum. B. *Quisnam, obsecro te, is est?*
A. *Philoxeni nova quaedam Ars culinaria.*
B. *Ostende eam, qualis sit.* A. *Audi igitur:*
„*Ordior a bulbis: in magnos finio thynnos.*"
B. *In thynnos definit? Igitur, quod est longe optimum,*
id hic postremo loco erat ponendum?

A. „Βολβοὺς μὲν σποδιᾷ [1] δαμάσας, καταχύσματι δεύσας,
„ὡς πλείστους διάτρωγε· τὸ γὰρ δέμας ἀνδρὸς [2] ἀνορθοῖ.
(ἡ ψωλὴ, δέμας ἐστί.) — [3]
„Καὶ τάδε μὲν δὴ ταῦτα· θαλάσσης δ' ἐς τέκν' ἄνειμι."

εἶτα μετὰ μικρόν·

Οὐδὲ λοπὰς κακόν ἐστιν· ἀτὰρ τὸ τάγηνον ἄμεινον, οἶμαι. — — —

καὶ μετ' ὀλίγον·

Ὄρφων, αἰολίαν, συνόδοντά τε, καρχαρίαν τε
μὴ τέμνειν, μή σοι νέμεσις θεόθεν καταπνεύσῃ·
d ἀλλ' ὅλον ὀπτήσας παράθες, πολλὸν γὰρ ἄμεινον.
Πουλίποδος πλεκτὴ δ' ἂν, ἐπεὶ λήψῃ κατὰ καιρὸν,
ἑφθὴ τῆς ὀπτῆς, ἢν ᾖ μείζων, πολὺ κρείττων.
ἢν ὀπταὶ δὲ δύ' ὦσ', ἑφθῇ κλαίειν ἀγορεύω.

1 Σποδιῇ edd. 2 Desiderabatur vulgo vox ἀνδρός. 3 Deest istud hemistychium editis.

A. „*Bulbos sub cinere edomitos, suavique rigatos*
„*post condimento, multos ede; corpora firmant:*
(*mentula, corpus est.*) — —
„*Hactenus haec: post pelagi tradentur alumni.*"

Deinde, paucis interiectis:

Non patinam damno, tamen anteferenda videtur sartago.

Et paullo post:

Ne orphum, aeoliam, synodontem, carchariamve
concidas, Nemesis ne te divinitus perdat.
Integros assos adponito: suavius hoc est.
Sed polypus cirrosa, suo si tempore capta,
atque ingens membris, elixa est suavior assa.
Sin binae fuerint assae, tu longum elixa valeto.

Τρίγλη δ' οὐκ ἐθέλει νεύρων ἐπιήρανος εἶναι·
παρθένου Ἀρτέμιδος γὰρ ἔφυ, καὶ στύματα μισεῖ.
σκορπίος αὖ παύσειέ γε, σοῦ τὸν πρωκτὸν ὑπελθών.

IX. Philoxeni ingluvies.

Ἀπὸ τούτου τοῦ Φιλοξένου καὶ Φιλοξένειοί τινες πλακοῦντες ὠνομάσθησαν. περὶ τούτου Χρύσιππος φησίν· e „Ἐγὼ κατέχω τινὰ ὀψοφάγον, ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεπτωκότα τοῦ μὴ ἐντρέπεσθαι τοὺς πλησίον ἐπὶ τοῖς γινομένοις, ὥστε φανερῶς ἐν τοῖς βαλανείοις τήν τε χεῖρα συνεθίζειν πρὸς τὰ θερμὰ, καθιέντα εἰς ὕδωρ θερμὸν, καὶ τὸ στόμα ἀναγαργαριζόμενον θερμῷ, ὅπως δηλονότι ἐν τοῖς θερμοῖς δυσκίνητος ᾖ. ἔφασαν γὰρ αὐτὸν καὶ τοὺς ὀψοποιοῦντας ὑποποιεῖσθαι, ἵνα θερμότατα παρατιθῶσι, καὶ μόνος καταναλίσκῃ αὐτὸς, τῶν λοιπῶν συνακολουθεῖν μὴ δυναμένων.“ Τὰ δ' αὐτὰ καὶ περὶ τοῦ f Κυθηρίου Φιλοξένου ἱστοροῦσι, καὶ Ἀρχύτου, καὶ ἄλλων πλειόνων, ὧν τις παρὰ Κρωβύλῳ τῷ κωμικῷ φησίν·

At trigle nervis non est iucunda comesa:
lascivos odit; nam castae Palladi sacra est.
Verum & scorpius, anum intrans, sedaverit oestrum.

9. Ab hoc Philoxeno etiam *Philoxeniae* quaedam *placentae* nomen invenere. De eodem Chrysippus scribit: „Ego lurconem quemdam memini, qui in his, quae agebat, adeo deseruit verecundiam hominibus debitam, ut palam in balneis & manum calori adsuefaceret, in calentem aquam demittens, & os quoque calida collueret, ne scilicet fauces calidis cibis offenderentur. Aiunt enim, & coquos eum clam demereri solitum, ut omnia quam calidissima mensis inferrent, quo cuncta solus ipse comederet, cum non possent caeteri praeeuntem sequi.“ Hoc idem vero proditum etiam est de Cytherio Philoxeno, de Archyta, & aliis pluribus; quorum unus apud Crobylum comicum sic loquitur:

Ἐγὼ δὲ πρὸς τὰ θερμὰ ταῦθ' ὑπερβολῇ
τοὺς δακτύλους δήπουθεν Ἰδαίους ἔχω,
καὶ τὸν λάρυγγ' ἥδιστα πυριῶ τεμαχίοις·
κάμινος, οὐκ ἄνθρωπος.

Κλέαρχος δὲ φησί· Φιλόξενον, προλουόμενον, ἐν τῇ πατρίδι καὶ ἄλλαις πόλεσι [1] περιέρχεσθαι τὰς οἰκίας,
a ἀκολουθούντων αὐτῷ παίδων, καὶ φερόντων ἔλαιον, οἶνον, γάρον, ὄξος, καὶ ἄλλα ἡδύσματα· ἔπειτα εἰσιόντα εἰς τὰς ἀλλοτρίας οἰκίας, τὰ ἑψόμενα τοῖς ἄλλοις ἀρτύειν, ἐμβάλλοντα ὧν ἐστι χρεία· εἶθ' οὕτως ἀνακύψαντα [2] εὐωχεῖσθαι. Οὗτος εἰς Ἔφεσον καταπλεύσας, εὑρὼν τὴν ὀψοπωλίαν κενὴν, ἐπύθετο τὴν αἰτίαν· καὶ μαθὼν ὅτι πᾶν εἰς γάμους συνηγόρασται, λουσάμενος παρῆν ἄκλητος ὡς τὸν νυμφίον. καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον ᾄσας ὑμέναιον, οὗ ἡ ἀρχή· „Γάμε θεῶν λαμπρότα-

1 Sex verba e Suida ſuppleta. 2 Ἀνακάμψαντα edd. vett. ἀνακάψαντα ed. Caſ. cum msstis. εἰς ἑαυτὸν κύψαντα Suid.

Ego ad iſta ſummopere calentia
digitos ſcilicet Idaeos habeo,
fauceſque libenter fumantibus aduro fruſtis;
caminus, non homo.

Clearchus vero tradit, Philoxenum, cum in patria, tum in aliis civitatibus, poſtquam lavaſſet, domos circumire ſolitum, ſervulis comitantibus, qui oleum, vinum, garum, acetum, aliaque condimenta ferrent; tum alienas domos ingreſſum, quae pro aliis coquebantur, ea ipſum, iniectis quae opus forent, condiviſſe, eoque labore defunctum epulis adcubuiſſe. Idem cum Epheſum aliquando navigaſſet, reperiſſetque vacuum obſonio forum; cauſſam percunctatus, ubi ad nuptias omnia coëmta fuiſſe cognovit, lotus ad ſponſi domum perrexit, non invitatus. Tum poſt coenam carmen nuptiale canens, cuius erat initium, *Nuptiae, dearum ſplendidiſſima!* mirifice omnes

τε· " πάντας ἐψυχαγώγησεν. ἦν δὲ διθυραμβοποιός. καὶ ὁ νυμφίος, Φιλόξενε, εἶπε, καὶ αὔριον ὧδε δειπνεῖς; b καὶ ὁ Φιλόξενος, ἂν ὄψον, ἔφη, μὴ πωλῇ τις.

X. Θεόφιλος δὲ φησίν· „ Οὐχ ὥσπερ Φιλόξενον τὸν Ἐρύξιδος· ἐκεῖνος γὰρ, ὡς ἔοικε, ἐπιμεμφόμενος τὴν φύσιν, εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ηὔξατό ποτε γεράνου τὴν φάρυγγα σχεῖν· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, ἵππον ὅλως, ἢ βοῦν, ἢ κάμηλον, ἢ ἐλέφαντα δεῖ σπουδάζειν γενέσθαι. οὕτω γὰρ καὶ αἱ ἐπιθυμίαι, καὶ αἱ ἡδοναὶ, πολλῷ μείζους καὶ σφοδρότεραι· πρὸς γὰρ τὰς δυνάμεις ποιοῦνται τὰς ἀπολαύσεις." Κλέαρχος δὲ Μελάνθιόν φησι τοῦτ' εὔξασθαι, λέγων· „ Τιθωνοῦ Με- c λάνθιος ἔοικε βουλεύσασθαι βέλτιον. ὁ μὲν γὰρ ἀθανασίας ἐπιθυμήσας, ἐν ταλάρῳ [1] κρέμαται, πάντων ὑπὸ γήρως ἐστερημένος τῶν ἡδέων· Μελάνθιος δὲ, τῶν

Gruis guttur optantes.

[1] ἐν θαλάμῳ vulgo.

oblectavit: erat enim dithyrambicus poëta. Rogante vero sponso, num postridie rursus apud eum vellet coenare: Sic sane, inquit; obsonium si nemo vendat.

10. Theophilus vero ait: „Philoxenum, Eryxidis filium, non debemus imitari: ille enim, ut aiunt, naturam accusans, quo diutius frueretur cibi ac potionis voluptate, collum sibi gruis optabat. Quin potius precandum est, ut equus omnino, aut bos, aut camelus, aut elephas fias. Sic enim & adpetitiones & voluptates multo maiores erunt, acrioresque: quanto enim plus valent horum corpora, tanto maioribus fruuntur voluptatibus." At Clearchus, Melanthium id precatum esse, scribit. „Tithono, inquit, Melanthius consultior fuit. Ille enim, quoniam immortalem se fieri concupiverat, in cunis suspensus haeret, omnibus vitae voluptatibus ob senectutem privatus: Melanthius vero, voluptatis desiderio

ἀπολαύσεων ἐρῶν, ηὔξατο τῆς μακραύχενος ὄρνιθος τὸν τράχηλον ἔχειν, ἵν' ὅτι πλεῖστον τοῖς ἡδέσιν ἐνδιατρίβῃ." Ὁ αὐτός φησι, Πίθυλλον, τὸν Τένθην καλούμενον, οὐ περιγλωττίδα μόνον ὑμενίνην φορεῖν, ἀλλὰ καὶ προσελυτροῦν τὴν γλῶσσαν πρὸς τὰς ἀπολαύσεις· Loricata lingua.
d καὶ τέλος ἰχθῦν τρίβων ἀπεκάθαιρεν αὐτήν. μόνος δ' οὗτος τῶν ἀπολαυστικῶν καὶ δακτυλήθρας ἔχων ἐσθίειν λέγεται τὸ ὄψον, ἵν' ὡς θερμότατα ὁ τρισάθλιος ἀναδιδῷ τῇ γλώττῃ. Ἄλλοι δὲ Φίλιχθυν τὸν Φιλόξενον φασίν· Ἀριστοτέλης δὲ Φιλόδειπνον ἁπλῶς, ὃς καὶ γράφει που ταῦτα· „Δημηγοροῦντες ἐν τοῖς ὄχλοις, κατατρίβουσιν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν τοῖς θαύμασι, καὶ πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ Φάσιδος ἢ Βορυσθένους καταπλέοντας· ἀνεγνωκότες οὐδὲν, πλὴν εἰ τὸ Φιλοξένου Δεῖπνον οὐχ ὅλον."
e Φανίας δέ φησιν, ὅτι Φιλόξενος ὁ Κυθήριος ποιη- XI.

captus, precatus est, ut volucris longo collo praediti guttur sibi daretur, quo diutius ipsi duraret voluptatis sensus." Idem Clearchus narrat, Pithyllum, qui Catillo cognominatus est, non solum membraneo tegmine involvisse linguam, verum etiam crustam illi ceu loricam induxisse, luxuriae caussa, & denique piscis affrictu illam repurgasse. Solusque ille e catillonum numero digitalibus utens cibos comedebat, ut eos quam ferventissimos linguae tradere hominum miserrimus posset. Philoxenum alii φίλιχθυν, id est, *piscium amantem* dicunt: Aristoteles vero nude φιλόδειπνον, *coenarum studiosum*; qui etiam alicubi sic scribit: „Qui in circulis conciones habent, totumque diem praestigias spectant, & cum eis versantur qui e Phasi aut Borysthene huc adpellunt: legerunt autem nihil quidquam, nisi forte *Philoxeni Coenam*, ac ne eam quidem totam."

11. Phanias autem narrat, Philoxenum Cytherium

Philoxeni Cytherii Galatea.

της, περιπαθὴς ὢν τοῖς ὄψοις, δειπνῶν ποτε παρὰ Διονυσίῳ, ὡς εἶδεν ἐκείνῳ μὲν μεγάλην τρίγλαν παρατεθεῖσαν, ἑαυτῷ δὲ μικρὰν, ἀναλαβὼν αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας πρὸς τὸ οὖς προσήνεγκε. πυθομένου δὲ τοῦ Διονυσίου, τίνος ἕνεκεν τοῦτο ποιεῖ, εἶπεν ὁ Φιλόξενος, ὅτι γράφων τὴν Γαλάτειαν βούλοιτό τινα παρ' ἐκείνης τῶν κατὰ Νηρέα πυθέσθαι· τὴν δὲ ἠρωτημένην ἀποκεκρίσθαι,[1] διότι νεωτέρα ἁλοίη· διὸ μὴ παρακολουθεῖν· τὴν f
δὲ τῷ Διονυσίῳ παρατεθεῖσαν, πρεσβυτέραν οὖσαν, εἰδέναι πάντα σαφῶς ἃ βούλεται μαθεῖν. τὸν οὖν Διονύσιον γελάσαντα ἀποστεῖλαι αὐτῷ τὴν τρίγλην τὴν παρ' αὐτῷ. Συνεμέθυε δὲ τῷ Φιλοξένῳ ἡδέως ὁ Διονύσιος. ἐπεὶ δὲ τὴν ἐρωμένην Γαλάτειαν ἐφωράθη διαφθείρων, εἰς τὰς λατομίας ἐνεβλήθη· ἐν αἷς ποιῶν τὸν Κύ- a
κλωπα, συνέθηκε τὸν μῦθον εἰς τὸ περὶ αὐτὸν γενόμενον πάθος, τὸν μὲν Διονύσιον, Κύκλωπα ὑποστησάμενος·

1 Vulgo οὐκ ἀποκεκρ.

poëtam, obsoniorum cupediis deditissimum, cum coenaret apud Dionysium, ut mullum ingentem illi vidit adpositum, sibi vero parvum, manu sua prehensum hunc admovisse auri; & interrogante Dionysio cur id faceret, respondisse: *Galateam se scribere, cupivisseque nonnihil eorum, quae apud Nereum geruntur, ex illo pisciculo rescire; hunc vero interrogatum respondisse: Iuniorem se esse captum, ideoque minus intelligere: illum autem, qui Dionysio adpositus esset, ut grandiorem, adcurate omnia scire, quae ipse cognoscere vellet.* Risisse ad ea tum Dionysium; eique mullum, qui penes ipsum erat positus, misisse. Libenter autem cum Philoxeno potui indulgebat Dionysius. Verum, ut ab eo vitiatam comperit Galateam amasiam suam, in lapicidinas illum coniecit: ubi Cyclopem fabulam scribens Philoxenus, ad suum casum adcommodavit argumentum, Dionysio Cyclopis tribuens partes, tibi-

τὴν δ' αὐλητρίδα, Γαλάτειαν· ἑαυτὸν δ', Ὀδυσσέα.

Ἐγένετο δὲ κατὰ τοὺς Τιβερίου χρόνους ἀνήρ τις Ἀπίκιος, πλουσιώτατος, τρυφητὴς, ἀφ' οὗ πλακούντων γένη πολλὰ Ἀπίκια ὀνομάζεται. οὗτος ἱκανὰς μυριάδας καταναλώσας εἰς τὴν γαστέρα, ἐν Μιντούρναις (πόλις δὲ Καμπανίας) διέτριβε τὰ πλεῖστα,
b καρίδας ἐσθίων πολυτελεῖς, αἳ γίνονται αὐτόθι ὑπέρ γε τὰς ἐν Σμύρνῃ μέγισται καὶ τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀστακούς. ἀκούσας οὖν, καὶ κατὰ Λυβίην γίνεσθαι ὑπερμεγέθεις, ἐξέπλευσεν, οὐδ' ἀναμείνας μίαν ἡμέραν. καὶ πολλὰ κακοπαθήσας κατὰ τὸν πλοῦν, ὡς πλησίον ἧκε τῶν τόπων, πρὶν ἐξορμῆσαι τῆς νεὼς (πολλὴ δ' ἐγεγόνει παρὰ Λίβυσι φήμη τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ) προσπλεύσαντες ἁλιεῖς προσήνεγκαν αὐτῷ τὰς καλλίστας καρίδας. ὁ δ' ἰδὼν ἐπύθετο, εἰ μείζους ἔχουσιν

XII. Apicius catillo.

cinae partes Galateae, sibique Ulyssis sumens personam.

12. Vixit Tiberii aetate Apicius quidam, vir ditissimus, luxu solutus; a quo Apicia nominantur complura placentarum genera. Is multas nummorum myriadas cum profudisset ventris gulaeque caussa, Minturnis utplurimum degebat, quod est Campaniae oppidum, squillas comedens (e cancrorum genere) pretiosas, quae ibi maximae gignuntur, Smyrnenses squillas astacosque Alexandrinos magnitudine superantes. Cum vero audisset, in Africa quoque nasci singulari magnitudine squillas, ne unius quidem diei interposita mora profectus est: multaque incommoda mari perpessus, ut propius illam oram venit, priusquam navi exiret, piscatores ad eius navem (increbuerat enim apud Afros rumor adventus hominis) contendentes, pulcerrimas, quas habebant, squillas ei obtulerunt. Quibus ille conspectis, percunctatus anne maiores haberent, cum respondissent illi,

εἰπόντων δὲ, μὴ γίνεσθαι ὧν ἤνεγκαν, ὑπομνησθεὶς τῶν ἐν Μιντούρναις, ἐκέλευσε τῷ κυβερνήτῃ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐπὶ Ἰταλίαν ἀναπλεῖν, μηδὲ προσπελάσαντι τῇ

Aristoxeni lactucae.

γῇ. Ἀριστόξενος δ᾽, ὁ Κυρηναῖος φιλόσοφος, ὁ ὄντως μετελθὼν τὴν πάτριον φιλοσοφίαν, (ἀφ᾽ οὗ καὶ καλήν τις καλεῖται Ἀριστόξενος, [1] ἰδίως σκευαζόμενος,) ὑπὸ τῆς ἀνυπερβλήτου τρυφῆς, καὶ τὰς ἐν τῷ κήπῳ γινομένας θριδακίνας οἰνομέλιτι ἐπότιζεν ἑσπέρας· καὶ ὑπὸ τὴν ἕω λαμβάνων, χλωροὺς ἔχειν ἔλεγε πλακοῦντας ὑπὸ τῆς γῆς ἀναπεμπομένους αὐτῷ.

XIII.

Nicomedis apuae.

Τραϊανῷ δὲ τῷ αὐτοκράτορι, ἐν Παρθίᾳ ὄντι, καὶ τῆς θαλάσσης ἀπέχοντι ἡμερῶν παμπόλλων ὁδὸν, Ἀπίκιος ὄστρεα νεαρὰ διεπέμψατο, ὑπὸ σοφίας αὐτῷ τεθησαυρισμένα· καὶ οὐχ, ὡς Νικομήδει τῷ Βιθυνῶν βασιλεῖ, ἐπιθυμήσαντι ἀφύης, (μακρὰν δὲ καὶ οὗτος ἦν τῆς θαλάσσης) μάγειρός τις μιμησάμενος τὸ ἰχθύ-

[1] Ἀριστοξένειος voluit Casaub.

grandiores, quam advexissent, in eo mari nusquam nasci; Minturnensium recordatus, gubernatorem iussit eadem via Italiam repetere, cum ne ad terram quidem adpulisset. Aristoxenus, Cyrenaicus philosophus, patriam gentilemque philosophiam vere sectatus; a quo etiam petaso, singulari quodam modo parato, Aristoxenus (sive Aristoxenius) adpellatur: is igitur, immani luxuriae indulgens, lactucas etiam in horto suo natas vesperi mulso rigabat; quas dein cum mane evelleret, *placentas se habere* aiebat *virides, e terra sibi prognatas.*

13. Traiano imperatori, cum apud Parthos esset procul a mari permultorum dierum itinere, Apicius recentia misit ostrea, sua arte atque studio conservata: non, ut Nicomedi, Bithyniae regi, apuam (pisciculi marini id genus est) desideranti, cum procul a mari abesset, coquus aliquis figuram pisciculi imitatus, pro apuis adpo-

διον παρέθηκεν ὡς ἀφύας. ὁ γοῦν παρ' Εὔφρονι τῷ κωμικῷ μάγειρος φησίν·

A. Ἐγὼ μαθητὴς ἐγενόμην Σωτηρίδου,
ὃς ἀπὸ θαλάσσης Νικομήδει δώδεκα
e ὁδὸν ἀπέχοντι πρῶτος ἡμερῶν ποτε,
ἀφύης ἐπιθυμήσαντι, χειμῶνος μέσου
παρέθηκεν ἡδεῖς, ὥστε πάντας ἀνακραγεῖν.
B. Πῶς δὲ δυνατὸν τοῦτ' ἐστί; A. Θήλειαν λαβὼν
γογγυλίδα, ταύτην ἔτεμεν εἰς λεπτὰ σφόδρα,
τὴν ὄψιν αὐτῆς τῆς ἀφύης μιμούμενος·
ἀποζέσαι δ' ἔλαιον ἐπιχέας, ἅλας
δοὺς μουσικῶς, μήκωνος ἐπιπάσας ἄνω
κόκκους μελαίνης τὸν ἀριθμὸν δυώδεκα,
περὶ τὴν Σκυθίαν ἔλυσε τὴν ἐπιθυμίαν.
f Καὶ Νικομήδης, γογγυλίδα μασσώμενος,
ἀφύης τότ' ἔλεγε τοῖς φίλοις ἐγκώμιον.

fuit. Euphron quidem comicus sic loquentem coquum inducit:

A. Magister olim mihi fuit Soterides,
qui Nicomedi, cum dierum duodecim
itinere abesset pelago, & concupisceret
manducare apuas, hiemis medio tempore
exhibuit, suaves, cuncti ut exclamaverint.
B. Qui fieri potest istud? A. Rapum sumserat
foemineum, in partes quod minutas dissecans
ita reformavit, apuae ut speciem redderet:
quoque elixaret, oleum affudit, & salem
pereruditè adspersit, insuper nigri
papaveris grana spargens duodecim:
in Scythia sic explet desiderium.
Ibi Nicomedes, fervidè rapum vorans,
laudavit apuam amicis adplaudentibus.

Οὐδὲν ὁ μάγειρος τοῦ ποιητοῦ διαφέρει·
ὁ νοῦς γάρ ἐστιν ἑκατέρῳ τούτων τέχνη.

XIV. Invocati hospites.

Ὅτι περὶ Περικλέους φησὶν Ἀρχίλοχος, ὁ Πάριος ποιητὴς, ὡς ἀκλήτου ἐπεισπαίοντος εἰς τὰ συμπόσια, Μυκονίων δίκην. δοκοῦσι δ' οἱ Μυκόνιοι, διὰ τὸ πένεσθαι καὶ λυπρὰν νῆσον οἰκεῖν, ἐπὶ γλισχρότητι καὶ πλεονεξίᾳ διαβάλλεσθαι. Τὸν γοῦν γλίσχρον a
Ἰσχόμαχον Κρατῖνος Μυκόνιον καλεῖ·

A. Πῶς ἂν Ἰσχομάχου γεγονὼς Μυκονίου,
φιλόδωρος ἂν εἴης; B. Ἀγαθὸς ἂν πρὸς ἀγαθοὺς ἄνδρας
ἑστιασόμενος ἧκον. κοινὰ γὰρ τὰ τῶν φίλων.

Πολλὸν δὲ πίνων καὶ χαλίκρητον μέθυ, [1]
ὧν οὐδὲ τιμὴν εἰσενέγκας, οὔτε μὴν
κληθεὶς ἐσῆλθες, οἷα δὴ φίλος· ἀλλά σε

1 Pluribus locis corrupti vulgo versus.

Nihil a poëta scilicet differt coquus:
utrique pro arte est ingeniosa audacia.

14. *Periclem* Archilochus, Parius poëta, scribit *invocatum irruere solitum in convivia, Myconiorum more.* Videntur autem Myconii ob paupertatem, & quod sterilem insulam habitarent, ut sordidi & cupidi male audisse. Itaque sordide parcum Ischomachum Cratinus *Myconium* adpellat:

A. *Quo pacto tu Ischomacho Myconio genitus,*
munificus esses? B. *Bonus ego ad bonos viros*
epulatum veni. Amicorum enim omnia communia.

Archilochus ait:

Multum vero bibens & purum merum,
quorum nec pretium contulisti, nec vero
vocatus venisti, veluti amicus: sed tibi

b *γαστὴρ νόον τε καὶ φρένας παρήγαγεν*
ἐς ἀναιδίην· — — Ἀρχίλοχός φησιν.

Εὔβουλος ὁ κωμικός φησί που·

Coenantes absque symbola.

- Εἰσὶν ἡμῖν τῶν κεκλημένων δύο
ἐπὶ δεῖπνον ἄμαχοι, Φιλοκράτης καὶ Φιλοκράτης.
ἕνα γὰρ ἐκεῖνον ὄντα, δύο λογίζομαι,
μεγάλους, μᾶλλον δὲ τρεῖς. — —
ὅν φασι παρακληθέντ' ἐπὶ δεῖπνον πρὸς φίλου,
εἰπόντος αὐτῷ τοῦ φίλου, ὁπηνίκ' ἂν
c εἴκοσι ποδῶν μετροῦντι τὸ στοιχεῖον ᾖ,
ἥκειν, ἕωθεν αὐτὸν εὐθὺς ἡλίου
μετρεῖν ἀνέχοντος· μακροτέρας δ' οὔσης ἔτι
πλεῖν ἢ δυοῖν ποδοῖν, παρεῖναι, τῆς σκιᾶς·
d ἔπειτα φάναι, [1] μικρὸν ὀψιαίτερον
δι' ἀσχολίαν ἥκειν, παρόνθ' [2] ἅμ' ἡμέρᾳ.

1 Rectius fuerit φῆναι. 2 Vulgo παρόνθ' ἥκειν.

gula mentem sensumque ademit,
impudentemque effecit.

Eubulus comicus:

Ad coenam nobis invitati sunt duo
homines invicti, Philocrates & Philocrates.
Namque unus cum sit, eum esse duco duos,
magnosque eos, aut tres potius. — —
Quem aiunt, ab amico ad coenam vocatum,
cum ei dixisset amicus, postquam
viginti pedum umbra foret,
veniret, mane statim oriente sole
umbram esse dimensum; cumque ea adhuc
amplius duobus pedibus longior esset, advenisse,
dixisseque, occupationibus se retentum,
paullo adesse serius, prima qui luce aderat.

'Ασυμβόλου δείπνου γὰρ ὅστις ὑστερεῖ,
τοῦτον ταχέως νόμιζε καὶ τάξιν λιπεῖν·

Ἄμφις φησὶν ὁ κωμικός. Χρύσιππος δὲ φησίν·

'Ασύμβολον κώθωνα μὴ παραλίμπανε.
Κώθων δ' οὐ παραλειπτὸς ἀσύμβολος ἀλλὰ διωκτός. d

'Αντιφάνης δὲ φησί·

Βίος θεῶν γάρ ἐστιν, ὅταν ἔχῃς πόθεν
τἀλλότρια δειπνεῖν, μὴ προσέχων λογίσμασι.

καὶ πάλιν·

Μάκαρς ὁ βίος· οὐ δεῖ [1] μ' ἀεὶ καινὸν πόρον
εὑρεῖν ποθ', ὡς μάσημα ταῖς γνάθοις ἔχω.

Ταῦτα οἴκοθεν ἔχων, εἰς τὸ συμπόσιον ἦλθον, καὶ προμελετήσας, ἵνα κἀγὼ τὸ στεγανόμιον κομίζων παραγένωμαι. Ἄκαπνα γὰρ αἰεὶ ἀοιδοὶ θύομεν. e

1 Vulgo Μακάριος ὁ βίος ᾧ δεῖ, & vs. seq. εὑρίσκειν, ὡς μασ.

Amphis comicus ait:

Ad gratuitam coenam qui sero venit,
hunc & in bello ad stationem praesto non fore puta.

Apud Chrysippum hi versus leguntur:

Compotationem ne recusa, ad quam nulla tibi conferenda symbola est.

Compotatio sine symbola non accipienda modo, sed & ambienda est.

Antiphanes vero ait:

Vere Deorum vita est, alienas dapes
esse, nec ad ullos calculos adtendere.

Idemque rursus:

Beata vita: non me oportet novam semper rationem
excogitare, ut maxillis, quod manducem, suppetat.

Haec equidem domo ad hoc convivium adtuli, praemeditatus quo pacto & ego cum mercede quadam, quam rependerem hospiti, adessem. *Nos enim cantores sine fumo semper sacra facimus.*

Ὅτι τὸ μονοφαγεῖν ἐστιν ἐν χρήσει τοῖς παλαιοῖς. Ἀντιφάνης· Soli cibum capientes.

— Μονοφαγεῖς ἤδη, τί καὶ βλάπτεις ἐμέ;

Ἀμειψίας·

Ἔρρ' ἐς κόρακας, μονοφάγε, καὶ τοιχώρυχε.

* * *

Διοσκουρίδης, ἐν τοῖς παρ' Ὁμήρῳ Νόμοις, [1] φησὶν, ὡς „Ὁ ποιητὴς, ὁρῶν τὴν σωφροσύνην οἰκειοτάτην ἀρετὴν οὖσαν τοῖς νέοις, καὶ πρώτην, ἔτι δὲ ἁρμόττουσαν, καὶ πάντων τῶν καλῶν χορηγὸν οὖσαν, βουλόμενος ἐμφῦσαι πᾶσιν αὐτὴν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐφεξῆς, ἵνα τὴν σχολὴν καὶ τὸν ζῆλον ἐν τοῖς καλοῖς ἔργοις ἀναλίσκωσι, καὶ ὦσιν εὐεργετικοὶ καὶ κοινωνικοὶ πρὸς ἀλλήλους, εὐτελῆ κατεσκεύασε πᾶσι τὸν βίον, καὶ αὐτάρ-

XV. Heroum victus apud Homerum.

1 Haec, & quae fequuntur, paulo uberiora, quam vulgo h. l. legebantur, edidimus, ex integro Athenaei opere apud Suidam confervata.

Verbo *μονοφαγεῖν*, de his *qui foli comedunt*, ufi funt veteres. Antiphanes:

Iam folitarius cibum capis: cur & me mulctas?

Ameipfias:

Abi in malam rem, qui folus epularis, effractarie.

* * *

15. Diofcorides, in Legibus quae apud Homerum obtinent, fic fcribit: „Poëta, frugalitatem videns convenientiffimam adolefcentibus primariamque effe virtutem, quae & per fe maxime decora effet, & ad alia omnia praeclara viam muniret; volens eam & initio & deinceps ingenerare omnibus, ut otium omne ftudiumque fuum in praeclare factis ponerent, effentque benefici & communionis inter fe mutuae fervantes; victus rationem omnium paratu facilem & paucis contentam fta-

Heroum victus.

„κη' λογιζόμενος, τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἡδονὰς ἰσχυροτάτας γίνεσθαι, καὶ πρώτας, ἔτι δὲ καὶ ἐμφύτους οὔσας, περὶ ἐδωδὴν καὶ πόσιν· τοὺς δὲ διαμεμενηκότας ἐν εὐτελείᾳ εὐτάκτους, καὶ περὶ τὸν ἄλλον βίον γίνεσθαι ἐγκρατεῖς. ἁπλῆν οὖν ἀποδέδωκε τὴν δίαιταν πᾶσι, καὶ τὴν αὐτὴν ὁμοίως, βασιλεῦσιν, ἰδιώταις, νέοις, πρεσβύταις, λέγων· a

— Παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν·
σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
δαιτρὸς δὲ κρειῶν πίνακας παρέθηκεν ἀείρας·

καὶ τούτων ὀπτῶν, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ βοείων. παρὰ δὲ ταῦτα, οὔτε ἐν ἑορταῖς, οὔτ' ἐν γάμοις, οὔτ' ἐν ἄλλῃ συνόδῳ παρατίθησιν οὐδέν· καί τοι πολλάκις τὸν Ἀγαμέμνονα ποιήσας δειπνίζοντα τοὺς ἀρίστους. Μενέλαός τε τοὺς Ἑρμιόνης γάμους ποιεῖται τῆς θυγατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ· καὶ τοῦ Τηλεμάχου

„tuit, reputans, cupiditates voluptatesque acerrimas, quae & primae atque etiam congenitae essent homini, eas esse, quae circa cibum potumque versentur; qui vero in victu modum frugalitatemque constanter servaverint, eos in reliquis etiam vitae officiis continentes futuros. Itaque victum omnibus simplicem tribuit, eumdemque regibus pariter ac privatis, iuvenibus senibusque, dicens:

— Politam vero expandit mensam:
cibumque verecunda proma adposuit ferens;
coquus autem carnium patinas adposuit.

Et carnes quidem assatae, & plerumque bubulae erant. Praeter haec vero, neque festis diebus, neque in nuptiis, neque in alia congressione, aliud quidquam adponit; licet saepe faciat Agamemnonem convivio excipientem Graecorum principes. Menelaus quoque nuptias celebrat Hermiones filiae, itemque filii sui: ad

„πρὸς αὐτὸν παραγενομένου, apud Homerum.

- - Νῶτα βοὸς παρέθηκεν ἀείρας

ὀπτ', ἐν χερσὶν ἑλὼν, τά ῥά οἱ γέρα πάρθεσαν αὐτῷ.

οὐ γὰρ θρῖα, καὶ κάνδυλον, καὶ ἄμητας, μελίπηκτά τε, τοῖς βασιλεῦσιν ἐξαίρετα παρατίθησιν Ὅμηρος, ἀλλ' ἀφ' ὧν εὖ ἕξειν ἔμελλον τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. καὶ Αἴαντα οὖν, μετὰ τὴν μονομαχίαν, νώτοισι βοῶν γέραιρεν ὁ Ἀγαμέμνων. καὶ Νέστορι δ', ἤδη ὄντι γηραιῷ, καὶ Φοίνικι δὲ, κρέας ὀπτὸν βοὸς δίδωσι, καὶ Ἀλκίνῳ δὲ, τῷ τὸν τρυφερὸν ᾑρημένῳ b βίον· σπουδάζων ἡμᾶς ἀποστῆσαι τῶν ἀτάκτων ἐπιθυμιῶν. Καὶ Νέστωρ δὲ βόας θύει Ποσειδῶνι παρὰ τῇ θαλάσσῃ διὰ τῶν φιλτάτων καὶ οἰκειοτάτων τέκνων, βασιλεὺς ὢν καὶ πολλοὺς ἔχων ὑπηκόους. ὁσιωτάτη γὰρ αὕτη ἡ θυσία θεοῖς καὶ προσφιλεστέρα, ἡ διὰ τῶν οἰκείων καὶ εὐνουστάτων ἀνδρῶν. καὶ Ἀλκίνους δὲ,

„quem ubi advenit Telemachus, *terga ei bovis adposuit assa, manu sua capiens, quae ipsi (regi) eximia adposita fuerant.* Non enim thria, aut candylum, aut ametas, mellitasque placentas regibus prae caeteris, ut eximia, adponit Homerus; sed talia, quae & corpori & animo vigorem datura erant. Igitur & Aiacem, post singulare certamen, bubulo tergo honoris caussa donat Agamemnon: & Nestori, iam aetate provecto, & Phoenici, assam carnem bubulam adponit (poëta,) atque etiam Alcinoo, quamvis delicatiorem vitam sequenti: scilicet abducere nos studens ab immoderatis cupiditatibus. Iam & Nestor boves mactat Neptuno ad mare per carissimos suique amantissimos filios, cum rex esset, & multos haberet imperio suo subiectos. Est enim hoc sanctissimum sacrificium, Diisque acceptissimum, quod per coniunctos nobis amicissimosque viros peragitur. Alcinous etiam, Phaea-

Heroum victus „τοὺς τρυφερωτάτους ἑστιῶν Φαίακας, καὶ τὸν Ὀδυσσέα ξενίζων, ἐπιδεικνύμενος αὐτῷ τὴν τοῦ κήπου κατασκευὴν καὶ τῆς οἰκίας, καὶ τὸν αὐτοῦ βίον, τοιαύτας παρατίθεται τραπέζας. καὶ τοὺς μνηστῆρας δὲ, ὑβριστὰς ὄντας, καὶ πρὸς ἡδονὰς ἀνειμένους, οὔτε ἰχθῦς ἐσθίοντας ποιεῖ, οὔτε ὄρνιθας, οὔτε μελίπηκτα· περιελὼν παντὶ σθένει τὰς μαγειρικὰς μαγγανείας, καὶ τὰ, ὡς ὁ Μένανδρός φησιν, ὑποβινητιῶντα βρώματα, καὶ τὸ παρὰ πολλοῖς λασταυροκάκαβον καλούμενον βρῶμα, ὥς φησι Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ Καλοῦ καὶ Ἡδονῆς, οὗ ἡ κατασκευὴ περιεργοτέρα.

XVI. „Πρίαμος δὲ παρὰ τῷ ποιητῇ καὶ ὀνειδίζει τοῖς υἱοῖς, ἀναλίσκουσι τὰ μὴ νενομισμένα·

Ἀρνῶν ἠδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἁρπακτῆρες.

Φιλόχορος δὲ ἱστορεῖ, καὶ κεκωλῦσθαι Ἀθήνησιν ἀπέκτου ἀρνὸς μηδένα γεύεσθαι, ἐπιλειπούσης ποτὲ τῆς d

„cibus luxuriae maxime deditis epulum praebens, & Ulyſſem hoſpitio excipiens, eique & horti ſui & domus adparatum & vitae rationem oſtentans, non alias adponit dapes. Quin & procos petulantes, voluptateque diſſolutos, nec piſcibus veſci, nec avibus, nec mellitis, memorat; pro viribus reſecans culinariae artis praeſtigias, & quae Menander adpellat *venerem irritantia* cibaria, eduliumque illud quod *laſtaurocaccabum*, ut ait Chryſippus in libro de Honeſtate & Voluptate, a multis vocatur, cuius eſt adparatio laborioſior.

16. „Priamus vero apud poëtam obiurgat etiam filios, quod ea, quae nefas eſſet, abſumerent:

Agnorum atque hoedorum publici raptores.

Philochorus vero memoriae prodidit, Athenis quoque, cum defeciſſet aliquando pecudum genus, vetitum fuiſ-

„τῶν ζώων τούτων γενέσεως. Ἑλλήσποντον δὲ Ὅμηρος apud Homerum.
ἰχθυόεντα προσαγορεύων, καὶ τοὺς Φαίακας πλωτικω-
τάτους ποιῶν, καὶ ἐν τῇ Ἰθάκῃ εἰδὼς λιμένας πλείους,
καὶ νήσους προσεχεῖς πολλὰς, ἐν αἷς ἰχθύων ἐγίνετο
πλῆθος καὶ ἀγρίων ὀρνίθων, καὶ εἰς εὐδαιμονίαν δὲ κατ-
αριθμῶν τὸ τὴν θάλασσαν ἰχθῦς παρέχειν, ὅμως τού-
των οὐδὲν οὐδένα ποιεῖ προσφερόμενον. καὶ μὴν οὐδ' ὀπώ-
ραν παρατίθησί τινι, καίπερ οὖσαν πολλὴν, καὶ ἥδι-
e στα ταύτης μνημονεύων, καὶ πάντα χρόνον παρασκευά-
ζων ἀθάνατον. Ὄγχνη, γάρ φησιν, ἐπ' ὄγχνῃ,
καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ στεφανουμένους, οὐδὲ
μυρουμένους ποιεῖ, ὥσπερ οὐδὲ θυμιῶντας. ἀλλὰ πάν-
των τούτων ἀπολύων τοὺς ἀνθρώπους, εἰς ἐλευθερίαν καὶ
αὐτάρκειαν ἐξαιρέτως τοὺς βασιλεῖς ἀποκαθίστησι. [1]

1 Duo verba βασιλεῖς ἀποκαθίστησι desiderantur in nostris libris, ex primi editoris ingenio fortasse suppleta. Eorum loco in uno cod. est exiguum spatium vacuum, in altero legitur πρώτου, in quo πρὸ τοῦ vel πρωτοῦ latere videtur, sed verbum desideratur.

„se, ne quis intonso agno vesceretur. Porro, licet Hellespontum *piscosum* nominarit Homerus, & Phaeacas navigationi inprimis operam dantes fecerit, & in Ithaca insula plures portus noverit, multasque in propinquo insulas, in quibus piscium & sylvestrium volucrium magna esset copia, atque etiam in parte quadam felicitatis illorum locorum numerarit, quod pisces mare praebeat; neminem tamen aliquid horum comedentem inducit. Sed ne poma quidem, & id genus fructuum, mensis imposita facit, quamvis nec deesset copia, & lubens eorum mentionem fecerit poëta, & nullo tempore intermorientem eorumdem proventum fuisse prodiderit, cum ait, *Pyra succedunt pyris*, & quae sequuntur. Porro nec coronis, nec unguentis, nec suffimentorum odoribus utentes facit. Sed omnibus his deliciis eximens homines, in libertatem ac vitam paucis contentam, praesertim re-

Heroum victus

„Καὶ θεοῖς δὲ ἁπλῆν ἀποδίδωσι δίαιταν, νέκταρ καὶ ἀμβροσίαν. καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲ ποιεῖ τιμῶντας αὐτοὺς ἀπὸ τῆς διαίτης, ἀφελὼν λιβανωτὸν καὶ σμύρναν f καὶ στεφάνους, καὶ τὴν περὶ ταῦτα τρυφήν. καὶ τῆς ἁπλῆς δὲ ταύτης διαίτης οὐκ ἀπλήστως ἀπολαύοντας παρίστησιν· ἀλλ', ὡς οἱ κράτιστοι τῶν ἰατρῶν, ἀφαιρεῖ τὰς πλησμονάς.

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,

καὶ τὴν ἐπιθυμίαν πληρώσαντες, οἱ μὲν ἐξώρμων ἐπὶ μελέτην ἀθλητικὴν, δίσκοισι τερπόμενοι καὶ αἰγανέαις, a τῇ παιδιᾷ τὰ πρὸς σπουδὴν ἐκμελετῶντες· οἱ δὲ κιθαρῳδῶν ἠκροῶντο, τὰς ἡρωϊκὰς πράξεις ἐν μέλει καὶ ῥυθμῷ ποιούντων.

XVII. „Διὸ οὐδὲν θαυμαστὸν, τοὺς οὕτω τεθραμμένους ἀφλεγμάντους εἶναι τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχάς. Ἐνδεικνύμενος οὖν καὶ τὴν εὐταξίαν, ὡς ὑγιεινόν ἐστι καὶ

„ges vindicat. Atque etiam Diis ſimplicem tribuit victum, nectar & ambroſiam. Et homines inducit de ipſorum victu illos honorantes, procul ablegans thura, myrrham, coronas, aliaſque in hoc genere delicias. Ac ne ipſo quidem illo victu immoderatius utentes inducit: ſed, quod praeſtantiſſimi faciunt medici, nimiam detrahit plenitudinem.

Poſtquam exemta fames epulis, menſaeque remotae,

poſtquam cibi potuſque deſiderium expleſſent; alii ad ludos athleticos exibant, diſcis iaculiſque ſe oblectantes, & ludicro illo certamine ad ſeria ſeſe exercentes: alii citharoedos audiebant, heroum res geſtas modis numeriſque exſequentes.

17. „Quare nil mirum, tali modo enutritos nec corporibus turgeſcere, nec animis. Significans igitur etiam, quam ſalubris ſit, quamque late patentem utilitatem ha-

„εὔχρηστον καὶ κοινὸν, τὸν σοφώτατον Νέστορα πεποίηκε, Μαχάονι τῷ ἰατρῷ, τετρωμένῳ τὸν δεξιὸν ὦμον, προσφέροντα οἶνον, ταῖς φλεγμοναῖς ἐναντιώτατον ὄντα, καὶ τοῦτον Πράμνειον, ὃν ἴδμην παχὺν καὶ πολύτροφον· (οὐ διψήσεως ἄκος, ἀλλ' ἐμφορήσεως ἕνεκα. πεπωκότι γοῦν παρακελεύεται, συνεχῶς τοῦτο ποιεῖν· Σὺ μὲν, φησὶ, καθήμενος πῖνε.) καὶ ἐπιξύοντα τυρὸν αἴγειον, ἐπὶ δὲ, κρόμυον ποτῷ ὄψον, ἵνα πλεῖον πίνῃ· καί τοι ἀλλαχοῦ λέγων, τὸν οἶνον ἐκλύειν τὴν ἰσχὺν καὶ ἀπογυιοῦν. Περὶ δὲ τοῦ Ἕκτορος, Ἑκάβη, οἰομένη μένειν αὐτὸν τὸ καταλειπόμενον τῆς ἡμέρας, παρακαλεῖ πιεῖν σπείσαντα, προτρεπομένη εἰς θυμηδίαν. ὁ δ' ὑπερτίθεται, πρὸς πρᾶξιν ἐξιών. καὶ ἡ μὲν ἀπερισπάστως ἐπαινεῖ τὸν οἶνον· ὁ δὲ, μετὰ ἄσθματος ἥκων, ἀπωθεῖται. καὶ ἡ μὲν ἀξιοῖ σπείσαντα πιεῖν,

apud Homerum.

b (margin, line 5)

c (margin, line 15)

„beat moderata vita, ſapientiſſimum Neſtorem Machaoni medico, cum in dextero humero vulnus accepiſſet, *vinum* porrigentem inducit, quod eſt tumoribus inflammationibuſque maxime contrarium, illudque *Pramnium*, quod novimus craſſum eſſe multumque alere; (& id quidem non modo ut ſitis remedium, ſed quo ſeſe largius etiam ingurgitet: certe poſtquam ille iam bibit, hortatur hic, ut adſidue id agat; *tu*, inquit, *ſede bibeque*.) caſeumque caprinum deradentem facit, inſuperque *cepam* adiicientem, quod *potioni* eſſet *obſonium*, quo copioſius biberet: quamquam alibi dicit, *vinum exſolvere vires, & enervare* hominem. Sed, quod ad Hectorem ſpectat, cum quidem Hecuba, reliquum diei in urbe manere cupiens, ad bibendum invitat libandumque, & ad laetitiam hortatur; at ille, ad conflictum reverſurus, in aliud tempus differt. Et haec quidem indeſinenter laudat vinum; at ille, anhelosus veniens, reſpuit. Et inſtat quidem haec, ut libet bibatque; at ille, utpote cruore re-

Heroum victus

„ ὁ δὲ καθηγμαγμένος ἀσεβὲς ἡγεῖτο. Οἶδε δὲ ὁ Ὅμηρος καὶ τὸ ὠφέλιμον καὶ τὸ σύμμετρον τοῦ οἴνου, οἷς τὸν χανδὸν ἕλκοντα αὐτὸν, βλάπτεσθαι φησί. Καὶ κράσεων δὲ γένη διάφορα ἐπίσταται· οὐκ ἂν γὰρ Ἀχιλλεὺς τὸ ζωρότερον κεραίρειν διεκέλευε, [1] μὴ οὔσης τινὸς καθημερινῆς κράσεως. Ἴσως οὖν οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὸν εὐδιαφόρητον ἄνευ στερεμνίου σιτίου μίγματος, ὃ τοῖς ἰατροῖς διὰ τὴν τέχνην ἐστὶ δῆλον; τοῖς γοῦν καρδιακοῖς d μετὰ οἴνου σιτῶδες ἀναμίσγουσί τι, πρὸς κατοχὴν τῆς δυνάμεως. ἀλλ' ἐκεῖνος τῷ μὲν Μαχάονι μετ' ἀλφίτου καὶ τυροῦ δέδωκε τὸν οἶνον· τὸν δ' Ὀδυσσέα ποιεῖ συνάπτοντα τὴν ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ οἴνων ὠφέλειαν·

Ὃς δὲ κ' ἀνὴρ οἴνοιο κορεσσάμενος καὶ ἐδωδῆς.

τῷ δὲ κωθωνιζομένῳ δίδωσι τὸν ἡδύποτον, οὕτω καλέσας αὐτόν·

Ἐν δὲ πίθοι οἴνοιο παλαιοῦ ἡδυπότοιο.

1 διεκέλευε ex librorum vestigiis scripsi. Vulgo δεῖν ἔλεγε edd.

„ sperſus, fas eſſe negat. Novit vero Homerus modum etiam vini, & quatenus illud conducat; quandoquidem *avidius trahentibus nocere* ait. Atque etiam varia temperandi vini genera novit: non enim *meracius temperandum* dixiſſet Achilles, ni fuiſſet quaedam quotidiana temperatura. At fortaſſis neſcivit poëta, facile digeri vinum ac divaneſcere, ſolidiore cibo non admixto; quod medicis per artem compertum eſt? Itaque cardiacis hi vinum ita praebent, ut panem aut aliquem ex eo genere cibum admiſceant, ad retinendam vini vim. At ille etiam Machaoni cum polenta & caſeo dedit vinum; Ulyſſem vero cibi ac potionis utilitatem coniungentem facit:

Quicumque vir vino ſatiatus & cibo.

Compotanti vero tribuit, quem *dulcem* ſive *ſuavem potum* vocat:

Ibi vero dolia vini veteris dulcis.

„ Ποιεῖ δὲ Ὅμηρος καὶ τὰς κόρας καὶ τὰς γυναῖκας λουούσας τοὺς ξένους, ὡς οὔτε φλεγμονὴν οὔτε ἀκρασίαν πασχόντων τῶν εὖ βεβιωκότων, καὶ σωφρόνως ἀπτομένας. ἀρχαῖον δὲ τοῦτο ἔθος. λούουσι γοῦν καὶ αἱ Κωκάλου θυγατέρες, ὡς νενομισμένον, τὸν Μίνω παραγενόμενον εἰς Σικελίαν. Τῆς μέθης δὲ κατατρέχων ὁ ποιητής, τὸν τηλικοῦτον Κύκλωπα ὑπὸ μικροῦ σώματος διὰ ταύτην ἀπολλύμενον παρίστησιν, καὶ Εὐρυτίωνα τὸν κένταυρον· τούς τε παρὰ Κίρκῃ, λέοντας ποιεῖ καὶ λύκους, ταῖς ἡδοναῖς παρακολουθήσαντας. τὸν δὲ Ὀδυσσέα σώζει, τῷ Ἑρμοῦ λόγῳ πεισθέντα· διὸ καὶ ἀπαθὴς γίνεται. Ἐλπήνορα δέ, πάροινον ὄντα καὶ τρυφερόν, κατακρημνίζει. καὶ Ἀντίνοος δέ, λέγων πρὸς Ὀδυσσέα,

Οἶνός σε τρώει μελιηδής,

αὐτὸς οὐκ ἀπείχετο τοῦ πόματος· διὸ καὶ τρωθεὶς ἀπώ-

apud Homerum.

XVIII.

18. „ Apud eumdem Homerum virgines atque foeminae hospites lavant; nec illi, ut qui vitam recte instituerunt, libidine inflammantur; & hae illos modeste adtrectant. Priscus enim ille mos fuit. Sane Cocali filiae, pro consueto more, Minoëm lavant, in Siciliam adventantem. Ebrietatem vero vituperans poëta, Cyclopem tam vastum ob eam fingit ab homuncione pusillo interemtum, eademque de caussa Eurytionem centaurum periisse: & apud Circen Ulyssis socios in leones & lupos mutatos facit, quoniam voluptates essent secuti; Ulyssem vero servatum, quod Mercurii mandatis paruisset, qua prudentia illaesus evasit. Iam Elpenor, vino madens & luxu solutus, praeceps ruit: & Antinous, sic Ulyssem adfatus,

Vinum te laedit mellitum;

cum ab eius potu ipse non abstinuisset, sauciatus interiit,

Heroum victus apud Homerum.

„ λετο, ἔτι κρατῶν τὸ ποτήριον. ποιεῖ δὲ καὶ τοὺς Ἕλληνας ἐν τῷ ἀπόπλῳ μεθύοντας, διὸ καὶ στασιάζοντας· ὅθεν καὶ ἀπόλλυνται. ἱστορεῖ δὲ καὶ τὸν δεινότατον Αἰνείαν τῶν Τρώων ἐν τῷ βουλεύεσθαι, διὰ τὴν ἐν τῇ μέθῃ παῤῥησίαν καὶ τὰς ἀπειλὰς, ἃς Τρωσὶν ὑπέσχετο οἰνοποτάζων, ὑπομείναντα τὴν Ἀχιλλέως ὁρμὴν, καὶ μικροῦ παραπολλύμενον. καὶ Ἀγαμέμνων δὲ λέγει που περὶ αὐτῆς·

Ἀλλ' ἐπεὶ ἀασάμην φρεσὶ λευγαλέῃσι πιθήσας,
ἢ οἴνῳ μεθύων, ἤ μ' ἔβλαψαν θεοὶ αὐτοί.

εἰς τὴν αὐτὴν τιθεὶς πλάστιγγα τὴν μέθην τῇ μανίᾳ." [1]
(Οὕτω δὲ καὶ τὰ ἔπη ταῦτα προηνέγκατο Διοσκουρίδης, ὁ Ἰσοκράτους μαθητής.) „ καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς δ', b ὀνειδίζων τῷ Ἀγαμέμνονι, φησίν·

Οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων." ———

Ταῦτ' εἶπε τὸ Θετταλὸν σόφισμα, ἤτοι ὁ ἐκ

1 Τῇ θεομανίᾳ habet Eustath.

„ manu adhuc tenens poculum. Graecos etiam, cum classis solvenda esset, vinolentos describit, & idcirco seditiosos; quod fuit illis exitiosum. Narrat idem, Aeneam, Troianorum omnium consultissimum, ob suam, cum vino madidus esset, in dicendo libertatem & audaciam, ac ea quae inter pocula apud Troianos minatus Graecis fuerat, Achillis impetum sustinentem paene occubuisse. Et Agamemnonem alicubi de temulentia sic loquentem inducit:

Sed quoniam peccavi, animo obsecutus pernicioso,
sive ebrius, sive laesus coelesti numinis ira:

eadem in lance ponentem ebrietatem & animi furorem. (Sic enim versus illos protulit Dioscorides, Isocratis discipulus.) Et Agamemnoni Achilles sic conviciatur:

Vino gravis, cui caninus est oculus." ———

Haec disputavit *Thessalum sophisma*; id est, sophistes

Θετταλίας σοφιστής. παίζει δ' ἴσως πρὸς τὴν παροιμίαν ὁ Ἀθήναιος.

Ὅτι τροφαῖς ἐχρῶντο ἥρωες παρ' Ὁμήρῳ, πρῶτον μὲν, τῷ καλουμένῳ ἀκρατίσματι, ὃ λέγει ἄριστον· οὗ ἅπαξ μέμνηται ἐν Ὀδυσσείᾳ· XIX. Diversae per diem epulae.

— — Ὀδυσσεὺς καὶ δῖος ὑφορβὸς
ἐντύνοντ' ἄριστον — — κειαμένω πῦρ.

καὶ ἅπαξ ἐν Ἰλιάδι·

Ἐσσυμένως τε πένοντο, καὶ ἐντύνοντο ἄριστον.

Λέγει δὲ τὸ πρωϊνὸν ἔμβρωμα, ὃ ἡμεῖς ἀκρατισμὸν καλοῦμεν, διὰ τὸ ἐν ἀκράτῳ βρέχειν καὶ προσίεσθαι ψωμούς. ὡς Ἀντιφάνης·

Ἄριστον ἐν ὅσῳ ὁ μάγειρος ποιεῖ.

εἶτ' ἐπάγει·

Συνακρατίσασθαί πως ἔχεις μετ' ἐμοῦ; —

e Thessalia oriundus, (scil. Myrtilus.) Adludere autem ad pervulgatum proverbium videtur Athenaeus.

19. Epulis utebantur heroës apud Homerum, primo quidem, eo quod *ientaculum* adpellatur, quod ille ἄριστον vocat; cuius semel meminit in Odyssea:

— — Ulysses nobilisque subulcus
parabant ientaculum [simul cum aurora,] accendentes ignem.

semelque in Iliade:

Industrie laborabant, ientaculumque parabant.

Est autem hic, de quo loquitur, matutinus cibatus; quem nos ἀκρατισμὸν vocamus, quia *mero* (τῷ ἀκράτῳ) *intincta* panis frusta comedimus. Sic Antiphanes, cum dixisset,

Dum coquus τὸ ἄριστον *parat;*

subiicit deinde,

Ientare mecum (συνακρατίσασθαι) *vacat tibi?*

καὶ Κάνθαρος·

Οὐκοῦν ἀκρατισώμεθ' αὐτοῦ. Β. Μηδαμῶς·
ἐν Ἰσθμῷ γὰρ ἀριστήσομεν.

Ἀριστομένης·

Ἀκρατιοῦμαι μικρόν· εἶθ' ἥξω πάλιν, d
ἄρτου δὶς ἢ τρὶς ἀποδακών. — —

Φιλήμων δέ φησιν, ὅτι τροφαῖς ἐχρῶντο οἱ παλαιοὶ ἀκρατίσματι, ἀρίστῳ, ἑσπερίσματι, δείπνῳ. τὸν μὲν οὖν ἀκρατισμὸν, διανηστισμὸν ἔλεγον· τὸ δ' ἄριστον, δορπηστόν· τὸ δὲ δεῖπνον, ἐπιδορπίδα. ἔστι δ' ἡ τάξις καὶ παρ' Αἰσχύλῳ τῶν ὀνομάτων, ἐν οἷς ὁ Παλαμήδης πεποίηται λέγων·

Καὶ ταξιάρχας καὶ ἑκατοντάρχας στρατῷ [1]
ἔταξα. σῖτον δ' εἰδέναι διώρισα·
ἄριστα, δεῖπνα, δόρπα θ' [2] αἱρεῖσθαι, τρίτα. e

Τῆς δὲ τετάρτης τροφῆς οὕτως Ὅμηρος μέμνηται·

1 Versus ex coniect. correctus. Vulgo Καὶ ταξιάρχας καὶ στρατάρχας καὶ ἑκατοντάρχας, absque στρατῷ. 2 δόρπα, δεῖπνά θ' legit Valck. & τρία, pro τρίτα.

Et Cantharus:

Hic igitur ientemus! (ἀκρατισώμεθα.) B. *Minime!*
in Isthmo enim pransuri sumus. (ἀριστήσομεν.)

Aristomenes:

Pauxillum ientabo: deinde rursus veniam;
bis aut ter nonnihil panis ubi momordero.

Philemon vero tradit, antiquis cibi sumendi tempora fuisse: ἀκρατισμὸν, *ientaculum;* ἄριστον, *prandium;* ἑσπέρισμα, *merendam;* δεῖπνον, *coenam.* Idemque nominum ordo apud Aeschylum exstat, ubi Palamedes haec loquens inducitur:

Tribunos centurionesque exercitui
praefeci: &, de cibo ut scirent, definivi,
prandia ut sumerent, tum coenas, tertiaque δόρπα.

Quarti cibatus Homerus sic meminit:

— — — σὺ δ' ἔρχεο δειελιήσας.

ὃ καλοῦσί τινες δειλινὸν, ὅ ἐστι μεταξὺ τοῦ ὑφ' ἡμῶν λεγομένου ἀρίστου καὶ δείπνου. καὶ ἄριστον μέν ἐστι, τὸ ὑπὸ τὴν ἕω λαμβανόμενον· δεῖπνον δὲ, τὸ μεσημβρινὸν, ὃ ἡμεῖς ἄριστον· δόρπον δὲ, τὸ ἑσπερινόν. Μήποτε δὲ καὶ συνωνυμεῖ τὸ ἄριστον τῷ δείπνῳ. ἐπὶ γὰρ τῆς πρωϊνῆς που τροφῆς ἔφη·

Οἱ δ' ἄρα δεῖπνον ἕλοντ', ἀπὸ δ' αὐτοῦ θωρήσσοντο.

μετὰ γὰρ τὴν ἀνατολὴν εὐθὺς δειπνοποιησάμενοι, προέρχονται εἰς τὴν μάχην.

Εὐωχοῦνται δὲ παρ' Ὁμήρῳ καθήμενοι. Οἴονται δέ τινες καὶ ἑκάστῳ τῶν δαιτυμόνων κατ' ἄνδρα παρακεῖσθαι τράπεζαν. τῷ γοῦν Μέντῃ, φασὶν, ἀφικομένῳ πρὸς Τηλέμαχον τῶν τραπεζῶν παρακειμένων, ξεστὴ παρετέθη τράπεζα. οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο ἐμφανῶς

XX. Mensae instructae.

— *Tu post merendam veni!* (*δειελιήσας.*)

Hunc nonnulli *vespertinum cibum* (*δειλινὸν*) vocant, qui capitur inter *prandium*, quod a nobis vocatur, & *coenam*. Et *ἄριστον* quidem est, quod primo mane capitur; *δεῖπνον* vero, quod meridie, quod nobis *ἄριστον* (*prandium*) vocatur; *δόρπον*, quod vesperi. Videndum vero, ne subinde etiam idem valeat *δεῖπνον* atque *ἄριστον*. Nam etiam de matutino cibo alicubi poëta ait:

Illi, sumto δείπνῳ, mox arma capiebant.

Statim enim a solis ortu, *capto δείπνῳ*, ad pugnam progrediuntur.

20. Epulantur autem apud Homerum sedentes. Existimant vero etiam nonnulli, unicuique convivarum viritim mensam admoveri solitam. Certe Mentae, aiunt, cum ad Telemachum venisset mensis iam collocatis, polita adponitur mensa. At hoc quidem non aperte id, de

τοῦ προκειμένου κατασκευαστικόν· δύναται γὰρ ἡ Ἀθηνᾶ ἀπὸ τῆς Τηλεμάχου τραπέζης δαίνυσθαι. Παρ' ὅλην δὲ τὴν συνουσίαν παρέκειντο αἱ τράπεζαι πλήρεις, (ὡς παρὰ πολλοῖς τῶν βαρβάρων ἔτι καὶ νῦν ἔθος ἐστὶ) κατηρεφέες παντοίων ἀγαθῶν, κατὰ Ἀνακρέοντα. μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν, αἱ δμωαὶ „ ἀπὸ μὲν σῖτον πολὺν [1] ἧρον καὶ τράπεζαν καὶ δέπα." Ἰδιάζον δὲ τὸ παρὰ Μενελάῳ εἰσάγει συμπόσιον. δειπνήσαντας γὰρ, ποιεῖ ὁμιλοῦντας· εἶτ' ἀπονιψαμένους, ποιεῖ πάλιν δειπνοῦντας, καὶ δόρπου ἐξαῦτις μεμνημένους μετὰ τὸν κλαυθμόν. Τῶ δὲ μὴ αἴρεσθαι τὰς τραπέζας, ἐναντιοῦσθαι δοκεῖ τὸ ἐν Ἰλιάδος ω'·

Ἔσθων καὶ πίνων, ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα. b

ἀναγνωστέον οὖν οὕτω,

Ἔσθων καὶ πίνων ἔτι, καὶ παρέκειτο τράπεζα·

1 Vulgo πάλιν.

quo quaeritur, probat: potuit enim Pallas de Telemachi mensa cibum capere. Per totum autem convivium plenae cibis mensae adstant, (qui mos apud multos barbaros etiam nunc durat) *omnifariis bonis opertae*, ut ait Anacreon. Postquam vero discesserunt convivae, *ancillae cibum multum, & mensam, & pocula auferebant.* Singulare autem illud est convivium, quod apud Menelaum celebratum inducit. Nempe post coenam confabulantes facit; deinde lotos rursus facit coenantes, & post lamenta rursus cibi capiendi mentionem facientes. Illorum quidem sententiae, qui removeri solitas mensas aiunt, repugnare videtur ille versus ex postremo Iliadis libro:

Potabat, comedebat, adhuc nec mensa remota.

Verum ille sic legendus est:

Potabat, comedebat adhuc, nec mensa remota:

ἢ τὸν καιρὸν αἰτιᾶσθαι τὸν παρόντα δεῖ. πῶς γὰρ ἦν πρέπον τῷ Ἀχιλλεῖ πενθοῦντι παρακεῖσθαι τράπεζαν, καθάπερ τοῖς εὐωχουμένοις, παρ' ὅλην τὴν συνουσίαν; Παρετίθεντο δὲ οἱ μὲν ἄρτοι σὺν τοῖς κανοῖς· τὰ δὲ δεῖπνα, κρέα μόνον ἦν ὀπτά. „ Ζωμὸν δὲ [1] οὐκ ἐποίει Ὅμηρος, θύων βοῦς·

οὐδ' ἧψε κρέα,

c οὐδ' ἐγκέφαλον· ὤπτα δὲ καὶ τὰς κοιλίας.
οὕτω σφόδρ' ἦν ἀρχαῖος" — — Ἀντιφάνης φησί.

Καὶ τῶν κρεῶν δὲ μοῖραι ἐνέμοντο. ὅθεν ἐΐσας φησὶ τὰς δαῖτας, ἀπὸ τῆς ἰσότητος. τὰ γὰρ δεῖπνα, δαῖτας ἔλεγον, ἀπὸ τοῦ δατεῖσθαι· οὐ μόνον τῶν κρεῶν διανεμομένων, ἀλλὰ καὶ τοῦ οἴνου· XXI. Portiones aequales.

Ἤδη μὲν δαιτὸς κεκορήμεθα θυμὸν ἐΐσης.

καὶ,

Χαῖρ' Ἀχιλεῦ, δαιτὸς μὲν ἐΐσης οὐκ ἐπιδευεῖς.

1 Ζωμὸν γὰρ malim.

aut praesens tunc tempus in caussa fuisse dicendum. Quo pacto enim decebat, Achilli lugenti mensam per totum convivium esse adpositam, quemadmodum illis qui laeti epulantur? Adponebantur autem panes cum ipsis canistris: caeteri vero cibi nonnisi carnes erant assae. *Homerus enim, boves mactans*, ut ait Antiphanes:

nec iuscula parabat, nec elixabat carnes,
nec cerebrum; sed assabat ipsos etiam ventriculos:
adeo priscus erat.

21. Convivarum porro cuique sua carnum portio distribuebatur. Unde ἐΐσας dicit δαῖτας, ab *aequalitate*: nam epulas δαῖτας adpellabant, a *distribuendo*; cum non carnes solum distribuerentur, sed & vinum.

Iam quidem epulis saturavimus animum aequalibus.

Et:

Salve, Achilles; epulorum quidem aequalium non indigemus.

ἐκ τούτων δ' ἐπείσθη Ζηνόδοτος, δαῖτα ἐΐσην τὴν
ἀγαθὴν λέγεσθαι. ἐπεὶ γὰρ ἡ τροφὴ τῷ ἀνθρώπῳ d
ἀγαθὸν [1] ἀναγκαῖον ἦν, ἐπεκτείνας φησὶν εἴρηκεν ἐΐσην.
Ἐπεὶ οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι, οἷς δὴ οὐ παρῆν ἄφθονος
τροφὴ, ἄρτι φαινομένης, ἀθρόον ἐπ' αὐτὴν ἰόντες βίᾳ
ἥρπαζον, καὶ ἀφηροῦντο τοὺς ἔχοντας· καὶ μετὰ τῆς
ἀκοσμίας ἐγένοντο καὶ φόνοι. ἐξ ὧν εἰκὸς λεχθῆναι καὶ
τὴν ἀτασθαλίαν, ὅτι ἐν ταῖς θαλίαις τὰ πρῶτα
ἐξημάρτανον οἱ ἄνθρωποι εἰς ἀλλήλους. ὡς δὲ παρεγί-
νετο αὐτοῖς πολλὴ ἐκ τῆς Δήμητρος, διένεμον ἑκάστῳ
ἴσην, καὶ οὕτως εἰς κόσμον ἦλθε τοῖς ἀνθρώποις τὰ δόρ- e
πα. διὸ ἄρτου τε ἐπίνοια, πέμματός τε εἰς ἴσον διαμε-
μοιραμένου, [2] καὶ τοῖς διαπίνουσιν ἄλεισα· καὶ γὰρ
ταῦτα ἐς ἴσον χωροῦντα ἐγίνετο. ὥς τε ἡ τροφὴ δαὶς
ἐπὶ τῷ δαίεσθαι λέγεται, ὅ ἐστι διαμοιρᾶσθαι ἐπί-

1 Vulgo ἀγαθὴ ἀναγκαῖον. 2 διαμεμοιραμένων edd.

His persuasus Zenodotus, δαῖτα ἐΐσην, *bonum epulum* dici existimavit: quoniam enim cibus bonum homini necessarium, dilatato vocabulo, ait, ἐΐσην dixit. Caeterum primi homines, quibus scilicet non suppetebat larga cibi copia, si quando iam adparebat, confertim in illum se coniicientes vi rapiebant, & aliis habentibus eripiebant; cum qua petulantia caedes etiam subinde erant coniunctae. E quo etiam verosimile est *flagitiosam petulantiam* ἀτασθαλίαν olim dictam fuisse, quod ἐν ταῖς θαλίαις (id est, *in publicis conviviis*) primum talia facinora in se invicem patrare consuevissent. Sed postquam Cereris beneficio largior eis cibi copia adfuit, ex aequo singulis distribuebant; quae res ad modestiam coenas revocavit. Inde & panis inventio, & placentarum ex aequo distributarum; & pocula bibentibus distributa: nam & haec pari capacitate erant. Itaque *cibus* δαὶς vocabatur, propter τὸ δαίεσθαι, id est, eo quod *ex aequo divideretur*; &,

στης· καὶ ὁ τὰ κρέα ὀπτῶν, δαιτρὸς, ἐπεὶ ἴσην ἑκάστῳ μοῖραν ἐδίδου. Καὶ ἐπὶ μόνων ἀνθρώπων δαῖτας λέγει ὁ ποιητὴς, ἐπὶ δὲ θηρίων οὐκ ἔτι. ἀγνοῶν δὲ ταύτης τῆς φωνῆς τὴν δύναμιν ὁ Ζηνόδοτος, ἐν τῇ κατ' αὐ-
f τὸν ἐκδόσει γράφει,

— — αὐτοὺς δ' ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν,
οἰωνοῖσί τε δαῖτα. —

τὴν τῶν γυπῶν καὶ τῶν ἄλλων οἰωνῶν τροφὴν οὕτω καλῶν, μόνου ἀνθρώπου χωροῦντος τὸ ἴσον ἐκ τῆς πρό-
a σθεν βίας. διὸ καὶ μόνου τούτου ἡ τροφὴ, δαίς· καὶ μοῖρα, τὸ ἑκάστῳ διδόμενον. Οὐκ ἔφερον δὲ οἴκαδε οἱ παρ' Ὁμήρῳ δαιτυμόνες τὰ λειπόμενα, ἀλλὰ κορεσθέντες κατέλιπον παρ' οἷς ἦν ἡ δαίς· καὶ ἡ ταμία λαβοῦσα

qui carnes aſſabat, δαιτρὸς, quoniam aequam portionem cuique diſtribuebat. Vocabulo autem δαὶς ſolummodo de hominum cibo utitur poëta, de ferarum non item. Cuius vocabuli vim parum perſpiciens Zenodotus, in ſua Homeri editione ſcribit:

— αὐτοὺς δ' ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν,
οἰωνοῖσί τε δαῖτα. — Id eſt:
Ipſos obiecit canibus laniandos;
atque e p u l a s *avibus:*

vulturum cibum aliarumque avium ſic adpellans; cum tamen in ſolum hominem cadat, *aequalitatis* eſſe ſervantem poſt violentiam, quae ſuperioribus temporibus obtinuerat: quare & huius unius cibus δαὶς fuerit nominandus; & μοῖρα ſive *portio*, id quod unicuique distribuitur. Reliquias vero epularum apud Homerum non ſecum domum aſportant convivae; ſed, poſtquam ſatiati ſunt, relinquunt eas apud convivatorem: eaſque ancilla penuaria ſive proma reconditas adſervat, ut, ſi

εἶχεν, ἵνα, ἄν τις ἀφίκηται ξένος, ἔχοι δοῦναι αὐτῷ.

XXII. Καὶ ἰχθύσι δὲ Ὅμηρος ποιεῖ χρωμένους τοὺς τότε, καὶ ὄρνισι. κατὰ γοῦν τὴν Θρινακίαν οἱ Ὀδυσσέως ἑταῖροι θηρεύουσιν

Piscatores apud Homerum.

ἰχθῦς, ὄρνιθάς τε, φίλας θ' ὅ τι χεῖρας ἵκοιτο
γναμπτοῖς ἀγκίστροισιν.

οὐ γάρ [1] ἐν τῇ Θρινακίᾳ ἐκεχάλκευτο τὰ ἄγκιστρα, ἀλλ' ἐπεφέροντο ἐν τῷ πλῷ δηλονότι· ὥς τε ἦν αὐτοῖς b θήρας ἰχθύων ἐπιμέλεια καὶ τέχνη. εἰκάζει δὲ καὶ τοὺς ὑπὸ Σκύλλης ἁρπαζομένους Ὀδυσσέως ἑταίρους ἰχθύσι προμήκει ῥάβδῳ ἁλισκομένοις, καὶ θύραζε ῥιπτομένοις. οὕτω καὶ ταύτην τὴν τέχνην ἀκριβοῖ μᾶλλον τῶν τοιαῦτα προηγουμένως ἐκδεδωκότων ποιήματα, ἢ καὶ συγγράμματα· Καικίλιον λέγω τὸν Ἀργεῖον, καὶ Νουμήνιον τὸν Ἡρακλεώτην, Παγκράτην [2] τὸν Ἀρκάδα, Ποσειδώνιον τὸν Κορίνθιον, καὶ τὸν ὀλίγῳ πρὸ ἡμῶν γενόμενον Ὀππιανὸν τὸν Κίλικα. τοσούτοις γάρ c

Scriptores rei piscatoriae.

1 Pro οὐ γὰρ, οὐ δὲ malebam, *nec vero*. 2 Vulgo Παγκράτιον.

quis novus hospes adveniat, habeat quod dare possit.

22. Facit autem Homerus etiam piscibus vescentes, & avibus. In Trinacria quidem sodales Ulyssis venantur

Pisces, avesque, & quidquid in manus venisset,
aduncis hamis.

Nec enim in Trinacria fabricati erant hami, sed isti eos in navibus secum advexerant; ut piscandi studiosos peritosque fuisse adpareat. Praeterea, quos abripuit Scylla socios Ulyssis, hos confert poëta cum *piscibus longa virga captis, & foras eiectis.* Ita & hanc artem adcuratius Homerus tenuit, quam qui ex professo de Re piscatoria carmina aut commentarios composuerunt: Caecilium dico Argivum, Numenium Heracleotam, Pancratem Arcadem, Posidonium Corinthium, &, qui paullo ante nos exstitit, Oppianum Cilicem. Tot enim poëtarum, qui

ἐντύχομεν ἐποποιοῖς, Ἁλιευτικὰ γεγραφόσι· καταλογάδην δὲ, τῷ Σελεύκου τοῦ Ταρσέως, καὶ Λεωνίδου τοῦ Βυζαντίου, καὶ Ἀγαθοκλέους τοῦ Ἀτρακίου.[1] Οὐ μνημονεύει δὲ τοιαύτης ἐδωδῆς ἐπὶ τῶν δείπνων, ὡς οὐκ οἰκείας νομιζομένης τῆς τροφῆς τοῖς ἐν ἀξιώμασιν ἥρωσι κειμένοις, ὡς οὐδὲ τῆς τῶν νεογνῶν ἱερείων. Οὐ μόνον δὲ ἰχθύσιν, ἀλλὰ καὶ ὀστρείοις ἐχρῶντο· καί τοι τῆς τούτων ἐδωδῆς οὐ πολὺ ἐχούσης τὸ ὠφέλιμον καὶ ἡδὺ, ἀλλὰ κἀν τῷ
d βυθῷ κατὰ βάθος κειμένων. καὶ οὐκ ἔστιν εἰς ταῦτα ἄλλῃ τινὶ τέχνῃ χρήσασθαι, ἢ δύντα κατὰ βυθοῦ.

— Ἦ μάλ' ἐλαφρὸς ἀνὴρ ὃς ῥεῖα κυβιστᾷ.

ὃν καὶ λέγει πολλοὺς ἂν κορέσαι, τήθεα διφῶντα.

Ἑκάστῳ δὲ τῶν δαιτυμόνων παρ' Ὁμήρῳ παράκειται πο[τήριον. Δημοδόκῳ][2] γοῦν παρατίθεται κάνεον, καὶ τράπεζα, καὶ δέπας,

XXIII. Homerici convivii ratio.

1 Poſtremum nomen Suidas dedit. 2 Perperam vulgo, & invitis msstis, παράκειται. καὶ τῇ γοῦν παρατίθ.

heroicis verſibus Artem piſcatoriam complexi ſunt, libros tractavimus: quibus accedunt, qui ſoluta oratione ſcripſere, Seleucus Tarſenſis, Leonidas Byzantius, Agathocles Atracius. At eiuſmodi eduli in coenis heroum nuſquam Homerus meminit, quemadmodum nec tenellorum animantium pullorum; utpote ciborum, qui parum convenientes haberentur heroibus in dignitate conſtitutis. Nec vero piſcibus tantum, ſed & oſtreis utebantur, quamquam nec admodum ſalubribus, nec guſtu ſuavibus, ad haec in imo fundo maris iacentibus. Nec vero alia arte haec capi poſſunt, niſi ut in altum quis ſubeat urineturque.

Profecto perquam agilis vir, qui tam facile urinatur:

quem eumdem ait multos ſatiaſſe, *oſtrea quaeritantem.*

23. Singulis convivarum apud Homerum adponitur *poculum.* Demodoco quidem adponitur caniſtrum, menſa, & *poculum,*

— πιεῖν ὅτε θυμὸς ἀνώγει.

Ἐπιστέφονται δὲ ποτοῖο οἱ κρητῆρες· ἤτοι, ὑπερχειλεῖς οἱ κρατῆρες ποιοῦνται, ὥς τε διὰ τοῦ ποτοῦ ἐπιστεφανοῦσθαι. καὶ ταῦτα ἔπρασσον, πρὸς οἰωνοῦ τιθέμενοι. e κοῦροι δὲ διανέμουσι

πᾶσιν, ἐπαρξάμενοι δεπάεσσι.

τὸ δὲ πᾶσιν, οὐ τοῖς ποτηρίοις, ἀλλὰ τοῖς ἀνδράσιν. Ἀλκίνους γοῦν τῷ Ποντονόῳ φησί· „Μέθυ διάνειμον [1] πᾶσιν ἀνὰ μέγαρον.“ Καὶ ἑξῆς ἐπάγει·

Νώμησαν δ' ἄρα πᾶσιν, ἐπαρξάμενος δεπάεσσιν.

Εἰσὶ δὲ καὶ τοῖς ἀρίστοις, κατὰ δεῖπνα, τιμαί. Τυδείδης γοῦν καὶ κρέασι καὶ πλείοις δεπάεσσι τιμᾶται· καὶ Αἴας νώτοισι διηνεκέεσσι γεραίρεται· καὶ οἱ βασι- f λεῖς δὲ τοῖς αὐτοῖς. — „Νῶτα βοὸς, - - τά ῥά οἱ πάρθεσαν αὐτῷ·“ — Μενελάῳ δηλονότι. καὶ Ἰδομενέα δὲ

1 Verbum varie vulgo vel corruptum vel truncatum.

quo bibat, quoties animus iusserit.

Coronantur porro *vino crateres*, id eſt, ita replentur, ut vinum labra exſuperet, ut quaſi coronam e liquore impoſitam habeant. Idque faciebant boni ominis gratia. Tum *pueri diſtribuunt*

omnibus, auſpicantes poculis.

Quibus in verbis illud *omnibus* non ad *pocula* refertur, ſed ad viros. Alcinous quidem Pontonoo dicit: *vinum diſtribue omnibus per domum;* & dein ſubiicit:

Diſtribueruntque omnibus, auſpicantes poculis.

Sunt autem in conviviis ſui praeſtantioribus viris honores. Itaque Diomedes & carnibus honoratur, & pluribus poculis; & Aiaci, honoris cauſſa, longa boum terga adponuntur: idemque honos regibus habitus; quo ſpectat quod ait: *Terga bovis, — — quae ſcilicet ipſi*, nempe Menelao, *adpoſuerant.* Pariter Idomeneum & Agamemno-

καὶ Ἀγαμέμνονα „πλείῳ ἀεὶ δέπαϊ" τιμᾷ. καὶ Σαρπηδὼν δὲ, παρὰ Λυκίοις, τοῖς αὐτοῖς τιμᾶται, καὶ ἕδρῃ, καὶ κρέασιν. Ἦν δέ τις αὐτοῖς καὶ διὰ τῆς προπόσεως ἀσπασμός. οἱ γοῦν θεοὶ —

χρυσέοις δέπαεσσι

δειδέχατ' ἀλλήλους. —

ἤτοι ἐδεξιοῦντο, προπίνοντες ἑαυτοῖς ταῖς δεξιαῖς. καί τις δὲ „δείδεκτ' Ἀχιλλέα" ἀντὶ τοῦ, ἐδεξιοῦτο· ὅ ἐστιν, προέπινεν αὐτῷ, τῇ δεξιᾷ διδοὺς τὸ ποτήριον. Ἐδωροῦντο δὲ καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῶν μοίρας, οἷς ἠβούλοντο· ὡς Ὀδυσσεὺς, νώτου ἀποπροταμὼν, οὗ αὐτῷ παρέθεντο, τῷ Δημοδόκῳ.

Ἐχρῶντο δ' ἐν τοῖς συμποσίοις, καὶ κιθαρῳδοῖς καὶ ὀρχησταῖς· ὡς οἱ μνηστῆρες. καὶ παρὰ Μενελάῳ, XXIV. Cantores apud Homerum.

— — ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδός.

„δύω δὲ κυβιστητῆρες μολπῆς ἐξάρχοντες, ἐδίνευον." - μολπῆς δὲ, ἀντὶ τοῦ, παιδιᾶς. Σῶφρον δέ τι ἦν τὸ τῶν

nem *pluribus semper poculis* honorat: & Sarpedon apud Lycios eisdem donatur, atque etiam sedili, & carnibus. Erat vero illis & mos salutandi se mutuo per propinationem. Nam & Dii

mutuo excipiunt sese pateris fulgentibus auro;

id est, porrectis dextris salutant, & potum propinant. Et Achillem δείδεκτο nonnemo, id est, ἐδεξιοῦτο, *propinavit illi, dextra offerens poculum.* Porro de sua quisque portione largiebatur quibus libitum esset: veluti Ulysses, de tergo sibi adposito partem rescissam dans Demodoco.

24. Adhibebantur etiam in conviviis citharoedi & saltatores; ut apud procos. Et apud Menelaum

cantabat divinus cantor;

& duo saltatores, cantum auspicantes, saltabant. Quo loco μολπὴν, *cantum* dicit, pro *ludo* illo *saltatorio.* Erat autem

ἀοιδῶν γένος, καὶ φιλοσόφων διάθεσιν ἐπέχον. Ἀγα- b
μέμνων οὖν τὸν ἀοιδὸν καταλείπει τῇ Κλυταιμνήστρᾳ φύλακα, καὶ παραινετῆρά τινα. ὃς, πρῶτον μὲν, ἀρετὰς γυναικῶν διερχόμενος, ἐνέβαλλέ τινα φιλοτιμίαν εἰς καλοκαγαθίαν· εἶτα, διατριβὴν παρέχων ἡδεῖαν, ἀπεπλάνα τὴν διάνοιαν φαύλων ἐπινοιῶν. διὸ Αἴγισθος οὐ πρότερον διέφθειρε τὴν γυναῖκα, πρὶν τὸν ἀοιδὸν ἀποκτεῖναι ἐν νήσῳ ἐρήμῃ. τοιοῦτός ἐστι καὶ ὁ παρὰ τοῖς μνηστῆρσιν ἀείδων ἀνάγκῃ· ὃς τοὺς ἐφεδρεύοντας τῇ Πηνελόπῃ ἐβδελύττετο. κοινῶς δέ που πάντας τοὺς ἀοι- c
δοὺς αἰδοίους τοῖς ἀνθρώποις εἶναί φησι,

— — — τοὔνεκ᾽ ἄρα σφέας
οἴμας Μοῦσ᾽ ἐδίδαξε, φίλησέ τε φῦλον ἀοιδῶν.

Ὁ δὲ παρὰ Φαίαξι Δημόδοκος ᾄδει Ἄρεος καὶ Ἀφροδίτης συνουσίαν, οὐ διὰ τὸ ἀποδέχεσθαι τὸ τοιοῦτον πά-

modeſtum *Cantorum* genus, philoſophorum quodammodo vice fungens. Quare uxori Clytemneſtrae cantorem Agamemnon, ut cuſtodem & monitorem aliquem, relinquit: qui primum quidem laudes foeminarum exſequens, illarum exemplo honeſti bonique deſiderium excitaret; deinde iucundam oblectationem adferendo, ab improbis cogitationibus averteret earumdem animos. Itaque non prius Clytemneſtram Aegiſthus corrupit, quam occiſo deſerta in inſula cantore. Eiuſmodi fuit & is, qui apud procos invitus coactuſque canens, inſidiantes illos caſtitati Penelopes exſecrabatur. Omnino vero cunctos fere cantores venerandos hominibus eſſe ait,

— — — eo quod ipſos
cantus Muſa docuit, amavitque genus cantorum.

Apud Phaeacas autem Demodocus Martis & Veneris concubitum canit, non quod tale facinus probet, ſed

θος, ἀλλ' ἀποτρέπων αὐτοὺς παρανόμων ὀρέξεων· εἰδὼς ἐν τρυφερῷ τινι βίῳ τεθραμμένους, κἀντεῦθεν ὁμοιότατα τοῖς τρόποις αὐτῶν τὰ πρὸς ἀνάπαυσιν προφέρων. d καὶ τοῖς μνηστῆρσιν ᾄδει πρὸς τὴν αὐτῶν βουλὴν [1] ὁ Φήμιος νόστον Ἀχαιῶν. καὶ αἱ Σειρῆνες δὲ ᾄδουσι τῷ Ὀδυσσεῖ τὰ μάλιστα αὐτὸν τέρψοντα, καὶ τὰ οἰκεῖα τῇ φιλοτιμίᾳ αὐτοῦ καὶ πολυμαθείᾳ λέγουσαι. „Ἴσμεν γὰρ, φασὶ, τά τ' ἄλλα, καὶ

— ὅσσα γένηται ἐν χθονὶ πολυβοτείρῃ. "

Ὀρχήσεις δ' εἰσὶ παρ' Ὁμήρῳ, αἱ μέν τινες τῶν κυβιστήρων, [2] αἱ δὲ διὰ τῆς σφαίρας· ἧς τὴν εὕρεσιν Ἀγαλλὶς [3] ἡ Κερκυραία, γραμματικὴ, Ναυσικάᾳ ἀνατίθησι, ὡς πολίτιδι χαριζομένη· Δικαίαρχος δὲ Σικυωνίοις· Ἵππασος δὲ Λακεδαιμονίοις ταύτην τε e καὶ τὰ γυμνάσια πρώτοις. ταύτην δὲ μόνην τῶν ἡρωΐ- XXV. Pilae ludus.

1 συμβουλὴν suspicatus sum, idque in lat. vers. expressi. 2 Rectius fuerit κυβιστητήρων. 3 Rectius forsan Ἀναγαλλίς.

ut ab improbis cupiditatibus illos abstrahat: quos cum nosset luxuriosae vitae innutritos, ideo moribus ipsorum simillima recitabat, quibus vitia eorum reprimeret. Apud procos Phemius, ipsorum admonendorum caussa, reditum canit Achivorum. Ulyssi vero Sirenes canunt ea quae maxime illum oblectarent, eaque dicunt quae digna essent studio illius & multiplici scientia. *Scimus enim*, inquiunt, *& alia omnia, &*

quaecumque in alma terra existunt.

25. Saltationes apud Homerum peraguntur vel a rotatoribus, vel cum pila. *Pilae* inventionem Agallis [sive Anagallis] Corcyraea, grammatica, Nausicaae tribuit, populari nimirum suae gratificatura: Dicaearchus vero Sicyoniis: Hippasus autem & huius & aliarum exercitationum primos auctores Lacedaemonios perhibet. Caeterum solam ex heroidibus Nausicaam pila ludentem

δων Ὅμηρος παράγει σφαιρίζουσαν. Διαβόητοι δὲ ἐπὶ σφαιρικῇ [1] Δημοτέλης, ὁ Θεόγνιδος τοῦ Χίου σοφιστοῦ ἀδελφὸς, καί τις Χαιρεφάνης· ὃς ἀσελγεῖ τινι νέῳ παρακολουθῶν, οὐ διελέγετο μὲν, ἐκώλυε δὲ πράττειν τὸν νεανίσκον. εἰπόντος δὲ, ὅτι, Χαιρέφανες, ἐὰν παύσῃ ἀκολουθῶν, πάντα σοι ἔσται παρ' ἡμῶν· Ἐγὼ δ' ἂν, ἔφη, σοὶ διαλεχθείην; Τί οὖν, εἶπε, παρακολουθεῖς; Χαίρω σε θεωρῶν, ἔφη· τὸ δὲ ἦθος οὐ δοκιμάζω. f

Ὅτι τὸ φουάλικλον καλούμενον (ἦν δὲ, ὡς ἔοικε, σφαιρισκόν τι) εὗρεν Ἀττικὸς Νεαπολίτης, παιδοτρίβης γυμνασίας ἕνεκα Πομπηΐου Μάγνου.[2] Τὸ δὲ καλούμενον διὰ τῆς σφαίρας ἁρπαστὸν, Φαινίνδα ἐκαλεῖτο, ὃ ἐγὼ πάντων μάλιστα ἀσπάζομαι.

XXVI. Πολὺ δὲ τὸ σύντονον καὶ καματηρὸν τῆς περὶ την

1 Forf. σφαιριστικῇ. 2 Defideratur iftud Fragm. in edd. Rectius vero φόλλικλον fuerit, quam φουάλικλον.

Homerus inducit. Eodem ludo vero celebris fuit Demoteles, Theognidis Chii fophiftae frater, & Chaerephanes quidam; qui, cum adolefcentulum fequeretur impudicum, nec rem cum illo habuit, & ipfum, ne foedi quid committeret, prohibuit: dicente vero adolefcentulo, *Si me fequi defines, Chaerephanes, omnia tibi a me parata funt;* refpondit ille, *Ego vero tecum rem haberem! Quid ergo*, inquit, *me fequeris? Adfpectu tuo*, ait, *delector; fed mores improbo.*

Folliculus qui vocatur (eft autem, ut videtur, parva aliqua pila) inventus eft ab Attico Neapolitano, qui Pompeii Magni exercitiorum fuerat magifter. Quod vero in pilae ludo *Harpaftum* vocant, Phaeninda olim adpellabatur; quo genere ego omnium maxime delector.

26. Habet autem multum laboris contentionifque cer-

σφαιριστικῆς ἁμίλλης, τό τε κατὰ τοὺς τραχηλισμοὺς ῥωμαλέον. Ἀντιφάνης· Pilae ludus.

Οἴμοι κακοδαίμων, τὸν τράχηλον ὡς ἔχω. [1]

Διηγεῖται δὲ τὴν Φαινίνδα παιδιὰν οὕτως Ἀντιφάνης·

a — — — Σφαῖραν λαβὼν,
τῷ μὲν διδοὺς ἔχαιρε, τὸν δ' ἔφευγ' ἅμα,
τοῦ δ' ἐξέκρουσε, τὸν δ' ἀνέστησεν πάλιν,
κλαγκταῖσι φωναῖς· — — —
Ἔξω, μακρὰν, παρ' αὐτὸν, ὑπὲρ αὐτὸν, κάτω,
ἄνω, βραχεῖαν ἀπόδοσιν ἐγκαταστρέφει. [2]

Ἐκαλεῖτο δὲ Φαινίνδα, ἀπὸ τῆς ἀφέσεως τῶν σφαιριζόντων· ἢ ὅτι εὑρετὴς αὐτοῦ, [3] ὥς φησιν Ἰόβας ὁ Μαυρούσιος, Φαινέστιος ὁ παιδοτρίβης. καὶ Ἀντιφάνης·

Φαινίνδα παίζων ἦεν ἐς Φαινεστίου.

1 Deest iste versus edd. cum praeposito *Antiphanis* nomine. 2 Desunt editis duo posteriores versus. 3 *αὐτῆς* exspectasses. Sed nec alia satis hic emendata esse videntur.

tamen eorum qui pila ludunt, & violentas inprimis cervicis inflexiones. Unde illud apud Antiphanem:

Heu me miserum! quam mihi cervix dolet!

Describit vero phaenindae ludum idem Antiphanes his verbis:

Acceptam pilam
huic laetus dedit, illum simul effugit;
huius (pilam) *repulit, illum de statu deiecit,*
magnis cum clamoribus: — —
extra; procul; praeter illum; ultra illum; deorsum;
sursum; brevem redditionem contra intorquet.

Phaeninda vero [itemque *Ephetinda*] nominata a proiectione ludentium; sive quod inventor eius, ut Iuba Maurus ait, Phaenestius fuerat, exercitiorum magister. Consentit Antiphanes:

Phaeninda lusurus, Phaenestii gymnasium adiit.

Ἐφρόντιζον δὲ εὐρυθμίας οἱ σφαιρίζοντες. Δημόξενος οὖν b
φησί·

— Νεανίας τις ἐσφαίριζεν εἷς,
ἐτῶν ἴσως [γενόμενος] ἑπτακαίδεκα,
Κῷος· θεοὺς γὰρ φαίνεθ' ἡ νῆσος φέρειν.
ὃς ἐπεί ποτ' ἐμβλέψειε τοῖς καθημένοις,
ἢ λαμβάνων τὴν σφαῖραν, ἢ διδοὺς, ἅμα
πάντες ἐβοῶμεν. ἡ δὲ δὴ [1] εὐρυθμία,
τό τ' ἦθος, ἥ τε τάξις, [ἥ τε χάρις,] ὅση
ἐν τῷ τι λέγειν ἢ πράττειν ἐφαίνετο,
τέρας ἐστὶ κάλλους, ἄνδρες· οὔτ' ἀκήκοα
ἔμπροσθεν, οὔθ' ὥρακα τοιαύτην χάριν. c
κακὸν ἄν τι μεῖζον ἔλαβον, εἰ πλείω χρόνον
ἔμεινα· καὶ νῦν δ' οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκῶ.

Ἐσφαίριζε δ' οὐκ ἀηδῶς καὶ Κτησίβιος Χαλκιδεὺς,

1 δὴ abest vulgo. Mox dein τὸ δὲ ἦθος habent mssti nostri. Desunt autem vulgo verba in his versibus uncis inclusa.

Studiose vero curabant pila ludentes, ut concinni essent motus corporis. Igitur Demoxenus ait:

Iuvenis aliquis pila ludebat,
annorum fere septemdecim,
Cous: videtur enim Deos ferre haec insula.
Is quoties adsidentes nos adspiceret,
vel sumens pilam, vel dans; continuo
adclamabamus omnes. Tanta concinnitas,
tanta morum modestia, & venusta gratia,
seu diceret quidpiam, seu faceret, elucebat,
ut nihil esset supra, o viri: neque ego audivi
umquam, aut vidi, talem gratiam.
Maius quoddam malum accepissem, si diutius
substitissem: etiamque nunc haud satis mentis compos mihi esse videor.

Pila non ineleganter etiam ludebat Ctesibius Chalciden-

φιλόσοφος· καὶ πολλοὶ διὰ τὴν σφαιρικὴν[1] αὐτῷ συναπεδύοντο τῶν Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως φίλων. Συνέγραψε δὲ περὶ σφαιριστικῆς Τιμοκράτης ὁ Λάκων.

Οἱ Φαίακες δὲ παρ' Ὁμήρῳ καὶ ἄνευ σφαίρας ὠρχοῦντο. καὶ ὀρχοῦνταί που ἀνὰ μέρος πυκνῶς· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ, XXVII. Saltationis varia genera.

d Τάρφε' ἀμειβόμενοι, — ἄλλων ἐφεστώτων καὶ ἐπικροτούντων τοῖς λιχανοῖς δακτύλοις, ὅ φησι ληκεῖν. Οἶδε δὲ ὁ ποιητὴς καὶ τὴν πρὸς ᾠδὴν ὄρχησιν. Δημοδόκου γοῦν ᾄδοντος, κοῦροι πρωθῆβαι ὠρχοῦντο. καὶ ἐν τῇ Ὁπλοποιΐᾳ δὲ, παιδὸς κιθαρίζοντος, ἄλλοι δ' ἐν....[2] μολπῇ τε ὀρχηθμῷ τε ἔσκαιρον. ὑποσημαίνεται δὲ ἐν τούτοις ὁ ὑπορχηματικὸς τρόπος, ὃς ἤνθησεν ἐπὶ Ξενοδήμου, καὶ Πινδάρου. καὶ ἔστιν ἡ τοιαύτη ὄρχησις, μίμησις τῶν ὑπὸ τῆς λέξεως ἑρμηνευομένων πραγμάτων·

1 σφαιριστικὴν malim. 2 Sic alter ex noſtris codd. Alter δ' ἐναντίοισι, unde δ' ἐναντίοι ἀλλήλοισι ſuſpicari licebat. δ' ἐν μανίᾳ edd. vett. δ' ὁμαρτῇ Caſaub. in contextu; δ' ἐν ἁρμονίᾳ idem in Comm.

ſis, philoſophus; cum quo multi ex Antigoni regis amicis in arenam deſcendebant. De Pilae ludo librum ſcripſit Timocrates Lacedaemonius.

27. Phaeaces vero apud Homerum etiam abſque pila ſaltabant: ſaltantque alicubi ita, ut *frequenter vices alternent;* hoc eſt enim quod ait τάρφε' ἀμειβόμενοι· — aliis adſtantibus, & indicibus digitis *adplaudentibus;* quod ληκεῖν ille dicit. Novit vero poëta etiam Saltationem ad Cantum. Nam Demodoco cantante, ſaltant pueri primam pubertatem ingreſſi. Et in libro, qui *Armorum fabricatio* inſcribitur, puer pulſat citharam, & alii ex adverſo invicem cum cantu & ſaltatione tripudiant. Quibus ſignificatur *Hyporchematicus* qui dicitur *modus*, qui ſub Xenodemo floruit & Pindaro. Et eſt hoc ſaltationis genus imitatio actionum, quae verbis exponuntur: quam

ἣν παρίστησι γινομένην Ξενοφῶν ὁ καλὸς, ἐν τῇ Ἀναβάσει, ἐν τῷ παρὰ Σεύθῃ τῷ Θρᾳκὶ συμποσίῳ. Φησὶ γοῦν· „Ἐπειδὴ σπονδαὶ ἐγένοντο καὶ ἐπαιώνισαν, ἀνέστησαν πρῶτοι Θρᾷκες, καὶ πρὸς αὐλὸν ὠρχοῦντο σὺν ὅπλοις, καὶ ἥλλοντο ὑψηλά τε καὶ κούφως, καὶ ταῖς μαχαίραις ἐχρῶντο. τέλος δ' ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παίει, ὡς πᾶσι δοκεῖν πεπληγέναι τὸν ἄνδρα. ὁ δ' ἔπεσε τεχνικῶς πως, καὶ πάντες [1] ἀνέκραγον. καὶ ὁ μὲν, σκυλεύσας τὰ ὅπλα τοῦ ἑτέρου, ἐξῄει ᾄδων Σιτάλκαν. ἄλλοι δὲ τῶν Θρᾳκῶν τὸν ἕτερον ἐξέφερον, ὡς τεθνηκότα· ἦν δὲ οὐδὲν πεπονθώς. μετὰ τοῦτο [2] Αἰνιᾶνες καὶ Μάγνητες ἀνέστησαν, οἳ ὠρχοῦντο τὴν Καρπαίαν καλουμένην, ἐν τοῖς ὅπλοις. ὁ δὲ τρόπος τῆς ὀρχήσεως ἦν ὅδε· [3] ὁ μὲν, παραθέμενος τὰ ὅπλα, σπείρει καὶ ζευγηλατεῖ, πυκνὰ μεταστρεφόμενος, ὡς φοβούμενος· λῃ-

e (margin, line 1) f (margin, line 11)

1 Addit alter e noſtris codd. οἱ συνδειπνοῦντες Παφλαγόνες. 2 Vulgo τοῦτον. 3 ὅδε ignorant edd. vett. cum mss.

ſaltationem elegans Xenophon, in Cyri Expeditione, tradit adhibitam fuiſſe in convivio apud Seuthem Thracem. „Poſtquam Diis, inquit, libatum eſt, paeanaque cecinerant; ſurrexere primi Thraces, & ad tibiam armati ſaltabant, magna levitate in altum ſubſilientes, gladiosque vibrantes. Ad extremum alter alterum feriit, ut graviter vulneratum fuiſſe hominem omnes putarent. Et cecidit ille artificioſa ſimulatione; omneſque exclamarunt. Tum alter iacentem armis ſpoliavit, egreſſuſque eſt, Sitalcam canens: alii vero e Thracibus iſtum, veluti mortuum extulerunt; qui tamen nihil mali erat paſſus. Poſt haec Aenianes & Magnetes prodierunt, quam *Carpaeam* vocant, ſaltationem in armis ſaltantes. Ea ſaltatio huiuſmodi erat. Unus, poſitis armis, ſementem facit, & currum agit bobus iunctum, idemtidem retro ſpectans, veluti metuens. Accedit latro: quo ille emi-

„στὴς δὲ προσέρχεται· ὁ δὲ, ἐπὰν προΐδηται, ἁρπάσας τὰ ὅπλα, μάχεται πρὸ τοῦ ζεύγους ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὸν αὐλόν. καὶ τέλος ὁ λῃστὴς, δήσας τὸν ἄνδρα, τὸ ζεῦγος
1 ἀπάγει. ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ ζευγηλάτης τὸν λῃστήν· εἶτα παρὰ τοὺς βοῦς δήσας, ὀπίσω τὼ χεῖρε δεδεμένον ἐλαύνει. καί τις, Φησὶ, τὸ Περσικὸν ὠρχεῖτο, καὶ κροτῶν τὰς πέλτας ὤκλαζε, [1] καὶ ἐξανίστατο· καὶ ταῦτα πάντα ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὸν αὐλὸν ἐποίει. καὶ Ἀρκάδες δε, Φησὶ, ἀναστάντες, ἐξοπλισάμενοι ἤεσαν ἐν ῥυθμῷ, πρὸς τὸν ἐνόπλιον ῥυθμὸν αὐλούμενοι, καὶ ἐπαιώνισαν, καὶ ὠρχήσαντο.“

Ἐχρῶντο δὲ καὶ αὐλοῖς καὶ σύριγξιν ἥρωες. ὁ γοῦν Ἀγαμέμνων „αὐλῶν συρίγγων τ' ἐνοπὴν“ ἀκούει. εἰς
b δὲ τὰ συμπόσια οὐ παρήγαγε· πλὴν ἐν τῇ Ὁπλοποιΐᾳ, γάμων γινομένων, αὐλῶν μνημονεύει. τοῖς δὲ

XXVIII. Varii mores in conviviis apud Homerum.

1 Commodius apud Xenoph. ὠρχεῖτο κροτῶν τὰς πέλτας, καὶ ὤκλαζε. Sed & alia h. l. in msstis & in ed. Ven. corrupta.

„nus conſpecto, arma capit, & ante currum ita pugnat, ut corporis motus ad tibiae modulos adaptet. Ad extremum vinculis hominem colligat latro, & currum abigit: ſed & nonnumquam praedonem vincit is qui currum agebat, eumque tunc cum bobus iungit, & manibus in tergum revinctis abigit. Quidam etiam (inquit) Perſicam ſaltabat, & colliſis peltis in genua procumbebat, rurſuſque ſurgebat: eaque omnia ad numeros moduloſque tibiae peragebat. Denique & Arcades prodeuntes, armati incedebant ad numerum, paeanaſque canebant, & ſaltabant, motibus militaribus ad tibiae praecentum temperatis.“

28. Utebantur etiam tibiis fiſtuliſque heroës. Agamemnon certe audit „tibiarum fiſtularumque ſtrepitum.“ Sed in convivia eas non introduxit poëta, niſi quod in *Armorum fabricatione*, ubi nuptiae celebrantur, tibiarum

βαρβάροις ἀποδίδωσι τοὺς αὐλούς· παρὰ Τρωσὶν οὖν ἦν αὐλῶν συρίγγων τ' ἐνοπή. Ἔσπενδον δὲ, ἀπὸ τῶν δείπνων ἀναλύοντες· καὶ τὰς σπονδὰς ἐποιοῦντο Ἑρμῇ, καὶ οὐχ, ὡς ὕστερον, Διῒ τελείῳ. δοκεῖ γὰρ Ἑρμῆς ὕπνου προστάτης εἶναι. σπένδουσι δ' αὐτῷ καὶ ἐπὶ ταῖς γλώσσαις, ἐκ τῶν δείπνων ἀπιόντες. προσνέμονται δ' αὐτῷ αἱ γλῶσσαι, διὰ τὴν ἑρμηνείαν. Οἶδε δ' Ὅμηρος καὶ ποικίλας ἐδωδάς. λέγει γοῦν „ἐδωδὴν παντοίην" καὶ

ὄψα, οἷα ἔδουσι διοτρεφέες βασιλῆες.

Οἶδε δὲ καὶ πᾶσαν τὴν νῦν πολυτέλειαν. οἴκων μὲν οὖν λαμπρότατος ὁ Μενελάου. τοιοῦτον δέ τινα ὑφίσταται τῇ κατασκευῇ καὶ λαμπρότητι Πολύβιος Ἰβηρός τινος βασιλέως οἶκον·[1] ὃν καὶ ἐζηλωκέναι λέγει τὴν τῶν Φαιάκων τρυφὴν, πλὴν τοῦ τοὺς κρατῆρας ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας ἑστάναι, πλήρεις οἴνου κριθίνου, ἀργυροῦς ὄντας

Phaeacum luxuria.

1 οἰκίαν vulgo.

meminit. Barbaris vero tibias tribuit: itaque apud Troianos erat ille tibiarum fiſtularumque ſtrepitus. Libabant vero ſoluta coena, libationeſque peragebant Mercurio; non, ut poſterioribus temporibus, Iovi Conſummatori. Videtur enim Mercurius ſomni praeſes eſſe. Libant vero ei & *ſuper linguis*, e coena diſcedentes. Sacrae enim Mercurio ſunt linguae, propter vim elocutionis. Novit vero etiam Homerus ciborum varietatem, ut qui nunc dicat: *Omnigenas epulas;* nunc,

Obſonia qualia edunt Iovis-alumni reges.

Novit vero & omnem noſtri ſeculi magnificentiam. Itaque domorum ſplendidiſſimam facit domum Menelai. Quales Polybius depingit ſtructura & ornamentorum ſplendore inſignes regis cuiuſdam Hiſpani aedes; quem aemulatum fuiſſe ait Phaeacum luxum, niſi quod in media domo pocula ſtabant aurea & argentea, vino hor-

καὶ χρυσοῦς. Ὅμηρος δὲ τοπογραφῶν καὶ τὴν Καλυψοῦς οἰκίαν, ἐκπλήττει τὸν Ἑρμῆν. Ἀπολαυστικὸς δέ ἐστι παρ' αὐτῷ καὶ ὁ τῶν Φαιάκων βίος·

Αἰεὶ γὰρ ἡμῖν δαίς τε φίλη κίθαρίς τε, —

καὶ τὰ ἑξῆς. [καί· „Οὐ γὰρ ἔγω γε κ. τ. λ.] [1] ἃ ἔτη Ἐρατοσθένης οὕτω δεῖν γεγράφθαι φησίν·

Οὐ γὰρ ἔγω γέ τι φημὶ τέλος χαριέστερον εἶναι,
ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ, κακότητος ἀπούσης,
δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ.

κακότητος ἀπούσης, φάσκων, τῆς ἀφροσύνης. ἀδύνατον γὰρ, μὴ φρονίμους εἶναι Φαίακας, οἳ μάλα φίλοι εἰσὶ θεοῖσιν, ὡς ἡ Ναυσικάα [2] φησί.

Καὶ οἱ μνηστῆρες δὲ παρ' αὐτῷ πεσσοῖσι προπάροιθε θυράων ἐτέρποντο, οὐ παρὰ τοῦ Μεγαλοπο- XXIX.

1 Desunt ista vulgo. 2 Vulgo ὁ Ναυσικράτης.

diaceo plena. Homerus vero etiam, ubi Calypsûs domicilium particulatim describit, obstupescentem facit Mercurium. Apud eumdem voluptati dedita est Phaeacum vita:

Semper nobis epulae carae, & cithara, choreaeque,

& quae sequuntur. Tum,

Non enim ego ullum puto eventum esse gratiorem,
quam cum laetitia quidem detineat populum universum,
convivaeque per domum audiant cantorem.

Quos versus Eratosthenes sic scribendos censuit, ut pro *detineat populum universum* legeretur *obtineat*, *absente pravitate*; *pravitatem* intelligens *insipientiam*: fieri enim non posse ait, quin sapientes fuerint Phaeaces, qui *Diis inprimis cari* essent, ut ait Nausicaa.

29. Apud eumdem Homerum proci *ante fores calculorum lusu animum recreant*: non a Megalopolitano Dio-

Calculorum ludus.

λίτου [1] Διοδώρου ἢ Θεοδώρου μαθόντες τὴν πεττείαν, οὐδὲ τοῦ Μιτυληναίου Λέοντος, τοῦ ἀνέκαθεν Ἀθηναίου· ὃς ἀήττητος ἦν κατὰ τὴν πεττευτικὴν, ὥς φησι Φανίας. [2] Ἀπίων δὲ ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἀκηκοέναι φησὶ παρὰ τοῦ Ἰθακησίου Κτήσωνος τὴν τῶν μνηστήρων πεττείαν, οἵα ἦν. ὀκτὼ γὰρ, φησὶ, καὶ ἑκατὸν ὄντες οἱ μνηστῆρες, διετίθεσαν ψήφους ἐναντίας ἀλλήλαις, ἴσας πρὸς ἴσας τὸν ἀριθμὸν, ὅσοι περ ἦσαν καὶ αὐτοί. γίνεσθαι οὖν ἑκατέρωθεν τέσσαρας καὶ πεντήκοντα. τὸ δ' ἀνὰ μέσον τούτων διαλιπεῖν ὀλίγον κενόν· ἐν δὲ τῷ μεταιχμίῳ τούτῳ μίαν τιθέναι ψῆφον, ἣν καλεῖν μὲν αὐτοὺς Πηνελόπην· σκοπὸν δὲ ποιεῖσθαι, εἴ τις βάλοι ψήφῳ ἑτέρᾳ· καὶ κληρουμένων, τὸν λαχόντα στοχάζεσθαι ταύτης. εἰ δέ τις τύχοι, καὶ ἐκκρούσειε πρόσω

1 μεγάλου dant libri nostri. Μεγαρικοῦ suspicari possis ex Eustathio. 2 Φαινίας ed. Casaub.

doro sive Theodoro ludi illius artem edocti, nec a Mitylenaeo Leonte, cuius maiores quidem Athenienses fuerant; quem scribit Phanias invictum fuisse in arte calculis ludendi. Apion vero Alexandrinus, ab Ithacense Ctesone accepisse se ait, qualis fuerit ille calculorum ludus, quo usi sint proci. Scilicet, cum octo supra centum, inquit, fuerint proci; calculos hi disponebant ex adverso alios aliis, numero utrimque pares, ut totus numerus numerum procorum aequaret: fuisse igitur ab utraque parte quatuor & quinquaginta calculos. In horum medio modicum aliquod spatium vacuum relictum: quo in spatio unum fuisse calculum positum, qui *Penelope* ab eis esset adpellatus. Hunc ipsis scopum fuisse, si quis alio calculo ferire posset: iacta sorte, ad hunc scopum collineasse eum cui sors obtigisset. Si quis attigisset Penelopen, antrorsumque e sede sua eam propulis-

τὴν Πηνελόπην, ἀποτίθεσθαι τὴν ἑαυτοῦ εἰς τὴν τῆς βληθείσης καὶ ἐξωσμένης χώραν, ἐν ᾗ πρότερον ἦν· καὶ πάλιν ἐκεῖ στάντα, τὴν Πηνελόπην, ἐν ᾧ τὸ δεύτερον ἐγένετο χωρίῳ, ἐντεῦθεν βαλεῖν τὴν ἑτέραν.[1] εἰ δὲ τύχοι ἄνευ τοῦ μηδεμιᾶς τῶν ἄλλων ψαῦσαι, νικᾷν, καὶ ἐλπίδας ἔχειν πολλὰς, γαμήσειν αὐτήν. τὸν δὲ Εὐρύ-
b μαχον πλείστας εἰληφέναι τοιαύτας νίκας [2] ταύτῃ τῇ παιδιᾷ, καὶ εὔελπιν εἶναι τῷ γάμῳ. Οὕτω δὲ διὰ τὴν τρυφὴν τὰς χεῖρας οἱ μνηστῆρες ἔχουσιν ἁπαλὰς, ὡς μηδὲ τὸ τόξον ἐντεῖναι δύνασθαι. πολυτελεῖς δ' αὐτοῖς καὶ οἱ διακονούμενοι.

Δυνατωτάτη δὲ παρ' Ὁμήρῳ καὶ ἡ τῶν μύρων εὐωδία·

Οὗ καὶ κινυμένοιο Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ,
ἔμπης εἰς γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἵκετ' ἀϋτμή.

1 Aut τῇ ἑτέρᾳ hic suspicabar, aut paulo superius εἰς τὴν Πηνελόπην.
2 Duas voces τοιαύτ. νίκ. ex Eustath. adscivi; item paulo superius vocem ἐκεῖ.

set, hunc deposuisse suum calculum in illius percussae propulsaeque locum, quem illa prius obtinuerat: rursusque, ibi stantem, indidem in Penelopen, eo quo nunc posita erat loco, alterum calculum coniecisse. Quam si rursus ita percussisset, ut nullus de caeteris calculis fuisset tactus, victoriam retulisse hunc, & in magnam spem venisse, uxorem se illam habiturum. Eurymachum vero plurimas eiusmodi victorias hoc ludicro retulisse; eoque maximam spem nuptiarum habuisse. Fuerunt autem, propter delicias, ita molles manus procis, ut ne arcum quidem possent tendere. Quin & famuli eorum sumtuosam vitam agebant.

Nec vero fugit Homerum eximia *suaveolentia unguentorum*:

Quae si modo agitarentur in Iovis solida domo,
ad terram pariter coelumque pervenit illorum halitus.

Καὶ στρωμνὰς δὲ οἶδε διαπρεπούσας. τοιαύτας οὖν Ἀρήτη Ὀδυσσεῖ ὑποστρωννύειν κελεύει· καὶ Νέστωρ αὐ- c
χεῖ πρὸς Τηλέμαχον, πολλῶν τοιούτων εὐπορεῖν.

XXX. Alii poëtae suae aetatis vitia in Troiana tempora transtulerunt.

Τῶν δ' ἄλλων ποιητῶν ἔνιοι, τὰς καθ' αὑτοὺς πολυτελείας καὶ ῥαθυμίας ἀνέπεμπον ὡς οὔσας καὶ κατὰ τὰ Τρωϊκά. Αἰσχύλος οὖν ἀπρεπῶς που παράγει μεθύοντας τοὺς Ἕλληνας, ὡς καὶ τὰς ἀμίδας ἀλλήλοις περικαταγνύναι. λέγει γοῦν·

Ὅδ' ἐστὶν, ὅς ποτ' ἀμφ' ἐμοὶ βέλος
γελωτοποιὸν, τὴν κάκοσμον οὐράνην,
ἔρριψεν, οὐδ' ἥμαρτε. περὶ δ' ἐμῷ κάρᾳ
πληγεῖσ' ἐναυάγησεν ὀστρακουμένη,
χωρὶς μυρηρῶν τευχέων πνέουσ' ἐμοί. d

Καὶ Σοφοκλῆς δὲ ἐν Ἀχαιῶν συνδείπνῳ·

Ἀλλ' ἀμφὶ θυμῷ τὴν κάκοσμον οὐράνην

Atque etiam *lectos* novit *eleganter structos*. Tales quidem Ulyssi sterni iubet Arete; & Nestor apud Telemachum, multos se tales possidere, gloriatur.

30. Ex aliis vero poëtis nonnulli suae aetatis profusiones & ignavas voluptates ad Troiana tempora retulerunt, quasi iam tunc exstitissent. Sic Aeschylus alicubi Graecos [illorum temporum] inducit tam foede ebrios, ut matulas etiam invicem illisas confringant. Cuius haec sunt verba:

Hic est, qui aliquando in me telum
ridiculum, male olentem matulam,
coniecit, nec aberravit: ad meum enim caput
illisa, fractaque est in testas parvulas,
diversum quid ab unguentorum vasis spirans mihi.

Atque etiam Sophocles, in Achivorum convivio:

Ira fremens, graviter olentem matulam

ὶ δ' ἐμοῦ κάρα

ου πνέον.

πο.

τὸ τῆς ἀμίδος

χὰν πριαίμην.

θαι.

ρῶτ' ἐπιπίνειν,

τίαν ἐπίσταιθ' ἡμῖν εὑρών.

ὁ πάμπρωτος μεταξὺ πίνων;

ε τοῦτο τοὔξεύρημα καὶ σοφόν σου.

ω δὲ ἀριστεῖς κοσμίως δειπνοῦσιν ἐν

ς. εἰ δ' ἐν Ὀδυσσείᾳ φιλονεικοῦσιν Ἀχιλ-

os Eupolidis versus, quorum nec verba, nec sensum, rum satis expedire mihi licuit, intactos fere reliqui: nisi vs. 4. pro vulgato ἐπίσταθ', ἐπίσταιθ' scripsi cum Casaub. m vs. 5. post Εἶεν distinxi orationem, & post πίνων interroganem indicavi; denique vs. ult. in fine voculam σου adieci, uam & libri nostri dabant, & metri ratio desiderare videbatur. Suspicor vero, vs. 2. πολλοὺς pro πολλὰς oportuisse; & vs. 3. τὸ πρωκτοτηρεῖν aut πρωκτεπιτηρεῖν.

proiecit, nec erravit: meum namque ad caput

vas rumpitur, unguenti nihil spirans.

Cohorrui odoris foeditate.

Eupolis vero eum, qui primus *matulae* nomen invexit, perstringit his verbis:

Odi laconissare: τηγανίζειν vero, (id est, *sartagine torrere*) *etiam pretio emerem.*

Multas autem puto nunc esse subagitatas.

Qui vero primus invenit τὸ πρῶτ' ἐπιπίνειν,

is sciat multam obscoenitatem nobis se repperisse.

Esto: quis omnium primus matulam nominavit inter bibendum?

Palamedicum hoc est inventum tuum sapiensque.

Apud Homerum vero modeste coenant optimates penes Agamemnonem. Quod si in Odyssea contentiose disce-

λεὺς καὶ Ὀδυσσεὺς, καὶ Ἀγαμέμνων χαίρει νόῳ· ἀλλ' ὠφέλιμοι αἱ φιλοτιμίαι, ζητούντων εἰ λόγῳ ἢ μάχῃ αἱρεθῆναι δεῖ τὸ Ἴλιον. Ἀλλ' οὐδ' ὅτε μνηστῆρας εἰσάγει μεθύοντας, οὐδὲ τότε τοιαύτην ἀκοσμίαν εἰσήγαγεν, ὡς Σοφοκλῆς καὶ Αἰσχύλος πεποιήκασιν· ἀλλὰ πόδα βόειον ἐπὶ τὸν Ὀδυσσέα ῥιπτούμενον.

XXXI. Adfident epulis apud Homer. non adcumbunt.

Καθέζονται δ' ἐν τοῖς συνδείπνοις οἱ ἥρωες, οὐ κατακέκλινται. Τοῦτο δὲ καὶ παρ' Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ ἐνίοτε ἦν, ὥς φησι Δοῦρις. ἑστιῶν οὖν ποτε ἡγεμόνας εἰς ἑξακισχιλίους,[1] ἐκάθισεν ἐπὶ δίφρων ἀργυρῶν καὶ κλιντήρων, ἁλουργοῖς περιστρώσας ἱματίοις. Ἡγήσανδρος δέ φησιν, οὐδὲ ἔθος εἶναι ἐν Μακεδονίᾳ[2] κατακλίνεσθαί τινα ἐν δείπνῳ, εἰ μή τις ἔξω λίνων ὗν κεντήσειεν· ἕως δὲ τότε, καθήμενοι ἐδείπνουν. Κάσανδρος οὖν, πέντε καὶ τριάκοντα ὢν ἐτῶν, ἐδείπνει παρὰ τῷ

1 τετρακοσίους edd.

ptant Achilles & Ulyffes, & tacite gaudet Agamemnon; at utiles funt contentiones, quaerentium, utrum ratione, an pugna, capere oporteat Ilium. Sed &, ubi procos inducit vinolentos, ne tunc quidem talem induxit eorum infolentiam, qualem Aefchylus & Sophocles finxerunt: fed bubulum pedem in Ulyffem coniectum facit.

31. *Adfident* vero menfis heroës in conviviis, non *adcumbunt*. Quem morem etiam nonnumquam apud Alexandrum regem fervatum effe Duris fcribit. Is enim aliquando ad fex mille duces hofpitio excipiens, in fellis argenteis recubitoriis collocavit, vefte purpurea ftratis. Hegefander vero fcribit, ufu receptum fuiffe apud Macedones, ut in coena nemo adcumberet, nifi qui aprum extra retia interemiffet: qui id non feciffent, hos fedentes coenaffe. Igitur Caffandrum, annos iam quinque fupra triginta natum, fedentem coenaviffe cum pa-

πατρὶ καθήμενος, οὐ δυνάμενος τὸ ἆθλον ἐκτελέσαι, καί περ ἀνδρεῖος γεγονὼς, καὶ κυνηγὸς ἀγαθός.

Ἐς τὸ πρέπον δὲ Ὅμηρος ἀφορῶν, τοὺς ἥρωας οὐ παρήγαγεν ἄλλο τι δαινυμένους, ἢ κρέα, καὶ ταῦτα ἑαυτοῖς σκευάζοντας. οὐ γὰρ ἔχει γέλωτα οὐδ' αἰσχύνην, ὀψαρτύοντας αὐτοὺς καὶ ἕψοντας ὁρᾷν. ἐπετήδευον γὰρ τὴν αὐτοδιακονίαν· καὶ ἐκαλλωπίζοντο, φησὶ Χρύσιππος, τῇ ἐν τούτοις εὐστροφίᾳ. Ὀδυσσεὺς γοῦν, δαιτρεῦσαί τε καὶ πῦρ νῆσαι, οἷος οὐκ ἄλλος, δεξιὸς εἶναι φησί. καὶ ἐν Λιταῖς δὲ Πάτροκλος οἰνοχοεῖ,[1] καὶ Ἀχιλλεὺς πάντα εὐτρεπίζει. καὶ Μενελάου δὲ τελοῦντος γάμους, ὁ νυμφίος Μεγαπένθης οἰνοχοεῖ. Νῦν δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεπτώκαμεν, ὡς κατακεῖσθαι δαινύμενοι. Sibi ipsi ministrant.

Προσφάτως δὲ καὶ τὰ βαλανεῖα παρῆκται, τὴν XXXII.

1 Verbum οἰνοχοεῖ e conject. adieci.

tre, quod nondum defungi eo certamine potuisset, quamvis & fortis esset, & peritus venator.

Porro Homerus, decorum semper spectans, heroës nonnisi carnibus vescentes inducit, & quidem ipsos sibi eas praeparantes. Nec enim vel ridendum vel pudendum fuit, si quis illos parantes cibos coquentesve videret. Ex professo enim operam dabant, sibi ut ipsi ministri esse possent: &, quod Chrysippus ait, sua in ea re ipsis placebat dexteritas. Ulysses quidem, se ad struendum ignem culinariamque faciendam habiliorem esse ait, quam quemquam alium. Et in nono Iliados libro, cui titulus *Supplicationes*, Patroclus vinum fundit; Achilles vero omnia curat. Et, cum Menelaus nuptias filiae celebrat, sponsus Megapenthes pincernam agit. Nunc vero in tantum ab ea simplicitate excidimus, ut adcumbamus in conviviis.

32. Nuper vero etiam balnea [in domos] introducta

Ignorant calida balnea; ἀρχὴν οὐδὲ ἔνδον τῆς πόλεως ἐάντων εἶναι αὐτά. ὧν τὸ βλαπτικὸν Ἀντιφάνης δηλοῖ·

Εἰς μακαρίαν τὸ λουτρόν· ὡς διέθηκέ με.
ἑφθὸν κομιδῆ πεποίηκ'. ἀποκναίσειεν [1] ἂν
καὶ ὁστισοῦν μου λαβόμενος τοῦ δέρματος.
Οὕτω στερεόν τι πρᾶγμα θερμὸν ἔσθ' ὕδωρ.

Ἕρμιππος·

Μὰ Δί', οὐ μέν τοι μεθύειν τὸν ἄνδρα χρὴ
τὸν ἀγαθὸν, οὐδὲ θερμολουτεῖν· ἃ σὺ ποιεῖς.

Ηὔξηται δὲ καὶ ἡ τῶν ὀψοποιῶν περιεργία, καὶ ἡ τῶν μυρεψῶν· ὥστ' οὐδ' ἂν κολυμβᾶν εἰς κολυμβήθραν μύρου ἀρκεῖσθαί τις, ἂν δύναιτο, φησὶν Ἄλεξις. Ἀνθοῦσι d δὲ καὶ αἱ τῶν περὶ τὰ πέμματα δημιουργίαι, καὶ αἱ περὶ τὰς συνουσίας περιεργίαι, ὥστ' ἐπιτεχνᾶσθαι σπόγγους ὑποτίθεσθαι· ἐπακτικὸν γὰρ εἶναι τὸ τοιοῦ-

1 ἀποκνίσειεν cod. Sedan.

ſunt; quae principio ne intra urbis quidem pomoeria aedificari ſiverant. Quae quam ſint nociva, Antiphanes declarat:

Malam in rem abeat balneum: quem ad ſtatum me redegit!
Prorſus elixum me fecit. Enecet me ſane
quicumque cutem meam vel tetigerit.
Ita dura res eſt aqua calida.

Hermippus:

Per Iovem, nec inebriari virum oportet
bonum, nec calida lavari; quae tu facis.

Aucta vero etiam adeo eſt coquorum & unguentariorum curioſa diligentia, *ut, ſi quis innatare poſſet in unguenti lacu, ne ſic quidem contentus foret*, ut Alexis ait. Exuberantque & bellariorum parandorum artificia, & circa mulierum congreſſus curioſa inventa, ut etiam ſpongias illis ſupponere nonnulli excogitaverint; quam rem ſti-

τῶν πρὸς ἀφροδισίων πλῆθος. Θεόφραστος δ' οὕτω φησὶ τινὰς ὀχευτικὰς δυνάμεις εἶναι, ὡς καὶ μέχρις ἑβδομήκοντα συνουσιῶν ἐπιτελεῖν, καὶ τὸ τελευταῖον αὐτοῖς αἷμα ἀποκρίνεσθαι. Φύλαρχος δὲ Σανδρόκοττόν φησι, τὸν Ἰνδῶν βασιλέα, Σελεύκῳ μεθ' ὧν ἔπεμψε δώρων, ἀποστελεῖν τινας δυνάμεις στυτικὰς τοιαύτας· ὡς ὑπὸ τοὺς πόδας τιθεμένας τῶν συνουσιαζόντων, οἷς μὲν ὁρμὰς ἐμποιεῖν ὀρνίθων δίκην, οὓς δὲ καταπαύειν. Ηὔξηται δὲ νῦν καὶ ἡ τῆς μουσικῆς διαστροφή· καὶ ἡ περὶ τὰς ἐσθήσεις καὶ ὑποδέσεις ἐπήκμασε πολυτέλεια. & medicamenta stimulantia.

Ὅμηρος δὲ, τὴν τοῦ μύρου φύσιν εἰδὼς, οὐκ εἰσήγαγε μύροις ἀλειφομένους τοὺς ἥρωας, πλὴν τὸν Πάριν· ἐν οἷς φησὶ „κάλλεϊ στίλβων·“ ὡς καὶ Ἀφροδίτη κάλλει τὰ πρόσωπα καθαίρει. Ἀλλ' οὐδὲ στεφα- XXXIII. Nec unguentis utuntur, nec coronis.

mulandi vim habere ad frequentiorem coitum existimant. Theophrastus vero ait, esse medicamenta quaedam adeo venerem stimulantia, ut ad septuagesimum coitum viri sufficiant, ac sanguis ad extremum excernatur. Scribitque Phylarchus, Sandrocottum, Indorum regem, Seleuco cum aliis donis medicamenta quaedam stimulantia misisse, quae eam vim habebant, ut pedibus subdita coëuntium, in aliis impetum veneris, qualis in gallis est gallinaceis, excitarent, in aliis vero inhiberent. Increvit etiam nostra aetate Musices perversus usus: & circa vestes & calceamenta profusus sumtus invaluit.

33. Homerus vero, unguenti naturam quidem non ignorans, neminem tamen ex heroibus unguentatum induxit, praeter Paridem; cum ait, κάλλεϊ στίλβων, *pulcritudine splendens;* [id est, *unguento, formae pulcritudinem conciliante;*] quemadmodum etiam *Venus* κάλλει (id est, *unguento*) *faciem formosam reddit.* Sed nec coro-

νουμένους εἰσάγει. καί τοι τῷ ἐκ τῆς μεταφορᾶς ὁμοιώματι σημαίνεται, ὅτι ᾔδει τὸν στέφανον. Φησὶ γοῦν·

Νῆσος, ἣν πέρι πόντος ἀπείριτος ἐστεφάνωτο.

καί·

Πάντη γάρ [σε πέρι] στέφανος πολέμοιο δεδήει.[1]

Παρατηρητέον δὲ καὶ, ὅτι ἐν μὲν Ὀδυσσείᾳ ἀπονιζομένους τὰς χεῖρας ποιεῖ, πρὶν μεταλαβεῖν τροφῆς· ἐν Ἰλιάδι δὲ τοῦτο ποιοῦντας οὐκ ἔστιν εὑρεῖν. σχολαζόντων γὰρ βίος ὁ ἐν Ὀδυσσείᾳ, καὶ διὰ τὴν εἰρήνην τρυφώντων· διὸ οἱ ἐνταῦθα ἐθεράπευον τὸ σῶμα διὰ λουτρῶν καὶ κατανιμμάτων. διὰ τοῦτο καὶ ἀστραγαλίζουσιν ἐν ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ, καὶ ὀρχοῦνται, καὶ σφαιρίζουσιν. Ἡρόδοτος δὲ οὐ καλῶς εἴρηκεν, ἐπὶ Ἄτυος διὰ λιμὸν εὑρεθῆναι τὰς παιδιάς· πρεσβεύει γὰρ τοῖς χρόνοις τὰ ἡρωϊκά. οἱ δ᾽ ἐν τῇ Ἰλιακῇ πολιτείᾳ μονονοὺ βοῶσι·

1 Rectius δέδηε apud Homer. & vers. praec. ἐστεφάνωται.

natos facit; tametsi metaphorico verbi usu, & similitudine, qua utitur, ostendat, non ignotum sibi fuisse coronarum usum. Dicit enim:

Insula, quam circum pontus infinitus coronabat.

&:

Undique te circum corona belli flagrat:

Observandum vero est, quod in Odyssea quidem *lavantes manus* facit priusquam cibum capiant: in Iliade vero nusquam id facientes inducit. Scilicet in Odyssea otiosorum hominum vita est, & ob pacem deliciis indulgentium; itaque hic corpus lavando & abluendo curabant: ob eamdemque caussam, in illo vitae statu, saltant etiam, & talis pilaque ludunt. Neque recte Herodotus dixit, Atye regnante ad fallendam famem inventos esse ludos: sunt enim vetustiora heroum tempora. Sed, qui ad Ilium vitam agunt, modo non constanter clamant:

Κλῦθ', ἀλαλὰ, πολέμου θύγατερ,
ἐγχέων προοίμιον.

Ὅτι Ἀριστόνικον τὸν Καρύστιον, τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως συσφαιριστὴν, [1] Ἀθηναῖοι πολίτην ἐποίησαν διὰ τὴν τέχνην, καὶ ἀνδριάντα ἀνέστησαν. τὰς γὰρ b βαναύσους τέχνας Ἕλληνες ὕστερον περὶ πλείστου μᾶλλον ἐποιοῦντο ἢ τὰς κατὰ παιδείαν γινομένας ἐπινοίας. Ἱστιαιεῖς οὖν καὶ Ὠρεῖται Θεοδώρου τοῦ ψηφοκλέπτου ἐν θεάτρῳ χαλκῆν εἰκόνα ἀνέθηκαν, ψῆφον κρατοῦσαν· ὡς δὲ αὔτως Μιλήσιοι, Ἀρχελάου τοῦ κιθαριστοῦ. ἐν δὲ Θήβαις, Πινδάρου μὲν οὐκ ἔστιν εἰκὼν, Κλέωνος δὲ τοῦ ᾠδοῦ, ἐφ' ἧς ἐπιγέγραπται· XXXIV. Artes ignobiliores in honore apud Graecos.

Πυθέα υἱὸς ὅδ' ἐστὶ, Κλέων Θηβαῖος ἀοιδὸς,
ὃς πλείστους θνητῶν ἀμφέθετο στεφάνους
c κρατὸς ἐπὶ σφετέρου, καί οἱ κλέος οὐρανόμηκες.
Χαῖρε Κλέων, Θήβας πατρίδ' ἐπευκλείσας.

1 Vulgo σφαιριστὴν.

Audi & ades, Alala, belli filia,
hastarum prooemium.

34. Aristonicum Carystium, Alexandri regis in pilae ludo collusorem, Athenienses ob artis peritiam civitate donarunt, statuamque ei erexerunt. Graeci enim sequioris aevi manuarias artes multo pluris fecerunt, quam eruditorum ingeniorum inventa. Histiaei & Oritae Theodori praestigiatoris aeneum signum in theatro posuere, manu calculum tenens, quo in genere artem suam ille exercebat. Parem honorem Milesii Archelao citharoedo habuere. Thebis nulla Pindari exstat statua, sed Cleonis cantoris exstat, hoc epigrammate:

Pytheae filius hic est, Cleon Thebanus cantor,
qui plurimas mortalium imposuit coronas
capiti suo; cuius gloria tangit Olympum.
Salve, Cleon: Thebas patriam tu nobilitasti.

Ὑπὸ τοῦτον [1] τὸν ἀνδριάντα, ὅτε Ἀλέξανδρος τὰς Θήβας κατέσκαπτε, φησὶ Πολέμων, φεύγοντά τινα χρυσίον εἰς τὸ ἱμάτιον κοῖλον ὂν ἐνθέσθαι· καὶ, συνοικιζομένης τῆς πόλεως, ἐπανελθόντα εὑρεῖν τὸ χρυσίον μετὰ ἔτη τριάκοντα.[2] Ἡρόδοτος δὲ ὁ λογόμιμος, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος, καὶ Ἀρχέλαος ὁ ὀρχηστὴς, παρὰ Ἀντιόχῳ τῷ βασιλεῖ μάλιστα ἐτιμῶντο τῶν φίλων. ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ Ἀντίοχος, τοὺς Σωστράτου τοῦ αὐλητοῦ υἱεῖς σωματοφύλακας ἐπεποίητο.

XXXV. Circulatores & praestigiatores. Ἐθαυμάζετο δὲ παρ' Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις Ματρέας ὁ πλάνος,[3] ὁ Ἀλεξανδρεύς. ὃς ἔλεγε καὶ θηρίον τρέφειν, ὃ αὐτὸ ἑαυτὸ κατεσθίει· ὡς καὶ ζητεῖσθαι μέχρι νῦν, τὸ Ματρέου θηρίον τί ἔστιν. ἐποίησε δ' οὗτος καὶ παρὰ τὰς Ἀριστοτέλους ἀπορίας, καὶ ἀνεγίνωσκε δημοσίᾳ· Διὰ τί ὁ ἥλιος δύνει μὲν, κολυμβᾷ δ'

1 τούτου dant nostri mss. 2 Fors. εἴκοσι. 3 λαοπλάνος Suid.

Sub hac statua, cum Alexander Thebas everteret, nonneminem, ait Polemo, priusquam profugeret, aurum in pallii cavo abdidisse; dein, cum instauraretur civitas, reversum eumdem reperisse aurum post annos triginta. Herodotus logomimus, ut Hegesander refert, & Archelaus saltator, apud Antiochum regem prae caeteris amicis maximo in honore fuerunt. Illius Antiochi pater, & ipse Antiochus, Sostrati tibicinis filios corporis sui fecerat custodes.

35. Cum Graeci, tum Romani, Matream Alexandrinum admirati sunt, circulatorem: qui cum alia mira crepabat, tum, *nutrire se animal*, aiebat, *quod ipsum se comederet*; ut etiam nunc disceptetur, quaenam fuerit illa Matreae bestia. Idem Quaestiones ludicras composuit ad imitationem Problematum Aristotelis, quas publice recitare consueverat; veluti: *Cur sol oceanum*

οὔ; καὶ διὰ τί οἱ σπόγγοι συμπίνουσι μὲν, συγκωθω- e νίζονται δ' οὔ; καὶ τὰ τετράδραχμα καταλλάττεται μὲν, ὀργίζεται δ' οὔ; Ἀθηναῖοι δὲ Ποθεινῷ, τῷ νευροσπάστῃ,[1] τὴν σκηνὴν ἔδωκαν, ἀφ' ἧς ἐνεθουσίων οἱ περὶ Εὐριπίδην. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Εὐρυκλείδην ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνέστησαν μετὰ τῶν περὶ Αἰσχύλον. ἐθαυμάζετο δὲ καὶ Ξενοφῶν ὁ θαυματοποιὸς, ὃς μαθητὴν κατέλιπε Κρατισθένη τὸν Φλιάσιον· ὃς πῦρ τε αὐτόματον ἐποίει ἀναφύεσθαι, καὶ ἄλλα πολλὰ φάσματα ἐτεχνᾶτο, ἀφ' ὧν ἐξίστα τῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν. Τοιοῦτος ἦν καὶ f Νυμφόδωρος, ὁ θαυματοποιός· ὃς προσκρούσας Ῥηγίνοις, ὥς φησι Δοῦρις, εἰς δειλίαν αὐτοὺς ἔσκωψε πρῶτος.[2] Εὔδικος δὲ ὁ γελωτοποιὸς ηὐδοκίμει μιμούμενος παλαιστὰς καὶ πύκτας, ὥς φησιν Ἀριστόξενος.

1 νευροσπάστῃ ex coniect. correxi. Vulgo νευροσπάστῳ. 2 Mendi suspecta vox πρῶτος.

subeat, nec tamen urinetur? cur spongiae bibant quidem, nec vero compotent? cur denarius καταλλάττεται, (quod verbum & *commutari* significat, & *in gratiam redire*) *cum non irascatur?* Athenienses vero Pothino, qui imagunculas circumferebat funiculorum ope varios gestus motusque edentes, eamdem scenam permiserunt, e qua divino spiritu adflatus tragoedias suas edebat Euripides. Iidem Athenienses Euryclidi statuam in theatro iuxta Aeschyli statuam erexerunt. Admirati sunt etiam Xenophontem praestigiatorem, qui discipulum reliquit Cratisthenem Phliasium; qui sponte exoriri ignem faciebat, aliaque multa spectra artificioso invento ostendebat, quibus animi hominum percellebantur. Talis etiam Nymphodorus erat, praestigiator; qui, cum Rheginis esset offensus, ut Duris scribit, ignaviam illis cum risu primus exprobravit. Eudicus vero, festivus scurra, pugiles luctatoresque imitando inclaruit, ut refert Aristoxenus. Strato

Στράτων δ' ὁ Ταραντῖνος ἐθαυμάζετο, τοὺς διθυράμ-
βους μιμούμενος· τὰς δὲ κιθαρῳδίας οἱ περὶ τὸν ἐξ Ἰτα-
λίας Οἰνωνᾶν· ὃς καὶ Κύκλωπα εἰσήγαγε τερετίζον- a
τα, καὶ ναυαγὸν Ὀδυσσέα σολοικίζοντα, ὁ αὐτός φη-
σί. Διοπείθης δὲ ὁ Λοκρὸς, ὥς φησι Φανόδημος, πα-
ραγενόμενος εἰς Θήβας, καὶ ὑποζωννύμενος οἴνου κύ-
στεις μεστὰς καὶ γάλακτος, καὶ ταύτας ἀποθλί-
βων, ἀνιμᾷν ἔλεγεν ἐκ τοῦ στόματος. Τοιαῦτα ποιῶν
ηὐδοκίμει καὶ Νοήμων ὁ ἠ. . .[1] Ἔνδοξοι δ' ἦσαν καὶ
παρ' Ἀλεξάνδρῳ θαυματοποιοὶ, Σκύμνος ὁ Ταραντῖ-
νος, Φιλιστίδης ὁ Συρακούσιος, Ἡράκλειτος ὁ Μιτυ-
ληναῖος. γεγόνασι δὲ καὶ πλάνοι ἔνδοξοι, ὧν Κηφισό-
δωρος, καὶ Πανταλέων. Φιλίππου δὲ τοῦ γελωτο- b
ποιοῦ Ξενοφῶν μνημονεύει.

XXXVI. Ὅτι [2] οἰκουμένης δῆμον τὴν Ῥώμην φησί. λέγει δὲ

1 In uno codice est ηει..., in altero ἠθαλῆ, aut aliquid simile, voce per compendium in fine scripta; nescio an Ἰθακήσιος. Desideratur tota ῥῆσις in edd. 2 Pro Ὅτι, Ὅρος dant codd. nostri; qui fortasse Ὅρα ὅτι debuerunt.

vero admirationem excitavit hominum, dithyrambos gesticulando; Oenonas in Italia, carmina ad citharae sonum cantata gesticulatione prosequendo; qui cum alia ludicra, tum Cyclopem induxit cantitantem, & naufragum Ulyssem soloece loquentem, ut idem refert auctor. Diopithes vero Locrus, ut ait Phanodemus, Thebis cum adesset, succinctus vesicas partim vino partim lacte repletas, his compressis, ex ore se liquorem haurire simulavit. Eodem nomine clarus fuit Noëmon, ... Erant etiam apud Alexandrum illustres eiusmodi miraculorum praestigiis, Scymnus Tarentinus, Philistides Syracusius, Heraclitus Mitylenaeus. Fuere & plani circulatoresque nobiles; in his Cephisodorus, & Pantaleon. Philippi vero, faceti scurrae, Xenophon facit mentionem.

36. *Orbis terrarum populum* Romam adpellat Athe-

καὶ, ὅτι οὐκ ἄν τις σκοποῦ πόῤῥω τοξεύων λέγοι [1] τὴν Ῥωμαίων πόλιν ἐπιτομὴν τῆς οἰκουμένης· ἐν ᾗ συνιδεῖν ἔστιν οὕτως πάσας τὰς πόλεις ἱδρυμένας, καὶ κατ' ἰδίαν δὲ τὰς πολλὰς, ὡς Ἀλεξανδρέων μὲν τὴν χρυσῆν, Ἀντιοχέων δὲ τὴν καλὴν, Νικομηδέων δὲ τὴν περικαλλῆ, προσέτι τε τὴν λαμπροτάτην πόλεων πασῶν, ὁπόσας ὁ Ζεὺς ἀναφαίνει, τὰς Ἀθήνας λέγω. ἐπιλεί-
C ποι δ' ἂν γε οὐχ ἡμέρα μία ἐξαριθμούμενον τὰς ἐν τῇ Ῥωμαίων οὐρανοπόλει Ῥώμῃ ἀριθμουμένας [2] πόλεις, ἀλλὰ πᾶσαι αἱ κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἀριθμούμεναι, διὰ τὸ πλῆθος. καὶ γὰρ ὅλα ἔθνη ἀθρόως αὐτόθι συνῴκισται, ὡς τὸ Καππαδοκῶν, καὶ Σκυθῶν, καὶ Ποντικῶν, καὶ ἄλλων πλειόνων. Οὗτοι οὖν πάντες, ὁ σύμπας δῆμος τῆς οἰκουμένης, τὸν ἐφ' ἡμῶν, φησὶ φιλόσοφος, [3] ὀρχηστὴν, Μέμφιν ἐκάλεσαν· ἀπαρχαΐζοντες

Roma, compendium orbis terrarum.

1 Vulgo τοξεύει λίγων. 2 ἠθροισμένας vel συνηθροισμ. suspicatus sum. 3 φιλόσοφον ὀρχηστὴν vulgo.

naeus: aitque etiam, haud longe a scopo aberraturum, si quis *orbis terrarum epitomen* urbem Romanorum adpellaverit: in qua sic videas (inquit) caeteras omnes urbes collocatas, (quarum etiam plurimas sigillatim nominat,) ut & auream Alexandriam in ea inesse dicas, & pulcram Antiochiam, & perpulcram Nicomediam, & omnium urbium, quibus Iupiter illucet, splendidissimam, Athenas dico. Deficiat autem eum, qui omnes in hac una Romanorum Coelesti civitate congregatas civitates enumerare velit, non una dies, sed quotquot dies toto anno numerantur, propter multitudinem. Nam totis etiam populis sedes in ea adsignatae sunt, veluti Cappadocibus, Scythis, Ponticis populis, aliisque multis. Hi igitur cuncti, universus populus Orbis terrarum, saltatorem, qui nostra aetate exstitit, inquit philosophus, *Memphin* adpellarunt; motibus corporis, quos ille

τὴν διὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ κίνησιν τῇ τῶν πόλεων ἀρχαιοτέρᾳ καὶ βασιλικωτέρᾳ· περὶ ἧς Βακχυλίδης φησί·

Τὴν ἀχείμαντόν τε Μέμφιν, καὶ δονακώδεα Νεῖλον. d

Pythagorae philosophia. Οὗτος τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν ἐπιδείκνυσιν ἥτις ἐστὶ, μετὰ σιωπῆς πάνθ' ἡμῖν ἐμφανίζων σαφέστερον, ἢ οἱ τὰς τῶν λόγων τέχνας ἐπαγγελλόμενοι διδάσκειν.

XXXVII.

Saltationis varii modi. Τῆς δὲ κατὰ τοῦτον ὀρχήσεως τῆς τραγικῆς καλουμένης, πρῶτος εἰσηγητὴς γέγονε Βάθυλλος ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὅν φησι νομίμως ὀρχήσασθαι Σέλευκος. τοῦτον τὸν Βάθυλλον, φησὶν Ἀριστόνικος, καὶ Πυλάδην, οὗ ἐστι καὶ σύγγραμμα Περὶ Ὀρχήσεως, τὴν Ἰταλικὴν ὄρχησιν συστήσασθαι ἐκ τῆς κωμικῆς, ἣ ἐκαλεῖτο κόρδαξ, καὶ τῆς τραγικῆς, ἣ ἐκαλεῖτο ἐμμέλεια, καὶ τῆς σατυρικῆς, ἣ ἐλέγετο σίκιννις· (διὸ καὶ οἱ σάτυροι e

peragere noverat, honorem tribuentes antiquitate nominis, ab urbe antiquiſſima maximeque regia repetiti; qua de urbe Bacchylides ait:

Nullis tempeſtatibus agitatam Memphin, Nilumque arundinoſum.

Oſtendit nobis Athenaeus, *Pythagoricae philoſophia* qualis ſit; per ſilentium omnia manifeſtius nobis declarans, quam qui ſcientias arteſque ſe docere profitentur.

37. *Tragicam*, quam vocant, *ſaltationem*, quae Athenaei aetate in uſu fuit, primus introduxerat Bathyllus Alexandrinus; quem legitime ſaltaſſe ait Seleucus. Hunc Bathyllum, ſcribit Ariſtonicus, & Pyladem, cuius extat etiam commentarius de Saltatione, Italicam ſaltationem compoſuiſſe ex comica, quae *Cordax* vocabatur, ex tragica, quae vocabatur *Emmelia*, & ex ſatyrica, quae *Sicinnis* adpellabatur; (unde & Satyri Si-

σικιννισταί·) ἧς εὑρετὴς Σίκιννός τις βάρβαρος, οἱ δὲ φασὶν, ὅτι Κρὴς ἦν ὁ Σίκιννος. Ἦν δὲ ἡ Πυλάδου ὄρχησις ὀγκώδης, παθητική τε καὶ πολύκοπος. ἡ δὲ Βαθύλλειος, ἱλαρωτέρα· καὶ γὰρ ὑπόρχημά τι τοῦτον διατίθεσθαι. Σοφοκλῆς δὲ, πρὸς τῷ καλὸς γεγενῆ- Sophocles saltans.
ſ σθαι τὴν ὥραν, ἦν καὶ ὀρχηστικὴν δεδιδαγμένος καὶ μουσικὴν, ἔτι παῖς ὢν, παρὰ Λάμπρῳ. μετὰ γοῦν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν περὶ τρόπαιον γυμνὸς ἀληλιμμένος ἐχόρευσε μετὰ λύρας· οἱ δὲ ἐν ἱματίῳ φασί· καὶ τὸν Θάμυριν διδάσκων, αὐτὸς ἐκιθάρισεν· ἄκρως δὲ ἐσφαίρισεν, ὅτε τὴν Ναυσικάαν ἔθηκε.[1] Τῆς δὲ Μέμ- Socrates.
φιδος ὀρχήσεως ἦρα καὶ Σωκράτης ὁ σοφός· καὶ πολλάκις καταλαμβανόμενος ὀρχούμενος, ὥς φησι Ξενο-
1 φῶν, ἔλεγε τοῖς γνωρίμοις, παντὸς εἶναι μέλους τὴν ὄρχησιν γυμνάσιον. ἔταττον γὰρ τὸ ὀρχεῖσθαι, ἐπὶ τοῦ κινεῖσθαι καὶ ἐρεθίζεσθαι. Ἀνακρέων·

1 καθῆκε corrigit Caſ. Si quid corrigendum, equidem διέθηκε legam.

cinniſtae;) cuius inventor Sicinnus quidam barbarus fuiſſe perhibetur, alii vero Cretenſem fuiſſe Sicinnum aiunt. Erat autem Pyladis ſaltatio pompoſa, pathetica, multumque triſtitiae habens: Bathyllea vero hilarior; is enim cum ſaltatione cantum etiam aliquatenus coniungit. Sophocles, cum formoſus eſſet & florente aetate, & a Lampro muſicam & ſaltandi artem puer adhuc didiciſſet, poſt navalem ad Salamina pugnam circa tropaeum ſaltavit cum lyra, nudus & unctus; ſive, ut alii aiunt, veſtitus. Idem, cum Thamyrin fabulam doceret, ipſe citharam pulſavit: & cum Nauſicaam ageret, pila luſit egregia arte. *Memphidem* ſaltationem amavit etiam ſapiens Socrates: quumque ſaltantem ſaepe deprehendiſſent amici, ut ait Xenophon, dicere ſolebat, eſſe ſaltationem membrorum omnium exercitationem. *Saltandi* enim verbo de quavis motione & concitatione corporis utebantur. Anacreon:

Καλλίκομοι κοῦραι Διὸς
ὠρχήσαντ' ἐλαφρῶς.

Ἴων·

Ἐκ τῶν ἀέλπτων μᾶλλον ὤρχησε φρένας.

XXXVIII. Ἕρμιππος δέ φησι, Θεόφραστον παραγίνεσθαι εἰς τὸν περίπατον καθ' ὥραν λαμπρὸν καὶ ἐξησκημένον, εἶτα καθίσαντα διατίθεσθαι τὸν λόγον, οὐδεμιᾶς ἀπεχόμενον κινήσεως, οὐδὲ σχήματος ἑνός. καί ποτε ὀψοφάγον μιμούμενον, ἐξείραντα [1] τὴν γλῶσσαν, περιλείχειν τὰ χείλη. b

Theophrastus gesticulatur.

Ἔμελε δὲ αὐτοῖς [2] καὶ τοῦ κοσμίως ἀναλαμβάνειν τὴν ἐσθῆτα· καὶ τοὺς μὴ τοῦτο ποιοῦντας ἔσκωπτον. Πλάτων ἐν Θεαιτήτῳ· „πάντα δυναμένου [3] ὀξέως τε καὶ τορῶς διακονεῖν, ἀναβάλλεσθαι [4] δὲ οὐκ ἐπισταμένου ἐπιδέξια ἐλευθερίως, οὐδὲ ἁρμονίαν λόγων λα-

Decor in vestitu;

1 Vulgo omnes ἰξάραντα. 2 τοῖς φιλοσόφοις habet Suidas. 3 δυναμένου μὲν lego. 4 ἀναλαβέσθαι legit Suid.

Pulcricomae filiae Iovis
saltabant leviter.

Ion:

Re insperata, magis exsultabat animo.

38. Hermippus vero ait, Theophrastum in Peripato adesse ad horam solitum, nitido & exquisito corporis cultu; cumque adsedisset, orationem ita peregisse, ut ne ullo quidem corporis motu, nec ulla gesticulatione abstineret. Itaque catillonem quum aliquando imitaretur, exserta lingua circumlinxisse labia.

Curae vero etiam fuit veteribus, ut vestem decenter colligerent: irridebantque eos, qui hoc negligebant. Plato in Theaeteto ingenium commemorat hominis, *qui ministrare quidem omnia promte sciteque potest, sed vestiri rite, & ut liberum hominem decet, nescit, neque verborum harmoniam*

βόντος ὀρθῶς ὑμνῆσαι θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων εὐδαιμόνων βίον.“ Σαπφὼ περὶ Ἀνδρομέδας σκώπτει·

c Τίς δ' ἀγριῶτις θέλγει νόον,
οὐκ ἐπισταμένη τὰ βράκεα
ἕλκεν ἐπὶ σφυρῶν;

Φιλέταιρος· „Ἀμφὶ [1] στέρνοις φᾶρος οὐ καθήσεις, τάλαν· μήδ' ἀγροίκως ἄνω γόνατος ἀμφέξει;“ Ἕρμιππος δέ φησι, Θεόκριτον τὸν Χῖον ὡς ἀπαίδευτον [2] μέμφεσθαι τὴν Ἀναξιμένους περιβολήν. Καλλίστρατός τε ὁ Ἀριστοφάνειος Ἀρίσταρχον ἐν συγγράμματι κακῶς εἴρηκεν ἐπὶ τῷ μὴ εὐρύθμως ἀμπέχεσθαι, φέροντός τι καὶ τοῦ τοιούτου πρὸς παιδείας ἐξέτασιν. διὸ καὶ Ἄλεξίς φησί·

d Ἓν γὰρ νομίζω τοῦτο τῶν ἀνελευθέρων &c in incessu.
εἶναι, τὸ βαδίζειν ἀῤῥύθμως ἐν ταῖς ὁδοῖς,

1 Al. ἀμφίβαλλε στέρνοις φάρος· οὐ καθ. 2 ἀπαιδεύτου voluit Cas.

callet, qua Deorum & beatorum hominum vitam recte canere possit. Sappho Andromedam his verbis deridet:

Quaenam rustica mentem demulcet tuam,
quae nescit vestem
ad talos trahere?

Philetaerus: *Ne infra pectus pallium demittas, miser: nec supra genu adducas, rusticorum modo.* Hermippus scribit, a Theocrito Chio, ut illiberalem, reprehensum fuisse Anaximenis vestitum. Et Callistratus Aristophaneus in scripto quodam maledictis incessit Aristarchum, quod parum concinne vestitus esset, cum & ea res nonnihil momenti conferat ad iudicandum ingenii cultum. Quare Alexis ait:

Illiberalis esse ingenii existimo
ire incomposite atque indecore per viam,

ἐξὸν καλῶς. οὔ μήτε πράττεται τέλος
μηδείς ποτ' ἡμᾶς· μήτε δι' ἑτέρων λαβεῖν.
τιμὴν διδόντα. [1] Φέρει δὲ τοῖς μὲν χρωμένοις
δόξης τιν' ὄγκον, τοῖς δ' ὁρῶσιν ἡδονήν,
κόσμον δὲ τῷ βίῳ. Τὸ τοιοῦτον γέρας
τίς οὐκ ἂν αὐτῷ κτῷτο, φάσκων νοῦν ἔχειν;

XXXIX. Καὶ Αἰσχύλος δὲ οὐ μόνον ἐξεῦρε τὴν τῆς στολῆς εὐπρέπειαν καὶ σεμνότητα, ἣν ζηλώσαντες οἱ ἱεροφάνται καὶ δᾳδοῦχοι ἀμφιέννυνται· ἀλλὰ καὶ πολλὰ σχήματα ὀρχηστικὰ αὐτὸς ἐξευρίσκων, ἀνεδίδου τοῖς χορευταῖς. Χαμαιλέων γοῦν πρῶτον αὐτόν φησι σχηματίσαι τοὺς χορούς, ὀρχηστοδιδασκάλοις οὐ χρησάμενον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τοῖς χοροῖς τὰ σχήματα ποιοῦντα τῶν ὀρχήσεων· καὶ ὅλως πᾶσαν τὴν τῆς τραγῳδίας οἰκονομίαν εἰς ἑαυτὸν περιϊστᾷν. ὑπεκρίνετο γοῦν μετὰ τοῦ εἰκότος τὰ δράματα. Ἀριστοφάνης γοῦν (παρὰ δὲ

Aeſchylus ſaltandi magiſter.

1 Dubia verſuum ſcriptura; cuius de varietate Notas conſule.

quando ire placide liceat, nec quiſquam exigat
vectigal, ſed tu tibimet abſque impendio
praeſtare id poſſis. Recto in inceſſu ſita eſt
vis magna decoris, voluptas adſpectantibus,
vitae ornamentum. Tanta quis non praemia
ſibi concupiſcat, mentis ſit compos ſuae!

39. Aeſchylus vero etiam non modo ſtolae decus gravitatemque invenit, quam aemulati ſacerdotes, & qui in ſacris faces geſtant, induuntur; ſed & multos ſaltatorios geſtus, a ſe inventos, chori perſonis tradidit. Chamaeleon quidem ſcribit, primum ipſum formaſſe choros, nullis utentem ſaltationum magiſtris, & figuras motuum ipſum choro praeſcribentem; omninoque univerſam tragoediae adminiſtrationem in ſe ipſum recepiſſe. Agebat ſane & ipſe percommode ſuas fabulas. Itaque Ariſto-

(τοῖς κωμικοῖς ἡ περὶ τῶν τραγικῶν ἀπόκειται πίστις) ποιεῖ αὐτὸν τὸν Αἰσχύλον λέγοντα· „Τοῖσι χοροῖς αὐτὸς τὰ σχήματα ἐποίουν.“ καὶ πάλιν· „Τοὺς Φρύγας οἶδα [1] θεωρῶν, ὅτε τῷ Πριάμῳ συλλυσόμενοι τὸν παῖδα ἦλθον τεθνεῶτα, πολλὰ τοιαυτὶ καὶ τοιαυτὶ καὶ δεῦρο σχηματίσαντας.“ Καὶ Τέλεσις δὲ, ἢ Τελέστης, [2] ὁ ὀρχηστοδιδάσκαλος πολλὰ ἐξεύρηκε σχήματα, ἄκρως ταῖς χερσὶ τὰ λεγόμενα δεικνυούσαις. Φίλλις ὁ Δήλιος, μουσικὸς, τοὺς ἀρχαίους φησὶ κιθαρῳδοὺς κινήσεις ἀπὸ μὲν τοῦ προσώπου μικρὰς φέρειν, ἀπὸ ποδῶν δὲ πλείους, ἐμβατηρίους καὶ χορευτι-

a κάς. [3] Ἀριστοκλῆς γοῦν φησιν, ὅτι Τελέστης ὁ Αἰσχύλου ὀρχηστὴς οὕτως ἦν τεχνίτης, ὥς τε ἐν τῷ ὀρχεῖσθαι τοὺς Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας, φανερὰ ποιῆσαι τὰ πράγματα δι' ὀρχήσεως. Φασὶ δὲ καὶ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι

Alii periti saltatores.

1 ᾔδεα corrigit Casaub. 2 Forf. Καὶ Τελεσίας δὲ; deletis verbis ὁ Τελέστης. 3 Deest tota praecedens ῥῆσις edd.

phanes (Comicorum autem de Tragicis testimonio fides fuerit adhibenda) haec dicentem Aeschylum inducit: *Choris ego ipse motuum praescripsi formas.* Tum rursus ait: *Memini, Phrygas quum spectarem, cum Priamo venientes mortuum filium redempturos, quam multos tales talesque huc atque illuc motus gestusque peregerint.* Porro & Telesias, [sive Telesis, aut Telestes,] saltandi magister, multos saltatorum gestus invenit, manibus perfectissime ea quae dicebantur demonstrantibus. Phillis Delius, musicus, veteres citharoedos, ait, vultum quidem parum movisse, pedibus vero multos peregisse motus, processionem militarem imitantes & saltatarios. Aristocles quidem ait, Telestem, Aeschyli saltatorem, artem illam sic calluisse, ut, cum saltaret Septem duces ad Thebas, res ab his gestas saltationis gestibus evidenter oculis subiecerit.

ποιηταὶ, Θέσπις, [1] Πρατίνας, Καρκίνος, Φρύνιχος, ὀρχηστικοὶ ἐκαλοῦντο, διὰ τὸ μὴ μόνον τὰ ἑαυτῶν δράματα ἀναφέρειν εἰς ὄρχησιν τοῦ χοροῦ, ἀλλὰ καὶ ἔξω τῶν ἰδίων ποιημάτων διδάσκειν τοὺς βουλομένους ὀρχεῖσθαι. Μεθύων δὲ ἐποίει τὰς τραγῳδίας Αἰσχύλος, ὥς φησι Χαμαιλέων. Σοφοκλῆς οὖν ὠνείδιζεν αὐτῷ, ὅτι, εἰ καὶ τὰ δέοντα ποιεῖ, ἀλλ' οὐκ εἰδώς γε.

XL. Ὀρχήσεις δὲ ἐθνικαὶ αἵδε· Λακωνικαὶ, Τροιζηνικαὶ, Ἐπιζεφύριοι, Κρητικαὶ, Ἰωνικαὶ, Μαντινιακαὶ, ἃς προκρίνει Ἀριστόξενος διὰ τὴν τῶν χειρῶν κίνησιν. Οὕτως δ' ἦν ἔνδοξον καὶ σοφὸν ἡ ὄρχησις, ὥς τε Πίνδαρος τὸν Ἀπόλλω ὀρχηστὴν καλεῖ·

Saltandi ars illustris.

Ὀρχηστὰ, ἀγλαΐας ἀνάσσων,
εὐρυφάρετρ' Ἄπολλον.

1 Vulgo Θεσπίας· & mox Κρατῖνος pro Καρκίνος.

Dicunt etiam, poëtas veteres, Thespin, Pratinam, Carcinum, Phrynichum, *orchesticos* (id est, *saltatorios*) fuisse adpellatos, quod non modo fabulas suas saltationibus chori adcommodaverint, verum etiam praeter suarum fabularum actionem docuerint saltandi artem, si quis eam addiscere voluisset. Vinosus vero tragoedias suas scribebat Aeschylus, ut refert Chamaeleon. Itaque ei Sophocles obiicere solebat, *etiam ubi recte ille faceret, tamen inscientem facere.*

40. Sunt vero saltationes quaedam certis gentibus propriae: ut Laconicae, Troezenicae, Epizephyriae, Creticae, Ionicae, Mantiniacae, quas ob manuum gestus Aristoxenus praefert omnibus. Erat autem saltandi peritia tam illustris, tamque digna habebatur sapiente viro, ut Apollinem Pindarus *saltatorem* nominaverit:

Saltator, splendoris rex,
lata pharetra instructe Apollo.

Καὶ Ὅμηρος δὲ, ἢ τῶν Ὁμηριδῶν τις, ἐν τοῖς εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνοις φησίν·

— — — Ἀπόλλων,
Φόρμιγγ' ἐν χείρεσσιν ἔχων, χάριεν κιθάριζε,
c καλὰ καὶ ὕψι βιβάς. — —

Εὔμηλος δὲ, ἢ Ἀρκτῖνος ὁ Κορίνθιος, [1] τὸν Δία ὀρχούμενόν που παράγει, λέγων·

Μέσσοισιν δ' ὠρχεῖτο πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Θεόφραστος δὲ πρῶτόν φησιν Ἄνδρωνα τὸν Καταναῖον, αὐλητὴν, κινήσεις καὶ ῥυθμοὺς ποιῆσαι τῷ σώματι, αὐλοῦντα· ὅθεν σικελίζειν, τὸ ὀρχεῖσθαι παρὰ τοῖς παλαιοῖς· μεθ' ὃν Κλεόφαντον [2] Θηβαῖον. Ὀρχησταὶ δὲ ἔνδοξοι· Βόλβος μὲν, παρὰ Κρατίνῳ καὶ Καλλίᾳ· Ζήνων δὲ, ὁ Κρὴς, ὁ πάνυ Ἀρταξέρξῃ προσφι-
d λέστατος, παρὰ Κτησίᾳ. Ἀλέξανδρος δὲ, ἐν τῇ πρὸς

1 Transpositis verbis lego Εὔμηλος δ' ὁ Κορίνθιος, ἢ Ἀρκτῖνος.
2 Κλεόλαντον dant nostri codices.

Atque etiam Homerus, sive Homeridarum aliquis, in Hymnis in Apollinem ait:

— — — *Apollo*,
qui tractas manibus citharam, nunc dulce ferito,
altius incedens & pulcrius.

Eumelus vero Corinthius, aut Arctinus, saltantem alicubi inducit Iovem, dicens:

Saltat & in mediis hominum pater atque Deorum.

Theophrastus scribit, primum Andronem Catanensem, tibicinem, cum tibia caneret, corporis motus aptos & concinnos addidisse: indeque verbum σικελίζειν (quasi *sicilizare* dicas) pro *saltare* usurpasse veteres. Post eum, idem fecisse Cleophantum Thebanum. Saltatores celebres sunt: Bulbus, apud Cratinum & Calliam; Zeno Cretensis, Artaxerxi charissimus, apud Ctesiam. Ale-

Φιλόξενον ἐπιστολῇ, μέμνηται Θεοδώρου καὶ Χρυσίππου.

XLI. Museum. Ὅτι τὸ Μουσεῖον ὁ Φλιάσιος Τίμων, ὁ σιλλογράφος, τάλαρόν που φησὶν, ἐπισκώπτων τοὺς ἐν αὐτῷ τρεφομένους φιλοσόφους, ὅτι ὥσπερ ἐν πανάγρῳ τινὶ σιτοῦνται, καθάπερ οἱ πολυτιμότατοι ὄρνιθες.

Πολλοὶ μὲν βόσκονται ἐν Αἰγύπτῳ πολυφύλῳ
βιβλιακοὶ χαρακεῖται, ἀπείριτα δηριόωντες
Μουσέων ἐν ταλάρῳ.

* * ἕως ἂν τῆς λεγοδιαῤῥοίας ἀπαλλαγῶσιν οὗτοι οἱ τραπεζορήτορες, οἳ ὑπὸ γλωσσαλγίας ἐπιλελῆσθαί μοι δοκοῦσι καὶ τοῦ Πυθικοῦ χρησμοῦ, ὃν ἀναγράφει Χαμαιλέων·

Bacchus medicus. Εἴκοσι τὰς πρὸ κυνὸς, καὶ εἴκοσι τὰς μετέπειτα,
οἴκῳ ἐνὶ σκιερῷ Διονύσῳ χρᾶσθαι ἰητρῷ.

Καὶ Μνησίθεος δὲ Ἀθηναῖος, Διόνυσον ἰατρὸν, φησὶ,

xander vero, in Epiftola ad Philoxenum, meminit Theodori & Chryfippi.

41. Mufeum Timon Phliafius, fillographus, *caveam* alicubi nominat, philofophos ridens qui in eo aluntur; quod ibi, veluti aves maximi pretii, in ampla quadam cavea pafcantur:

Permulti pafcuntur in Aegypto populofa,
vallati libris, ac femper digladiantes,
Mufarum in cavea.

* * donec verborum fluxu liberati fuerint hi menfarii rhetores, qui prae linguae morbo obliti mihi etiam Pythici oraculi videntur, quod Chamaeleon literis mandavit:

Viginti ante canem, ac totidem poft inde diebus,
aedibus umbrofis tectus, medico utere Baccho.

Scribit vero etiam Mnefitheus Athenienfis, Pythiae re-

τὴν Πυθίαν χρῆσαι τιμᾷν Ἀθηναίοις. Φησὶ δὲ καὶ Ἀλκαῖος, ὁ Μιτυληναῖος ποιητής·

Οἴνῳ πνεύμονα τέγγε· τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται·
f ἡ δ' ὤρη χαλεπή· [1] πάντα δὲ διψᾷ ὑπὸ καύματος.

καὶ ἀλλαχοῦ·

Πίνωμεν, τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται.

Εὔπολίς τε, τὸν Καλλίαν, Φησὶ, ἀναγκάζεσθαι ὑπὸ Πρωταγόρου πίνειν· „ἵνα πρὸ τοῦ κυνὸς τὸν πνεύμονα ἔκλυτον [2] Φορῆ." Ἡμῖν δ' οὐ μόνον ὁ πνεύμων ἀπεξήρανται, κινδυνεύει δὲ καὶ ἡ καρδία. καί τοι Ἀντιφάνης λέγει·

— — A. Τὸ δὲ
ζῆν, εἰπέ μοι, τί ἐστί; B. Τὸ πίνειν, Φημ' ἐγώ.
a Ὁρᾷς, παραὶ ῥείθροισι χειμάῤῥοις ὅσα
δένδρων ἀεὶ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν
βρέχεται, μέγεθος καὶ κάλλος οἷα γίνεται·

1 Rectius alibi, ἁ δ' ὥρα χαλεπά. 2 ἔκλυρον corrigunt viri docti ex Plutarch.

ſponſo iuſſos eſſe Athenienſes, *Bacchum medicum colere.* Et Alcaeus, Mitylenaeus poëta, ait:

Vino pulmonem riga; oritur canicula:
grave tempus; ſitiunt omnia, aeſtu torrida.

Et alibi:

Potemus! orta eſt ſicca canicula.

Aitque Eupolis, a Protagora Calliam coactum fuiſſe bibere, *ut ante exortum caniculae dilutum pulmonem haberet.* At nobis non modo pulmo exaruit, verum etiam propemodum cor ipſum. Quamquam Antiphanes ait:

A. *Vivere, dic mihi, quid eſt?* B. *Bibere; aio equidem.*
Vides, ad torrentium fluenta quotquot
arbores noctu ſemper & interdiu
irrigantur, qua ſint magnitudine ac pulcritudine.

τὰ δ' ἀντιτείνονθ', οἱονεὶ δίψαν τινὰ
ἢ ξηρασίαν ἔχοντ',[1] αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται.

Οὕτω τούτοις, φησὶ, κυνολογήσασιν, ἐδόθη πιεῖν. Εἴρηται δὲ τὸ βρέχειν καὶ ἐπὶ τοῦ πίνειν. Ἀντιφάνης·

Δεῖ γὰρ φαγόντας δαψιλῶς, βρέχειν. —

Εὔβουλος·

— — — Α. Σίκων ἐγὼ,
βεβρεγμένος ἥκω καὶ κεκωθωνισμένος.
Β. Πέπωκας οὗτος; Α. Ἐγὼ πέπωκα, μὰ τὸν Δία b
Μενδαῖον.[2]

XLII. Verba: Ἀναπίπτειν, ἀναχεῖσθαι, & κατακεῖσθαι.

Ὅτι τὸ ἀναπίπτειν, κυρίως ἐπὶ ψυχῆς ἐστιν, οἷον ἀθυμεῖν, ὀλιγωρεῖν. Θουκυδίδης πρώτῃ· „Νικώμενοι, ἐπ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσι.“ Κρατῖνος δ' ἐπὶ ἐρετῶν χρᾶται τῇ λέξει·

Ῥοθίαζε, κἀνάπιπτε. — —

1 Forf. σχόντ'. 2 Vulgo πέπωκ' ἐγὼ μὰ Δία τὸν Μενδαῖον.

quae vero contraria occupant loca, veluti fiti
& exficcatione laborantes, pereunt radicitus.

Ita his, inquit, de canicula difputantibus, datum eft quod biberent. Ufurpatur vero etiam verbum βρέχειν (id eft, *rigare, madefacere*) pro *bibere*. Antiphanes:

Qui ftrenue comedit, rigare hunc oportet.

Eubulus:

— — — A. *Sicon ego*.
rigatus venio, & probe poculatus.
B. *Heus tu, bibifti?* A. *Bibi equidem, per Iovem*
Mendaeum.

42. Verbum ἀναπίπτειν (id eft, *concidere, recidere*) proprie ad animum refertur, valetque *animo concidere, curam rerum abiicere*. Thucydides libro primo: „*Victi, paullulum admodum concidunt;*“ id eft, *animum defpondent*. Cratinus vero de remigibus utitur eodem verbo: *Fluctibus obnitere valide, & recide;* (id eft, *adducto remo te refupina*.) Item Xe-

καὶ Ξενοφῶν ἐν Οἰκονομικῷ· „Διατί ἄλυποι ἀλλήλοις εἰσὶν οἱ ἐρέται, ἢ ὅτι ἐν τάξει μὲν κάθηνται, ἐν τάξει δὲ προνεύουσιν, ἐν τάξει δὲ ἀναπίπτουσιν;“ Ἀνακεῖσθαι δὲ φαμὲν ἐπὶ ἀνδριάντος. ὅθεν τοὺς ἐπὶ κατακειμένων χρωμένους τῇ λέξει, διέσυρον. Δίφιλος· „Ἐγὼ δ' ἕως μέν τινος ἀνεκείμην.“ πρὸς ὃν δυσχεραίνων ὁ ἑταῖρος, φησίν· „Ἀνάκειστο.“ Φιλιππίδης· „καὶ δειπνῶν ἀεὶ ἀνακείμενος παρ' αὐτόν.“ καὶ ἐπάγει· „Πότερον ἀνδριάντα εἱστία;“ Κατακεῖσθαι δὲ λέγεται καὶ κατακεκλῖσθαι, ἐπὶ τῆς τραπέζης·[1] ὡς ἐν Συμποσίοις Ξενοφῶν καὶ Πλάτων. Ἄλεξις·

> Ὡς ἔστι, κατακεῖσθαι πρὸ δείπνου, συμφορά.
> οὔτε γὰρ ὕπνος δήπουθεν οὐδέν' ἂν λάβοι·
> d οὔδ', ἂν λέγῃ τις, οὐδαμῶς μάθοιμεν ἄν·
> ὁ νοῦς γάρ ἐστι τῆς τραπέζης πλησίον.

1 Tria verba ἐπὶ τῆς τραπ. dedit Suidas.

nophon, in Oeconomico: *Cur remiges sibi invicem non sunt molesti? nisi quod ordine sedent, rato item ordine in remos incumbunt, rursusque ordine recidunt*, sive *reclinant*. Verbo ἀνακεῖσθαι vero (id est, *positum, collocatum esse*) de statua utimur. Quare ridebant hos, qui idem verbum de *adcumbentibus ad mensam* usurpabant. Diphilus: *Ego aliquantisper* ἀνεκείμην. (*Adcubui* dicere voluerat.) Cui alter offensus respondet: Ἀνάκειστο. (id est, *Sis statua, per me licet.*) Philippides: *Et in coena semper* ἀνακείμενος *iuxta illum.* Cui alter: *An ergo statuam ille coena excepit?* Sed κατακεῖσθαι etiam idem valet ac *adcumbere*, ubi de mensa agitur. Sic usurpant Xenophon & Plato, in Conviviis. Sic & Alexis:

> *Quam misera res est, ante coenam* κατακεῖσθαι, *adcumbere!*
> *nam nec interea somnus cuiquam obrepserit,*
> *nec, si quid dicat aliquis, quidquam intelligas;*
> *adeo occupatus animus patinis imminet.*

Ἔστι δὲ εὑρεῖν καὶ ἐπὶ τῆς ἐννοίας ταύτης σπανίως τὸ ἀνακεῖσθαι. Σάτυρος παρὰ Σοφοκλεῖ τοῦτο φησίν·

Ἐπικαιόμενος, τῷ Ἡρακλεῖ ἀνακειμένῳ
μέσον εἰς τὸν αὐχέν' εἰσαλοίμην. —

Ἀριστοτέλης, ἐν Τυῤῥηνῶν Νομίμοις· „Οἱ δὲ Τυῤῥηνοὶ δειπνοῦσι, μετὰ τῶν γυναικῶν ἀνακείμενοι ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ.“ Θεόπομπος·

— — — Μετὰ ταῦτ' ἐπίνομεν, e
κατακείμενοι μαλακώτατ' ἐπὶ τρικλινίῳ,
Τελαμῶνος οἰμώζοντες ἀλλήλοις μέλη.

Φιλωνίδης·

Κατάκειμαι, ὡς ὁρᾶτε, δεκάπαλαι. —

Εὐριπίδης, Κύκλωπι·

Ἀνέπεσε, φάρυγγος αἰθέρ' ἐξανιεὶς βαρύν.

Ἄλεξις· „Μετὰ ταῦτ' ἀναπεσεῖν ἐκέλευον αὐτὴν παρ' ἐμέ.“

Reperitur tamen etiam eadem notione, ſed raro id quidem, verbum ἀνακεῖσθαι. Satyrus apud Sophoclem:

Ignem ſi concipiam, Herculi adcumbenti (ἀνακειμένῳ)
mediam in cervicem inſiluerim.

Ariſtoteles, in Etruſcorum Inſtitutis: *Coenant Etruſci, cum uxoribus ſub eadem veſte ſtragula* (ἀνακείμενοι) *adcumbentes.* At Theopompus, [rurſus verbo κατακεῖσθαι utitur, cum ait:]

— — — *Dein potavimus,*
decumbentes molliſſimo in triclinio,
Telamonis cantica viciſſim ingementes.

Philonides:

Iam pridem, ut videtis, (κατάκειμαι) *decumbo.*

Euripides, Cyclope:

Recubuit, (ἀνέπεσε,) *faucibus aërem emittens gravem.*

Alexis: *Poſthaec illam adcumbere* (ἀναπεσεῖν) *iuxta me iuſſi.*

Ὅτι τὸ πάσασθαι ἐπὶ τοῦ ἀπογεύσασθαι τίθεται. Φησὶ γοῦν Φοίνιξ πρὸς Ἀχιλλέα· XLIII. Verbum Πάσασθαι.

Οὐκ ἔθελες ἅμ' ἄλλῳ ἐνὶ μεγάροισι πάσασθαι.

καὶ ἀλλαχοῦ·

Εὖθ' οἱ σπλάγχν' ἐπάσαντο.

τῶν γὰρ σπλάγχνων ἀπογεύονται μόνον, [1] ὡς ἂν ὀλίγων πολὺς ὅμιλος. καὶ ὁ Πρίαμος δὲ πρὸς Ἀχιλλέα φησί·

Νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην.

εἰκεῖον γὰρ τοῦ τηνικάδε ἀτυχήσαντος, ἀπογεύσασθαι μόνον· εἰς κόρον γὰρ ἐλθεῖν οὐκ εἴα τὸ πένθος. διὸ καὶ ὁ τὸ σύνολον οὐ γευσάμενος τροφῆς, κεῖται „ἄσιτος, ἄπαστος." Ἐπὶ δὲ τῶν ἀποπληρουμένων οὐδέ ποτε λέγει τὸ πάσασθαι, ἀλλ' ὁπόσα δηλοῖ κόρον·

Αὐτὰρ ἐπεὶ σίτου τάρφθεν. —

[1] μόνων vulgo.

43. Verbo πάσασθαι usi sunt veteres pro *gustare*. Phoenix quidem, Achillem compellans, ait:

Nolebas cum quoquam alio domi (πάσασθαι) *gustare quidquam.*

Et alibi ait poëta:

Illi quum viscera (ἐπάσαντο) *gustassent.*

Nam viscera, quippe quae pauca sunt, numerosa adstantium turba *degustat* solummodo. Priamus etiam, Achillem adloquens, ait:

Nunc tandem etiam cibum gustavi. (πασάμην.)

Consentaneum enim est, ut, qui in calamitate tunc erat, *degustaret* solummodo: nam ad satietatem comedere non patiebatur luctus. Itaque is, qui cibum omnino non gustavit, iacet ἄσιτος, ἄπαστος. De his autem, qui cibo se implent, numquam verbo πάσασθαι utitur poëta; sed iis utitur verbis, quae satietatem significant:

Caeterum postquam cibo sunt oblectati;

καί·

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο.

Οἱ δὲ νεώτεροι καὶ ἐπὶ τοῦ πληρωθῆναι τιθέασι τὸ πάσασθαι. Καλλίμαχος·

— — — Θύμου [1] δὲ πασαίμην
ἥδιον. — — —

Ἐρατοσθένης·

— — — Ὀπταλέα κρέα
ἐκ τέφρης ἐπάσαντο, τά τ' ἀγρώσσοντες ἕλοντο.

XLIV.

Alia difputatio de ritibus Homericis.

„Ποτικολλῶν ἅτε ξύλον παρὰ ξύλῳ" φησὶν ὁ Θηβαῖος μελοποιός.

Ὅτι Σέλευκός φησι, τὴν παρ' Ὁμήρῳ δαῖτα θάλειαν, στοιχείων μεταθέσει δίαιταν εἶναι· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ δαίσασθαι λέγειν, βιαιότερον ἐστι.

Ὅτι Καρύστιος ὁ Περγαμηνὸς ἱστορεῖ, τὰς Κερκυραίας γυναῖκας ἔτι καὶ νῦν σφαιριζούσας ᾄδειν.[2] Σφαιρίζουσι δὲ παρ' Ὁμήρῳ οὐ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ

1 Vulgo Μύθου. 2 Defiderantur in edd. ifta ex Caryftio.

&:

Poftquam potus cibique defiderium explerunt.

Pofteriores vero de pleniore etiam cibo πάσασθαι ufurpant. Callimachus: *Thymo me malim fatiari* (πασαίμην.) Eratofthenes: *Affas carnes ex cinere devorarunt,* (ἐπάσαντο) *quas venando ceperant.*

44. *Veluti lignum ligno adglutinans*, ait Thebanus cantor.

Seleucus ait, quam Homerus δαῖτα θάλειαν dicit, eam tranfpofitis literis δίαιταν effe: nam a verbo δαίσασθαι repetere, nimis violentum effe putat.

Caryftius Pergamenus narrat, Corcyraeas mulieres etiam nunc pila ludentes canere. Apud Homerum quidem non modo viri pila ludunt, fed & mulieres. Tum

καὶ γυναῖκες. Καὶ δίσκοις δὲ, καὶ ἀκοντίοις μετά τινος συμμετρίας ἐχρῶντο·

Δίσκοισιν τέρποντο καὶ αἰγανέῃσιν ἱέντες.

τὸ γὰρ τερπνὸν, τὴν κακοπάθειαν κουφίζει. Καὶ ἐπὶ κυνηγεσίᾳ δὲ ἐξιᾶσιν οἱ νέοι, πρὸς μελέτην τῶν πολεμικῶν κινδύνων, καὶ ἐπὶ θήρας παντοίας· ἀφ' ὧν ῥωμαλεώτεροι καὶ ὑγιεινότεροι διετέλουν· „ὡς ὅτε πυργηδὸν σφέας αὐτοὺς ἀρτύνουσι, καὶ ἀντίον ἱστάμενοι ἀκοντίζουσιν." Ἴσασι δὲ καὶ λουτρὰ, ἄκη πόνων, παντοῖα·[1] κόπον μὲν θαλάττῃ λύοντες,[2] ἣ μάλιστα τοῖς νεύροις ἐστὶ πρόσφορος· ἀναχαλῶντες δὲ ταῖς ἐμβάσεσι τὰς τῶν μυῶν συντάσεις, εἶτ' ἐπαλείφοντες λίπα, πρὸς τὸ μὴ ξηρανθέντος τοῦ ὕδατος ἀπεσκληρυμμένα γίνεσθαι τὰ σώματα. οἱ γοῦν ἀπὸ τῆς σκοπιῆς ἐπανελθόντες „ἱδρῶ πολλὸν ἀπενίζοντο θαλάσσῃ, κνήμας, ἠδὲ λόφον, ἀμφί τε μηρούς." καὶ οὕτως „ἀνα- Venatio. Lavacra.

1 παντοίων ed. Casaub. 2 λούοντες codd. nostri.

vero & discis & iaculis concinna quadam ratione utebantur:

Cum discos, tum hastas proiiciendo, delectabantur.

Delectatio enim molestiam levat. Atque etiam Venatum exeunt iuvenes, tamquam ad meditationem periculorum in bello subeundorum; & quidem ad omnis generis venationes: unde robustiores & saniores fiebant. *Ut quum quadrato agmine sese instruunt, & ex adverso stantes iaculantur.* Noverunt vero etiam Lavacra, laborum remedia; & quidem varia lavandi genera. Lassitudinem enim mari abluebant, quod maxime nervis conducit; in soliis vero balnearibus musculorum nimiam intentionem laxabant; tum ungebantur pinguedine, ne desiccata aqua nimis obdurarentur corpora. Sic sane *reversi exploratores sudorem multum abluerunt mari, cruraque, & cervicem, & cir-*

ψύξαντες, ἐς ἀσαμίνθους βάντες εὐξέστας, λούσαντο· καὶ ἀλειψάμενοι λίπ' ἐλαίῳ, δείπνῳ ἐφιζανέτην." Ἔστι καὶ τρόπος ἕτερος καμάτων λύσεως, ἐκ τῶν κατὰ κεφαλῆς καταιονήσεων·

Θυμῆρες κεράσασα κατὰ κρατός τε καὶ ὤμων.

Αἱ γὰρ ἐμβάσεις, περικεχυμένου πανταχόθεν τοῖς πόροις τοῦ ὕδατος, φράττουσι τὴν τῶν ἱδρώτων ἔκκρισιν, καθάπερ ἂν εἴ τις ἠθμὸς εἰς ὕδωρ βληθείη· διέξεισι γὰρ οὐδὲν, ἢν μή τις [1] αὐτὸν μετεωρίσας τοῖς πόροις ἀναψυχὴν καὶ διέξοδον εἰς τὸ ἔξω παράσχῃ· ὡς Ἀριστοτέλης εἴρηκεν ἐν τοῖς Φυσικοῖς Προβλήμασι, ζητῶν, Διατί οἱ ἱδροῦντες, ἐπὰν ἔλθωσιν εἰς θερμὸν ἢ ψυχρὸν ὕδωρ, οὐκ ἔτι ἱδροῦσιν, ἕως πάλιν ἐπανέλθωσιν ἀπὸ τῶν ἐμβάσεων.

XLV. Παρετίθετο δὲ τοῖς ἥρωσι δειπνοῦσι καὶ λάχανα. ὅτι δὲ οἴδασι τὰς λαχανείας, δῆλον ἐκ τῶν „παρὰ

Olera apud Homerum,

1 εἰ μή τις mssti; bene, si sequeretur παράσχοι.

ea femora: & sic *refrigerati*, *in solia balneatoria ingressi bene polita*, *lavarunt*: dein *pingui oleo peruncti*, *coenae adsederunt*. Est & alia curandae lassitudinis ratio, quae fit capitis irrigatione:

In caput atque humeros fundit gratum ipsa humorem.

In solio enim aqua, spiraculis cutis undique circumfusa, obstruit sudoris excretionem; veluti si cribrum in aquam iniicias. Nam ex cribro nihil effluet, nisi attollatur, ut apertis foraminibus humori foras exituro via pateat: quemadmodum Aristoteles exposuit in Quaestionibus Naturalibus, ubi caussam investigat, *Cur, qui sudant, sive calida sive frigida lavent, sudare desinant, nec iterum sudent, priusquam e solio discesserint.*

45. In coenis vero heroum adponebantur etiam Olera. Cognitum enim eis fuisse olerum usum, adparet ex

νείατον ὄρχον κοσμητῶν πρασιῶν.“ Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῖς κακοχυμωτάτοις [1] κρομύοις ἐχρῶντο·

— — ἐπὶ δὲ κρόμυον, ποτῷ ὄψον.

Ἐπιμελουμένους δὲ αὐτοὺς εἰσάγει καὶ τῶν ἀκροδρύων· & arborum fructus.

Ὄχνη [2] γὰρ ἐπ᾽ ὄχνῃ που γηράσκει,
— — — σῦκον δ᾽ ἐπὶ σύκῳ.

διὸ καὶ τῶν δένδρων τὰ μὲν καρποφόρα, καλὰ προσαγορεύει·

Ἔνθα [δὲ] δένδρεα καλὰ [3] πεφύκει — —
ὄχναι καὶ ῥοιαὶ, καὶ μηλέαι. — —

τὰ δ᾽ εἰς ξυλείαν εὔθετα, μακρά· τοῖς ἐπιθέτοις τὰς χρήσεις διαστέλλων·

— — Ἔνθεν [4] δένδρεα μακρὰ πεφύκει,
κλήθρη τ᾽, αἴγειρός τ᾽, ἐλάτη τ᾽ ἦν οὐρανομήκης.

Ἀρχαιοτέρα δ᾽ ἦν καὶ τῶν Τροϊκῶν ἡ τούτων χρῆσις.

1 κακοχυμοτάτοις puto oportebat. 2 ὄγχνη & ὄγχνῃ scribebatur superius. 3 Abest vulgo δέ. Apud Homerum vero hodie μακρά, non καλά, legitur. 4 Fors. Ἔνθα rursus scripserat sive Athenaeus, sive Epitomator. Apud Homerum vero est ὅθι.

illis *bene cultis areolis in extremo horti ordine.* Quin & cepis vescebantur, quamvis pessimi succi:

In lance cepam, potui aptum obsonium.

Sed & curantes illos inducit arborum fructus: *Est enim ubi pyrus post pyrum senescit, ficus post ficum.*

Itaque ex arboribus eas, quae fructus edunt, *pulcras* adpellat:

Pulcrae ubi arbores crescunt; — —
— — pyri, punicaeque, malique.

Quae vero lignationi inserviunt, *proceras* adpellat; adiectis his denominationibus eas distinguens:

— — Procera ubi nascitur arbor,
alnus, populusque, & abies coelum cacumine tangens.

Verum etiam ante Troiana tempora in usu fuere arbo-

μαίνει· πόδα γὰρ βόειον οὐδεὶς ὀπτᾷ. καὶ τὸ,

Κρειῶν δὲ πίνακας παρέθηκεν ἀείρας
παντοίων, — —

οὐ μόνον τὴν τῶν κρεῶν ἐξαλλαγὴν δηλοῖ, ὡς ὀρνίθεια, χοίρεια, ἐρίφεια, βόεια λέγων· [1] ἀλλὰ τὴν σκευασίαν ὡς ποικίλην ἔχοντα, καὶ οὐ μονοειδῆ, ἀλλὰ περιττήν. ὡς ἀνακύπτειν τὰς Σικελικὰς, καὶ Συβαριτικὰς, καὶ Ἰταλικὰς τραπέζας, ἤδη δὲ καὶ Χίας. μαρτυροῦνται γὰρ καὶ Χῖοι οὐκ ἔλαττον τῶν προειρημένων ἐπὶ ὀψαρτυτικῇ. Τιμοκλῆς·

— — — — Χῖοι πολὺ
ἄριστ' ἀνευρήκασιν ὀψαρτυτικήν.

Κοιμῶνται δὲ μετὰ γυναικῶν παρ' Ὁμήρῳ οὐ μόνον οἱ νέοι, ἀλλὰ καὶ οἱ γέροντες, Φοῖνιξ τε καὶ Νέστωρ. μόνῳ Μενελάῳ οὐ συνέζευκται γυνὴ, διὰ γυναῖκα γαμετὴν ἡρπασμένην τὴν στρατείαν πεποιημένῳ.

1 λέγων vulgo ſcribunt.

dem enim bubulum nemo aſſaverit. Tum vero & illud,

Carnes omne genus patinis ingentibus adfert,

non modo varietatem carnium declarat, cum & volucrium carnem, & ſuillam & hoedinam & bubulam comprehendat; ſed etiam indicat, parandarum earum rationem non unius generis fuiſſe, ſed variam, & exquiſitiorem: ut hic iam originem videas Sicularum, Sybariticarum, Italicarumque menſarum, atque etiam Chiarum. Nam & Chii non minus quam illi, quos ante nominavi, culinariae arti ſtuduiſſe perhibentur. Timocles:

Chii longe optimam invenere culinariam.

Cubant autem cum mulieribus apud Homerum non adoleſcentes modo, ſed & ſenes, Phoenix atque Neſtor. Uni Menelao nulla mulier iungitur, qui ob raptam uxorem bellum id ſuſceperat.

„Παλαιὸν μὲν οἶνον, ἄνθεα δ' ὕμνων νεωτέρων," XLVII.
Πίνδαρος ἐπαινεῖ. Εὔβουλος δέ φησί·

Vinum vetus, & diversorum colorum.

Ἄτοπον δέ, [1] τὸν μὲν οἶνον εὐδοκιμεῖν ἀεὶ
παρὰ ταῖς ἑταίραις τὸν παλαιόν, ἄνδρα δὲ
μὴ τὸν παλαιόν, ἀλλὰ τὸν νεώτερον.

a τὸ αὐτὸ δὲ καὶ Ἄλεξις σχεδὸν ἀπαραλλάκτως, τοῦ σφόδρα μόνου κειμένου ἀντὶ τοῦ ἀεί. Ὄντως δὲ ὁ παλαιὸς οἶνος οὐ πρὸς ἡδονὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὑγίειαν προσφορώτερος. πέσσει τε γὰρ μᾶλλον τὰ σῖτα· καὶ λεπτομερὴς ὤν, εὐανάδοτός ἐστι· δύναμίν τε τοῖς σώμασιν ἐμποιεῖ, τὸ αἷμά τε ἐνερευθὲς καὶ εὐανάδοτον κατασκευάζει, καὶ τοὺς ὕπνους ἀταράχους παρέχει. Ἐπαινεῖ δὲ Ὅμηρος τὸν ἐπιδεχόμενον ἱκανὴν κρᾶσιν, ὡς τὸν τοῦ Μάρωνος. ἐπιδέχεται δὲ πλείω κρᾶσιν ὁ b παλαιὸς οἶνος, διὰ τὸ μᾶλλον θερμὸς γίνεσθαι παλαιούμενος. Ἔνιοι δὲ καὶ τὴν Διονύσου φυγὴν εἰς τὴν

1 τε edd. quod ex γε corruptum videri poterat.

47. *Vinum quidem vetus, hymnorum vero flores recentiorum,* Pindarus laudat. Eubulus vero ait:

Absurdum vero est, semper quod vinum senex
meretricibus laudatur; at contra virûm
quanto est iuvenior quisque, praefertur seni.

Eademque ad verbum Alexis repetiit, nisi quod pro *semper* vocem *vehementer* substituit. Est autem, verum si quaeris, senex vinum non modo ad voluptatem, sed & ad sanitatem conducibilius. Nam & cibum magis coquit, & ob partium tenuitatem facile digeritur, & vires corporis auget, & sanguinem rubrum commodeque fluentem gignit, & placidum somnum conciliat. Commendat vero Homerus illud praesertim, quod multam ferre aquam potest, ut Maroneum. Admittit autem copiosiorem aquae mixturam vetus vinum, quoniam ipsa vetustate calidius factum est. Suntque qui *Bacchi* fabulâ *ad mare fugientis*

θάλασσαν οἰνοποιΐαν σημαίνειν φασὶ, πάλαι γνωριζομένην. ἡδὺν γὰρ εἶναι τὸν οἶνον, παρεγχεομένης θαλάσσης. Ἐπαινῶν δὲ Ὅμηρος τὸν μέλανα οἶνον, πολλάκις αὐτὸν καὶ αἴθοπα καλεῖ. δυναμικώτατος γάρ ἐστι, καὶ μένων ἐν ταῖς ἕξεσι τῶν πινόντων πλεῖστον χρόνον. Θεόπομπος δέ φησι, παρὰ Χίοις πρώτοις γενέσθαι τὸν μέλανα οἶνον· καὶ τὸ φυτεύειν δὲ καὶ θεραπεύειν ἀμπέλους, Χίους πρώτους, μαθόντας παρ' Οἰνοπίωνος τοῦ Διονύσου, ὃς καὶ συνῴκισε τὴν νῆσον, τοῖς ἄλλοις c
ἀνθρώποις μεταδοῦναι. Ὁ δὲ λευκὸς οἶνος, ἀσθενὴς καὶ λεπτός. ὁ δὲ κιῤῥὸς, πέπτει[1] ῥᾶον, ξηραντικώτερος ὤν.

XLVIII.
Vina Italica.

Περὶ Ἰταλικῶν οἴνων φησὶν ὁ παρὰ τούτῳ τῷ σοφιστῇ Γαληνός. Ὁ Φαλερῖνος οἶνος ἀπὸ ἐτῶν δέκα ἐστὶ πότιμος, καὶ ἀπὸ πεντεκαίδεκα, μέχρις εἴκοσιν· ὁ δ' ὑπὲρ τοῦτον ἐκπίπτων τὸν χρόνον, κεφαλαλγικὸς, καὶ τοῦ νευρώδους καθάπτεται. εἴδη δ' αὐτοῦ δύο, ὁ αὐ-

1 Rectius fuerit πέττει.

condituram vini significari autument, iam olim cognitam. Fieri enim suavius vinum, marina aqua adfusa. Nigrum vinum laudans Homerus, frequenter αἴθοπα vocat: [quasi *ardentem* diceret.] Maximam enim vim habet, manetque plurimum tempus in corpore bibentium. Theopompus scribit, primum apud Chios factum esse nigrum vinum: &, serere colereque vitem Chios, ab Oenopione Bacchi filio (qui cultoribus frequentavit insulam) edoctos, vicissim caeteros mortales docuisse. Album vero vinum, imbecillum est & tenue. Gilvum autem facilius concoquit, & siccat valentius.

48. De *Italicis vinis* Galenus ille, qui a Sophista nostro inducitur, haec disputat. Falernum vinum a decimo anno potui tempestivum est, & a quinto decimo, usque ad vicesimum: vetustius autem, caput dolore adficit, nervosque tentat. Eius duo genera, austerum al-

στηρὸς, καὶ ὁ γλυκάζων. οὗτος δὲ τοιοῦτος γίνεται, ὅταν
d ὑπὸ τὸν τρυγητὸν νότοι πνεύσωσι, παρ᾽ ὃ καὶ μελάντερος γίνεται. ὁ δὲ μὴ οὕτω τρυγηθεὶς, αὐστηρός τε, καὶ τῷ χρώματι κιῤῥός. καὶ τοῦ Ἀλβανοῦ δὲ οἴνου εἴδη δύο, ὁ μὲν γλυκάζων, ὁ δ᾽ ὀμφακίας. ἀμφότεροι δὲ ἀπὸ πεντεκαίδεκα ἐτῶν ἀκμάζουσι. Συῤῥεντῖνος [1] δὲ ἀπὸ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν ἄρχεται γίνεσθαι πότιμος. ὢν γὰρ ἀλιπὴς καὶ λίαν ψαφαρὸς, μόλις πεπαίνεται· καὶ παλαιούμενος σχεδὸν μόνος [2] ἐστὶν ἐπιτήδειος τοῖς χρωμένοις διηνεκῶς. ὁ δὲ Ῥηγῖνος, τοῦ Συῤ-
e ῥεντίνου λιπαρώτερος ὢν, χρήσιμος ἀπὸ ἐτῶν πεντεκαίδεκα. χρήσιμος καὶ ὁ Πριούερνος, λεπτομερέστερος ὢν τοῦ Ῥηγίνου, ἥκιστά τε καθαπτόμενος κεφαλῆς. τούτῳ ἐμφερὴς ὁ Φορμιανὸς, ταχὺ δὲ ἀκμάζει, καὶ λιπαρώτερός ἐστιν αὐτοῦ. βράδιον δ᾽ ἀκμάζει ὁ Τριφολῖνος, ἔστι δὲ τοῦ Συῤῥεντίνου γεωδέστερος. ὁ δὲ Στάτα-

1 Συρεντ. codd. noſtri, & ſic deinde. 2 Forſ. μόνοι vel μόνοις.

terum, alterum ſubdulce. Et hoc quidem fit tale, ſi per vindemiam flant auſtri; quo ſimul nigrum magis fit vinum. Quod non ea tempeſtate vindemiatur, auſterum fit, & colore gilvum. Albani vini duae item ſpecies: alterum dulce eſt, alterum acerbiuſculum. Utrique ſuus ab anno decimo quinto vigor. Surrentinum poſt annum viceſimum quintum potui incipit eſſe aptum: nam, cum pinguedine careat, & admodum ſit tenue, aegre matureſcit: &, cum inveteravit, eis fere ſolummodo commodum eſt, qui conſtanter eo utuntur. Rheginum, Surrentino pinguius, a quinto decimo anno potui commodum. Commodum etiam Privernum, tenuius Rhegino, & caput minime gravans. Huic ſimile eſt Formianum; ſed citius viget, eſtque pinguius. Serius ad vigorem pervenit Trifolinum; eſt autem Surrentino magis terrenum.

νος[1] *τῶν πρώτων ἐστὶν οἴνων, ἐμφερὴς τῷ Φαλερίνῳ, κουφότερος, οὐ πληκτικός. ὁ Τιβουρτῖνος, λεπτὸς, εὐδιάπνευστος, ἀκμάζων ἀπὸ ἐτῶν δέκα· κρείττων δὲ γίνεται παλαιούμενος. ὁ Λαβικανὸς, ἡδὺς καὶ λιπαρὸς* f *τῇ γεύσει, μεταξὺ Φαλερίνου καὶ Ἀλβανοῦ· ἡ δὲ αὐτοῦ πόσις ἀπὸ ἐτῶν δέκα. ὁ Γαύρανος δὲ, καὶ ὀλίγος, καὶ κάλλιστος, προσέτι τε εὔτονος καὶ παχύς· Πραινεστίνου δὲ καὶ Τιβουρτίνου λιπαρώτερος. ὁ Μαρσικὸς, πάνυ αὐστηρὸς, εὐστόμαχος δέ. γίνεται δὲ καὶ περὶ τὴν Καμπανίας Κύμην ὁ καλούμενος Οὐλβανὸς, κοῦφος, πότιμος*[2] *ἀπὸ ἐτῶν πέντε. ὁ Ἀγκωνιτανὸς χρηστὸς, λιπαρός πως. ὁ Βυξεντῖνος*[3] *ἐμφερὲς ἔχει τῷ* a *Ἀλβανῷ τὸ ὀμφακίας εἶναι· ἔστι δὲ δυνατὸς*[4] *καὶ εὐστόμαχος. ὁ Οὐελίτερνος δὲ ἡδὺς πινόμενος, εὐστόμαχος· ἴδιον δ' αὐτοῦ τὸ μὴ δοκεῖν ἀπαρέγχυτος εἶναι· ἐμ-*

1 *Σετῖνος* edd. 2 Vulgo omnes *πότιμος, κοῦφος ἀπὸ ἐτῶν* &c. 3 *Βικεντῖνος* edd. 4 *δυνάμει* mssti; quod vel verum videtur vel vero proximum.

Statanum [*al.* Setinum] e praecipuis vinis eſt, ſimile Falerno, levius, capiti non nocens. Tiburtinum, tenue, facile tranſpirat, & poſt decennium vigorem adipiſcitur: fit autem melius, cum inveteraſcit. Labicanum, guſtu ſuave & pingue, medium inter Falernum & Albanum: a decimo anno potabile. Gauranum exigua copia naſcitur, ſed nobiliſſimum, validum, craſſum; pinguius vero Praeneſtino & Tiburtino. Marſicum, auſterum admodum, ſed ſtomacho amicum. Naſcitur etiam circa Cumas Campaniae Ulbanum [ſive Urbanum] quod vocatur, leve, & a quinto anno potabile. Anconitanum eximium, nonnihil pingue. Buxentinum, auſteritate ſimile eſt Albano; ſed viribus inſigne, & ventriculo commodum. Veliternum, potu ſuave, ventriculo pariter amicum: ſed hoc peculiare habet, quod bibenti non videatur ſincerum ac merum eſſe; aliquid enim alterius

φαίνει γὰρ ὡς ἐμμεμιγμένου αὐτῷ ἑτέρου. ὁ Καληνὸς, κοῦφος, τοῦ Φαλερίνου εὐστομαχώτερος. εὐγενὴς δὲ καὶ ὁ Καίκουβος, πληκτικὸς, εὔτονος· παλαιοῦται δὲ μετὰ ἱκανὰ ἔτη. ὁ Φουνδανὸς, εὔτονος, πολύτροφος, κεφαλῆς καὶ στομάχου ἅπτεται· διὸ οὐ πολὺς ἐν συμ-
b ποσίοις πίνεται. πάντων δὲ τούτων ὁ Σαβῖνος κουφότερος, ἀπὸ ἐτῶν ἑπτὰ ἐπιτήδειος πίνεσθαι μέχρις πεντεκαίδεκα. ὁ δὲ Σιγνῖνος, μέχρις ἐτῶν ἓξ χρήσιμος, [1] παλαιωθεὶς δὲ πολὺ χρησιμώτερος. ὁ Νουμεντᾶνος ἀκμάζει ταχὺ, καὶ ἀπὸ ἐτῶν πέντε πότιμός ἐστι· ἔστι δ' οὔτε λίαν ἡδὺς, οὔτε λεπτός. ὁ Σπωλητῖνος δὲ οἶνος, καὶ πινόμενος ἡδὺς, καὶ τῷ χρώματι χρυσίζει. Καπυανὸς [2] κατὰ πολλὰ τῷ Συῤῥεντίνῳ παρεμφερής. ὁ Βαρβῖνος, λίαν αὐστηρὸς, καὶ ἀεὶ ἑαυτοῦ κρείττων γί-
c νεται. εὐγενὴς καὶ ὁ Καυκῖνος, καὶ τῷ Φαλερίνῳ ἐμφερής. ὁ Βενεφράνος εὐστόμαχος, καὶ κοῦφος. ὁ ἐν

1 οὐ χρήσιμος legit Dalech. 2 'Ακουανὸς mssti nostri.

mixti prae se fert. Calenum, leve, stomacho magis quam Falernum conducit. Generosum vero etiam Caecubum est, caput percellens, vehemens: iustam vero aetatem nonnisi post multos habet annos. Fundanum, vehemens, multum alens, caput ventriculumque tentans: quare haud frequens in conviviis bibitur. His omnibus levius Sabinum, potui aptum a septimo anno usque ad decimum quintum. Signinum, ad sextum usque annum [parum] usui aptum; cum vero inveteravit, multo aptius. Nomentanum, cito suum habet vigorem, a quinto anno potabile: sed nec admodum suave est, nec tenue. Spoletinum vinum, potu iucundum, auri colorem refert. Capuanum, perquam simile Surrentino. Barbinum, valde austerum, in melius proficit semper. Generosum vero etiam est Caucinum, simileque Falerno. Venafranum, ventriculo amicum, & leve. Trebellicum cir-

Νεαπόλει Τρεβελλικὸς, εὔκρατος τῇ δυνάμει, εὐστόμαχος, εὔστομος. ὁ Ἔρβουλος ἐν ἀρχῇ μέν ἐστι μέλας, μετ' οὐ πολλὰ δὲ ἔτη λευκὸς γίνεται· ἔστι δὲ λίαν κοῦφος, καὶ τρυφερός. ὁ Μασσαλιήτης, καλός· ὀλίγος δὲ γίνεται, παχὺς, σαρκώδης. Ταραντῖνος δὲ, καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κλίματος τούτου πάντες, ἁπαλοί· οὐ πλῆξιν, οὐ τόνον ἔχοντες, ἡδεῖς, εὐστόμαχοι. ὁ δὲ Μαμερτῖνος, ἔξω μὲν τῆς Ἰταλίας γίνεται· καὶ γινόμενος ἐν Σικελίᾳ, καλεῖται Ἰωτάλινος.[1] ἡδὺς δ' ἐστὶ, κοῦφος, εὔτονος. d

Vini Deus apud Indos.

Ὅτι παρ' Ἰνδοῖς τιμᾶται δαίμων, ὥς φησι Χάρης ὁ Μιτυληναῖος, ὃς καλεῖται Σοροάδειος· ἑρμηνεύεται δὲ Ἑλλάδι φωνῇ, οἰνοποιός.

XLIX.

Ὅτι Ἀντιφάνης που, ὁ χαρίεις, τὰ ἐξ ἑκάστης πόλεως ἰδιώματα οὕτω καταλέγει·

1 Ἰταλικὸς alii corrigunt, alii probabiliter Πωταλῖνος.

ca Neapolin, temperata eſt vehementia, ventriculo amicum, orique gratum. Erbulum, [ſive Helvolum,] initio nigrum, poſt annos haud multos album fit: eſt autem leve admodum, & delicatum. Maſſilienſe, bonum: ſed exigua quantitate naſcitur, craſſum, corpulentum. Tarentinum, & quae in illo tractu naſcuntur omnia, lenia ſunt, capiti non infeſta, non vehementia, ſuavia, ventriculo amica. Mamertinum, extra Italiam naſcitur: &, cum in Sicilia naſcatur, Italicum tamen [ſive Potalinum] vocatur: eſt autem ſuave, leve, nec tamen ſine robore.

Apud Indos (ait Athenaeus) coli Deum, ut refert Chares Mitylenaeus, qui *Soroadeus* vocatur: id, in graecam linguam translatum, *Vini auctorem effectoremve* ſonat.

49. Quae ſingulis civitatibus propria ſunt, ex illiſque prae caeteris petuntur, ea facetus Antiphanes alicubi his verbis recenſet:

Ἐξ Ἥλιδος μάγειρος, ἐξ Ἄργους λέβης· | Bona singulis locis propria.
Φλιάσιος οἶνος, ἐκ Κορίνθου στρώματα·
Ἰχθῦς Σικυῶνος, Αἰγίου δ' αὐλητρίδες·
e τυρὸς Σικελικὸς, — — —
μύρον ἐξ Ἀθηνῶν, ἐγχέλυς Βοιώτιαι.

Ἕρμιππος δ' οὕτως·

Ἕσπετε νῦν μοι Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
ἐξ οὗ ναυκληρεῖ Διόνυσος ἐπ' οἴνοπα πόντον,
ὅσσ' ἀγάθ' ἀνθρώποις δεῦρ' ἤγαγε νηὶ μελαίνῃ.
Ἐκ μὲν Κυρήνης καυλὸν, καὶ δέρμα βόειον·
ἐκ δ' Ἑλλησπόντου σκόμβρους, καὶ πάντα ταρίχη·
ἐκ δ' αὖ Ἰταλίας χόνδρον, καὶ πλευρὰ βόεια·
καὶ παρὰ Σιτάλκου ψώραν Λακεδαιμονίοισι·
καὶ παρὰ Περδίκκου ψευδῆ ναυσὶν πάνυ πολλαῖς.
f αἱ δὲ Συράκουσαι σῦς καὶ τυρὸν [1] παρέχουσι. [2]

1 Forf. σῖτον ἠδὲ τυρὸν, *triticum & caseum.* 2 παρέχουσαι mss. & edd. vett.

Ex Elide coquus; ex Argis lebes:
vinum Phliasium; e Corintho stragulae:
Sicyonii pisces; ex Aegio tibicinae:
caseus Siculus; — — —
unguentum ex Athenis; anguillae Boeotiae.

Hermippus vero hoc modo:

Dicite nunc, Musae, coelestia templa tenentes:
ex quo sulcavit nigri Bacchus maris undas,
quae bona contulerit navi mortalibus atra.
Sylphia Cyrenis, ac tergora bubula, vexit:
ex Hellesponto scombros, pisceʃque salitos:
ast alicam Italia, costas bovis atque resectas:
foedam a Sitalce scabiem Lacedaemone natis:
navigiis a Perdicca mendacia multis.
Inde Syracusis advectus caseus, & sus.

καὶ Κερκυραίους ὁ Ποσειδῶν ἐξολέσειε
ναυσὶν ἐπὶ γλαφυραῖς, ὅτι δὴ [1] δίχα θυμὸν ἔχουσι.
Ταῦτα μὲν ἐντεῦθεν. ἐκ δ' Αἰγύπτου τὰ κρεμαστὰ
ἱστία, καὶ βύβλους· ἀπὸ δ' αὖ Συρίας, λιβανωτόν.
ἡ δὲ καλὴ Κρήτη κυπάριττον τοῖσι θεοῖσιν·
ἡ Λιβύη δ' ἐλέφαντα πολὺν παρέχει κατὰ πρᾶσιν·
ἡ Ῥόδος ἀσταφίδας τε, καὶ ἰσχάδας ἡδυονείρους.
αὐτὰρ ἀπ' Εὐβοίας ἀπίους, καὶ ἴφια μῆλα·
ἀνδράποδ' ἐκ Φρυγίας, ἀπὸ δ' Ἀρκαδίας ἐπικούρους.
αἱ Παγασαὶ δούλους καὶ στιγματίας παρέχουσι.
τὰς δὲ Διὸς βαλάνους, καὶ ἀμύγδαλα σιγαλόεντα [2]
Παφλαγόνες παρέχουσι· τὰ γάρ τ' ἀναθήματα
δαιτός.
Φοινίκη αὖ καρπὸν φοίνικος, καὶ σεμίδαλιν.
Καρχηδὼν δάπιδας, καὶ ποικίλα προσκεφάλαια.

L. Πίνδαρος δ' ἐν τῇ εἰς Ἱέρωνα Πυθικῇ ᾠδῇ·

1 δὴ abest edd. & mss.

At Corcyraeos Neptunus iam male perdat
navibus in pulcris; quoniam diviso animo sunt.
Illinc ista. Ex Aegypto pendentia vela,
& variae chartae: e Syria fragrantia thura:
e Creta pulcra, quae Diis est cara, cupressus:
e fuscis Libyae populis ebur, aere redemtum:
uva Rhodo passa, & caricae, quae dulcia praebent
somnia: ab Euboea pyrus, atque nitentia mala:
mancipia e Phrygiis; ex Arcadia auxiliares:
e Pagasis servi, quibus est frons igne notata:
Paphlagonum e terris iuglans, & amygdala mollis,
nostris quos condunt fructus bellaria mensis:
palmarum fructus e Phoenice, & similago.
Carthago aulaea, & variis depicta figuris
cervicalia suppeditat.

50. Pindarus, in Pythica Ode in Hieronem:

Ἀπὸ Ταϋγέτου μὲν Λάκαιναν ἐπὶ θηρσὶ
κύνα, τρέχειν πυκινώτατον ἑρπετόν.
Σκύριαι [1] δ' ἐς ἄμελξιν γάλακτος
αἶγες ἐξοχώταται.
ὅπλα δ' ἀπ' Ἄργεος· ἅρμα
Θηβαίων ἀπὸ γᾶς ἀγλαοκάρπου·
Σικελίας δ' ὄχημα δαιδάλεον ματεύειν.

Bona singulis locis propria.

Κριτίας δὲ οὕτως·

Κότταβος ἐκ Σικελῆς ἐστι χθονὸς, ἐκπρεπὲς ἔργον,
ὃν σκοπὸν ἐς λατάγων τόξα καθιστάμεθα.
εἶτα δ' ὄχος Σικελὸς, κάλλει δαπάνῃ τε κράτιστος.
— — — — — —
Θεσσαλικὸς δὲ θρόνος, γυίων τρυφερωτάτη ἕδρα.
εὐναίου δὲ λέχους ἔξοχα κάλλος ἔχει
Μίλητός τε, Χίος τ' ἔναλος, πόλις Οἰνοπίωνος.
Τυρσηνὴ δὲ κρατεῖ χρυσότυπος φιάλη,

1 Σκυρίας corrigit Schneid. & dein αἶγας ἐξοχωτάτους.

E Taygeto Laconicam adversus feras
canem, cursu callidissimum animal.
Scyriae emulgendo lacti
caprae praestantissimae.
Arma vero Argis; currum
e Thebanorum fertilissima terra;
at e Sicilia vehiculum pete artificiose fabrefactum:

Critias in hunc modum:

Cottabus e Sicula est terra, pulcerrimum inventum,
quem scopum ponimus, quo iaculamur latagis.
Dein currus Siculus, pulcritudine & magnificentia praestans.
— — — — —
Thessalica vero est sella, qua membra mollissime quiescunt.
Lecti vero dormitorii praecipuam pulcritudinem habet
Miletus, & Chius, mari circumfusa, urbs Oenopionis.
Etrusca autem praestat phiala ex auro sculpta,

καὶ πᾶς χαλκὸς ὅτις κοσμεῖ δόμον ἔν τινι χρείᾳ.
Φοίνικες δ' εὗρον γράμματ' ἀλεξίλογα.[1]
Θήβη δ' ἁρματόεντα δίφρον συνεπήξατο πρώτη·
Φορτηγοὺς δ' ἀκάτους Κᾶρες, ἁλὸς ταμίαι.
τὸν δὲ τροχοῦ [2] γαίης τε καμίνου τ' ἔκγονον εὗρε,
κλεινότατον κέραμον, χρήσιμον οἰκονόμον,
ἡ τὸ καλὸν Μαραθῶνι καταστήσασα τρόπαιον.

Καὶ ἐπαινεῖται ὄντως ὁ Ἀττικὸς κέραμος. Εὔβουλος δέ φησι· „Κνίδια κεράμια, Σικελικὰ βατάνια, Μεγαρικὰ πιθάκνια.“ Ἀντιφάνης δέ· „Νάπυ Κύπρου, καὶ σκαμμωνίας ὀπὸν, κάρδαμον Μιλήσιον, κρόμυον Σαμοθράκιον, καυλὸν ἐκ Καρχηδόνος καὶ σίλφιον, θύμον Ὑμήττιον, ὀρίγανον Τενέδιον.“ [3]

LI. Vinum Chalybonium.

Ὅτι ὁ Περσῶν βασιλεὺς τὸν Χαλυβώνιον μόνον οἶνον ἔπινεν· ὅν φησι Ποσειδώνιος κἀν Δαμασκῷ τῆς Συρίας γίνεσθαι, Περσῶν αὐτόθι καταφυτευσάντων

1 Rectius videtur γράμματα λεξίλογα. 2 τροχεῦ ex coniect. Vulgo τροχόν. 3 Luxati versus; quos Eubulo, non Antiphani, tribuit Pollux.

& aes omne, quod domos ornat varios in usus.
Phoenices literas invenere verbilegas.
Curules sellas Thebani primum sunt fabricati;
oneraria navigia Cares, maris dispensatores.
Rotae vero terraeque & fornacis progeniem,
nobilissimum fictile, utilem supellectilem,
invenit civitas quae pulcrum ad Marathona statuit tropaeum.

Et re vera quidem laudantur Attica fictilia. Eubulus vero ait: *Cnidia figlina, Siculae patellae, Megarica doliola.* Antiphanes autem laudat *Sinapi Cyprium, & scammoniae succum, nasturtium Milesium, cepam Samothraciam, laserpitium e Carthagine & silphium, thymum ex Hymetto, origanum e Tenedo.*

51. Persarum rex Chalybonium solum vinum bibebat; quod Posidonius ait Damasci in Syria quoque nasci,

τὰς ἀμπέλους. Ἐν δὲ Ἴσσῃ, τῇ κατὰ τὸν Ἀδρίαν νήσῳ, Ἀγαθαρχίδης φησὶν οἶνον γίνεσθαι, ὃν πᾶσι συγκρινόμενον καλλίω εὑρίσκεσθαι. Χίου δὲ οἴνου, καὶ Θασίου, μέμνηται Ἐπίλυκος· „Χῖος καὶ Θάσιος ἠθημένος.“ Chium, Thasium, Lesbium.

— Καὶ ἀντίδοτον καὶ ἔγχει Θάσιον.
ὁ γὰρ λαβών μου καταφαγεῖν [1] τὴν καρδίαν,
ὅταν πίω τοῦτ', εὐθὺς ὑγιὴς γίγνομαι·
Ἀσκληπιὸς κατέβρεξε. — —

„Οἶνος Λέσβιος, ὃν αὐτὸς ἐποίησεν ὁ Μάρων μοι δοκῶ·“ φησὶ Κλέαρχος. — „Λεσβίου πόματος
οὐκ ἔστιν ἄλλος οἶνος ἡδίων πιεῖν·“
φησὶν Ἀλέξις.

— Θασίοις καὶ Λεσβίοις οἰναρίοις
τῆς ἡμέρας τὸ λοιπὸν ὑποβρέχει μέρος,

1 Forf. ὃ γὰρ λάθοι μου καταφαγὸν, aut ὃ γὰρ λαθόν μου καταφάγοι. Defiderantur autem quatuor ifti verfus in editis, nec e noftris codicibus funt enotati.

tranfplantatis eo loci vitibus a Perfis. In Iffa vero, Adriatici maris infula, vinum nafci, ait Agatharchides, quod cum aliis omnibus collatum, antecellere bonitate compertum fit. Chii Thafiique vini meminit Epilycus: „*Chium Thafiumque percolatum.*“

— Et antidotum mihi etiam infunde Thafium:
nam, quidquid fit quod mihi cor adroferit,
hoc ubi bibo, continuo revalefco:
Aefculapius me rigavit.

Vinum Lesbium, ait Clearchus, *quod ipfe mihi Maro fecisse videtur.* — *Lesbio liquore*
non eft aliud vinum fuavius bibere:
ait Alexis.

Thafiis villis Lesbiifque
diei reliquam madefacit partem,

καὶ νεογαλίζει.

ὁ αὐτός·[1]

Ἡδὺς ὁ Βρόμιος, τὴν ἀτέλειαν Λεσβίοις
ποιῶν, τὸν οἶνον εἰσάγουσιν ἐνθάδε·
ὃς δ' ἂν ἐς ἑτέραν ληφθῇ γ' ἀποστέλλων πόλιν
κἂν κύαθον, ἱερὰν ἐγγράφων τὴν οὐσίαν.

Ἔφιππος·

— Φιλῶ γε Πράμνιον οἶνον Λέσβιον.
Πολλὴ δὲ Λεσβία σταγὼν ἐκπίνεται
ἄγαν.

Ἀντιφάνης·

— Ἔστιν ὄψον χρηστὸν, ἐπαγωγὸν πάνυ,
οἶνός τε Θάσιος, καὶ μύρον, καὶ στέμματα.
Ἐν πλησμονῇ γὰρ Κύπρις, ἐν δὲ τοῖς κακῶς
πράσσουσιν οὐκ ἔνεστιν Ἀφροδίτη βροτοῖς.

1 Forsan sic scriptum oportebat: καὶ νεογαλίζει· ὁ αὐτός. καὶ αὖθις· Ἡδὺς &c. quo significaretur, & praecedentes versus & proxime sequentes *Alexidis* esse.

& delicate vivit:

idem. [Rursusque:]

Iucundus Bromius, qui immunitatem Lesbiis
facit, vinum huc importantibus;
si quis vero aliam in urbem mittens deprehenditur
vel unum cyathum, huius bona publicat.

Ephippus:

Amo equidem Pramnium vinum Lesbium.
Frequens ebibitur Lesbia gutta
admodum.

Antiphanes:

Adest obsonium bonum, invitans admodum,
vinumque Thasium, & unguentum, & coronae.
In saturitate enim Venus est; qui vero misere
agunt mortales, hos fugit illa Dea.

Εὔβουλος·

— — — Θάσιον ἢ Χῖον λαβὼν,
ἢ Λέσβιον γέροντα νεκταροσταγῆ.

Μέμνηται δὲ οὗτος καὶ Ψιθίου [1] οἴνου· (Alia vina Graeca.)

Οἶνον γάρ με Ψίθιον γεύσας, ἡδὺν, ἄκρατον·
διψῶντα λαβὼν, ὄξει παίει πρὸς τὰ στήθη.

καὶ Ἀναξανδρίδης· „χοῦς κεκραμένος Ψιθίου.“

LII. Aristophanis Thesmophoriazusae.

Ὅτι Ἀριστοφάνους τὰς δευτέρας Θεσμοφοριαζούσας Δημήτριος ὁ Τροιζήνιος Θεσμοφοριασάσας ἐπιγράφει. ἐν ταύτῃ ὁ κωμικὸς μέμνηται Πεπαρηθίου οἴνου·

Οἶνον δὲ πίνειν οὐκ ἐάσω Πράμνιον,
οὐ Χῖον, οὐδὲ [2] Θάσιον, οὐ Πεπαρήθιον,
οὐδ᾽ ἄλλον ὅστις ἐπεγείρει τὸν ἔμβολον.

Εὔβουλος·

Ὁ Λευκάδιος πάρεστι καὶ Μιλήσιος, [3]

1 Ψυθίου edd. & sic deinde. 2 Vulgo οὐ Θάσιον. 3 Μιλίττιος mss.

Eubulus:

Thasium sumens, Chiumve,
aut Lesbium vetus, nectare stillans.

Meminit idem etiam Psithii vini:

Vinum mihi Psithium postquam gustandum dedit suave merumque,
sitienti dein pectus dato aceto percutit.

Et Anaxandrides: *Congius Psithio plenus.*

52. Aristophanis posteriores Thesmophoriazusas Demetrius Troezenius Θεσμοφοριασάσας inscribit. In ea fabula Comicus vini meminit Peparethii:

Ut Pramnium vinum bibas, numquam sinam;
neque Thasium, aut Chium, neque Peparethium,
aut aliud ullum, exporrigat quod mentulam.

Eubulus:

Adest Leucadium Milesiumque,

οἰνίσκος οὕτω πότιμος.

Lesbii laus. Ἀρχεστράτου, τοῦ δειπνολόγου·

Εἶθ' ὁπόταν πλήρωμα Διὸς Σωτῆρος ἕλησθε,
ἤδη χρὴ γεραὸν, πολιὸν σφόδρα κρᾶτα φοροῦντα
οἶνον, ὑγρὰν χαίταν λευκῷ πεπυκασμένον ἄνθει,
πίνειν, ἐκ Λέσβου περικύμονος ἐκγεγαῶτα.
Byblinum vinum, Phoenicium. Τὸν δ' ἀπὸ Φοινίκης ἱρᾶς, τὸν Βύβλινον, αἰνῶ·
οὐ μέν τοι κείνῳ γε παρεξισῶ αὐτόν. ἐὰν γὰρ
ἐξαίφνης αὐτοῦ γεύσῃ, μὴ πρόσθεν ἐθισθεὶς,
εὐώδης μέν σοι δόξει τοῦ Λεσβίου εἶναι
μᾶλλον· ἔχει γὰρ τοῦτο χρόνου διὰ μῆκος ἄπλατον·
πινόμενος δ' ἥσσων πολλῷ. κεῖνος δὲ δοκήσει
οὐκ οἴνῳ σοι ἔχειν ὅμοιον γέρας, ἀμβροσίᾳ δέ.
Εἰ δέ τινες σκώπτουσιν ἀλαζονοχαυνοφλύαροι,
ὡς ἥδιστος ἔφυ πάντων Φοινίκιος οἶνος,
οὐ προσέχω τὸν νοῦν αὐτοῖς. — —

villum adeo potabile.

Archestrati, auctoris Artis epulandi:

Dein, cum extremum Iovis Servatoris capietis calicem,
iam oportet vetustum, canum admodum caput gerens
vinum, cuius uda caesaries albo flore tecta sit,
bibere, Lesbo fluctibus-cincta prognatum.
Laudo vero etiam Byblinum e sancta Phoenicia;
nec tamen illi sane aequiparo. Nam si
hoc subito gustaris, non prius adsuetus;
fragrantius quidem tibi videbitur esse
Lesbio: habet enim hoc ab ipsa vetustate:
sed pergens bibere, multo reperies inferius. Videbitur quippe istud
non vino simile munus exhibere, sed ambrosiae.
Quod si qui cavillantur tumidi nugatores,
quasi suavissimum sit omnium vinum Phoenicium,
hos non curo equidem. — —

Ἔστι δὲ καὶ Θάσιος πίνειν γενναῖος, ἐάν γ' ᾖ
πολλαῖς πρεσβεύων ἑτέρου [1] περικαλλέσιν ὥραις.
Οἶδα δὲ κἀξ ἄλλων πόλεων βοτρυοσταγῆ ἔρνη
εἰπεῖν, αἰνῆσαί τε, καὶ οὔ με λέληθ' ὀνομῆναι·
ἀλλ' οὐθέν τ' ἄλλ' ἐστὶν ἁπλῶς πρὸς Λέσβιον οἶνον.
Ἀλλά τινες χαίρουσιν ἐπαινοῦντες τὰ παρ' αὐτοῖς.

Φοινικίου [2] δὲ οἴνου μέμνηται καὶ Ἔφιππος· LIII. Vinum palmeum.
„Κάρυα, ῥοιὰς, Φοινίκια, ἕτερα νωγαλίσματα, σταμνάριά τε οἴνου τοῦ Φοινικικοῦ.“ καὶ πάλιν·

Φοινικίνου [3] βῖκός τις ὑπανεῴγνυτο.

μνημονεύει αὐτοῦ καὶ Ξενοφῶν, Ἀναβάσει. Μενδαίου δὲ, ὁ Κρατῖνος· Mendaeum vinum.

Νῦν δ' ἂν ἴδοι Μενδαῖον ἡβῶντ' ἀρτίως,
οἰνίσκον ἕπεται, κἀκολουθεῖ, καὶ λέγει·
Οἴμ', ὡς ἁπαλὸς, καὶ λευκός· ἆρ' οἴσει τρία;

1 οἶνου edd. absque ἑτέρου. 2 Φοίνικος edd. 3 Φοινικικοῦ corrigit Casaub.

Est vero & Thasium potu generosum, si modo sit
vetustius altero pulcris compluribus annis.
Possem & aliis ex urbibus stillantes-uvis palmites
dicere, laudareque, nec me latent illorum nomina;
sed nullum aliud, uno verbo dicam, conferri cum Lesbio
vino potest.
Sunt vero, qui, quae apud ipsos nascuntur, laudare gaudent.

53. *Phoenicii* vini, (sive *palmei*) meminit etiam Ephippus: *Nuces, mala punica, palmulae, alia bellaria, dolioliaque vini Phoenicii.* Et rursus:

Phoenicii vini doliolum aliquod apertum est.

Meminit eius & Xenophon, in Cyri Expeditione. *Mendaei* vini Cratinus facit mentionem:

Nunc sicubi Mendaeum videt pubescens modo,
sequitur ille villum; & consecutus, ait:
Heu mihi! quam molle, quamque album! tres-ne partes feret?

Ἕρμιππος δέ που ποιεῖ τὸν Διόνυσον πλειόνων μεμνημένον·

Μενδαίῳ μὲν ἐνουροῦσιν καὶ οἱ θεοὶ αὐτοὶ
στρώμασιν ἐν μαλακοῖς. Μάγνητα δὲ μειλιχόδωρα,
καὶ Θάσιον, τῷ δὴ μήλων ἐπιδέδρομεν ὀδμὴ,
τοῦτον ἐγὼ κρίνω πολὺ πάντων εἶναι ἄριστον
τῶν ἄλλων οἴνων, μετ' ἀμύμονα Χῖον ἄλυπον.
Ἔστι δέ τις οἶνος, ὃν δὴ Σαπρίαν καλέουσιν,
οὗ καὶ ἀπὸ στόματος, στάμνων ὑπανοιγομενάων,[1]
ὄζει ἴων, ὄζει δὲ ῥόδων, ὄζει δὲ ὑακίνθου
ὀσμὴ θεσπεσία, κατὰ πᾶν δ' ἔχει ὑψιρεφὲς δῶ
ἀμβροσία καὶ νέκταρ ὁμοῦ. τοῦτ' ἐστὶ τὸ Νέκταρ.
τούτου χρὴ παρέχειν πίνειν ἐν τῇσι θαλείῃς
τοῖσιν ἐμοῖσι φίλοις· τοῖς δ' ἐχθροῖς, ἐκ Πεπαρήθου.

Φησὶ δὲ Φανίας ὁ Ἐρέσιος, Μενδαίους τοὺς βότρυς ἐπὶ

1 Nude vulgo ἀνοιγομ.

Hermippus vero alicubi Bacchum inducit plura vinorum genera commemorantem:

Mendaeo quidem diffluunt Dei etiam ipsi
mollibus in stragulis. Magnesium vero placidum,
& Thasium, quod pomi spirat odorem,
hoc ego longe omnium iudico esse optimum
aliorum vinorum, post Chium praestantissimum suavissimumque.
Est vero vinum aliquod, Saprian quod vocant,
cuius a superficie, dolio subaperto,
spirat violarum, spirat rosarum, spirat hyacinthi
odor divinus, totamque domum occupat
ambrosia & nectar. Est hoc, Nectar ipsum.
Hoc praebere oportet lautis in epulis
meis amicis; inimicis vero Peparethium.

Phanias vero Eresius tradit, Mendaeos uvas in ipsa

τῇ ἀμπέλῳ ῥαίνειν τῷ ἐλατηρίῳ· διὸ γίνεσθαι τὸν οἶνον μαλακόν. [1]

Ὅτι Θεμιστοκλῆς ὑπὸ βασιλέως ἔλαβε δωρεὰν τὴν Λάμψακον εἰς οἶνον, Μαγνησίαν δ' εἰς ἄρτον, Μυοῦντα δ' εἰς ὄψον, Περκώτην δὲ καὶ τὴν Παλαίσκηψιν εἰς στρωμνὴν καὶ ἱματισμόν. ἐκέλευσε δὲ τούτῳ, στολὴν φορεῖν βαρβαρικήν, ὡς καὶ Δημαράτῳ, δοὺς τὰ πρότερον ὑπάρχοντα, [2] καὶ στολὴν γάμβριον [3] προσθεὶς, ἐφ' ᾧτε μηκέτι Ἑλληνικὸν ἱμάτιον περιβάληται. καὶ Κῦρος δὲ, ὁ μέγας, Πυθάρχῳ τῷ Κυζικηνῷ, φίλῳ ὄντι, ἐχαρίσατο ἑπτὰ πόλεις, ὥς φησιν ὁ Βαβυλώνιος Ἀγαθοκλῆς· Πήδασον, Ὀλύμπιον, Κάμαν, Τῖον, [4] Σκῆπτρα, Ἀρτύψον, Τορτύρην. ὁ δ' εἰς ὕβριν, φασὶ, [5] καὶ ἄνοιαν προελθὼν, τυραννεῖν ἐπεχείρησε τῆς πατρίδος, στρατιὰν συναγαγών. καὶ οἱ Κυ- LIV. Persarum regum dona.

1 μαλακτικὸν corrigunt viri docti. 2 πρότ. αὐτῷ ὑπάρχοντα legit Casaub. 3 γάμβρειον Suid. 4 Vulgo una voce Καμάντιον. 5 Forf. φησὶ, *ut ait idem.*

vite adspergere elaterio; inde vinum fieri molle. [*five*, alvum molliens.]

54. Themistocles a Rege dono accepit Lampsacum, unde vinum haberet; Magnesiam, unde panem; Myuntem, unde obsonium; Percopen & Palaescepsin, unde stragulas & vestem. Iussit vero eumdem rex stola uti barbarica, quemadmodum & Demaratum iusserat; deditque ei quae [huic] antea dederat, adiecta insuper stola quali regis generi consueverant uti, ea conditione ut numquam posthac Graeco vestitu uteretur. Etiam Cyrus, magnus ille, Pytharcho Cyziceno, qui ei amicus erat, septem urbes dono dedit, ut Agathocles refert Babylonius, Pedasum, Olympium, Camam, Tium, Sceptra, Artypsum, Tortyren. Quibus opibus insolescens ille, & ad vesaniam usque progressus, patriae tyrannidem adfectasse dicitur, coactis adversus eam copiis. At

ζικηνοὶ ἐξορμήσαντες ἐπ' αὐτὸν ἐβοηδρόμουν, πρόκροσσοι φερόμενοι ἐπὶ τὸν κίνδυνον. Τιμᾶται δὲ παρὰ Λαμψακηνοῖς ὁ Πρίαπος, ὁ αὐτὸς ὢν τῷ Διονύσῳ, ἐξ ἐπιθέτου καλούμενος οὕτως, ὡς Θρίαμβος καὶ Διθύραμβος. b

Ὅτι Μιτυληναῖοι τὸν παρ' αὐτοῖς γλυκὺν οἶνον, πρόδρομον καλοῦσιν· ἄλλοι δὲ πρότροπον. [1]

LV. Vinum Pramnium.

Θαυμάζεται δὲ καὶ ὁ Ἰκάριος οἶνος. ὡς Ἄμφις·

Ἐν Θουρίοις τ' οὔλαιον, ἐν Γέλᾳ φακῇ· [2]
Ἰκάριος οἶνος, ἰσχάδες Κιμώλιαι.

Γίνεται δὲ ἐν Ἰκάρῳ, φησὶν Ἐπαρχίδης, ὁ Πράμνειος. ἔστι δὲ οὗτος, γένος τι οἴνου· καὶ ἔστιν οὗτος οὔτε γλυκὺς, οὔτε παχὺς, ἀλλ' αὐστηρὸς, καὶ σκληρὸς, καὶ δύναμιν ἔχων διαφέρουσαν· οἴῳ Ἀριστοφάνης οὐχ ἥδεσθαι Ἀθηναίους φησὶ, λέγων „τὸν Ἀθηναίων δῆμον οὔτε ποιηταῖς ἥδεσθαι σκληροῖς καὶ ἀστεμφέσιν, οὔτε πραμνίοις σκληροῖσιν οἴνοις, συνάγουσι τὰς ὀφρῦς c

1 Post πρότροπον addunt vulgo ἢ πρόδρομον. 2 φακοὶ vulgo h. l.

Cyziceni adverſus eum egreſſi, valido continuoque impetu facto, ſibi ipſi ſaluti fuere. Lampſaceni *Priapum* venerantur, qui cum Baccho idem eſt, illoque nomine tamquam adiectivo cognominatur, haud ſecus ac Thriambus & Dithyrambus.

Mitylenaei dulce vinum, quod apud eos paratur, *prodromum* vocant; alii vero *protropum*.

55. Laudatur vero etiam Icarium vinum. Sic Amphis:

In Thuriis olivum, Gelae lenticula,
Icarium vinum, caricae Cimoliae.

Paratur autem, ut ait Eparchides, in Icaro *Pramnium*. Eſt autem hoc vini genus, neque dulce, neque craſſum, ſed auſterum & durum, & inſigniter vehemens; quali non delectari Athenienſes ait Ariſtophanes, dicens, *Populo Athenienſi nec poëtas placere duros atque aſperos, nec Pramnia vina dura, quae & ſupercilia & alvum contrahant;*

τε καὶ τὴν κοιλίαν· ἀλλ' ἀνθοσμίᾳ, καὶ πέπονι νε-
κταροσταγεῖ.“ Εἶναι γὰρ ἐν Ἰκάρῳ, φησὶ Σῆμος,
Πράμνιον πέτραν; καὶ παρ' αὐτῇ ὄρος μέγα, ἀφ' οὗ
τὸν Πράμνιον οἶνον, ὃν καὶ Φαρμακίτην τινὰς καλεῖν.
d ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Ἴκαρος πρότερον Ἰχθυόεσσα, διὰ τὸ ἐν
αὐτῇ τῶν ἰχθύων πλῆθος· ὡς καὶ Ἐχινάδες, ἀπὸ τῶν
ἐχίνων· καὶ Σηπιὰς ἄκρα, ἀπὸ τῶν περὶ αὐτὴν ση-
πιῶν· καὶ Λαγοῦσσαι νῆσοι, ἀπὸ τῶν ἐν αὐταῖς λα-
γῶν· καὶ ἕτεραι Φυκοῦσσαι, καὶ Λοπαδοῦσσαι, ἀπὸ
τῶν παραπλησίων. προσαγορεύεται δὲ, φησὶν Ἐπαρ-
χίδης, ἡ ἄμπελος, ἡ τὸν Ἰκάριον Πράμνιον φέρουσα,
ὑπὸ τῶν ξένων μὲν Ἱερὰ, ὑπὸ δὲ τῶν Οἰνοέων [1] Διο-
νυσιάς. Οἰνόη δὲ πόλις ἐν τῇ νήσῳ ἐστί. Δίδυμος δὲ
Πράμνιόν φησιν οἶνον, ἀπὸ πραμνίας ἀμπέλου οὕτω
e καλουμένης. οἱ δὲ, ἰδίως τὸν μέλανα. ἔνιοι δὲ, ἐν τῷ
καθόλου, τὸν πρὸς παραμονὴν ἐπιτήδειον, οἱονεὶ παρα-

1 Forſ. Οἰνοαίων.

ſed odoratum vinum, miteque & nectariſtillum. Eſſe enim in Icaro, ait Semus, Pramnium ſcopulum, iuxtaque eum montem ſpatioſum, unde Pramnium ſit vinum, quod & *medicatum* a nonnullis nominetur. Erat autem Icaro inſulae prius nomen Ἰχθυόεσσα, id eſt *Piſcoſa*, a piſcium copia qui circa eam gignuntur: quemadmodum & Echinades ab Echinis nomen habent, & Sepias promontorium a ſepiis, & Laguſſae inſulae a leporibus, qui eam incolunt; & aliae Phycuſſae, & Lopaduſſae, ſimilibus de cauſſis. Vitis autem, quae fert Icarium Pramnium, ab exteris *Sacra* adpellatur, ut ait Eparchides; ab Oenoënſibus vero *Dionyſias*. Eſt autem Oenoë eiuſdem inſulae oppidum. Didymus vero Pramnium vinum a Pramnia vite, quam vocant, nomen ait habere. Alii vero proprie nigrum vinum ita nominatum aiunt; alii generatim illud, quod in longum tempus duret, quaſi παραμένιον

μένιον ὄντα. οἱ δὲ, τὸν πραΰνοντα τὸ μένος, ἐπεὶ οἱ πιόντες προσηνεῖς.

LVI. Vinorum varia genera.

Ἐπαινεῖ Ἄμφις καὶ τὸν ἐξ Ἀκάνθου πόλεως οἶνον, λέγων·

— — — Α. Ποδαπὸς εἶ, φράσον.
[Β. Ἀκάνθιός γ'. Α.] Ἀκάνθιος; εἶτα, πρὸς θεῶν,
οἴνου πολίτης ὢν κρατίστου, στρυφνὸς εἶ·
καὶ τοὔνομ' αὐτὸ τῆς πατρίδος ἐν τοῖς τρόποις
ἔχεις, τὰ δ' ἤθη τῶν πολιτῶν οὐκ ἔχεις.

Κορινθίου οἴνου Ἄλεξις μνημονεύει, ὡς σκληροῦ· f

Οἶνος ξενικὸς παρῆν· ὁ γὰρ Κορίνθιος
βασανισμός ἐστι.

Καὶ Εὐβοϊκοῦ δέ· „πολὺν πιὼν Εὐβοϊκὸν οἶνον.“ Ἀρχίλοχος τὸν Νάξιον τῷ νέκταρι παραβάλλει· ὅς καί που φησίν·

Ἐν δορὶ μέν μοι μᾶζα μεμαγμένη, ἐν δορὶ δ' οἶνος

(id est, *durans*, *manens*,) dicas. Alii a mitigando animo (πραΰνειν τὸ μένος) derivant nomen; quod *mitigentur* eorum, qui illud bibunt, *animi*.

56. Laudat Amphis etiam vinum ex Acantho oppido oriundum, dicens:

A. *Dic*, *cuiâs es?*
[B. *Acanthius*. A.] *Acanthius?* *tu*, *per Deos*,
vini civis optimi, *ferus & acerbus es:*
tu civitatis moribus nomen tuae [*acanthi*, id est, *spinae*,]
refers: tuorum civium ingenium deest.

Corinthii vini Alexis, ut duri & asperi, meminit:

Vinum adfuit peregrinum: etenim Corinthium
tormenti cruciatus est.

Idem & *Euboici*: *Multum vini bibens Euboici.* Archilochus *Naxium* vinum nectari confert. Idemque alicubi ait:

Hasta mihi maza subacta est; hasta mihi vinum

Ἰσμαρικός. πίνω δ' ἐν δουρὶ [1] κεκλιμένος. —
Στράττις δὲ τὸν Σκιάθιον ἐπαινεῖ·
Οἶνος κοκκύζει [2] τοῖς ὁδοιπόροις πιεῖν,
μέλας Σκιάθιος, ἴσον ἴσῳ κεκραμένος.
Ἀχαιὸς δὲ τὸν Βίβλινον· Biblinum vinum.
a Ἐδεξιοῦτο Βιβλίνου μέθυος [3] ἐκπώματι.
Καλεῖται δὲ οὕτως ἀπό τινος χωρίου, οὕτω προσαγορευομένου. Φησὶ δὲ καὶ Φιλύλλιος, ὅτι
— Παρέξω Λέσβιον, Χῖον, σαπρὸν
Θάσιον, Βίβλινον, Μενδαῖον, ὥστε κραιπαλᾷν
μηδένα. [4]
Ἐπίχαρμος δὲ ἀπό τινων ὀρῶν Βιβλίνων φησὶ αὐτὸν ὠνομάσθαι. Ἀρμενίδας δὲ τῆς Θρᾴκης φησὶν εἶναι χώραν τὴν Βιβλίαν, ἣν αὖθις Τισάρην [5] καὶ Οἰσύμην προσαγορευθῆναι. ἐπιεικῶς δὲ ἡ Θρᾴκη ἐθαυμάζετο ὡς

1 Vulgo δορί. 2 Οἶνος κοκκίζει mssti nostri. Rectius fuerit Κοκκύζει οἶνος, aut Οἶνος κοχύζει. 3 Βιβλίου μέθης edd. 4 Vulgo ὥστε μηδὲν κραιπαλᾷν. 5 ἣν Ἀντισάρην videtur legendum.

Ismaricum. Bibo hasta reclinatus equidem.
Strattis vero *Sciathium* laudat:
Vinum viatorem invitat, ut bibat,
nigrum Sciathium, par pari temperatum.
Achaeus vero *Biblinum:*
Propinavit ei Biblini meri calicem.
Habet autem nomen a loco quodam sic adpellato. Dicit vero etiam Philyllius:
Praebebo Lesbium, Chium vetustum,
Thasium, Biblinum, Mendaeum, ita ut crapula
laboret nemo vestrûm.
Epicharmus vero a montibus quibusdam Biblinis denominatum ait. Armenidas vero ait, Thraciae regionem esse Bibliam, quae & Antisare [*sive* Tisare] & Oesyme adpelletur. Merito vero ob vini suavitatem lauda-

ἡδύοινος, καὶ συνόλως τὰ πλησίον αὐτῆς χωρία. b

Νῆες δ' ἐκ Λήμνοιο παρέστασαν οἶνον ἄγουσαι.

Ἱππίας δὲ ὁ Ῥηγῖνος τὴν εἰλεὸν καλουμένην ἄμπελον, Βιβλίαν φησὶ καλεῖσθαι· ἣν Πόλλιν τὸν Ἀργεῖον, ὃς ἐβασίλευσε Συρακουσίων, πρῶτον εἰς Συρακούσας κομίσαι ἐξ Ἰταλίας. εἴη ἂν οὖν ὁ παρὰ Σικελιώταις γλυκὺς καλούμενος Πόλλιος, ὁ Βίβλινος οἶνος. Χρησμός·

Πῖν' οἶνον τρυγίαν, ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα ναίεις,
οὐδ' ἱερὰν Ὑπέραν, ὅθι γ' ἄτρυγον [1] οἶνον ἔπινες. c

ὠνομάζετο δὲ παρὰ Τροιζηνίοις, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ αὐτῶν Πολιτείᾳ, ἄμπελος Ἀνθηδονιὰς καὶ Ὑπεριὰς, ἀπὸ Ἄνθου τινὸς καὶ Ὑπέρου, ὡς καὶ Ἀλθηφιὰς ἀπὸ Ἀλθηφίου τινὸς, ἑνὸς τῶν Ἀλφείου ἀπογόνων.

LVII. Ἀλκμὰν δέ που „ἄπυρον οἶνον, καὶ ἄνθεος ὄσδον-

1 ὅθι κ' ἄτρυγον malim.

batur Thracia, & omnino vicina ei loca.

Naves aderant e Lemno vinum advehentes.

Hippias vero Rheginus, quam vitem εἰλεὸν, id eſt *tortuoſam* vocant, eamdem *Bibliam* nominari tradit: eamque Pollin Argivum, qui Syracuſis regnavit, primum ex Italia Syracuſas invexiſſe. Fuerit igitur dulce illud vinum, quod *Pollium* Siculi adpellant, idem atque Biblinum. Vetus eſt oraculum:

Faecatum bibe vinum, quia non Anthedone degis,
nec ſacra in Hypera, quod ibi ſine faece bibiſſes.

Nominabatur vero apud Troezenios, ut in eorum republica Ariſtoteles refert, vitis quaedam Anthedonias & Hyperias, ab Antho quodam & Hypero, quemadmodum & Althephias ab Althephio quodam, uno ex Alphei poſteris.

57. Alcman vero alicubi ἄπυρον (*igne carens*) *& floris*

τα“ φησὶ, τὸν ἐκ Πέντε λόφων, ὅς ἐστι τόπος, Σπάρτης ἀπέχων σταδίους ἑπτά· καὶ τὸν ἐκ Δενθιάδων, ἐρύματός τινος, καὶ τὸν ἐξ Οἰνοῦντος, καὶ τὸν ἐξ Ὀνόγλων καὶ Σταθμῶν. χωρία δὲ ταῦτα, τὰ καὶ πλησίον Πιτάνης. φησὶν οὖν· „Οἶνον δ' Οἰνουντιάδην, ἢ Δένθιν, ἢ Καρύστιον, ἢ Ὄνογλιν, ἢ Σταθμίταν.“ καὶ Καρύστιον μὲν,[1] τὸν ἐκ Καρύστου, ὅς ἐστι πλησίον Ἀρκαδίας. ἄπυρον δὲ εἶπε, τὸν οὐχ ἑψημένον· ἐχρῶντο γὰρ ἑφθοῖς οἴνοις. Πολύβιος δὲ διάφορον οἶνον ἐν Καπύῃ φησὶ γίνεσθαι, τὸν ἀναδενδρίτην καλούμενον, ᾧ μηδένα συγκρίνεσθαι. Ἀλκίφρων δ' ὁ Μαιάνδριος, περὶ τὴν Ἐφεσίαν φησὶν εἶναι ὀρείαν κώμην, τὴν πρότερον μὲν καλουμένην Λητοῦς,[2] νῦν δὲ Λατωρείαν, ἀπὸ Λατωρείας[3] Ἀμαζόνος· ἐν ᾗ γίνεσθαι τὸν Πράμνειον οἶνον. Τιμαχίδας δὲ ὁ Ῥόδιος ὑπό-

Vinorum varia genera.

1 Duo verba Καρύστιον μὲν ex coniect. adiecta. 2 Λητοΐδα edd. 3 Λατόρειαν ἀπὸ Λατορείας Eustath.

odorem spirans dicit vinum, quod in Quinque-collibus nascitur, qui est locus Sparta distans septem stadia: itemque quod Denthiatibus, castello quodam, & quod Oenunte, & Onoglis, & Stathmis advehitur. Sunt & haec locorum nomina, haud procul Pitane sitorum. Ait igitur: *Vinum Oenuntias, aut Denthin, aut Carystium, aut Onoglin, aut Stathmitam.* Et *Carystium* quidem illud dicit, quod est e Carysto, [Laconicae oppido] prope Arcadiam sito. *Igne-carens* vero dicit, quod non sit decoctum: nam & coctis vinis utebantur. Polybius vero praecellens vinum Capuae refert nasci, *Anadendriten* quod vocant, cum quo nullum aliud possit conferri. Alciphron Maeandrius, circa Ephesiorum fines ait esse montanum vicum, qui olim Latonae vicus fuisset dictus, nunc vero Latorea vocetur, a Latorea Amazone: in quo nasci vinum Pramnium. Ti-

χυτον τινὰ οἶνον ἐν Ῥόδῳ καλεῖ, παραπλήσιον τῷ γλυκεῖ. καὶ γλύξις δ' οἶνος καλεῖται, ὁ τὸ ἕψημα ἔχων. Πολύζηλος δὲ αὐτίτην καλεῖ οἶνον ἐν Ῥόδῳ.[1] Πλάτων δ' ὁ κωμικὸς, καπνίαν· κάλλιστος δ' οὗτος γίνεται ἐν Βενεβεντῷ, πόλει Ἰταλίας. Ἄμφις δ' οἶνος, ὁ φαῦλος καλεῖται παρὰ Σωσικράτει. Ἐχρῶντο δ' οἱ ἀρχαῖοι καὶ πόματί τινι ἐξ ἀρωμάτων κατασκευαζομένῳ, ὃ ἐκάλουν τρίμμα. Θεόφραστος δὲ ἐν τῇ περὶ Φυτῶν ἱστορίᾳ φησὶν, ἐν Ἡραίᾳ τῆς Ἀρκαδίας f γίνεσθαι οἶνον, ὃς τοὺς μὲν ἄνδρας πινόμενος ἐξίστησι, τὰς δὲ γυναῖκας τεκνούσας ποιεῖ. περὶ δὲ Κερυνίαν τῆς Ἀχαΐας, ἀμπέλου τι γένος εἶναι, ἀφ' ἧς τὸν οἶνον ἐξαμβλοῦν ποιεῖν τὰς γυναῖκας τὰς ἐγκύμονας· κἂν τῶν βοτρύων δὲ, φησὶ, φάγωσιν, ἐξαμβλοῦσιν. ὁ δὲ Τροιζήνιος οἶνος ἀγόνους, φησὶ, ποιεῖ τοὺς πίνοντας. ἐν

Mirae vires vinorum quorumdam.

1 Absunt h. l. mstis nostris verba ἐν Ῥόδῳ.

machidas Rhodium quoddam vinum ὑπόχυτον vocat, (id est *suffuscum*, sive *subturbidum*) simile vino passo. Γλύξις vinum vocatur, quod coctionem expertum est. Polyzelus vero vinum aliquod Rhodium αὐτίτην vocat. (id est, *per se sincerum*.) Plato vero Comicus *capnian* memorat. (quasi *fumosum* dicas.) Optimum autem hoc paratur Beneventi, Italiae oppido. *Amphis vinum* autem, pravum vocatur apud Sosicratem. Utebantur vero veteres etiam potu quodam ex aromatibus parato, quod *trimma* vocabant. Porro Theophrastus in Plantarum Historia scribit, Heraeae in Arcadia vinum nasci, quod bibentibus viris insaniam importet, foeminis foecunditatem: circa Ceryniam vero Achaiae vitem quamdam esse, cuius vinum praegnantibus foeminis partum abigat; atque etiam, si uvis modo vescantur, abortire eas ait. Troezenium vero vinum ad procreandam sobolem, inquit, inhabiles reddit bibentes. In Thaso au-

Θάσῳ δὲ, λέγει, ὡς αὐτοὶ ποιοῦσιν οἶνόν τινα ὑπνητικὸν, [1] καὶ ἕτερον ἀγρυπνεῖν ποιοῦντα τοὺς πίνοντας.

Περὶ δὲ τῆς τοῦ ἀνθοσμίου οἴνου σκευασίας, Φανίας ὁ Ἐρέσιός φησι τάδε· „Γλεύκει παρεγχεῖται [2] LVIII. Vinum odoratum.
a παρὰ [3] τοὺς πεντήκοντα εἷς θαλάσσης, καὶ γίνεται ἀνθοσμίας." καὶ πάλιν· „Ἀνθοσμίας γίνεται ἐκ νέων ἀμπέλων ἰσχυρώτερος, ἢ ἐκ παλαιῶν." ἑξῆς τε φησί· „τοὺς ὀμφακώδεις συμπατήσαντες, ἀπέθεντο· καὶ ἀνθοσμίας ἐγένετο." Θεόφραστος δ'· „ἐν Θάσῳ, φησὶ, τὸν ἐν τῷ πρυτανείῳ διδόμενον, θαυμαστὸν εἶναι τὴν ἡδονήν· ἠρτυμένος γάρ ἐστιν. ἐμβάλλουσι γὰρ εἰς τὰ κεράμια [4] σταῖς μέλιτι φυράσαντες, ὥς τε τὴν ὀσμὴν ἀπ' αὐτοῦ, τὴν δὲ γλυκύτητα ἀπὸ τοῦ σταιτὸς λαμβάνειν τὸν οἶνον." καὶ ἑξῆς δὲ φησίν·
b „ἐάν τις κεράσῃ σκληρὸν καὶ ἄοσμον μαλακῷ καὶ εὐόσμῳ, καθάπερ τὸν Ἡρακλεώτην καὶ τὸν Ἐρυθραῖον·

1 Forf. ὑπνωτικόν. 2 παραχεῖται mss. noftri. 3 περὶ edd. & mss. 4 Alter codex τοὺς κεράμους. τὸ κεράμιον edd.

tem duplex vinum arte parari fcribit: alterum, quod fomnum adferat; alterum, quod vigilare faciat bibentes.

58. De Anthofmiae (five Odorati vini) paratione, haec fcribit Phanias Erefius: *Quinquaginta mufti partibus adfunditur una pars aquae marinae; ita fit anthofmias.* Tum rurfus: *Valentior fit anthofmias ex novellis vitibus, quam ex vetuftis.* Et paulo poft: *Conculcatis ante maturitatem uvis, repofuerunt vinum: inde anthofmias factum.* Theophraftus fcribit: *quod apud Thafios in Prytanei convictu publico praebetur vinum, effe mirifice iucundum, quia conditum fit immiffa in fictilia dolia farina triticea melle fubacta, ut odorem ex fefe vinum iaciat, dulcedinem vero ex iniecta farina trahat.* Subiicit mox dein idem auctor: *Inodorum fi quis & durum mifceat cum molli & fragranti, velut cum Heracleotico Erythraeum,* [*iucundam fore ac falubrem eiufmodi mixturam,*] *quod alterum leni-*

τοῦ μὲν τὴν μαλακότητα, τοῦ δὲ τὴν εὐστομαχίαν παρεχομένου." Μυρτίτης δὲ, ἢ μυῤῥίνης οἶνος, κεῖται παρὰ Ποσειδίππῳ·

Διψηρὸς, ἄτοπος, ὁ μυῤῥίνης ὁ τίμιος.

Καὶ Ἑρμῆς δ', εἶδος πόσεως παρὰ Στράττιδι. Χαιρέας δὲ, ἐν Βαβυλῶνι οἶνόν φησι γίνεσθαι, τὸν καλούμενον νέκταρ.

Ἦ γὰρ ἔπος τόδ' ἀληθὲς, ὅτ' οὐ μόνον ὕδατος αἶσαν,
ἀλλά τι καὶ λέσχης οἶνος ἔχειν ἐθέλει.

Οὐ γὰρ [1] ἀπόβλητον Διωνύσιον, οὐδὲ γίγαρτον·
ὁ Κεῖός φησι ποιητής.

LIX. Diversorum vinorum vires.

Τῶν οἴνων ὁ μὲν λευκὸς, ὁ δὲ κιῤῥὸς, ὁ δὲ μέλας. καὶ ὁ μὲν λευκὸς, λεπτότατος τῇ φύσει, οὐρητικὸς, θερμὸς, πεπτικός τε ὢν, τὴν κεφαλὴν ποιεῖ διάπυρον· ἀνωφερὴς γὰρ ὁ οἶνος. ὁ δὲ μέλας, ὁ μὴ γλυκάζων, τροφιμώτατος, στυπτικός· ὁ δὲ γλυκάζων, καὶ

1 Οὐδὲ γὰρ vulgo. Forſ. οὐδὲν ἀποβλ.

tatem conferat, altero ventriculus roboretur. Apud Poſidippum memoratum legitur *Myrtinum* vinum, ſive *Myrrhinum*:

Siticuloſum abſurdumque eſt celebre illud myrrhinum.

Item *Hermes*, potionis genus, occurrit apud Strattidem. Chaereas vero, Babylone, ait, vinum parari, quod Nectar adpelletur.

Verum profecto verbum eſt: non modo aquae partem,
ſed confabulationis etiam, vinum habere cupit.

Nullum abiiciendum Bacchi donum, ne vinaceus quidem;
ait Ceus poëta.

59. Vinorum aliud album, aliud gilvum eſt, aliud nigrum. Et album quidem, natura tenuiſſimum eſt, urinam movens, calidum: &, dum concoctionem iuvat, igneum quemdam calorem adfert capiti; nam ad ſuperiora tendit hoc vinum. Nigrum vinum, quod quidem dulce non eſt, valide nutrit, & adſtringit: dulce vero,

τῶν λευκῶν καὶ τῶν κιῤῥῶν τροφιμώτατος. λεαίνει γὰρ [1] κατὰ τὴν πάροδον, καὶ παχύνων τὰ ὑγρὰ μᾶλλον, κεφαλὴν ἧττον παρενοχλεῖ. ὄντως γὰρ ἡ τοῦ γλυκέος οἴνου φύσις ἐγχρονίζει περὶ τὰ ὑποχόνδρια, καὶ πτυέλου ἐστὶν ἀναγωγὸς, ὡς Διοκλῆς καὶ Πραξαγόρας ἱστοροῦσι. Μνησίθεος δ' ὁ Ἀθηναῖος φησίν· „Ὁ μέλας οἶνος ἐστὶ θρεπτικώτατος· ὁ δὲ λευκὸς, οὐρητικώτατος καὶ λεπτότατος· ὁ δὲ κιῤῥὸς, ξηρὸς, καὶ τῶν σιτίων πεπτικώτερος.“ Οἱ δ' ἐπιμελέστερον τεθαλαττωμένοι οἶνοι, ἀκραίπαλοί τε εἰσὶ, καὶ κοιλίαν λύουσιν, ἐπιδάκνουσί τε τὸν στόμαχον, ἐμφυσήσεις τε ἐνεργάζονται, καὶ συγκατεργάζονται τὴν τροφήν. τοιοῦτος δ' ἐστὶν ὅ τε Μύνδιος, καὶ ὁ ἀπὸ Ἁλικαρνασσοῦ. ὁ γοῦν κυνικὸς Μένιππος, ἁλμοπότιν τὴν Μύνδον φησίν. ἱκανῶς δὲ καὶ ὁ Κῶος τεθαλάττωται. καὶ ὁ Ῥόδιος δὲ, ἐλάττονος μὲν τετύχηκε θαλάσσης, ὁ δὲ

1 λεαίνει δὲ suspicatus sum.

magis nutrit quam ullum ex albis vel gilvis. [*sive:* quod vero dulce est, (etiam ex albis vinis & gilvis) id omnium maxime nutrit.] Mitigat autem vasa per quae transit; & humores magis spissans, capiti minus incommodat. Nam vini vere dulcis substantia circa praecordia moratur, & sputum educit, ut Diocles tradit & Praxagoras. Mnesitheus vero Atheniensis ait: *Nigrum vinum alit copiosissime; album tenuissimum est, urinasque ciet valentissime; gilvum siccum est, & inprimis utile concoctioni.* Quae vero marina aqua diligentius condita sunt, caput nulla crapula gravant, alvum solvunt, ventriculum mordent, flatus gignunt, concoctionem cibi promovent. Tale est Myndium & Halicarnasseum: quare Menippus Cynicus Myndum *marinae-aquae-potatricem* adpellat. Coum etiam vinum marina aqua satis temperatur, Rhodium minori copia marinam aquam accipit: sed ut plurimum inutile

πολὺς αὐτοῦ ἀχρεῖος ἐστίν. ὁ δὲ νησιώτης εἴς τε τοὺς πότους ἐστὶν εὖ πεφυκὼς, καὶ πρὸς τὴν καθημερινὴν χρῆσιν οὐκ ἀνοίκειος. ὁ δὲ Κνίδιος, αἵματος γεννητικὸς, τρόφιμος, κοιλίαν εὔλυτον κατασκευάζων· πλείων δὲ πινόμενος, ἐκλύει τὸν στόμαχον. ὁ δὲ Λέσβιος στύψιν μικροτέραν ἔχει, καὶ μᾶλλον οὐρεῖται. χαριέστερος δ' ἐστὶν ὁ Χῖος· καὶ τοῦ Χίου, ὁ καλούμενος Ἀρυούσιος.[1] διαφοραὶ δὲ αὐτοῦ εἰσι τρεῖς. ὁ μὲν γὰρ αὐστηρός ἐστιν, ὁ δὲ γλυκάζων· ὁ δὲ μέσος τούτων τῇ γεύσει, αὐτόκρατος καλεῖται. ὁ μὲν οὖν αὐστηρὸς εὔστομός ἐστι, καὶ τρόφιμος,[2] καὶ μᾶλλον οὐρεῖται. ὁ δὲ γλυκάζων, τρόφιμος, πλήσμιος, κοιλίας μαλακτικός. ὁ δ' αὐτόκρατος, τῇ χρείᾳ μέσος ἐστί. κοινῶς δ' ὁ Χῖος, πεπτικὸς, τρόφιμος, αἵματος χρηστοῦ γεννητικὸς, προσηνέστατος, πλήσμιος, διὰ τὸ πολὺς [3]

1 Ἀριούσιος edd. 2 An καὶ ἧττον τρόφιμος? 3 Vulgo πολὺ edd. & mss. Sed vide ne παχὺς oportuerit.

eſt iſtud vinum. Inſularia vina compotationibus perapta, & ad quotidianum uſum haud incommoda. Cnidium vinum ſanguinem gignit, multum nutrit, alvum leniter mollit; ſed nimia copia hauſtum, reſolvit ventriculum. Lesbium modice adſtringit, celerius per urinam tranſit. Maior vero gratia Chio, & ei praeſertim ex Chio, quod Aryuſium [*ſive* Arviſium] vocatur. Eſt autem huius differentia triplex: eſt enim unum genus auſterum, alterum dulce, tertium inter haec medium, quod αὐτόκρατον (quaſi *per ſe temperatum*) vocatur. Et auſterum quidem palato adridet, [minus] nutrit, per urinam facile expellitur. Dulce, largiter nutrit, ſtomachum implet, alvum mollit. Autocraton vero, uſu & viribus medium eſt. At in commune, Chium ad concoctionem valet, copioſe nutrit, ſanguinem bonum generat, mitiſſimum eſt, ſtomachum implet, eo quod plurimum virium habet. Omnium

εἶναι τῇ δυνάμει. Τῶν δ᾽ οἴνων χαριέστατος, ὁ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἀλβανὸς, καὶ ὁ Φαλερνίτης.[1] ὁ δὲ τούτων πεπαλαιωμένος, καὶ κεχρονικὼς, φαρμακώδης ὢν, καροῖ λίαν ταχέως. ὁ δὲ Ἀδριανὸς καλούμενος, εὔπνους, εὐανάδοτος, ἄλυπος τὸ σύνολον. οἰνοποιητέον δὲ αὐτοὺς πρό τινος χρόνου, καὶ εἰς ἀναπεπταμένον τόπον θετέον, εἰς τὸ διαπνεῦσαι τὸ παχὺ[2] τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Χαριέστατος δ᾽ οἶνος εἰς παλαίωσιν, ὁ Κερκυραῖος. ὁ δὲ Ζακύνθιος, καὶ ὁ Λευκάδιος, διὰ τὸ γύψον λαβεῖν, καὶ κεφαλὴν ἀδικοῦσιν. ὁ δὲ ἀπὸ Κιλικίας Ἀβάτης καλούμενος, κοιλίας μόνον ἐστὶ μαλακτικός. Κῴῳ δὲ, καὶ Μυνδίῳ, καὶ Ἁλικαρνασίῳ, καὶ παντὶ τῷ ἱκανῶς τεθαλαττωμένῳ συνᾴδει τὰ σκληρὰ τῶν ὑδάτων, οἷα κρηναῖα, καὶ ὄμβρια, ἐὰν ᾖ διϋλισμένα, καὶ πλείονα χρόνον καθεσταμένα. χρήσιμαι δ᾽ εἰσὶν οὗτοι Ἀθήνησι καὶ Σικυῶνι· ἐν ταύταις

1 Φάλερνος edd. ὁ καὶ Φαλερνίτης mss. 2 πολὺ edd.

vero vinorum suavissima sunt Albanum & Falernum in Italia: sed si quod ex his inveteravit, per longius tempus conservatum, medicatum fit, & perquam celeriter gravedinem capiti adfert. Adrianum quod vocatur, suaviter spirat, facile digeritur, omnique molestia caret. Sed maturius aliquanto premenda sunt ista vina, ac deinde in aperto loco reponenda, nimia ut illorum vehementia diffletur. Iucundissimum vinum, ubi consenuit, Corcyraeum est. Zacynthium vero & Leucadium, quia gypsum recipiunt, caput etiam offendunt. E Cilicia quod Abaten vocant, alvi tantum laxandi vim habet. Coo, Myndio, Halicarnasseo, & cuivis conveniente aquae marinae copia condito, duriores congruunt aquae; ut fontana, & pluvia, si percolata sit & per satis longum tempus steterit, quo subsidere potuerint quae aliena sunt. Quare Athenis & Sicyone maxime usui apta sunt ista

γὰρ σκληρὰ τὰ τοιαῦτα ὕδατα. τοῖς δὲ θαλασσίοις [1] τῶν οἴνων, καὶ τοῖς παρέχουσιν ἱκανωτέραν στύψιν, ἔτι δὲ [2] τῷ Χίῳ καὶ Λεσβίῳ, τὰ ἀποιότατα τῶν ὑδάτων εὐθετεῖ.

LX. Aegyptia vina.

Ὦ γλῶσσα, σιγήσασα τὸν πολὺν χρόνον,
πῶς δῆτα τλήσῃ [3] πρᾶγμ' ὑπεξελθεῖν τόδε;
Ἦ τῆς ἀνάγκης οὐδὲν ἐμβριθέστερον,
ὑφ' ἧς τὸ κρυφθὲν ἐκφανεῖς ἀνάκτορον· [4]

φησὶ Σοφοκλῆς.

Ὅτι ὁ Μαρεώτης οἶνος, ὁ Ἀλεξανδρεωτικὸς, τὴν μὲν προσηγορίαν ἔσχεν ἀπὸ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κρήνης Μαρείας, καὶ τῆς παρ' αὐτὴν πόλεως ὁμωνύμου, ἣ πρότερον μὲν ἦν μεγίστη, νῦν δὲ κώμη [5] περιελείφθη [6] μέγεθος· τὴν προσηγορίαν λαβοῦσα ἀπὸ Μάρωνος, ἑνὸς τῶν μετὰ Διονύσου τὰς στρατείας πεποιη-

1 An τοῖς δὲ ἀθαλάσσοις? 2 Desunt editis duae voces ἔτι δέ. 3 τλήσει scribit Brunck. Mox cum eodem ἐπεξελθεῖν malim. 4 ἀνακτόρων Grot. 5 Forf. κώμης. 6 περιείληφε habent nostri codd.

vina, quoniam sunt ibi durae eiusmodi aquae. Quibus vero vinis [parcius] admixta est maris aqua, & eis quae potentius adstringunt, itemque Chio & Lesbio, convenit levissima aqua, saporis omnis odorisque expers.

60. *O lingua, tanto quae taces iam tempore,*
qui tale factum audebis tandem eloqui?
Certe necessitatis immensum est onus,
herile quae te cogit arcanum prodere.

Sophoclis ista verba sunt.

Mareoticum vinum, quod Alexandrinum vulgo vocant, nomen habet a fonte Alexandrini agri Marea, & cognomine iuxta illum oppido, quod olim quidem maximum fuit, nunc vero nonnisi vici magnitudinem reliquam habet; cui nomen dedit Maro, unus ex iis qui cum

μένων. πολλὴ δὲ ἡ περὶ τὴν γῆν ταύτην ἄμπελος, ἧς καὶ ἡ σταφυλὴ πάνυ βρωθῆναι εὔστομος, καὶ ὁ γινόμενος οἶνος κάλλιστος· λευκός τε γάρ, καὶ ἡδὺς, εὔπνους, εὐανάδοτος, λεπτὸς, κεφαλῆς οὐ καθικνούμενος, διουρητικός. Τούτου δὲ καλλίων ὁ Ταινιωτικὸς καλούμενος. ταινία δ' ἐστὶν ἐπιμήκης περὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους, ἀφ' ἧς οἱ γινόμενοι οἶνοι εἰσὶ μὲν ἠρέμα ὑπόχλωροι, ἐμφαίνοντές τι ἐν αὐτοῖς λιπαρὸν, ὃ κατὰ τὴν τοῦ ὕδατος κρᾶσιν ἀναλύεται κατὰ βραχὺ, ὡς καὶ τὸ μέλι τὸ Ἀττικὸν ἀνακιρνάμενον. οὗτος ὁ Ταινιωτικὸς, πρὸς τῷ ἡδὺς εἶναι, ἔχει τι καὶ ἀρωματῶδες, ἠρέμα ἐπιστύφον. ἡ δὲ περὶ τὸν Νεῖλον ἄμπελος, πλείστη μὲν αὐτὴ, ὅσος καὶ ὁ ποταμός. καὶ πολλαὶ τῶν οἴνων αἱ ἰδιότητες κατά τε τὰ χρώματα, καὶ τὴν προσφοράν. τούτους δ' ὑπερβάλλει ὁ κατὰ Ἄντυλλαν

Baccho expeditionem fuſceperunt. Frequens in eo tractu vinea eſt. Uva, cum manditur, ſaporis iucundiſſimi: vinumque, quod inde premitur, praeſtantiſſimum: eſt enim album & ſuave, iucundum ſpirans odorem, per venas promte diſtribuitur, tenue, caput minime tentans, urinam pellens. Huius tamen praeſtantiam ſuperat illud, quod *Taenioticum* vocatur. Eſt enim ibidem locorum oblonga quaedam veluti taenia; in qua quae vina gignuntur, nonnihil pallida ſunt, & pingue quidpiam prae ſe ferunt, quod aqua mixta paulatim diluitur, haud ſecus atque mel Atticum aqua addita liqueſcit. Vinum hoc Taenioticum, praeterquam quod potu ſuave eſt, habet etiam nonnihil aromatici, quod leniter adſtringit. Sunt etiam circa Nilum, & per totum quidem tractum quo ille labitur, frequentes vites: quarum vina multum inter ſe differunt, cum colore, tum ſapore. Inter quae eminet illud, quod circa Antyllam naſcitur oppidum,

πόλιν, (οὐ μακρὰν οὖσαν Ἀλεξανδρείας,) ἧς τοὺς φόρους οἱ τότε βασιλεῖς, Αἰγύπτιοί τε καὶ Πέρσαι, ταῖς γαμεταῖς ἐδίδοσαν εἰς ζώνας. ὁ δὲ κατὰ τὴν Θηβαΐδα, καὶ μάλιστα ὁ κατὰ τὴν Κόπτον πόλιν, οὕτως ἐστὶ λεπτὸς, καὶ εὐανάδοτος, καὶ ταχέως πεπτικὸς, ὡς τοῖς πυρεταίνουσι διδόμενος μὴ βλάπτειν.

Σαυτὴν ἐπαινεῖς, ὥσπερ Ἀστυδάμας, γύναι.

ἦν δὲ τραγικὸς ποιητὴς ὁ Ἀστυδάμας.

LXI. Vitis inventio.

Ὅτι Θεόπομπος ὁ Χῖος τὴν ἄμπελον ἱστορεῖ εὑρεθῆναι ἐν Ὀλυμπίᾳ παρὰ τὸν Ἀλφειόν· καὶ ὅτι τῆς Ἠλείας τόπος ἐστὶν ἀπέχων ὀκτὼ σταδίους, ἐν ᾧ οἱ ἐγχώριοι κατακλείοντες τοῖς Διονυσίοις χαλκοῦς λέβητας τρεῖς κενοὺς, παρόντων τῶν ἐπιδημούντων ἀποσφραγίζονται, καὶ ὕστερον ἀνοίγοντες, εὑρίσκουσιν οἴνου πεπληρωμένους. Ἑλλάνικος δέ φησιν, ἐν τῇ Πλινθίνῃ πόλει Αἰγύπτου πρώτῃ εὑρεθῆναι τὴν ἄμπελον.

haud longe Alexandria diſtans; cuius oppidi reditus reges olim, cum Aegyptii, tum Perſae, uxoribus ſuis ad cincturae impenſas donare conſueverant. Quod vero in Thebaide naſcitur, praeſertim circa Copton urbem, ita tenue eſt, ac tam facile digeritur, tamque cito coquit cibos, ut febricitantibus quoque citra noxam uſus eius cuncedatur.

Te ipſa laudas, ut Aſtydamas, mulier!

Erat autem tragicus poëta Aſtydamas.

61. Theopompum Chium (ait Athenaeus) narrare, repertam vitem eſſe Olympiae iuxta Alphaeum: eſſeque locum octo ſtadia ab Elide diſtantem, ubi incolae feſtis Bacchanalium diebus tres aeneos lebetes vacuos includunt, & praeſentibus advenis obſignant; quos deinde, ubi rurſus aperiunt, vino repletos inveniunt. Hellanicus vero ſcribit, in Aegypti oppido Plinthine primum

b διὸ καὶ Δίων, ὁ ἐξ Ἀκαδημίας, Φιλοίνους φησὶ[1] καὶ φιλοπότας τοὺς Αἰγυπτίους γενέσθαι· εὑρεθῆναί τε βοήθημα παρ' αὐτοῖς, ὥς τε τοὺς διὰ πενίαν ἀποροῦντας οἴνου, τὸν ἐκ τῶν κριθῶν γενόμενον πίνειν· καὶ οὕτως ἥδεσθαι τοὺς τοῦτον προσφερομένους, ὡς καὶ ᾄδειν, καὶ ὀρχεῖσθαι, καὶ πάντα ποιεῖν ὅσα τοὺς ἐξοίνους γινομένους. Ἀριστοτέλης δέ φησι, ὅτι οἱ μὲν ἀπ' οἴνου μεθυσθέντες, ἐπὶ πρόσωπον φέρονται· οἱ δὲ τὸν κρίθινον πεπωκότες, ἐξυπτιάζονται τὴν κεφαλήν· ὁ μὲν γὰρ οἶνος καρηβαρικὸς, ὁ δὲ κρίθινος καρωτικός. Hordaceum vinum.

c Ὅτι δὲ Φίλοινοι Αἰγύπτιοι, σημεῖον καὶ τὸ παρὰ μόνοις αὐτοῖς, ὡς νόμιμον,[2] ἐν τοῖς δείπνοις πρὸ πάντων ἐδεσμάτων κράμβας ἔσθειν ἑφθὰς, καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο παρασκευάζεσθαι. καὶ πολλοὶ εἰς τὰς κατασκευαζομένας ἀμεθύστους προσλαμβάνουσι τὸ τῆς κράμβης σπέρμα. καὶ ἐν ᾧ δ' ἂν ἀμπελῶνι κράμβαι φύωνται, LXII. Brassica, ebrietatis remedium.

1 Verbum φησὶ e coniect. adieci. 2 αὐτοῖς ἐν νόμιμον malim cum Casaub.

inventam esse vitem. Quare Dion, Academicus, vinosos ac bibaces esse Aegyptios ait: inventumque apud eos remedium, ut, qui ob paupertatem vino carerent, ex hordeo confectum biberent; cuius potu adeo laetari illos, ait, ut & canant & saltent & omnia faciant similia eis, quae ebrii facere solent. Aristoteles vero scribit, qui vino temulenti sint, hos in faciem pronos ferri; qui vero zytho, in caput resupinari: *vinum enim*, ait, *caput gravat; zythum vero torporem adfert.*

62. Esse vero vino deditos Aegyptios, etiam hoc indicio est, quod apud illos solos veluti lege est sancitum, ut in coenis ante alios omnes cibos elixas brassicas comedant, quas etiam nunc hodie solent parare. Et multi in remedia, quae ad impediendam ebrietatem praeparant, brassicae semen adsumunt: & qua in vinea brassi-

ΑΘΗΝΑΙΟΥ
ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΑΙ
ΚΑΤ' ΕΠΙΤΟΜΗΝ.

Ed. Caſ. C. i. p. 35.

ΕΚ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

I. ΤΟ πολὺ τῆς ἡμέρας προσεπιμετρεῖν τῷ ὕπνῳ, οὐκ εἴων με οἱ λόγοι, οὓς ἀπεμνημόνευσας, ὄντες ποικίλοι. (ὕπνῳ διδόναι σχολήν.)

Vinum unde nomen habeat.

Ὅτι τὸν οἶνον ὁ Κολοφώνιος Νίκανδρος, ὠνομάσθαί φησιν ἀπὸ Οἰνέως·

ATHENAEI
DEIPNOSOPHISTAE
EX VETERIS ABBREVIATORIS EPITOME.

EPITOME LIBRI SECUNDI.

[TIMOCR.] Magnam diei partem *ſomno admetiri* (id eſt, *ſomno operam dare*) non ſiverunt me ſermones, varii illi ſane, quos commemoraſti.

Vinum (οἶνον) Nicander Colophonius vocatum eſſe ait ab Oeneo:

Οἰνεὺς δ' ἐν κοίλοισιν ἀποθλίψας δεπάεσσιν
οἶνον ἔκλησε. — — — —

Φησὶ δὲ καὶ Μελανιππίδης ὁ Μήλιος·[1]

Ἐπώνυμον,[2] ὦ δέσποτ', οἶνος Οἰνέως.

Ἑκαταῖος δ' ὁ Μιλήσιος, τὴν ἄμπελον ἐν Αἰτωλίᾳ λέγων εὑρεθῆναι, φησὶ καὶ τάδε· „Ὀρεσθεὺς ὁ Δευκαλίωνος ἦλθεν εἰς Αἰτωλίαν ἐπὶ βασιλείᾳ, καὶ κύων αὐτῷ στέλεχος ἔτεκε· καὶ ὃς ἐκέλευσεν αὐτὸ[3] κατορυχθῆναι, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔφυ ἄμπελος πολυστάφυλος. διὸ καὶ τὸν αὐτοῦ παῖδα Φύτιον ἐκάλεσε. τούτου δ' Οἰνεὺς ἐγένετο, κληθεὶς ἀπὸ τῶν ἀμπέλων· οἱ γὰρ παλαιοὶ, φησὶν, Ἕλληνες οἴνας ἐκάλουν τὰς ἀμπέλους. Οἰνέως δ' ἐγένετο Αἰτωλός.“ Πλάτων δ' ἐν Κρατύλῳ ἐτυμολογῶν τὸν οἶνον, οἰόνουν αὐτόν φησιν εἶναι, διὰ τὸ οἰήσεως ἡμῶν τὸν νοῦν ἐμπιπλᾷν. ἢ τάχα

1 Vulgo h. l. omnes ὁ Μιλήσιος. 2 Ἐπώνυμος ed. Caf. Dein ὦ particula deest msstis. 3 Vulgo αὐτόν.

Qui vinum pateras Oeneus expressit in amplas,
vino nomen dedit.

Melanippides vero Melius ait:

Vinum, here, ab Oeneo cognominatum.

Hecataeus Milesius, vitem in Aetolia primum inventam tradens, haec scribit: „Orestheus, Deucalionis filius, cum in Aetoliam venisset occupandi regni caussa, canis ei caudicem peperit. Quem cum ille defodi iussisset, enata ex eo vitis est uvis onusta. Inde filium suum *Phytium* (quasi *vitis satorem*) nominavit: quo genitus est Oeneus, a vino nomen nactus: nam veteres Graeci, ait, vites *oenas* dicebant. Oenei vero filius Aetolus fuit.“ Plato vero, in Cratylo, originem vocabuli οἶνος (*vinum*) explicaturus, οἰόνουν esse vinum ait, indeque dictum, quod οἰήσεως, id est, *arroganti quadam de nobis ipsis opinione impleat mentem*. Fortasse vero etiam ἀπὸ τῆς ὀνήσεως

ἀπὸ τῆς ὀνήσεως κέκληται· παρετυμολογῶν γὰρ Ὅμηρος τὴν φωνὴν, ὧδέ πως φησίν·

— Ἔπειτα δέ κ' αὐτὸς ὀνήσεαι, αἴκε πίησθα.

καὶ γὰρ τὰ βρώματα ὀνείατα καλεῖν εἴωθεν, ἀπὸ τοῦ ὀνίσκειν ἡμᾶς.

II. Vini laudes. Ὁ δὲ τῶν Κυπρίων φησὶ ποιητὴς, ὅστις ἂν εἴη·

Οἶνόν τοι, Μενέλαε, θεοὶ ποίησαν ἄριστον
θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἀποσκεδάσαι μελεδῶνας.

Δίφιλος δ' ὁ κωμικὸς φησίν·

Ὦ πᾶσι τοῖς φρονοῦσι προσφιλέστατε,
Διόνυσε, καὶ σοφώτατ', ὡς ἡδύς τις εἶ·
ὃς τὸν [1] ταπεινὸν μέγα φρονεῖν ποιεῖς μόνος,
τὸν τὰς ὀφρῦς αἴροντα συμπείθεις γελᾶν,
τόν τ' ἀσθενῆ τολμᾶν τι, τὸν δειλὸν θρασεῖν. [2]

Ὁ δὲ Κυθήριος Φιλόξενος λέγει·

1 Vulgo ὅταν & dein ποιῇς. 2 Vulgo θρασύν.

(a *iuvando*) acceperit nomen: ad quod veriverbium spectans Homerus, sic dicit:

— *deinde & ipse reficiaris, si biberis.*

Nam & simili ratione cibos ὀνείατα solet vocare, a verbo ὀνίσκειν, quod nos *iuvent.*

2. Cypriorum carminum auctor, quisquis ille fuerit, ait:

Vinum, Menelaë, Dii optimum fecere remedium
mortalibus hominibus ad dissipandas curas.

Diphilus vero Comicus:

O cunctis, qui sapiunt, amicissime,
Bacche, idemque sapientissime: quam tu suavis es!
qui, pauper ut magnifice de se sentiat, facis solus;
qui superciliosо, ut rideat, persuades;
imbecilli, ut audeat; ignavo, fortis ut fiat.

Philoxenus Cytherius:

Εὐῤῥείτας οἶνος πάμφωνος.

Χαιρήμων δὲ ὁ τραγῳδὸς, παρασκευάζειν, φησὶ, τὸν οἶνον τοῖς χρωμένοις

γέλωτα, σοφίαν, εὐμαθίαν, εὐβουλίαν.

Ἴων δ᾽ ὁ Χῖος φησίν·

e Ἄδαμον [1] παῖδα, ταυρωπὸν, νέον οὐ νέον,
ἥδιστον πρόπολον βαρυγδούπων ἐρώτων,
οἶνον ἀερσίπνουν, [2] ἀνθρώπων πρύτανιν.

Μνησίθεος δὲ ἔφη·

a — — — Τὸν οἶνον τοὺς θεοὺς
θνητοῖς καταδεῖξαι, τοῖς μὲν ὀρθῶς χρωμένοις,
ἀγαθὸν μέγιστον· τοῖς δ᾽ ἀτάκτως, τοὔμπαλιν.
Τροφήν τε γὰρ δίδωσι τοῖσι χρωμένοις,
ἰσχύν τε ταῖς ψυχαῖσι καὶ τοῖς σώμασιν.
Εἰς τὴν ἰατρικήν τε χρησιμώτατον·
καὶ τοῖς ποτοῖς γὰρ φαρμάκοις κεράννυται.

1 Forf. Ἀδάμαντον. 2 Forf. ἀερσίνοον.

Large fluens vinum, omnifariis vocibus loquax.

Chaeremon, tragicus: *Vinum*, ait, *adferre bibentibus risum, sapientiam, docilitatem, bona consilia.*

Ion Chius dicit:

Indomitum puerum, taurino adspectu, iuvenem non iuvenem,
suavissimum anteambulonem strepentium amorum,
Vinum, spiritus adtollens, homines gubernans.

Mnesitheus vero ait:

— — — *Dono Deûm*
obvenit vinum nobis; ingens his bonum
qui recte utuntur, aliis pestis pessima.
Alimentum namque praestat recte utentibus,
additque vires pariter animo & corpori.
Sed & ad medicinam maximos usus habet:
miscetur quippe poculentis remediis.

καὶ τοῖσιν ἑλκωθεῖσιν ὠφέλημ' ἔχει.
Ἐν ταῖς συνουσίαις τε ταῖς καθ' ἡμέραν,
τοῖς μὲν μέτριον πίνουσι, καὶ κεκραμένον,
εὐθυμίαν φέρει· ἂν δ' ὑπερβάλῃς, ὕβριν· b
ἐὰν δ' ἴσον ἴσῳ προσφέρῃ, μανίαν ποιεῖ·
ἐὰν δ' ἄκρατον, παράλυσιν τῶν σωμάτων.
Διὸ καὶ καλεῖσθαι τὸν Διόνυσον πανταχοῦ
Ἰατρόν· ἡ δὲ Πυθί' εἴρηκέν τισι,
Διόνυσον Ὑγιάτην καλεῖν. — —

III. Vini bibendi modus.

Εὔβουλος δὲ ποιεῖ τὸν Διόνυσον λέγοντα·
Τρεῖς γὰρ μόνους κρατῆρας ἐγκεραννύω
τοῖς εὖ φρονοῦσι· τὸν μὲν ὑγιείας ἕνα,
ὃν πρῶτον ἐκπίνουσι· τὸν δὲ δεύτερον
ἔρωτος, ἡδονῆς τε· τὸν τρίτον δ' ὕπνου, c
ὃν εἰσπιόντες [1] οἱ σοφοὶ κεκλημένοι,
οἴκαδε βαδίζουσ'. Ὁ δὲ τέταρτος οὐκ ἔτι

[1] Alii ἐκπιόντες.

opemque fert vulneribus praesentissimam.
Quotidianis hominum autem in convictibus,
his qui bene temperatum, nec nimium bibunt,
dat hilaritatem; ulterius, insolentiam;
si par aquae bibatur, etiam insaniam;
si purum, siderationem corporum.
Merito propterea Liber Medici nomine
passim indigitatur, atque eumdem Pythia
iussit vocari Sispitem.

3. Eubulus vero Bacchum inducit dicentem.
Tres ego crateras solos his, queis cor sapit,
miscere soleo. Sanitatis is est sacer,
qui primus bibitur: alterum sibi vindicant
amor & voluptas: tertium poscit sopor;
quem postquam ebiberunt, qui esse sapientes volunt,
domum recedunt. Quartus, contumeliae est;

ἡμέτερος ἔστ', ἀλλ' ὕβρεος· ὁ δὲ πέμπτος, βοῆς. Mala ex vino.
ἕκτος δὲ, κώμων· ἕβδομος δ', ὑπωπίων.
ὁ δ' ὄγδοος,[1] κλήτορος· ὁ δ' ἔνατος, χολῆς.
δέκατος δὲ, μανίας, ὥστε καὶ βάλλειν ποιεῖ.
Πολὺς γὰρ εἰς ἓν μικρὸν ἀγγεῖον χυθεὶς,
ὑποσκελίζει ῥᾷστα τοὺς πεπωκότας.

Ἐπίχαρμος δ' ἔφη·

— — — — A. Ἐκ μὲν θυσίας
d θοίνη, ἐκ δὲ θοίνης πόσις ἐγένετο. B. Χάριεν, ὥς γέ μοι.
A. Ἐκ δὲ πόσιος κῶμος, ἐκ κώμου δ' ἐγένετο θυανία·[2]
ἐκ δὲ θυανίας δίκη 'γένετ', ἐκ δίκης δὲ καταδίκη,[3]
ἐκ δὲ καταδίκης πέδαι τε καὶ σφάκελος[4] καὶ ζήμια.

Πανύασις δ', ὁ ἐποποιὸς, τὴν μὲν πρώτην πόσιν ἀπο-

1 Vulgo ὄγδοος absque ὁ δ'. Unde ὄγδοος ἀνακλήτορος corr. Grot.
2 συανία suspicari licebat. 3 Posterius hemistychium e coniect. adiectum. 4 σφαλλὸς forsan.

non ultra noster: quintus, vociferantium:
sextus, nequitiae: sugillarum, septimus:
octavus est lictoris: nonus, bilis est:
decimus, furoris; tela ut mittantur quoque.
Nam Liber multus, parvo infusus vasculo,
suos potatores facile evertit e gradu.

Epicharmus vero ait;

A. *E sacrificio natum est*
epulum; ex epulo, compotatio. B. *Factum gaudeo.*
A. *E compotatione, lascivia; e lascivia vero natum est convicium;*
e convicio, lis; e lite condemnatio;
e condemnatione, compedes & gangrena [sive *cippus*] *& mulcta.*

Panyasis, epicus poëta, primam potionem Gratiis ad-

καὶ τοῖσιν ἑλκωθεῖσιν ὠφέλημ᾽ ἔχει.
Ἐν ταῖς συνουσίαις τε ταῖς καθ᾽ ἡμέραν,
τοῖς μὲν μέτριον πίνουσι, καὶ κεκραμένον,
εὐθυμίαν φέρει· ἂν δ᾽ ὑπερβάλῃς, ὕβριν· b
ἐὰν δ᾽ ἴσον ἴσῳ προσφέρῃ, μανίαν ποιεῖ·
ἐὰν δ᾽ ἄκρατον, παράλυσιν τῶν σωμάτων.
Διὸ καὶ καλεῖσθαι τὸν Διόνυσον πανταχοῦ
Ἰατρόν· ἡ δὲ Πυθί᾽ εἴρηκέν τισι,
Διόνυσον Ὑγιάτην καλεῖν. — —

III. Vini bibendi modus.

Εὔβουλος δὲ ποιεῖ τὸν Διόνυσον λέγοντα·
Τρεῖς γὰρ μόνους κρατῆρας ἐγκεραννύω
τοῖς εὖ φρονοῦσι· τὸν μὲν ὑγιείας ἕνα,
ὃν πρῶτον ἐκπίνουσι· τὸν δὲ δεύτερον
ἔρωτος, ἡδονῆς τε· τὸν τρίτον δ᾽ ὕπνου, c
ὃν εἰσπιόντες [1] οἱ σοφοὶ κεκλημένοι,
οἴκαδε βαδίζουσ᾽. Ὁ δὲ τέταρτος οὐκ ἔτι

[1] Alii ἐκπιόντες.

opemque fert vulneribus praesentissimam.
Quotidianis hominum autem in convictibus,
his qui bene temperatum, nec nimium bibunt,
dat hilaritatem; ulterius, insolentiam;
si par aquae bibatur, etiam insaniam;
si purum, siderationem corporum.
Merito propterea Liber Medici nomine
passim indigitatur, atque eundem Pythia
iussit vocari Sispitem.

3. Eubulus vero Bacchum inducit dicentem.
Tres ego crateras solos his, queis cor sapit,
miscere soleo. Sanitatis is est sacer,
qui primus bibitur: alterum sibi vindicant
amor & voluptas: tertium poscit sopor;
quem postquam ebiberunt, qui esse sapientes volunt,
domum recedunt. Quartus, contumeliae est;

ἡμέτερος ἔστ', ἀλλ' ὕβρεος· ὁ δὲ πέμπτος, βοῆς. Mala ex vino.
ἕκτος δὲ, κώμων· ἕβδομος δ', ὑπωπίων.
ὁ δ' ὄγδοος,[1] κλήτορος· ὁ δ' ἔνατος, χολῆς.
δέκατος δὲ, μανίας, ὥστε καὶ βάλλειν ποιεῖ.
Πολὺς γὰρ εἰς ἓν μικρὸν ἀγγεῖον χυθεὶς,
ὑποσκελίζει ῥᾷστα τοὺς πεπωκότας.

Ἐπίχαρμος δ' ἔφη·

— — — — A. Ἐκ μὲν θυσίας
d θοίνη, ἐκ δὲ θοίνης πόσις ἐγένετο. B. Χάριεν, ὥς γε μοι.
A. Ἐκ δὲ πόσιος κῶμος, ἐκ κώμου δ' ἐγένετο θυανία·[2]
ἐκ δὲ θυανίας δίκη 'γένετ', ἐκ δίκης δὲ καταδίκη,[3]
ἐκ δὲ καταδίκης πέδαι τε καὶ σφάκελος[4] καὶ ζήμια.

Πανύασις δ', ὁ ἐποποιὸς, τὴν μὲν πρώτην πόσιν ἀπο-

1 Vulgo ὄγδοος absque ὁ δ'. Unde ὄγδοος ἀνακλήτορος corr. Grot.
2 συανία suspicari licebat. 3 Posterius hemistychium e coniect. adiectum. 4 σφαλλὸς forsan.

non ultra noster: quintus, vociferantium:
sextus, nequitiae: sugillarum, septimus:
octavus est lictoris: nonus, bilis est:
decimus, furoris; tela ut mittantur quoque.
Nam Liber multus, parvo infusus vasculo,
suos potatores facile evertit e gradu.

Epicharmus vero ait;

A. *E sacrificio natum est*
epulum; ex epulo, compotatio. B. *Factum gaudeo.*
A. *E compotatione, lascivia; e lascivia vero natum est convicium;*
e convicio, lis; e lite condemnatio;
e condemnatione, compedes & gangrena [sive *cippus*] *& mulcta.*

Panyasis, epicus poëta, primam potionem Gratiis ad-

ἀπὸ τῆς ὀνήσεως κέκληται· παρετυμολογῶν γὰρ Ὅμηρος τὴν φωνὴν, ὧδέ πως φησίν·

— Ἔπειτα δέ κ' αὐτὸς ὀνήσεαι, αἴκε πίησθα.

καὶ γὰρ τὰ βρώματα ὀνείατα καλεῖν εἴωθεν, ἀπὸ τοῦ ὀνίσκειν ἡμᾶς.

II. Vini laudes. Ὁ δὲ τῶν Κυπρίων φησὶ ποιητὴς, ὅστις ἂν εἴη·

Οἶνόν τοι, Μενέλαε, θεοὶ ποίησαν ἄριστον
θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἀποσκεδάσαι μελεδῶνας.

Δίφιλος δ' ὁ κωμικὸς φησίν·

Ὦ πᾶσι τοῖς φρονοῦσι προσφιλέστατε,
Διόνυσε, καὶ σοφώτατ', ὡς ἡδύς τις εἶ·
ὃς τὸν [1] ταπεινὸν μέγα φρονεῖν ποιεῖς μόνος,
τὸν τὰς ὀφρῦς αἴροντα συμπείθεις γελᾶν,
τὸν τ' ἀσθενῆ τολμᾶν τι, τὸν δειλὸν θρασεῖν. [2]

Ὁ δὲ Κυθήριος Φιλόξενος λέγει·

1 Vulgo ὅταν & dein ποιῇς. 2 Vulgo θρασύν.

(a *iuvando*) acceperit nomen: ad quod veriverbium spectans Homerus, sic dicit:

— *deinde & ipse reficiaris, si biberis.*

Nam & simili ratione cibos ὀνείατα solet vocare, a verbo ὀνίσκειν, quod nos *iuvent.*

2. Cypriorum carminum auctor, quisquis ille fuerit, ait:

Vinum, Menelaë, Dii optimum fecere remedium
mortalibus hominibus ad dissipandas curas.

Diphilus vero Comicus;

O cunctis, qui sapiunt, amicissime,
Bacche, idemque sapientissime: quam tu suavis es!
qui, pauper ut magnifice de se sentiat, facis solus;
qui supercilioso, ut rideat, persuades;
imbecilli, ut audeat; ignavo, fortis ut fiat.

Philoxenus Cytherius;

Εὐῤῥείτας οἶνος πάμφωνος.

Χαιρήμων δὲ ὁ τραγῳδὸς, παρασκευάζειν, φησὶ, τὸν οἶνον τοῖς χρωμένοις

γέλωτα, σοφίαν, εὐμαθίαν, εὐβουλίαν.

Ἴων δ' ὁ Χῖος φησίν·

e Ἄδαμον [1] παῖδα, ταυρωπὸν, νέον οὐ νέον,
ἥδιστον πρόπολον βαρυγδούπων ἐρώτων,
οἶνον ἀερσίπνουν, [2] ἀνθρώπων πρύτανιν.

Μνησίθεος δὲ ἔφη·

f — — — Τὸν οἶνον τοὺς θεοὺς
θνητοῖς καταδεῖξαι, τοῖς μὲν ὀρθῶς χρωμένοις,
ἀγαθὸν μέγιστον· τοῖς δ' ἀτάκτως, τοὔμπαλιν.
Τροφήν τε γὰρ δίδωσι τοῖσι χρωμένοις,
ἰσχύν τε ταῖς ψυχαῖσι καὶ τοῖς σώμασιν.
Εἰς τὴν ἰατρικήν τε χρησιμώτατον·
καὶ τοῖς ποτοῖς γὰρ φαρμάκοις κεράννυται.

1 Forſ. Ἀδάμαντον. 2 Forſ. ἀερσίνοον.

Large fluens vinum, omnifariis vocibus loquax.

Chaeremon, tragicus: *Vinum*, ait, *adferre bibentibus*
riſum, ſapientiam, docilitatem, bona conſilia.

Ion Chius dicit:

Indomitum puerum, taurino adſpectu, iuvenem non iuvenem,
ſuaviſſimum anteambulonem ſtrepentium amorum,
Vinum, ſpiritus adtollens, homines gubernans.

Maeſitheus vero ait:

— — — Dono Deûm
obvenit vinum nobis; ingens his bonum
qui recte utuntur, aliis peſtis peſſima.
Alimentum namque praeſtat recte utentibus,
additque vires pariter animo & corpori.
Sed & ad medicinam maximos uſus habet:
miſcetur quippe poculentis remediis.

νέμει Χάρισιν, Ὥραις, καὶ Διονύσῳ· τὴν δὲ δευτέραν, Ἀφροδίτῃ, καὶ πάλιν Διονύσῳ· Ὕβρει δὲ καὶ Ἄτῃ, τὴν τρίτην. Φησὶ γοῦν· [1]

Πρῶται [2] μὲν Χάριτές τ' ἔλαχον, καὶ εὔφρονες Ὧραι,
μοῖραν, καὶ Διόνυσος ἐρίβρομος, οἵπερ ἔτευξαν.
τοῖς δ' ἔπι, Κυπρογένεια θεὰ λάχε καὶ Διόνυσος.
Ἔνθα τε κάλλιστος πότος ἀνδράσι γίνεται οἴνου,
εἴ τις μὲν πίνοι, [3] καὶ ἀπότροπος οἴκαδ' ἀπέλθοι
δαιτὸς ἀπὸ γλυκερῆς, οὐκ ἄν ποτε πήματι κύρσας. [4]
Ἀλλ' ὅτε τις μοίρης τριτάτης πρὸς μέτρον ἐλαύνοι, [5]
πίνων ἀβλεμέως· τότε δ' Ὕβριος αἶσα καὶ Ἄτης
γίνεται ἀργαλέα, κακὰ δ' ἀνθρώποισιν ὀπάζει.
Ἀλλά, πέπον, μέτρον γὰρ ἔχεις γλυκεροῖο ποτοῖο,
στεῖχε παρὰ μνηστὴν ἄλοχον, κοιμίζε δ' ἑταίρους·

1 Pro φησὶ γοῦν, in membranis, quae ſequentes verſus nobis obtulerunt, ſcribitur Παννύασις φησί. 2 Πρώτην malles cum Hoeſch. 3 εἴ τις με πίοι habebat noſter cod. εἴ τις γε πίοι cod. Hoeſch. 4 κύρσαι habent mss. 5 ἐλαύνει cod. Hoeſch.

ſcribit & Horis & Baccho; ſecundam Veneri, ac denuo Baccho; Contumeliae vero & Noxae tertiam. Eius haec ſunt verba:

Primas Gratiae ſortitae ſunt & hilares Horae
partes, & Bacchus ſtrepitum amans, qui (vinum) pararunt.
Poſt hos Cypria Dea ſortita eſt & Bacchus.
Et tum quidem optima eſt hominibus potio vini,
cum quis, poſtquam bibit, domum reverſus abit
dulcibus ab epulis, priusquam damnum accepit.
At ſi quis ad tertiae portionis menſuram excurrit,
bibens impotenter; tum Contumeliae ſors & Noxae
incumbit gravis, & mala ſequuntur homines.
Tu igitur, o bone! ſat enim habes dulcis liquoris,
abi caſtam ad uxorem, & cubitum mitte ſodales.

δείδια γὰρ, τριτάτης μοίρης μελιηδέος οἴνου
πινομένης, μή σ' ὕβρις ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἀέρσῃ,
ἐσθλοῖς τε ξενίοισι κακὴν θήσειε [1] τελευτήν.
Ἀλλ' ἄπιθι, καὶ παῦε πολὺν πότον. —

καὶ ἑξῆς, περὶ ἀμέτρου οἴνου·

Ἐκ γὰρ οἱ ἄτης τε καὶ ὕβριος αἶσα ὀπηδεῖ.

Κατὰ γὰρ τὸν Εὐριπίδην,

Πληγὰς ὁ κῶμος λοίδορόν θ' ὕβριν φέρει.

Ὅθεν τινὲς τὴν Διονύσου γένεσιν καὶ τὴν τῆς ὕβρεως, κατὰ ταὐτὰ γενέσθαι φασίν.

IV. Homo cum vino collatus.

Ἄλεξις δέ που φησὶν, ὡς

e Ὁμοιότατος ἄνθρωπος οἴνῳ τὴν φύσιν
τρόπον τιν' ἐστίν. τὸν γὰρ οἶνον τὸν νέον
πολλή γ' ἀνάγκη, καὶ τὸν ἄνδρ', ἀποζέσαι
πρώτιστον, ἀφυβρίσαι τ' ἀπανθήσαντα δὲ, [2]

1 Mss. ἐσθλοῖς ἐν ξενίοισι κακὴν ἐπιθήσειε. 2 ἀπανθῆσαι πάλιν edd. & mssti nostri. ἀποπνεύσαντα δὲ Stob.

Vereor enim, tertiam si mellei vini portionem
bibere adgrederis, ne tibi Contumelia spiritus intus exciet,
& honestis hospitalibusque epulis malam finem imponat.
Abi, inquam, & multo potui pone modum.

Rursusque, de immodico vini usu:

Nam sequitur eum Noxa & Contumeliae sors.

Nam &, secundum Euripidem,

Plagas comessatio iniuriamque contumeliosam excitat.

Quapropter Contumeliam iniuriamque eodem tempore cum Baccho natas perhibent.

4. Alexis alicubi hos edidit versus:

Ex parte vino non male assimilaveris
humanum ingenium. Namque uti vinum novum,
ita iuvenis animus opus est ut deferveat,
& despumando ducat aspritudinem.

σκληρὸν γενέσθαι· παρακμάσαντα δ' ὧν λέγω
τούτων ἁπάντων, ἀπαρυθέντα τὴν ἄνω
ταύτην ἄνοιαν ἐπιπολάζουσαν, ποτὲ
πότιμον γενέσθαι, καὶ καταστῆναι πάλιν,
ἡδὺν θ' ἅπασι τοὐπίλοιπον διατελεῖν.

Κατὰ δὲ τὸν Κυρηναῖον ποιητὴν, ὁ οἶνος

— τῷ πυρὶ ἴσον ἔχει μένος, εὖτ' ἂν ἐς ἄνδρας[1] f
ἔλθῃ· κυμαίνει δ', οἷα Λίβυσσαν ἅλα
βοῤῥῆς ἠὲ νότος· τὰ δέ τοι[2] κεκρυμμένα φαίνει,
βυσσόθεν· ἐκ δ' ἀνδρῶν πάντ' ἐτίναξε νόον.

Ἀλλαχοῦ δὲ τοὐναντίον φησὶν Ἄλεξις·

Οὐδέν γ' ἔοικ' ἄνθρωπος οἴνῳ τὴν φύσιν.
ὁ μὲν ἀπογηράσκων γὰρ ἀηδὴς γίνεται·
οἶνον δὲ τὸν παλαιότατον σπουδάζομεν.
Ὁ μὲν δάκνει γὰρ, ὁ δ' ἱλαροὺς ἡμᾶς ποιεῖ.

Πανύασις δὲ λέγει·

1 ἐς ἄνδρα Stob. 2 τὰ δὲ καὶ Stob.

At mox ubi illa nimia vis abscesserit,
&, quae natabat in sublimi amentia,
exhausta fuerit, tempus est considere;
ut sese praebens omnibus potabilem,
perpetua placeat lenitate in posterum.

At secundum Cyrenaeum poëtam,

Tantumdem flammae vinum valet: atque ita versat
quem subiit, Libycum ceu mare fert Aquilo
aut notus imbricitor. Mentis secreta recludit,
ex imis animum sedibus excutiens.

Alibi autem contrarium dicit Alexis:

A. *Humanum ingenium vino differt maxime:*
namque homo senescens aliis odio ac taedio est;
at vetere vino omnes libenter utimur.
B. *Quia vinum nos exhilarat, at mordet senex.*

Panyasis vero ait:

a Οἶνος γὰρ, πυρὶ ἶσον, ἐπιχθονίοισιν ὄνειαρ
ἐσθλὸν, ἀλεξίκακον, πάσῃ συνοπηδὸν ἀνίῃ.[1]
ἐν μὲν[2] γὰρ θαλίης ἐρατὸν μέρος ἀγλαΐης τε,
ἐν δὲ χοροιτυπίης, ἐν δ' ἱμερτῆς φιλότητος.
Τῷ σε χρὴ παρὰ δαιτὶ δεδεγμένον εὔφρονι θυμῷ
πίνειν· μηδὲ βορῆς κεκορημένον, ἠΰτε παῖδα,[3]
ἧσθαι πλημμύροντα, λελησμένον εὐφροσυνάων.

Καὶ πάλιν·

Οἶνος δὲ θνητοῖσι θεῶν πάρα δῶρον ἄριστον,
b ἀγλαός· ᾧ πᾶσαι μὲν ἐφαρμόζουσιν ἀοιδαὶ,
πάντες δ' ὀρχησμοὶ, πᾶσαι δ' ἐραταὶ φιλότητες.
Πάσας δ' ἐκ κραδίας ἀνίας ἀνδρῶν ἀλαπάζει,
πινόμενος κατὰ μέτρον· ὑπὲρ μέτρον δὲ, χερείων.

Τίμαιος δὲ, ὁ Ταυρομενίτης, ἐν Ἀκράγαντι οἰκίαν V.
τινὰ φησὶ καλεῖσθαι Τριήρη, ἐξ αἰτίας τοιαύτης. νεα-

1 πάσης συνοπηδὸν ἀοιδῆς Stob. commodius haud dubie. 2 ἐν μὲν Casaub. cum Dalech. & deinde iterum ἐν δέ. 3 ἠΰτε γῦπα ed. Cas. ex Stob.

Vinum haud minus igne adiumentum est terricolis;
optimum malorum remedium, tristitiae omnis sodalis.
In vino inest melior pars epularum laetitiaeque,
in vino pars chorearum, exoptataeque amicitiae.
Quare te oportet inter epulas madidum laeto animo
bibere: neque, puerorum more, vorato cibo saturum
sedere redundante ingluvie, hilaritatis omnis oblitum.

Rursusque idem:

Vinum optimum est munus Deorum mortalibus,
ac luculentum: vino congruit quaevis cantio,
saltatio quaevis, amabilis omnis benevolentia.
Omnes ex hominum corde molestias vinum pellit,
modice si bibitur; supra modum, noxium est.

5. Narrat Timaeus Tauromenita, domum quamdam Agrigenti vocatam fuisse *Triremem*, huiusmodi de caussa.

Domus, Triremis dicta.

νίσκους τινὰς, ἐν αὐτῇ μεθυσκομένους, ἐς τοσοῦτον ἐλθεῖν μανίας, ἐκθερμανθέντας ἀπὸ τῆς μέθης, ὡς νομίζειν μὲν ἐπὶ τριήρους πλεῖν, χειμάζεσθαι δὲ χαλεπῶς κατὰ τὴν θάλασσαν· καὶ τοσοῦτον ἔκφρονας γενέσθαι, ὡς τὰ ἀπὸ τῆς οἰκίας πάντα σκεύη καὶ στρώματα ῥίπτειν, ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν, τὴν ναῦν διὰ τὸν χειμῶνα ἀποφορτίζεσθαι δόξαν αὐτοῖς λέγειν τὸν κυβερνήτην. συναθροιζομένων οὖν πολλῶν, καὶ τὰ ῥιπτόμενα διαρπαζόντων, οὐδ' ὡς παύεσθαι τῆς μανίας τοὺς νεανίσκους. καὶ τῇ ἐπιούσῃ τῶν ἡμερῶν, παραγενομένων τῶν στρατηγῶν ἐπὶ τὴν οἰκίαν, ἐγκληθέντες [1] οἱ νεανίσκοι ἔτι ναυτιῶντες, ἀπεκρίναντο πυνθανομένων τῶν ἀρχόντων, ὑπὸ χειμῶνος ἐνοχλούμενοι ἠναγκάσθαι ἀποφορτίσασθαι τῇ θαλάσσῃ τὰ περιττὰ τῶν φορτίων. θαυμαζόντων δὲ τῶν στρατηγῶν τὴν ἔκπληξιν τῶν ἀνδρῶν, εἷς τῶν νεανίσκων καί τοι δοκῶν τῶν ἄλλων πρεσβεύειν κατὰ τὴν ἡλικίαν, Ἐγὼ

1 Forf. ἐγκληθέντες, accufati.

Iuvenes nonnulli, cum potui in ea fe gnaviter dediffent, usque adeo dementati funt, ebrietate aeftuantes, ut in triremi navigare fe crederent, gravique tempeftate in mari iactari: tantumque de poteftate mentis deciderunt, ut vafa domus omnia & ftragula, quafi in mare, foras eiicerent, quum fibi viderentur imperium gubernatoris audire, dicentis, exonerandam effe navem tempeftate adflictam. Confluentibus igitur multis, & proiecta diripientibus, ne fic quidem ceffavit iuvenum infania. Poftridie eius diei, cum aedes illas adiffent praetores, decumbentes iuvenes adhuc naufeabundi quaerentibus magiftratibus refponderunt, tempeftate fe vexatos coactofque fuiffe farcinas fupervacuas in mare abiicere, navem ut levarent. Mirantibus praetoribus attonitum hominum ftuporem, unus ex illis, qui maior etiam natu caeteris

δ', ἔφη, ἄνδρες Τρίτωνες, ὑπὸ τοῦ δέους καταβαλὼν ἐμαυτὸν ὑπὸ τοὺς θαλάμους, ὡς ἔνι μάλιστα κατωτάτω ἐκείμην. συγγνόντες οὖν τῇ αὐτῶν ἐκστάσει, ἐπιτιμήσαντες μὴ πλείονος οἴνου ἐμφορεῖσθαι, ἀφῆκαν. καὶ οἱ, χάριν ἔχειν ὁμολογήσαντες· Ἂν λιμένος, ἔφησαν, [1] τύχωμεν ἀπαλλαγέντες τοσούτου κλύδωνος, σωτῆρας ὑμᾶς ἐπιφανῶς μετὰ τῶν θαλασσίων δαιμόνων ἐν τῇ πατρίδι ἱδρυσόμεθα, ὡς αἰσίως ἡμῖν ἐπιφανέντας. ἐντεῦθεν ἡ οἰκία Τριήρης ἐκλήθη.

Φιλόχορος δέ φησιν, ὅτι οἱ πίνοντες οὐ μόνον ἑαυτοὺς ἐμφανίζουσιν οἵ τινες εἰσὶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ἀνακαλύπτουσι, παῤῥησίαν ἄγοντες. ὅθεν „Οἶνος καὶ ἀλήθεια," λέγεται· καὶ VI. Vinum & veritas.

f — Ἀνδρὸς δ' οἶνος ἔδειξε νόον.

Καὶ τὸ νικητήριον ἐν Διονύσου, τρίπους. καὶ γὰρ ἐκ τρίποδος λέγειν φαμὲν τοὺς ἀληθεύοντας· δεῖ δὲ Ex tripode loqui.

1 ἔφη dabant vulgo omnes.

videbatur, Ego, inquit, viri Tritones, metu consternatus, sub imo tabulato quam maxime licuit abditus iacui. Illi mentis alienationi ignoscentes, obiurgatos iuvenes, monitosque ne postea vino se ingurgitarent, dimiserunt. Hi vero, gratiam se habere professi, dixere: Si portum attigerimus, tanto tempestatis periculo defuncti, vobis servatoribus, qui tam auspicato nobis apparuistis, in patria nostra iuxta cum marinis Diis statuas in publico loco dicabimus. Ita domui illi nomen Triremis mansit.

6. Philochorus ait, qui bibunt, hos non modo sese prodere quales sint, verum etiam loquendi licentiâ, qua utuntur, alterius cuiusvis prodere secreta. Itaque VINUM dicitur ET VERITAS; &

— *Hominis mentem vinum nudavit.*

Et in Bacchi certaminibus victoris praemium *Tripus* est. Et *ex tripode loqui* dicimus hos, qui vera loquuntur: ubi

Tripodum duo genera.

νοεῖν τρίποδα τοῦ Διονύσου, τὸν κρατῆρα. Ἦν γὰρ τὸ ἀρχαῖον δύο γένη τριπόδων, οὓς καλεῖσθαι λέβητας συνέβαινεν ἀμφοτέρους· ἐμπυριβήτης, ὁ καὶ λοετροχόος. Αἰσχύλος·

Τὸν μὲν τρίπους ἐδέξατ' οἰκεῖος λέβης,
αἰεὶ φυλάσσων τὴν ὑπὲρ πυρὸς στάσιν.

ὁ δ' ἕτερος, ὁ κρατὴρ καλούμενος. Ὅμηρος·

Ἑπτ' ἀπύρους τρίποδας. —

ἐν τούτοις δὲ τὸν οἶνον ἐκίρνων· καὶ οὗτός ἐστιν ὁ τῆς ἀληθείας οἰκεῖος τρίπους.[1] διὸ Ἀπόλλωνος μὲν οἰκεῖος, διὰ τὴν ἐκ μαντικῆς ἀλήθειαν· Διονύσου δὲ, διὰ τὴν ἐν μέθῃ. Σῆμος δ' ὁ Δήλιος φησί· „Τρίπους χαλκοῦς, οὐχ ὁ Πυθικὸς, ἀλλ' ὃν νῦν λέβητα καλοῦσιν. οὗτοι δ' ἦσαν οἱ μὲν ἄπυροι, εἰς οὓς τὸν οἶνον ἐξεκεράννυον· οἱ δὲ λοετροχόοι, ἐν οἷς τὸ ὕδωρ ἐθέρμαινον, καὶ

1 Forf. ἀληθείας τρίπους, abſque οἰκεῖος.

intelligendus eſt Bacchi tripus, nempe Poculum. Erant autem antiquitus *tripodum* duo genera, quorum utrumque *lebetas* vocabant: empyribates, id eſt, qui igni admovetur, qui & *Loëtrochoos*, id eſt, lavacro inferviens. Aeſchylus:

Excepit hunc domeſticus lebes tripus,
perpetua cuius ad ignem ſtatio eſt.

Alterum genus, quem craterem vocamus. Homerus:

Septem igni-non-admovendos tripodas.

In his igitur vinum miſcebant: & hic eſt Veritati dicatus tripus. Quare Apollini tribuitur, ob oraculorum veritatem: Baccho vero, ob veritatem in vino. Semus vero Delius ait: *Aeneus tripus, non Pythicus, ſed quem nunc lebetem vocant. Erant vero horum alii* ἄπυροι, (igni non exponendi,) *in quibus vinum temperabant: alii vero* λοετροχόοι, *in quibus aquam calefaciebant, &* ἐμπυριβῆται. *Ac ho-*

ἐμπυριβῆται. καὶ τούτων ἔνιοι ὠτώεντες, τρίποδα δὲ τὴν ὑπόβασιν ἔχοντες, τρίποδες ὠνομάζοντο."

Φησί που Ἔφιππος·

A. Οἴνου σε πλῆθος πολλ' ἀναγκάζει λαλεῖν. In vino veritas.

B. Οὐκοῦν μεθύοντάς φασι τἀληθῆ λέγειν.

Ἀντιφάνης·

Κρύψαι, Φειδία,
ἅπαντα τἆλλα τις δύναιτ' ἂν, πλὴν δυοῖν·
οἶνόν τε πίνων, εἰς ἔρωτά τ' ἐμπεσών.
ἀμφότερα μηνύει γὰρ ἀπὸ τῶν βλεμμάτων
c καὶ τῶν λόγων ταῦθ'. [1] ὥστε τοὺς ἀρνουμένους,
μάλιστα τούτους καταφανεῖς [αὐτοὺς] ποιεῖν. [2]

Φιλόχορος δέ φησιν, Ἀμφικτύονα τὸν Ἀθηναίων βασιλέα, μαθόντα παρὰ Διονύσου τὴν τοῦ οἴνου κρᾶσιν, πρῶτον κεράσαι. διὸ καὶ ὀρθοὺς γενέσθαι τοὺς αὐ- VII. Vini temperatio necessaria.

1 τ' αὖ· edd. 2 Olim edebatur: μάλιστα ταῦτα καταφανεῖς πολλοῖς ποιεῖ.

rum nonnulli, qui auriti erant, & tribus pedibus instructi, tripodes *vocabantur.*

Ait alicubi Ephippus:

A. *Te multa effari cogit vini copia.*

B. *Aiunt, solere vera dici ab ebriis.*

Antiphanes:

Res celare caeteras
utcumque possis, Phidia, haec praeter duo:
si nimium biberis, & si in amorem incubueris.
Utrumque de se manifestum indicium facit
oratione ac vultu; sic, ut, qui neget,
tamen ipse suo se prodat testimonio.

7. Scribit Philochorus, Amphictyonem regem Atheniensium, cum a Baccho didicisset *Vini temperandi rationem*, primum diluisse: & eapropter, qui sic mixtum

θρώπους οὕτω πίνοντας, πρότερον ὑπὸ τοῦ ἀκράτου καμπτομένους· καὶ διὰ τοῦτο ἱδρύσασθαι βωμὸν Ὀρθοῦ Διονύσου ἐν τῷ τῶν Ὡρῶν ἱερῷ· αὗται γὰρ καὶ τὸν τῆς ἀμπέλου καρπὸν ἐκτρέφουσι. πλησίον δ᾽ αὐτοῦ καὶ ταῖς Νύμφαις βωμὸν ἔδειμεν, ὑπόμνημα τοῖς χρωμένοις τῆς κράσεως ποιούμενος· καὶ γὰρ Διονύσου τροφοὶ αἱ Νύμφαι [1] λέγονται. καὶ θεσμὸν ἔθετο, προσφέρεσθαι μετὰ τὰ σῖτα ἄκρατον, μόνον ὅσον γεύσασθαι, δεῖγμα τῆς δυνάμεως τοῦ Ἀγαθοῦ Θεοῦ· τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη κεκραμένον, ὁπόσον ἕκαστος βούλεται. προσεπιλέγειν δὲ τούτῳ τὸ τοῦ Διὸς Σωτῆρος ὄνομα, διδαχῆς καὶ μνήμης ἕνεκα τῶν πινόντων, ὅτι οὕτω πίνοντες ἀσφαλῶς σωθήσονται. Πλάτων δ᾽, ἐν δευτέρῳ Νόμων, τὴν τοῦ οἴνου χρῆσίν φησιν ὑγείας ἕνεκα ὑπάρχειν. Ἀπὸ τοῦ κατὰ μέθην δὲ καταστή- e
ματος καὶ ταύρῳ παρεικάζουσιν τὸν Διόνυσον, καὶ παρ-

1 Omnes vulgo h. l. Μοῦσαι dabant.

biberunt homines, rectos ambulaſſe, cum antea curvi ob meri potum incederent: ob idque beneficium aram *Recto Baccho* poſuiſſe in Horarum delubro, quoniam vitis fructum Horae enutriant educentque. Iuxta illam vero (ut ait idem auctor) Nymphis exſtruxit aram, documentum futurum bibituris, temperandum eſſe vinum; quia Nymphae Bacchi nutrices fuiſſe perhibentur. Legemque inſtituit, ut captis cibis primum meri nonnihil ſumerent, guſtandi ſolum cauſſa, quod Boni Dei quanta vis ſit declararet; deinde vero ut temperatum quiſque biberet, quantum eſſet libitum: denique ut ſuper hoc *Iovis Servatoris* invocarent nomen, quo monerentur recordarenturque bibentes, ſe, eo modo ſi biberent, certo ſalvos incolumeſque futuros. Plato vero in ſecundo Legum ait, ad bonam valetudinem valere vini uſum. Sed a vultu habituque, quem gerunt ebrii, tauro etiam

δάλει, διὰ τὸ πρὸς βίαν τρέπεσθαι τοὺς ἐξοινωθέντας. Ἀλκαῖος·

Ἄλλοτε μὲν μελιαδέος, ἄλλοτε δ' ὀξυτέρου
τριβόλων ἀρητύμενοι. [1]

εἰσὶ δ' αἳ καὶ θυμικοὶ γίνονται· τοιοῦτος δ' ὁ ταῦρος. Εὐριπίδης·

Ταῦροι δ' ὑβρισταὶ, κ' εἰς κέρας θυμούμενοι.

f διὰ δὲ τὸ μάχιμον, καὶ θηριώδεις ἔνιοι γίνονται· ὅθεν καὶ τὸ παρδαλῶδες.

Καλῶς οὖν Ἀρίστων ὁ Κῖος [2] φησὶν, ἥδιστον ποτὸν εἶναι τὸν ἅμα μὲν γλυκύτητος, ἅμα δ' εὐωδίας [3] κοινωνοῦντα. διὸ καὶ τὸ καλούμενον Νέκταρ κατασκευάζειν τινὰς περὶ τὸν Λυδίας Ὄλυμπον, οἶνον καὶ κηρία συγκιρνάντας εἰς ταὐτὰ, καὶ τὰ τῶν ἀνθῶν εὐώδη. VIII. Nectar.

a Οἶδα δ' ὅτι Ἀναξανδρίδης τὸ νέκταρ οὐ ποτὸν, ἀλλὰ τροφὴν εἶναι λέγει θεῶν·

1 Forf. ἀρυτόμενοι. 2 Χῖος ed. Caf. 3 εὐδίας vulgo.

adfimilant Bacchum, itemque pantherae, quoniam ad violentiam concitantur qui vino fe ingurgitarunt. Alcaeus:

Aliâs dulce mellis inftar, aliâs acrius
tribulis haurientes.

Sunt igitur qui ad iram vertuntur, qualis eft tauri natura, de quo Euripides:

Tauri protervi, fuis irati cornibus minaces.

Alii, pugnae amantes, prorfus fiunt feris fimiles; unde pantheris recte comparantur.

8. Bene igitur Arifto Ceus dixit, fuaviffimum effe potum, qui & dulcedinis & fragrantiae fit particeps. Itaque & *nectar*, quod vocant, parari a nonnullis circa Lydiae montem Olympum, vino, favis & floribus bene olentibus in unum commixtis. Nec vero me fugit, Anaxandridem nectar non potum, fed cibum facere Deorum:

— — Τὸ νέκταρ ἐσθίω, πάνυ
μάττων, [1] διαπίνω τ' ἀμβροσίαν· καὶ τῷ Διῒ
διακονῶ, καὶ σεμνός εἰμ' ἑκάστοτε
Ἥρᾳ λαλῶν, καὶ Κύπριδι παρακαθήμενος.

Καὶ Ἀλκμὰν δὲ φησί·

Τὸ νέκταρ ἔδμεναι αὐτούς.

καὶ Σαπφὼ δὲ φησίν·

— Ἀμβροσίας μὲν κρατὴρ ἐκέκρατο·
Ἑρμᾶς δ' ἑλὼν ὄλπιν, θεοῖς οἰνοχόησεν.

Ὁ δ' Ὅμηρος θεῶν πόμα τὸ νέκταρ οἶδεν. Ἴβυκος δὲ b
φησι, τὴν ἀμβροσίαν τοῦ μέλιτος κατ' ἐπίτασιν ἐννεαπλασίαν ἔχειν γλυκύτητα· τὸ μέλι λέγων ἔνατον εἶναι μέρος τῆς ἀμβροσίας κατὰ τὴν ἡδονήν.

IX. Οὐδεὶς φιλοπότης ἐστὶν ἄνθρωπος κακός.
ὁ γὰρ διμάτωρ Βρόμιος οὐ χαίρει συνὼν

1 Vulgo, neglecto metro, scribebant: τὸ νέκταρ πάνυ μάττων ἐσθίω, διαπίνω τ' ἀμβροσίαν &c.

— — — *Nectar comedo, gnaviter*
atterens dentibus; ambrosiamque bibo; & Iovi
ministro; & in hoc glorior, quod, quoties lubet,
Iunoni colloquor, aut Veneri adsideo.

Et Alcman ait,

Nectar illos comedere.

Tum & Sappho:

Mixtus erat crater ambrosiâ;
Mercurius autem haustum liquorem porrexit Diis.

At Homerus Nectar potionem novit Deorum. Ibycus vero ambrosiam vi sua nonecuplo dulciorem facit melle; cum, *in melle*, ait, *nonam partem inesse suavitatis, quae inest ambrosiae.*

9. Alexis ait:

Nemo inter omnes vinipotores malus est.
Bimater enim Liber hunc morem obtinet,

ἀνδράσι πονηροῖς, οὐδ' ἀπαιδεύτῳ βίῳ·

φησὶν Ἄλεξις· καὶ, ὅτι οἶνος Φιλολόγους πάντας ποιεῖ c τοὺς πλέον πίνοντας αὐτόν. Ὁ δὲ ποιήσας τὸ εἰς Κρατῖνον ἐπίγραμμα Φησίν·

Bacchus favet viris bonis & poëtis.

Οἶνός τοι χαρίεντι πέλει μέγας [1] ἵππος ἀοιδῷ·
ὕδωρ δὲ πίνων, χρηστὸν οὐδὲν ἂν τέκοις.
Ταῦτ' ἔλεγεν, Διόνυσε, καὶ ἔπνεεν, οὐχ ἑνὸς ἀσκοῦ,
Κρατῖνος, ἀλλὰ παντὸς ὠδώδει πίθου.
Τοι γάρ τοι [2] στεφάνων δόμος ἔβρυεν, εἶχε δὲ κιττῷ
μέτωπον, οἷα καὶ σὺ, κεκροκωμένον.

Πολέμων φησὶν, ἐν Μουνυχίᾳ ἥρωα Ἀκρατοπότην τιμᾶσθαι· παρὰ δὲ Σπαρτιάταις Μάττωνα καὶ Κεράωνα [3] ἥρωας ὑπό τινων μαγείρων ἱδρύσθαι ἐν τοῖς d Φειδιτίοις. τιμᾶται δὲ καὶ ἐν Ἀχαΐᾳ Δειπνεὺς, ἀπὸ τῶν δείπνων σχὼν [4] τὴν προσηγορίαν. Ἐκ τροφῆς ξηρᾶς οὔτ' ἂν σκώμματα γένοιτο, οὔτ' αὐτοσχέδια ποιήμα-

1 ταχὺς alii. 2 τοιγαροῦν mssti. 3 Perperam vulgo Κέρδωνα. 4 ἔχων malim.

odit malignos, & vitae omnem inscitiam.

Idemque, *Vinum*, inquit, *sermonum amantes reddit hos, qui se se largius invitant.* Auctor epigrammatis in Cratinum dicit:

Vinum equus est lepido magnus veloxque poëtae:
si potantur aquae, nil parit egregium.
O Bacche, ista Cratinus cum spirans ait, utrem
haud unum, potius dolia tota oluit.
Aedes illius decorabat multa corona;
ut tibi, frons hedera frondeque cincta fuit.

Polemon scribit: Munychiae religiose coli heroëm Acratopoten; (id est, Meribibum:) apud Spartanos vero a coquis nonnullis statuas in phiditiis fuisse positas Mattoni & Ceraoni heroibus. Colitur vero etiam in Achaia Deipneus, (quasi Coeneus) a coenis nomen habens. Ex arido cibo non prodeunt ioci, nec extemporanea car-

τα· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κόμπος, οὐδὲ ψυχῆς ἀλαζονεία. καλῶς οὖν ἐν τῷ· „ Πῇ ἔβαν εὐχωλαὶ, ἃς ἐν Λήμνῳ ἠγοράασθε, ἔσθοντες κρέα πολλὰ, καὶ πίνοντες κρητῆρας οἴνου ἐπιστεφέας·" ἐπεσημήνατο ὁ γραμματικὸς Ἀρίσταρχος περιγράφειν τὸν στίχον, ὃς ὑπὲρ [1] κρεωφαγίας αὐχεῖν ποιεῖ τοὺς Ἕλληνας. οὐ γὰρ ἀπὸ e πάσης εὐθυμίας καὶ πληρώσεως τὸ καυχᾶσθαι καὶ σκώπτειν καὶ γελοιάζειν· ἀπὸ δὲ τῆς ἀλλοιούσης τὴν γνώμην, καὶ πρὸς τὸ ψευδὲς τρεπούσης, ἣ γίνεται κατὰ τὴν μέθην.

X. Διὸ Βακχυλίδης φησί·

Curas pellit vinum.

Γλυκεῖ' ἀνάγκα σευομένα κυλίκων,
θάλπησι θυμὸν Κύπριδος.
ἐλπὶς δ' αἰθύσσει φρένας,
ἀναμιγνυμένα Διονυσίοισι δώροις·

1 ὑπὸ malim cum Casaub.

mina: sed nec grandiloquentia, nec animi iactantia. Recte igitur in illis Homericis,

Quo abiere gloriationes, cum dicebamus nos esse fortissimos,
quas olim in Lemno vana-iactantes proferebatis,
comedentes carnes multas, bibentesque crateras
vino coronatos?

praecepit grammaticus Aristarchus, delendum esse versum illum, qui de carnis esu gloriantes facit Graecos. Non enim e quavis laetitia & saturitate oritur gloriatio & iocus & risus: sed ex ea, quae mentem alienat, & ad falsa traducit; quod fit ubi vino nos largiter proluimus.

10. Quare Bacchylides ait:

Dulcis necessitas, ingruens e calicibus,
calefacit animum Venere.
Spesque incendit praecordia,
immiscens se Bacchi muneribus;

f ἀνδράσι δ' ὑψόταται
πέμπει μερίμνας.
Αὐτὸς μὲν πολέων
κρήδεμνον λύει·
πᾶσι δ' ἀνθρώποις
μοναρχήσειν δοκεῖ.
χρυσῷ δ' ἐλέφαντί τε
μαρμαίρουσιν οἶκοι·
πυροφόροι δὲ κατ' αἰγλήεντα
νῆες ἄγουσιν ἀπ' Αἰγύπτου
μέγιστον πλοῦτον.
ὥς πίνοντος ὁρμαίνει κέαρ.

Σοφοκλῆς δέ φησι,

a — τὸ μεθύειν πημονῆς λυτήριον.

οἱ δ' ἄλλοι ποιηταί φασι τὸν οἶνον,
— εὔφρονα καρπὸν ἀρούρης.

& ab hominibus sublime longissime
proïcit curas.
Solus ille urbium
pinnacula solvit;
cunctisque hominibus
imperaturus sibi videtur.
Auro eboreque
nitent illi aedes;
frumentoque onustae per splendidum aequor
naves illi advehunt ex Aegypto
immensas opes.
Talia bibentis agitat animus.

Sophocles dicit
Vinum malorum remedium.

Alii poëtae vinum dixere
laetum telluris fructum.

καὶ ὁ τῶν ποιητῶν δὲ βασιλεὺς τὸν Ὀδυσσέα παράγει λέγοντα·

Ὅς δέ κ' ἀνὴρ οἴνοιο κορεσσάμενος καὶ ἐδωδῆς,
[ἀνδράσι δυσμενέεσσι] πανημέριος πολεμίζει,
θαρσαλέον νύ οἱ ἦτορ, — καὶ τὰ ἑξῆς.

XI. Trygodia. Ἀπὸ μέθης καὶ ἡ τῆς κωμῳδίας καὶ ἡ τῆς τραγῳδίας εὕρεσις ἐν Ἰκαρίῳ [1] τῆς Ἀττικῆς εὑρέθη, καὶ κατ' b αὐτὸν τὸν τῆς τρύγης καιρόν. ἀφ' οὗ δὴ καὶ τρυγῳδία τὸ πρῶτον ἐκλήθη ἡ κωμῳδία.

Τὴν παυσίλυπον ἄμπελον δοῦναι βροτοῖς.
Οἴνου δὲ μηκέτ' ὄντος, οὐκ ἔστιν Κύπρις,
οὐδ' ἄλλο τερπνὸν οὐδὲν ἀνθρώποις ἔτι·

Εὐριπίδης ἐν Βάκχαις φησί. καὶ Ἀστυδάμας δὲ φησί·

— — Θνητοῖσι τὴν ἀκεσφόρον
λύπης ἔφηνεν, οἰνομήτορ' ἄμπελον.

1 Ἰκαρίᾳ corr. Casaub.

Et rex poëtarum Ulyssem inducit dicentem:

Qui vero vir vini satur & cibi,
cum viris hostibus totam diem pugnat,
audens omnino ei animus, — & quae sequuntur.

11. Ex compotatione & temulentia *Comoediae* etiam & *Tragoediae inventio* ortum traxit in Icario Atticae, & quidem ipso vindemiae tempore. Quare etiam comoedia primum *Trygodia* (a graeco vocab. τρύγη, *vindemia*) nominata est.

Curarum - sedatricem vitem dedisse (Bacchum aiunt mortalibus.)
Vino enim sublato, non est Venus,
neque ulla alia amplius voluptas mortalibus:

ait Euripides in Bacchis. Et Astydamas:

Mortalibus medicinam tristitiae
vini - genitricem vitem ostendit.

„Συνεχῶς μὲν γὰρ ἐμπιπλάμενος ἄνθρωπος, ἀμε-
c „λὴς γίνεται· ὑποπίνων δὲ, πάνυ φροντιστικός·“ Ἀν-
τιφάνης φησίν.

Οὐ μεθύω [1] τὴν φρόνησιν, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον μόνον,
τὸ διορίζεσθαι βεβαίως τῷ στόματι τὰ γράμματα·

φησὶν Ἄλεξις. Σέλευκος δέ φησι, τὸ παλαιὸν οὐκ εἶναι ἔθος, οὔ τ' οἶνον ἐπὶ πλεῖον, οὔ τ' ἄλλην ἡδυπάθειαν προσφέρεσθαι, μὴ θεῶν ἕνεκα τοῦτο δρῶντας. διὸ καὶ θοίνας, καὶ θαλίας, [2] καὶ μέθας ὠνόμαζον· τὰς μὲν, ὅτι διὰ θεοὺς οἰνοῦσθαι δεῖν ὑπελάμβανον· τὰς δ', ὅτι θεῶν χάριν ἠλίζοντο καὶ συνῄεσαν. τοῦτο γάρ ἐστι d τὸ „δαῖτα θάλειαν.“ τὸ δὲ μεθύειν φησὶν Ἀριστοτέλης, τὸ μετὰ τὸ θύειν αὐτῷ χρῆσθαι.

Convivia Diis sacra.

XII.

De sacrificio.

— Θεοῖσι μικρὰ θύοντας τέλη,
τῶν βουθυτούντων ὄντας εὐσεβεστέρους·

1 An μεθύσκω? Οὐ μεθίω legit Grot. 2 θαλίας mssti nostri.

Qui enim continue se implet, ait Antiphanes, *is securus fit ac negligens: qui vero modice bibit, diligentiam acuit.*

Ebrius mente non sum, sed eo usque tantummodo,
ut distincte adhuc pronunciare quae scripta sunt possim:

dicit Alexis. Seleucus vero ait, non esse vetusti moris, sive vino sive aliis deliciis largius uti, nisi Deorum caussa id fieret. Inde etiam nomen accepisse θοίνας, θαλίας, & μέθας. Θοίνας quidem, quod fas esse existimarent θεῶν ἕνεκα οἰνοῦσθαι, *Deorum caussa vino indulgere*: θαλίας vero, quod θεῶν χάριν ἠλίζοντο, *in Deorum honorem congregabantur conveniebantque*. Hoc est enim (inquit) illud (Homericum) δαῖτα θάλειαν. Verbum μεθύειν vero inde dictum Aristoteles ait, quod μετὰ τὸ θύειν, *peracto sacrificio* vino indulgere soleant homines.

12. *Qui exiguos sumtus* (μικρὰ τέλη) *offerunt Diis,*
religiosiores esse his, qui boves sacrificant;

Εὐριπίδης φησί. καὶ σημαίνει ὧδε τὸ τέλος τὴν θυσίαν. καὶ Ὅμηρος·

Οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημὶ τέλος χαριέστερον εἶναι,
ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα.

Τελετάς τε καλοῦμεν τὰς ἔτι μείζους καὶ μετά τινος μυστικῆς παραδόσεως ἑορτὰς, τῶν εἰς αὐτὰς δαπανημάτων ἕνεκα. τελεῖν γὰρ, τὸ δαπανᾷν· καὶ πολυτελεῖς, οἱ πολλὰ ἀναλίσκοντες· καὶ εὐτελεῖς, οἱ ὀλίγα. Φησὶν Ἄλεξις·

Τοὺς εὐτυχοῦντας ἐπιφανῶς δεῖ ζῆν [ἀεὶ,] [1]
φανεράν τε τὴν δόσιν τὴν τοῦ θεοῦ ποιεῖν. [2]
Ὁ γὰρ δεδωκὼς τἀγαθὰ, [τούτους] [3] τῶν μὲν, ὧν
πεποίηκεν [αὐτοὺς,] οἴεται χάριν τινὰ
ἔχειν ἑαυτῷ· τοὺς ἀποκρυπτομένους δὲ, καὶ

1 ἀεὶ ex coniect. adiectum. 2 Versum sic correxit Grotius:
φανεράν τε πᾶσι τὴν δόσιν τοῦ θεοῦ ποιεῖν.
3 Verba item τούτους & vs. sq. αὐτοὺς e coniect. adiecta. Duos versus sic constituit Grotius:
ὁ γὰρ δεδωκὼς τἀγαθά τινι, τὸν μὲν, ὃς
πεποίηκεν οὕτως, οἴεται χάριν τινὰ
Ἔχειν ἑαυτῷ· &c.

ait Euripides; ubi *sumtus* (τὸ τέλος) *sacrificium* significat, quemadmodum & apud Homerum,

Nullum crediderim (τέλος) *sacrum iucundius esse,*
quam cum laetitiâ populus diffunditur omnis.

Etiamque nunc τελετὰς vocamus festa solenniora, cum arcanis quibusdam caerimoniis more a majoribus tradito celebrata, ob *sumtus in ea impensos.* τελεῖν enim valet *sumtus facere, impendere;* unde, *qui magnas impensas faciunt,* πολυτελεῖς dicuntur; *qui exiguas,* εὐτελεῖς. Alexis ait:

Felices oportet splendide semper vivere,
& palam facere omnibus Dei dona.
Nam qui bona dedit, is arbitratur, hos
eorum, quibus illos adfecit, gratiam aliquam
sibi habituros. Qui vero ea abscondunt,

πράττειν μετρίως [1] φάσκοντας, ἀχρήστους ὁρῶν,
ἀνελευθέρως τε ζῶντας, ἐπὶ καιροῦ τινος
λαβὼν ἀφείλεθ' ὅσα δεδωκὼς ἦν πάλαι.

Οὐ χαίρει τῷ πόματι, ἐκ πρώτης ἐθισθεὶς ἀνατροφῆς ὑδροποτεῖν. XIII. Aquae laus.

Ἡδὺ γάρ ἐστ' ἐν δαιτὶ καὶ εἰλαπίνῃ τεθαλυίῃ
τέρπεσθαι μύθοισιν, ἐπὴν δαιτὸς κορέσωνται·

Ἡσίοδος ἐν τῇ Μελαμποδίᾳ φησίν.

Οὔ τινι ὑμῶν ἐπῆλθε περὶ ὑδάτων [2] εἰπεῖν τι, ἀφ' ὧν καὶ ὁ οἶνος φύεται· καί τοι Πινδάρου τοῦ μεγαλοφωνοτάτου „Ἄριστον πάντων εἶναι τὸ ὕδωρ" φήσαντος. Ὅμηρος μὲν οὖν, ὁ θειότατος, καὶ τροφιμώτατον αὐτὸ οἶδεν, ἐν οἷς αἰγείρων ὑδατοτροφέων ἄλσος λέγει. Ἐπαινεῖ δὲ καὶ τὸ διαυγὲς αὐτοῦ·

Κρῆναι — — πίσυρες ῥέον ὕδατι λευκῷ.

1 Vulgo μετρίως πράττειν. 2 περὶ ὕδατος dant mssti nostri, sed iidem mox tenent ἀφ' ὧν.

& rem mediocrem praeferunt; hos esse inutiles videns,
illiberaliterque viventes, primo quoque tempore
exuit spoliatque his quae prius eis dederat.

13. Non gaudet poculis, qui a prima aetate aquam bibere adsuevit.

Iucundum est, in epulis lautisque conviviis
sermonibus delectari, cibo potuque satiatos;

ait Hesiodus in Melampodia.

At nemini vestrûm in mentem venit de *Aquis* disserere, a quibus etiam vinum nascitur; quamquam grandiloquentissimus Pindarus, *Omnium rerum optimam Aquam esse*, dixit. Homerus quidem, vatum omnium maxime divinus, plurimum etiam alere aquam noverat, cum *Nemus* dicit *populorum aqua nutritarum.* Laudat vero etiam pelluciditatem aquae:

Fontes quatuor fluebant aqua limpida.

τὸ δὲ δὴ κοῦφον, καὶ πλείονος τιμῆς ἄξιον, ἱμερτὸν καλεῖ. ἱμερτὸν οὖν φησι τὸν Τιταρήσιον, ὃς τῷ Πηνειῷ συμμίσγεται.[1] καὶ τοῦ ῥυπτικοῦ δὲ ὕδατος μέμνηται· ὃ ἀποδεχόμενος καὶ Πραξαγόρας ὁ Κῷος, καλὸν εἶναι λέγει·

Καλὸν ὑπεκπροχέει, μάλα περ ῥυπόωντα καθῆραι.

διαστέλλει δὲ καὶ γλυκὺ ὕδωρ ἀπὸ πλατέος· τὸν μὲν b
Ἑλλήσποντον εἶναι λέγων πλατύν· ὑπὲρ δὲ θατέρου φράζων „στήσαμεν[2] νῆας ἀγχοῦ ὕδατος γλυκεροῖο.“

XIV. Aqua calida. Οἶδε δὲ καὶ τὴν χλιαροῦ φύσιν πρὸς τὰ τραύματα. τὸν γοῦν Εὐρύπυλον τρωθέντα ἐκ τούτου καταιονεῖ· καί τοι εἰ ἐπισχεῖν ἔδει τὴν αἱμοῤῥαγίαν, τὸ ψυχρὸν ἐπιτήδειον ἦν, συστρέφον καὶ συσφίγγον. εἰς δὲ τὸ παρηγορῆσαι τὰς ὀδύνας τῷ θερμῷ ἐπαιονεῖ, θέλγειν δυναμένῳ. Ἔστι δὲ παρ' αὐτῷ τὸ λιαρὸν, θερμόν. c

1 οὐ μίσγεται vel οὐ συμμίσγ. corrigit Casaub. 2 Στῆσαι μὲν vulgo.

Eam vero, quae ob levitatem caeteris praefertur, optabilem vocat. Sic *optabilem* dicit *Titaresium*, qui Peneo miscetur. Meminit vero etiam abstergentis aquae; quam commendans quoque Praxagoras Cous, pulcram esse ait.

Pulcra profluebat, purgare valens quae quamvis sordida essent.

Discernit vero etiam dulcem aquam a lata; *Hellespontum* quidem *latum* dicens; de altera vero sic scribens,

Statuimus navem prope aquam dulcem.

14. Comperta quoque illi fuit tepidae aquae natura & facultas adversus vulnera. Itaque saucium Eurypylum ea perfundit: quamvis, si cohibendus erumpens sanguis fuisset, conveniebat frigida, ut quae constringat contrahatque. At dolori mitigando calidam adhibet, quae vim habet placandi cruciatus. Vocat autem poëta χλιαρὸν, *tepidum*, quod vulgo θερμὸν (*calidum*) dicimus. Id ma-

ἐναργῶς δὲ τοῦτο δείκνυσιν ἐν τῷ περὶ τῶν Σκαμάνδρου πηγῶν·

Ἡ μὲν γὰρ (φησὶν) ὕδατι λιαρῷ ῥέει· ἀμφὶ δὲ καπνὸς
γίνεται ἐξ αὐτῆς, ὡσεὶ πυρὸς αἰθομένοιο.

ἆρά γε [1] τοῦτο λιαρόν ἐστιν, ἀφ᾽ οὗ πυρὸς ἀτμὶς καὶ καπνὸς ἔμπυρος ἀναφέρεται; περὶ δὲ τῆς ἑτέρας πηγῆς λέγει, ὡς „θέρεος ῥέει

— — — — εἰκυῖα χαλάζῃ,
ἢ χιόνι ψυχρῇ, ἢ ἐξ ὕδατος κρυστάλλῳ."

εἰωθὼς δὲ λέγειν, καὶ τοὺς νεοτρώτους θερμῷ περιῤῥεῖσθαι αἵματι, ἐπὶ μὲν Ἀγαμέμνονος φησίν·

Ὄφρα οἱ αἷμ᾽ ἔτι θερμὸν ἀνήνοθεν ἐξ ὠτειλῆς·

ἐπὶ δὲ τοῦ φεύγοντος μετὰ τὸ βληθῆναι ἐλάφου, μεταφράζων φησίν·

— ὄφρ᾽ αἷμα λιαρὸν, καὶ γούνατ᾽ ὀρώρῃ.

1 Al. ἦρα δέ.

nifestum fit ex eius verbis de Scamandri fontibus. Ait enim:

Effluit unda tepens; (χλιαρή·) circum provolvitur ater
ex ipso (fonte) *fumus, veluti cum accenditur ignis.*

An vero *tepidam* esse putamus, e qua vapor igneus fumusque fervens exhalat? At de altero fonte ait:

Grando per aestatem qualis, vel frigida nix est,
concreta aut lymphâ glacies, talis fluit unda.

Porro, ficut, ubi de recens vulneratis loquitur, dicere folet, *sanguine* θερμῷ (*calido*) *eos circumflui*, fic & de Agamemnone quidem ait,

Prodiit accepto calidus (θερμὸς) *dum vulnere sanguis:*

at de fugiente cervo, quem venator fagitta percufferat, veluti interpretandi illius vocabuli cauffa dixit,

Dum tepidus (λιαρὸς) *fluxit cruor, & genua ipsa valebant.*

Ἀθηναῖοι δὲ μετάκερας καλοῦσι τὸ χλιαρόν· ὡς Ἐρατοσθένης φησὶν, ὑδαρὲς [1] φησὶ, καὶ μετάκερας.

XV. Aquarum diversarum virtutes.

Τῶν δ' ἄλλων ὑδάτων, τὰ μὲν ἐκ πετρῶν φερόμενα, δνοφερὰ καλεῖ, ὡς ἀχρεῖα δηλονότι· τὰ δὲ κρηναῖα, καὶ διὰ πλείονος γῆς καὶ εὐκάρπου φερόμενα, e
τῶν ἄλλων προκρίνει. ὡς καὶ Ἡσίοδος·

Κρήνης ἀενάου καὶ ἀποῤῥύτου, ἥ τ' ἀθόλωτος.

καὶ Πίνδαρος·

Μελιγαθὲς ἀμβρόσιον ὕδωρ,
Τιλφώσσας ἀπὸ καλλικρήνου.

κρήνη δὲ ἐν Βοιωτίᾳ ἡ Τιλφῶσσα· ἀφ' ἧς Ἀριστοφάνης φησὶ Τειρεσίαν πιόντα, διὰ γῆρας οὐχ ὑπομείναντα τὴν ψυχρότητα, ἀποθανεῖν. Θεόφραστος δέ φησιν ἐν τῷ Περὶ Ὑδάτων, τὸ Νείλου ὕδωρ πολυγο- f
νώτατον καὶ γλυκύτατον· διὸ καὶ λύειν τὰς κοιλίας

1 ὑδαρὰ mssti nostri. Forf. ὕδωρ ῥεῖ φύσει μετάκερας.

Athenienses τὸ χλιαρὸν, nempe quod *tepidum* est, *μετάκερας* adpellant: quemadmodum Eratosthenes dicit, *aquosum naturâ, & μετάκερας*, id est, *tepidum*.

15. Aliarum aquarum eas, quae e saxis erumpunt, *atras* vocat Homerus, utpote inutiles: fontanas vero, quae per longiorem terrae fertilis tractum labuntur, reliquis praefert. Sic & Hesiodus:

Ille est perspicuus fons, defluus, atque perennis.

Et Pindarus:

Mellislua ambrosia aqua,
Tilphossa de pulcro fonte.

Est autem Tilphossa fons Boeotiae; cuius potu Aristophanes Tiresiam scribit interiisse, cum ob senectutem tolerare eius frigiditatem non posset. Theophrastus vero in libro de Aquis tradit, Nili foecundissimam & dulcissimam aquam esse: itaque & ventrem solvere biben-

τῶν πινόντων, μῖξιν ἔχοντα λιτρώδη. [1] ἐν δὲ τῷ Περὶ Φυτῶν, ἐνιαχοῦ, φησὶν, ὕδωρ γίνεσθαι παιδογόνον, [2] ὡς ἐν Θεσπιαῖς· ἐν Πύῤῥᾳ δὲ, ἄγονον. καὶ τῶν γλυκέων δὲ, φησὶν, ὑδάτων ἔνια ἄγονα, ἢ οὐ πολύγονα· [3] ὡς τὸ ἐν Φέτᾳ, [4] καὶ τὸ ἐν Πύῤῥᾳ. [5] Αὐχμῶν δέ ποτε γενομένων περὶ τὸν Νεῖλον, ἐῤῥύη τὸ ὕδωρ ἰῶδες, καὶ πολλοὶ τῶν Αἰγυπτίων ἀπώλοντο. Μεταβάλλειν τέ φησιν οὐ μόνον τὰ πικρὰ τῶν ὑδάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἁλυκὸν, καὶ ὅλους ποταμούς· καθὰ τὸν ἐν Κιθαιρῶνι, παρ' ᾧ Ζηνός· καὶ τὸν ἐν Καρίᾳ, παρ' ᾧ [6] Ποσειδῶνος ἱερόν ἐστιν. αἴτιον δὲ, τὸ πολλοὺς κεραυνοὺς πίπτειν περὶ τὸν τόπον.

Ἄλλα δὲ τῶν ὑδάτων καὶ σωματώδη εἰσὶ, καὶ ἔχει XVI.
ὥσπερ τι βάρος ἐν ἑαυτοῖς, ὡς τὸ ἐν Τροιζῆνι. τοῦτο

1 ἔχον νιτρώδη edd. posteriores. 2 Unus cod. παιδογονίας, ut excidisse videatur αἴτιον. 3 Fors. ἄτροφα ἢ οὐ πολύτροφα. 4 ἐν Οἴτῃ legebat Dalech. 5 Τάῤῥᾳ edd. Alii Πυῤῥαίᾳ & hic & paulo ante legendum censuerunt. 6 Desunt sex verba in edd. vett. & in msstis.

tium, cum admixtam quamdam vim habeat nitrosam: Idem, in libro de Plantis, esse alicubi ait aquam procreandis liberis genitalem; veluti Thespiis: contra Pyrrhae aliam esse, quae sterilitatem adferat. Atque etiam dulcium aquarum nonnullas ait sterilitatem adferre, aut minuere foecunditatem; ut Phetae, & Pyrrhae. Aliquando vero, quum ex vehementiori aestu magna circa Nilum fuisset siccitas, aqua fluxit virosa, multique Aegyptii periere. Scribit etiam, naturam suam mutare non solum amaras aquas, sed & salsas, quin & totos fluvios; veluti illum in Cithaerone, iuxta quem Iovis delubrum est; illumque in Caria, iuxta quem est Neptuni: eiusque mutationis caussam esse crebra fulmina ibi locorum delapsa.

16. Aquarum aliae corporeae sunt, & quamdam in se quasi gravitatem habent, ut illa ad Troezenen; quae

Aquae graves, leves; falsae; durae, molles.

γὰρ καὶ τῶν γευομένων εὐθὺς ποιεῖ πλῆρες τὸ στόμα. Τὰ δὲ πρὸς τοῖς περὶ Πάγγαιον μετάλλοις, τοῦ μὲν χειμῶνος τὴν κοτύλην ἄγουσαν ἔχει ἐννενήκοντα ἕξ, θέρους δὲ τεσσαράκοντα ἕξ. συστέλλει δὲ αὐτὸ καὶ πυκνοῖ μᾶλλον τὸ ψῦχος. διὸ καὶ ἐν τοῖς γνώμοσι ῥέον, οὐκ ἀναδίδωσι τὰς ὥρας ἐν τῷ χειμῶνι, ἀλλὰ περιττεύει· βραδυτέρας οὔσης τῆς ἐκροῆς, διὰ τὸ πάχος. καὶ ταῦτα περὶ Αἰγύπτου φησὶν, ὅπου μαλακώτερος ὁ ἀήρ. τὸ δὲ ἁλυκὸν ὕδωρ, γεωδέστερόν ἐστι, καὶ πλείονος δεῖται κατεργασίας· ὡς καὶ τὸ θαλάσσιον, θερμοτέραν ἔχον τὴν φύσιν, καὶ μὴ ὅμοιον πάσχον. μόνον δ' ἀτέραμνον τῶν ἁλυκῶν, τὸ τῆς Ἀρεθούσης. Χείρω δ' ἐστὶ τὰ βαρυσταθμότερα, καὶ τὰ σκληρότερα, καὶ τὰ ψυχρότερα, διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας· δυσκατεργαστότερα γάρ ἐστι, τὰ μὲν τῷ πολὺ τὸ γεῶδες ἔχειν, τὰ δὲ ψυχρότητος ὑπερβολῇ. Τὰ δὲ ταχὺ

gustata, os statim implet. Quae vero ad Pangaei montis metallorum fodinas scaturit, eius cotyla hieme nonaginta sex drachmas pendit, aestate vero quadraginta sex. Frigore enim contrahitur magis aqua spissaturque. Quare etiam quae in horarum indicibus fluit, hieme non reddit horas pares atque aestate, sed longiores; tardius effluens ob crassitiem. Atque eadem de Aegypto dicit, ubi tamen mollior est aër. Salsa vero aqua magis terrena est, & coctione indiget diligentiore: quemadmodum etiam marina, quae calidiorem habet naturam, sed istam qualitatem non habet. Una vero omnium salsarum aquarum prorsus indomita est illa ex Arethusa lacu. Deterior autem est aqua, quo gravior pondere, quo durior, & quo frigidior, easdem ob caussas; scilicet quod concoctu difficilior est, alia propter nimiam terrenam crassitiem, alia propter nimiam frigiditatem.

θερμαινόμενα, κοῦφα καὶ ὑγιεινά. ἐν Κραννῶνι δ᾽ ἐστὶν
ὕδωρ ἡσυχῆ θερμὸν, ὃ θερμαῖνον [1] διατηρεῖ κραθέντα
τὸν οἶνον ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας. Τὰ δ᾽ ἐπίῤῥυτα, καὶ
ἐξ ὀχετοῦ, ὡς ἐπίπαν βελτίω τῶν στασίμων, κοπτόμε-
νά τε μαλακώτερα γίνονται. διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἀπὸ
d τῆς χιόνος δοκεῖ χρηστὰ εἶναι· καὶ γὰρ ἀνάγεται τὸ
ποτιμώτερον, καὶ τοῦτο κεκομμένον ἐστὶ τῷ ἀέρι. διὸ
καὶ τῶν ὀμβρίων βελτίω. καὶ τὰ ἐκ κρυστάλλου δὲ,
διὰ τὸ κουφότερα εἶναι· σημεῖον δ᾽, ὅτι καὶ ὁ κρύσταλ-
λος αὐτὸς κουφότερος τοῦ ἄλλου ὕδατος. Τὰ δὲ ψυ- Aqua terrena.
χρὰ, σκληρὰ, διότι γεωδέστερα. τὸ δὲ σωματῶδες,
καὶ θερμανθὲν θερμότερον, καὶ ψυχθὲν ψυχρότερόν
ἐστι. κατὰ τὴν αὐτὴν δ᾽ αἰτίαν καὶ τὰ ἐν τοῖς ὄρεσι,
ποτιμώτερα τῶν ἐν τοῖς πεδίοις· ἧττον γὰρ μέμικται

1 ἡσυχῆ θερμαῖνον ὃ διατ. edd. ἡσυχῆ θερμὸν ὃ διατ. mss. nostri.

Quae vero cito calefit, ea levis eſt, & ſalubris. Crannone aqua eſt modice calida, quae vinum admixtum calefacit, caloremque eius per biduum ac triduum cuſtodit. Profluentes aquae, & rivis canalibuſque ductae, ſtagnantibus meliores ſunt, & propter illiſionem percuſſionemque molliores. Qua de cauſſa etiam optimam eſſe iudicant eam quae e nive exiſtit: quia ſurſum attollitur id quod potui aptiſſimum eſt, idque ab aëre percuſſum mollitur. Eadem de cauſſa & meliorem hanc (quae e nive exiſtit) cenſent, quam eam quae ex imbribus. Pariterque meliorem cenſent quae e glacie liquatur, quia levior; cuius rei argumentum eſt, quod reliquâ aquâ glacies levior eſt. Gelida vero aqua durior eſt, quoniam magis terrena. Quod autem terrenum & corporeum, id & calefactum, fit calidius; & refrigeratum, gelidius. Eâdem de cauſſâ, quae in montibus profluit, ſalubrior eſt, quam quae naſcitur in campeſtribus; nem-

τῷ γεώδει. Ποιεῖ δὲ τὸ γεῶδες καὶ τὰς ἐπιχροὰς τῶν ὑδάτων. τὸ γοῦν τῆς ἐν Βαβυλῶνι λίμνης, ἐρυθρὸν [1] e γίνεται ἐπί τινας ἡμέρας· τὸ δὲ τοῦ Βορυσθένους, κατά τινας χρόνους ἰοβαφὲς, καίπερ ὄντος καθ' ὑπερβολὴν λεπτοῦ· σημεῖον δὲ, τοῦ Ὑπάνιος [2] ἐπάνω γίνεται διὰ κουφότητα τοῖς βορείοις.

XVII.

Fontes aciduli, pingues, dulces, nitrosi.

Πολλαχοῦ δ' εἰσὶ κρῆναι, αἱ μὲν ποτιμώτεραι, καὶ οἰνωδέστεραι· ὡς ἡ περὶ Παφλαγονίαν, πρὸς ἥν φησι τοὺς ἐγχωρίους ὑποπίνειν προσιόντας. ἁλμώδεις δ' ἅμα τῷ ὀξεῖ, ἐν Σικανοῖς τῆς Σικελίας. ἐν τῇ Καρχηδονίων δὲ ἐπικρατείᾳ κρήνη ἐστὶν, ᾗ τὸ ἐφιστάμενον ἐλαίῳ f ἐστὶν ὅμοιον, μελάντερον τὴν χρόαν· ὃ ἀποσφαιροῦντες, χρῶνται πρὸς τὰ πρόβατα καὶ τὰ κτήνη. καὶ παρ' ἄλλοις δ' εἰσὶ λίπος ἔχουσαι τοιοῦτον, ὡς ἡ ἐν Ἀσίᾳ, ὑπὲρ ἧς Ἀλέξανδρος ἐπέστειλεν, ὡς ἐλαίου κρήνην εὑρη-

1 Fors. θέρεος ἐρυθρόν. 2 Fors. ὅτι τοῦ Ὑπάνιος.

pe quia minus terreni illa admixtum habet. A terrenis partibus exiſtit etiam *color* aquarum. Babylonii quidem lacus aqua (aeſtate) per aliquot dies fit rubra: Boryſthenis aqua certis temporibus caerulea fit, quamvis omnium tenuiſſima ſit, vel hoc indicio quod flantibus boreis Hypani ſupernatat propter levitatem.

17. Sunt vero (& in regionibus nonnullis fontes, qui vinoſi quidpiam habent; & in his alii quidem potu gratiores, ut ille in Paphlagonia; quem indigenas, ait, veluti vini potandi cauſſa adire; alii vero ſimul cum acidulo ſapore ſalſuginoſi ſunt, cuiuſmodi reperiuntur apud Sicanos in Sicilia. In Carthaginienſium vero ditione fons eſt, cui liquor innatat oleo ſimilis, colore nigricante; ex quo confectis globulis utuntur in morbis ovium iumentorumque. Atque etiam alibi fontes reperiuntur ſimili pinguedine ſcatentes; qualis ille fuit in Aſia, de quo Alexander epiſtolam ſcripſit, quaſi *olei*

κός. Καὶ τῶν θερμῶν δ' ἐκ φύσεως ὑδάτων ἔνια γλυ-
a κέα ἐστὶν, ὡς τὰ ἐν Αἰγαῖς τῆς Κιλικίας, [1] καὶ περὶ Παγασσὰς, [2] τά τ' ἐν [3] τῇ Τρωϊκῇ Λαρίσσῃ, καὶ περὶ Μαγνησίαν, καὶ ἐν Μήλῳ, καὶ Λιπάρᾳ· ἐν δὲ Προύσῃ, τῇ πρὸς τὸν Μύσιον Ὄλυμπον, τὰ βασιλικὰ καλούμενα. Τὰ δ' ἐν Ἀσίᾳ περὶ Τράλλεις, [4] καὶ τὸν Χαρακωμήτην ποταμὸν, ἔτι δὲ Νύσσαν πόλιν, οὕτως ἐστὶ λιπαρὰ, ὡς μὴ δεῖσθαι τοὺς ἐναπολουομένους ἐλαίου. τοιαῦτα καὶ τὰ ἐν Δασκύλου κώμῃ. τὰ δὲ ἐν Καρούροις, κατάξηρα καὶ σφόδρα θερμά· τὰ δὲ περὶ Μηνὸς κώμην, ἥ ἐστι Φρυγίας, τραχύτερά ἐστι, καὶ
b λιτρωδέστερα. ὡς καὶ τὰ ἐν τῇ καλουμένῃ Λέοντος κώμῃ τῆς Φρυγίας. τὰ δὲ περὶ Δορύλαιον, [5] καὶ πινόμενά ἐστιν ἥδιστα· τὰ γὰρ περὶ Βαΐας ἢ Βαΐου λιμένα τῆς Ἰταλίας, παντελῶς ἄποτα.

1 Suspicatus sum, ὡς τὰ περὶ Αἰγέσταν τῆς Σικελίας· ἄλλα δὲ ἁλυκὰ, ὡς τὰ περὶ Αἰγὰς Κιλικίας. 2 Τραγασὰς edd. 3 Vulgo τὰς ἐν τῇ Τρ. 4 Τράλλις vulgo scribebatur. 5 Omnes vulgo Δοτύλαιον.

fontem reperisset. Aquarum quae natura calent, nonnullae dulces sunt; [*ut Egestae in Sicilia: aliae salsae;*] ut Aegis Ciliciae, ad Pagassas, ad Larissam Troadis, circa Magnesiam, in Melo, in Lipara; tum Prusae, ad Olympum Mysiae, ea quam *regiam aquam* vocant. Porro in Asia circa Tralles, & ad Characometem amnem, & ad Nyssam oppidum, ita sunt pingues aquae, ut, qui eis lavant, oleo non indigeant. Eiusdem generis sunt etiam in Dascylo-come. Caruris vero siccae sunt & admodum calidae: ad Menos-comen vero, in Phrygia, asperiores & magis nitrosae; sic & in Leontos-come quae vocatur (quasi Leonis pagus) Phrygiae. Quae vero circa Dorylaeum scaturiunt, potu etiam gratissimae sunt: nam quae ad Baias aut Baii portum in Italia, eae prorsus impotabiles.

XVIII. Σταθμήσας τὸ ἀπὸ τῆς ἐν Κορίνθῳ Πειρήνης καλουμένης ὕδωρ, κουφότερον πάντων εὗρον τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα. οὐ γὰρ Ἀντιφάνει τῷ κωμικῷ πεπίστευκα, λέγοντι, κατὰ πολλὰ τὴν Ἀττικὴν διαφέρουσαν τῶν ἄλλων, καὶ ὕδωρ κάλλιστον ἔχειν. Φησὶ γάρ·

Aqua in Graecia praecellens.

A. Οἷα δ' ἡ χώρα [1] φέρει
διαφέροντα πάσης, Ἱππονίκε, τῆς οἰκουμένης·
τὸ μέλι, τοὺς ἄρτους, τὰ σῦκα. ΙΠΠ. Σῦκα μὲν, νὴ τὸν Δία, C
πάνυ φέρει. A. Βοσκήματ', ἔρια, [μύρα τε] [2] μύρτα, θύματα,
— — — — τυροὺς, ὕδωρ διαφέρον,
ὥστε καὶ γνοίην ἂν εὐθὺς Ἀττικὸν ὕδωρ πίνων.

Τὸ ὕδωρ, ποταμοῦ σῶμα, φησί που Εὔβουλος ὁ κωμῳδιοποιὸς, εἰρηκέναι Χαιρήμονα τὸν τραγικόν·

1 Vulgo δὲ χώρα. 2 Duas voces ex coniect. adieci, & in vers. sq. lacunam indicavi.

18. Peirenes fontis, qui vocatur, prope Corinthum, ponderans aquam, levissimam omnium quae in Graecia scatent reperi. Neque enim Antiphani credidi, dicenti, *Atticam regionem, sicut multis aliis rebus antecellat reliquis Graeciae tractibus, sic & praestantissimam aquam habere.* Cuius haec sunt verba:

A. *Qualia fert haec regio*
praestantiora, Hipponice, quam reliquus omnis terrarum orbis!
mel, panes, ficus! HIPP. *Ficus quidem, per Iovem,*
fert utique. A. *Pecudes, lanas, [unguenta,] myrti baccas, suffimenta,*
— — — *caseos, aquam praestantissimam,*
ita quidem, Atticam ut aquam statim, ubi bibo, agnoscam.

Aquam a Chaeremone tragico poëta *fluvii corpus* adpellatam fuisse, ait alicubi Eubulus comicus:

Ἐπεὶ δὲ σηκῶν περιβολὰς ἠμείψαμεν,
ὕδωρ τε ποταμοῦ σῶμα διεπεράσαμεν,
καὶ ἡμῶν [1] δὲ πᾶσα δύναμις ἐξ ὑδάτων ἄρδεται.

Ἐν Τήνῳ κρήνη ἐστὶν, ἧς τῷ ὕδατι οἶνος οὐ μίγνυται. Ἡρόδοτος δὲ ἐν τετάρτῃ, τὸν Ὕπανιν, φησὶν, ἀπὸ μὲν d τῶν πηγῶν φερόμενον ἐπὶ πέντε ἡμέρας, βραχὺν εἶναι καὶ γλυκύν· μετὰ δὲ ἄλλων τεσσάρων ἡμερῶν πλόον πικρὸν γίνεσθαι, ἐκδιδούσης εἰς αὐτὸν κρήνης τινὸς πικρᾶς. Θεόπομπος δέ φησι, παρὰ τὸν Ἐριγῶνα ποταμὸν ὀξὺ εἶναι ὕδωρ, καὶ τοὺς πίνοντας αὐτὸ μεθύσκεσθαι, καθὰ καὶ τοὺς τὸν οἶνον. Aqua amara; alia inebrians.

Ἀριστόβουλος δ᾽ ὁ Κασσανδρεύς φησιν, ἐν Μιλήτῳ κρήνην εἶναι, Ἀχίλλειον καλουμένην, ἧς τὸ μὲν ῥεῦμα εἶναι γλυκύτατον, τὸ δ᾽ ὑφεστηκὸς [2] ἁλμυρόν· ἀφ᾽ ἧς οἱ Μιλήσιοι περιῤῥάνασθαί φασι τὸν ἥρωα, ὅτε ἀπε- XIX. Varii fontes notabiles.

1 Haec fortasse a superioribus separanda. 2 ἐφεστηκὸς edd. & mss.

Postquam caulas ovium iam transivimus,
& fluvii corpus aquam traiecimus,
& omnes nostrae copiae aquis rigantur.

In Teno fons est, cuius aquae non permiscetur vinum. Herodotus libro quarto scribit, Hypanin e fontibus quinque dierum viâ exilem profluere & dulcem; deinde vero, post aliorum quatuor dierum iter, amarum fieri, amaro quodam fonte in eum influente. Theopompus vero ait, iuxta Erigonem fluvium acidulam esse aquam; quam qui bibant, perinde inebriari, atque vinum bibentes.

19. Aristobulus Cassandreus scribit, Mileti fontem esse, Achilleum adpellatum, cuius profluens aqua dulcissima fit; quod vero in fundo resedit, salsum: eo fonte, aiunt Milesii, heroëm sese lustravisse interfecto

κτεινε Τράμβηλον, [1] τὸν τῶν Λελέγων βασιλέα. Φασὶ δὲ καὶ ὅτι τὸ περὶ Καππαδοκίαν ὕδωρ, πολύ τε ὂν καὶ κάλλιστον, οὐ σήπεται, ἀπόῤῥυσιν [2] οὐκ ἔχον, πλὴν εἰ μὴ ὑπὸ γῆν ῥέοι. Πτολεμαῖος δὲ ὁ βασιλεὺς, ἐν ἑβδόμῳ Ὑπομνημάτων, ἐπὶ Κορίνθου προάγουσι, φησὶν, ἡμῖν [3] διὰ τῆς Κοντοπορίας καλουμένης, κατὰ τὴν ἀκρώρειαν προσβαίνουσιν, εἶναι κρήνην, νᾶμα ἀνιεῖσαν χιόνος ψυχρότερον· ἐξ ἧς πολλοὺς μὴ πίνειν, ἀποπαγήσεσθαι προσδοκῶντας· αὐτὸς δὲ λέγει πεπωκέναι. Φύλαρχος δέ φησιν, ἐν Κλείτορι εἶναι κρήνην, ἀφ' ἧς τοὺς πιόντας οὐκ ἔτ' ἀνέχεσθαι τὴν τοῦ οἴνου ὀδμήν. Κλέαρχός φησι, τὸ μὲν ὕδωρ, ὥσπερ καὶ τὸ γάλα, λευκὸν λέγεσθαι· οἶνον δὲ, καθάπερ καὶ τὸ νέκταρ, ἐρυθρόν· μέλι δὲ, καὶ ἔλαιον, χλωρόν· τὸ δ' ἐκ τῶν μύρτων [4] θλιβόμενον, μέλαν. Εὔβουλος· „Εὐρετικοὺς φησὶ, τὸ ὕδωρ ποιεῖν τοὺς πίνοντας αὐτὸ μόνον·

1 Στράμβηλον vulgo. 2 ἀπόῤῥοιαν edd. ἀπόῤῥυσιν mss. 3 Vox ἡμῖν imperite invecta videtur. 4 μύρων vulgo.

Trambelo, Lelegum rege. In Cappadocia aquam esse narrant copiosam eamdemque optimam, quae non putrescat, licet nullum habeat exitum, nisi sub terram labatur. Ptolemaeus rex, libro septimo Commentariorum, ait, Corinthum versus progredientibus nobis per viam quae Contoporia dicitur, ubi ad iugum montis adscenditur, fontem esse, qui aquam emittat nive frigidiorem; e quo multi non bibant, metuentes ne gelu rigescant; ipse vero, se bibisse, ait. Phylarchus scribit, Clitore fontem esse, e quo qui biberint, odorem vini non amplius tolerare. Clearchus ait: aquam, sicut & lac, candidam dici; nectar & vinum, rubrum; mel ac oleum, e viridi flavescens; quod e myrti baccis exprimitur, nigrum. Eubulus ait: *Aquam hos, qui eam solam bibunt, ingeniosos reddere;*

τὸν δ' οἶνον ἡμῶν τῷ φρονεῖν ἐπισκοτεῖν."
τὰ αὐτὰ δὲ ἰαμβεῖα καὶ ὁ Φιλητᾶς φησί.

Τοιαῦτα, ὥσπερ οἱ ῥήτορες, πρὸς ὕδωρ εἰπὼν καὶ XX. Aquae laudes.
a βραχὺ ἀναπαυσάμενος, αὖθις ἔφη· Ἄμφις ὁ κωμικός που φησίν·

Ἔνεστ' ἄρ', ὡς ἔοικε, κἀν οἴνῳ λόγος·
ἔνιοι δ' ὕδωρ πίνοντες εἰσ' ἀβέλτεροι.

Ἀντιφάνης δέ·

Οἴνῳ τὸν οἶνον ἐξελαύνειν, [τῷ] κόπῳ κόπον [χρή·] [1]
σάλπιγγι τὴν σάλπιγγα, τῷ κήρυκι τὸν βοῶντα,
[— —] ψόφῳ ψόφον, τριωβόλῳ δὲ πόρνην,
αὐθαδίαν αὐθαδίᾳ, Καλλίστρατον μαγείρῳ,
στάσιν στάσει, μάχην μάχῃ, ὑπωπίοις δὲ πύκτην,
b πόνῳ πόνον, δίκην δίκῃ, γυναικὶ τὴν γυναῖκα.

Ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἔταττον οἱ παλαιοὶ τὸ ἄκρατον. Σώφρων·

1 Quae uncis inclusa, ex coniect. adiecta sunt.

vinum autem nostram obumbrare prudentiam.

Eosdem iambos Philetas etiam recitat.

20. Haec postquam, veluti oratores faciunt, *ad Aquam* dixisset, paulisper interquievit: tum rursus exorsus est. Amphis (inquit) comicus ait alicubi:

Nimirum & in vino aliqua vis sapientiae est:
hebescit multis animus, cum potant aquam.

Antiphanes vero:

Tradendus haustus haustibus vini, labor labore,
cantus tubae cantu tubae; praecone clamitator,
strepitus strepitu, scortum altero scortillo triobolari,
Callistratus coquo, arrogans factum facto arrogante,
arma armis, sugillâ pugil; sic factio factione,
negotium negotio, lis lite, nupta nuptâ.

Vocabulum ἄκρατον, id est, *merum*, etiam de aqua usurparunt veteres. Sophron:

Ὕδωρ ἄκρατον εἰς τὴν κύλικα.

XXI. Abstemii. Ὅτι Φύλαρχός φησι, Θεόδωρον τὸν Λαρισσαῖον ὑδροπότην γενέσθαι, τὸν ἀλλοτρίως ἀεί ποτε πρὸς Ἀντίγονον ἐσχηκότα τὸν βασιλέα. φησὶ δὲ, καὶ τοὺς Ἴβηρας ὑδροποτεῖν πάντας, καίτοι πλουσιωτάτους πάντων ἀνθρώπων τυγχάνοντας· κέκτηνται γὰρ ἄργυρον καὶ χρυσὸν πλεῖστον. μονοσιτεῖν τε αὐτοὺς ἀεὶ, λέγει, διὰ μικρολογίαν· ἐσθῆτάς τε [1] φορεῖν πολυτελεστάτας. Ἀριστοτέλης δ', ἢ Θεόφραστος, Φιλῖνόν τινα ἱστορεῖ μήτε ποτῷ χρήσασθαί ποτε ἢ ἐδέσματι ἄλλῳ, ἢ μόνῳ γάλακτι, πάντα τὸν βίον. Πύθερμος δὲ ἐν τοῖς Πειραιῶς [2] τυραννήσασι καταγράφει καὶ Γλαύκωνα ὑδροπότην. Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς, Ἀγχίμολον, καὶ Μόσχον, φησὶ, τοὺς ἐν Ἤλιδι σοφιστεύσαντας, ὑδροποτῆσαι πάντα τὸν βίον· καὶ μόνα σῦκα προσφε-

1 ἐσθῆτας δὲ edd. quod paulo commodius quidem poterat videri. 2 Forsan Πιεριέων aut Πιέρων. Dein τυραννεύσασι dant nostri mss.

Aquam meram in poculum.

21. Phylarchus ait, abstemium fuisse Theodorum Larissaeum, eum, qui offensum semper animum gessit adversus Antigonum regem. Narrat idem, Hispanos omnes nonnisi aquam potare, licet omnium mortalium ditissimi sint, quippe qui plurimum argenti aurique possideant: eosdemque constanter non nisi semel de die cibum capere, ait, ob parsimoniam; vestes autem gestare pretiosissimas. Aristoteles, sive Theophrastus, Philinum quemdam refert tota vita nullo alio nec potu umquam usum esse, nec cibo, nisi lacte. Pythermus in Piraeei [*sive*, Pierum] tyrannis cum alios recenset, tum Glauconem abstemium. Hegesander Delphus scribit, Anchimolum & Moschum, in Elide urbe philosophiam & eloquentiam professos, totâ vitâ aquam bibisse; &,

ρομένους, οὐδενὸς ἧττον διακεῖσθαι σώμασιν ἐρρωμενεστέρους·[1] τὸν δ' ἱδρῶτα αὐτῶν δυσώδη οὕτως ἔχειν, ὡς πάντας αὐτοὺς ἐκκλίνειν ἐν τοῖς βαλανείοις. Μάτρις δ' ὁ Ἀθηναῖος,[2] ὃν ἐβίου χρόνον, οὐδὲν ἐσιτεῖτο ἢ μυρρίνης ὀλίγον· οἴνου δὲ καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἀπείχετο, πλὴν ὕδατος. ὑδροπότης δ' ἦν καὶ Λάμπρος, ὁ μουσικός· περὶ οὗ Φρύνιχός φησι „λάρους θρηνεῖν, ἐν οἷσι Λάμπρος ἐναπέθνησκεν, ἄνθρωπος ὑδατοπότας, μίνυρος ὑπερσοφιστής, Μουσῶν σκελετός, ἀηδόνων ἠπίαλος, ὕμνος[3] ᾅδου." — Μάχων δ', ὁ κωμικὸς, ὑδροπότου Μοσχίωνος μέμνηται.

Ἀριστοτέλης δὲ, ἐν τῷ Περὶ Μέθης, φησὶν, ὅτι ἁλμυράς τινες προσφερόμενοι τροφὰς, ἄδιψοι διέμειναν· ὧν ἦν Ἀρχωνίδης ὁ Ἀργεῖος. Μάγων δὲ, ὁ Καρχηδόνιος, τρὶς τὴν ἄνυδρον διῆλθεν, ἄλφιτα ξηρὰ σιτούμενος — XXII. Sitim tolerantes; & Abstemii.

1 Forf. ἐρρωμένους, & paulo post δυσωδῶς. 2 Θηβαῖος apud Phot. Dein ὅσον ἔζη βίου malles cum Caf. 3 ὑμνῳδὸς legit Dalech.

cum non nisi siccis vescerentur, tam robusto tamen corpore fuisse quam alius quisquam: at eorum sudorem adeo oluisse graviter, ut eos in balneis omnes aversarentur. Matris Atheniensis, quamdiu vixit, nihil praeter paucas myrti baccas comedere adsueverat, a vino aliisque omnibus abstinens, nil nisi aquam bibens. Fuit etiam abstemius Lamprus musicus: de quo Phrynichus ait, *lugere gavias, inter quas mortuus est Lamprus, homo aquae potor, minutus artifex qui superare cunctos sibi videbatur, Musarum siccum cadaver, lusciniarum terriculamentum, Plutonis cantor*. Machon comicus Moschionis meminit abstemii.

21. Aristoteles vero, in libro De Ebrietate, scribit, fuisse nonnullos, qui, cum salsis uterentur cibis, absque siti durarint; in his Archonidem Argivum. Mago Carthaginiensis ter Africae deserta aquis carentia peragra-

ἀργυρέοισιν ἕσονταί οἱ. Κτησίας δὲ ὁ Κνίδιος καὶ ἱστορεῖ, ὅπως ἕψεται τὸ βασιλικὸν τοῦτο ὕδωρ, καὶ ὅπως ἐναποτιθέμενον τοῖς ἀγγείοις φέρεται τῷ βασιλεῖ, λέγων αὐτὸ καὶ ἐλαφρότατον καὶ ἥδιστον εἶναι. Καὶ ὁ τῆς Αἰγύπτου δὲ βασιλεὺς δεύτερος, ὁ Φιλάδελφος ἐπίκλην, ἐκδοὺς τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Βερενίκην Ἀντιόχῳ, τῷ Συρίας βασιλεῖ, ἐν ἐπιμελείᾳ εἶχε πέμπειν αὐτῇ τὸ ἀπὸ τοῦ Νείλου ὕδωρ, ἵνα μόνου τούτου τοῦ ποταμοῦ ἡ παῖς πίνῃ, ὡς ἱστορεῖ Πολύβιος. Ἡλιόδωρος δέ φησι, τὸν Ἐπιφανῆ Ἀντίοχον, ὃν διὰ τὰς πράξεις Πολύβιος Ἐπιμανῆ καλεῖ, τὴν κρήνην τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ κεράσαι οἴνῳ, καθάπερ καὶ τὸν Φρύγα Μίδαν φησὶ Θεόπομπος, ὅτε ἑλεῖν τὸν Σιληνὸν ὑπὸ μέθης ἠθέλησεν. ἔστι δὲ ἡ κρήνη, ὥς φησι Βίων, μέση Μαιδῶν [1] καὶ Παιόνων, Ἴννα καλουμένη. Στάφυλος δέ φησι, τὴν τοῦ οἴνου πρὸς τὸ ὕδωρ κρᾶσιν Μελάμ-

1 Vulgo Μίδων edd. & mss.

quadrigae mulis iunctae fequuntur regem. Ctefias Cnidius narrat etiam, qua ratione coquatur ifta aqua, & quomodo vafis excepta advehatur regi; leviffimam eam effe dicens, potuque fuaviffimam. Et Aegypti rex fecundus, Philadelphus cognominatus, cum filiam Berenicem Antiocho, Syriae regi, nuptum dediffet, mittendam filiae Nili aquam fedulo curavit, ut nonnifi de hoc fluvio illa biberet; ut narrat Polybius. Heliodorus auctor eft, Antiochum Epiphanem, quem ob res infane geftas *Epimanen* Polybius vocat, Antiochiae fontem vino mifcuiffe: quemadmodum & Phrygium Midam feciffe Theopompus fcribit, cum vellet Silenum per ebrietatem capere. Eft autem fons ille, ut Bion ait, medius inter Maedos ac Paeonas, & Inna nominatur. Staphylus, vinum aqua temperandi rationem a Melampode primum

ποδα πρῶτον εὑρεῖν. Φησὶ δὲ πεπτικώτερον τοῦ οἴνου τὸ ὕδωρ Πλειστόνικος.

Ὅτι τοῖς προπίνουσιν ἐπιτεταμένως οὐκ οἰκείως κατίθεται ὁ στόμαχος, ἀλλὰ μᾶλλον κακοῦται; καὶ πολλάκις φθορὰς [1] τῶν ληφθέντων παρασκευάζει. δεῖ οὖν τὸν ὑγείας ἀντιποιούμενον, καὶ συμμέτροις γυμνασίοις χρᾶσθαι, διὰ τοὺς πολλοὺς ἱδρῶτας, καὶ λουτροῖς, ὡς διᾶναί τε τὸ σῶμα καὶ μαλαχθῆναι· μετὰ δὲ ταῦτα προπίνειν ὕδωρ, ὡς χρηστότατον, ἐν μὲν χειμῶνι καὶ ἔαρι θερμὸν ὡς μάλιστα, ἐν δὲ τῷ θέρει ψυχρὸν, ὡς μὴ προσεκλύειν τὸν στόμαχον· προπίνειν δὲ σύμμετρον τῷ πλήθει, χάριν τοῦ προαναληφθῆναι τοῦτο εἰς τὴν ἕξιν, καὶ μὴ ἀκέραιον ἀναδίδοσθαι τὴν ἀπὸ τοῦ οἴνου δύναμιν, μηδὲ τοῖς πέρασι τῶν ἀγγείων προσπίπτουσαν ἐπιδάκνειν. ἐὰν δέ τις ἡμῶν τοῦτο δυσκόλως ποιῇ, γλυκὺν ὑδαρῆ [2] ἢ θερμὸν προλαμβανέτω, μά- XXIV. Aqua ante vinum bibenda. Vinum dulce.

1 φθορὰν mssti nostri. 2 Vulgo γλυκὺ ὕδωρ ἢ θερμ.

inventam esse memorat. Aquam cibis concoquendis aptiorem esse vino, docet Pleistonicus.

24. Qui ante coenam acrius bibunt, eis non bene habet ventriculus; imo vero laeditur, & saepe corruptionem efficit ciborum. Quare qui valetudini studet, debet & modicis exercitationibus uti, ne nimii excitentur sudores, & balneis; quibus humectetur corpus & mollescat: deinde vero aquam praebibere, quam potest optimam; hieme ac vere ut plurimum calidam, aestate frigidam, ne debilitetur ventriculus; praebibere vero modicâ copiâ, ut ante vini potum in habitum corporis distribuatur, nec eo vini perveniat integra & indomita vis, quae vasorum lateribus impacta mordeat. Id autem facere si nostrûm quispiam gravetur, is vinum dulce aqua bene temperatum, aut calidum, ante coenam bibito; maxime dulce Les-

τῶν κρηναίων τὰ πλεῖστα σκληρότερα. Ἐρασίστρατος δέ φησιν, ὡς δοκιμάζουσί τινες τὰ ὕδατα σταθμῷ, ἀνεξετάστως. ἰδοὺ γὰρ τοῦ ἐξ Ἀμφιαράου ὕδατος καὶ τοῦ ἐξ Ἐρετρίας συμβαλλομένων, τοῦ μὲν φαύλου, τοῦ δὲ χρηστοῦ, ὄντως οὐδ' ἥτις ἐστὶ διαφορὰ κατὰ τὸν σταθμόν. Ἱπποκράτης δ' ἐν τῷ Περὶ Τόπων, ἄριστά φησιν εἶναι τῶν ὑδάτων, ὅσα ἐκ μετεώρων χωρίων ῥεῖ, καὶ ἐκ λόφων ξηρῶν.[1] „ταῦτα γὰρ λευκά, καὶ γλυκέα, καὶ τὸν οἶνον ὀλίγον φέρειν οἷά τε ἐστί, τόν τε χειμῶνα θερμαίνεται, καὶ τὸ θέρος ψυχρά ἐστιν.“ ἐπαινεῖ δὲ μάλιστα, ὧν τὰ ῥεύματα πρὸς ἀνατολὴν ἡλίου ἔρρωγε, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς θερινάς. ἀνάγκη γὰρ λαμπρὰ εἶναι, καὶ εὐώδη, καὶ κοῦφα. Διοκλῆς δέ φησι, τὸ ὕδωρ, πεπτικὸν εἶναι, καὶ ἄφυσον, ψυκτικόν τε μετρίως, ὀξυδερκές τε; καὶ ἥκιστα καρηβαρικόν, κινητικόν τε ψυχῆς καὶ σώματος. Πραξα-

[1] γεωρῶν legitur apud Hippocr.

rum aquarum pleraeque duriores. Erasistratus ait, minime certam esse eorum rationem, qui aquae bonitatem pondere & libra explorent. »Ecce enim, inquit, si comparetur aqua ex Amphiarai fonte cum Eretriensi, quarum altera vitiosa est, altera salubris, revera nullum ponderis discrimen est. Hippocrates, libro De Locis, optimam esse aquam pronunciat, e locis sublimibus & e collibus siccis profluentem; ut quae limpida sit, & dulcis, & minimum vini ferre possit, & hieme tepida sit, aestate frigida. Laudat vero eas maxime aquas, quarum rivi versus orientem solem erumpunt, & praesertim versus orientem aestivum: has enim necessario & limpidas esse, & boni odoris, & leves. Diocles dicit: aquam utilem esse concoctioni, flatus non gignere, modice refrigerare, visum acuere, caput minime onerare, animi corporisque motum facilem red-

γόρας τέ Φησι ταὐτά. ἐπαινεῖ δὲ τὸ ὄμβριον. Εὐήνωρ δὲ τὰ λακκαῖα· χρηστόν τε εἶναι Φάσκει τὸ ἐξ Ἀμφιαράου, συμβαλλόμενον τῷ ἐν Ἐρετρίᾳ.

Ὅτι δὲ τὸ ὕδωρ ὁμολογουμένως ἐστὶ τρόφιμον, δη- XXVI.
e λον ἐκ τοῦ τρέφεσθαί τινα ἐξ αὐτοῦ μόνου τῶν ζώων, Nutriendi
ὥσπερ τοὺς τέττιγας. πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὑγρῶν vis in aqua;
ἐστι τρόφιμα, οἷον γάλα, πτισάνη, οἶνος. τὰ γοῦν in lacte;
ὑποτίτθια, γάλακτι διοικεῖται. καὶ πολλὰ δὲ ἔθνη γαλακτοποτοῦντα ζῇ. Δημόκριτον δὲ τὸν Ἀβδηρίτην, λόγος ἔχει, διὰ γῆρας ἐξάξαι αὐτὸν διεγνωκότα τοῦ ζῆν, καὶ ὑφαιροῦντα τῆς τροφῆς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐπεὶ αἱ τῶν Θεσμοφορίων ἡμέραι ἐνέστησαν· δεηθεισῶν τῶν οἰκείων
f γυναικῶν, μὴ ἀποθνήσκειν [1] κατὰ τὴν πανήγυριν, ὅπως ἑορτάσωσι· πεισθῆναι, κελεύσαντα μέλιτος ἀγγεῖον in melle.
αὐτῷ πλησίον παρατεθῆναι· καὶ διαζῆσαι ἡμέρας ἱκα-

1 ἀποθανεῖν mss.

dere. Eademque Praxagoras dicit; & prae reliquis laudat pluviam aquam. Euenor cisterninam laudat: aitque, meliorem esse aquam ex Amphiarai fonte, collatam cum Eretriensi.

26. Aquae citra controversiam nutriendi vim inesse, inde manifestum est, quod eâ solâ nutriantur animantia quaedam; veluti cicadae. Habent autem multa etiam alia liquidorum genera vim alendi, ut lac, ptisana, vinum. Subrumi quidem foetus lacte nutriuntur: ac sunt etiam populi multi, qui lactis potu vitam sustentant. Democritum vero Abderitam, cum senectutis taedio e vita sese educere decrevisset, & quotidie de cibo aliquid sibi detraxisset, instantibus iam festis diebus Thesmophoriorum, aiunt, rogantibus domesticis mulieribus, ne per id celebritatis tempus moreretur, sibi ut liceret festos illos dies celebrare, gessisse morem, & vas melle repletum sibi iussisse adponi: sic in multos

νας τὸν ἄνδρα τῇ ἀπὸ τοῦ μέλιτος ἀναφορᾷ μόνῃ χρώμενον· καὶ μετὰ τὰς ἡμέρας βασταχθέντος τοῦ μέλιτος, ἀποθανεῖν. ἔχαιρε δὲ ὁ Δημόκριτος αἰεὶ τῷ μέλιτι· καὶ πρὸς τὸν πυθόμενον, πῶς ἂν ὑγιῶς τις διάγοι, ἔφη, εἰ τὰ μὲν ἐντὸς μέλιτι βρέχει, [1] τὰ δ' ἐκτὸς ἐλαίῳ. καὶ τῶν Πυθαγορικῶν δὲ τροφὴ ἦν ἄρτος μετὰ μέλιτος, ὥς φησι Ἀριστόξενος· τοὺς προσφερομένους a αὐτὰ ἀεὶ ἐπ' ἀρίστῳ, λέγων, ἀνόσους διατελεῖν. Λύκος δὲ πολυχρονίους φησὶν εἶναι τοὺς Κυρνίους (οἰκοῦσι δ' οὗτοι περὶ Σαρδὼ) διὰ τὸ μέλιτι ἀεὶ χρῆσθαι· πλεῖστον δὲ τοῦτο γίνεται παρ' αὐτοῖς.

XXVII. Ὅρα τὸ ἀνατιθεμένων πάντων τὴν ζήτησιν, ἤτοι ἀναβαλλομένων.

Ἀνατίθεσθαι.

Ἄνηστις.

Ὅτι τὸ ἄνηστις, ἤτοι νῆστις, πλεονασμῷ τοῦ α, (ὡς στάχυς, ἄσταχυς) παρὰ Κρατίνῳ κεῖται·

1 βρέχοι edd.

dies vitam prorogasse, solo mellis odore & halitu continuatam; & exactis illis diebus, asportato melle, vitam finiisse. Semper autem delectatus fuerat melle: adeo ut cuidam percunctanti, quo pacto sanus aliquis vitam acturus esset, responderit, *si corporis interiora melle riganet, exteriora oleo.* Erat vero etiam Pythagoreorum nutrimentum, panis cum melle; ut scribit Aristoxenus, adiiciens, morborum semper expertes esse qui hoc constanter prandio utantur. Et Lycus, longaevos, ait, vivere Corsos, (vicinam hi Sardiniae insulam incolunt) quod constanter melle utantur: cuius apud illos magna copia reperitur.

27. Ecce: ubi ait, *in aliud tempus omnes reiecisse quaestionem*, ἀνατιθεμένων dicit, pro ἀναβαλλομένων.

Vocabulum ἄνηστις, *ieiunus*, idem valens ac νῆστις, per pleonasmum literae α, (quemadmodum & στάχυς & ἄσταχυς dicitur) reperitur apud Cratinum:

Οὐ γάρ τοι σύ γε πρῶτος φοιτᾷς ἐπὶ δεῖπνον
ἄνηστις.

b Τὸ δὲ ὀξύπεινος παρὰ Διφίλῳ· 'Οξύπεινος.

Τέρπομαι γυμνοὺς ὁρῶν
τοὺς ὀξυπείνους, καὶ πρὸ τῶν καιρῶν ἀεὶ
πάντ' εἰδέναι σπεύδοντας.

καὶ Ἀντιφάνης·

A. Ἓν νόσημα τοῦτ' ἔχει·
ἀεὶ γάρ ὀξύπεινός ἐστι. B. Θετταλὸν λέγεις
κομιδῇ τὸν ἄνδρα.

καὶ Εὔβουλος·

Ζῆθον μὲν ἐλθεῖν ἁγνὸν ἐς Θήβης πέδον
οἰκεῖν κελεύει· καὶ γὰρ ἀξιωτέρους
c πωλοῦσιν, ὡς ἔοικε, τοὺς ἄρτους ἐκεῖ·
σὺ δ' [1] ὀξύπεινος. τὸν δὲ μουσικώτατον
κλεινὰς Ἀθήνας ἐκπερᾶν Ἀμφίονα·

1 ὁ δ' ὀξυπ. Grot. Si quid mutandum, ἦν δ' mallem.

Non tu quidem primus ad coenam ieiunus venis.

'Οξύπεινος vocabulum, (quod hominem *famelicum* significat) apud Diphilum legitur:

Laetor, cum famelicos
nudosque video hos, ante tempus qui omnia
scire expetiscunt.

Et apud Antiphanem:

A. *Uno hoc morbo laborat:*
semper est famelicus. B. *Thessalum prorsus*
hominem dicis.

Item Eubulus ait:

Imperitat Zetho, sacratum Thebarum loca
habitatum ut abeat; illic namque, ut res docet,
multo minore pretio panes veneunt:
erat autem ille esuritor. At in astu Atticum
Amphionem ire iussit musicissimum,

οὗ ῥᾷστ' ἀεὶ πεινῶσι Κεκροπιδῶν κόροι,
κάπτοντες αὔρας, ἐλπίδας σιτούμενοι.

XXVIII. Ὁ δὲ μονοσιτῶν κεῖται παρ' Ἀλέξιδι·

Μονοσιτεῖν.

Ἐπὰν ἰδιώτην ἄνδρα μονοσιτοῦντ' ἴδῃς,
ἢ μὴ ποθοῦντ' ᾠδὰς ποιητὴν [1] καὶ μέλη·
τὸν μὲν ἰδιώτην τοῦ βίου τὸν ἥμισυν
ἀπολωλεκέναι νόμιζε, τὸν δὲ τῆς τέχνης
τὴν ἡμίσειαν· ζῶσι δ' ἀμφότεροι μόλις. d

Πλάτων· „Οὐ μονοσιτῶν ἑκάστοτε, ἀλλὰ κἀνίοτε δειπνῶν δὶς τῆς ἡμέρας."

Νωγαλεύματα.

Ὅτι νωγαλεύματα ἐκάλουν τὰ ἡδέα βρώματα. Ἀραρώς, ἐν Καμπυλίωνι·

Τὰ κομψὰ μὲν δὴ ταῦτα νωγαλεύματα.

Ἄλεξις·

Θασίοις οἰναρίοις
τῆς ἡμέρας τὸ λοιπὸν ὑποβρέχει μέρος,

1 ποιητὰς mss. ᾠδὰς ποιητικὰς edd.

ubi facile pueri Cecropidum tolerant famem,
vescentes auris, se lactantes speribus.

28. Verbum *μονοσιτῶν*, (id est, *semel de die capiens cibum*) reperitur apud Alexidem:

Si hominem otiosum de die non plus semel
cibum capientem, nec modulantem carmina
poëtam videas; illi dimidium puta
periisse fortunarum, & huic artis suae
dimidium, & ambos aegre vitam vivere.

Plato ait: *Non constanter semel tantum de die cibum cepit, sed nonnumquam etiam bis coenavit.*

Νωγαλεύματα vocant *suavia* quaevis *delicataque edulia.* Araros, Campylione:

Festiva scilicet haec bellaria! (*νωγαλεύματα.*)

Alexis:

Thasiis villis
reliquam diei partem sese humectat,

καὶ νωγαλίζει.

Ἀντιφάνης, ἐν Βουσίριδι·

Βότρυς, ῥοὰς, φοίνικας, ἕτερα νώγαλα.

Ἀπόσιτον δ' εἴρηκε Φιλωνίδης. Αὐτόσιτον δὲ Αὐτόσιτος. ε Κρώβυλος·

παράσιτον, αὐτόσιτον.

Ἀναρίστητον δ' εἴρηκεν Εὔπολις. Ἀναγκόσιτον Ἀναγκόσιτος. δὲ Κράτης. καὶ Νικόστρατος δέ·

Μειράκιον κατὰ τύχην ὑποσκαφιόκαρτόν τι,

καὶ κεχλαμυδωμένον, κατὰ γῆς ἀναγκασιτῶ.

Ἀριστόδειπνον εἶπεν Ἄλεξις·

— ἀφ' ὧν γένοιτ' ἂν ἡμῖν συντόμως

ἀριστόδειπνον.

Μετὰ ταῦτα ἀναστάντες, κατεκλίνθημεν ὡς ἑκα- XXIX.

bellariisque vescitur. (νωγαλίζει.)

Antiphanes, Busiride:

Uvas, punica mala, palmulas, aliaque bellaria.

Ἀπόσιτον [de eo *qui cibo abstinet*] dixit Philonides. Vocabulo αὐτόσιτος [de eo qui *domi suae & de suo coenat*] usus est Crobylus:

— — *parasitum, autositum.*

Ἀναρίστητον, *impransum*, dixit Eupolis. Ἀναγκόσιτον, [*cui largius comedendi necessitas est imposita,*] Crates. Nicostratus vero etiam verbo usus est ἀναγκασιτέω:

Forte ego adolescentulum aliquem molliter tonsum,

& chlamyde vestitum, sub terra coactus-nutrio. (sive *invitum nutrio.*)

Vocem ἀριστόδειπνον Alexis usurpavit:

— — *E quibus raptim nobis paretur*

prandium, quod sit simul coenae loco.

29. Post haec adsurreximus, &, ut cuique libitum

στος ἤθελεν, οὐ περιμείναντες ὀνομακλήτορα, τὸν τῶν δείπνων ταξίαρχον.

Triclinia. Ὅτι καὶ τρίκλινοι οἶκοι, καὶ τετράκλινοι, καὶ f ἑπτάκλινοι, καὶ ἐννεάκλινοι, καὶ κατὰ τοὺς ἑξῆς ἀριθμοὺς, ἦσαν παρὰ τοῖς παλαιοῖς. Ἀντιφάνης·

Συναγαγὼν
τρεῖς ὄντας εἰς τρίκλινον ὑμᾶς. —

Φρύνιχος·

Ἑπτάκλινος οἶκος ἦν καλὸς, εἶτ᾽ ἐννεάκλινος
ἕτερος οἶκος.

Εὔβουλος·

Α. Θὲς ἑπτάκλινον. Β. Ἑπτάκλινος οὑτοσί.
Α. Καὶ πέντε κλίνας Σικελικάς. Β. Λέγ᾽ ἄλλο τι.
Α. Σικελικὰ προσκεφάλαια πέντε.

Ἄμφις·

est, adcubuimus; non exspectato Nomenclatore, suum in coena cuique, veluti in acie, ordinem gradumque adsignaturo.

Fuerunt apud antiquos conclavia triclinaria, tetraclinaria, porro septem, novem lectulorum, atque etiam plurium, pro numero lectulorum diversum nomen sortita. Antiphanes:

Vos, tres cum sitis, in triclinium ducam.

Phrynichus:

Septem lectulorum conclave erat pulcrum, tum novem lectulorum
conclave aliud.

Eubulus:

A. *Heptaclinium pone.* B. *En heptaclinium!*
A. *Et quinque lectulos Siculos.* B. *Dic porro!*
A. *Sicula cervicalia quinque.*

Amphis:

a Οὐχ ὑποστρώσεις ποτὲ τρίκλινον;

Ἀναξανδρίδης·

Τρίκλινον δ' εὐθέως

συνήγετο, καὶ συναυλίαι γέροντι.[1] —

Ἀλλὰ ξενῶνας οἶγε, καὶ ῥαῖνον δόμους,
στρώννυ τε κοίτας, καὶ πυρὸς φλέξον μένος·
κρατῆρα δ' αἶρου, καὶ τὸν ἥδιστον κέρα.

* [2] νῦν δὲ τὴν τῶν στρωμάτων σύνθεσιν περιβολῇ XXX.
χωρίζουσι καὶ ὑποβολῇ, φησὶ Πλάτων ὁ φιλόσοφος. Stragula.
ὁ δ' ὁμώνυμος αὐτῷ ποιητής φησι·

b Κᾆτ' ἐν κλίναις ἐλεφαντόποσιν
καὶ στρώμασι πορφυροβάπτοις,
κἀν φοινικίσι Σαρδιαναῖσιν [3]

1 γεροντικαὶ corrigebat Casaub. Caeterum huc porro referendi videntur Menandri versus, qui in *Praetermissis ex Lib. II.* leguntur. 2 Initium sententiaė e Platone supplendum. 3 Vulgo φοινιξίσι Σαρδιανικαῖσι, & paulo ante ἐλεφαντόποσι absque ν.

Nonne sternes tandem triclinium?

Anaxandrides:

Triclinium statim
paratum est, & musicorum concentus, seni.

Coenaculum aperi, & verre domum,
sterne lectulos, ignemque accende validum:
craterem cape, & misce optimum.

30. Plato philosophus ait: »[Ab ea parte artis textoriae, quae conficiendis vestibus occupatur,] iam distinximus artem parandorum stragulorum: ut altera versetur in his quae *circumiicimus* corpori, altera in his quae *subiicimus.*« Eiusdem nominis cum philosopho Comicus ait:

Inde in lectis pedibus-eburneis,
& in stragulis ostro tinctis,
inque tapetibus Sardinianis,

κοσμησάμενοι[1] κατάκεινται.

Ἤκμασε δ' ἡ τῶν ποικίλων ὑφὴ, μάλιστα ἐπέχων περὶ αὐτὰ γενομένων Ἀκεσᾶ καὶ Ἑλικῶνος, τῶν Κυπρίων. ὑφάνται δ' ἦσαν ἔνδοξοι· καὶ ἦν Ἑλικὼν υἱὸς Ἀκεσᾶ, ὥς φησιν Ἱερώνυμος. ἐν Πυθοῖ γοῦν ἐπί τινος ἔργου ἐπιγέγραπται·

Τεῦξ' Ἑλικὼν Ἀκεσᾶ Σαλαμίνιος; ᾧ ἐνὶ χερσὶ
πότνια θεσπεσίην Παλλὰς ἔτευξε χάριν.

Τοιοῦτος ἦν καὶ Παθυμίας ὁ Αἰγύπτιος. — „Ὡς ἐγὼ σκιρτῶ πάλαι, ὅπου ῥοδόπνοα στρώματ' ἐστὶ, καὶ C
λούομαι μύροις ψακαστοῖς·" φησὶν Ἔφιππος. Ἀριστοφάνης· „Ὅς·τις ἐν ἡδυόσμοις στρώμασι παννυχίζων, τὴν δέσποιναν ἐρείδεις." Σώφρων δὲ „στρουθωτὰ ἐλίγματα, φησὶν, ἐντετιμημένα." [2] Ὅμηρος δὲ, ὁ θαυμασιώτατος, τῶν στρωμάτων τὰ μὲν κατώτερα,

1 κοιμησόμενοι lego. 2 ἐντετιλαμένα coni. Casaub.

dormituri discumbunt.

Floruit vestium variegatarum tinctura, solertibus in primis artis eius magistris Acesa & Helicone, Cypriis, textoribus celeberrimis. Fuit autem Helicon Acesae filius, ut tradidit Hieronymus. In Delphico quidem templo cuidam operi inscriptum est:

Fecit Helicon, Acesae filius, cuius in manibus
divinam veneranda Pallas gratiam posuit.

Eâdem arte excelluit etiam Pathymias Aegyptius.

Ut exsulto dudum, cum stragula rosam olent,
cum stillatitiis unguentis delibutus lavo:

ait Ephippus. Aristophanes: *Tu, qui in stragulis pernoctans suavem odorem spirantibus, dominam premis.* Sophron vero, „Ἑλίγματα, dixit, (quasi *involucra*) *avium imaginibus picta, maximi pretii.*" Admirabilis vero Homerus e stragulis ea quae inferius sternebantur, λῖτα vocat,

λῖτα εἶναι φάσκει, ἤτοι λευκὰ, καὶ μὴ βεβαμμένα ἢ πεποικιλμένα· τὰ δὲ περιστρώματα, ῥήγεα καλὰ πορφύρεα.

XXXI. Stratores apud Persas.

Πρῶτοι δὲ Πέρσαι, ὥς φησιν Ἡρακλείδης, καὶ τοὺς λεγομένους στρώτας ἐφεῦρον, ἵνα κόσμον ἔχῃ ἡ στρῶσις, καὶ εὐάφειαν. Τὸν οὖν Κρῆτα Τιμαγόραν, ἢ τὸν ἐκ Γόρτυνος (ὥς φησι Φανίας [1] ὁ Περιπατητικὸς) Ἔντιμον, ὃς ζήλῳ Θεμιστοκλέους ἀνέβη ὡς βασιλέα, τιμῶν Ἀρταξέρξης, σκηνὴν μὲν [2] ἔδωκεν αὐτῷ διαφέρουσαν τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος, καὶ κλίνην ἀργυρόποδα· ἔπεμψε δὲ καὶ στρώματα πολυτελῆ, καὶ τὸν ὑποστρώσοντα, φάσκων οὐκ ἐπίστασθαι τοὺς Ἕλληνας ὑποστρωννύειν. καὶ ἐπὶ τὸ συγγενικὸν ἄριστον ἐκαλεῖτο ὁ Κρὴς οὗτος, τὸν βασιλέα ψυχαγωγήσας· [3] ὅπερ οὐδενὶ πρότερον τῶν Ἑλλήνων ἐγένετο, ἀλλ' οὐδ' ὕστερον. αὕτη γὰρ ἡ τιμὴ τοῖς συγγενέσι διεφυλάτ-

1 Al. Φαινίας. 2 σκηνήν τε mss. nostri. 3 ψυχαγωγήσων edd.

id est, alba, non tincta, nec picta: quae vero superius, ῥήγεα [i. e. *tincta*] *pulcra purpurea*.

31. Primi vero Persae, ut scribit Heraclides, etiam *stratores*, quos vocant, invenerunt; ut explicandis stragulis suus constaret ornatus & suavis contactus. Itaque Timagoram Cretensem, vel, ut ait Phanias Peripateticus, Entimum Gortynium, qui aemulatione Themistoclis ad regem profectus erat, Artaxerxes honoris caussa tentorio donavit insigni pulcritudine amplitudineque, & lecto argenteis pedibus suffulto; stragulaque ei misit pretiosa, & hominem qui ea sterneret, nescire dictitans Graecos lectum sternere. Et ad cognatorum convivium vocatus hic Cretensis est; (ita regis demulserat animum:) quod nulli Graecorum, nec ante, nec post hunc, contigit: nam solis cognatis ille honos concessus est. Ne-

τετο. Τιμαγόρα μὲν γὰρ τῷ Ἀθηναίῳ, τῷ προσκυνήσαντι βασιλέα, καὶ μάλιστα τιμηθέντι, τοῦτο οὐχ ὑπῆρξε· τῶν δὲ παρατιθεμένων βασιλεῖ, τούτων τινὰ [1] ἀπὸ τῆς τραπέζης ἀπεστέλλετο. Ἀνταλκείδα [2] δὲ τῷ Λάκωνι τὸν αὐτοῦ στέφανον εἰς μύρον βάψας ἔπεμψε. τῷ δ' Ἐντίμῳ τοιαῦτα πολλὰ ἐποίει, καὶ ἐπὶ τὸ συγγενικὸν ἄριστον ἐκάλει. ἐφ' ᾧ οἱ Πέρσαι χαλεπῶς ἔφερον, ὡς τῆς τε τιμῆς δημευομένης, καὶ στρατείας ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πάλιν ἐσομένης. ἔπεμψε δὲ καὶ κλίνην αὐτῷ ἀργυρόποδα, καὶ στρωμνὴν, καὶ σκηνὴν οὐρανόροφον ἀνθίνην, καὶ θρόνον ἀργυροῦν, καὶ ἐπίχρυσον σκιάδιον, καὶ φιάλας λιθοκολλήτους χρυσᾶς, καὶ ἀργυρᾶς δὲ μεγάλας ἑκατὸν, καὶ κρατῆρας ἀργυροῦς, καὶ παιδίσκας ἑκατὸν, καὶ παῖδας ἑκατὸν, χρυσοῦς τε ἑξακισχιλίους, χωρὶς τῶν εἰς τὰ ἐπιτήδεια καθ' ἡμέραν διδομένων.

1 τούτῳ τινὰ corr. Casaub. 2 Rectius Ἀνταλκίδᾳ.

que enim Timagoras Athenienſis, cum adoraſſet regem, magnoque honore eſſet exceptus, id conſecutus eſt: ſed illi ſolum ex adpoſitis regi ferculis quaedam mittebatur portio. Antalcidae vero Lacedaemonio rex ſuam ipſe coronam, unguento delibutam, miſit. Entimum vero multis talibus honorabat, & ad convivium vocabat cognatorum: aegre ferentibus Perſis, quod & vulgaretur ille honos, & nova expeditio in Graeciam inſtare videretur. Miſit vero ei rex & lectum argenteis pedibus, & quidquid ad eum ſternendum pertinebat, & tabernaculum orbiculato tecto, floribus variegatum, & ſellam argenteam, & umbellam inauratam, & aureas phialas gemmis diſtinctas, & centum alias argenteas maiores, & crateres argenteos, puellas centum, totidemque pueros, & aureorum numorum millia ſex, praeter ea quae ad quotidianam impenſam dabantur.

Τράπεζαι ἐλεφαντόποδες, τῶν ἐπιθημάτων ἐκ τῆς καλουμένης σφενδάμνου πεποιημένων. Κρατῖνος· XXXII.

Mensae tripodes.

Γαυριῶσαι δ' ἀναμένουσιν ὧδ' ἐπηγλαϊσμέναι
μείρακες, [1] Φαιδραὶ τράπεζαι τρισκελεῖς σφενδάμνιναι. [2]

Εἰπόντος τινὸς κυνικοῦ τρίποδα τὴν τράπεζαν, δυσχεραίνει ὁ παρὰ τῷ σοφιστῇ Οὐλπιανὸς, καὶ λέγει, τήμερον ἐγὼ πράγματα ἕξω ἐξ ἀπραξίας. πόθεν γὰρ τούτῳ ὁ τρίπους; εἰ μὴ τὴν Διογένους βακτηρίαν σὺν καὶ τὼ πόδε ἀριθμῶν οὗτος τρίποδα προσηγόρευσε, πάντων τραπέζας καλούντων τὰς παραθέσεις ταύτας.

Ὅτι Ἡσίοδος ἐν Κήϋκος γάμῳ, (κἂν γὰρ γραμματικῶν παῖδες ἀποξενῶσι τοῦ ποιητοῦ τὰ ἔπη ταῦτα, ἀλλ' ἐμοὶ δοκεῖ ἀρχαῖα εἶναι·) τρίποδας τὰς τραπέζας φησί. καὶ Ξενοφῶν δ' ὁ μουσικώτατος, ἐν ἑβδόμῳ

1 *μεῖραξ* est in cod. ms. 2 *τραπέζας τρισκ. σφενδαμνίνας* legit Valck. *μείρακες* ad *φαιδραὶ* & *Γαυρ.* & *ἐπηγλ.* referens.

32. Mensae pedibus eburneis, quarum tabulae e ligno acerno, quod dicitur, erant confectae. Cratinus:

Laetae [vos] *exspectant hic splendentes*
puellae, nitentesque mensae tripedes acernae.

Cum unus e Cynicis *tripodem* dixisset, *mensam* intelligens; indignatus, qui ab Athenaeo inducitur, Ulpianus: » Hodie, inquit, ex ipso otio nascetur mihi negotium. Unde enim hic suum *tripodem* sumsit? nisi forte eodem modo Diogenem, baculum hominis simul cum duobus pedibus numerans, *tripodem* adpellaverit. Omnes certe homines has, quae nobis sunt adpositae, *mensas* vocant. «

At Hesiodus in Ceycis Nuptiis (licet enim Grammaticorum filii esse hoc carmen illius poëtae negent, meo tamen iudicio vetustissimum est) mensas *tripodas* vocat. Et politissimus Xenophon, septimo de Cyri Expe-

Ἀναβάσεως γράφει· „Τρίποδες εἰσηνέχθησαν πᾶσι· οὗτοι δὲ ὅσον εἴκοσι, κρεῶν μεστοὶ νενεμημένων." καὶ ἐπάγει· „μάλιστα δ' αἱ τράπεζαι κατὰ τοὺς ξένους ἀεὶ ἐτίθεντο." Ἀντιφάνης·

Ἐπεὶ δ' ὁ τρίπους ἤρθη, κατὰ χειρῶν τ' εἴχομεν.

Εὔβουλος·

— Α. Τρίποδες οὗτοι πέντε σοι,
καὶ πέντε. Β. πεντηκοστολόγος γενήσομαι.

Ἐπίχαρμος·

Α. Τί δὲ τάδ' ἐστί; Β. Δηλαδὴ τρίπους. Α. Τί μὰν [οὖν;][1] οὐκ ἔχει
τέττορας πόδας; οὐκ ἔστι τρίπους, ἀλλά [γ'] οἶμαι τετράπους.
Β. Ἔστι δ' ὄνομ' αὐτῷ τρίπους. Α. τέτοράς γε μὰν ἔχει πόδας.
Β. Οἰδίπους τοίνυν ποτ' ἐσσὶ, αἰνίγματά τοι τὺ νοεῖς.[2]

1 Quae uncis inclusa, ex coniect. adiecta sunt. 2 ποτ' ἦν, αἰνίγματ' οὐ νοεῖς edd. ποτ' ἦν, αἴνιγμά τοι νοεῖς mss. Grotius legit, ποτ' ἦσθα, κ'οὐ νοεῖς αἰνίγματα.

ditione, scribit: »*Tripodes* adlati sunt omnibus: erant autem hi numero viginti, carnibus discissis onusti.« Et continuo sic pergit: »Maxime vero, qua parte hospites sedebant, ponebantur mensae.« — Antiphanes:

Tripode remoto, cum lavaremus manus.

Eubulus: — A. *Tripodes quinque en tibi,*
rursusque quinque. B. *Quinquagenarius ero.*

Epicharmus:

A. *Hoc quid est?* B. *Tripus, ni fallor.* A. *Quomodo? Non habet pedes*
quattuor? tripus non ergo est; verum potius quadrupes.
B. *Imo tripodis nomen illi est.* A. *Quattuor at habet pedes!*
B. *Oedipus quondam fuisti: nunc non capis aenigmata?*

'Αριστοφάνης·

— — A. Τράπεζαν [οὖν] ἡμῖν φέρε,
Τρεῖς πόδας ἔχουσαν· τέσσαρας δὲ μὴ 'χέτω.
B. Καὶ πόθεν ἐγὼ τρίπουν τράπεζαν λήψομαι; [1]

Ὅτι ἔθος ἦν ἐν τοῖς δείπνοις, τῷ ἑστιάτορι κατακλινθέντι προδίδοσθαι γραμματίδιόν τι, περιέχον ἀναγραφὴν τῶν παρεσκευασμένων, ἐφ' ᾧ εἰδέναι ὅ τι μέλλοι ὄψον φέρειν ὁ μάγειρος. XXXIII.

ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ. Δαμασκοῦ τῆς πόλεως, ἐνδόξου οὔσης, καὶ μεγάλης, πολλοὶ τῶν ἀρχαίων μέμνηνται. ἐπεὶ δὲ πλεῖστον ἐν τῇ τῶν Δαμασκηνῶν ἐστι χώρᾳ τὸ κοκκύμηλον καλούμενον, καὶ κάλλιστα γεωργεῖται, ἰδίως καλεῖται τὸ ἀκρόδρυον, Δαμασκηνὸν, ὡς διάφορον τῶν κατὰ τὰς ἄλλας χώρας γινομένων. κοκκύμηλα οὖν ἐστι ταῦτα· ὧν ἄλλοι τε μέμνηνται, καὶ Ἱππώναξ· Damascena, aliaque pruna.

1 Diminutivum vocab. Τριπόδιον occurrit in Antiphanis fragm. in *Praetermissis ex Libro II.*

Ariſtophanes:

B. *Menſam* (τράπεζαν) *nobis adfer,*
quae tres habeat pedes: non autem, quae quatuor,
B. *At tripodem trapezam unde ſumam ego?*

33. Mos erat in coenis, ut convivatori, poſtquam adcubuiſſet, libellus traderetur, quo deſcripta erant ferculorum paratorum nomina, ut ſciret ille quodnam obſonium adlaturus eſſe coquus.

Damascena. Damaſci urbis, clarae amplaeque, multi veterum meminerunt. In Damaſcenorum igitur agro quum frequentiſſimus reperiatur fructus, quem *prunum* vocamus, optimeque ibi colatur; proprio quodam nomine *Damaſcenum* vocatur hic fructus, ut longe praeſtans eis qui in aliis regionibus gignuntur. Sunt igitur haec *pruna*; quorum & alii meminerunt, & Hipponax:

Στέφανον εἶχον κοκκυμήλων, καὶ μίνθης.

Ἄλεξις·

Α. Καὶ μὴν ἐν ὕπνῳ οἴομαι ὡρακέναι
νικητήριον.[1] Β. Λέγ' αὐτό. Α. Τὸν νοῦν πρόσεχε δή.
Ἐν τῷ σταδίῳ τῶν ἀνταγωνιστῶν μέ τις
ἐδόκει στεφανοῦν, γυμνὸς προσελθὼν [ὡς ἐμὲ,]
στεφάνῳ κυλιστῇ[2] κοκκυμήλων (Β. Ἡράκλεις.)
πεπόνων.

πάλιν·

Ἑώρακας πώποτε ἤνυστρον ἐσκευασμένον,
ἢ σπλῆν' ὀπτὸν μεμονθυλευμένον,
ἢ κοκκυμήλων σπυρίδα πεπόνων;
τοιοῦτον ἔχει τὸ μέτωπον.[3]

Νίκανδρος·

— — Μῆλον ὃ κόκκυγος καλέουσι.

1 νίκατρον ἐγώ. coniecit Casaub. An νικάτριον? 2 Forf. κυλιστῷ.
3 τὸ πρόσωπον Eust. Metrum ubique turbatum.

Coronam habui e prunis & mentha.

Alexis:

A. *Atqui per somnum mihi visus sum videre
victoriae praemium.* B. *Dic quale.* A. *Attende ergo animum.
In stadio concertatorum me quispiam
visus est coronare, nudus ad me accedens,
corona volubili prunorum* (B. *Papae!*)
maturorum.

Idem rursus:

*Vidistin' umquam omasum paratum,
aut splenem assatum & ex artis lege conditum,
aut sportulam maturis prunis plenam?
Talis eius est facies.*

Nicander:

— *Cuculi malum quod vocant.*

Κλέαρχος δ' ὁ Περιπατητικός φησι, Ῥοδίους καὶ Σικελιώτας, βράβυλα[1] καλεῖν τὰ κοκκύμηλα. ὡς Brabyla. καὶ Θεόκριτος ὁ Συρακούσιος·

2 Ὄρπηκες βραβύλοισι καταβρίθοντες ἔραζε.

καὶ πάλιν·

— — — ὅσον μῆλον βραβύλοιο
ἥδιον.

Ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἀκρόδρυον μικρότερον μὲν τῇ περιφορᾷ τῶν κοκκυμήλων, τῇ δ' ἐδωδῇ τὸ αὐτὸ, πλὴν ὀλίγον δριμύτερον. Σέλευκος δὲ, ἐν Γλώσσαις, βράβυλα, φησὶν, ἦλα, κοκκύμηλα, μάδρυα, τὰ αὐτὰ εἶναι. τὰ μὲν μάδρυα, οἷον μαλόδρυα· τὰ δὲ βράβυλα, φησὶν, ὅτι εὐκοίλια, καὶ τὴν βορὰν ἐκβάλλοντα· ἦλα δὲ, οἷον μῆλα, ὡς Δημήτριος ὁ Ἰξίων λέγει ἐν Ἐτυμολογίᾳ. Θεόφραστος δὲ λέγει· „κοκκύμηλα[2]
b καὶ σποδιάς· τοῦτο δ' ἐστὶν, ὥσπερ ἄγρια κοκκύμη-

1 βράβιλα mss. nostri. 2 κοκκυμηλέα, oportebat, & mox ἀγρία κοκκυμηλέα. Pro σποδιὰς dant σπονδιὰς libri vett.

Clearchus vero Peripateticus scribit, Rhodios & Siculos *brabyla* nominare, quae vulgo *pruna*. Sic & Theocritus Syracusius:

Rami prunis gravati in terram.

Rursusque:

Quanto pomum pruno suavius.

Est autem hic fructus paulo minor ambitu quam pruna; sed eodem sapore, paulo quidem acriore. Seleucus vero in Glossis, eadem esse, ait, βράβυλα, ἦλα, κοκκύμηλα, & μάδρυα. Et μάδρυα quidem dicta, quasi μαλόδρυα: βράβυλα vero, nomen ait habere, quod sint stomacho utilia, καὶ τὴν βορὰν ἐκβάλλοντα, id est, *cibum expellentia:* ἦλα vero, veluti μῆλα, (id est, *mala:*) ut Demetrius Ixion dicit in Etymologia. Theophrastus vero ait: » Prunus, & *spodias;* [sive *spondias;*] est autem haec veluti

λα.“ Ἀραρὼς δὲ κοκκυμηλέαν[1] καλεῖ τὸ δένδρον, κοκκύμηλον δὲ τὸ ἀκρόδρυον. Δίφιλος δὲ ὁ Σίφνιος, μέσως φησὶν εἶναι ταῦτα εὔχυλα, εὔφθαρτα, εὐέκκριτα, ὀλιγότροφα.

XXXIV. Cerasa. ΚΕΡΑΣΙΑ. Θεόφραστος, ἐν τῷ Περὶ Φυτῶν· „Ἴδιον δὲ τῇ φύσει δένδρον ὁ κέρασός ἐστι,. καὶ μεγέθει μέγα· καὶ γὰρ εἰς εἴκοσι καὶ τέσσαρας πήχεις αὔξεται. Φύλλον δὲ ὅμοιον ἔχει τῷ τῆς μεσπίλης· σκληρὸν δὲ, καὶ παχύτερον.[2] Φλοιὸν δ' ὅμοιον φιλύρᾳ. ἄνθος δὲ λευκὸν, ἀπίῳ καὶ μεσπίλῃ ὅμοιον, ἐκ μικρῶν ἀνθῶν συγκείμενον, κηριῶδες. ὁ δὲ καρπὸς ἐρυθρὸς, ὅμοιος διοσπύρῳ τὸ σχῆμα· τὸ δὲ μέγεθος, ἡλίκον κύαμος· πλὴν, τοῦ διοσπύρου μὲν ὁ πυρὴν σκληρὸς,

Crataegus. τοῦ δὲ κεράσου, μαλακός.“ Καὶ πάλιν· „Κράταιγος· οἱ δὲ κραταίγονα καλοῦσιν. ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον τεταμένον,[3] ὅμοιον μεσπίλῃ· πλὴν μεῖζον ἐκείνου,

1 κοκκυμηλίαν dant nostri mssti; sed videntur debuisse τὴν κοκκύμηλον καλεῖ τὸ δένδρον, τὸ κοκκύμηλον δὲ &c. 2 Rectius πλατύτερον apud Theophr. 3 τεταμὸν Theophr.

sylvestris prunus.« Araros vero κοκκυμηλέαν [sive, τὴν κοκκύμηλον] vocat arborem; fructum vero, τὸ κοκκύμηλον. Diphilus vero Siphnius scribit, esse pruna succi mediocriter boni, facile concoqui, facile egeri, parum nutrire.

34. Cerasa. Theophrastus in opere de Plantis scribit: » Propriae naturae arbor *Cerasus* est, & amplae magnitudinis, ut quae ad quatuor & viginti cubitos adsurgit. Folium eius mespilo simile, sed durius, & crassius; [*sive*, latius.] Cortex, similis tiliae. Flos candidus, qualis est pyri & mespili, e parvis floribus compositus, favi similitudine. Fructus ruber, habitu similis diospyro: magnitudo, quanta fabae: at diospyri nucleus durus, cerasi mollis. « Et rursus: » Crataegus (alii *Crataegonem* vocant) folium habet rigidum, [*sive*, glabrum,] simile

καὶ πλατύτερον, καὶ[1] προμηκέστερον· τὸν δὲ χαραγμὸν οὐκ ἔχει ὥσπερ ἐκεῖνο. γίνεται δὲ τὸ δένδρον οὔτε μέγα λίαν, οὔτε παχύ· τὸ δὲ ξύλον, ποικίλον, ξανθὸν, ἰσχυρόν. Φλοιὸν δ' ἔχει λεῖον, ὅμοιον μεσπίλῃ· μονόῤῥιζον εἰς βάθος ὡς ἐπὶ πολύ. καρπὸν δ' ἔχει στρογγύλον, ἡλίκον ὁ κότινος· πεπαινόμενος δὲ ξανθός τε ἐστὶ, καὶ ἐπιμελαίνεται· ἔχει δὲ τὴν γεῦσιν καὶ τὸν χυλὸν μεσπίλου· διόπερ ἀγρία μεσπίλη δόξειε μᾶλλον εἶναι." Ἐκ τούτων μοι δοκεῖ, φησὶν ὁ Φιλόσοφος, τὸ νῦν κεράσιον καλούμενον ἐμφανίζειν.

Ἀσκληπιάδης δὲ ὁ Μυρλεανὸς, χαμαικέρασόν τινα καλῶν δένδρον, ἔφη οὕτως· „Ἐν τῇ Βιθυνῶν γῇ γίνεται ἡ χαμαικέρασος· ἧς ἡ μὲν ῥίζα ἐστὶν οὐ μεγάλη, ἀλλ' οὐδὲ τὸ δένδρον, ἀλλὰ τῇ ῥοδῇ ἴσον. ὁ δὲ καρπὸς τὰ μὲν ἄλλα πάντα ὅμοιος· τοὺς δὲ πλείονι χρησαμένους, XXXV. Chamaecerasus.

1 Vulgo ἢ προμηκ.

mespili folio; sed maius illo, & latius, & oblongius; nec, ut illud, fissuras habet. Arbor ipsa nec magna admodum, nec crassa est: lignum vero varium, flavum, validum: cortex laevis, qualis mespili: radix unica, satis alte descendens. Fructus rotundus, olivae sylvestris magnitudine; qui, ubi maturescit, fit flavus, dein nigrescit; saporem vero & succum habet mespili. Quare potius agrestis esse mespilus videri illa arbor possit." Quibus verbis ille mihi videtur, inquit philosophus [Athenaeus,] *cerasum* quod vulgo vocamus, significare.

35. Asclepiades vero Myrleanus, *chamaecerasum* quamdam arborem vocans, sic scribit: » In Bithynorum regione gignitur chamaecerasus arbor, quae non altam radicem agit; nec ipsa arbor magna, sed rosae frutici magnitudine: fructus vero caeteris omnibus rebus cerasо similis; sed qui largiori copia eo vescitur, hunc

καθότι οἶνος, βαρύνει τε, καὶ ἀλγεῖν τὴν κεφαλὴν τί-
Arbuta. θησι." Ταῦτα ὁ Ἀσκληπιάδης, φησὶ, μοὶ δοκεῖ λέγειν περὶ τῶν μιμαικύλων. τό τε γὰρ φέρον αὐτὰ δένδρον, τοιοῦτον· καὶ ὁ πλέον τῶν ἑπτὰ τοῦ καρποῦ φαγὼν, κεφαλαλγὴς γίνεται. Ἀριστοφάνης·

Ἐν τοῖς ὄρεσιν αὐτομάτοισιν
τὰ μιμαίκυλα φύεται πολλά.

Θεόπομπος·

Τρώγουσι μύρτα καὶ πέπονα μιμαίκυλα.

Κράτης·

— — — Πάνυ γάρ ἐστιν ὡρικωτάτη·[1]
τὰ τιτθία, ὥσπερ μῆλον ἢ μιμαίκυλα. f

Ἄμφις·

Ὁ συκάμινος συκάμιν᾽, ὁρᾷς, φέρει,
ὁ πρῖνος ἀκύλους, ὁ κόμαρος μιμαίκυλα.

1 Cum nullam vulgo distinctionem h. l. ponerent, ὡρικώτατα legebat Brunck.

non secus ac vinum gravat, & dolorem capiti adfert." Haec (ait Athenaeus) dicere mihi videtur Asclepiades de *arbutis*: nam, quae arbuta fert arbor, talis est: & qui plus septem de eius fructibus comedit, ei caput dolet. Aristophanes:

In montibus sponte arbuta nascuntur multa.

Theopompus:

Myrti baccas comedunt, & matura arbuta.

Crates:

Est aetate longe florentissima:
mammae, sicut pomum, aut sicut arbuta.

Amphis:

Morus mora, ut vides, gignit;
ilex glandes; arbutus arbuta.

Θεόφραστος· „ἡ κόμαρος, ἡ τὸ μιμαίκυλον φέρουσα τὸ ἐδώδιμον.“

Ὅτι Ἀγῆνα, Σατυρικόν τι δρᾶμα, ἀμφιβάλλεται, εἴτε Πύθων ἐποίησεν ὁ Καταναῖος ἢ Βυζάντιος, ἢ καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος.

Φησὶν ὁ παρὰ τῷ ῥήτορι Λαρήνσιος· Πολλὰ ὑμεῖς, οἱ Γραικοὶ, ἐξιδιοποιεῖσθε, ὡς αὐτοὶ ἢ ὀνομάσαντες, ἢ πρῶτοι εὑρόντες· ἀγνοεῖτε δὲ, ὅτι Λεύκολλος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς, ὁ τὸν Μιθριδάτην καὶ Τιγράνην καταγωνισάμενος, πρῶτος διεκόμισεν εἰς Ἰταλίαν τὸ φυτὸν τοῦτο ἀπὸ Κερασοῦντος, Ποντικῆς πόλεως. καὶ οὗτός ἐστιν ὁ καὶ τὸν καρπὸν καλέσας κέρασον,[1] ὁμωνύμως τῇ πόλει, ὡς ἱστοροῦσιν οἱ ἡμέτεροι συγγραφεῖς. Πρὸς ὃν Δάφνος τις φησίν· Ἀλλὰ μὴν παμπόλλοις ἐνιαυτοῖς[2] πρεσβύτερος Λευκόλλου, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, Δίφιλος ὁ Σίφνιος, γεγονὼς κατὰ Λυ- Cerasus, oppidum Ponti.

1 κεράσιον edd. 2 Deest ἐνιαυτοῖς nostris msstis; sed notatur defectus. Forsan χρόνοις oportebat.

Theophrastus; »Comarus, [i. e. arbutus] arbutum ferens esculentum.«

De *Agene*, dramate Satyrico, ambigitur, habuerit-ne auctorem Pythonem Catanaeum aut Byzantinum, an ipsum regem Alexandrum.

Dicit apud rhetorem [Athenaeum] Larensius: Multa vos, Graeci, vobis vindicatis, quasi a vobis primum nominata sint, aut etiam inventa: nescitis vero, Lucullum, Romanum imperatorem, eum qui Mithridatem & Tigranem debellavit, primum in Italiam arborem hanc e Cerasunte, Ponti oppido, transvexisse. Idemque fuit, qui fructum etiam, ab ipsius oppidi nomine, *cerasum* nominavit; ut nostri prodidere scriptores. Cui Daphnus quidam respondit: At perquam multis annis Lucullo antiquior vir doctrina clarus, Diphilus Siphnius, qui

σίμαχον τὸν βασιλέα (εἷς δὲ οὗτος τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων) μνημονεύει τῶν κερασίων, λέγων· „Τὰ κεράσια εὐστόμαχα, εὔχυλα, ὀλιγότροφα· ἐκ ψυχροῦ b δὲ λαμβανόμενα, εὐστόμαχα.[1] καλλίω δὲ τὰ ἐρυθρότερα, καὶ τὰ Μιλήσια· εἰσὶ γὰρ διουρητικά.“

XXXVI. ΣΥΚΑΜΙΝΑ. Ὅτι, πάντων ἁπλῶς οὕτω καλούντων αὐτὰ, Ἀλεξανδρεῖς μόνοι μόρα ὀνομάζουσι. Συκάμινα δὲ, οὐ τὰ ἀπὸ τῆς Αἰγυπτίας συκῆς, ἅ τινες συκόμορα λέγουσιν. ἅπερ οἱ ἐπιχώριοι ἐπὶ βραχὺ κνίσαντες σιδηρίῳ, ἐῶσιν ἐπὶ τοῖς φυτοῖς· καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κινούμενα, ἐντὸς ἡμερῶν τριῶν[2] οὕτω πέπονα καὶ εὐώδη γίνονται, (μάλιστα δὲ ζεφύρων πνευ- c σάντων) καὶ ἐδώδιμα, ὡς τὸ[3] ἐν αὐτοῖς ἠρέμα ψυχρὸν καὶ τοῖς πυρεταίνουσι, μετὰ ῥοδίνου ἐλαίου καταπλαττόμενον, ἐπὶ τοῦ στομάχου ἐπιτίθεσθαι, καὶ οὐκ ὀλί-

Sycamina.

Ficus Aegyptiae.

1 Forte μᾶλλον εὐστόμαχα, aut εὔστομα. 2 Forſ. τεττάρων. 3 ὡς διὰ τὸ lego; & dein, καταπλαττόμενα.

ſub Lyſimacho rege vixit, uno ex Alexandri ſucceſſoribus, *ceraſorum* meminit, dicens: »Ceraſa ſtomacho conducunt, bonum ſuccum faciunt, parum nutriunt: e frigidâ vero ſumta, magis etiam ſtomacho conducunt. Meliora autem ſunt, quae magis rubent, & Mileſia; ut quaè urinam movent.«

36. Sycamina. Quae omnes uno ore *ſycamina* vocant, haec ſoli Alexandrini *mora* adpellant. *Sycamina* autem dico, non ficus Aegyptiae fructum, quem nonnulli *ſycomora* vocant: quem indigenae poſtquam ferro leviter ſcalpſerunt, in arbore relinquunt; ubi vento iactatus, intra triduum ita matureſcit & fit fragrans, (maxime zephyris flantibus) & eſculentus, ut propter lenem refrigerandi vim etiam febricitantium ſtomacho, cum oleo roſaceo in emplaſtrum redactus, imponatur, nec pa-

γα παρηγορεῖσθαι τοὺς νοσοῦντας. Φέρει δὲ τὸν καρπὸν τοῦτον ἡ Αἰγυπτία συκάμινος ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ οὐκ ἀπὸ τῶν ἐπικαρπίων. Μόρα δὲ τὰ συκάμινα, καὶ παρ' Αἰσχύλῳ ἐν Φρυξὶν, ἐπὶ τοῦ Ἕκτορος· Sycamina, mora.

Ἀνὴρ δ' ἐκεῖνος ἦν πεπαίτερος μόρων.

Ἐν δὲ Κρήσσαις, καὶ κατὰ τῆς βάτου·

d Λευκοῖς τε γὰρ μόροισι, καὶ μελαγχίμοις,
καὶ μιλτοπρέπτοις,[1] βρίθεται ταυτοῦ χρόνου.

Σοφοκλῆς·

Πρῶτον μὲν ὄψει λευκὸν ἀνθοῦντα στάχυν,
ἔπειτα φοινίξαντα γογγύλον μόρον.

Καὶ Νίκανδρος δὲ, ἐν Γεωργικοῖς, ἐμφανίζει καὶ ὅτι πρότερον τῶν ἄλλων ἀκροδρύων φαίνεται, μορέην τε καλῶν τὸ δένδρον ἀεὶ, ὡς καὶ οἱ Ἀλεξανδρεῖς.

Καὶ μορέης, ἣ παισὶ πέλει μείλιγμα νέοισι,
e πρῶτον ἀπαγγέλλουσα βροτοῖς ἡδεῖαν ἀπώρην.

1 Forf. μιλτοπρεπέσι.

rum solatii adferat aegrotantibus. Fert autem hunc fructum Aegyptia sycaminus ex ipso ligno, non e surculis. *Mora* vero, quae *sycamina* dicimus, apud Aeschylum commemorantur, in Phrygibus, ubi de Hectore dicitur:

Erat autem vir ille maturo mitior moro.

In Cressis vero etiam de rubi moris agitur:

Nam & albis moris, & nigris,
& pulcre rubris, eodem tempore onustus [frutex] est.

Sophocles:

Primum videbis albam florentem spicam,
deinde rubescens rotundum morum.

Nicander vero in Georgicis declarat etiam, primum omnium hunc adparere fructum; & *morum* (μορέην) semper vocat arborem, quemadmodum & Alexandrini:

Et mori arboris, quae pueris oblectamentum tenellis,
quae primum suavem autumnum mortalibus offert.

σίμαχον τὸν βασιλέα (εἷς δὲ οὗτος τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων) μνημονεύει τῶν κερασίων, λέγων· „Τὰ κεράσια εὐστόμαχα, εὔχυλα, ὀλιγότροφα· ἐκ ψυχροῦ b
δὲ λαμβανόμενα, εὐστόμαχα.[1] καλλίω δὲ τὰ ἐρυθρότερα, καὶ τὰ Μιλήσια· εἰσὶ γὰρ διουρητικά.“

XXXVI. ΣΥΚΑΜΙΝΑ. Ὅτι, πάντων ἁπλῶς οὕτω καλούντων αὐτὰ, Ἀλεξανδρεῖς μόνοι μ ό ρ α ὀνομάζουσι. Συκάμινα δὲ, οὐ τὰ ἀπὸ τῆς Αἰγυπτίας συκῆς, ἅ τινες σ υ κ ό μ ο ρ α λέγουσιν. ἅπερ οἱ ἐπιχώριοι ἐπὶ βραχὺ κνίσαντες σιδηρίῳ, ἐῶσιν ἐπὶ τοῖς φυτοῖς· καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κινούμενα, ἐντὸς ἡμερῶν τριῶν[2] οὕτω πέπονα καὶ εὐώδη γίνονται, (μάλιστα δὲ ζεφύρων πνευ- c
σάντων) καὶ ἐδώδιμα, ὡς τὸ[3] ἐν αὐτοῖς ἠρέμα ψυχρὸν καὶ τοῖς πυρεταίνουσι, μετὰ ῥοδίνου ἐλαίου καταπλαττόμενον, ἐπὶ τοῦ στομάχου ἐπιτίθεσθαι, καὶ οὐκ ὀλί-

Sycamina.

Ficus Aegyptiae.

1 Forte μᾶλλον εὐστόμαχα, aut εὔστομα. 2 Forſ. τεττάρων. 3 ὡς διὰ τὸ lego; & dein, καταπλαττόμενα.

ſub Lyſimacho rege vixit, uno ex Alexandri ſucceſſoribus, *ceraſorum* meminit, dicens: »Ceraſa ſtomacho conducunt, bonum ſuccum faciunt, parum nutriunt: e frigidâ vero ſumta, magis etiam ſtomacho conducunt. Meliora autem ſunt, quae magis rubent, & Mileſia; ut quae urinam movent.«

36. Sycamina. Quae omnes uno ore *ſycamina* vocant, haec ſoli Alexandrini *mora* adpellant. *Sycamina* autem dico, non ficus Aegyptiae fructum, quem nonnulli *ſycomora* vocant: quem indigenae poſtquam ferro leviter ſcalpſerunt, in arbore relinquunt; ubi vento iactatus, intra triduum ita matureſcit & fit fragrans, (maxime zephyris flantibus) & eſculentus, ut propter lenem refrigerandi vim etiam febricitantium ſtomacho, cum oleo roſaceo in emplaſtrum redactus, imponatur, nec pa-

ις, XXXVIII.
.πι- Nuces.

ικλέων
ἀμυγ-
ρον. και-
" Εὔβου-

, ſua aetate
& epidemi-
e graſſantem,
ae & eunuchi
ımdemque mor-
adeo ut ovium

ſcriptores, omne
cortice teguntur,
ıcharmus vero, ut
ıglandem:
amygdalas.
e. Heracleon vero
etiam amygdalas, &
Arbor vero apud So-
bores, *fraxinique*. Eubu-

XXXVII. Rubi mora, & sycamina.

Φανίας[1] δὲ Ἐρέσιος, ὁ Ἀριστοτέλους μαθητὴς, τὸν τῆς ἀγρίας συκαμίνου καρπὸν μόρον καλεῖ, ὄντα καὶ αὐτὸν γλυκύτατον καὶ ἥδιστον, ὅτε πεπανθείη. γράφει δὲ οὕτως· „Τὸ μόρον τὸ βατῶδες, ξηρανθείσης τῆς σφαίρας τῆς συκαμινώδους, σπερματικὰς ἔχει τὰς συκαμινώδεις διαγωνὰς,[2] καθάπερ ὑφάντους,[3] καὶ διατροφὰς[4] ἔχει ψαθυρὰς καὶ εὐχύμους. Παρθένιος δὲ ἄβρυγα,[5] φησὶ, συκάμινα, ἃ καλοῦσιν ἔνιοι μόρα.“ Σαλμώνιος[6] δὲ, τὰ αὐτὰ ταῦτα βάτια. Δημήτριος δὲ ὁ Ἰξίων τὰ αὐτὰ, συκάμινα καὶ μόρα· οἷον αἱμόῤῥοα, καὶ σύκων ἀμείνω. Δίφιλος δὲ ὁ Σίφνιος, ἰατρὸς, γράφει οὕτως· „Τὰ δὲ συκάμινα, ἃ καὶ μόρα λέγεται, εὔχυλα μέν εἰσι μέσως, ὀλιγότροφα δὲ, καὶ εὐστόμαχα, καὶ εὐέκκριτα. ἰδίως δὲ τούτων τὰ ἔνωμα, ἕλμινθας ἐκτινάσσει.“ Πύθερμος δὲ

1 Φαινίας mss. nostri. 2 Delenda videntur duo verba τὰς συκαμινώδεις. 3 ὑφαινούσας edd. ὑφάλους codex *a*; ὑφάνους cod. *b*. ὑφαίμους susp. Casaub. 4 διαφορὰς edd. & mss. 5 ἄβρυνα Hesych. 6 Σαλμώνιοι habet cod. *b*. Σαλλαμμώνιοι cod. *a*.

37. Phanias vero [*sive* Phaenias] Eresius, Aristotelis discipulus, sylvestris sycamini fructum *morum* vocat; qui & ipse dulcis admodum & suavis est, ubi maturuit. Scribit autem sic: » Morum rubi, postquam aruit globulus sycamineus, seminum granulis distincta intertitia habet, quae, sicuti in moris, veluti intertexta sunt: & nutrimentum praebet siccum, & boni succi. « Parthenius vero ait: *ἄβρυνα sycamina*, quae nonnulli *mora* vocant. « Salmonius eadem *βάτια* [quasi *rubi baccas*] adpellat. Demetrius vero Ixion eadem, *sycamina* & *mora*. Diphilus vero Siphnius, medicus, ita scribit: » Sycamina vero, quae & mora vocantur, succi modice boni sunt, parum autem nutriunt, & ventriculo conducunt, facileque excernuntur. Priusquam prorsus matura sunt, propriam vim habent lubricas expellendi. « Pythermus,

a ἱστορεῖ, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος, κατ' αὐτὸν τὰς συκαμίνους οὐκ ἐνεγκεῖν καρπὸν ἐτῶν εἴκοσι, καὶ γενέσθαι ἐπιδημίαν ποδαγρικὴν τοσαύτην, ὥστε μὴ μόνον ἄνδρας τῷ πάθει ἐνσχεθῆναι, ἀλλὰ καὶ παῖδας καὶ κόρας καὶ εὐνούχους, ἔτι δὲ γυναῖκας. περιπεσεῖν δὲ τούτῳ τῷ δεινῷ καὶ αἰπόλια,[1] ὡς τὰ δύο μέρη τῶν προβάτων ἐνσχεθῆναι τῷ αὐτῷ πάθει.

ΚΑΡΥΑ. Οἱ Ἀττικοὶ, καὶ οἱ ἄλλοι συγγραφεῖς, κοινῶς πάντα τὰ ἀκρόδρυα κάρυα λέγουσιν. Ἐπίχαρμος δὲ κατ' ἐξοχὴν, ὡς ἡμεῖς· XXXVIII. Nuces.

b Καπυροτρώγονα κάρυα, ἀμυγδάλας.

Φιλύλλιος· „Ὠὰ, κάρυα, ἀμυγδάλαι." Ἡρακλέων δέ φησιν ὁ Ἐφέσιος· „Κάρυα ἐκάλουν καὶ τὰς ἀμυγδάλας, καὶ τὰ νῦν καστάνεια." Τὸ δὲ δένδρον καρύα παρὰ Σοφοκλεῖ· „Καρύαι, μελίαι τε." Εὔβου-

1 Vulgo περιπεσεῖν δὲ τούτῳ τὸ δεινὸν καὶ αἰπολίῳ.

ut refert Hegesander, memoriae prodidit, sua aetate moros viginti annis fructum non edidisse, & epidemicum morbum podagricum exstitisse tam late grassantem, ut non modo viri, sed & pueri & puellae & eunuchi & mulieres malo illo corriperentur. In eumdemque morbum etiam pecudum greges incidisse, adeo ut ovium duas partes malum illud adflixerit.

38. NUCES. Attici, atque etiam alii scriptores, omne genus fructuum arborum, qui duriore cortice teguntur, communi nomine *nuces* adpellant. Epicharmus vero, ut nos, per eminentiam prae caeteris iuglandem:

Quas tostas comedimus nuces, & amygdalas.

Philyllius: *Ova, nuces, amygdalae.* Heracleon vero Ephesius scribit: „*Nuces* vocabant etiam amygdalas, & quas nunc castaneas dicimus." Arbor vero apud Sophoclem καρύα vocatur: *Nuces arbores, fraxinique.* Eubu-

λος· „Φηγοὺς, κάρυα, καρύστια.“ καλεῖται δέ τινα καὶ μόστηνα[1] κάρυα.

XXXIX. Amygdalae. ΑΜΥΓΔΑΛΑΙ. Ὅτι αἱ Νάξιαι ἀμυγδάλαι διὰ μνήμης ἦσαν τοῖς παλαιοῖς·[2] καὶ γίνονται ὄντως ἐν Νάξῳ τῇ νήσῳ διάφοροι, ὡς ἐμαυτὸν (φησὶ) πείθω. Φρύνιχος· c

Τοὺς δὲ γομφίους ἅπαντας ἐξέκοψεν, ὥστ᾽ οὐκ
ἂν δυναίμην Ναξίαν ἀμυγδάλην κατάξαι.

Διάφοραι δ᾽ ἀμυγδάλαι γίνονται κἀν Κύπρῳ τῇ νήσῳ. παρὰ γὰρ τὰς ἀλλαχόθεν καὶ ἐπιμήκεις εἰσὶ, καὶ κατὰ τὸ ἄκρον ἐπικαμπεῖς. Λάκωνας δὲ, Σέλευκος ἐν Γλώσσαις φησὶ, καλεῖν τὰ μαλακὰ[3] κάρυα μυκήρους· Τηνίους δὲ, τὰ γλυκέα κάρυα. Ἀμερίας δέ φησι, μύκηρον τὴν ἀμυγδάλην καλεῖσθαι. Ἐπακτικώτατα δὲ πρὸς ποτὸν τὰ ἀμύγδαλα d προεσθιόμενα. Εὔπολις, Ταξιάρχοις·

1 Corrupta vox, ut videtur. 2 τοῖς πολλοῖς mss. nostri. 3 τὰ μεγάλα edd.

lus: *Fagineas glandes, nuces, nuculas.* [sive, *nuces Caryftias.*] Vocantur vero etiam nuces quaedam *moftenae.*

39. AMYGDALAE. Naxiae Amygdalae celebrabantur apud veteres: & gignuntur vere in Naxo insula egregiae, ut mihi perfuasi, inquit Athenaeus. Phrynichus:

Molares dentes sic mihi excussit omnes,
Naxiam ut amygdalam frangere non possim.

Nascuntur vero etiam praestantes amygdalae in Cypro insula: sunt enim & longiores, quam quae aliunde advehuntur, & in extremitate inflexae. Seleucus in Glossis ait, Lacedaemonios nuces molles *myceros* vocare; Tenios vero, nuces dulces. Amerias vero ait, *mycerum* vocari amygdalam. Nihil autem ad bibendum magis invitat, quam ante potum comestae amygdalae. Eupolis, in Taxiarchis:

Δίδου μασᾶσθαι Ναξίας ἀμυγδάλας,
οἶνόν τε πίνειν Ναξίων ἀπ᾽ ἀμπέλων.

ἦν δέ τις ἄμπελος, Ναξία καλουμένη. Πλούταρχος δὲ ὁ Χαιρωνεύς φησι, παρὰ Δρούσῳ τῷ Τιβερίου Καίσαρος υἱῷ, ἰατρόν τινα, ὑπερβάντα πάντας ἐν τῷ πίνειν, φωραθῆναι πρὸ τοῦ ποτοῦ προεσθίοντα πικρὰς ἀμυγδάλας πέντε ἢ ἕξ· ὅσπερ κωλυθεὶς προσενήγκασθαι, οὐδὲ πρὸς τὸ μικρότατον ἀντέσχε τοῦ ποτοῦ. αἴτιος οὖν ἦν ἡ τῆς πικρότητος δύναμις, ξηραντικὴ καὶ δαπανος ὑγρῶν οὖσα. Κληθῆναι δὲ ἀμυγδάλας, φησὶν Ἡρωδιανὸς ὁ Ἀλεξανδρεὺς, παρὰ τὸ ἐν τῷ μετὰ τὸ χλωρὸν ὥσπερεὶ ἀμυχὰς ἔχειν πολλάς. Amarae amygdalae.

Ὄνος βαδίζεις εἰς ἄχυρα τραγημάτων·

φησί που Φιλήμων.

— — — Φηγοὶ, [1] Πανὸς ἄγαλμα·

[1] Φηγίνιον edd. Et abest vulgo comma.

Da, quas manducem, Naxias amygdalas;
da vinum, quod bibam, e vite Naxia.

Erat autem vitis genus, quae *Naxia* vocabatur. Narrat Plutarchus Chaeronensis, apud Drusum, Tiberii Caesaris filium, medicum quemdam, qui bibendo alios omnes vincebat, deprehensum esse, priusquam potaret, quinque vel sex amaras amygdalas comedentem: quas cum prohibitus esset comedere, ne tantillum quidem ad compotationem perferendam valuisse. Eius rei caussa fuit, amaritudinis vis exsiccans, & humores discutiens. Nomen autem inde sortitas *amygdalas*, ait Herodianus Alexandrinus, quod sub cortice viridi putamen earum multas ἀμυχὰς, id est, fissuras & quasi scarificationes habet.

Bellariorum ad paleas asinus venis:
dicit alicubi Philemon.

— — *Fagi, Panis decus;*

φησὶ Νίκανδρος ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν.

Ὅτι καὶ οὐδετέρως ἀμύγδαλα λέγεται. Δίφιλος·

Τραγάλια, μυρτίδες, πλακοῦς, ἀμύγδαλα.

XL. Ὅτι περὶ τῆς προφορᾶς τοῦ τόνου τῆς ἀμυγδάλης, Πάμφιλος μὲν ἀξιοῖ ἐπὶ τοῦ καρποῦ βαρύνειν, ὁμοίως τῷ ἀμυγδάλῳ· τὸ μέν τοι δένδρον θέλει περισπᾷν, ἀμυγδαλῆ καὶ ῥοδῆ. καὶ Ἀρχίλοχος·

Accentus nominis fructus & arboris.

Ῥοδῆς τε καλὸν ἄνθος.

Ἀρίσταρχος δὲ καὶ τὸν καρπὸν καὶ τὸ δένδρον ὁμοίως προφέρεται κατ' ὀξεῖαν τάσιν. Φιλόξενος δὲ ἀμφότερον περισπᾷ. Εὔπολις·

Ἀπολεῖς με, ναὶ μὰ τὴν ἀμυγδάλην. —

Ἀριστοφάνης·

— — — A. Ἄγε νῦν, τὰς ἀμυγδάλας λαβὼν ταςδὶ, κάταξον (B. τὴν κεφαλὴν σαυτοῦ·) λίθῳ.

ait Nicander, secundo Georgicorum.

Etiam neutro genere *amygdalum* dicitur. Diphilus:

Bellaria, myrti baccae, placentae, amygdala.

40. De pronunciatione & accentu vocis ἀμυγδάλη, Pamphilus censuit, ubi de *fructu* agitur, gravi accentu efferendam ultimam syllabam, pariter ut in τὸ ἀμύγδαλον: arborem vero circumflexâ ultimâ pronunciandam, ἀμυγδαλῆ, ut ῥοδῆ. Sic Archilochus:

Ῥοδῆς τε, i. e. *Rosae arboris venustum florem.*

Aristarchus vero & fructum & arborem pariter acuto accentu effert. Philoxenus autem utrumque circumflectit. Eupolis:

Perdis me profecto; amygdalam testor!

Aristophanes:

A. *Age nunc, has sume amygdalas,*
& percute (B. Tuum tibi caput!) lapide.

Φρύνιχος·

Ἀμυγδάλη τῆς βηχὸς ἀγαθὸν φάρμακον.

Ἄλλοι δὲ ἀμυγδαλὰς, ὡς καλάς. Τρύφων δὲ, ἐν Ἀττικῇ προσῳδίᾳ, ἀμυγδάλην μὲν b τὸν καρπὸν βαρέως, ὃν ἡμεῖς οὐδετέρως ἀμύγδαλον λέγομεν· ἀμυγδαλῆ δὲ, τὰ δένδρα· κτητικοῦ παρὰ τὸν καρπὸν ὄντος τοῦ χαρακτῆρος, καὶ διὰ τοῦτο περισπωμένως. Ὅτι Πάμφιλος ἐν Γλώσσαις μουκηρόβατον[1] φησὶ καλεῖσθαι τὸν καρυοκατάκτην ὑπὸ τῶν Λακώνων, ἀντὶ τοῦ ἀμυγδαλοκατάκτην· μουκήρους γὰρ Λάκωνες καλοῦσι τὰ ἀμύγδαλα.

Ὅτι Ποντικῶν[2] καλουμένων καρύων, ἃ λέπιμά τινες ὀνομάζουσι, μνημονεύει Νίκανδρος. Ἑρμώναξ δὲ, καὶ Τιμαχίδας, ἐν Γλώσσαις, Διὸς βάλανόν φησι[3] καλεῖσθαι τὸ Ποντικὸν κάρυον. XLI. Nux Pontica; Iuglans.

Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ταραντῖνος ζητεῖ· „ Πότερον προ-

1 μουκηροβάταν suspicor oportuisse. 2 Εὐβοϊκῶν corrigunt viri docti. 3 φασὶ malim.

Phrynichus,

Amygdala, bonum tussis remedium.

Alii vero ἀμυγδαλὰς dicunt, ut καλάς. Tryphon autem, in Attica Prosodia, ἀμυγδάλην ultima gravi fructum dicit, quem nos neutro genere *amygdalum*: ἀμυγδαλῆ vero, arborum nomen; formâ possessivâ, a fructus nomine ductâ, ob eamque caussam circumflexâ. Pamphilus, in Glossis, *mucerobaton* ait a Lacedaemoniis dici nucifrangibulum; quod idem valeat ac amygdalofrangibulum: *muceros* enim a Laconibus dici amygdalas.

41. *Ponticarum* nucum, quae vocantur, quas *lopima* adpellant nonnulli, meminit Nicander. Hermonax vero, & Timachidas, in Glossis, Διὸς βάλανον [id est, *Iovis glandem* vel *iuglandem*] vocari aiunt Ponticam nucem.

Heraclides vero Tarentinus quaerit: „ Utrum bellaria

Rectius ante coenam comeduntur nuces.

παρατίθεσθαι δεῖ τὰ τραγήματα, καθάπερ ἔν τισι τόποις τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα γίνεται, ἢ οὒ, ἀλλὰ μετὰ τὸ δεῖπνον. ἐὰν μὲν οὖν μετὰ τὸ δεῖπνον, συμβαίνει, πλείονος τροφῆς παρενδυομένης [1] ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ τοῖς ἐντέροις, τὰ ἐπεισφερόμενα κάρυα χάριν τῆς πρὸς τὸ πίνειν ὁρμῆς, ἐμπλεκόμενα τοῖς σιτίοις, ἐμπνευματώσεις καὶ φθορὰς τῆς τροφῆς παρασκευάζειν, διὰ τὸ παρακολουθοῦν αὐτοῖς ἐπιπολαστικὸν φύσει καὶ δυσκατέργαστον· ἐξ ὧν ἀπεψίαι γίνονται, καὶ κοιλίας καταφοραί." d

XLII. Variarum nucum vires.

„Τὰ δὲ ἀμύγδαλα, φησὶ Διοκλῆς, τρόφιμα μέν ἐστι καὶ εὐκοίλια· θερμαντικὰ δὲ, διὰ τὸ ἔχειν κεγχρῶδές τι. λυπεῖ δ' ἧττον τὰ χλωρὰ τῶν ξηρῶν, καὶ τὰ βεβρεγμένα τῶν ἀβρόχων, καὶ τὰ πεφρυγμένα τῶν ὠμῶν. Τὰ δὲ Ἡρακλεωτικὰ καλούμενα καὶ Διὸς βάλανοι, τρέφει μὲν οὐχ ὁμοίως

Heracleotica nux; Iuglans.

1 Pro παρενδ. est ἐκείνοις in cod. a. παρ' ἐκείνοις in b.

ante coenam adponere oporteat, ut fit in locis quibusdam Asiae & Graeciae; an contra, post coenam. Quod si quidem post coenam, cum iam copiosior cibus in ventrem & intestina subiit, quae post eduntur nuces excitandi bibendi adpetitus caussa, ingesto cibo permixtae, flatus gignunt & corruptionem ciborum, quoniam naturâ illae hanc habent qualitatem, ut in summo maneant & aegre concoquantur: unde cruditates exsistunt, & ventris intempestivae deiectiones. «

42. Diocles ait: » Amygdalae multum nutriunt, & ventriculo commodae sunt: calefaciunt autem & exsiccant, quia asperitatem aliquam habent, quae fauces adficit. Minus autem nocent recentes, quam siccae; aqua maceratae, quam aridae; tostae, quam crudae. *Heracleoticae* vero quae vocantur nuces, & *Iovis glandes*, [sive *Iuglandes*] nutriunt illae quidem non quantum

τοῖς ἀμυγδάλοις, ἔχει δέ τι κεγχρῶδες, καὶ ἐπιπολαστικόν· πλείω δὲ βρωθέντα βαρύνει τὴν κεφαλήν. ἧττον δὲ ἐνοχλεῖ καὶ τούτων τὰ χλωρὰ τῶν ξηρῶν. Τὰ δὲ Περσικὰ, κεφαλαλγικὰ[1] μέν ἐστιν οὐχ ἧττον τῶν Διὸς βαλάνων· τρέφει δὲ μᾶλλον, καὶ[2] φάρυγγα τραχύνει καὶ στόμα· ὀπτηθέντα δὲ ἀλυπότερα γίνεται· διαχωρεῖ δὲ μάλιστα τῶν καρύων, ἐσθιόμενα μετὰ μέλιτος. τὰ δὲ πλατέα φυσωδέστερά ἐστιν· ἀλυπότερα δὲ τὰ ἑφθὰ τῶν ὠμῶν καὶ πεφρυγμένων, τὰ δὲ πεφρυγμένα τῶν ὠμῶν." Φιλότιμος δὲ ἐν τοῖς Περὶ Τροφῆς φησί· „Τὸ πλατὺ, καὶ τὸ καλούμενον Σαρδιανὸν, δυσκατέργαστά ἐστιν ὠμὰ πάντα, καὶ δυσδιάλυτα, κατεχόμενα ὑπὸ τοῦ φλέγματος ἐν τῇ κοιλίᾳ, καὶ στρυφνότητα ἔχοντα. τὸ δὲ Ποντικὸν, λιπαρὸν καὶ δυσκατέργαστον. τὸ δὲ ἀμύγδαλον ἧττον

Nux Persica.

Nux lata.

Sardiana.

Pontica.

1 κεφαλαλγητικὰ edd. 2 Deest καὶ nostris msstis.

amygdalae, habent vero aliquid asperitatis quod fauces adficit, & innatant ventriculo; maiori autem copia comestae, caput etiam gravant: minus vero hae quoque, nocent, cum recentes sunt, quam cum siccae. *Persicae* nuces non minus dolorem adferunt capiti quam iuglandes: nutriunt autem magis, & os atque fauces exasperant; assae vero minus laedunt; & ex omnibus nucibus, si edantur cum melle, egeruntur facillime. *Latae* nuces magis flatulentae sunt: minus vero incommodant coctae, quam crudae aut tostae; & tostae, minus quam crudae." Philotimus, in libris de Nutrimento, scribit: »Lata nux, & quae *Sardiana* vocatur, concoctu difficiles sunt crudae omnes, & aegre digeruntur; quoniam a pituita in ventriculo detinentur, & aliquam adstringendi facultatem habent. *Pontica* nux, pinguis est, concoctuque difficilis. Amygdala vero facilius concoquitur: quare

καὶ Σαρδιανὰς βαλάνους καλεῖ, εἶναι λέγων αὐτὰς καὶ πολυτρόφους, καὶ εὐχύλους, δυσοικονομήτους δὲ διὰ τὸ ἐπιμένειν τῷ στομάχῳ· τὰς δὲ Φρυγείσας, d ἀτροφωτέρας μὲν γίνεσθαι, εὐοικονομήτους δέ· τὰς δὲ ἑψομένας ἐμπνευματοῦν μὲν ἧττον, τρέφειν δὲ τούτων μᾶλλον.

— — Λόπιμον κάρυόν τε
Εὐβοέες, βάλανον δὲ μετεξέτεροι καλέσαντο·

Νίκανδρός φησιν ὁ Κολοφώνιος ἐν Γεωργικοῖς. Ἀγέλοχος δὲ ἄμωτα καλεῖ τὰ καστάνεια. „Ὅπου δὲ γίνεται τὰ κάρυα τὰ Σινωπικὰ, ταῦτα δένδρα ἐκάλουν ἄμωτα.“

XLIV. ΕΡΕΒΙΝΘΟΙ. Κρώβυλος· e

Cicera.

— — — Χλωρὸν ἐρέβινθόν τινα
ἐκοττάβιζον κενὸν ὅλως. τραγήματα
δ᾽ ἔστιν πιθήκου τοῦτο δήπου δυστυχοῦς.

neas etiam, *Sardianas glandes* vocat: esse eas, dicens, & multi nutrimenti & boni succi, sed difficilioris digestionis, quod diu in ventriculo maneant: tostas vero, minus quidem nutrire, sed facilius digeri: elixas, minus esse flatulentas, & nutrire uberius.

[Castaneam] lopimon ac nucem
Euboici, alii glandem vocabant:

ait Nicander Colophonius in Georgicis. Agelochus *amota* vocat castaneas. » Ubi nascuntur Sinopicae nuces, arbores illas *amota* vocabant. «

44. CICERA. Crobylus:

— — Viride cicer quoddam
veluti cottabo ludentes in altum proiiciebant, inane prorsus. Bellaria
sunt haec simiae scilicet miserae.

Ὅμηρος·

Θρώσκουσιν κύαμοι μελανόχροες ἢ ἐρέβινθοι.

Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος, ἐν Παρῳδαῖς·

Παρ' πυρὶ χρὴ τοιαῦτα λέγειν, χειμῶνος ἐν ὥρῃ,
ἐν κλίνῃ μαλακῇ κατακείμενον, ἔμπλεον ὄντα,
πίνοντα γλυκὺν οἶνον, ὑποτρώγοντ' ἐρεβίνθους·
Τίς, πόθεν εἶς ἀνδρῶν, πόσα τοι ἔτη ἐστί; Φέριστε·
πηλίκος ἦσθ' ὅθ' ὁ Μῆδος ἀφίκετο; — — .

f Σαπφώ·

Χρύσειοι ἐρέβινθοι ἐπ' αἰόνων ἐφύοντο.

Θεόφραστος δ', ἐν Φυτικοῖς, τῶν ἐρεβίνθων τινὰς καλεῖ κρείους.[1] καὶ Σώφιλος· „Ὁ πατὴρ ὁ ταύτης πολὺ μέγιστός ἐστι κρεῖος ἐρέβινθος.“ Φαινίας δ', ἐν τοῖς Περὶ Φυτῶν, φησί· „Τραγήματος ἔχει χώραν, ἁπαλὰ μὲν, ὦχρος, κύαμος, ἐρέβινθος· ξηρὰ δὲ, ἑφθὰ καὶ φρυκτὰ σχεδὸν τὰ πλεῖστα.“

1 κριοὺς scribitur apud Theophr.

Homerus:

Saliunt fabae nigrae, aut cicera.

Xenophanes Colophonius, in Parodiis:

Ad ignem talia dicere oportet, hiberno tempore,
in lecto molli cubantem, cibo saturum,
bibentem dulce vinum, mandentem cicera:
Quis, cuias es hominum? quot natus annos? optime!
quantus eras, cum huc Medus advenit?

Sappho:

Aurea cicera in litoribus nascebantur.

Theophrastus vero, in libris De Plantis, cicerum genus aliquod κρείους vocat, [sive *giganteum*, sive *arietinum*.] Et Sophilus: *Pater huius puellae longe maximus est, cicer giganteum.* Phaenias vero, in libro De Plantis, ait: « Bellariorum locum tenent, ervilia, faba, cicer, cum adhuc tenera sunt: cum arida, elixa aut tosta fere plerumque adponuntur. «

Ἄλεξις·

Ἔστιν ἀνήρ μοι πτωχὸς, κἀγὼ 1
γραῦς, καὶ θυγατὴρ, καὶ παῖς υἱὸς,
χ' ἥδ' ἡ χρηστή· πένθ' οἱ πάντες.
Τούτων οἱ τρεῖς μὲν δειπνοῦσιν, [1]
δύο δ' αὐτοῖς συγκοινωνοῦμεν
μάζης μικρᾶς. Φθόγγους δ' ἀλύρους
θρηνοῦμεν, ἐπὰν μηδὲν ἔχωμεν·
χρῶμα δ' ἀσίτων ἡμῶν ὄντων
γίνεται ὠχρόν. τὰ μέρη δ' ἡμῶν,
χ' ἡ σύνταξις τοῦ βίου ἐστὶν,
κύαμος, θέρμος, λάχανον, γογγυλὶς,
ὦχρος, λάθυρος, φηγὸς, βολβὸς,
τέττιξ, ἐρέβινθος, ἀχρὰς,
τό τε θειοφανὲς μητρῷον ἐμοὶ
μελέδημ', ἰσχὰς,

1 Vulgo οἱ τρεῖς δειπνοῦμεν.

Alexis:

Est mihi vir inops.; ego pauper anus:
est nata mihi, natusque simul,
& bona virgo haec: sic quinque sumus.
De quinque his, tres modo coenant;
qui participes nos exiguae
faciunt mazae. Si nihil adsit,
prodit nostro miser ore sonus,
vultusque fames tetra impastos
pallore notat. Partes hae sunt,
victus nostri totus hic ordo:
cicer, aesculeis glans de ramis,
faba, bulbus, olus, rapa, cicadae,
pisa, lupinum, sylvestre pirum,
dataque a Divis mihi maternum
carica votum,

Φρυγίας εὕρεμα συκῆς.

b Φερεκράτης·

Τακεροὺς ποιήσεις τοὺς ἐρεβίνθους εὐθέως.

πάλιν·

Τρώγων ἐρεβίνθους ἀπεπνίγη πεφρυγμένους.

Δίφιλος δὲ φησίν· „Οἱ ἐρέβινθοι δύσπεπτοι, σμηκτικοὶ, οὐρητικοὶ, πνευματικοί.“ Κατὰ δὲ Διοκλέα, ζυμωτικοὶ τῆς σαρκός· κρείττους δ' οἱ λευκοὶ τῶν μελάνων, καὶ [1] πυξοειδεῖς· καὶ οἱ Μιλήσιοι τῶν λεγομένων κρείων, οἵ τε χλωροὶ τῶν ξηρῶν, καὶ οἱ ἀποβεβρεγμένοι τῶν ἀβρόχων. Ὅτι Ποσειδῶνος εὕρεμα, οἱ ἐρέβινθοι.

c ΘΕΡΜΟΙ. Ἄλεξις· — XLV. Lupini.

Μετὰ τῶν κακῶν
ὥραισι μὴ ἵκοιθ' [2] ὁ τοὺς θέρμους φαγὼν,
ἐν τῷ προθύρῳ τὰ λέμμαθ' ὅτιὴ κατέλιπεν,

1 καὶ οἱ malebam. 2 Vulgo Μὰ ὥρμασι μετὰ τῶν κακῶν ἵκοιθ'. Forſan vero prorſus abundant tria verba μετὰ τῶν κακῶν.

Phrygiae ficus dulce repertum.

Pherecrates:

Tener reddideris hoc cicer protinus.

Rurſus idem:

Toſtum manducans cicer, ſuffocatus eſt.

Diphilus vero ait: » Cicer concoctu difficile, abſtergens, urinam ciens, flatulentum. « Diocles dicit, veluti fermento inflare corpus; praeſtare vero album nigro, itemque buxeum: & Mileſium praeſtare ei quod κρεῖον vocatur; & recens, arido; & madefactum, ſicco. Neptunus inventor perhibetur ciceris.

45. Lupini. Alexis:

In malam rem abeat, qui lupinos hic comedit,
& ſiliquas reliquit in veſtibulo;

ἀλλ' οὐκ ἀπεπνίγη καταφαγών. μάλιστα δὲ
Κλεαίνετος μὲν οὐκ ἐδήδοκ' οἶδ' ὅτι
ὁ τραγικὸς αὐτούς· οὐδενὸς γὰρ πώποτε
ἀπέβαλλεν ὀσπρίου λέπος Κλεαίνετος·[1]
οὕτως ἐκεῖνός ἐστιν εὐχερὴς ἀνήρ.

Λυκόφρων δ' ὁ Χαλκιδεὺς, ἐν σατυρικῷ δράματι, ὃ ἐπὶ καταμωκήσει ἔγραφεν εἰς Μενέδημον τὸν φιλό- d σοφον, ἀφ' οὗ ἡ τῶν Ἐρετρικῶν ὠνομάσθη αἵρεσις, διασκώπτων τῶν φιλοσόφων τὰ δεῖπνα, φησί·

Καὶ δημόκοινος[2] ἐπεχόρευσε δαψιλὴς
θέρμος, πενήτων καὶ τρικλίνων[3] συμπότης.

Δίφιλος·

Οὐκ ἔστιν οὐδὲν τεχνίον ἐξωλέστερον
τοῦ πορνοβοσκοῦ· — — —
κατὰ τὴν ὁδὸν πωλεῖν περιπατῶν βούλομαι

1 Deeſt vulgo h. l. vox Κλεαίνετος. Eodem vſ. rectius forſan fuerit ἀπέβαλεν. 2 δημόκριτος h. l. edd. & mssti; alibi vero δημόνικος. 3 Infra τρικλίνου ſcribitur.

nec, ut comedit, ſuffocatus eſt. Illud quidem
certo ſcio, Cleaenetum non comediſſe eos,
poëtam tragicum: nullius enim umquam
leguminis abiecit ſiliquam Cleaenetus:
ita eſt facilis homo ac tractabilis.

Lycophron Chalcidenſis in ſatyrica fabula, quam irridendi cauſſa ſcripſit in Menedemum philoſophum, a quo Eretriacorum ſecta nomen ſortita eſt, iocoſe illudens philoſophorum coenis, ait:

Et plebeius in menſa ſaltavit copioſus
lupinus, pauperum tricliniorumque conviva.

Diphilus:

Non eſt ars ulla perniciosior,
quam lenonis. — — —
Per vias obambulans vendere malim

ῥόδα, ῥαφανίδας, θερμοκυάμους, στέμφυλα,
e ἄλλως ἅπαντα μᾶλλον, ἢ ταύτας τρέφειν.

Καὶ σημείωσαι, φησὶ, τὸ θερμοκυάμους, ἐπεὶ καὶ νῦν οὕτω λέγεται. Πολέμων δέ φησι, τοὺς Λακεδαιμονίους τοὺς θέρμους λυσιλαΐδας καλεῖν. Θεόφραστος δὲ ἱστορεῖ ἐν Αἰτίοις φυτικοῖς, ὅτι θέρμος καὶ ὄροβος καὶ ἐρέβινθος μόνα οὐ ζωοῦται τῶν χεδροπῶν, διὰ τὴν δριμύτητα καὶ πικρότητα. ὁ δ' ἐρέβινθος, φησὶ, μέλας[1] γίνεται διαφθειρόμενος. γίνεσθαι δὲ, λέγει, κάμπας ἐν τοῖς ἐρεβίνθοις, ὁ αὐτὸς ἐν τῷ τετάρ-
f τῳ τῆς αὐτῆς πραγματείας. Δίφιλος δὲ ὁ Σίφνιος, τοὺς θέρμους, φησὶν, εἶναι σμηκτικοὺς καὶ πολυτρόφους, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπιπλεῖον ἀπεγλυκασμένους. διὸ καὶ Ζήνων, ὁ Κιττιεὺς, σκληρὸς ὢν καὶ πάνυ θυμικὸς[2] πρὸς τοὺς γνωρίμους, ἐπὶ πλεῖον τοῦ οἴνου σπάσας, ἡδὺς ἐγίνετο καὶ μείλιχος· πρὸς τοὺς πυν-

1 μέγας edd. vett. & mssti. 2 θυμοτικὸς & θυμωτικὸς edd.

rosas, radiculas, lupinos, fraces;
quidvis denique facere, quam has alere.

Ubi obſervabis, (inquit Athenaeus) quod *lupinos* θερμοκυάμους nominat, quo vocabulo etiam nunc utimur. Polemon vero dicit, apud Lacedaemonios lupinos *lysilaïdas* vocari. Theophraſtus vero, in libris De Cauſſis Plantarum, docet, lupinum, ervum & cicer, ſola e leguminibus animal non parere, ob acrimoniam & amarorem. »Cicer vero, inquit, nigreſcit, cum corrumpitur.« Naſci vero erucas in cicere, ait idem in quarto [tertio] eiuſdem operis libro. Diphilus autem Siphnius, lupinos, ait, abſtergere & multum alere, praeſertim ſi aqua diutius macerati dulces facti ſint. Quapropter Zeno Cittieus, cum durus eſſet in diſcipulos & iracundus, hauſto vero copioſius vino ſuavis fie-

θαυμαζομένους οὖν τοῦ τρόπου τὴν διαφορὰν, ἔλεγε, τὸ αὐτὸ τοῖς θέρμοις πάσχειν· καὶ γὰρ ἐκείνους πρὶν διαβραχῆναι πικροτάτους εἶναι, ποτισθέντας δὲ γλυκεῖς καὶ προσηνεστάτους. a

XLVI. Phaseoli. ΦΑΣΗΛΟΙ. „Λακεδαιμόνιοι ἐν τοῖς δείπνοις τοῖς καλουμένοις κοπίσι, διδόασι τραγήματα, σῦκα τὰ ξηρὰ, καὶ κυάμους καὶ φασήλους χλωρούς·" ἱστορεῖ Πολέμων. Ἐπίχαρμος·

— Φασήλους[1] φῶγε θᾶσσον, αἴ χ' ὁ Διώνυσος φιλῇ.

Δημήτριος·

Ἢ σῦκον, ἢ φάσηλον, ἤ τοιοῦτό τι.

XLVII. Olivae. ΕΛΑΑΙ. Εὔπολις· „Σηπίαι, δρυπεπεῖς[2] τ' ἐλάαι." Ταύτας Ῥωμαῖοι δρύππας λέγουσι. Δίφιλος δέ φησιν, ὁ Σίφνιος, τὰς ἐλάας ὀλιγοτρόφους εἶναι, καὶ b κεφαλαλγεῖς· τὰς δὲ μελαίνας καὶ κακοστομαχωτέρας, καὶ βαρύνειν τὴν κεφαλήν· τὰς δὲ κολυμβά-

1 Καὶ Φασήλους legit Toup. 2 δρυπετεῖς edd.

ret & blandus; interrogatus quidnam fic ingenium mutaret, *idem accidere fibi*, refpondit, *quod lupinis: nam & illos, priusquam humectarentur, amariffimos effe; adpotos vero, dulciffimos & mitiffimos.*

46. Phaseoli. Narrat Polemon, Lacedaemonios in fuis illis coenis, quas *copidas* vocant, pro bellariis dediffe ficus ficcas, & lupinos phafeolofque recentes. Epicharmus:

Phafeolos ocyus torre, fi Baccho grati fint.

Demetrius:

Aut ficum, aut phafeolum, aut tale aliquid.

47. Olivae. Eupolis: „Sepiae, & olivae δρυπεπεῖς, (quae in ipfa arbore maturuerunt.)" Has Romani *druppas* vocant. Diphilus Siphnius ait, olivas parum alere, & capiti dolorem invehere: nigras vero & ventriculo parum commodas effe, & caput gravare; quas vero

δας καλουμένας εὐστομαχωτέρας εἶναι, καὶ κοιλίας στατικάς· τὰς δὲ θλαστὰς μελαίνας, εὐστομαχωτέρας εἶναι. Μνημονεύει τῶν θλαστῶν ἐλαιῶν Ἀριστοφάνης [ἐν Νήσοις·]

Θλαστὰς ποιεῖν ἐλαίας. [1] —

πάλιν·

Οὐ ταυτόν ἐστιν, ἁλμάδες καὶ στέμφυλα.

καὶ μετ' ὀλίγα·

c Θλαστὰς γὰρ εἶναι κρεῖσσόν ἐστιν ἁλμάδος. [2]

Ἀρχέστρατος, ἐν τῇ Γαστρονομίᾳ·

Ῥυσσαὶ [3] καὶ δρυπεπεῖς παρακείσθωσάν σοι ἐλαῖαι.

Ὥστε Μαραθῶνος τὸ λοιπὸν ἐπ' ἀγαθῷ μεμνημένοι,
πάντες αἰεὶ [4] ἐμβάλλουσι μάραθον ἐς τὰς ἁλμάδας·

φησὶν Ἕρμιππος. Φιλήμων φησίν· „Πιτυρίδες καλοῦνται αἱ φαῦλαι [5] ἐλάαι· στεμφυλίδες δὲ, αἱ

1 Rectius ἐλάας Brunck. 2 ἁλμάδας corrigunt viri docti. 3 ῥυσαὶ mss. nostri. 4 ἀεὶ edd. Deest vox nostris msstis. 5 Forf. φαυλίαι. Vetus interpres θλασταὶ legebat.

colymbadas vocamus, [id est, *muriae innantes*] magis convenire ventriculo, & alvum sistere; itemque, *contusas* nigras, stomacho utiliores esse. Meminit vero contusarum Aristophanes, [in Insulis:] *Tusas parare olivas.* Rursusque:

Non sunt eadem, conditae muria olivae, & tusae.

Et paulo post:

Tusas esse praestat, quam conditas muriâ.

Archestratus, in Gastronomia:

Rugosaeque & druppae tibi adponantur olivae.

Itaque ex eo tempore in Marathonis gratam memoriam,
omnes semper marathum [i. e. *foeniculum*] *addunt olivis muria conditis:*

ait Hermippus. Philemon scribit: » *Pityrides* vocantur viliores olivae: *stemphylides* vero, nigrae.« Calli-

μέλαιναι." Καλλίμαχος δὲ, ἐν τῇ Ἑκάλῃ, γένη ἐλαιῶν καταλέγει·

Γεργέριμον,[1] πίτυρίν τε,[2] καὶ ἣν ἀπεθήκατο λευκὴν
εἰν ἁλὶ νήχεσθαι φθινοπωρίδα. — —

Ἔλεγον δὲ τὰς δρυπεπεῖς ἐλάας καὶ ἰσχάδας καὶ d
γεργερίμους, ὥς φησι Δίδυμος. καὶ χωρὶς δὲ τοῦ φάσκειν ἐλάας, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἐλέγοντο μόνον δρυπεπεῖς. Τηλεκλείδης·

— Ξυγγενέσθαι διὰ χρόνου λιπαρεῖτό με[3]
δρυπεπέσι μάζαις, καὶ διασκανδικίσαι.

Ἀθηναῖοι δὲ τὰς τετριμμένας ἐλαίας στέμφυλα ἐκάλουν· βρύτεα[4] δὲ τὰ ὑφ' ἡμῶν στέμφυλα, τὰ ἐκπιέσματα τῆς σταφυλῆς. παρὰ δὲ τοὺς βότρυς γέγονεν ἡ φωνή.

XLVIII. ΡΑΦΑΝΙΔΕΣ. Οὕτως[5] κέκληνται διὰ τὸ ῥᾳδίως

1 Γεργέριμόν τε msti nostri. 2 Finitur hic vulgo istud fragm. & desunt reliqua verba. 3 λιπαρεῖτέ με corrigit Toup. 4 βρύτια apud Suid. & alios. 5 Αὗται κεκλ. mss. nostri.

machus vero, in Hecale, olivarum genera recenset:

Gergerimon, & furfuraceam, & quam seposuit albam,
muriae quae innataret, autumnalem.

Vocabant autem olivas in arbore maturas, & *ischadas* & *gergerimos*; ut ait Didymus. Eaedemque etiam, non adiecto nomine *olivarum*, nude per se δρυπεπεῖς [*in arbore maturae, druppae*] dicebantur. Teleclides:

Oravit me, ut post longum tempus vescerer cum ipso
bene coctis mazis, (δρυπεπέσι μάζαις) & confabularer.

Athenienses tritas olivas (sive fraces) στέμφυλα vocabant: quae autem nos στέμφυλα, nempe uvarum expressarum retrimenta, illi βρύτεα dicebant: quae vox a βότρυς (*uva*) derivatur.

48. Raphanides, sive Radiculae. Graecum nomen hae sortitae sunt eo, quod facile prodeant e terra. (διὰ

e φαίνεσθαι. καὶ ἐκτεταμένως δὲ, καὶ κατὰ συστολὴν λέγεται παρὰ Ἀττικοῖς. Κρατῖνος· Radiculae.

Ταῖς ῥαφανῖσι δοκεῖ, ταῖς δ' ἄλλοις οὐ λαχάνοις.

Εὔπολις·

Ῥαφανίδες ἄπλυτοι, σηπίαι. — —

ὅτι δὲ τὸ ἄπλυτοι [1] ἐπὶ τῶν ῥαφανίδων ἀκούειν δεῖ, οὐκ ἐπὶ τῶν σηπιῶν, δηλοῖ Ἀντιφάνης, γράφων·

Νήττας, σχαδόνας, κάρυ' ἐντραγεῖν, [2] ὠὰ, ἐγκρίδας,
ῥαφανίδας ἀπλύτους, γογγυλίδας, χόνδρον, μέλι.

Ἰδίως δ' οὕτως ἐκαλοῦντο ἄπλυτοι ῥαφανίδες, ἃς καὶ
f Θασίας [3] ὠνόμαζον. Φερεκράτης· „Ῥαφανίς τ' ἄπλυτος ὑπάρχει, καὶ θερμὰ λουτρὰ, καὶ ταρίχη πνικτὰ, καὶ κάρυα." Ὑποκοριστικῶς δ' εἴρηκεν Πλάτων ἐν Ὑπερβόλῳ· „Φύλλιον, ἢ ῥαφανίδιον." Θεόφραστος δὲ, ἐν τοῖς Περὶ Φυτῶν, γένη ῥαφανίδων φησὶν εἶναι

1 Vulgo τὸ ἄπλυτον. 2 ἐντρώγειν vulgo. 3 Θαλασσίας apud Hesych.

τὸ ῥᾳδίως φαίνεσθαι.) Attici perinde penultimam producunt, & corripiunt. Cratinus:

Raphanidi similis est, non caeteris oleribus.

Eupolis:

Raphanides illotae, sepiae.

Quibus in verbis, quod ait *illotae*, de radiculis esse intelligendum, non de sepiis, declarat Antiphanes, sic scribens:

Anates, sylvestres favos, nuces comedere, ova, placentas,
radiculas illotas, rapa, alicam, mel.

Sigillatim vero hoc nomine, *radiculae illotae*, vocabantur illae, quas Thasias [*sive*, marinas] adpellant. Pherecrates: *Adest illota raphanis; adsunt balnea calida; salsamenta sub testu cocta, & nuces.* Diminutive dixit Plato, in Hyperbolo: *Foliolum, aut raphanidium.* Theophrastus vero, in libris De Plantis, genera raphanidum sive radicularum

πέντε, Κορινθίαν, Λειοθασίαν,[1] Κλεωναίαν; Ἀμωρέαν, Βοιωτίαν. καλεῖσθαι δὲ ὑπό τινων τὴν Λειοθασίαν Θρακίαν. γλυκυτάτην δὲ εἶναι τὴν Βοιωτίαν, καὶ τῷ σχήματι στρογγύλην. „Ἁπλῶς δέ φησιν, ὧν ἐστι λεῖα τὰ φύλλα, γλυκύταται εἰσί.“ Καλλίας δὲ ἐπὶ a
τῆς ῥαφανίδος εἴρηκε τὴν ῥάφανον. περὶ γοῦν τῆς ἀρχαιότητος τῆς κωμῳδίας διεξιὼν, φησίν· „Ἔτνος, πύαρ;[2] γογγυλίδες, ῥάφανοι, δρυπεπεῖς, ἐλατῆρες.“ Ὅτι δ' οὕτω τὰς ῥαφανίδας εἴρηκε, δῆλον Ἀριστοφάνης ποιεῖ, περὶ τῆς τοιαύτης ἀρχαιότητος ἐν Δαναΐσι γράφων καὶ αὐτὸς, καὶ λέγων·

Ὁ χορὸς δ' ὠρχεῖτ' ἂν ἐναψάμενος
δάπιδας καὶ στρωματόδεσμα·
διαμασχαλίσας αὑτὸν[3] σχελίσι,
καὶ φύσκαις, καὶ ῥαφανῖσιν.

Εὐτελὲς δὲ σφόδρα ἔδεσμα ἡ ῥαφανίς. Ἄμφις· b

1 Λειοθαλασσίαν vulgo apud Theophr. 2 πῦρ edd. & mss. 3 αὐτὸν edd.

ait esse quinque; Corinthiam, Leiothasiam, [*sive*, Leiothalassiam,] Cleonaeam, Amoream, Boeoticam: vocari autem Leiothasiam a nonnullis Thracicam. Dulcissimam autem esse Boeoticam, & figura rotundam. » In universum vero, quarum folia, inquit, sunt rotunda, dulcissimae sunt. « Callias vero, de raphanide sive radicula loquens, *raphanum* dixit. Nam ubi de antiquitate comoediae exposuit, dicit: *E faba fresa puls, colostrum, rapa, raphani, druppae, latae placentae.* Sic dixisse autem eum *radiculas*, manifestum facit Aristophanes, qui, de simili antiquo more verba faciens in Danaïdibus, ait:

Chorus saltabat, indutus tapetibus & stragulis,
sub alis gestans longa carnium frusta, hillas, radiculas.

Est autem vilis admodum cibus radicula. Amphis:

῞Οστις, ἀγοράζειν ὄψον
ἐξὸν [γ',] [1] Ἄπολλον, ἰχθύων ἀληθινῶν,
ῥαφανίδας ἐπιθυμεῖ πρίασθαι, μαίνεται.

ΚΩΝΟΙ. Μνησίθεος ὁ Ἀθηναῖος ἰατρὸς, ἐν τῷ Περὶ Ἐδεστῶν, ὀστρακίδας καλεῖ τῶν κώνων τοὺς πυρῆνας, ἔτι δὲ κώνους. Διοκλῆς δ' ὁ Καρύστιος, πιτύϊνα κάρυα. ὁ δὲ Μύνδιος Ἀλέξανδρος, πιτυΐνους κώνους. Θεόφραστος δὲ τὸ μὲν δένδρον πεύκην ὀνομάζει, τὸν δὲ καρπὸν, κῶνον. Ἱπποκράτης δὲ, ἐν τῷ Περὶ Πτισάνης, ὃ ἐκ τοῦ ἡμίσους μὲν νοθεύεται, ὑπ' ἐνίων δὲ καὶ ὅλον, κοκκάλους· οἱ πολλοὶ δὲ, πυρῆνας· ὡς καὶ Ἡρόδοτος, ὅταν περὶ τοῦ Ποντικοῦ καρύου λέγῃ. Φησὶ γάρ· „πυρῆνα δ' ἔχει τοῦτο ἐπὰν γένηται πέπον." [2] Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιος φησίν· „Οἱ στρόβιλοι πολύτροφοι μέν εἰσι, λεαντικοὶ δὲ ἀρτηρίας, καὶ θώρακος καθαρτικοὶ, διὰ τὸ ἔχειν παρ- XLIX. Nuces pineae.

1 γ' ex coni. inserui. 2 Defectus locus, & male distincta verba.

— — *Quisquis, pro obsonio mercari*
cum liceat, o sancte Apollo, veros pisces,
radiculas cupit emere, male sanus est.

49. NUCES PINEAE. Mnesitheus Atheniensis, medicus, in libro de Comestibilibus, *ostracidas* (quasi *testulas*) vocat strobilorum nucleos; atque etiam *conos*. Diocles Carystius, *pineas nuces*: Alexander Myndius, *pineos conos*. Theophrastus arborem, *pinum* vocat; fructum vero, *conum*. Hippocrates, in libro DE Ptisana, (qui quidem dimidia ex parte pro spurio habetur, a nonnullis etiam totus:) *coccalos* vocat: plerique vero *nucleos*; quemadmodum & Herodotus, ubi de Pontica nuce loquitur. Dicit enim: »Nucleum illa arbor habet; qui ubi maturus est, &c.« Diphilus vero Siphnius ait: »Strobili multum nutriunt; leniunt arteriam; purgant pectus, quo-

ἐμπεπλεγμένον τὸ ῥητινῶδες.“ Μνησίθεος δὲ φησι, πιαίνειν αὐτοὺς τὸ σῶμα, καὶ πρὸς εὐπεψίαν ἀλύπους εἶναι· ὑπάρχειν δὲ καὶ οὐρητικοὺς, καὶ οὐκ ἐφεκτικοὺς κοιλίας.

L. Ova. ΩΑ. Ἀναξαγόρας, ἐν τοῖς Φυσικοῖς, τὸ καλούμενον φησὶν ὀρνίθος γάλα, τὸ ἐν τοῖς ᾠοῖς εἶναι λευκόν. Ἀριστοφάνης· „Τίκτει πρῶτον ὑπηνέμιον ᾠὸν νύξ.“ Σαπφὼ δ' αὐτὸ τρισυλλάβως καλεῖ· „Φασὶ δή ποτε Λήδαν ὤϊον εὑρεῖν.“ καὶ πάλιν· „ὠΐου πολὺ λευκότερον.“ Ὤεα δ' ἔφη Ἐπίχαρμος·

ὤεα χανὸς καὶ ἀλεκτορίδων πετεινῶν.

Σιμωνίδης, ἐν δευτέρῳ Ἰάμβων·

οἷόν τε χηνὸς ὤεον Μαιανδρίου.

Διὰ τεσσάρων δὲ αὐτὰ προενήνεκται Ἀναξανδρίδης, ᾠάρια εἰπών. καὶ Ἔφιππος·

Σταμνάριά τ' οἴνου μικρὰ τοῦ Φοινικικοῦ,

niam resinosum quiddam intermixtum habent. « Mnesitheus vero dicit, pinguefacere eos corpus, ciborum concoctionem minime impedire, urinam ciere, nec morari alvum.

50. Ova. Anaxagoras, in libris de Natura Rerum, quod *gallinae lac* vocatur, ait esse album in ovis. Aristophanes: *Parit primum subventaneum ovum nox.* Sappho tribus syllabis enunciat vocem: *Aiunt Ledam olim ovum* (ὤϊον) *reperisse.* Rursusque: *Ovo* (ὠΐου) *multo candidius.* Epicharmus vero ὤεα dicit:

Ova (ὤεα) *anserum volucriumque gallinarum.*

Et Simonides, secundo libro Iamborum:

Velut anseris ovum (ὤεον) *Maeandrii.*

Quatuor syllabis extulit Anaxandrides, ᾠάρια dicens. Et Ephippus:

Doliolaque vini exigua palmei,

ὠάρια, τοιαῦθ' ἕτερα πολλὰ παίγνια. Ἄλεξις δὲ, ἡμίτομά που ὠῶν λέγει. Ὠὰ δὲ οὐ μόνον ἀνεμιαῖα ἐκάλουν, ἀλλὰ καὶ ὑπηνέμια. „Ἐκάλουν δὲ καὶ τὰ νῦν τῶν οἰκιῶν παρ' ἡμῖν καλούμενα ὑπερῷα, ὠά·" Φησὶ[1] Κλέαρχος ἐν Ἐρωτικοῖς· τὴν Ἑλένην, Φάσκων, ἐν τοιούτοις οἰκήμασι τρεφομένην, δόξαν ἀπενέγκασθαι παρὰ πολλοῖς, ὡς ἐξ ὠοῦ εἴη γεγεννημένη. Οὐκ εὖ δὲ Νεοκλῆς ὁ Κροτωνιάτης ἔφη, ἀπὸ τῆς σελήνης πεσεῖν τὸ ὠὸν, ἐξ οὗ τὴν Ἑλένην γεννηθῆναι· τὰς γὰρ σεληνίτιδας γυναῖκας ὠοτοκεῖν, καὶ τοὺς ἐκεῖ γεννωμένους πεντεκαιδεκαπλασίονας ἡμῶν εἶναι· ὡς Ἡρόδωρος ὁ Ἡρακλεώτης ἱστορεῖ. Ἴβυκος δὲ, ἐν πέμπτῳ Μελῶν, περὶ Μολιονιδῶν φησί·

Τούς τε λευκίππους κούρους τέκνα Μολιόνας
κτάνον,[2] ἅλικας, ἰσοκεφάλους, ἑνιγύους
ἀμφοτέρους γεγαῶτας ἐν ὠέῳ ἀργυρέῳ.

1 ὅς φησι ed. Casaub. 2 κτανόντα edd.

ovula, (*ὠάρια*) *aliaque id genus ludicra.* Alexis vero alicubi *dimidiatas* dixit *ovorum partes*. Subventanea vero ova, & *ἀνεμιαῖα* dicebant, & *ὑπηνέμια*. *Ova* vero etiam vocabant olim, quae nunc *ὑπερῷα*, superiora aedium tabulata, dicimus, ut Clearchus docet in Amatoriis: ubi ait, Helenam, quoniam in eiusmodi conclavi educata est, vulgo creditam esse *ex ovo fuisse natam*. Imperite vero Neocles Crotoniates dicit, *e luna* (*ἀπὸ τῆς σελήνης*) decidisse ovum, e quo nata Helena sit; lunares enim foeminas ova parere, &, qui ibi generentur, quindecuplo maiores esse nobis: ut narrat Herodorus Heracleotes. Ibycus vero, quinto libro Carminum, de Molionidis ait:

Albis equis vectos iuvenes, filios Moliones,
occidi, aequales annis, pari capite, iunctis membris,
utrumque in ovo argenteo natum.

Ἔφιππος·

Ἴτρια, τραγήματα, πυραμοῦς, ἄμης,
ὠῶν ἑκατόμβη. πάντα ταῦτ' ἐχναύομεν.

Ὠῶν δὲ ῥοφητῶν μνημονεύει Νικόμαχος·

Οὐσίδιον γάρ[1] καταλιπόντος μοι τοῦ πατρὸς,
οὕτω συνεστρογγύλικα κἀξεκόκκισα
ἐν μησὶν ὀλίγοις, ὥσπερ ὠόν τις ῥοφῶν.

Χηνείων δ' ὠῶν, Ἔριφος·

Ὠὰ λευκά γε
καὶ μεγάλα· χήνει' ἐστὶν, ὥς γέ μοι δοκεῖ.

Οὗτος δέ φησι, ταῦτα τὴν Λήδαν τεκεῖν. Ἐπαίνετος δὲ, καὶ Ἡρακλείδης ὁ Συρακούσιος ἐν Ὀψαρτυτικῷ, τῶν ὠῶν φησι[2] πρωτεύειν τὰ τῶν ταῶν· μεθ' ἃ εἶναι τὰ χηναλωπέκεια· τρίτα καταλέγει τὰ ὀρνίθεια.

1 Οὐσίδιον γὰρ mss. Οὐσίδιον ἄρ adnotavit Brunck. Equidem deletam malebam voculam μοι. 2 φασὶ legit Brunck, & dein καταλέγοντες.

Ephippus:

Itria, bellaria, pyramus, ames, [varia placentarum genera:]
ovorum hecatombe: omnia haec voravimus.

Ovorum vero *sorbilium* meminit Nicomachus:

Rei paululum mihi cum reliquisset pater,
sic corrasi & effudi paucis mensibus,
ut si quis ovum sorbeat.

Anserinorum ovorum mentionem facit Eriphus:

Ova sane candida
& magna; sunt (mihi ut videtur) anseris.

Idem vero ait, ova eiusmodi Ledam peperisse. Epaenetus autem, & Heraclides Syracusius in Opsartytico, pavonum ova omnibus aliis praestare dicunt; dein vulpanserum; tertio loco gallinacea ova ponunt.

LI. Propoma, s. Gustatio.

ΠΡΟΠΟΜΑ. Τούτου φησὶ περιενεχθέντος, ὁ τῶν δείπνων ταμίας, Οὐλπιανὸς ἔφη· Εἰ κεῖται παρά τινι τὸ πρόπομα οὕτω καλούμενον, ὡς νῦν ἡμεῖς φαμέν; Καὶ ζητούντων πάντων· Αὐτὸς, ἔφη, ἐγὼ ἐρῶ.
c Φύλαρχος, ὁ Ἀθηναῖος ἢ Ναυκρατίτης, ἐν οἷς ὁ λόγος ἐστὶν αὐτῷ περὶ Ζηλᾶ τοῦ Βιθυνῶν βασιλέως, ὃς ἐπὶ ξενία καλέσας τοὺς τῶν Γαλατῶν ἡγεμόνας, ἐπιβουλεύσας αὐτοῖς καὶ αὐτὸς διεφθάρη, φησὶν οὕτως, εἰ μνήμης εὐτυχῶ· „Πρόπομά τι πρὸ τοῦ δείπνου περιεφέρετο, καθὼς εἰώθει τὸ πρῶτον.“ Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Οὐλπιανὸς, ᾔτει πιεῖν ἐν ψυκτῆρι, ἀρέσκειν ἑαυτὸν [1] φάσκων διὰ τὸ ἑτοίμως ἀπεμνημονευκέναι. Ἦν δὲ τῶν ἐν τοῖς προπόμασι, φησὶ, παρασκευαζομένων [2] ἄλλα τι καὶ δὴ καὶ ταῦτα.

LII. Malvae.

d ΜΑΛΑΧΑΙ. Ἡσίοδος·

1 ἑαυτῷ edd. 2 παρασκευαζόμενα mssti nostri.

51. PROPOMA, five GUSTATIO. Propoma, inquit Athenaeus, cum circumferretur, moderator convivii Ulpianus ait: Scriptum-ne reperitur apud auctorem quempiam vocabulum *propoma* ea ratione dictum, qua nunc nos dicimus? Et quaerentibus cunctis: Ipfe, inquit, dicam. Phylarchus Athenienfis, aut Naucratita, ubi de Zela verba facit, Bithynorum rege, qui, cum Galatarum duces ad hofpitium vocaffet, infidiasque eis ftruxiffet, ipfe occubuit, fic loquitur, fi fatis recte memoriâ teneo: »*Propoma* aliquod [id eft, guftatio aliqua] ante coenam circumferebatur, quemadmodum prius confuetum erat.« His dictis, Ulpianus vinum popofcit e pfyctere; placere ipfum fibi, dicens, quod memoria tam promte fuccurriffet. Fuerunt autem, inquit Athenaeus, in his quae ad guftationem parata erant, cum alia, tum haec.

52. MALVAE. Hefiodus:

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.

Τοῦτο Ἀττικόν.[1] ἐγὼ δὲ, φησὶν, ἐν πολλοῖς ἀντιγράφοις εὗρον τοῦ Ἀντιφάνους Μίνωος[2] διὰ τοῦ ο γεγραμμένον· „τρώγοντες μολόχης ῥίζαν.“ καὶ Ἐπίχαρμος· „πραΰτερος ἔγωγε μολόχης.“ Φανίας[3] δὲ ἐν τοῖς Φυτικοῖς φησί· „Τῆς ἡμέρου μαλάχης ὁ σπερματικὸς τύπος καλεῖται πλακοῦς, ἐμφερὴς ὢν αὐτῷ· τὸ μὲν γὰρ κτενῶδες ἀνάλογον καθάπερ ἡ τοῦ πλα- e κοῦντος κρηπὶς, κατὰ μέσον δὲ τοῦ πλακουντικοῦ ὄγκου τὸ κέντρον ὀμφαλικόν. καὶ περιληφθείσης τῆς κρηπῖδος ὅμοιον γίνεται τοῖς θαλαττίοις περιγεγραμμένοις ἐχίνοις.“[4] Ὁ δὲ Σίφνιος Δίφιλος ἱστορεῖ, ὡς ἡ μαλάχη ἐστὶν εὔχυλος, λεαντικὴ ἀρτηρίας, τὰς ἐπιπολαίους ἀποκρίνουσα δριμύτητας. ἐπιτήδειόν τε εἶναί φη-

1 Ἀττικῶς edd. 2 Ἀντιφάνους τὸ μο καὶ λο διὰ τοῦ ο. edd. 3 Constanter Φαινίας mssti nostri. 4 Obscurus locus, & defectus, ut videtur.

Nec (sciunt,) quantum in malva & asphodelo sit utilitatis.

Sic quidem (scil. μαλάχη) Attici dicunt. Ego vero in multis exemplaribus Minois Antiphanis per o vocalem scriptum id vocabulum reperi: *Manducantes malvae (μολόχης) radicem.* Et Epicharmus: *Mitior ego μολόχης*, id est, *quam malva.* Phanias vero (sive Phaenias) in libris de Plantis ait: » Malvae sativae forma seminalis vocatur *placenta*, quippe cui illa similis est. Nam pectinatum illud, habet quamdam similitudinem cum crepidine placentae: in medio vero centrum umbilicatum, simile est summitati tumenti placentae. Et universa circumferentia simul sumta, similis est echinis marinis, quibus demtae spinae. [?] Siphnius vero Diphilus docet, malvam esse boni succi, lenire arteriam, acres in corporis superficie humores educere: aitque, renum &

σιν αὐτὴν τοῖς τῶν νεφρῶν καὶ τῆς κύστεως ἐρεθισμοῖς· εὐέκκριττόν τε εἶναι μετρίως καὶ τρόφιμον·[1] κρείττω δὲ
f τὴν ἀγρίαν τῆς κηπευομένης. Ἕρμιππος δ' ὁ Καλλιμάχειος, [ἐν τοῖς Περὶ τῶν ἑπτὰ Σοφῶν,] καὶ εἰς τὴν καλουμένην φησὶν ἄλιμον, προσέτι τε ἄδιψον, ἐμβάλλεσθαι τὴν μαλάχην, οὖσαν χρησιμωτάτην.

ΚΟΛΟΚΥΝΤΑΙ. Εὐθύδημος Ἀθηναῖος, ἐν τῷ Περὶ LIII.
Λαχάνων, σικύαν Ἰνδικὴν καλεῖ τὴν κολοκύντην, διὰ Cucurbitae.
τὸ κεκομίσθαι τὸ σπέρμα ἐκ τῆς Ἰνδικῆς. Μεγαλοπολῖται δ' αὐτὴν Σικυωνίαν ὀνομάζουσι. Θεόφραστος δὲ, τῶν κολοκυντῶν, φησὶν, οὐκ εἶναι ἓν μέρος ἰδέας·[2] ἀλλ' εἶναι τὰς μὲν βελτίους, τὰς δὲ χείρους. Μηνόδωρος δὲ, ὁ Ἐρασιστράτειος, Ἱκεσίου φίλος· „Τῶν κο-
a λοκυντῶν, φησὶν, ἡ μὲν Ἰνδικὴ, ἡ καὶ αὐτὴ καὶ σικύα· ἡ δὲ κολοκύντη. καὶ ἡ μὲν Ἰνδικὴ κατὰ τὸ πλεῖ-

1 Forte καὶ μετρίως τροφ. ut legit Dalech. 2 Corruptæ proxima verba.

vesicae irritationibus eam prodesse, excerni facile, mediocriter alere; meliorem autem esse sylvestrem hortensi. Hermippus vero Callimachius [in libro de Septem Sapientibus] ait, etiam in *alimon*, quam vocant, & *adipson*, (id est, *famis & sitis pellendae remedium*) malvam iniici, utpote utilissimam.

53. CUCURBITAE. Euthydemus Atheniensis, libro DE Oleribus, cucurbitam vocat *sicyam Indicam*, quod ex India semen eius fuerit advectum. Megalopolitae vero *Sicyoniam* adpellant. Theophrastus vero, Cucurbitarum, ait, non unum esse genus aut speciem; sed esse meliores alias, alias vero deteriores. Menodorus autem, Erasistratius, Hicesii amicus: „Cucurbitarum, inquit, alia est Indica; ea ipsa, quae & *sicya* vocatur; alia vero, cucurbita (vulgaris.) Et Indica quidem utplurimum

στον ἕψεται· ἡ δὲ κολοκύντη καὶ ὀπτᾶται.“ ἄχρι δὲ τοῦ νῦν λέγεσθαι παρὰ Κνιδίοις τὰς κολοκύντας, Ἰνδικάς. Ἑλλησπόντιοι δὲ σικύας μὲν τὰς μακρὰς καλοῦσι, κολοκύντας δὲ τὰς περιφερεῖς. Διοκλῆς δὲ, κολοκύντας μὲν καλλίστας γίνεσθαι περὶ Μαγνησίαν· προσέτι τε γογγύλην ὑπερμεγέθη, γλυκεῖαν, καὶ εὐστόμαχον· ἐν Ἀντιοχείᾳ δὲ, σικυόν· ἐν δὲ Σμύρνῃ καὶ Γαλατείᾳ, θρίδακα· πήγανον δ' ἐν Μύροις. Δίφιλος δὲ φησίν· „Ἡ δὲ κολοκύντη ὀλιγότροφός ἐστι, καὶ b εὔφθαρτος, καὶ ὑγραντικὴ τῆς ἕξεως, καὶ εὐέκκριτος, εὔχυλος. εὐστομαχωτέρα δέ ἐστιν ἡ δι' ὕδατος καὶ ὄξους λαμβανομένη· εὐχυλοτέρα δὲ ἡ ἀρτυτή. λεπτυντικωτέρα δέ ἐστιν ἡ μετὰ νάπυος· εὐπεπτοτέρα δὲ καὶ εὐεκκριτωτέρα ἡ κάθεφθος.“ Μνησίθεος δὲ φησίν· „Ὅσα εὐφυῶς διάκειται πρὸς τὴν τοῦ πυρὸς κατεργασίαν, οἷον ὅ τε σικυὸς, καὶ ἡ κολοκύντη, καὶ μῆλα Κυδώ-

elixatur; cucurbita vero assatur quoque. « Usque ad hunc diem vero cucurbitas apud Cnidios *Indicas* dici ait. Hellespontii vero, quae longae sunt, *sicyas* vocant; rotundas vero, *cucurbitas*. Diocles, pulcerrimas optimasque cucurbitas circa Magnesiam nasci, ait; atque etiam rapum mirae magnitudinis, dulce, & ventriculo commodum; Antiochiae vero, cucumerem; Smyrnae, & in Galatia, lactucam; rutam Myris. Diphilus ait: » Cucurbita parum nutrit, facile concoquitur, habitum corporis humectat, facile egeritur, bonum succum generat. Ventriculo vero magis idonea est, cum aqua & aceto sumta: meliorem autem succum generat condita: potentius extenuat cum sinapi: concoctu & excretu facilior elixa. « Mnesitheus vero ait: » Quaecumque ab igne facile conficiuntur, veluti cucumis, & cucur-

νια, καὶ στρούθεια,[1] καὶ εἴ τι τοιοῦτον· ταῦθ', ὅταν προσενεχθῆ πυρωθέντα, δίδωσι τῷ σώματι τροφὴν, c οὐ πολλὴν μὲν, ἄλυπον δὲ, καὶ μᾶλλον ὑγράν. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα τῆς κοιλίας ἐφεκτικὰ πάντα. δεῖ δὲ αὐτὰ λαμβάνειν ἑφθὰ μᾶλλον." Ἀττικοὶ δὲ μόνως καλοῦσιν αὐτὴν κολοκύντην. Ἕρμιππος·

Τὴν κεφαλὴν ὅσην ἔχει; ὅση[2] κολοκύντη.

Φρύνιχος; ὑποκοριστικῶς·

Ἢ μαζίου τι μικρὸν, ἢ κολοκυντίου.

Ἐπίχαρμος·

Ὑγιέστερον τῆν' ἐντὶ[3] κολοκύντας πολύ.

Ἐπικράτης, ὁ κωμῳδιοποιός· LIV. Philosophi de cucurbita disputant.

d A. Τί Πλάτων,

καὶ Σπεύσιππος, καὶ Μενέδημος;

πρὸς τίσι νῦν διατρίβουσι;

ποία φροντίς; ποῖος δὲ λόγος

1 Inferius στρουθία. 2 ὅσην vulgo. 3 Vulgo τ' ἦν ἔτι.

bita, & mala cydonia & struthia, & eius generis alia; si comedantur igne tosta, alimentum praebent corpori, tenue id quidem, sed innoxium, & magis humidum. Cohibent autem alvum talia omnia. Itaque satius est, elixis vesci." Attici non aliter eam, nisi *cucurbitam*, (κολοκύντην) vocant. Hermippus:

Quantum habet caput, rogas? quanta cucurbita.

Phrynichus diminutivo utitur:

Aut mazulae nonnihil, aut cucurbitulae.

Epicharmus:

Cucurbitâ ipsâ multo hoc est salubrius.

54. Epicrates Comicus:

A. *Quid nunc faciunt Plato, Speusippus,*
cum Menedemo? quid dissertant,
aut quas curas corde volutant?
quae res illis acri studio

διερευνᾶται παρὰ τοῖσι;
τάδε μοι πυνιτῶς, εἴ τι κατειδὼς
ἥκεις, λέξον, ποτὶ τᾶς γᾶς.[1]
Β. Ἀλλ' οἶδα λέγειν περὶ τῶνδε σαφῶς.
Παναθηναίοις γὰρ ἰδὼν ἀγέλην
μειρακιδίων[2] ἐν γυμνασίοις
Ἀκαδημίας, ἤκουσα λόγων
ἀφάτων, ἀτόπων. περὶ γὰρ φύσεως
ἀφοριζόμενοι, διεχώριζον
ζώων τε βίον, δένδρων τε φύσιν,
λαχάνων τε γένη. κᾆτ' ἐν τούτοις
τὴν κολοκύντην ἐξήταζον,
τίνος ἐστὶ γένους.
Α. Καὶ τί ποτ' ἄρ' ἑορίσαντο,[3]

1 Vulgo πρὸς γᾶς. 2 μειρακίων vulgo. 3 Vulgo ὡρίσαντο.

scrutanda data est? Horum gnarus
si forte venis, per, te oro, Deos,
memora docto sermone mihi.
B. *Certo nobis comperta rogas.*
Casta novabant sacra Quinquatrus,
cum grex iuvenum mihi conspectus
in gymnasiis, Hecademe, tuis.
Ibi sermones audire mihi
valde absurdos datur, & quos sit
retulisse nefas: dum naturam
rerum certo limite signant,
atque in partes & membra secant;
nunc animantum secla videntes,
& nunc stirpes, olerumque genus:
iamque, c u c u r b i t a *cuius classis*
dicenda foret, labor acer erat.
A. *Rogo te, si scis; dic, cuius eam*

καὶ τίνος εἶναι γένεος [1] τὸ φυτόν;
δήλωσόν γ', εἴ τι κάτοισθα.
B. Πρώτιστα μὲν οὖν [2] πάντες ἀναυδεῖς
τότ' ἐπέστησαν, καὶ κύψαντες
χρόνον οὐκ ὀλίγον διεφρόντιζον.
κᾆξαίφνης, ἔτι κυπτόντων καὶ
ζητούντων τῶν μειρακιδίων, [3]
λάχανόν τις ἔφη στρογγύλον εἶναι,
f ποίαν δ' ἄλλος, δένδρον δ' ἕτερος.
Ταῦτα δ' ἀκούων ἰητρός τις
Σικελᾶς ἀπὸ γᾶς, κατέπαρδ' [4] αὐτῶν,
ὡς ληρούντων. ἦ που δεινῶς
ὠργίσθησαν, χλευάζεσθαί τ'
ἐβόησαν·
τὸ γὰρ ἐν λέσχαις ταῖσδε τοιαῦτα

1 Vulgo γένους εἶναι. Et vs. sq. δήλωσον, εἰ κάτοισθά τι. 2 Abest vulgo οὖν. 3 Rursus μειρακίων vulgo. 4 κατεπέρδετ' vulgo.

dixere gregis? quemve in finem
cecidit labor inquirendi?
B. *Primum taciti,*
& figentes lumine terram,
stabant dubii tempore longo:
sed adhuc restans dum turba minor
cernua quaerit, maiorum aliquis
ille rotundum definit olus;
alter, generis magis arborei;
tertius herbam. Quae dum medicus
quidam e Siculis finibus audit,
nugas ridens pedere coepit.
Hinc bile gravi succensa cohors
se ludibrio clamat haberi:
namque in docto talia coetu

διερευνᾶται παρὰ τοῖσι;
τάδε μοι πυνιτῶς, εἴ τι κατειδὼς
ἥκεις, λέξον, ποτὶ τᾶς γᾶς.[1]
B. Ἀλλ' οἶδα λέγειν περὶ τῶνδε σαφῶς.
Παναθηναίοις γὰρ ἰδὼν ἀγέλην
μειρακιδίων[2] ἐν γυμνασίοις
Ἀκαδημίας, ἤκουσα λόγων
ἀφάτων, ἀτόπων. περὶ γὰρ φύσεως
ἀφοριζόμενοι, διεχώριζον
ζώων τε βίον, δένδρων τε φύσιν, e
λαχάνων τε γένη. κᾆτ' ἐν τούτοις
τὴν κολοκύντην ἐξήταζον,
τίνος ἐστὶ γένους.
A. Καὶ τί ποτ' ἄρ' ἑορίσαντο,[3]

1 Vulgo πρὸς γᾶς. 2 μειρακίων vulgo. 3 Vulgo ὡρίσαντο.

ſcrutanda data eſt? Horum gnarus
ſi forte venis, per, te oro, Deos,
memora docto ſermone mihi.
B. *Certo nobis comperta rogas.*
Caſta novabant ſacra Quinquatrus,
cum grex iuvenum mihi conſpectus
in gymnaſiis, Hecademe, tuis.
Ibi ſermones audire mihi
valde abſurdos datur, & quos ſit
retuliſſe nefas: dum naturam
rerum certo limite ſignant,
atque in partes & membra ſecant;
nunc animantum ſecla videntes,
& nunc ſtirpes, olerumque genus:
iamque, cucurbita cuius claſſis
dicenda foret, labor acer erat.
A. *Rogo te, ſi ſcis; dic, cuius eam*

καὶ τίνος εἶναι γένεος [1] τὸ φυτόν;
δήλωσόν γ', εἴ τι κάτοισθα.
B. Πρώτιστα μὲν οὖν [2] πάντες ἀναυδεῖς
τότ' ἐπέστησαν, καὶ κύψαντες
χρόνον οὐκ ὀλίγον διεφρόντιζον.
κᾀξαίφνης, ἔτι κυπτόντων καὶ
ζητούντων τῶν μειρακιδίων, [3]
λάχανόν τις ἔφη στρογγύλον εἶναι,
f ποίαν δ' ἄλλος, δένδρον δ' ἕτερος.
Ταῦτα δ' ἀκούων ἰητρός τις
Σικελᾶς ἀπὸ γᾶς, κατέπαρδ' [4] αὐτῶν,
ὡς ληρούντων. ἦ που δεινῶς
ὠργίσθησαν, χλευάζεσθαί τ'
ἐβόησαν·
τὸ γὰρ ἐν λέσχαις ταῖσδε τοιαῦτα

1 Vulgo γένους εἶναι. Et vs. sq. δήλωσον, εἰ κάτοισθά τι. 2 Abest vulgo οὖν. 3 Rursus μειρακίων vulgo. 4 κατεπέρδετ' vulgo.

dixere gregis? quemve in finem
cecidit labor inquirendi?
B. *Primum taciti,*
& figentes lumine terram,
stabant dubii tempore longo:
sed adhuc restans dum turba minor
cernua quaerit, maiorum aliquis
ille rotundum definit olus;
alter, generis magis arborei;
tertius herbam. Quae dum medicus
quidam e Siculis finibus audit,
nugas ridens pedere coepit.
Hinc bile gravi succensa cohors
se ludibrio clamat haberi:
namque in docto talia coetu

ποιεῖν, ἀπρεπές.[1] οὐδ' ἐμέλησε[2]
τοῖς μειρακίοις τῆς κολοκύντης.[3]
Ὁ Πλάτων δὲ παρὼν, καὶ μάλα πράως,
οὐδὲν ὀρινθεὶς, ἐπέταξ' αὐτοῖς,
πάλιν ὁρίζειν[4] τίνος ἐστὶ γένους·
οἱ δὲ διῄρουν.[5]

LV. Ἄλεξις, ὁ χαρίεις, πρόπομα ὅλον παρατίθησι τοῖς διακρίνειν δυναμένοις·

Gustationis descriptio.

Ἔλαθον γενόμενος οὗ τὸ πρᾶγμ' ἠβούλετο.
κατὰ χειρὸς ἐδόθη· τὴν τράπεζαν ἧκ' ἔχων,
ἐφ' ἧς ἐπέκειτ' οὐ τυρὸς, οὐδ' ἐλαῶν γένη,
οὐδὲ παρέχουσαι κνίσσαν ἡμῖν πλείονα
παροψίδες καὶ λῆρος. ἀλλὰ παρετέθη
ὑπερήφανός γ',[6] ὄζουσα τῶν Ὡρῶν, λοπάς·
τὸ τοῦ πόλου τοῦ παντὸς ἡμισφαίριον.

1 εὐπρεπὲς vulgo. 2 οὐδ' ἔτι ἐμέλει malim. 3 Duae voces τῆς κολοκ. e coniectura adiectae. 4 Vulgo πάλιν ἀφορίζεσθαι. 5 Fors. ὁ κολοκύνθη· οἱ δὲ διῄρουν. 6 ὑπερήφανος vulgo, absque γ'.

audire nefas: nec tum iuvenes
de quaesito cura tenebat.
Plato sed praesens, clemente animo,
motusque nihil, dicere iussit,
nempe c u c u r b i t a *quod genus esset.*
Tum quaesitam rem discipuli
rite in partes secuere suas.

55. Festivus Alexis integram *Gustationem* adponit eis, qui versus illius recte diiudicare valent:

Ex improviso adveni, quo res vocabat commode.
Data est aqua manibus: intravit mensam adferens;
in qua non caseus inerat, non varia olivarum genera,
non quae nidorem solum spargebant plurimum
paropsides & nugae. Sed est adposita
magnifica, redolens ipsas Horas, patina;
poli universi dimidiatus globus.

ἅπαντ᾽ ἐνῆν τἀκεῖ γὰρ ἐν ταύτῃ καλά·
ἰχθῦς, ἔριφοι, διέτρεχε τούτων σκορπίος.
ὑπέφαινεν ὠῶν ἡμίτομα τοὺς ἀστέρας.
b Ἐπεβάλομεν τὰς χεῖρας. ὁ μὲν, ἐμοὶ λαλῶν
ἅμα, καὶ διανεύων, ἠσχολεῖτο· πᾶς δ᾽ ἀγὼν
ἐπ᾽ ἐμὲ κατήντα. τὸ πέρας οὐκ ἀνῆχ᾽, ἕως
τὴν λοπάδ᾽ ὀρύττων ἀποδέδειχα κόσκινον.

ΜΥΚΑΙ. Ἀριστίας· LVI. Fungi.
Μύκαισι δ᾽ ὠρέχθει τὸ λάϊνον πέδον.
Πολίοχος·
— — — Μεμαγμένην
μικρὰν μελαγχρῆ μᾶζαν ἠχυρωμένην
ἑκάτερος ἡμῶν εἶχε δὶς τῆς ἡμέρας,
c καὶ σῦκα βαιά. καὶ μύκης τις ἐνίοτ᾽ ἂν
ὠπτᾶτο· καὶ κοχλίας, γενομένου ψακαδίου,
ἠγρεύετ᾽ ἂν, καὶ λάχανα τῶν αὐτοχθόνων·

Nam inibi inerat quidquid in coelo pulcrum:
pisces, hoedi, quos intercursabat scorpius;
dimidiata ova stellas referebant.
Iniecimus manus. At ille quidem mecum colloquendo
simul, mihique adnuendo, occupabatur: totumque certamen
in me devolvebatur. Denique non cessavi, donec
perfossam patinam cribrum reddidissem.

56. FUNGI. Aristias:
Fungos desiderabat lapideum solum.
Poliochus:
— — — *Subactam*
exiguam atramque mazam acerosam
uterque nostrûm habebat bis quotidie;
& ficos pauculas: fungusque interdum quispiam
assabatur; & cochleam, rorasceret si forte,
venabamur; & olus, si quod sponte cresceret.

θλαστή τ' ἐλαία, καὶ πιεῖν οἰνάριον
ἦν ἀμφίβολον.

Ἀντιφάνης·

Τὸ δεῖπνόν ἐστι μᶏζα κεχαρακωμένη
ἀχύροις, πρὸς εὐτέλειαν ἐξωπλισμένη,
καὶ βολβὸς εἷς τις,[1] καὶ παροψίδες τινὲς,
σόγχος τις, ἢ μύκης τις, ἢ τοιαῦθ' ἃ δὴ
δίδωσιν ἡμῖν ὁ τόπος ἄθλι' ἀθλίοις. d
Τοιοῦτος ὁ βίος, ἀπύρετος, φλέγμ' οὐκ ἔχων.
Οὐδεὶς, κρέως παρόντος, ἐσθίει θύμον,
οὐδ' οἱ δοκοῦντες πυθαγορίζειν. —

καὶ προελθών·

— Τίς γὰρ οἶδ' ἡμῶν τὸ μέλλον, ὅ τι παθεῖν
πέπρωθ' ἑκάστῳ τῶν φίλων; ταχὺ δὴ λαβὼν
ὄπτα μύκητας πρινίνους τουσδὶ δύο.

Ὅτι Κηφισόδωρος, ὁ Ἰσοκράτους μαθητὴς, ἐν τοῖς

1 Abest vulgo τις.

Eratque tusa oliva; &, ad bibendum, villum
ambiguum sane.

Antiphanes:

Coena nobis est maza, circumvallata
aceribus, frugaliter instructa,
& bulbus aliquis. Obsonii loco
est sonchus quispiam, aut fungus, aut tale quid
miserum, quale hic dat miseris locus.
Talis victus nec febrim gignit, nec pituitam.
Ubi carnes adsunt, nemo contentus thymo est,
nec qui Pythagoram se dicunt aemulari.

Et paulo post:

Quis enim scit nostrûm futurum, aut quid eventurum
amicis fata decreverint? Quin tu cape ocyus
assaque fungos, ad ilicem collectos, hosce duos.

Cephisodorus, Isocratis discipulus, in libris adversus

κατὰ Ἀριστοτέλους, (τέσσαρα δ' ἐστὶ ταῦτα βι-
e βλία,) ἐπιτιμᾷ τῷ φιλοσόφῳ, ὡς οὐ ποιήσαντι λό-
γου ἄξιον τὸ παροιμίας ἀθροῖσαι, Ἀντιφάνους ὅλον ποιήσαντος δρᾶμα τὸ ἐπιγραφόμενον Παροιμίαι· ἐξ οὗ καὶ παρατίθεται τάδε·

Ἐγὼ γὰρ, ἂν τῶν ὑμετέρων φάγοιμί τι,
μύκητας ὠμοὺς ἂν φαγεῖν ἐμοὶ δοκῶ,
καὶ στρυφνὰ μῆλα, κ' εἰ ἀποπνίγοι[1] βρῶμά τι.

Φύονται δὲ οἱ μύκητες γηγενεῖς· καὶ εἰσὶν αὐτῶν ἐδώδιμοι ὀλίγοι· οἱ γὰρ πολλοὶ ἀποπνίγουσιν. διὸ καὶ Ἐπίχαρμος παίζων ἔφη· LVII. Fungi letiferi.

f Οἷον αἱ μύκαι ἄρ' ἐπεσκληκότες[2] πνιξεῖσθε.

Νίκανδρος δὲ, ἐν Γεωργικοῖς, καταλέγει καὶ τίνες αὐτῶν εἰσιν οἱ θανάσιμοι, λέγων·

Ἐχθρὰ δ' ἐλαίης
ῥοιῆς τε πρίνου τε δρυός τ' ἄπο πήματα κεῖται,

1 Vulgo κ' εἴ τι πνίγοι βρῶμά τι. Et vs. praec. abest ἐμοί. 2 Οἵοισι μύκαις ἄρ' ἀπεσκλ. corrigunt viri docti.

Ariftotelem, (quatuor ii libri funt) reprehendit philofophum, quod Adagia colligere operae pretium non duxerit, cum Antiphanes integram fabulam compofuerit, *Adagia* infcriptam; qua ex fabula hos verfus ille adponit:

Ego namque rerum veftrarum fi quid comedo,
crudos mihi fungos videor comedere,
& poma acerba, & fi quis alius cibus ftrangulat.

57. Nafcuntur fungi e terra; edules pauci: fuffocant enim plerique. Quare & Epicharmus per iocum ait:

Veluti fungis emaciati fuffocabimini.

Nicander vero, in Georgicis, recenfet etiam, quinam e fungis fint letiferi; cum ait:

Ab olea, a punica,
ab ilice, a quercu, inimica mala imminent;

φυσώδεις. τοιούτους δὲ εἶναι τοὺς ἐκ Κέω τῆς νήσου. „Πολλοὶ μέν τοι καὶ κτείνουσι. δοκοῦσι δὲ οἰκεῖοι εἶναι οἱ λεπτότατοι καὶ ἁπαλοὶ καὶ εὔθρυπτοι, οἱ ἐπὶ πτελέαις καὶ πεύκαις γινόμενοι. ἀνοίκειοι δὲ οἱ μέλανες καὶ πελιοὶ καὶ σκληροὶ, καὶ οἱ μετὰ τὸ ἑψηθῆναι καὶ τεθῆναι πησσόμενοι· οἵτινες λαμβανόμενοι κτείνουσι. βοηθοῦνται δὲ ἀπὸ ὑδρομέλιτος πόσεως, καὶ ὀξυμέλιτος νήρου, [1] καὶ ὄξους. μετὰ τὴν πόσιν δὲ ἐμεῖν δεῖ. διόπερ καὶ δεῖ μάλιστα σκευάζειν αὐτοὺς μετὰ ὄξους καὶ ὀξυμέλιτος, ἢ μέλιτος, ἢ ἁλῶν. οὕτω γὰρ αὐτῶν τὸ πνιγῶδες ἀφαιρεῖται." Θεόφραστος δὲ ἐν τῷ Περὶ Φυτῶν Ἱστορίας γράφει· „Ὑπόγεια δὲ τὰ τοιαῦτά ἐστι καὶ ἐπίγεια, καθάπερ οὓς καλοῦσί τινες πέζικας, [2] ἅμα τοῖς μύκησι γινομένους. ἄῤῥιζοι γὰρ

1 ὀξυμέλιτος, νίτρου, editiones Casaub. cum Dalech. 2 πίζιας (e suis codd.) edidit Casaub.

flatulentos esse. Et tales quidem esse multos qui in Ceo insula nascantur. »Multi vero, inquit, etiam letiferi sunt. Videntur autem convenientes esse naturae nostrae hi, qui sunt tenues maxime, & molles, & friabiles; qui ulmis adnascuntur & pinis: non convenire autem nigri, lividi, & duri; quive, postquam cocti sunt mensisque impositi, indurescunt: [*sive*, coagulantur.] hi quippe in cibum sumti, mortem adferunt. Medetur autem malo potio mulsi, & recentis aceti mulsi, & aceti: post potum autem vomere oportet. Itaque parari potissimum fungi debent cum aceto, & mulso aceto, aut cum melle, aut sale: ita enim tollitur eorum vis strangulandi.« Theophrastus vero, in libris De Plantarum Historia, scribit: »Haec talia partim sub terra nascuntur, partim supra terram, quemadmodum quos pezicas nonnulli vocant, qui cum fungis nascuntur. Ca-

καὶ αὐτοὶ τυγχάνουσιν. ὁ δὲ μύκης ἔχει προσφύσεως ἀρχὴν τὸν καυλὸν εἰς μῆκος, καὶ ἀποτείνουσιν ἀπ' αὐτοῦ ῥίψι." [1] Φησὶ δὲ καὶ, ὅτι ἐν τῇ περὶ τὰς Ἡρακλέους στήλας θαλάσσῃ, ὅταν πλείω ὕδατα γένηται, μύκητες φύονται πρὸς τῇ θαλάσσῃ, οὓς καὶ ἀπολιθοῦσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου φησί. Καὶ Φαινίας [2] δὲ ἐν πρώτῳ Περὶ Φυτῶν· „Τὰ δὲ οὐδὲ φύει τὴν ἄνθην, [3] οὐδὲ τῆς σπερματικῆς ἴχνος κορυνήσεως, οὐδὲ σπερματώσεως· οἷον μύκης, ὕδνον, πτέρις, ἕλιξ." ὁ αὐτὸς φησί· „πτέρις, ἣν ἔνιοι βλάχνον καλοῦσι." Θεόφραστος ἐν Φυτικοῖς. „Λειόφλοια· [4] καθάπερ ὕδνον, μύκης, πέζις, [5] γεράνειον. [6]

LX. Tubera.

ΥΔΝΑ. Γίγεται καὶ ταῦτα αὐτόματα ἀπὸ γῆς,

1 ῥίψαι habet noster cod. a. Alter sic ῥι . . . Sed tota dictio corrupta, ac vereor ne nulla certa ratione restituenda. 2 Sic h. l. edd. cum mss. 3 Vulgo τὰ δὲ οὐδὲ φύσιν τὴν ἀνθίνην, quibus verbis in editt. Cas. praeponuntur haec, τὰ μὲν φύσιν. 4 Corruptum esse locum monuit Casaub. ἄφυλλα corr. Salmas. ἄῤῥιζα Bod. ex ipso Theophr. 5 Rectius fuerit πέζιξ. Corrupte πύξος apud Theophr. 6 κεραύνιον corr. Bod. ex Plin. Vulgatum tuentur alii. κράνιον scribitur apud Theophr.

rent enim & hi radicibus. Sed fungi habent adhaesionis rudimentum, caulem in longum erectum, [& ex eo exeuntes fibrillas.] Idem memoriae prodidit, in mari quod Herculis columnas adluit, postquam incrementum ceperunt aquae, fungos iuxta mare nasci, quos a sole durari & in lapides converti ait. Phaenias, primo libro De Plantis: »Quaedam, inquit, plantae nec florem ullum producunt, nec vestigium germinationis seminalis, neque semen ullum; veluti fungus, tuber, filix, helix.« Idem ait: »Filix, quam nonnulli *blachnon* vocant.» Theophrastus, in libris De Plantis: »Laevi cortice tecta, velut tuber, fungus, pezix, geranium.« [*sive*, ceraunium.]

60. Tubera. Etiam haec e terra sponte nascuntur,

μάλιστα περὶ τοὺς ἀμμώδεις τόπους. λέγει δὲ περὶ αὐτῶν Θεόφραστος· „Τὸ ὕδνον, ὃ καλοῦσί τινες γεράνειον, [1] καὶ εἴ τι ἄλλο ὑπόγειον.“ καὶ πάλιν „Ἡ τῶν ἐγγειοτόκων τούτων γέννησις [2] ἅμα καὶ φύ-

Misy. σις, οἷον τοῦ τε ὕδνου, καὶ τοῦ φυομένου περὶ Κυρήνην, ὃ καλοῦσι μίσυ. δοκεῖ δ' ἡδὺ σφόδρα τοῦτ' εἶναι, καὶ τὴν ὀσμὴν ἔχειν κρεώδη, καὶ τὸ ἐν τῇ Θρᾴκῃ δὲ

Iton. γενόμενον ἴτον. Περὶ δὲ τούτων ἴδιόν τι λέγεται· φασὶ γὰρ, ὅταν ὕδατα μετοπωρινὰ καὶ βρονταὶ γίνωνται σκληραὶ, τότε γίνεσθαι· καὶ μᾶλλον ὅταν αἱ βρον- b ταὶ, ὡς ταύτης αἰτιωτέρας οὔσης. οὐ διετίζειν δὲ, ἀλλ' ἐπέτειον εἶναι. [3] τὴν δὲ χρείαν καὶ τὴν ἀκμὴν ἔχει τοῦ ἦρος. Οὐ μὴν ἀλλ' ἔνιοί γε ὡς σπερματικῆς οὔσης τῆς ἀρχῆς ὑπολαμβάνουσι. ἐν γοῦν τῷ αἰγιαλῷ τῶν Μιτυληναίων οὔ φασι πρότερον εἶναι, πρὶν ἢ γενομένης

1 Pro γεράνειον, hodie apud Theophr. legitur ἀσχίον καὶ τὸ οἴτυγον, sive rectius ἄσκιον καὶ τὸ οϊτόν. 2 γένεσις dant mssti nostri; & paulo ante, καὶ ἡ τῶν ἐγγ. cod. A. 3 ἐπέτεια εἶναι malles.

praesertim in locis arenosis. Dicit vero de eis Theophrastus: » Tuber, quod nonnulli *geranium* [sive, *ceraunium*] vocant. « Et rursus: » Haec est eorum, quae in terra gignuntur, origo & natura; veluti tuberis, & eius quod in Cyrenaica nascitur, quod *misy* vocatur. Dicitur autem hoc suave admodum esse, & odorem habere carnosum. Eiusdem generis est, quod in Thracia nascitur, *iton*. De his autem singulare aliquid perhibetur: dicunt enim, cum incidunt imbres autumnales & valida tonitrua, tunc nasci; & maxime e tonitribus, in quibus maiorem inesse vim putant ea gignendi. Nec vero esse perennia, sed ultra annum non durare: praecipuum autem vigorem verno tempore habere, & tunc optima esse. At sunt tamen, qui e seminali principio ortum ea habere censeant. In Mitylenaeorum quidem litore non prius nasci aiunt, quam copioso incidente

ἐπομβρίας τὸ σπέρμα κατενεχθῇ ἀπὸ Τιαρῶν· τοῦτο δ' ἐστὶ χωρίον, ἐν ᾧ πολλὰ γίνεται. γίνεται δὲ ἔν τε τοῖς αἰγιαλοῖς μάλιστα, καὶ ὅπου χώρα ὕπαμμος· καὶ γὰρ αἱ Τιάραι τοιαῦται. Φύεται δὲ καὶ περὶ Λάμψακον ἐν τῇ Ἀκαρνίδῃ, [1] καὶ ἐν Ἀλωπεκοννήσῳ, κἀν τῇ Ἠλείων. „ Λυγκεὺς ὁ Σάμιος φησίν· Ἀκαλήφην ἡ θάλασσα ἀνίησιν, ἡ δὲ γῆ ὕδνα. „ καὶ Μάτρων ὁ παρῳδὸς, ἐν τῷ Δείπνῳ·

Ὄστρεά τ' ἤνεικεν, [2] Θέτιδος Νηρηΐδος ὕδνα.

Δίφιλος δὲ, φύσει δύσπεπτα, φησὶν, εἶναι τὰ ὕδνα, εὔχυλα δὲ καὶ παραλεαντικὰ, προσέτι δὲ διαχωρητικά· καὶ ἔνια αὐτῶν, [3] ὅμοια τοῖς μύκαις, πνιγώδη εἶναι. Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς, ἐν Ἑλλησπόντῳ, φησὶ, οὔτε ὕδνον γίνεσθαι, οὔτε γλαυκίσκον, οὔτε θύμον· διὸ Ναυσικλείδην εἰρηκέναι [4] „ μήτε ἔαρ, μήτε φίλους. „ Ὑδνόφυλλον δέ φησι Πάμφιλος, ἐν Γλώσ- Tuberum vires.

1 An κἀν τῇ Ἀκαρνανίδι vel Ἀκαρνανίᾳ? 2 ἤνεγκεν edd. 3 καὶ ἔνια δ' αὐτῶν malim. 4 Ναυσικλείδους ἐρρῆμέναι edd.

imbre semen devehatur e Tiaris: loci id nomen est, in quo multa generantur. Nascuntur autem in litoribus praesertim, & ubi arenosum solum; quale est Tiaris. Nascuntur vero etiam circa Lampsacum, [& in Acarnania,] & ad Alopeconnesum, & in Elide. « Lynceus Samius ait: *Urticam mare procreat; terra vero tubera.* Et Matron parodus, in Coena:

Ostreaque adtulit, Thetidis Nereidis tubera.

Diphilus ait, suâ naturâ concoctu difficilia esse tubera, sed boni succi, & nonnihil lenientia, egestuque facilia: nonnulla vero eorum, haud secus atque fungos, strangulare. Hegesander Delphus ait, in Hellesponto neque tuber nasci, neque glaucifcum, neque thymum: itaque Nausiclidem dixisse, *neque ver ibi esse, neque amicos.* Pamphilus, in Glossis, *hydnophyllum* dicit

σαις, τὴν φυομένην τῶν ὕδνων ὕπερθε πόαν, ἀφ' ἧς τὸ ὕδνον γινώσκεσθαι.

LXI. Urtica. ΑΚΑΛΗΦΗ. Λέγεται παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς οὕτως καὶ τὸ βοτανῶδες καὶ κνησμῶν [1] αἴτιον. Ἀριστοφάνης Φοινίσσαις· „Πρῶτον πάντων ἴφυα φῦναι· εἶθ' ἑξῆς τὰς κραανὰς ἀκαλήφας.“ [2]

LXII. Asparagus. ΑΣΠΑΡΑΓΟΙ. Οὗτοι καὶ ἕλειοι καὶ ὄρειοι καλοῦνται. ὧν οἱ κάλλιστοι οὐ σπείρονται, πάντων ὄντες τῶν ἐντὸς θεραπευτικοί. οἱ δὲ σπαρτοὶ, καὶ σφόδρα ὑπερμεγέθεις γίνονται. ἐν Λιβύῃ δέ φασιν ἐν Γαιτουλίᾳ γίνεσθαι πάχος μὲν Κυπρίου καλάμου, μῆκος δὲ ποδῶν [3] δώδεκα· ἐν δὲ τῇ ὀρεινῇ καὶ παρωκεανίτιδι, πά-

1 κνησμοῦ dant libri nostri. Caeterum, ante καὶ τὸ βοταν. supple καὶ ἡ θαλαττία κνίδη, aut tale aliquid. 2 Rectius haec ex Suida cum Brunckio sic scribentur:

Εἰκὸς δήπου πρῶτον ἁπάντων
ἴφυα φῦναι,
καὶ τὰς κραναὰς ἀκαλήφας.

Caeterum in Athenaei opere olim integro cum alia h. l. adiecta fuisse videntur, tum hi *Pherecratis* versus:

Νὴ τὴν Δήμητρ', ἀνιαρόν γ' ἦν τὸ κακῶς ᾄδοντος ἀκούειν·
βουλοίμην γὰρ κἂν ἀκαλήφαις τὸν ἴσον χρόνον ἐστεφανῶσθαι.

3 Alii πηχῶν.

herbam supernascentem tuberibus; cuius indicio, subesse tuber, cognoscitur.

61. Urtica. Attici ἀκαλήφην vocant [& testaceum animalculum, cui *marina urtica* nomen,] & herbam illam, cuius contactu uritur cutis. Aristophanes Phoenissis: *Primum omnium iphya nasci, dein proxime asperas urticas.*

62. Asparagi. Horum alii palustres vocantur, alii montani. Eorum praestantissimi non seruntur, adversus omne genus internorum morborum salutares. Sativi vero ad singularem magnitudinem excrescunt. In Libyae regione Gaetulia aiunt nasci crassitudine calami Cyprii, altitudine vero pedum [*sive*, cubitorum] duodecim; in montanis autem, & in vicinis oceano locis, magnarum

χος μὲν μεγάλων ναρθήκων, μῆκος δὲ περὶ τοὺς εἴκοσι πήχεις. Κρατῖνος δὲ διὰ τοῦ φ ἀσφάραγον ὀνομάζει. καὶ Θεόπομπος·

Κἄπειτ' ἰδὼν ἀσφάραγον ἐν θάμνῳ τινί.

f Ἀμειψίας·

Οὐ σχῖνος, οὐδ' ἀσφάραγος, οὐ δάφνης κλάδοι.

Δίφιλος δέ φησιν, ὡς ὁ τῆς κράμβης ἀσφάραγος, λεγόμενος ἰδίως ὅρμενος, εὐστομαχώτερός ἐστι καὶ εὐεκκριτώτερος,[1] ὄψεων δὲ βλαπτικός. ἔστι δὲ δριμὺς καὶ οὐρητικὸς, καὶ ἀδικεῖ νεφροὺς καὶ κύστιν. Ἀττικοὶ δ' εἰσὶν οἱ λέγοντες ὅρμενον, τὸν ἀπὸ τῆς κράμβης ἐξηνθηκότα. Σοφοκλῆς, Ἰχνευταῖς·

Κἀξορμενίζει, κοὐκ ἐπισχολάζεται

βλάστη.

a παρὰ τὸ ἐξορούειν καὶ βλαστάνειν. Ἀντιφάνης δὲ διὰ τοῦ π φησὶ ἀσπάραγον·

1 εὐεκκριτικώτερος vulgo.

ferularum crassitie, & viginti fere cubitorum altitudine. Cratinus *aspharagum* vocat, per *ph*. Sic & Theopompus:

Deinde in dumo quodam aspharagum conspicatus.

Et Ameipsias:

Non scilla, non aspharagus, non lauri frondes.

Diphilus ait, brassicae aspharagum, qui peculiari nomine *ormenos* vocatur, [quasi *erumpens caulis*,] ventriculo magis idoneum esse, & facilius egeri, sed oculis nocere: acrem esse, urinam provocare, laedere renes & vesicam. Sunt vero Attici, qui caulem e brassica efflorescentem *ormenon* vocant. Sophocles, in Venatoribus:

Caulem emittit, neque cessat

germinatio.

Scilicet ab *erumpendo* & *germinando*. Antiphanes vero *asparagum* dicit, per *p* literam:

Ἀσπάραγος ἠγλάϊζεν, ὦχρος ἐξήνθηκέ τις.

Ἀριστοφῶν· „Κάππαριν, βληχὼ, θύμον, ἀσπάραγον, γήτιον, ῥάφανον, σφάκον, πήγανον.[1]

LXIII. ΚΟΧΛΙΑΣ.[2] Φιλύλλιος·

Cochlea. Οὐκ εἰμὶ τέττιξ, οὐδὲ κοχλίας, γύναι.

καὶ πάλιν· „Μαινίδες, σκόμβροι, κοχλίαι, κορακῖνοι.“ Ἡσίοδος δὲ τὸν κοχλίαν Φερέοικον καλεῖ. καὶ Ἀναξίλας δέ·

Ἀπιστότερος εἶ τῶν κοχλιῶν πολλῷ πάνυ· b
οἳ περιφέρουσ᾽ ὑπ᾽ ἀπιστίας τὰς οἰκίας.

Ἀχαιός·

Ἦ τοσοῦσδ᾽ ἀτμὴ[3] τρέφει
κοχλίας κεράστας;

Προβάλλεται δὲ κἀν τοῖς συμποσίοις γρίφου τάξιν ἔχον περὶ τῶν κοχλιῶν οὕτως·

Ὑλογενὴς, ἀνάκανθος, ἀναίματος, ὑγροκέλευθος.

1 Quatuor poſtremae voces e coniect. pro vulgatis, πίτταν, ῥάμνον, σφάκελον, τύμπανον. 2 ΚΟΧΛΙΑΙ malim. 3 Vulgo Αἴτνη, *Aetna.*

Pullulabat aſparagus, ervilia paſſim effloruerant.

Ariſtophon: *Capparin, pulegium, thymum, aſparagum, allium, raphanum, ſalviam, rutam.*

63. Cochleae. Philyllius:

Non equidem cicada ſum, nec cochlea, mulier.

Idem rurſus: *Maenides, ſcombri, cochleae, coracini.* Heſiodus vero cochleam *domiportam* vocat. Similiterque Anaxilas:

Tu cochleâ ipſâ multo es diffidentior,
quae adeo eſt diffidens, ut domum circumferat.

Achaeus:

An tot humidus vapor alit
cochleas cornutas?

Solet in conviviis, gryphi loco, proponi aenigma tale:

In ſylvis nata, ſpinis carens, ſanguine carens, humidis viis incedens.

Ἀριστοτέλης δὲ, ἐν πέμπτῳ Περὶ Ζώων Μορίων, [1]
φησίν· „Οἱ κοχλίαι φαίνονται κύοντες ἐν τῷ μετοπώ-
ρῳ, καὶ τοῦ ἔαρος· μόνοι τε οὗτοι τῶν ὀστρακοδέρμων
c συνδυαζόμενοι ὤφθησαν.“ Θεόφραστος δὲ, ἐν τῷ Πε-
ρὶ Φωλευόντων· „Οἱ κοχλίαι, φησὶ, φωλεύουσι μὲν
καὶ τοῦ χειμῶνος, μᾶλλον δὲ τοῦ θέρους. διὸ καὶ
πλεῖστοι φαίνονται τοῖς μετοπωρινοῖς ὕδασιν. ἡ δὲ φω-
λεία τοῦ θέρους καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῶν δέν-
δρων.“ Λέγονται δέ τινες τῶν κοχλιῶν καὶ σέσι-
λοι. [2] Ἐπίχαρμος·

Τούτων ἁπάντων ἀκρίδας ἀνταλλάσσονται·
κόγχον δὲ τὸν σέσιλον ἄπαγ' ἐς τὸν φθόρον.

Ἀπελλᾶς δὲ, Λακεδαιμονίους, φησὶ, σέμελον τὸν
κοχλίαν λέγειν. Ἀπολλόδωρος δὲ, ἐν δευτέρῳ Ἐτυμο-
d λογιῶν, τῶν κοχλιῶν φησί τινας καλεῖσθαι κωλυ-
σιδείπνους. [3]

1 Μορίων abest in edd. 2 σέσηλοι Hes. 3 Locus merito suspectus.

Aristoteles, quinto De Partibus Animalium, ait: »Cochleae praegnantes reperiuntur autumno & vere: solaeque hae ex testaceis in coitu cohaerentes conspectae sunt.« Theophrastus, in libro De Animalibus Latibula quaerentibus: »Cochleae, inquit, hieme etiam latibulis se abscondunt, sed magis aestate. Itaque plurimae prodeunt, cum autumno pluit. Quaerunt autem aestate latibula cum in terra, tum in arboribus.« Cochlearum quoddam genus *sesili* vocantur. Epicharmus:

Pro his omnibus locustas commutant:
concha vero sesilus in malam abeat rem.

Apellas vero scribit, cochleam Lacedaemonios *semelum* vocare. Apollodorus autem, secundo Etymologiarum, ait, cochleas quasdam *κωλυσιδείπνους* vocari. [*sive*, *κωλυσιδείπνους*, id est, qui ad convivia sero veniunt, *cochleas* a nonnullis adpellari.]

LXIV. BOΛBOI. Τούτων Ἡρακλῆς ἐσθίειν παραιτεῖται ἐν Ἀμαλθείᾳ Εὐβούλου, λέγων·

Bulbi.

Θερμότερον, ἢ κραυρότερον, [1] ἢ μέσως ἔχον
τοῦτ' ἔσθ' ἑκάστῳ μεῖζον, ἢ Τροίαν ἑλεῖν.
Κἀγὼ γὰρ οὐ καυλοῖσιν, οὐδὲ σιλφίῳ,
οὐδ' ἱερασύλοις καὶ πικραῖς παροψίσι,
βολβοῖς τ' ἐμαυτὸν χορτάσων ἐλήλυθα.
Ἃ δ' ἐς τ' ἐδωδὴν πρῶτα καὶ ῥώμης ἀκμὴν,
καὶ πρὸς ὑγίειαν, πάντα ταῦτ' ἐδαινύμην· e
κρέας βόειον, ἑφθὸν, ἀσόλοικον, μέγα,
ἀκροκώλιόν τε γεννικὸν, ὀπτὰ δελφάκι'
ἁλίπαστα τρία.

Ἄλεξις, ἐμφανίζων τὴν τῶν βολβῶν πρὸς τὰ ἀφροδίσια δύναμιν, φησί·

Πίννας, κάραβον,
Βολβοὺς, κοχλίας, κήρυκας, ὠὰ, ἀκροκώλια·

1 κρυερώτερον coni. Cas.

64. Bulbi. His vesci Hercules recusat in Amalthea Eubuli, dicens:

Calidius-ne, an friabilius, an media quadam ratione se habens;
id maioris quisque facit, quam Troiam capere.
At enim ego non caulibus, nec laserpitio,
nec sacrilegis amarisque obsoniis,
bulbisque me satiaturus veni.
Sed, quae ad nutriendum praecipua, & ad vigorem roboris,
ad sanitatemque, haec omnia comedo:
carnem bubulam, coctam, non corruptam, magnam,
solidamque pedum bubulorum patinam, assatos porcellos
sale conspersos tres.

Alexis, significans bulborum vim stimulandi venerem, ait:

Pinnas, locustam piscem,
bulbos, cochleas, buccina, ova, coctos pecudum pedes:

τοσαῦτα τούτων ἄν τις εὕροι φάρμακα
f ἐρῶντι ἑταίρας ἕτερα χρησιμώτερα.

Ξέναρχος, ἐν Βουταλίωνι:

Φθίνει δόμος
ἀσυντάτοισι δεσποτῶν κεχρημένος
τύχαις, [1] ἀλάστωρ τ' εἰσπέπαικε. Πελοπιδῶν
ἄστυτος οἶκος. κ' οὔτε βυσαύχην θεᾶς
Δηοῦς σύνοικος, γηγενὴς βολβὸς, φίλοις
ἑφθὸς βοηθῶν δυνατός ἐστ' ἐπαρκέσαι·
μάτην δὲ, πόντου κυανέαις δίναις τραφεὶς,
a φλεβὸς τροπωτὴρ, πουλύπους, ἁλοὺς βροτῶν
πλεκταῖς ἀνάγκαις, τῆς τροχηλάτου κόρης
πίμπλησι λοπάδος στερνοσώματον κύτος.

Ἀρχέστρατος:

Βολβῶν καὶ καυλῶν χαίρειν λέγω ὀξυβάφοισι,
ταῖς τ' ἄλλαις πάσῃσι παροψίσι. — —

1 Forf. ψυχαῖς.

totidemque alia reperies aliquis medicamina
ei, qui scortum amat, his etiam efficaciora.

Xenarchus, in Butalione:

Perit domus,
quae dominum habet, cui enerves sunt
sortes, & in quam malus irrupit genius. Pelopidarum
nervo caret domus: & nec cervicem-contrahens divae
Cereris contubernalis, terrae filius bulbus, amicis
coctus succurrens, remederi huic malo potest:
& frustra, in maris coeruleis vorticibus enutritus,
venae agitator, polypus, captus hominum
plexis vinculis, agitatâ rotâ genitae
patinae capacem pectoris sinum implet.

Archestratus:

Bulborum & caulium valere iubeo oxybapha,
aliasque omnes paropsides.

LXV. Bulborum vires. Ἡρακλείδης ὁ Ταραντῖνος, ἐν Συμποσίῳ· „ Βολβὸς, καὶ κοχλίας, καὶ ὠὸν, καὶ τὰ ὅμοια, δοκεῖ σπέρματος εἶναι ποιητικὰ, οὐ διὰ τὸ πολύτροφα εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὸ ὁμοειδεῖς ἔχειν τὰς πρώτας φύσεις, καὶ τὰς αὐτὰς δυνάμεις τῷ σπέρματι.“ Δίφιλος· „ Οἱ βολβοὶ δύσπεπτοι μέν εἰσι, πολύτροφοι δὲ, καὶ b εὐστόμαχοι· ἔτι δὲ σμηκτικοὶ, καὶ ἀμβλυντικοὶ ὄψεως, διεγερτικοί τ' ἀφροδισίων. Ἡ δὲ παροιμία φησίν·

Οὐδέν σ' ὀνήσει βολβὸς, ἂν μὴ νεῦρ' ἔχῃς.

Διεγείρουσι δ' ὄντως αὐτῶν πρὸς ἀφροδίσια οἱ βασιλικοὶ λεγόμενοι, οἳ καὶ κρείττονες τῶν ἄλλων εἰσί· μεθ' οὓς οἱ πυῤῥοί. οἱ δὲ λευκοὶ καὶ Λιβυκοὶ, σκιλλώδεις· χείρονες δὲ πάντων, οἱ Αἰγύπτιοι.

LXVI. Bulbinae. Αἱ δὲ βολβῖναι καλούμεναι, εὐχυλότεραι μέν εἰσι τῶν βολβῶν, οὐ μὴν οὕτως εὐστόμαχοι, διὰ τὸ

65. Heraclides Tarentinus, in Sympoſio: »Bulbus, & cochlea, & ovum, & ſimilia, videntur ſemen generare; non, quod multum nutriunt; ſed quoniam prima elementa, e quibus illa conſtant, eiuſdem generis ſunt eamdemque vim habent cum humano ſemine.“ Diphilus: »Bulbi concoctu quidem difficiles ſunt, ſed multum nutriunt, & ventriculo ſunt idonei: praeterea abſtergunt, viſum hebetant, venerem ſtimulant. Dicitur autem proverbio:

Nil te iuvabit bulbus, nervum ſi nullum habes.

Vere autem venerem ſtimulant ii, quos *regios* vocant, qui etiam praeſtant caeteris. Proxima bonitas ruforum: albi vero & Libyci ingratum habent ſcillae ſaporem: peſſimi omnium Aegyptii.

66. Quae vero *bulbinae* vocantur, meliorem quidem ſuccum, quam bulbi, generant: ſed ventriculo non pariter ſunt idoneae, quod multum habent dulcedinis;

c γλυκάζον ἔχειν παχύ τι· καί γε ἱκανῶς εἰσι, διὰ τὴν πολλὴν σκληρότητα, καὶ εὐέκκριτοι.“ Μνημονεύει δὲ βολβίνης Μάτρων ἐν Παρῳδίαις:[1]

Σόγκους δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι, οὐδ' ὀνομήνω,
μυελόεν βλάστημα, καρηκομόωντας ἀκάνθαις·
βολβίνας θ', αἳ Ζηνὸς Ὀλυμπίου εἰσὶν ἀοιδοὶ,
ἃς ἐν χέρσῳ θρέψε Διὸς παῖς ἄσπετος ὄμβρος,
λευκοτέρας χιόνος, ἰδέειν ἀμύλοισιν ὁμοίας·
τάων φυομένων ἠράσσατο πότνια γαστήρ.

d Ὅτι Νίκανδρος Μεγαρῆας βολβοὺς ἐπαινεῖ. Θεόφραστος δὲ ἐν ζ' Φυτῶν[2] Ἐνιαχοῦ, φησὶν, οὕτω γλυκεῖς εἰσιν οἱ βολβοὶ, ὥς τε καὶ ὠμοὺς ἐσθίεσθαι, ὥσπερ καὶ[3] ἐν τῇ Ταυρικῇ Χερῥονήσῳ. τὰ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Φαινίας. „Ἔστι δὲ καὶ γένος, φησὶ, βολβῶν, Θεόφραστος, ἐριοφόρων, ὃ φύεται ἐν — LXVII. Bulborum varia genera.

1 Παρῳδαῖς edd. 2 Aut Φυτικῶν oportebat, aut περὶ Φυτῶν. 3 Ignorant καὶ libri nostri.

nec tamen valde incommodae sunt ventriculo, quod multum simul roboris austeritatisque eisdem inest; & sunt excretu faciles. « Meminit bulbinae Matron, in Parodiis:

Sonchos ego non narrabo, nec nominabo,
medullosum germen, spinis comatum caput gerentes:
nec bulbinas, quae sunt Olympii Iovis cantores,
quas in terra educavit filius Iovis, copiosus imber,
nive candidiores, adspectu amylo similes:
quibus nascentibus bene precatus est venerandus venter.

67. Nicander Megaricos laudat bulbos. Theophrastus vero, septimo DE Plantis, tradit, esse alicubi ita dulces bulbos, ut crudi etiam comedantur; veluti, cum alibi, tum in Taurica Chersonneso. Eademque Phaenias narrat. » Est vero etiam, ait Theophrastus, *bulborum* genus *lanigerorum*, in oris maritimis nascentium,

αἰγιαλοῖς. ἔχει δὲ τὸ ἔριον ὑπὸ τοὺς πρώτους χιτῶνας, ὥς τε ἀνὰ μέσον εἶναι τοῦ ἐδωδίμου τοῦ ἐντὸς καὶ τοῦ ἔξω. ὑφαίνεται δ' ἐξ αὐτοῦ καὶ πόδεια καὶ ἄλλα ἱμάτια· " (ὡς καὶ Φαινίας φησί.) „ τὸ δὲ ἐν Ἰνδοῖς τριχῶδές ἐστι. " Περὶ δὲ τῆς τῶν βολβῶν σκευασίας Φιλήμων φησί· e

Τὸν βολβὸν εἰ βούλει, σκόπει
ὅσα δαπανήσας εὐδοκιμεῖ· τυρόν, μέλι,
σήσαμον, ἔλαιον, κρόμμυον, ὄξος, σίλφιον.
αὐτὸς δ' ἐφ' αὑτοῦ ἐστι πονηρὸς καὶ πικρός.

Ἡρακλείδης δὲ, ὁ Ταραντῖνος, τῶν συμποσίων περιγράφων τοὺς βολβοὺς, φησί· „ Περιγράφειν δεῖ τὴν πολλὴν βρῶσιν, καὶ μάλιστα τῶν ἐχόντων ὁλκιμόν τι καὶ γλίσχρον· οἷον ὠῶν, βολβῶν, ἀκροκωλίων, κοχλιῶν, καὶ τῶν ὁμοίων. ἐπιμένει γὰρ τῇ κοιλίᾳ πλείονας χρόνους, καὶ ἐμπλεκόμενα παρακατέχει τὰ ὑγρά. f

Lanam illi habent sub prima tunica, ut sit media inter partem interiorem quae comeditur, & exteriorem corticem. Texuntur autem ex ea & socci & alia vestimenta. (Quod ipsum etiam Phaenias dicit.) Quod vero in Indicis bulbis reperitur, pilis [magis, quam lanae,] simile est. « — De ratione parandi bulbos Philemon ait:

Bulbum si expetis; vide,
quot sint res adsumendae, ut laudetur: caseus, mel,
sesamum, oleum, cepa, acetum, laserpitium.
Ipse vero per se pravus est & ingratus.

Heraclides vero Tarentinus, bulborum usum in conviviis circumscribens, ait: » Circumscribenda est magna ciborum copia, & eorum maxime, qui glutinosum quidpiam & viscidum habent; ut ova, bulbi, cocti pecudum pedes, cochleae, & quae sunt his similia. Diutius enim in ventre morantur, & implicitos detinent humores.

ΚΙΧΛΑΙ. Καὶ τούτων ἦσαν καὶ ἄλλων ὀρνίθων ἀγέλαι ἐν τοῖς προπόμασι. Τηλεκλείδης· LXVIII. Turdi.

> Ὀπταὶ δὲ κίχλαι μετ' ἀμητίσκων
> εἰς τὸν φάρυγ' εἰσεπέτοντο.

Συρακούσιοι δὲ τὰς κίχλας κιχήλας λέγουσιν. Ἐπίχαρμος·

> Τάς τ' ἐλαιοφιλοφάγους [1] κιχήλας.

Μέμνηται τούτων καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Νεφέλαις. Τρία
2 δὲ εἶναι γένη κιχλῶν Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ· ὧν τὴν πρώτην καὶ μεγίστην κίσσῃ πάρισον εἶναι, ἣν καὶ καλεῖσθαι ἰξοφάγον, ἐπειδὴ ἰξὸν ἐσθίει· τὴν δὲ τῷ κοσσύφῳ ἴσην, ἣν ὀνομάζεσθαι τριχάδα. τὴν δὲ τρίτην, ἐλαχίστην τῶν προειρημένων οὖσαν, ἰλλάδα ὀνομάζεσθαι· (οἱ δὲ τυλάδα λέγουσιν, ὡς Ἀλέξανδρος ἱστορεῖ ὁ Μύνδιος·) ἣν καὶ συναγελαστικὴν εἶναι, καὶ νεοττεύειν, ὡς καὶ τὰς χελιδόνας. Ὅτι τὰ εἰς Ὅμηρον ἀναφερόμε-

1 ἐλαιοφυλλοφάγους edd.

68. TURDI. Et horum, & aliarum avium greges in Gustationibus apponebantur. Teleclides:

> *Turdi assati cum placentulis*
> *sponte in fauces volitabant.*

Syracusii turdos, quos graeci vulgo κίχλας vocant, κιχήλας nominant. Epicharmus:

> *Olivarumque pastum amantes turdi.*

Meminit horum & Aristophanes in Nubibus. Esse autem tria turdorum genera, Aristoteles docet: quorum primum, idemque maximum, picae ait esse magnitudine; hos *viscivoros* vocari, quod visco vescantur: alterum, merulae magnitudine, quibus *trichades* nomen: tertium genus, omnium minimum, *illades* vocari ait; (alii quidem *tyladas* vocant, ut Alexander Myndius docet:) hos autem gregatim habitare nidosque construere, sicut hirundines. Breve carmen, quod Homero auctori tribuitur,

νον ἐπύλλιον, ἐπιγραφόμενον δὲ Ἐπικιχλίδες, ἔτυχε ταύτης τῆς προσηγορίας, διὰ τὸ τὸν Ὅμηρον ᾄδοντα b
αὐτὸ τοῖς παισὶ, κίχλας δῶρον λαμβάνειν, ἱστορεῖ Μέναιχμος ἐν τῷ Περὶ Τεχνιτῶν.

LXIX. Ficedulae.

ΣΥΚΑΛΙΔΕΣ. Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιος ἱστορεῖ· „Ἅτερος τῶν αἰγιθαλῶν ὑφ᾽ ὧν μὲν ἐλαιὸς [1] καλεῖται, ὑπὸ δέ τινων πιρίας· [2] συκαλὶς δ᾽, ὅταν ἀκμάζῃ τὰ σῦκα.“ δύο δ᾽ εἶναι γένη αὐτοῦ, συκαλίδα καὶ μελαγκόρυφον. Ἐπίχαρμος· „ἀγλαὰς συκαλλίδας.“ καὶ πάλιν· [3]

— Ἦν δ᾽ ἐρωδιοὶ μακροκαμπυλαύχενες,
τέτρακές τε σπερματολόγοι, κἀγλααὶ συκαλλίδες.

Ἁλίσκονται δ᾽ αὗται τῷ τῶν σύκων καιρῷ. διὸ βέλτιον c
ὀνομάζοιντ᾽ ἂν δι᾽ ἑνὸς λ. διὰ δὲ τὸ μέτρον Ἐπίχαρμος διὰ δυεῖν εἴρηκεν.

1 ἔλαιον mssti nostri. 2 πιρία iid. 3 Adiici poterat ἐν Ἥβας γάμῳ.

Epikichlides inſcriptum, eo ſortitum id nomen eſſe, narrat Menaechmus in libro de Artificibus, quod Homerus, pueris illud carmen canens, turdos ab his in praemii locum acceperit.

69. Ficedulae. Alexander Myndius ſcribit: »Alter ex aegithalis, [id eſt, ex *paris* avibus, ſive *caprimulgis*] a nonnullis *elaeus* vocatur, ab aliis *pirias*; *ſycalis* vero (id eſt, *ficedula*) quo tempore maturae ſunt ficus.« Duo autem eſſe eius genera ait; ſycalidem, (ſive, *ficedulam proprie dictam*) & melancoryphon. (id eſt, *atricapillam*.) Epicharmus: *Nitidas ficedulas.* Idemque rurſus:

Aderant ardeae praelongis collis incurviſque,
& tetraces ſemina legentes, & nitidae ficedulae.

Capiuntur hae, cum tempeſtiva ficus eſt. Quare (a verbo ἁλίσκεσθαι) rectius fuerit ſimplici litera λ (συκαλὶς) ſcribere nomen: ſed metri cauſſa Epicharmus duplicatâ literâ uſus eſt.

ΣΠΙΝΟΙ. Εὔβουλος·[1] LXX. Fringillae.

\- - - - -

Ἔφιππος, ἐν Γηριόνῃ·

Ἀμφιδρομίων ὄντων, ἐν οἷς νομίζεται
ὀπτᾷν τε τυροῦ Χερσονησίτου τόμον,
ἕψειν τ' ἐλαίῳ ῥάφανον ἠγλαϊσμένην,
πνίγειν τε παχέων ἀρνίων στηθύνια,
τίλλειν τε φάττας, καὶ κίχλας, ὁμοῦ σπίνοις,
d ὁμοῦ τε χναύειν μαινίσι σηπίδια,
πιλοῦν τε [2] πολλὰς πλεκτάνας ἐπιστρεφῶς,
πίνειν τε πολλὰς κύλικας εὐζωρεστέρας.

ΚΟΨΙΧΟΙ. Νικόστρατος, ἢ Φιλέταιρος· LXXI. Merulae.

— — Α. Τί οὖν ἀγοράζω; φράζε γάρ.
Β. Μὴ πολυτελῶς, ἀλλὰ καθαρείως. δασύποδι [3]
ἐὰν περιτύχῃς, ἀγόρασον· καὶ νήττια,

1 Desunt Eubuli verba. 2 Inferius πιλεῖν scribitur. 3 Possis & δασύποδα legere. Vulgo δασύποδ', & aliter digesti versus.

70. FRINGILLAE. Eubulus :

\- - - - -

Ephippus, in Geryone :

Amphidromia celebrabantur, in quibus mos est,
assare casei Chersonesii frustum,
& coquere cum oleo splendentem brassicam,
& sub testu suffocare pinguium agnorum pectora,
& columbas deplumare, & turdos, cum fringillis,
simulque cum maenidibus sepiolas vorare,
& cirros multos polypodum diligenter congerere,
calicesque multos meraciores ebibere.

71. MERULAE. Nicostratus, aut Philetaerus:

A. Quid ergo emam? dic tandem!
B. Non sumtuose, sed eleganter. Leporem
si in quem incidis, eme: & anaticulas,

ὁπόσα σὺ βούλει, καὶ κίχλας, καὶ κοψίχους
ὀρνιθάριά τε,[1] τῶν ἀγρίων τούτων, συχνά.
A. Χαρίεν γάρ.[2]

Sturni. Ἀντιφάνης δὲ καὶ ΨΑΡΑΣ ἐν τοῖς βρώμασι[3] καταλέγει· „Μέλι, πέρδικες, φάτται, νῆτται, χῆνες, ψᾶρες, κίττα, κολοιὸς, κόψιχος, ὄρτυξ, ὄρνις θήλεια.“ — Πάντων ἡμᾶς λόγον ἀπαιτεῖς, καὶ οὐδ᾽ ὁτιοῦν ἔξεστιν εἰπεῖν ἀνυπεύθυνον. — Ὅτι τὸ στρουθάριον παρ᾽ ἄλλοις τε, καὶ δὴ καὶ παρ᾽ Εὐβούλῳ· „Περδίκια λάβε τέτταρ᾽ ἢ καὶ πέντε, δασύποδας τρεῖς, στρουθάρια θ᾽ οἷον ἐντραγεῖν, ἀκανθυλλίδας, βιττάκους, σπινία, κερχνῇδας, τά τ᾽ ἄλλ᾽ ἅττ᾽ ἂν ἐπιτύχῃς. e

Aviculae.

LXXII. Suilla cerebra. ΕΓΚΕΦΑΛΟΙ ΧΟΙΡΕΙΟΙ. Τούτων ἡμᾶς ἐσθίειν οὐκ εἴων οἱ φιλόσοφοι, φάσκοντες τοὺς αὐτῶν μεταλαμβάνοντας ἴσον καὶ κυάμων[4] τρώγειν, κεφαλῶν τε οὐ τοκήων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων βεβήλων. f

1 ὀρνιθίων τε edd. 2 χαίρειν edd. cum mstis nostris. Alius codex χαίρειν γάρ. 3 Forf. ἐν τοῖς προπέμμασι. 4 κυάμους τρώγειν κεφαλάς τε edd.

quot volueris, & turdos, & merulas,
aliarumque id genus agrestium avium bonum numerum.
A. *Festivum id quidem.*

Antiphanes vero etiam STURNOS in cibis numerat: *Mel, perdices, columbae, anates, anseres, sturni, pica, graculus, merula, coturnix, gallina.* — Omnium a nobis rationem poscis: nec dicere quidquam licet, quin tuae reprehensioni sit obnoxium. — Vox στρουθάριον (*avicula*) cum apud alios auctores reperitur, tum apud Eubulum: *Perdiculas cape quattuor aut quinque, lepores tres, tum aviculas ex his quae comeduntur, carduelas, bittacos, fringillulas, miliarias, & quascumque offendes alias.*

72. CEREBRA SUILLA. His nos vesci vetabant philosophi, dicentes, qui haec gustent, idem facere, ac qui fabas comedant, & non modo parentum capita, sed

οὐδένα γοῦν [1] τῶν ἀρχαίων βεβρωκέναι, διὰ τὸ τὰς αἰσθήσεις ἁπάσας σχεδὸν ἐν αὐτῷ εἶναι. Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Ἀθηναῖος, οὐδ' ὀνομάζειν τινὰ τῶν παλαιῶν, φησὶν, ἐγκέφαλον· καὶ Σοφοκλέα γοῦν, ἐν Τραχινίαις, ποιήσαντα τὸν Ἡρακλέα ῥιπτοῦντα τὸν Λίχαν ἐς θάλασσαν, οὐκ ὀνομάσαι ἐγκέφαλον, ἀλλὰ λευκὸν μυελὸν ἐκκλίνοντα τὸ μὴ ὀνομαζόμενον·

Cerebrum comedere nefas.

Κόμης δὲ λευκὸν μυελὸν ἐκραίνει, μέσου
κρατὸς διασπαρέντος αἵματός θ' ὁμοῦ·

καίτοι τ' ἄλλα διαῤῥήδην ὀνομάσαντα. καὶ Εὐριπίδης δὲ, τὴν Ἑκάβην θρηνοῦσαν εἰσαγαγὼν τὸν Ἀστυάνακτα, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ῥιφέντα, [2] φησί·

Δύστηνε, κρατὸς ὥς σ' ἔκειρεν ἀθλίως
τείχη πατρῷα, Λοξίου πυργώματα,
ὃν πόλλ' ἐκήπευσ' ἡ τεκοῦσα βόστρυχον,
φιλήμασίν τ' ἔδωκεν' ἔνθεν ἐκγελᾷ.

1 οὖν edd. 2 ῥιφθέντα edd.

& alia quaevis profana. Neminem certe e veteribus cerebrum comedisse, quoniam in eo sit sensuum omnium sedes. Apollodorus vero Atheniensis ait, ne nominasse quidem ullum e veteribus cerebrum. Itaque & Sophoclem, in Trachiniis, cum Herculem fingit Lichan in mare proiicientem, *cerebrum* non nominasse, sed *albam medullam*; vitantem nomen, quod pronunciare nefas esset:

Albam medullam comâ effundit, media
diffracto capite, multo cum sanguine:

quamvis aperte caetera nominasset. Et Euripides, Hecubam inducens lugentem Astyanacta, quem e turri Graeci praecipitaverant, dicit:

O infelix! quam misere de capite tibi detonderunt
paterna moenia, ab Apolline erectae turres,
comam, quam multâ curâ aluit mater,
saepeque osculata est: inde nunc erumpit,

ὀστέων ῥαγέντων, φόνος, ἵν' αἰσχρὰ μὴ λέγω.

Ἔχει δὲ ἐπιστασίαν [1] ἡ τῶν ποιημάτων τούτων ἐκδοχή. καὶ γὰρ Φιλοκλῆς τε ἐγκέφαλον φησίν·

— — Οὐδ' ἂν ἐγκέφαλον ἔσθων λίποι. [2]

καὶ Ἀριστοφάνης·

— ἀπολέσαιμ' ἂν ἐγκεφάλου θρίω δύο.

καὶ ἄλλοι. Λευκὸν οὖν ἂν εἴη μυελὸν εἰρηκὼς Σοφοκλῆς ποιητικῶς· Εὐριπίδης τε, τὸ τῆς προσόψεως ἀπεχθὲς καὶ αἰσχρὸν οὐχ αἱρούμενος ἐναργῶς ἐμφανίσαι, ἐδήλωσεν ὡς ἐβούλετο. Ὅτι δ' ἱερὸν ἐνόμιζον τὴν κεφαλὴν, δῆλον ἐκ τοῦ καὶ κατ' αὐτῆς ὀμνύειν, καὶ τοὺς γινομένους ἀπ' αὐτῆς [3] πταρμοὺς προσκυνεῖν ὡς ἱερούς. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς συγκαταθέσεις βεβαιοῦμεν τῇ ταύτης ἐπινεύσει· ὡς καὶ ὁ Ὁμηρικὸς Ζεὺς φησίν·

Sternutamenta sacra.

Εἰ δ' ἄγε, τοὶ κεφαλῇ ἐπινεύσομαι. — [4]

1 ἐπίστασιν malim cum Caſ. 2 Aliter Euſtath. 3 ὑπ' αὐτῆς edd. 4 κατανεύσομαι oportebat.

oſſibus fractis, cruor; ut alia nefanda taceam.

Eſt autem animadvertenda ratio, qua accipi verſus iſti debent. Nam & Philocles cerebrum nominavit:

— — *Ne cerebrum quidem comedere ceſſaverit.*

& Ariſtophanes:

At perderem equidem cerebri membranas ambas.

itemque alii. Igitur *albam medullam* Sophocles poëtice dixerit: & Euripides, cum rem adſpectu odioſam & foedam nollet oculis veluti ſubiicere, enunciavit eam prout ipſi viſum erat. Sed, *caput* quidem olim *ſacrum* exiſtimatum fuiſſe, indicio eſt iurandi per illud conſuetudo, & ſternutamenta ex eo prodeuntia adorandi, veluti ſacra. Atque etiam adſenſus noſtros, & comprobationes, capitis nutu confirmamus: quemadmodum & Homericus Iupiter ait:

Sin dubitas, ecce, tibi capite adnuam.

"Οτι εἰς τὸ πρόπομα καὶ ταῦτα ἐνέβαλλοντο· πέπερι, Φυλλὶς, σμύρνα, κύπειρον, μύρον Αἰγύπτιον. Ἀντιφάνης·

LXXIII. Aromata propomati mixta.

Ἂν μὲν ἄρα πέπερί τις φέρῃ πριάμενος,.
στρεβλοῦν γράφουσι τοῦτον ὡς κατάσκοπον.

πάλιν·

— — — Νῦν
δεῖ περιιόντα πέπερι καὶ καρπὸν βλίτου
ζητεῖν.

Εὔβουλος·

Κόκκον λαβοῦσα Κνίδιον, ἢ τοῦ πεπέριος,
τρίψασ᾽ ὁμοῦ σμύρνῃ, διάπαττε τὴν ὁδόν.

Ὠφελίων·

Λιβυκόν τε [1] πέπερι, θυμίαμα, καὶ βίβλον
Πλάτωνος ἐμβρόντητον.

Νίκανδρος, Θηριακοῖς·

1 Abeſt vulgo τε. Dein βιβλίον habent edd.

73. Propomati (i. e. vino, quem ante coenam potabant) admiſcebantur etiam haec: *piper*, *phyllis*, *myrrha*, *cypiron*, *unguentum Aegyptium*. Antiphanes:

Si quis piper advehat coëmtum,
hunc torquendum ex lege denunciant, ut ſpeculatorem.

Rurſuſque:

— — — *Nunc*
circumire oportet, piper & bliti ſemina
quaerentem.

Eubulus:

Granum ſume (mulier) Cnidium, aut piperis,
eoque cum myrrha trito conſperge viam.

Ophelion:

Libycumque piper, ſuffitum, & librum
Platonis veſanum.

Nicander, in Theriacis:

Ἢ καὶ λεπτοθρίοιο πολύχνοα φύλλα κονίζης,[1]
πολλάκι δ' ἢ πέπερι κόψας νέον, ἢ ἀπὸ Μήδων
κάρδαμον.

Θεόφραστος ἐν Φυτῶν Ἱστορίᾳ· „Τὸ πέπερι καρπὸς μέν ἐστι· διττὸν δὲ αὐτοῦ τὸ γένος. τὸ μὲν, στρογγύλον, ὥσπερ ὄροβος, κέλυφος ἔχον,[2] ὑπέρυθρον. τὸ δὲ, πρόμηκες, μέλαν, σπερμάτια μηκωνικὰ ἔχον. ἰσχυρότερον δὲ πολὺ τοῦτο θατέρου· θερμαντικὰ δὲ ἄμφω· διὸ καὶ πρὸς τὸ κώνειον βοηθεῖ ταῦτα.“ Ἐν δὲ τῷ Περὶ Πνιγμοῦ γράφει· „Ἡ δὲ τούτων ἀνάκτησις, ὄξους ἐγχύσει καὶ πεπέριδος, ἢ κνίδης καρπῷ τριφθείσης.“ Τοῦτο δ' ἡμᾶς τηρῆσαι δεῖ, ὅτι οὐδέτερον ὄνομα οὐδέν ἐστι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εἰς ι λῆγον, εἰ μὴ μόνον τὸ μέλι. τὸ γὰρ πέπερι καὶ κόμμι καὶ κίφι,[3] ξενικά.

1 Al. κονύζης. 2 ὥσπερ ὀρόβου κέλυφος habent mss. & edd. vett. & carent ἔχον. 3 Rectius κῦφι.

Aut etiam lanuginosae folia multi-foliae conyzae:
aliquando vero & piper recens tusum, aut e Media
nasturtium.

Theophrastus vero, in Plantarum Historia: » Piper fructus est. Eius duo genera: alterum rotundum, veluti ervum; putamen habens, rubicundum: alterum oblongum, nigrum, minuta semina habens papaveri similia. Et hoc quidem multo valentius est illo: ambo vero calefaciunt; quare remedia sunt haec adversus cicutam. « In libro vero De Suffocatione scribit: » Revocantur suffocati infuso aceto cum pipere, aut tritis urticae seminibus. « Hoc vero nobis tenendum est, nullum Graecos habere nomen neutrius generis in ι definens, nisi solum mellis nomen, μέλι. Nam πέπερι, κόμμι, & κίφι, [sive κῦφι] peregrina sunt.

ΕΛΑΙΟΝ. Σαμιακοῦ ἐλαίου μνημονεύει Ἀντιφάνης, ἢ Ἄλεξις· LXXIV. Oleum.

Οὑτοσὶ δέ σοι
τοῦ λευκοτάτου πάντων ἐλαίου Σαμικοῦ
ἐστὶν μετρητής.

Καρικοῦ δὲ, Ὠφελίων·

a — Ἐλαίῳ Καρικῷ ἀλείφεται.

Ἀμύντας, ἐν Σταθμοῖς Περσικοῖς, φησί· „ Φέρει τὰ ὄρη τέρμινθον καὶ σχῖνον καὶ κάρυα τὰ Περσικὰ, ἀφ' ὧν ποιοῦσι τῷ βασιλεῖ ἔλαιον πολύ." Κτησίας δὲ, ἐν Καρμανίᾳ φησὶ γίνεσθαι ἔλαιον ἀκάνθινον, ᾧ χρῆσθαι βασιλέα. ὃς καὶ καταλέγων, ἐν τῷ Περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Φόρων τρίτῳ βιβλίῳ, πάντα τὰ τῷ βασιλεῖ παρασκευαζόμενα ἐπὶ τὸ δεῖπνον, οὔτε πεπέρεως μέμνηται, οὔτε ὄξους, ὃ μόνον ἄριστόν ἐστι τῶν ἡδυσμάτων. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ Δείνων ἐν τῇ Περσικῇ
b πραγματείᾳ· ὅς γέ φησι καὶ ἅλας Ἀμμωνιακὸν [1]

1 Ἀμμωνιακοὺς edd. vett.

74. Oleum. Samii olei Antiphanes meminit, sive Alexis:

En tibi
candidissimi omnium Samii olei
amphoram.

Carici mentionem Ophelion facit:

Carico ungebatur oleo.

Amyntas, in Persicis Mansionibus, scribit: »Ferunt montes terebinthum, lentiscum, & Persicas nuces, e quibus regi copiosum oleum paratur.« Ctesias vero ait, in Carmania oleum e spina fieri, quo utatur rex. Idem, libro tertio De Tributis quae in Asia penduntur, omnia recensens quae ad coenam regi parantur, nec piperis mentionem facit, nec aceti, quod est tamen unum omnium condimentorum optimum: sed nec Dinon, in Persica Historia; qui tamen & salem Ammo-

ἀπ' Αἰγύπτου ἀναπέμπεσθαι βασιλεῖ, καὶ ὕδωρ ἐκ τοῦ Νείλου. Ἐλαίου δὲ τοῦ ὠμοτριβοῦς καλουμένου μέμνηται Θεόφραστος ἐν τῷ Περὶ Ὀδμῶν· φάσκων, αὐτὸ γίνεσθαι ἐκ τῶν φαυλιῶν ἐλαιῶν, καὶ ἐξ ἀμυγδάλων. τοῦ δὲ ἐν Θουρίοις γινομένου ἐλαίου, ὡς διαφόρου, μνημονεύει Ἄμφις·

Ἐν Θουρίοις τοὔλαιον, ἐν Γέλᾳ φακῆ.[1]

LXXV. Garum. ΓΑΡΟΣ. Κρατῖνος·

Ὁ τάλαρος ὑμῶν διάπλεως ἔσται γάρου.

Φερεκράτης·

Ἀνεμολύνθη τὴν ὑπήνην τῷ γάρῳ.

Σοφοκλῆς, Τριπτολέμῳ· „τοῦ ταριχηροῦ γάρου."

Πλάτων·

Σαπρῷ[2] γάρῳ βάπτοντες ἀποπνίξουσί με.

Ὅτι δ' ἀρσενικόν ἐστιν τοὔνομα, Αἰσχύλος δηλοῖ, εἰπών· „καὶ τὸν ἰχθύων γάρον."

1 Vulgo φακή. 2 Vulgo Ἐν σαπρῷ.

niacum ex Aegypto ad regem mitti solitum commemorat, & aquam ex Nilo. Olei, quod *omotribes* vocatur, (id est, *crudum expressum*,) meminit Theophrastus in libro De Odoribus; parari illud, dicens, ex phauliis olivis, & ex amygdalis. Oleum quod fit Thuriis, ut excellens, commemorat Amphis:

Thuriis oleum, Gelae lenticula.

75. Garum. Cratinus:

Squalus vester garo replebitur.

Pherecrates:

Inquinata illi barba est garo.

Sophocles, Triptolemo: *salsamentarii huius gari.* Plato:

Putri garo demersum suffocabant me.

Esse autem [apud Graecos] nomen masculini generis, Aeschylus ostendit, cum ait: *& hunc piscium garum.*

ΟΞΟΣ. Τοῦτο μόνον Ἀττικοὶ τῶν ἡδυσμάτων ἧδος.[1] LXXVI.
καλοῦσι. κάλλιστον δ' ὄξος εἶναι, φησὶ Χρύσιππος ὁ Acetum.
φιλόσοφος, τό τε Αἰγύπτιον, καὶ τὸ Κνίδιον. Ἀρι-
d στοφάνης δὲ ἐν Πλούτῳ φησίν·

— — Ὄξει διέμενος Σφηττίῳ.

Δίδυμος δ', ἐξηγούμενος τὸ ἰαμβεῖον, φησίν· „ἴσως, διότι οἱ Σφήττιοι ὀξεῖς." Μνημονεύει δέ που καὶ τοῦ ἐκ Κλεωνῶν ὄξους, ὡς διαφόρου· „Ἐν δὲ Κλεωναῖς[2] ὀξύτιδές εἰσι." Καὶ Δίφιλος·

Α. Δειπνεῖ τε καταδὺς, πῶς δοκεῖς; Β. Λακωνικῶς.
Α. Ὄξους δὲ κοτύλην. — Β. Πάξ. Α. Τί πάξ;
'Οξίς, μέτρον
χωρεῖ τοσοῦτο τῶν Κλεωναίων.

Φιλωνίδης·

Τὰ καταχύσματ'[3] αὐτοῖσιν ὄξος οὐκ ἔχει.

1 εἶδος vulgo. Forf. ἧδος. 2 Κλεωναῖαι legit Caf. 3 Forf. Καὶ τὸ κατάχυσμ' αὐτοῖσιν.

76. ACETUM. Hoc Attici unum ex omnibus condimentis ἧδος [quafi *fuavitatem*, aut *condimentum per eminentiam*] vocant. Optimum autem acetum, ait Chryfippus philofophus, effe Aegyptium & Cnidium. Ariftophanes vero, in Pluto, dicit:

— — *Aceto perfundens Sphettio.*

Quem verficulum interpretans Didymus, ait: »Fortaffe quia acres homines funt Sphettii.« Meminit vero etiam alicubi aceti e Cleonis, ut praeftantis: *Cleonis funt oxytides.* [five, *Adeft Cleonaeum acetum.*] Et Diphilus:

A. *Abditus coenat: quomodo putas?* B. *Laconice.*
A. *Aceti vero cotulam* . . . B. *Hem!* A. *Quid hem?*
Acetabulum, menfura
Cleonaeorum, tantumdem capit.

Philonides:

Eorum condimenta aceto carent.

῾Ο δὲ Ταραντῖνος Ἡρακλείδης ἐν τῷ Συμποσίῳ φησί· „Τὸ ὄξος τινὰ τῶν ἐκτὸς συνιστάνει, παραπλησίως δὲ καὶ τὰ ἐν κοιλίᾳ, τὰ δ' ἐν [1] τῷ ὄγκῳ διαλύει· διὰ τὸ δηλονότι διαφόρους ἐν ἡμῖν μίγνυσθαι χυμούς.“ Ἐθαυμάζετο δὲ καὶ τὸ Δεκελικὸν [2] ὄξος. e
Ἄλεξις·

Κοτύλας τέτταρας [3]
ἀναγκάσας μεστὰς ἐμ' αὐτόθεν σπάσαι
ὄξους Δεκελικοῦ, δι' ἀγορᾶς μέσης ἄγεις.

Λεκτέον δὲ ὀξύγαρον διὰ τοῦ ῡ, καὶ τὸ δεχόμενον αὐτὸ ἀγγεῖον ὀξύβαφον. ἐπεὶ καὶ Λυσίας ἐν τῷ f κατὰ Θεοπόμπου αἰκίας εἴρηκεν· „Ἐγὼ δ' ὀξύμελι πίνω.“ οὕτως οὖν ἐροῦμεν καὶ ὀξυρόδινον.

LXXVII. Condimenta. Ὅτι ἈΡΤΥΜΑΤΑ εὕρηται παρὰ Σοφοκλεῖ [ἐν Φαίαξιν·] [4]

1 τὰ ἐν vulgo, absque coniunct. 2 Δεκελεικὸν edd. & paulo post Δεκελεικοῦ. 3 Τέτταρας κοτύλας vulgo, & vs. sq. με μεστὰς αὐτοῦ σπάσαι. 4 Deest vulgo Fabulae titulus.

Heraclides vero Tarentinus, in Symposio, ait: »Acetum nonnulla, quae sunt extra corpus, coagulat, similiterque etiam ea quae sunt in ventriculo; quae vero in tumore sunt, dissolvit: quia scilicet diversi in nobis miscentur humores.« Erat autem in pretio Decelicum etiam acetum. Alexis:

Quatuor cotylas
postquam e vestigio haurire me coëgisti plenas
aceti Decelici, per medium forum ducis.

Dicendum vero *oxygarum* per *y*; & vas quod recipit acetum, *oxybaphum*. Nam & Lysias in Oratione contra Theopompum, iniuriarum manu illatarum reum, ait: *Ego vero oxymel bibo*. Similiter ergo & *oxyrodinum* dicemus, [oleum rosaceum aceto mixtum.]

77. Condimenta (ἀρτύματα) memorantur apud Sophoclem, in Phaeacibus:

— — — *καὶ βορᾶς ἀρτύματα.*

καὶ παρ' Αἰσχύλῳ·

— — *διαβρέχεις τἀρτύματα.*

καὶ Θεόπομπος δέ φησι· „Πολλοὶ μὲν ἀρτυμάτων [1] *μέδιμνοι, πολλοὶ δὲ σάκκοι καὶ θύλακες* [2] *βιβλίων,* [3] *καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν χρησίμων πρὸς τὸν βίον.“* Τὸ δὲ *ῥῆμα κεῖται παρὰ* Σοφοκλεῖ· [4]

8 — Ἐγὼ *μάγειρος ἀρτύσω σοφῶς.*

Κρατῖνος, Γλαύκῳ·

Οὐ *πρός γε παντὸς* [5] *ἐστιν ἀρτύσαι καλῶς.*

Εὔπολις·

Ὄψῳ *πονηρῷ, πολυτελῶς ἠρτυμένῳ.*

Ὅτι *ἀρτύματα ταῦτα καταλέγει* Ἀντιφάνης ἐν Λευκάδι· [6]

Ἀσταφίδος, *ἁλῶν, σιραίου,*

1 ἀρτύματος edd. 2 θύλακοι edd. 3 βολβῶν coni. Toup. 4 παρὰ Σοφίλῳ ἐν Ἀνδροκλεῖ suspicari licet cum Valck. & Brunck. 5 πρὸς παντὸς vulgo, absque γε. 6 Vulgo καταλέγει ποῦ Ἀντιφάνης, absque titulo Fabulae.

— — — *& cibi condimenta.*

Et apud Aeschylum :

f — — *tu condimenta maceras.*

Theopompus vero etiam scribit: » Condimentorum multi modii, & multa onera & sacci librorum [*sive*, bulborum ?] aliarumque rerum ad victum necessariarum. « Verbum vero [*ἀρτύειν*, *condire*,] reperitur apud Sophoclem : [*sive*, Sophilum :]

Ego coquus haec sapienter condiam.

Cratinus, in Glauco :

Non cuique datum est, recte condire.

Eupolis :

Vili obsonio, sumtuose condito.

Condimenta haecce recenset Antiphanes, in Leucade :

Uva passa, sal, defrutum,

σιλφίου, τυροῦ, θύμου,
σησάμου, νίτρου, [1] κυμίνου,
[ῥοῦ, μέλιτος,] [2] ὀριγάνου,
βοτανίων, ὄξους, ἐλαῶν, [3]
εἰς ἀβυρτάκην χλόης,
καππάριδος, ᾠῶν, ταρίχων, [4]
καρδάμων, θρίων, ὀποῦ.

Ὅτι οἴδασιν οἱ παλαιοὶ τὸ Αἰθιοπικὸν καλούμενον κύμινον. — Ὅτι εἴρηται ἀρσενικῶς ὁ θύμος, καὶ ὁ ὀρίγανος. Ἀναξανδρίδης·

Ἀσφάραγον σχῖνόν τε τέμνων, καὶ ὀρίγανον· ὃς δὴ
σεμνύνει τὸ τάριχον [5] ὁμοῦ μιχθεὶς [6] κοριάννῳ.

Ἴων·

Αὐτὰρ ὅ γ' ἐμμαπέως τὸν ὀρίγανον ἐν χερὶ κεύθει.

Θηλυκῶς δὲ Πλάτων, ἢ Κάνθαρος·

1 Al. λίτρου. 2 Desunt vulgo duae voces. 3 ἐλαίου apud Poll. 4 ταρίχους mss. nostri. 5 τάριχος Eustath. 6 μιχθὲν vulgo.

silphium, *caseus*, *thymus*, [id est, *cepa agrestis*,]
sesamum, *nitrum*, *cuminum*,
[*rhus*, (vulgo *sumach* dictum) *mel*,] *origanum*,
herbulae, *acetum*, *olivae*,
oluscula in abyrtacam adhibenda,
capparis, *ova*, *salsamenta*,
nasturtia, *thria*, *laserpitium*.

Norunt veteres *cuminum*, quod *Aethiopicum* dicitur. — Masculino genere Graeci dicunt, *hic thymus*; & *hic origanus*. Anaxandrides:

Asparagum & scillam concidens, & origanum; qui nempe
salsamentis gratiam addit, admixtus coriandro.

Ion:

Caeterum ille raptim origanum istum manu abdit.

Foeminino vero genere usurpavit Plato, aut Cantharus:

Ἢ ἐξ Ἀρκαδίας οὕτω δριμυτάτην ὀρίγανον.

c οὐδετέρως Ἐπίχαρμος καὶ Ἀμειψίας. Τὸν δὲ θύμον, ἀρσενικῶς, Νίκανδρος ἐν Μελισσουργικοῖς.

Ὅτι τοὺς ΠΕΠΟΝΑΣ Κρατῖνος μὲν σικυοὺς σπερματίας κέκληκεν, ἐν Ὀδυσσεῦσι· LXXVIII. Pepones.

Πώποτ' εἶδες, [εἰπέ] μοι
τὸν ἄνδρα, παῖ Λαέρτα, φίλον ἐν Πάρῳ
σικυὸν μέγιστον σπερματίαν ὠνούμενον;

Πλάτων, Λαΐῳ·

Οὐχ ὁρᾷς,
ὅθ' ὁ Μελέαγρος, Γλαύκωνος ὢν μεγάλου γένους,
— — [1] κόκκυξ ἠλίθιος περιέρχεται,
d Σικυοῦ πέπονος εὐνουχίου κνήμας ἔχων.

Ἀναξίλας·

Τὰ δὲ σφυρὰ ὤδει μᾶλλον ἢ σικυὸς πέπων.

1 μέγας τε supplet Caf.

Aut ex Arcadia acerrimam adeo origanum.

Neutro genere vero Epicharmus, & Ameipsias. *Hunc thymum* autem, masculino genere, Nicander dixit, in carmine De Curandis Apibus.

78. Pepones Cratinus, in Ulyssibus, *seminosos cucumeres* vocavit:

Vidistin' umquam, dic mihi,
virum, Laërtae fili, amicum in Paro
cucumerem maximum seminosum ementem?

Plato, in Laio:

Nonne vides
Meleagrum, Glauconis filium, magno genere natum,
— — ut stupidum cuculum circumire,
crura habentem spadonio cucumeri-peponi similia.

Anaxilas:

Tumebant ei malleoli magis quam cucumis-pepo.

Θεόπομπος·

— — — Μαλθακωτέρα
πέπονος σικυοῦ μοι γέγονε. — — —

Φαινίας· ,, Βρωτὰ μὲν ἁπαλὰ [ἅμα] [1] τῷ ἐπικαρπίῳ, σίκυος καὶ πέπων, ἄνευ τοῦ σπέρματος· πεττόμενον δὲ τὸ περικάρπιον μόνον. κολοκύντη δὲ, ὠμὴ μὲν, ἄβρωτος· ἑφθὴ δὲ, καὶ ὀπτὴ, βρωτή." Διοκλῆς δ' ὁ Καρύστιος ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν φησιν, ἑψανὰ [2] ἄγρια εἶναι, θρίδακα, (ταύτης κρατίστην, τὴν μέλαιναν) e κάρδαμον, ἀδριανὸν σίναπυ, [3] κρόμμυον, (τούτου εἶδος Ἀσκαλώνιον, καὶ γήτειον,) σκόροδον, φύσιγγας, σικυὸν πέπονα, μήκωνα. [4] Καὶ μετ' ὀλίγα· ,, Ὁ πέπων δ' ἐστὶν εὐκαρδιώτερος καὶ εὐπεπτότερος. ἑφθὸς δ' ὁ σικυὸς ἁπαλὸς, ἄλυπος, οὐρητικός. ὁ δὲ πέπων ἑψηθεὶς ἐν μελικράτῳ, διαχωρητικώτερος." Σπεύσιππος

1 ἅμα e coni. adieci. 2 ἕψανα edd. 3 ἀδρυανὸν σίναπι alter e nostris codd. Sed utique κορίαννον, σίναπι, scribendum videtur.
4 Vulgo φύσιγγες, σικυὸς πέπων, μήκων.

Theopompus:

Mollior illa mihi facta est cucumere - pepone.

Phaenias: » Cucumis & pepo, dum adhuc teneri sunt, comeduntur simul cum pediculo, e quo fructus dependet; semina vero non comeduntur: ubi maturuerunt, sola caro comeditur. Cucurbita, cruda non comeditur: cocta vero & assata, in cibum sumitur." Diocles Carystius, primo libro De tuenda Sanitate, scribit: Ex agrestibus cocta in cibum sumi, lactucam, (cuius generis optimam esse nigram,) nasturtium, Adrianum sinapi, [*sive*, coriandrum, sinapi,] cepam, (cuius de genere esse Ascalonium, & gethyum,) allium, physingas, cucumerem - peponem, papaver. Et paulo post: » Pepo cordi magis idoneus est, & concoctu facilior. Cucumis tenellus coctus, innoxius est, & ad ciendam urinam efficax. Pepo vero cum mulso coctus, alvum magis solvit.

δ', ἐν τοῖς Ὁμοίοις, τὸν πέπονα καλεῖ σικύαν· Διοκλῆς δὲ, πέπονα ὀνομάσας, οὐκ ἔτι καλεῖ σικύαν· καὶ ὁ Σπεύσιππος δὲ, σικύαν εἰπὼν, πέπονα οὐκ ὀνο-
f μάζει. Δίφιλος δὲ φησίν· „Ὁ πέπων εὐχυλότερός ἐστιν, καὶ ἐπικεραστικός· [1] ὀλιγότροφος δὲ, καὶ εὔφθαρτος, καὶ εὐεκκριτώτερος.

ΘΡΙΔΑΞ. Ταύτην Ἀττικοὶ θριδακίνην καλοῦσιν. Ἐπίχαρμος· LXXIX. Lactuca.

Θρίδακος ἀπολελεμμένας τὸν καυλόν.

Θριδακινίδας δ' εἴρηκε Στράττις·

1 Πρασοκουρίδες, αἳ καταφύλλους [2]
ἀνὰ κήπους πεντήκοντα ποδῶν [3]
ἴχνεσι βαίνετ', ἐφαπτόμεναι
ποδοῖν, [4] σατυριδίων μακροκέρκων

1 Vulgo ἐπικρατητικός· tum inserebantur duae voces κακοχυλότερος δὲ, ante quas Casaub. cum Dalechamp. ὁ σικυὸς supplebat. 2 Vulgo κατ' εὐφύλλους. Totam ῥῆσιν, continuis lineis vulgo scriptam, in versus utcumque digessi. 3 Fors. ποδοῖν. 4 πεδῶν corrigunt viri docti.

Speusippus vero, in Similibus, peponem *sicyam* vocat: Diocles contra, postquam *peponem* nominavit, non amplius sicyam vocat; Speusippus autem, postquam *sicyam* dixit, peponem porro non nominat. Diphilus vero ait: »Pepo meliorem succum gignit, & humorum acrimoniam temperat; minus vero nutrit; & est concoctu facilis, & excretu facilior. «

79. Lactuca. Haec, quam Graeci vulgo θρίδακα vocant, ab Atticis θριδακίνη nominatur. Epicharmus:

Lactucae, cui demta caulis.

Thridacinidas vero Strattis dixit:

Porrivora animalcula, quae foliosos
per hortos quinquaginta pedum
vestigiis inceditis, arrodentes
olera, satyriscorum caudatorum

χορούς ἑλίσσουσαι
παρ' ὠκίμων πέταλα
καὶ θριδακινίδων
εὐόσμων τε σελίνων.

Θεόφραστος δὲ φησί· „Τῆς θριδακίνης ἡ λευκὴ γλυκυτέρα καὶ ἁπαλωτέρα. γένη δ' αὐτῆς τρία, τὸ πλατύκαυλον, καὶ στρογγυλόκαυλον, καὶ τρίτον τὸ Λακωνικόν. αὕτη δ' ἔχει τὸ μὲν φύλλον σκολυμῶδες, ὀρθὴ δὲ καὶ εὐαυξὴς [1] ἀπαράβλαστός ἐστιν ἐκ τοῦ καυλοῦ. τῶν δὲ πλατέων οὕτω τινὲς γίνονται πλατύκαυλοι, ὥς τ' ἐνίους καὶ θύραις χρῆσθαι κηπουρικαῖς." b
Τῶν δὲ καυλῶν, φησὶ, κολουσθέντων, ἡδίους τοὺς παλιβλαστεῖς εἶναι.

LXXX. Νίκανδρος δὲ ὁ Κολοφώνιος, ἐν δευτέρῳ Γλωσσῶν, βρένθιν λέγεσθαί φησι παρὰ Κυπρίοις θρίδακα, [2] οὗ ὁ Ἄδωνις καταφυγὼν, ὑπὸ τοῦ κά-

Adonis in lactuca.

1 Commodius καὶ ἀπαραβλ. apud Theophr. 2 Forf. τὴν θριδ.

choros volventes
inter basilici folia
& lactucarum
odoratorumque apiorum.

Theophrastus vero ait: »E lactucis dulcior est alba, ac tenerior. Genera autem eius tria, lato caule, rotundo caule; tertium genus, Laconica lactuca. Habet vero haec folium carduo simile; estque erecta, procera, nec ex caulis latere germina emittit. Ex laticaulibus sunt quaedam adeo latae, ut eis etiam pro hortorum ostiolis utantur nonnulli.« Amputatis vero caulibus, gratiores fieri, inquit, hos qui regerminent.

80. Nicander Colophonius, secundo libro Glossarum, apud Cyprios *brenthin* vocari ait lactucam, in quam cum

πρου διεφθάρη. Ἄμφις τε ἐν Ἰαλέμῳ φησίν·

Ταῖς θριδακίναις [1] ταῖς κάκιστ' ἀπολουμέναις·
ἃς εἰ φάγοι τις ἐντὸς ἑξήκοντ' ἐτῶν,
c ὁπότε γυναικὸς λαμβάνοι κοινωνίαν,
στρέφοιθ' ὅλην τὴν νύκτα, μηδὲν τι πλέον
ὧν βούλεται δρῶν, ἀντὶ τῆς ὑπουργίας
τῇ χειρὶ τρίβων τὴν ἀναγκαίαν τύχην.

Lactucae usus enervat viros.

Καὶ Καλλίμαχος δέ φησιν, ὅτι ἡ Ἀφροδίτη τὸν Ἄδωνιν ἐν θριδακίνῃ κρύψειεν· ἀλληγορούντων τῶν ποιητῶν, ὅτι ἀσθενεῖς εἰσι πρὸς ἀφροδίσια οἱ συνεχῶς χρώμενοι θρίδαξι. καὶ Εὔβουλος δ' ἐν Ἀστύτοις φησί·

Μὴ παρατίθει μοι θριδακίνας, ὦ γύναι,
d ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἢ σεαυτὴν αἰτιῶ.
Ἐν τῷ λαχάνῳ τούτῳ γάρ, ὡς ὁ λόγος, ποτὲ
τὸν Ἄδωνιν ἀποθανόντα προὔθηκε Κύπρις·

1 Vulgo Ἐν ταῖς θριδ.

confugisset Adonis, ab apro interfectus est. Amphis, in Ialemo, ait:

Pessime pereant lactucae!
quas qui comedit vel nondum sexagenarius,
consuetudinem cum muliere habere si voluerit,
volutabitur totam noctem, nihiloque magis,
quod vult, efficiet; illius operae vice
manu terens necessariam sortem.

Similiter Callimachus dicit, quod Venus Adonin in lactucis occultaverit, eâ allegoriâ significare voluisse poëtas, ad venerem invalidos esse hos qui assidue lactucis vescantur. Et Eubulus, in Enervibus:

Ah mulier, ne tu quaeso lactucas mihi
ad mensam adpone, aut tu te accusa postea.
Namque ad olus illud, vetus ut narrat fabula,
Adonin deposivit exanimem Venus:

ὥστ' ἐστὶ νεκύων βρῶμα.

Κρατῖνος δέ φησι, Φάωνος ἐρασθεῖσαν τὴν Ἀφροδίτην, ἐν καλαῖς θριδακίναις αὐτὸν ἀποκρύψαι. Μαρσύας δ' ὁ νεώτερος, ἐν χλόῃ κριθῶν. Ἱππώνακτα δὲ τετρακίνην τὴν θρίδακα καλεῖν, Πάμφιλος ἐν Γλώσσαις φησί· Κλείταρχος δὲ, Φρύγας οὕτω καλεῖν. Ἴβυκος δ' ὁ Πυθαγόρειος, τὴν ἐκ γενέσεώς φησι θρίδακα πλατύφυλλον τετανὴν ἄκαυλον, ὑπὸ μὲν τῶν Πυθαγορείων λέγεσθαι εὐνοῦχον, ὑπὸ δὲ τῶν γυναικῶν, ἀστυτίδα· διουρητικοὺς γὰρ παρασκευάζει, καὶ ἐκλύτους πρὸς τὰ ἀφροδίσια· ἔστι δὲ κρατίστη ἐσθίεσθαι.

LXXXI. Reliquae vires lactucae.

Δίφιλος δέ φησιν, ὡς „ὁ τῆς θρίδακος καυλὸς πολύτροφός ἐστι, καὶ δυσέκκριτος μᾶλλον τῶν φύλλων· ταῦτα δὲ πνευματικώτερά ἐστι, καὶ τροφιμώτερα, καὶ εὐεκκριτώτερα. Κοινῶς μέν τοι ἡ θρίδαξ εὐ-

cibus inde est mortuorum.

Cratinus vero dicit, Venerem, cum *Phaonem* deperiret, *in pulcris lactucis eum abdidisse*: Marsyas vero iunior, *in segete virentis hordei.* Ab Hipponacte *tetracinam* vocari lactucam, ait Pamphilus in Glossis: Clitarchus vero, apud Phrygas ita vocari, scribit. Ibycus autem Pythagoreus, eam lactucam, quae natura latis est foliis & glabris, sine caule, a Pythagoreis, ait, *eunuchon* vocari, a mulieribus vero *astytida*, (i. e. *enervem*:) quia steriles faciat viros, & ad venerem enerves: quamvis sit omnium lactucarum esu suavissima.

81. Diphilus auctor est: „lactucae caulem alere multum, excerni autem difficilius quam folia: haec vero magis flatulenta esse, & nutrire uberius, & excerni facilius. In universum vero lactuca ventriculo confert, re-

f στόμαχος, ψυκτικὴ, εὐκοίλιος, ὑπνωτικὴ, εὔχυλος, ἐφεκτικὴ τῆς πρὸς τὰ ἀφροδίσια ὁρμῆς. ἡ δὲ τρυφερωτέρα θρίδαξ, εὐστομαχωτέρα, καὶ μᾶλλον ὕπνου ποιοῦσα. ἡ δὲ σκληροτέρα καὶ ψαθυρὰ, ἧττόν ἐστι, καὶ εὐστόμαχος, καὶ εὐκοίλιος, ὕπνου τε ποιεῖ. ἡ δὲ μέλαινα θρίδαξ ψύχει μᾶλλον, εὐκοιλιός τε ἐστί. καὶ αἱ μὲν θεριναὶ, εὐχυλότεραι καὶ τροφιμώτεραι· αἱ δὲ φθινοπωριναὶ, ἄτροφοι καὶ ἀχυλότεραι. ὁ δὲ καυλὸς τῆς θρίδακος ἄδιψος εἶναι δοκεῖ." Θρίδαξ δ' ἑψομένη ὁμοίως τῷ ἀπὸ κράμβης ἀσπαράγῳ ἐν λοπάδι, ὡς Γλαυκίας ἱστορεῖ, κρείττων τῶν ἄλλων ἑψη-
a τῶν λαχάνων. Ἐν ἄλλοις δὲ Θεόφραστος, ἐπίσπορα, φησὶ, καλεῖσθαι τευτλίον, θριδακίνην, εὔζωμον, νάπυ, λάπαθον, κορίαννον, ἄνηθον, κάρδαμον. Δίφιλος δὲ, Κοινῶς, φησὶν, εἶναι πάντα τὰ λάχανα ἄτροφα, καὶ λεπτυντικὰ, καὶ κακόχυλα, ἔτι τε ἐπιπο-

frigerat, per alvum facile fecedit, fomnum conciliat, bonum fuccum gignit, veneris impetum cohibet. Tenerior lactuca magis iuvat ventriculum, magifque foporifera eft: durior & aridior, minus & ventriculo & alvo idonea eft, & minus foporifera. Nigra magis refrigerat, alvumque mollit. Aeftivae lactucae meliorem procreant fuccum, & nutriunt copiofius: autumnales minus nutriunt, & deteriorem fuccum generant. Caulis autem lactucae remedium fitis effe creditur." Elixa lactuca in patina, eadem ratione qua brafficae afparagi parata, omnibus elixis oleribus, ut quidem Glaucias tradit, praeftat. Alibi vero Theophraftus, *re͡fata* vocari, ait, betam, lactucam, erucam, finapi, lapathum, coriandrum, anethum, nafturtium. Diphilus vero: Omnia in univerfum olera, ait, parum alere; attenuare; pravum fuccum

λαστικὰ, καὶ δυσοικονόμητα. Θερινῶν δὲ λαχάνων Ἐπίχαρμος μέμνηται.

LXXXII. KINAPA. Ταύτην Σοφοκλῆς, ἐν Κολχίσι, κυνάραν καλεῖ· ἐν δὲ Φοίνικι, κύναρον.

Cinara, aliis Cynara.

Κύναρος ἄκανθα πάντα πληθύει γύην.

Ἑκαταῖος δ' ὁ Μιλήσιος, ἐν Ἀσίας Περιηγήσει, εἰ γνήσιον τοῦ συγγραφέως τὸ βιβλίον· (Καλλίμαχος γὰρ Νησιώτου αὐτὸ ἀναγράφει·) ὅς τις οὖν ὁ ποιήσας, λέγει οὕτω· „Περὶ τὴν Ὑρκανίην θάλασσαν καλεομένην οὔρεα ὑψηλὰ καὶ δασέα ὕλῃσι, ἐπὶ δὲ τοῖσιν οὔρεσιν ἄκανθα κυνάρα.“ καὶ ἑξῆς· „Πάρθων πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα Χοράσμιοι οἰκοῦσι, γῆν ἔχοντες καὶ πεδία καὶ οὔρεα· ἐν δὲ τοῖσιν οὔρεσι δένδρεα ἔνι ἄγρια, ἄκανθα κυνάρα, ἰτέα, μυρίκη. καὶ περὶ τὸν Ἰνδὸν δὲ, φησὶ, ποταμὸν γίνεσθαι τὴν κυνάραν.“ καὶ Σκύλαξ δὲ, ἢ Πολέμων, γράφει· „εἶναι δὲ [1] τὴν γῆν

[1] Forſ. εἶναι μέν.

gignere; adhaec innatare ventriculo, & aegre digeri. *Aeſtivorum* olerum Epicharmus meminit.

82. CINARA. Hanc Sophocles, in Colchidibus, *cynaram* vocat; in Phoenice vero, *cynaron:*

Cynaros ſpina omne replet arvum.

Hecataeus vero Mileſius, in Aſiae Deſcriptione, ſi modo vere illius auctoris liber eſt; (Callimachus enim Inſulano tribuit:) ſed quiſquis auctor fuerit, ſic ſcribit: »Circa Hyrcanum mare, quod vocatur, montes ſunt excelſi & ſylvis denſi: & in illis montibus ſpina cynara.« Et deinde: »A Parthis verſus orientem ſolem Choraſmii habitant, regionem tenentes & campeſtrem & montoſam: in montibus vero ſylveſtres naſcuntur arbores, ſpina cynara, ſalix, tamariſcus.« Scylax vero, aut Polemon, ſcribit: »Eſſe terram fontibus & ca-

ὑδρηλὴν κρήνῃσι καὶ ὀχετοῖσιν· ἐν δὲ τοῖς οὔρεσι πέφυκε κυνάρα καὶ βοτάνη ἄλλη.“ καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς· „Ἐντεῦθεν δὲ ὄρος παρέτεινε τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ [1] ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ὑψηλόν τε, καὶ δασὺ ἀγρίῃ ὕλῃ καὶ ἀκάνθῃ κυνάρᾳ.“ Δίδυμος δ' ὁ γραμματικὸς, ἐξηγούμενος παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ τὸ κύναρος ἄκανθα· „Μή ποτε, φησὶ, τὴν κυνὸς βάτον λέγει, διὰ τὸ ἀκανθῶδες καὶ τραχὺ εἶναι τὸ φυτόν; καὶ γὰρ ἡ Πυθία ξυλίνην κύνα αὐτὸ εἶπεν· καὶ ὁ Λοκρὸς, χρησμὸν λαβὼν, ἐκεῖ πόλιν οἰκίζειν, ὅπου ἂν ὑπὸ ξυλίνης κυνὸς δηχθῇ, καταμυχθεὶς τὴν κνήμην ὑπὸ κυνὸς βάτου, ἔκτισε τὴν πόλιν.“ — „Ἔστι δὲ ὁ κυνόσβατος μεταξὺ θάμνου καὶ δένδρου, ὥς φησι Θεόφραστος· καὶ τὸν καρπὸν ἔχει ἐρυθρὸν, παραπλήσιον τῇ ῥοιᾷ· ἔχει δὲ καὶ τὸ φύλλον ἀγνῶδες.“ An eadem Cynosbatos?

Φαινίας δὲ, ἐν πέμπτῳ Περὶ Φυτῶν, ΚΑΚΤΟΝ LXXXIII.

1 Satis fuerit ἔνθεν καὶ ἔνθεν, deleta priori καὶ particula.

nalibus irriguam: in montibus vero nascuntur, inquit, cynara aliaeque herbae.« Tum in sequentibus: »Inde ab utraque Indi fluminis ripa porrectus erat mons altus, & spissus sylvestribus arboribus & spina cynara.« Didymus vero grammaticus, illam apud Sophoclem *cynaron spinam* expositurus, ait: »Fortasse *sentem caninam* dixit, quod spinosum & asperum arbustum est. Nam & Pythia illud *ligneam canem* adpellavit: & Locrus ille, quem oraculum iusserat, *urbem ibi condere, ubi a lignea cane morsus fuisset*, compuncto crure aculeis sentis caninae, urbem eodem loco condidit.« — »Est autem *cynosbatos*, (sive *sentis canina*,) media inter fruticem & arborem, ut ait Theophrastus: & fructum habet rubrum, ad mali granati similitudinem; folium vero viticeum.«

83. Phaenias vero, quinto libro DE PLANTIS, CACTUM

Cactus Sicula; Σικελικήν τινα καλεῖ, ἀκανθῶδες φυτόν· ὡς καὶ Θεόφραστος ἐν ἕκτῳ Περὶ Φυτῶν· „ Ἡ δὲ κάκτος καλουμένη, περὶ Σικελίαν μόνον, ἐν τῇ Ἑλλάδι δ᾽ οὐκ ἔστι. ἀφίησι δ᾽ εὐθὺς πρὸς τῆς ῥίζης καυλοὺς ἐπιγείους· τὸ δὲ φύλλον ἔχει πλατὺ καὶ ἀκανθῶδες· καυλοὺς δὲ τοὺς καλουμένους κάκτους. ἐδώδιμοι δ᾽ εἰσὶ περιλεπόμενοι, καὶ μικρὸν ὑπόπικροι. καὶ ἀποθησαυρίζουσιν αὐτοὺς ἐν ἅλμῃ. ἕτερον δὲ καυλὸν ὀρθὸν ἀφίησιν, ὃν καλοῦσι πτέρνικα, [1] καὶ τοῦτον ἐδώδιμον. τὸ δὲ περικάρπιον, ἀφαιρεθέντων τῶν παππωδῶν, ἐμφερὲς τῷ τοῦ φοίνικος ἐγκεφάλῳ. ἐδώδιμον καὶ τοῦτο· καλοῦσι δ᾽ αὐτὸ ἀσκάληρον.“ [2] Τίς δὲ τούτοις οὐχὶ πειθόμενος θαῤῥῶν ἂν εἴποι τὴν κάκτον εἶναι ταύτην τὴν ὑπὸ

eadem ac Cinara. Ῥωμαίων μὲν καλουμένην κάρδον, [3] οὐ μακρὰν ὄντων τῆς Σικελίας, περιφανῶς δ᾽ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων

1 πέρνικα edd. vett. & mssti; quod teneri poterat. 2 ἀσκαλίαν corrigunt ex Theophr. & Plin. 3 κάρδυον h. l. edd.

aliquam *Siculam* vocat, ſpinoſam plantam; quemadmodum & Theophraſtus ſexto libro DE Plantis: »Quae *Cactus* vocatur, inquit, in ſola Sicilia reperitur, non in Graecia. Emittit vero ſtatim a radice caules in terram ſtratos: folium vero habet latum, & ſpinoſum. Caules illi ſunt, quas *cactos* vocant. Sunt autem hi edules, ſi decorticentur; quamquam nonnihil amari. Alium vero emittunt rectum caulem, qui *pternix* [ſive, *pernix*] vocatur, pariterque edulis eſt. Involucrum fructus, demtis partibus papposis, ſimilitudinem aliquam cum palmae cerebro habet, pariterque comeditur: vocant autem illud *aſcalerum*. [ſive, *aſcaliam*.] Ecquis igitur, his verbis perſuaſus, non confidenter adfirmet, cacton hanc eſſe, quam Romani, qui exiguo intervallo a Sicilia abſunt, *carduum* vocant, Graeci vero aperte

κινάραν ὀνομαζομένην; ἀλλαγῇ γὰρ δύο γραμμάτων, κάρδος καὶ κάκτος ταὐτὸν ἂν εἴη. Σαφῶς δ' ἡμᾶς διδάσκει καὶ Ἐπίχαρμος, μετὰ τῶν ἐδωδίμων λαχάνων καὶ τὴν κάκτον καταλέγων, οὕτως· „Μήκων, μάραθοι, τραχέες τε κάκτοι. Τοῖς ἄλλοις μὲν φαγεῖν ἐντὶ λαχάνοις εἰς τὸ πῖον,[1] αἴκα τις ἐκτρίψας καλῶς παρατιθῇ κιν, ἀδύς ἐστιν· αὐτὸς δ' ἐπ' αὐτοῦ χαιρέτω.“ καὶ πάλιν· „Θρίδακας, ἐλάταν, σχῖνον, ῥαφανίδας, κάκτους.“ καὶ πάλιν· „Ὁ δέ τις ἀγρόθεν ἔοικε[2] μάραθα καὶ κάκτους φέρειν, ἴφυον, λάπαθον, ὀτόστυλλον,[3] σκόλιον,[4] σερίδα, δράκτυλον, πτέριν, κάκτον,[5] ὀνόπορδον.“ καὶ Φιλητᾶς ὁ Κῷος.

Γηρύσαιτο δὲ νεβρὸς ἀπὸ ψυχὴν ὀλέσασα,
ὀξείης κάκτου τύμμα φυλαξαμένη.

1 τὸ πῖον edd. & ante haec verba *asteriscum* ponunt. Totum locum Casaub. sic restituendum censuerat: Κἠν ἄλλοις· Κάκτον μὲν φαγεῖν ἐντὶ λάχανον· εἰς τὸ πῖον αἴκα τις ἐντρίψας &c. Quem in versione secutus sum. 2 ἄκει & deinde φέρων coni. Casaub. 3 Forf. αὐτόστυλον, aut αὐτόστυμον, & delendum comma. 4 Verum fuerit σκόλυμον, & mox dein ἀτράκτυλιν. 5 καὶ τὸν ὀνοπ. coni. Caf. Forf. κάκτον ὀνοπ. absque commate.

cinaram? nam, mutatis duabus literis, idem fuerit *cardus* & *cactus*. Perſpicue vero id nos Epicharmus docet, qui in eſculentis oleribus cactum recenſet, hoc modo: *Papaper, foeniculus, aſperique cacti.* Et alibi: *Cactum quidem, ut alia olera, comedere licet: quem ſi pingui condimento paratum adpoſueris, gratus eſt: ipſum per ſe, iubeo valere.* Rurſuſque: *Lactucas, elaten, ſcillam, radiculas, cactos.* Rurſus idem: *Ex agro venit neſcio quis, foeniculum ferens, & cactos, lavendulam, lapathum, oteſtyllum, ſcolymum,* [forſ. *ſcolymum ſ. carduum, cum ipſa ſtirpe,*] *cichorium, attractylin, filicem, cactum, onopordon,* [ſive, *cactum-onopordon.*] Et Philetas Cous:

Reſonuerit hinnula, vitam quae perdidit ita,
ut ab acutae cacti punctione caverit.

LXXXIV.

Scriptura nominis Cinara.

Ἀλλὰ μὴν καὶ κινάραν ὠνόμασε, παραπλησίως ἡμῖν, Σώπατρος ὁ Πάφιος, γεγονὼς τοῖς χρόνοις κατ' Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου, ἐπιβιοὺς δὲ καὶ ἕως τοῦ δευτέρου τῆς Αἰγύπτου βασιλέως, ὡς αὐτὸς ἐμφανίζει ἔν τινι τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ. Πτολεμαῖος δ' ὁ Εὐεργέτης, βασιλεὺς Αἰγύπτου, εἷς ὢν τῶν Ἀριστάρχου τοῦ γραμματικοῦ μαθητῶν, ἐν δευτέρῳ Ὑπομνημάτων γράφει οὕτως· „Περὶ Βερενίκην τῆς Λιβύης Λήθων ποταμὸς, ἐν ᾧ γίνεται ἰχθὺς λάβραξ, καὶ χρύσοφρυς, καὶ ἐγχέλεων πλῆθος, καὶ τῶν καλουμένων βασιλικῶν, αἳ τῶν τε ἐκ Μακεδονίας καὶ τῆς Κωπαΐδος λίμνης τὸ μέγεθος εἰσὶν ἡμιόλιαι· πᾶν τε τὸ ῥεῖθρον αὐτοῦ ἰχθύων ποικίλων ἐστὶ πλῆρες. πολλῆς δ' ἐν τοῖς τόποις κινάρας φυομένης, οἵ τε συνακολουθοῦντες ἡμῖν στρατιῶται πάντες δρεπόμενοι συνεχρῶντο, καὶ ἡμῖν προσέφερον, ψιλοῦντες τῶν ἀκανθῶν."

84. Sed & *cinaram*, prorfus ut nos, vocavit Sopater Paphius, qui aetate Alexandri vixit, Philippi filii, verum etiam ufque ad fecundi regis Aegypti tempora vitam produxit, ut ipfe in aliquo fuorum fcriptorum declarat. Ptolemaeus vero Evergetes, Aegypti rex, qui fuit unus ex Ariftarchi grammatici difcipulis, in fecundo Commentariorum fic fcribit: »Circa Berenicen in Libya eft flumen Lethon, in quo nafcitur lupus pifcis, & aurata, & anguillarum magna copia, & in his earum quae regiae vocantur, quae fefcuplo maiores funt quam quae in Macedonia capiuntur, & in Copaide lacu; atque adeo in univerfo fuo curfu pifcibus variis plenus eft. Eo praeterea tractu multa nafcitur cinara; quam milites omnes, qui nos fequebantur, demeffam, fpinifque purgatam, & ipfi comedebant, &

Οἶδα δὲ καὶ Κίναρον καλουμένην νῆσον, ἧς μνημονεύει Σῆμος. Cinaros insula.

ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ ΦΟΙΝΙΚΟΣ. Θεόφραστος, περὶ Φοίνικος τοῦ φυτοῦ εἰπὼν, ἐπιφέρει· „Ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τῶν καρπῶν φυτεία τοιαύτη τις· ἡ δ' ἀπ' αὐτοῦ, ὅταν d ἀφέλωσι τὸ ἄνω, ἐν ᾧπερ ὁ ἐγκέφαλος." Καὶ Ξενοφῶν ἐν δευτέρῳ Ἀναβάσεως γράφει τάδε· „Ἐνταῦθα καὶ τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φοίνικος πρῶτον ἔφαγον οἱ στρατιῶται· καὶ οἱ πολλοὶ ἐθαύμαζον τό τε εἶδος, καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς ἡδονῆς· ἦν δὲ σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές. ὁ δὲ φοίνιξ, ὅταν [1] ἐξαιρεθείη ὁ ἐγκέφαλος, ὅλος ἐξηυαίνετο." [2] Νίκανδρος, Γεωργικοῖς· LXXXV. Palmae cerebrum.

Σὺν καὶ φοίνικος παραφυάδας ἐκκόπτοντες,
ἐγκέφαλον φορέουσι νέοις ἀσπαστὸν ἔδεσμα.

e Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιος ἱστορεῖ· „Οἱ τῶν φοινίκων ἐγ-

1 Rectius ἔθεν. 2 ἐξηραίνετο apud Xenoph.

nobis offerebant. « Novi vero etiam insulam; cui *Cinaros* nomen; cuius mentionem Semus facit.

85. Palmae cerebrum, Theophrastus, postquam de palma arbore locutus est, sic pergit: » Satio igitur (palmae arboris) e fructibus, huiusmodi est: alia vero fit ex ipsa arbore, postquam superiorem eius ademerunt partem, in qua ineft cerebrum." Et Xenophon, secundo de Cyri Expeditione, haec scribit: » Ibi etiam primum palmae cerebrum comederunt milites; & admirabantur plerique cum speciem, tum saporem cibi, qui singularem aliquam gratiam habebat. Sed & hic cibus capitis dolores excitabat. Arbor vero palma, exemto cerebro, tota exarescebat." Nicander, in Georgicis:

Simul & palmae stolones excidentes,
cerebrum ferunt, exoptatum iuvenibus cibum.

Diphilus Siphnius tradit: » Palmarum cerebra satieta-

κέφαλοι πλήσμιοι καὶ πολύτροφοι, ἔτι δὲ βαρεῖς καὶ δυσοικονόμητοι, διψώδεις τε, καὶ στατικοὶ κοιλίας."

Ἡμεῖς δὲ, φησὶν οὗτος, ἑταῖρε Τιμόκρατες, δόξομεν ἐγκέφαλον ἔχειν μέχρι τοῦ τέλους, εἰ καταπαύσομεν ἐνταῦθα καὶ τήνδε τὴν συναγωγήν.

Τέλος τῆς Ἐπιτομῆς τοῦ β'. βιβλίου.

tem adferunt, multumque nutriunt; sunt vero etiam gravia, & concoctu difficilia; sitim invehunt, alvum coërcent.

Nos vero, ait Athenaeus, amice Timocrates, videbimur cerebrum habere ad usque finem, si eodem hoc loco finem huic libro imposuerimus.

Finis Epitomae Libri II.

ΛΕΙΠΟΝΤΑ ΤΙΝΑ
ΕΚ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

* * *

LXXXVI. Ἔργον, εἰς τρίκλινον [x]
συγγενείας εἰσπεσεῖν·
οὗ λαβὼν τὴν κύλικα

x Vide supra, p. 48. a. not. 1. Versus utcumque, pro meo sensu, distinxi.

PRAETERMISSA NONNULLA
EX ATHENAEI LIBRO SECUNDO.

86. Menander ait:

Molesta res est, in convivium
hominum incidere cognatorum:
ubi capiens calicem

πρῶτος ἄρχεται λόγου
ὁ πατὴρ, καὶ παραινέσεις
πέπαικεν·
εἶτα μήτηρ δευτέρα,
εἶτα τήθη παραλαλεῖ τις·
εἶτα βαρύφωνος γέρων,
τήθιδος πατήρ· ἔπειτα
γραῦς, καλοῦσα φίλτατον·
ὁ δ᾽ ἐπινεύει πᾶσι τούτοις·
φησὶ Μένανδρος.

* * *

Πάλιν·[1]

LXXXVII. Umbra in pictura.

— — — Τῆς σκιᾶς τὴν πορφύραν
πρῶτον ἐνυφαίνουσ᾽·[2] εἶτα μετὰ τὴν πορφύραν
τοῦτ᾽ ἔστιν, οὔτε λευκὸν, οὔτε πορφύρα,
ἀλλ᾽ ὥσπερ αὐγὴ τῆς κρόκης κεκραμένη.

1 Alterum Menandri fragmentum pertinebat, puto, ad p. 48. e.
2 ἐνυφαίνουσιν habet ms.

primus sermonem incipit
pater, exhortationes quasdam
balbutiens:
dein post hunc mater;
tum avia nugatur aliqua:
inde rauca voce senex,
aviae pater: tum deinde
anus, carissimum illum vocans:
ille vero omnibus his adnuit.

* * *

87. Rursus idem:

Ante umbram, purpuram
intexunt; deinde post purpuram
hoc fit, quod nec album est, nec purpura,
sed veluti splendor subtegminis temperatus.

* * *

'Αντιφάνης· „Τί φής; ἐνθάδ' οἴσεις τι καταφαγεῖν ἐπὶ τὴν θύραν· εἶθ' ὥσπερ οἱ πτωχοὶ χαμαὶ ἔνθαδ' ἔδομαι· καί τις ὄψεται."

* * *

Ὁ αὐτός·

— — — Εὐτρέπιζε [δὴ] [1]
ψυκτῆρα, λεκάνην, τριπόδιον, ποτήριον,
χύτραν, θυείαν, κάκκαβον, ζωμήρυσιν.

* * *

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΟΣ. [2]

LXXXVIII. *Thaletis sententia.* Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν, φησὶ, διὰ τοὺς ἐτησίας γίνεσθαι τὴν ἀναπλήρωσιν τοῦ Νείλου. πνεῖν γὰρ αὐτοὺς ἐναντίους τῷ ποταμῷ, καὶ τὰ

1 Particula deest msto. Alterum hoc Antiphanis fragm. decerptum videtur e disputatione de *Tripode* p. 49. 2 Fragmentum hoc, absque auctoris nomine olim ab H. Stephano editum, indeque editionibus Herodoti vulgo adnexum, legitur in manuscriptis Codicibus Epitomen Deipnosophistarum Athenaei continentibus, post *Praetermissa e libro Secundo:* eumque habet colorem, ut Athenaeo auctori utique videatur adserendum; licet haud satis adpareat, quemnam potissimum locum in opere olim integro tenuerit.

* * *

Antiphanes: *Quid ais? Huc adferes aliquid ad comedendum ad ostium; deinde, sicut mendici, humi hic comedam: & aliquis me videbit.* [sive, *Et quis videbit?*]

* * *

Idem: *Para igitur*
refrigeratorem, pelvim, tripodium, poculum,
ollam, mortarium, caccabum, cochlear.

* * *

DE NILI INCREMENTO.

88. *Thales Milesius*, unus e septem Sapientibus, ait, ab Etesiis effici illud incrementum. Hos enim flare flu-

στόματα κεῖσθαι κατὰ τὴν πνοὴν αὐτῶν· τὸν μὲν οὖν ἄνεμον, ἐξ ἐναντίας πνέοντα, κωλύειν τὴν ἐπιῤῥοὴν αὐτῶν· τὸ δὲ κῦμα, προσπίπτον [1] τοῖς στόμασι, καὶ οὔριον ὂν, ἀνακόπτειν τὸν ποταμὸν, καὶ τὴν ἀναπλήρωσιν οὕτω γίνεσθαι τοῦ Νείλου. Ἀναξαγόρας δὲ, ὁ Φυσικὸς, φησὶν, ἀπὸ χιόνος τηκομένης τὴν ἀναπλήρωσιν γίνεσθαι τοῦ Νείλου· ὡσαύτως δὲ καὶ Εὐριπίδης, καὶ ἕτεροί τινες τῶν τραγῳδιοποιῶν. Καὶ Ἀναξαγόρας μὲν αὐτὴν τὴν γένεσιν λέγει τῆς ἀναπληρώσεως· Εὐριπίδης δὲ καὶ τὸν τόπον ἀφορίζει, λέγων οὕτως ἐν δράματι Ἀρχελάῳ· [2]

Anaxagorae & Euripidis.

[Δαναὸς, ὁ πεντήκοντα θυγατέρων πατὴρ,]
Νείλου λιπὼν κάλλιστον ἐκ γαίας ὕδωρ,
ὃς ἐκ μελαμβρότοιο πληροῦται θέρει [3]
Αἰθιωπίδος γῆς, ἡνίκ' ἂν [4] τακῇ χιὼν,

1 προπίπτον habet noster cod. 2 Tria verba ἐν δρ. Ἀρχ. & primum ex versibus, qui sequuntur, ignorat noster codex. 3 Pro θέρει, commode ῥοὰς edidit H. Steph. quod est apud Diodor. Sicul. 4 Perperam τὴν ἡνίκ' ἂν noster cod.

vio adversos, ostiaque eius opposita esse illorum flatibus: flantem itaque ex adverso ventum prohibere, ne in mare delabi flumen possit; immo vero undam maris, in adversa ostia irruentem, vento secundo adiutam, repellere fluvium: atque ita effici, ait, fluvii incrementum. *Anaxagoras* vero physicus adserit, nive liquescente effici illum Nili auctum. Pariter etiam Euripides, & alii nonnulli Tragici poëtae. Et Anaxagoras quidem nihil aliud nisi ortum huius incrementi tradit: Euripides vero etiam locum, ubi illud oritur, definit, ita dicens in fabula Archelao:

[Danaus, quinquaginta filiarum pater,]
Nili relinquens pulcerrimam tota terra aquam,
qui ex Aethiopica terra nigris-hominibus-habitata
impletur aestate, quum liquescit nix,

τεθριππεύοντες ἡλίου κατὰ χθόνα. [1]

Καὶ ἐν Ἑλένῃ ὅμοιον τούτου·

Νείλου μὲν αἵδε καλλιπάρθενοι ῥοαί,
ὃς, ἀντὶ δίας ψεκάδος, [2] Αἰγύπτου πέδον,
λευκῆς τακείσης χιόνος, ὑγραίνει γύας.

Aeschyli sententia. καὶ Αἰσχύλος·

Γένος μὲν αἰνεῖν ἐκμαθὼν [3] ἐπίσταμαι
Αἰθιωπίδος γῆς· ἔνθα [4] Νεῖλος ἑπτάῤῥους
γαῖαν κυλίνδει πνευμάτων ἐπομβρίᾳ, [5]
ἐν ᾗ πυρωπὸς ἥλιος ἐκλάμψας χθονὶ
τήκει πετραίαν χιόνα· πᾶσα δ' εὐθαλὴς
Αἴγυπτος, ἁγνοῦ νάματος πληρουμένη,
φερέσβιον Δήμητρος ἀντέλλει στάχυν.

LXXXIX. Καλλισθένης δὲ, ὁ ἱστοριογράφος, πρὸς τὰ μι-

1 Parum commode καθ' αἰθέρα e coniect. edidit Stephanus. 2 Sic recte codex, ut est apud Eurip. 3 Correxi e duplicis scripturae vestigiis. ἐκλαθὼν dedit noster codex, καὶ μαθὼν Henr. Stephan. 4 ἐντάδε (sic) enotatum est e nostro cod. Ac ferri ἐνθάδε potuisset. 5 ἐπομβρίαις Steph. paulo commodius. Pro πνευμ. alii ῥευμάτων legunt.

sole currum suum per illam regionem agente.

Et in Helena similiter:

Nili haec pulcra virginea fluenta,
qui, divini roris loco, Aegypti solum
& arva, candida liquescente nive, irrigat.

Et Aeschylus:

Genus quidem laudare, bene gnarus, possum
Aethiopiae terrae: ubi Nilus septemfluus
humum volutat, ventis copiosos imbres cogentibus,
quo tempore igneus sol regioni illucens
liquefacit montium nivem; omnis vero laete florescens
Aegyptus, saluberrimo liquore impraegnata,
vitae-sustentatricem Cereris spicam emittit.

89. *Callisthenes* vero, historiarum scriptor, his quae

χρῷ πρότερον εἰρημένα ὑπ' Ἀναξαγόρου τε καὶ Εὐρι- Callisthenis.
πίδου ἀντεῖπεν· αὐτὸς δὲ τὴν αὑτοῦ γνώμην φησίν· [1]
Ὑδάτων πολλῶν καὶ λαμπρῶν γινομένων κατὰ τὴν
Αἰθιοπίαν κατὰ τὰς τοῦ κυνὸς ἀνατολὰς ἕως τῆς ἐπι-
τολῆς ἀρκτούρου, καθ' οὓς χρόνους καὶ οἱ ἐτησίαι πνέου-
σιν ἄνεμοι· τούτους γάρ φησι τοὺς ἀνέμους μάλιστα
τὰ νέφη [2] φέρειν πρὸς τὴν Αἰθιοπίαν· ὧν καὶ προσπι-
πτόντων πρὸς τὰ ὄρη, καταῤῥήγνυσθαι πολὺ πλῆθος
ὕδατος, ἀφ' οὗ τὸν Νεῖλον ἀναβαίνειν. Δημόκριτος δὲ Democriti.
λέγει, περὶ τὰς χειμερινὰς τροπὰς τοὺς περὶ τὰς ἄρ-
κτους τόπους [3] χιονίζεσθαι· πρὸς τροπὰς δὲ θερινὰς
μεταναστάντος [4] ἡλίου, τηκομένης τῆς χιόνος καὶ ἀνα-
τμιζομένης ὑπὸ τῆς τήξεως, νέφη γίνεσθαι, διὰ τὸ [5]
τοὺς ἐτησίας ὑπολαμβάνοντας φέρειν πρὸς μεσημβρίαν.
συνωθουμένων δὲ τῶν νεφῶν ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν καὶ τὴν

1 τῇ ἑαυτοῦ γνώμῃ χρώμενος, φησὶν Henr. Steph. 2 μάλιστα νέφη, absque τὰ, codex noster. 3 τὰς deest nostro codici, τόπους praetermisit Steph. Equidem πρὸς τὰς ἀρκτ. τοπ. malebam, & dein περὶ τροπὰς δὲ θερ. Et sic reponendum puto. 4 μεταστάντος Henr. Steph. 5 Pro διὰ τὸ, una voce ὃ legendum.

paulo ante ab Anaxagora & Euripide dicta retulimus contradicit, suamque sententiam exponit: Cum sint in Aethiopia imbres multi validique circa Canis ortum usque ad ortum Arcturi, quo ipso etiam tempore venti flant etesiae; eosdem hos ventos, ait, maxime nubes in Aethiopiam deferre, adlisisque nubibus ad montes magnam erumpere aquae vim, quae caussa sit cur intumescat Nilus. *Democritus* vero ait, circa brumam in locis ad septemtrionem positis nives cadere: circa solstitium vero aestivum, quum cursum mutavit sol, liquefacta nive, & ob liquefactionem in vapores resoluta, nubes gigni; quas nubes venti etesiae suscipiant, ac versus meridianas regiones devehant. Compulsis igitur nubibus versus Aethiopiam & Libyam, imbrem gigni

Λιβύην, ὄμβρον γίνεσθαι πολὺν, ὃν καταῤῥέοντα πληροῦν τὸν Νεῖλον. τὴν οὖν αἰτίαν τῆς ἀναπληρώσεως ταύτην Φησὶ Δημόκριτος.

XC. Euthymenis sententia. Εὐθυμένης δὲ, ὁ Μασσαλιώτης, Φησὶν, αὐτὸς πεπλευκὼς, τὴν ἔξω θάλασσαν ἐπιῤῥεῖν ὡς ἐπὶ τὴν Λιβύην, ἐστραμμένην δὲ εἶναι πρὸς βορέαν τε καὶ ἄρκτους. καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον κενὴν εἶναι τὴν θάλασσαν· τοῖς δ' ἐτησίαις ἀνωθουμένην [1] ὑπὸ πνευμάτων πληροῦσθαι, καὶ ῥεῖν [2] ταῖς ἡμέραις ταύταις· παυσαμένων δὲ τῶν ἐτησίων, ἀναχωρεῖν. εἶναι δὲ αὐτὴν καὶ γλυκεῖαν, καὶ κήτη παραπλήσια τοῖς ἐν τῷ Νείλῳ κροκοδείλοις καὶ τοῖς ἱπποποτάμοις ἔχειν. Oenopidae. Οἰνωπίδης [3] δὲ, ὁ Χῖος, λέγει· τοῦ μὲν χειμῶνος, τοῦ ποταμοῦ ἀναξηραίνεσθαι τὰς πηγὰς, ἐν δὲ τῷ θέρει θερμαινομένας ῥεῖν. τοῦ μὲν οὖν ἀναπληροῦσθαι τὴν γινομένην ξηρασίαν τὸ αἴτιον τῶν οὐρανίων ὑδάτων ἐπι-

1 ἀνωθουμένοις cod. noster. 2 ῥεῖν ἔσω ταῖς ἡμ. Henr. Steph. 3 Οἰνοπίδης & mox dein Οἰνοπίδῃ ed. Steph. ut apud Diodor. Sicul. & alios.

copiosum, cuius delapsu impleri Nilum. Hanc igitur incrementi Nili rationem reddidit Democritus.

90. *Euthymenes* vero Massiliensis, qui in mare externum ipse navigationem susceperat, ait, influere illud mare in Libyam, tum in boream & septemtrionem converti: & reliquo quidem tempore vacuum esse illud mare; sed flantibus etesiis, repulsum a ventis compleri, & [intro] fluere per illos dies; cessantibus vero etesiis, recedere. Esse autem dulce illud mare, & belluas similes Niloticis crocodilis & hippopotamis nutrire. *Oenopides* vero Chius ait, hieme exsiccari Nili fontes, aestate vero calefactos fluere: . . . .

. . . . . .

γινομένων τοῖς χειμῶσι συμβαίνειν . . . . .

. . [1] τότε ἐνδεῆ γινόμενον μὴ συναναφέρειν· καὶ διὰ τοῦτο τοῦ χειμῶνος ἥσσονα αὐτὸν γίνεσθαι, τοῦ δὲ θέρους πλήρη. Ἡρόδοτος δὲ τοῖς μὲν λοιποῖς ὑπεναντίως λέγει, παραπλησίως δὲ Οἰνοπίδῃ. τὴν μὲν γὰρ ῥύσιν τοῦ Νείλου τοιαύτην, ὥστε ἀεὶ πληροῦν τὸν ποταμόν· τὸν δὲ ἥλιον, τοῦ χειμῶνος κατὰ τὴν Λιβύην ποιούμενον τὴν πορείαν, ἀναξηραίνειν τὸν Νεῖλον· ἐπὶ τροπὰς [2] δὲ θερινὰς μεθιστάμενον πρὸς τὴν ἄρκτον, ὑγραίνειν. Herodoti.

Τὰ δὲ τοῦ Νείλου στόματα ταῦτα· πρὸς τὴν Ἀραβίαν, Πηλουσιακόν· πρὸς Λιβύην, Κανωβικόν· τὰ δὲ λοιπὰ, Βολβιτικὸν, Σεβεννυτικὸν, Μενδήσιον, Σαϊτικὸν, Ὀπουντικόν. [3] Ostia Nili.

1 Et alia minus cohaerent, quae parum intellexi: & hoc ipso loco defectus in codice nostro indicatur spatio nonnullo vacuo relicto. Eam lacunam Stephanus sic expletam dedit: χειμῶσι συμβαίνει. τὸν δὲ Νεῖλον οὐχ ὑόμενον τότε &c. 2 περὶ τροπὰς, puto, oportebat. 3 In alio codice erat Ὀπουεντικόν. Nescio an Ὀνουφιτικὸν debuerint.

. . . . .

. . . . . .

Herodotus vero dissentientia a reliquis dicit, Oenopidae vero consentientia. Fluxum enim Nili, ait, esse talem, ut semper impleat alveum: solem vero, cum hieme super Africam cursum suum conficit, exsiccare Nilum; sub solstitium vero aestivum recedentem versus septemtrionem, irrigare.

Ostia vero *Nili* haec: versus Arabiam, Pelusiacum; versus Libyam, Canobicum: reliqua vero, Bolbiticum, Sebenniticum, Mendesium, Saiticum, Opunticum. [*sive*, Onuphiticum.]

ΑΘΗΝΑΙΟΥ
ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΟΥ Γ'. ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΠΙΤΟΜΗ.

1. Ὅτι Καλλίμαχος ὁ γραμματικὸς, τὸ μέγα βι- a
βλίον ἴσον, ἔλεγεν, εἶναι τῷ μεγάλῳ κακῷ.

Ciborium, s. Faba Aegyptiaca. ΚΙΒΩΡΙΑ. Νίκανδρος, ἐν Γεωργικοῖς·

Σπείρειας κύαμον Αἰγύπτιον, ὄφρα θερείης

ATHENAEI
DEIPNOSOPHISTARUM
LIBER TERTIUS.

EPITOME INITII LIBRI III.

CALLIMACHUS Grammaticus, *magnum librum*, dicere solebat, *idem esse ac magnum malum.*

CIBORIA, vel FABAE AEGYPTIACAE. Nicander in Georgicis:

Aegyptiam serito fabam, ut aestate

ἄνθεα [1] *μὲν στεφάνους ἀνύης· τὰ δὲ πεπτηῶτα* [2]
ἀκμαίου καρποῖο κιβώρια δαινυμένοισιν
b *ἐς χέρας ἠϊθέοισι, πάλαι ποθέουσιν, ὀρέξῃς.*
ῥίζας δ' ἐν θοίνῃσιν ἀφεψήσας προτίθημι.

Ῥίζας δὲ λέγει Νίκανδρος, τὰ ὑπ' Ἀλεξανδρέων κολοκάσια καλούμενα· ὡς ὁ αὐτός· Eius radix, Colocasium.

— *κυάμους* [3] *λέψας, κολοκάσιον ἐντμήξας τε.*

Ἔστι δ' ἐν Σικυῶνι Κολοκασίας Ἀθηνᾶς ἱερόν. Ἔστι δὲ καὶ κιβώριον, εἶδος ποτηρίου.

c Θεόφραστος δὲ ἐν τῷ Περὶ Φυτῶν οὕτω γράφει· „Ὁ *κύαμος* ἐν Αἰγύπτῳ φύεται μὲν ἐν ἕλεσι καὶ λίμναις. καυλὸς δ' αὐτοῦ, μῆκος μὲν, ὁ μακρότατος εἰς τέσσαρας πήχεις· πάχος δὲ, δακτυλιαῖος· ὅμοιος καλάμῳ μακρῷ [4] ἀγονάτῳ· διαφύσεις δ' ἔνδοθεν ἔχει, δι' ὅλου διειλημμένας, ὁμοίας τοῖς κηρίοις. ἐπὶ τούτῳ II. Descriptio plantae.

1 ἀνθέων mssti nostri, nec id male. 2 πεπτηῶτος corr. Salm. 3 Forf. καὶ κυάμου λέψας κολοκάσιον. 4 μαλακῷ ed. Theophr. & Plin.

ex floribus coronas facias, tum vero delapsa
maturi fructus ciboria convivantibus
in manus tradas iuvenibus, pridem desiderantibus.
Radices equidem epulis elixas adpono.

Radices autem dicit Nicander, quae ab Alexandrinis *colocasia* vocantur. Sic & idem ipse:

Decorticato fabae colocasio, concisoque.

Est vero Sicyone templum, *Colocasiae Minervae* consecratum. Est vero & poculi genus, quod *ciborium* vocatur.

2. Theophrastus vero, in opere De Plantis, sic scribit: » Faba in Aegypto nascitur in paludibus & stagnis. Caulis quidem, ubi ad summum excrevit, longitudinem habet quatuor cubitorum, crassitiem transversi digiti; similis longae arundini non geniculatae: intus per totam longitudinem loculis ac veluti septis distinctus, ad favorum similitudinem. Huic cauli insidet caput, & flos,

που, ἀνεξηράνθη τὸ ἕλος· καὶ τὸ λοιπὸν οὐχ ὅτι τὸν προειρημένον ἤνεγκε καρπὸν, ἀλλ' οὐδὲ ὕδωρ εἴ ποτε ἔσχε φαίνεται. Τὸ παραπλήσιον ἐγένετο καὶ ἐν Αἰδεψῷ.[1] χωρὶς γὰρ τῶν ἄλλων ὑδάτων, ναμάτιόν τι ἐφάνη, ψυχρὸν ὕδωρ προϊέμενον, οὐ πόῤῥω τῆς θαλάσσης. τούτου πίνοντες οἱ ἀῤῥωστοῦντες, τὰ μέγιστα ὠφελοῦντο· διὸ πολλοὶ παρεγίνοντο καὶ μακρόθεν, τῷ ὕδατι χρησόμενοι. οἱ οὖν τοῦ βασιλέως Ἀντιγόνου στρατηγοὶ, βουλόμενοι οἰκονομικώτεροι εἶναι, διάφορόν d
τι ἔταξαν διδόναι τοῖς πίνουσι· καὶ ἐκ τούτου ἀπεξηράνθη τὸ νᾶμα. Καὶ ἐν Τρωάδι δὲ ἐξουσίαν εἶχον οἱ βουλόμενοι τὸν πρὸ τοῦ χρόνον[2] τὸν Τραγασαῖον ἅλα λαμβάνειν· Λυσιμάχου δὲ τέλος ἐπιβαλόντος, ἠφανίσθη. θαυμάσαντος δὲ, καὶ ἀφέντος τὸν τόπον ἀτελῆ, πάλιν ηὐξήθη."

IV. Cucumis.

ΣΙΚΥΟΣ. Παροιμία·

1 Rectius fuerit Αἰδήψῳ. 2 χρόνου vulgo.

paludem, ex eoque tempore non modo praedictum fructum non amplius tulisse, sed eam speciem praebere istum locum, ut numquam aquam inibi fuisse diceres. Simile quid (ait) etiam prope Aedepsum usu venit. Nam seorsim ab aliis aquis fons aliquis emicuit haud procul a mari, gelidam aquam edens. Ex eo fonte bibentes aegri, plurimum levabantur: quare etiam e longinquo adveniebant, qui ista aqua uterentur. Itaque praefecti Antigoni regis, rem principis diligentius administrare volentes, pecuniae nonnihil solvendae imposuerunt bibentibus: ex eoque tempore exaruit fons. Similiter in Troade, quum salem Tragasaeum antea colligendi potestatem, quisquis vellet, habuisset; postquam eo nomine vectigal exegit Lysimachus, evanuit sal. Miratus rem rex, remisit tributum: & renatus sal est. «

4. Cucumis, Proverbium:

Τὸν σικυὸν τρώγουσα, γύναι, τὴν χλαῖναν ὕφαινε.
Μάτρων ἐν Παρῳδαῖς· [1]

Καὶ σικυὸν εἶδον, γαίης ἐρικυδέος υἱὸν,
κείμενον ἐν λαχάνοις· ὁ δ' ἐπ' ἐννέα κεῖτο τραπέζας.

καὶ Λάχης·

Ὡς δ' ὅτ' ἀέξηται σικυὸς δροσερῷ ἐνὶ χώρῳ.

Ἀττικοὶ μὲν οὖν ἀεὶ τρισυλλάβως. Ἀλκαῖος δὲ „δάκῃ, φησὶ, τῶν σικύων·" — ἀπὸ εὐθείας τῆς σίκυς, ὡς στάχυς στάχυος. Φρύνιχος δ' ἐντραγεῖν, φησὶ, σικύδιον, ὑποκοριστικῶς.

[Μέχρι τοῦδε τὰ τῆς Ἐπιτομῆς.]

1 Forſ. Παρῳδίαις, ut alibi.

Cucumerem cum edis, mulier, laenam texe.
Matron, in Parodiis:

Et cucumerem vidi, terrae clariſſimae filium,
iacentem inter olera; erat autem in novem menſas porrectus.

Et Laches:

Velut cum creſcit cucumis roſcido in loco.

Attici igitur tribus ſyllabis vocabulum efferunt, σικυός. Alcaeus vero dixit, *rodat hos cucumeres;* δάκῃ τῶν σικύων, a recto caſu ὁ σίκυς, eiusdem formae ac στάχυς, στάχυος. Phrynichus vero *vorare cucumiculum* dixit, diminutive.

[HUC USQUE EPITOMATORIS DEDIMUS EXCERPTA.]

ΕΝΤΕΥΘΕΝ ΑΥΤΟΙ ΟΙ ΤΟΥ
ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΑΙ

* * *

— *Στελέω ῥαφανίδας, σικυοὺς τέτταρας.* 1

Σικύδιον δ' ὑποκοριστικῶς εἴρηκε Φρύνιχος, ἐν Μονοτρόπῳ·

— — — *κἀντραγεῖν σικύδιον.*

V. Cucumerum diversa genera. Θεόφραστος δέ φησι, σικυῶν τρία εἶναι γένη, Λακωνικὸν, Σκυταλίαν, Βοιώτιον. καὶ τούτων τὸν μὲν Λακωνικὸν, ὑδρευόμενον, βελτίω γίνεσθαι· τοὺς δ' ἄλλους, ἀνύδρους.[1] „Γίνονται δὲ, φησὶ, καὶ εὐχυλότεροι οἱ σικυοὶ, ἐὰν τὸ σπέρμα ἐν γάλακτι βραχὲν σπαρῇ, ἢ ἐν μελικράτῳ.“ ἱστορεῖ δὲ ταῦτα ἐν Φυ-

1 ἀνύδρους mssti. Rectius ἀνυδρεύτους apud Theophr.

SEQUUNTUR DEHINC IPSIUS
ATHENAEI DEIPNOSOPHISTAE
QUATENUS INTEGRUM OPUS SUPEREST.

* * *

— *Mittam radiculas, cucumeres quatuor.*

Cucumiculum vero (σικύδιον) diminutive dixit Phrynichus, in Monotropo:

— — — *Et vorare cucumiculum.*

5. Theophrastus vero, Cucumerum tria, ait, genera esse: Laconicum, Scytalian, Boeotium: ex his Laconicum meliorem fieri cum rigatur; duo alia genera, non rigata, proficere magis. » Fiunt autem, inquit, melioris etiam succi cucumeres, semine vel in lacte macerato, priusquam feratur, vel in mulso. « Docet vero haec [eadem] in libris de Caussis Plantarum. [Alibi

τικοῖς Αἰτίοις, [1] θᾶττον αὔξεσθαι κἂν ἐν ὕδατι,
b κἂν ἐν γάλακτι, πρότερον ἢ εἰς τὴν γῆν κατατεθῆναι, βραχῇ. Εὐθύδημος δὲ ἐν τῷ Περὶ Λαχάνων, εἶδος σικυῶν εἶναι τοὺς προσαγορευομένους δρακοντίας. Ὠνομάσθαι δὲ σικυοὺς, φησὶ Δημήτριος ὁ Ἰξίων ἐν πρώτῃ Ἐτυμολογουμένων, ἀπὸ τοῦ σεύεσθαι καὶ κίειν· ὁρμητικὸν γὰρ ὑπάρχειν. Ἡρακλείδης δ' ὁ Ταραντῖνος ἐν τῷ Συμποσίῳ ἡδύγαιον καλεῖ τὸν σικυόν. Διοκλῆς δ' ὁ Καρύστιος, τὸν σικυὸν, φησὶ, μετὰ σίων ἐν πρώτοις λαμβανόμενον, ἐνοχλεῖν· φέρεσθαι γὰρ ἄνω, καθάπερ τὴν ῥάφανον. τελευταῖον δὲ
c λαμβανόμενον, ἀλυπότερον εἶναι, καὶ εὐπεπτότερον· ἑφθὸν δὲ, καὶ διουρητικὸν μετρίως ὑπάρχειν. Δίφιλος δὲ φησίν· „Ὁ σικυὸς, ψυκτικὸς ὑπάρχων, δυσοικονόμητός ἐστι, καὶ δυσυποβίβαστος· ἔτι δὲ φρικοποιὸς,

Cucumeris vires.

1 Excidisse h. l. nonnihil videtur. Et paulo ante, pro ταῦτα, forsan ταὐτὰ oportebat.

vero ait,] citius crescere, sive in aqua, sive in lacte maceretur semen, priusquam terrae committatur. Euthydemus vero, in libro de Oleribus, ait, esse speciem cucumeris, quod *dracontias* adpellant. Nomen autem σικυοὺς sortitos esse cucumeres, ait Demetrius Ixion in primo libro Etymologiarum, a verbis σεύεσθαι & κίειν, [quae *prorumpere & progredi* significant:] nam valide & late progredi cucumerem. Heraclides vero Tarentinus, in Symposio, ἡδύγαιον adpellat, id est, *laeto solo provenientem*. Diocles vero Carystius ait, cucumerem cum sio primâ mensâ sumtum, molestum esse; sursus enim ferri, sicut raphanum: postremâ vero mensâ sumtum, minus esse molestum, & concoqui facilius: elixum vero, urinam etiam mediocriter ciere. Diphilus vero sic scribit: »Cucumis, cum sit refrigerans, aegre & digeritur & per alvum descendit: praeterea horrores fe-

καὶ γεννητικὸς χολῆς, ἀφροδισίων τε ἐφεκτικός." αὔξονται δ' ἐν τοῖς κήποις οἱ σικυοὶ κατὰ τὰς πανσελήνους, καὶ φανερὰν ἴσχουσι τὴν ἐπίδοσιν, καθάπερ καὶ οἱ θαλάττιοι ἐχῖνοι.

VI. Fici. ΣΥΚΑ. Ἡ συκῆ, φησὶν ὁ Μάγνος· (οὐδενὶ γὰρ τῶν περὶ σύκων λόγων παραχωρήσαιμι, κἂν ἀπεκρέμασθαι δέῃ· φιλόσυκος γάρ εἰμι δαιμονίως· λέξω δὲ [1] d τά μοι προσπίπτοντα·) ἡ συκῆ, ἄνδρες φίλοι, ἡγεμὼν τοῦ καθαρίου [2] βίου τοῖς ἀνθρώποις ἐγένετο. δῆλον δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ καλεῖν τοὺς Ἀθηναίους Ἱερὰν μὲν συκῆν τὸν τόπον, ἐν ᾧ πρῶτον εὑρέθη· τὸν δ' ἀπ' αὐτῆς καρπὸν ἡγητηρίαν, [3] διὰ τὸ πρῶτον εὑρεθῆναι τῆς

Atticae fici. ἡμέρου τροφῆς. Τῶν δὲ σύκων ἐστὶ γένη πλείονα. Ἀττικὰ μὲν, οὗ μνημονεύει Ἀντιφάνης ἐν Ὁμωνύμοις ἐπαινῶν δὲ τὴν χώραν τὴν Ἀττικὴν, τάδε λέγει·

1 δὲ adieci e coniect. 2 καθαρείου Eustath. 3 ἡγητορίαν Eustath.

briles excitat, bilem gignit, venerem cohibet. « Augentur vero in hortis cucumeres plenilunio, & manifestum capiunt incrementum, quemadmodum etiam echini marini.

6. Fici. Ficus arbor, ait Magnus; (nemini enim, ut sermonem de Ficis mihi praeripiat, equidem concedam, vel si me suspendi de ista arbore oporteat; nam mirifice ficis delector: dicam autem, quae mihi forte occurrent.) Ficus igitur arbor, ô amici viri, cultioris vitae dux fuit hominibus. Adparet id quidem vel hoc argumento, quod & locum, ubi primum reperta haec arbor est, *Sacram ficum* Athenienses vocant; & fructum, quem illa edit, *hegeterian*, [quasi *ductricem;* aut *principem*,] quoniam omnium mitium fructuum primus inventus est. Sunt autem ficorum plura genera. Primum quidem, *Attica ficus;* cuius Antiphanes meminit, in Homonymis; ubi Atticam regionem laudans, haec dicit:

A. Οἷα δ' ἡ χώρα φέρει,
e διαφέροντα πάσης, Ἱππόνικε, τῆς οἰκουμένης·
τὸ μέλι, τοὺς ἄρτους, τὰ σῦκα. ΙΠΠ. Σῦκα μὲν, νὴ τὸν Δία,
πάνυ φέρει.

Ἴστρος δ', ἐν τοῖς Ἀττικοῖς· Οὐδ' ἐξάγεσθαι, φησὶ, τῆς Ἀττικῆς τὰς ἀπ' αὐτῶν γινομένας ἰσχάδας, ἵνα μόνοι ἀπολαύοιεν οἱ κατοικοῦντες· καὶ ἐπεὶ πολλοὶ ἐνεφανίζοντο διακλέπτοντες, οἱ τούτους μηνύοντες τοῖς δικασταῖς, ἐκλήθησαν τότε πρῶτον συκοφάνται. Sycophantae. Ἄλεξις δ' ἐν Ποιητῇ [1] φησίν·

Ὁ συκοφάντης οὐ δικαίως τοὔνομα
f ἐν τοῖσι μοχθηροῖσίν ἐστι κείμενον.
ἔδει γὰρ, ὅστις χρηστὸς ἦν ἡδύς τ' ἀνὴρ,
τὰ σῦκα προστιθέντα, δηλοῦν τὸν τρόπον.
νυνὶ δὲ πρὸς μοχθηρὸν ἡδὺ προστεθὲν

1 Forf. Ποιηταῖς.

A. *Qualia haec regio fert*
praestantiora, Hipponice, quam reliqua omnis terra habitata!
Mel, panes, ficos! HIPP. *Ficos quidem, per Iovem,*
fert (praestantes) admodum.

Ister vero, in Atticis, ait: Vetitum fuisse Atticas exportare caricas, ut soli indigenae eis vescerentur: quum vero multi furtim evehentes deprehenderentur, qui horum nomina apud iudices deferebant, tum primum *sycophantas* (quasi *ficuum indices*, vel, *qui ficus ostendunt*) esse nominatos. Igitur Alexis, in Poëta, [*sive*, in Poëtis,] ait:

Sycophantae nomen immerito
improbis imponitur hominibus.
Debebant enim fici, adiectae nomini,
declarare probi & suavis viri mores.
Nunc, cum suave nomen improbo imponitur,

ἀπορεῖν πεποίηκε, διὰ τί τοῦθ' οὕτως ἔχει.

Rhodiorum Sminthia.

Φιλόμνηστος [1] δ', ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ Σμινθείων, [2] φησίν· „Ἐπεὶ καὶ ὁ συκοφάντης ἐντεῦθεν προσηγορεύθη, διὰ τὸ εἶναι τότε τὰ ἐπιζήμια καὶ τὰς εἰσφορὰς, σῦκα καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, ἀφ' ὧν τὰ κοινὰ 2 διῴκουν· καὶ τοὺς ταῦτα πράττοντας καὶ εἰσφαίνοντας ἐκάλουν, ὡς ἔοικε, συκοφάντας, αἱρούμενοι τοὺς ἀξιοπιστοτάτους τῶν πολιτῶν.“

VII.

Fici Laconicae.

Λακωνικοῦ δὲ σύκου μνημονεύει ἐν Γεωργοῖς Ἀριστοφάνης, τάδε λέγων·

— Συκᾶς φυτεύω, πάντα πλὴν Λακωνικῆς.
τοῦτο γὰρ τὸ σῦκον, ἐχθρόν ἐστι, καὶ τυραννικόν·
οὐ γὰρ ἦν ἂν μικρὸν, εἰ μὴ μισόδημον ἦν σφόδρα.

Μικρὸν δὲ αὐτὸ εἶπε, διὰ τὸ μὴ μέγα εἶναι φυτόν. Ἄλεξις δ', ἐν Ὀλυνθίῳ, Φρυγίων σύκων μνημονεύων, φησί· b

1 Φιλόδημος alibi apud Nostrum. 2 Σμινθίων ibid.

dubium id me reddit, ut, cur ita fiat, nesciam.

Sed Philomnestus, in libro De Rhodiorum solemnibus, quae *Sminthia* vocant, ait: »Nam & *sycophanta* inde nominatus est, quod tunc & mulctarum & tributorum nomine fici exigebantur, & vinum, & oleum, e quibus pro administratione reipublicae sumtus faciebant: &, qui haec exigebant, & (in fisco publico) repraesentabant, (*εἰσφαίνοντες*,) hi, ut videtur, *sycophantae* nominati sunt, e civibus spectatissimae fidei delecti.

7. *Laconicae* vero *fici* meminit Aristophanes, in Agricolis, haec dicens:

Ficuum arborum omne ego genus seram, Laconicâ exceptâ.
Haec enim ficus inimica est, & tyrannica:
nec enim pusilla foret, nisi plebis odio admodum teneretur.

Pusillam vero ficum dixit, quod minime magna arbor est. Alexis vero, in Olynthio, *Phrygiarum* mentionem faciens *ficorum*, ait:

Τό τε θεοφανὲς [1] μητρῷον ἐμοὶ
μελέδημ' ἰσχὰς, [2]
Φρυγίας εὕρεμα συκῆς.

Τῶν δὲ καλουμένων Φιβαλέων σύκων πολλοὶ μὲν μέμνηνται τῶν κωμῳδιοποιῶν· ἀτὰρ καὶ Φερεκράτης, ἐν Κραπατάλλοις· Phibaleae, & aliae.

Ὦ δαιμόνιε, πύρεττε, μηδὲν φροντίσας·
καὶ τῶν Φιβαλέων τρῶγε σύκων [3] τοῦ θέρους,
κἀμπιμπλάμενος κάθευδε τὰς μεσημβρίας· [4]
κᾆτα σφακέλιζε, καὶ πέπρησο, καὶ βόα.

c Τηλεκλείδης δ' ἐν Ἀμφικτύοσι·

Ὡς καλοὶ καὶ Φιβάλεοι.

Καὶ τὰς μυῤῥίνας δὲ Φιβαλέας λέγουσιν· ὡς Ἀντιφάνης, ἐν Κρησί·

Πρώτιστα δὲ

1 θεοφαγὲς edd. 2 ἰσχάδας h. l. edd. vett. & msti. ἰσχάδες fortasse debuerant. 3 σύκων τρῶγε mss. 4 Rectius fuerit τῆς μεσημβρίας.

Dataque a divis mihi maternum
carica votum,
Phrygiae ficus dulce repertum.

Phibalearum vero *ficorum*, quae vocantur, cum alii multi e comicis poëtis meminerunt, tum Pherecrates in Crapatallis:

Febricita, miser! nulla de re solicitus,
& nunc aestate Phibaleas ficos comede,
illisque satur dormi meridie:
dein sphacelo torquere, arde, clama!

Teleclides, in Amphictyonibus:

Quam pulcri, & Phibalei!

Sed & myrti baccas Phibaleas dicunt. Velut Antiphanes, in Cretensibus:

Primum omnium

τῶν μυῤῥινῶν ἐπὶ τὴν τράπεζαν βούλομαι,
ἃς διαμασῶμ', ὅταν τι βουλεύειν δέῃ·
τὰς δὲ, Φιβάλεως, πάνυ καλὰς, στεφανωτρίδας.[1]

Χελιδονίων δὲ σύκων μνημονεύει Ἐπιγένης, ἐν Βακχείᾳ·[2]

Εἶτ' ἔρχεται
χελιδονείων[3] μετ' ὀλίγον σκληρῶν ἁδρὸς
πινακίσκος.

Ficus arboris varia genera.

Ἀνδροτίων δὲ, ἢ Φίλιππος, ἢ Ἡγήμων, ἐν τῷ Γεωργικῷ, γένη σύκων τάδε ἀναγράφει, οὕτως· „Ἐν μὲν οὖν τῷ πεδίῳ φυτεύειν χρὴ χελιδονείων, ἐρινεῶν, λευκερινεῶν, φιβάλεων· ὀπωροβασιλίδας δὲ πανταχοῦ. ἔχει γάρ τι χρήσιμον ἕκαστον τὸ γένος. ἐπὶ δὲ τὸ πλεῖστον αἱ κόλουροι, καὶ φορμύνιοι,[4] καὶ δίφοροι, καὶ Μεγαρικαὶ, καὶ Λακωνικαὶ συμφέρουσιν, ἐὰν ἔχωσιν ὕδωρ.“ d

1 Forf. στεφανωτίδας. 2 Βραγχίᾳ vulgo. 3 χελιδονίων vulgo. 4 φορύνιοι duae posteriores editiones Casaub. cum Dalech.

adesse mensae volo myrta,
quae ego mandam, si quid consultandum erit;
& illa quidem Phibalea, sane pulcra, coronaria.

Hirundinariarum ficorum mentionem Epigenes facit, in Bacchatione:

Deinde paulo post
Chelidoniarum venit siccarum conferta
quadra.

Androtion vero, sive Philippus, sive Hegemon, in Georgico, haec ficorum genera recenset, hoc modo: »In planis igitur & campestribus serere chelidoniam ficum oportet, & caprificum, caprificum albam, phibaleam: basilidas vero autumnales ubivis. Est enim sua cuique generi utilitas. Inprimis vero colurae arbores, [quasi *truncatae*,] & phormyniae, & biferae, & Megaricae, & Laconicae, fructuosae sunt, si aqua non careant.«

VIII. Fici Rhodiae.

Τῶν δὲ ἐν Ῥόδῳ γινομένων σύκων μνημονεύει Λυγκεὺς ἐν Ἐπιστολαῖς, σύγκρισιν ποιούμενος τῶν Ἀθήνησι γινομένων καλλίστων πρὸς τὰ Ῥοδιακά. γράφει δὲ οὕτως· „Τὰ δὲ [1] ἐρινεὰ τοῖς Λακωνικοῖς ὥς τε συκάμινα σύκοις δοκεῖν ἐρίζειν. καὶ ταῦτ' οὐκ ἀπὸ δείπνου, καθάπερ ἐκεῖ, διεστραμμένης ἤδη διὰ τὴν πλησμονὴν τῆς γεύσεως, ἀλλ' ἀθίκτου τῆς ἐπιθυμίας οὔσης, πρὸ δείπνου παρατέθεικα.“ [2] Τῶν δ' ἐν τῇ καλῇ Ῥώμῃ καλλιστρουθίων καλουμένων σύκων εἰ ὁ Λυγκεὺς ἐγεύσατο, ὥσπερ ἐγὼ, ὀξυωπέστερος ἂν ἐγεγόνει παρὰ πολὺ τοῦ ὁμωνύμου· τοσαύτην ὑπεροχὴν ἔχει ταῦτα τὰ σῦκα πρὸς τὰ ἐν τῇ πάσῃ οἰκουμένῃ γινόμενα. Ἐπαινεῖται δὲ καὶ ἄλλα σύκων γένη κατὰ τὴν Ῥώμην γινομένων, τά τε καλούμενα Χῖα, καὶ τὰ Λιβιανὰ, ἔτι δὲ καὶ τὰ Χαλκιδικὰ ὀνομαζόμενα, καὶ τὰ Ἀφρικανά· ὡς καὶ Ἡρόδοτος ὁ Λύκιος μαρτυρεῖ ἐν τῷ Περὶ Σύκων συγγράμματι.

Romanae, varii generis.

1 Τὰ δὲ τῇδε ἐρινεὰ lego: & deinde δοκεῖ, non δοκεῖν. 2 παρατίθενται suspicatus sum.

8. Rhodiarum vero ficorum Lynceus meminit in Epistolis; quae Athenis gignuntur praestantissimae ficus, eas cum Rhodiis comparans. Scribit autem sic: »Hic caprifici cum Laconicis, veluti mora cum ficis, videntur certare. Et hae non, ut ibi, post coenam, perverso iam ob satietatem gustu, sed ante coenam adpositae sunt, integro adhuc adpetitu.« Sed si has, quas pulcra in urbe Roma *passarias* vocant *ficos*, gustasset Lynceus, visu longe perspicacior factus fuisset suo illo cognomine: adeo fici hae praestant omnibus, quae in in universo terrarum orbe gignuntur. Laudantur vero & alia ficorum genera Romae nascentium; scilicet, quae Chiae vocantur, & Livianae, tum quae Chalcidicae nominantur, & Africanae: quemadmodum & Herodotus Lycius testificatur, in libro De Ficis.

IX. Παρμένων δ' ὁ [1] Βυζάντιος, ἐν τοῖς Ἰάμβοις, τὰ ἀπὸ Κανῶν, [2] τῆς Αἰολικῆς πόλεως, ὡς διάφορα ἐπαινῶν, φησίν·

Fici Canaeae & Cauniae.

Ἦλθεν μακρὴν θάλασσαν, οὐκ ἄγων σῦκα a
Καναῖα φόρτον. [3]

Ὅτι δὲ καὶ τὰ ἀπὸ Καύνου τῆς Καρίας ἐπαινεῖται, κοινόν. Τῶν ὀξαλίων [4] δὲ σύκων οὕτως καλουμένων μνημονεύει Ἡρακλέων ὁ Ἐφέσιος, καὶ Νίκανδρος ὁ Θυατειρηνὸς, παρατιθέμενοι Ἀπολλοδώρου τοῦ Καρυστίου, ἐκ δράματος Προικιζομένης Ἱματιοπώλιδος, τάδε·

Oxalides.

— Πλὴν τὸ οἰνάριον πάνυ
ἦν ὀξὺ καὶ πονηρὸν, ὥστ' ἠσχυνόμην.
τὰ λοιπὰ μὲν γὰρ ὀξαλίους τὰ χωρία [5]
συκᾶς φέρει· τοὐμὸν δὲ καὶ τὰς ἀμπέλους. b

Pariae. Τῶν δ' ἐν Πάρῳ τῇ νήσῳ, (διάφορα γὰρ κἀνταῦθα γίνεται σῦκα, τὰ καλούμενα παρὰ τοῖς Παρίοις αἱ-

1 Abest vulgo δὲ particula. 2 Perperam vulgo Καύνων. 3 Vulgo Καύνεα φόρτου. 4 Τοξαλίων vulgo absque artic. 5 Τοξαλίους χωρία vulgo.

9. Parmeno vero Byzantius, in Iambis, quae Cannis oppido Aetoliae nascuntur laudans, ait:

Per longa maris spatia huc veni, non ficorum adferens
Canaearum onus.

Sed & Caunias ficos, ex Cauno Cariae, laudari, nota res est. *Oxaliarum*, sic dictarum, ficorum meminit Heracleon Ephesius, & Nicander Thyatirenus, citantes ex Apollodori Carystii fabula, cui titulus Dotata Puella-vestes-vendens, haec verba:

At villum admodum
erat acidum & improbum, ut me puderet:
nam alii quidem fundi acidulas (ὀξαλίους)
ficos ferunt; meus vero etiam vites tales.

In Paro insula quoque eximiae fici gignuntur, quae *sar-*

μώνια, ταῦτα ὄντα τοῖς Λυδίοις καλουμένοις, ἅπερ διὰ τὸ ἐρυθρῶδες καὶ τῆς προσηγορίας ταύτης ἔτυχε·) Ἀρχίλοχος μνημονεύει, λέγων οὕτως·

— — Ἔα

Πάρον, καὶ σῦκα κεῖνα [1] καὶ θαλάσσιον

βίον. —

τὰ δὲ σῦκα ταῦτα τοσαύτην ἔχει τὴν παραλλαγὴν πρὸς τὰ πολλαχοῦ γινόμενα, ὡς τὰ τοῦ ἀγρίου συὸς κρέας πρὸς τὰ ἄλλα, τὰ μὴ τῶν ἀγρίων χοίρων κρέα.

Λευκερινεὸς δέ τι εἶδός ἐστι συκῆς, καὶ ἴσως αὕτη ἐστὶν ἡ τὰ λευκὰ σῦκα φέρουσα. μνημονεύει δ' αὐτῆς Ἕρμιππος ἐν Ἰάμβοις οὕτως· X. Caprifici.

Τὰς λευκερινεὼς δὲ χωρὶς ἰσχάδας.

Τῶν δὲ ἐρινεῶν σύκων [2] Εὐριπίδης ἐν Σκίρωνι·

1 σῦκ' ἐκεῖνα scripsit Brunck. 2 συκῶν malim, de arbore.

guineae vocantur ab incolis, non diversae ab his, quae *Lydiae* adpellantur, quae a rubro colore nomen illud sortitae sunt. Earum igitur Archilochus mentionem facit, his verbis:

— — *Missam fac*

Parum, ficosque illas, ac maritimam

vitam.

Hae autem fici eis, quae alibi vulgo nascuntur, tantum praestant, quantum apri caro carni porcorum vulgarium ac domesticorum.

10. *Leucerineos* (caprificus alba) species quaedam ficus arboris est; illa fortasse, quae fructus fert albos. Meminit illius Hermippus, in Iambis, his verbis:

Leucerineas vero seorsim caricas.

Ficorum sylvestrium, quae *caprifici* dicuntur, Euripides meminit, in Scirone:

— — ἢ προσπηγνύναι
κραδαῖς ἐρίναις. — [1]

καὶ Ἐπίχαρμος, ἐν Σφιγγί·

'Αλλ' οὐχ ὅμοιά γ' [οὖν] ἐρίνοις οὐδαμῶς.

Σοφοκλῆς δ', ἐν Ἑλένης Γάμῳ, τροπικῶς τῷ τοῦ δένδρου ὀνόματι τὸν καρπὸν ἐκάλεσεν, εἰπών· d

— — Πέπων ἔρινος ἀχρεῖος ὢν
ἐς βρῶσιν, ἄλλους ἐξερινάζεις λόγῳ.

πέπων δ' ἔρινος εἴρηκεν, ἀντὶ τοῦ πέπον ἔρινον. καὶ Ἄλεξις ἐν Λέβητι·

Καὶ τί δεῖ
λέγειν ἔθ' ἡμᾶς τοὺς τὰ σῦκα ἑκάστοτε
ἐν τοῖς συρίχοις πωλοῦντας; οἱ κάτωθε μὲν
τὰ σκληρὰ καὶ μοχθηρὰ τῶν σύκων ἀεὶ
τιθέασιν, ἐπιπολῆς δὲ πέπονα καὶ καλά.
εἶθ' ὁ μὲν ἔδωκεν, ὡς τοιαῦτ' ὠνούμενος. e

1 Forf. ἐριναῖς, & dein ἐρινοῖς, & ἐρινός.

vel adfigere caprifici ramis.

& Epicharmus, in Sphinge:

fed non funt hae (fici) *fimiles caprificis.*

Sophocles vero, in Helenae Nuptiis, tropice arboris nomine fructum nominavit:

Tu mollis caprificus, inutilis ipfe
ad cibum, alios caprificas fermone.

Ubi πέπων ἔρινος in mafculino genere, pro πέπον ἔρινον, in neutro. Et Alexis, in Lebete:

Et quid de his
etiam dicemus, qui, ficos quoties
in caniftris vendunt, inferne quidem
duras & pravas ficos femper
ponunt, fuperne vero maturas & pulcras.
Deinde alter, quafi talia emerit, numerat

τιμήν· ὁ δ', ἐγκάψας τὸ κέρμ' εἰς τὴν γνάθον,
ἐρίν' ἀπέδοτο, σῦκα πωλεῖν ὀμνύων.

Τὸ δένδρον ἡ ἀγρία συκῆ, ἐξ ἧς τὰ ἔρινα, ἐρινὸς κατὰ τὸ ἄῤῥεν λέγεται. Στράττις, Τρωΐλῳ·

— Ἐρινὸν οὖν τιν' αὐτῆς πλησίον
νενόηκας ὄντα; —

καὶ Ὅμηρος·

Τῷ δ' ἐν ἐρινεός ἐστι μέγας φύλλοισι τεθηλώς.

Ἀμερίας δ' ἐριναχὰς [1] καλεῖσθαι τοὺς ὀλύνθους. [2]

XI. Alia ficorum genera. Ἑρμώναξ δ', ἐν Γλώτταις Κρητικαῖς, σύκων γένη ἀναγράφει, ἀμάδεα καὶ νικύλεα. Φιλήμων δ' ἐν Ἀττικαῖς Λέξεσι καλεῖσθαί φησί τινα σῦκα βασίλεια, ἀφ' ὧν καλεῖσθαι καὶ τὰς βασιλίδας ἰσχάδας· προσιστορῶν, ὅτι κόλυτρα [3] καλεῖται τὰ πέπονα σῦκα. Σέλευκος δ', ἐν ταῖς Γλώσσαις, καὶ γλυκυσίδην τινὰ καλεῖσθαι, φησὶ, σύκῳ τὴν μορ- Glycyside.

1 ἐρινάδας Hesych. 2 ἐλόνθους mss. 3 κόλυθρα Eust. & Suid.

pretium: hic vero, pecuniam raptim in buccam inserens,
caprificos illi dat, ficos se vendere iurans.

Arbor, ficus sylvestris, cuius fructus caprifici (τὰ ἔρινα) vocantur, ἐρινὸς, caprificus, masculino genere dicitur. Strattis, in Troilo:

Caprificum igitur quamdam prope eam
animadvertisti fuisse? —

& Homerus:

In hoc autem caprificus inest ingens, florens foliis.

Amerias vero *erinacas* vocari ait harum arborum grossos.

11. Hermonax vero, in Glossis Creticis, in ficorum generibus recenset *hamadeas* & *nicyleas* ficos. Philemon vero, in Atticis Dictionibus, dicit, ficos quasdam *regias* vocari, unde & *caricis regiis* esse nomen: simulque docet, *colytra* vocari ficos maturas. Seleucus vero, in Glossis, ait esse fructum *glycysidem* dictum, figurâ maxime

φὴν μάλιστα ἐοικυῖαν. Φυλάττεσθαι δὲ τὰς γυναῖκας ἐσθίειν, διὰ τὸ ποιεῖν ματαϊσμούς·[1] ὡς καὶ Πλάτων ὁ κωμῳδιοποιός φησιν ἐν Κλεοφῶντι. Τὰ δὲ χειμερινὰ σῦκα Πάμφιλος καλεῖσθαί φησι Κυδωναῖα[2] ὑπὸ Ἀχαιῶν, τοῦτο λέγων Ἀριστοφάνην εἰρηκέναι ἐν Λακωνικαῖς Γλώσσαις. Κοράκεων δὲ, σύκων εἶδος, Ἕρμιππος, ἐν Στρατιώταις, παραδίδωσι διὰ τούτων·

Ἢ τῶν Φιβαλέων μάλιστ' ἂν, ἢ τῶν Κορακέων.

Θεόφραστος δ', ἐν δευτέρῳ Φυτῶν Ἱστορίας, συκῶν[3] φησι γένος τοιοῦτόν τι εἶναι, οἷον ἡ Χαρίτιος Ἀράτειος[4] καλουμένη. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, περὶ τὴν Τρωϊκὴν φησιν Ἴδην γίνεσθαι συκῆν θαμνώδη, φύλλον ὅμοιον ἔχουσαν τῷ τῆς φιλύρας· φέρειν δὲ σῦκα ἐρυθρὰ, ἡλίκα ἐλαία τὸ μέγεθος, στρογγυλώτερα, εἶναι δὲ τὴν γεῦσιν μεσπιλώδη. Περὶ δὲ τῆς ἐν Κρήτῃ καλουμένης Κυ-

1 Corruptus & defectus, ut videtur, locus. 2 Κωδωναῖα Eustath. κωδώνεια Hesych. 3 Vulgo σύκων. 4 An ἢ Ἀρίχιος ἢ Ἀράτιος?

simili fico: abstinere autem eius esu mulieres, * * quod mentis efficiat alienationem; quemadmodum & comicus Plato in Cleophonte dicit. Hibernas vero ficos Pamphilus ab Achaeis ait Cydonaeas [*sive*, Codoneas] vocari, tradidisse id dicens Aristophanem in Laconicis Glossis. *Coraceam*, [quasi *corvinam*,] fici speciem, tradit Hermippus, in Militibus, his verbis:

Aut Phibalearum maxime fuerit, aut Coracearum.

Theophrastus vero, libro secundo Historiae Plantarum, dicit esse ficuum quoddam genus eiusmodi, quale *Charitis Aratea* nominatur: [*forsan*, quale quae *Aritiae* aut *Arateae* vocantur.] Tertio autem libro ait, nasci circa Idam in Troade ficum arborem fruticosam, folio tiliae simili: eam ficos ferre rubras, olivae magnitudine, sed rotundiores, quae mespili gustum habeant. De ficu quam

πρίας συκῆς, ὁ αὐτὸς Θεόφραστος ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς Φυτικῆς Ἱστορίας τάδε γράφει· „Ἡ ἐν Κρήτῃ καλουμένη Κυπρία συκῆ φέρει τὸν καρπὸν ἐκ τοῦ στελέχους, καὶ τῶν παχυτάτων ἀκρεμόνων· βλαστὸν δέ τινα ἀφίησι μικρὸν ἄφυλλον, ὥσπερ ῥιζίον, πρὸς ᾧ ὁ καρπός. τὸ δὲ στέλεχος μέγα, καὶ παρόμοιον τῇ λεύκῃ, φύλλον δὲ τῇ πτελέᾳ. πεπαίνει δὲ τέτταρας καρπούς, ὅσαι περ αὐτοῦ καὶ αἱ βλαστήσεις. ἡ δὲ γλυκύτης προσεμφερὴς τῷ σύκῳ, καὶ ἔσωθεν τοῖς ἐρινοῖς· μέγεθος δὲ, ἡλίκον κοκκύμηλον.“

XII. Praecoces fici, prodromi.

Τῶν δὲ προδρόμων καλουμένων σύκων ὁ αὐτὸς Θεόφραστος μνημονεύει ἐν τρίτῃ [1] Φυτικῶν Αἰτιῶν, οὕτως· „Τῇ συκῇ ὅταν ἀὴρ ἐπιγένηται μαλακὸς καὶ ὑγρὸς καὶ θερμὸς, ἐξεκαλέσατο τὴν βλάστησιν· ὅθεν καὶ οἱ πρόδρομοι.“ Καὶ προελθὼν τάδε λέγει· „Πάλιν δὲ τοὺς προδρόμους αἱ μὲν φέρουσιν, ἥ τε Λακω-

[1] ἐν πέμπτῃ oportebat.

in Creta *Cypriam* vocant, idem Theophrastus quarto libro Historiae Plantarum haec scribit: »Quae in Creta vocatur *Cypria* ficus, fructum e caudice profert, & e ramis crassissimis: germen vero quoddam emittit parvum abque foliis, veluti fibrillam radicis, cui fructus adhaeret. Est autem caudex magnus, populo albae similis, folium vero simile ulmo. Perficit autem quatuor fructus, quot sunt etiam eius germinationes. Dulcedo, quae fici; interiora, similia caprifici pomo; magnitudo pruni.“

12. Ficorum, quae *prodromi* sive *praecoces* vocantur, idem Theophrastus tertio [*sive*, quinto] libro DE Caussis Plantarum meminit, his verbis: »Ficui arbori si contigerit mollis humidusque & calidus aër, elicit ille germinationem: unde *praecoces* fici.“ Et paulo post, sic pergit: »Praecoces ficos aliae ferunt, ut Laconica ficus,

νικὴ, καὶ ἡ λευκομφάλιος, καὶ ἕτεραι πλείους· αἱ δ' οὐ φέρουσι. „ Σέλευκος δ' ἐν Γλώσσαις, προτερικὴν [1] d φησι καλεῖσθαι γένος τι συκῆς, ἥτις φέρει πρώϊον τὸν

Ficus bifera.

καρπόν. Διφόρου δὲ συκῆς μνημονεύει καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ἐκκλησιαζούσαις·

Ὑμᾶς δὲ τέως θρία λαβόντας
διφόρου συκῆς.

καὶ Ἀντιφάνης ἐν Σκληρίαις·

Ἔστι δὲ [2] παρ' αὐτὴν τὴν δίφορον συκῆν κάτω.

Ὁ Θεόπομπος δὲ, ἐν τῇ πεντηκοστῇ τετάρτῃ τῶν Ἱστοριῶν· Κατὰ τὴν Φιλίππου, φησὶν, ἀρχὴν περὶ τὴν Βυσαλτίαν καὶ Ἀμφίπολιν [3] καὶ Γραιστωνίαν τῆς Μακεδονίας, ἔαρος μέσου ὄντος, τὰς μὲν συκᾶς σῦκα, e τὰς δ' ἀμπέλους βότρυς, τὰς δ' ἐλαίας, ἐν ᾧ χρόνῳ βρύειν εἰκὸς ἦν αὐτὰς, ἐλαίας ἐνεγκεῖν· καὶ εὐτυχῆσαι

1 πρωτερικὴν Hesych. πρωτερ. Eustath. 2 Ἔστι γὰρ vulgo. 3 Ingunt alii Βισαλτίαν Ἀμφιπ.

& leucomphalias, aliaeque plures: aliae vero non ferunt. „ Seleucus autem, in Glossis, ait, προτερικὴν, [sive, πρωτερικὴν] vocari genus quoddam ficus arboris, quod ante caeteras fructum ferat. *Biferae* ficus Aristophanes etiam meminit, in Concionantibus:

Vos autem interea folia sumentes
biferae ficus.

& Antiphanes, in Scleriis:

Est autem infra, apud ipsam biferam ficum.

Theopompus vero, libro quarto & quinquagesimo Historiarum, ait: Philippo regnante circa Bisaltiam & Amphipolin & Graestoniam in Macedonia medio vere ficus arbores ficos, vites uvas, itemque oleas, quo tempore primum germinare aliâs consuevissent, olivas tulisse: & omnibus in rebus prospero successu usum esse

πάντα Φίλιππον. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ Περὶ Φυτῶν ὁ Θεόφραστος καὶ τὸν ἐρινεὸν εἶναί φησι δίφορον· οἱ δὲ καὶ τρίφορον, ὥσπερ ἐν Κέῳ.

XIII. Theophrastus, de Ficu arbore.

Λέγει δὲ καὶ τὴν συκῆν, ἐὰν ἐν σκίλλῃ φυτευθῇ, θᾶττον παραγίνεσθαι, καὶ ὑπὸ σκωλήκων μὴ διαφθείρεσθαι· καὶ πάντα δὲ τὰ ἐν σκίλλῃ φυτευθέντα, καὶ θᾶττον αὐξάνεσθαι, καὶ εὐβλαστῆ γίγνε-
f σθαι. Πάλιν δὲ ὁ Θεόφραστος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Αἰτιῶν· „Ἡ Ἰνδικὴ, φησὶ, συκῆ καλουμένη, θαυμαστὴ οὖσα τῷ μεγέθει, μικρὸν ἔχει τὸν καρπὸν, καὶ ὀλίγον· ὡς ἂν εἰς τὴν βλάστησιν ἐξαναλίσκουσα ἅπασαν τὴν τροφήν.“ Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τῆς Φυτικῆς Ἱστορίας ὁ φιλόσοφος φησίν· „Ἔστι καὶ ἄλλο γένος συκῆς ἔν τε τῇ Ἑλλάδι, καὶ περὶ Κιλικίαν καὶ Κύπρον, ὀλυνθοφόρον·[1] ὃ τὸ μὲν σῦκον ἔμπροσθεν φέρει τοῦ φύλλου,[2] τὸν δὲ ὄλυνθον ἐξόπισθεν.[3] αἱ δὲ ὅλως

1 ὀλονθοφ. & mox ὄλονθον mss. ut supra. 2 φυτοῦ edd. cum msf. Ven. καρποῦ msf. Epit. 3 Intercidisse h. l. nonnihil videtur.

Philippum. Secundo vero libro De Plantis Theophrastus ait, caprificum etiam biferam esse. Alii vero etiam triferam dicunt; ut in Ceo.

13. Dicit idem Theophrastus, ficum arborem, si inter scillam seratur, citius provenire, & a vermibus non corrumpi: & omnino quaecumque inter scillam serantur, celerius succrescere, & laetius germinare. Rursus idem, secundo De Caussis: »Indica ficus, inquit, cum mira sit magnitudine, pusillos tamen fructus gignit, eosque paucos: ut quae alimentum suum omne in germinationem insumat.« Secundo vero libro Historiae Plantarum idem ait Philosophus: »Est vero & aliud genus ficus, cum in Hellade, tum in Cilicia & Cypro, quod grossum fert; & ficum quidem fert a parte anteriore folii, grossum vero a parte aversa. * hae vero

ἐκ τοῦ ἕνου βλαστοῦ, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ νέου. πρῶτον [1] δὲ τοῦτο τῶν σύκων πέπονά τε καὶ γλυκὺν ἔχει, καὶ οὐχ ὥσπερ τὸν παρ' ἡμῖν. γίνεται δὲ καὶ μείζων οὗτος πολὺ a τῶν σύκων. ἡ δ' ὥρα, μετὰ τὴν βλάστησιν οὐ πολύ.

Variae ficorum denominationes.

Οἶδα δὲ καὶ ἄλλα σύκων ὀνόματα λεγόμενα· βασίλεια, συκοβασίλεια, κιῤῥοκοιλάδια, καὶ ὑλάδια, σαρκελάφεια, λαπύρια, [2] πικρίδια, δρακόντια, λευκόφαια, μελανόφαια, [3] κρηνεία, [4] μυλαϊκὰ, ἀσκαλώνια.

XIV.

Fico unde nomen σῦκον.

Περὶ δὲ τῆς προσηγορίας τῶν σύκων λέγων Τρύφων ἐν δευτέρῳ Φυτῶν ἱστορίας, Δωρίωνά φησιν ἐν Γεωργικῷ ἱστορεῖν, Συκέαν, ἕνα τινὰ τῶν Τιτάνων, διωκόμενον ὑπὸ Διὸς, τὴν μητέρα γῆν ὑποδέξασθαι, καὶ ἀνεῖναι τὸ φυτὸν εἰς διατριβὴν τῷ παιδὶ, ἀφ' οὗ καὶ b Συκέαν πόλιν εἶναι ἐν Κιλικίᾳ. Φερένικος δὲ, ὁ ἐπο-

1 καρπὸν δὲ corrigunt viri docti. Ego suspicatus eram πρῶτον δὲ τοῦτο τῶν σύκων τὸν ὄλυνθον πέπονά τε &c. Sed nec alia in hac regione satis emendata aut integra. 2 καπίρια mſ. Ep. In Ven. dubie scripta vox. Forſ. καπύρια. 3 λευκόφια, μελανόφια edd. & mss. 4 Forſ. κρηναῖα.

omnino ex annotino germine, non e novo. Habet autem hoc genus [grossum] ante ficos maturum & dulcem, non ut apud nos. Ac fit is etiam multo maior quum ipsae fici: & ad maturitatem pervenit haud multo postquam germinavit. Nec vero me fugiunt alia etiam nomina, quibus fici adpellantur: regiae, ficiregiae, cirrocoeladiae, hyladiae, sarcelapheae, lapyriae, [sive, capyriae,] picridiae, dracontiae, leucophaeae, melanophaeae, crenaeae, Mylaicae, Ascaloniae.

14. De ficorum denominatione differens Tryphon, secundo libro Historiae Plantarum, Dorionem ait in Georgico narrare, Syceam, unum e Titanibus, persequente Iove, exceptum esse a matre Terra; illamque emisisse arborem [ficum, cui graece συκέα nomen,] quae oblectamento esset filio, a qua etiam nomen sortita sit Sycea oppidum in Cilicia. Pherenicus vero, epicus poë-

ποιὸς, Ἡρακλεώτης δὲ γένος, ἀπὸ Συκῆς τῆς Ὀξύλου θυγατρὸς προσαγορευθῆναι· Ὄξυλον γὰρ τὸν Ὀρίου, Ἀμαδρυάδι τῇ ἀδελφῇ μιγέντα, μετ' ἄλλων γεννῆσαι Καρύαν, Βάλανον, Κράνειον, Ὀρέαν, [1] Αἴγειρον, Πτελέαν, Ἄμπελον, Συκῆν· καὶ ταύτας Ἁμαδρυάδας νύμφας καλεῖσθαι, καὶ ἀπ' αὐτῶν πολλὰ τῶν δένδρων προσαγορεύεσθαι. ὅθεν καὶ τὸν Ἱππώνακτα φάναι,

Συκῆν μέλαιναν, ἀμπέλου κασιγνήτην.

Σωσίβιος δ' ὁ Λάκων, ἀποδεικνὺς εὕρημα Διονύσου τὴν συκῆν διὰ τοῦτο, φησὶ, καὶ Λακεδαιμονίους Συκίτην [2] Διόνυσον τιμᾶν. Νάξιοι δὲ, ὡς Ἀνδρίσκος, ἔτι δ' Ἀγλαοσθένης, [3] ἱστοροῦσι, Μειλίχιον καλεῖσθαι τὸν Διόνυσον, διὰ τὴν τοῦ συκίνου καρποῦ παράδοσιν.

Bacchus, fici inventor.

1 Ὀξύαν corr. Dalech. Ῥοιὰν Bod. 2 Fort. Συκίτην. 3 Vulgo Ἀγαυσθένης. Possis & Ἀγλωσθένης legere.

ta, genere Heracleotes, a Syce, Oxyli filia, nominatam esse ait ficum arborem: Oxylum enim, Orii filium, e sororis Hamadryadis concubitu cum alios liberos genuisse, tum filias Caryam, (nucem,) Balanon, (quercum,) Craneum, (cornum,) Oream, [sive, Oxeam, id est, ornum,] Aegirum, (populum,) Preleam, (ulmum,) Ampelon, (vitem,) Syceam, (ficum:) hasque adpellari *Hamadryadas nymphas*, ab eisdemque multas arbores nomina esse sortitas: ideoque etiam Hipponactem dixisse,

Nigram ficum, vitis sororem.

Sosibius vero Lacedaemonius, postquam ficus inventorem Bacchum esse docuit; propterea etiam Lacedaemonios, ait, Bacchum *Syciten* (quasi *Ficuum patronum*) colere. Naxii vero, ut Andriscus, itemque Aglaosthenes, referunt, [apud populares suos] *Meilichium* Bacchum adpellari, quod is mortalibus fici arboris fructum de-

διὸ καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ παρὰ τοῖς Ναξίοις, τὸ μὲν τοῦ Βακχέως Διονύσου καλουμένου, εἶναι ἀμπέλινον· τὸ δὲ τοῦ Μειλιχίου, σύκινον. τὰ γὰρ σῦκα μείλιχα καλεῖσθαι.

XV. Fici eximium alimentum.

Ὅτι δὲ πάντων τῶν καλουμένων ξυλίνων καρπῶν c ὠφελιμώτερά ἐστι τοῖς ἀνθρώποις τὰ σῦκα, ἱκανῶς Ἡρόδοτος ὁ Λύκιος διὰ πολλῶν ἀποδείκνυσιν, ἐν τῷ Περὶ Σύκων συγγράμματι· εὐτραφῆ τε [1] λέγων γίνεσθαι τὰ νεογνὰ τῶν παιδίων, ἐν [2] τῷ χυλῷ τῶν σύκων εἰ διατρέφοιτο. Φερεκράτης δὲ, ἢ ὁ πεποιηκὼς τοὺς Πέρσας, φησίν·

Ἢν δ' ἡμῶν σῦκόν τις ἴδῃ [3] διὰ χρόνου
νέον ποτὲ, τὼ 'φθαλμὼ περιμάττομεν τούτῳ [4]
τῶν παιδίων.

ὡς καὶ ἰάματος οὐ τοῦ τυχόντος τῶν σύκων ὑπαρχόν-

1 Forſ. εὐτράφηντα. 2 Commodius abeſſet ἐν; cuius in locum forſan reponenda εἰ particula, quae ſequitur. 3 Forſ. Σῦκον δέ τις ἡμῶν ἐὰν ἴδῃ, aut Ἐὰν δέ τις ἡμῶν σῦκον ἴδῃ. 4 Vulgo omnes τοῦτο, & περιμάττομέν γε edd.

derit: eamque ob cauſſam, quem *Baccheum* Dionyſon adpellant, eius Dei faciem apud Naxios vitigineam eſſe, *Meilichii* vero Dionyſi ficulneam: ficos enim apud eos *meilicha* vocari.

15. Omnium vero fructuum, qui *arborei* vocantur, utiliſſimas hominibus ficos eſſe, abunde Herodotus Lycius multis rationibus oſtendit; inter alia dicens, corpulentos vegetoſque fieri recens natos puellos, ſi ficorum ſucco nutriantur. Pherecrates vero, aut quiſquis auctor fabulae eſt, cui titulus Perſae, dicit:

Si quis forte noſtrûm, longum poſt tempus, recentem ficum
conſpexit tandem; oculos illâ extergimus
puerulorum.

Quaſi vis medendi etiam haud mediocris ficis ineſſet.

e των. Ὁ δὲ θαυμασιώτατος καὶ μελίγηρυς Ἡρόδοτος, ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Ἱστοριῶν, καὶ μέγα ἀγαθόν φησιν εἶναι τὰ σῦκα, οὑτωσὶ λέγων· „Ὦ βασιλεῦ, σὺ δ' ἐπ' ἄνδρας τοιούτους παρασκευάζῃ στρατεύεσθαι, οἳ σκυτίνας μὲν ἀναξυρίδας, σκυτίνην δὲ τὴν ἄλλην ἐσθῆτα φορέουσι· σιτέονται δ' οὐχ [1] ὅσα ἐθέλουσιν, ἀλλ' ὅσα ἔχουσι, χώρην ἔχοντες τραχείην· πρὸς δὲ οὐκ οἴνῳ νὴ Δία χρέονται, ἀλλ' ὑδροποτέουσιν· οὐ σῦκα ἔχουσι τρώγειν, οὐκ ἄλλο οὐδὲν ἀγαθόν." Πολύβιος δ' ὁ Μεγαλοπολίτης, ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν Ἱστοριῶν· „Φί-
f λιππος, φησὶν, ὁ Περσέως πατὴρ, ὅτε τὴν Ἀσίαν κατέτρεχεν, ἀπορῶν τροφῶν, τοῖς στρατιώταις παρὰ Μαγνήτων, ἐπεὶ σῖτον οὐκ εἶχον, σῦκα ἔλαβε. διὸ καὶ, Μυοῦντος κυριεύσας, τοῖς Μάγνησιν ἐχαρίσατο τὸ χωρίον ἀντὶ τῶν σύκων." Καὶ Ἀνάνιος δ' ὁ Ἰαμβοποιὸς ἔφη·

1 τι οὐχ mſ. *A*. (Hâc notâ dehinc mſ. Ven. deſignabo. Mſ. Epit. vero *Ep*.)

Sed & inprimis admirabilis auctor mellifluuſque, Herodotus, in primo Hiſtoriarum, magnum bonum eſſe ficos declarat, cum ait: » Adverſus illos homines, o Rex, expeditionem tu paras, qui coriaceo ſubligaculo, & reliqua veſte ex pellibus utuntur; quique veſcuntur non his quae volunt, ſed quae habent, regionem tenentes aſperam: adhaec non vino mehercule indigent, ſed aquam bibunt; non ficos habent, quas comedant, nec aliud ullum bonum.« Polybius vero Megalopolitanus, duodecimo Hiſtoriarum: » Philippus, ait, Perſei pater, incurſione in Aſiam facta, cibariorum inopia laborans, pro militibus ſuis a Magnetibus, quoniam frumentum non habebant, ficos accepit. Quapropter, poſtquam Myunte potitus eſt, locum eum dono dedit Magnetibus pro ficis.« Item Ananius, poeta Iambicus, dixit:

Εἴ τις καθείρξαι [1] χρυσὸν ἐν δόμοις πολλὸν, [2]
καὶ σῦκα βαιὰ, καὶ δύ' ἢ τρεῖς ἀνθρώπους·
γνοίη χ' ὅσῳ τὰ σῦκα τοῦ χρυσοῦ κρέσσω.

XVI. Τοσαῦτα τοῦ Μάγνου συνολογήσαντος, Δάφνος a ὁ ἰατρὸς ἔφη· Φιλότιμος ἐν τῷ τρίτῳ Περὶ Τροφῆς· „Τὰ ἁπαλὰ, φησὶ, σῦκα διαφορὰς μὲν ἔχει πλείους πρὸς ἄλληλα, καὶ τοῖς γένεσι, καὶ τοῖς χρόνοις ἐν οἷς ἕκαστα γίγνεται, καὶ ταῖς δυνάμεσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καθόλου εἰπεῖν τά τε ὑγρὰ τὰ πεπεμμένα, καὶ μάλιστα αὐτῶν [3] διαλύεται ταχέως, καὶ κατεργάζεται μᾶλλον τῆς ἄλλης ὀπώρας, καὶ τὴν λοιπὴν τροφὴν οὐ κωλύει κατεργάζεσθαι. δυνάμεις δ' ἔχει τῶν ὑγρῶν, κολλώδεις τε, καὶ γλυκείας, ὑπονιτρώδεις τε· [4] καὶ b τὴν διαχώρησιν ἀθρουστέραν, καὶ διακεχυμένην, καὶ θάττω, καὶ λίαν ἄλυπον παρασκευάζει. χυλὸν δ'

Vires ficorum.

1 καθεῖρξε edd. καθείρξει Stobaeus, apud quem *Hipponacti* tribuuntur isti versus. 2 πολὺν mſ. *A*. & Stob. 3 Aut deest h. l. nonnihil, aut oportebat καὶ τὰ (vel τά τε) πεπεμμένα μάλιστα αὐτῶν. 4 ὑπονιτρώδεις δέ corr. Dalech.

Homines duoſve treſve ſi domo claudas,
aurique pondus, atque pauculas ficos;
quid ficus auro praeſtet, illico cernes.

16. Quae cum tam multa Magnus *de Ficis* diſputaſſet, Daphnus medicus ſic eſt exorſus. Philotimus, tertio libro De Alimentis, dicit: »Recentes fici multum quidem inter ſe differunt, cum generibus, tum tempore quo quodque genus provenit, tum & viribus. Sed, in univerſum ut dicam, recentes & ſucci plenae, ac praeſertim ſi bene maturae ſint, celeriter diſſolvuntur, & magis conficiuntur in ventriculo quam reliqua omnia pomorum genera, neque impediunt aliorum ciborum concoctionem. Habent autem vires humidorum, & glutinoſas, & dulces, & ſubnitroſas: & deiectionem alvi efficiunt copioſiorem & liquidiorem & celeriorem & minime mo-

ἁλυκὸν, δριμύτητα ἔχοντα, ἀναδίδωσι μεθ' ἁλῶν ἐπιγινόμενα.[1] Διαλύεται μὲν οὖν ταχέως· διότι πολλῶν καὶ μεγάλων ὄγκων εἰσενεχθέντων, μετὰ μικρὸν χρόνον λαγαροὶ γινόμεθα καθ' ὑπερβολήν. ἀδύνατον δ' ἦν τοῦτο συμβαίνειν, διαμενόντων, καὶ μὴ ταχὺ διαλυομένων τῶν σύκων.[2] Κατεργάζεται δὲ μᾶλλον τῆς ἄλ-
c λης· οὐ μόνον ὅτι πολλαπλάσιον λαμβάνοντες αὐτὴν τῆς λοιπῆς ὀπώρας ἀλύπως διάγομεν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν εἰωθυῖαν τροφὴν ἴσην λαμβάνοντες, τούτων προχειρισθέντων, οὐδὲν ἐνοχλούμεθα. δῆλον οὖν, ὡς, εἰ κρατοῦμεν ἀμφοτέρων, ταῦτά τε πέπτεται μᾶλλον, καὶ τὴν λοιπὴν οὐ κωλύει κατεργάζεσθαι τροφήν. Τὰς δὲ δυνάμεις ἔχει τὰς λεγομένας· τὴν μὲν κολλώδη τε, καὶ

1 ἐπιπινόμενα vulgo h. l. 2 τῶν σωμάτων mſ. A. & alii; quod ferri poſſe exiſtimavit Caſ.

leſtam. Succum vero ſalſum cum acrimonia coniunctum diffundunt, ubi cum ſale (& quae huic iungi ſolent) comeduntur. Diſſolvi igitur celeriter, ex eo conſtat, quod, quamvis multis & magnis ficorum molibus nos expleverimus, tamen haud multo poſt vacuum admodum ſentiamus ventriculum: quod fieri non poſſet, ſi manerent inibi, nec cito diſſolverentur fici. Concoqui autem facilius, quam reliqui omnes autumnales fructus, argumento eſt, quod non ſolum citra noxam comedere hunc fructum copiâ multis partibus maiori, quam alios omnes, poſſumus; ſed etiam, quod, his ante ſumtis, ſi continuo deinde conſuetum cibum eâdem, qua adſuevimus, copiâ capimus, nihil id nobis incommodat. Ex quo perſpicuum eſt, ſi utrumque cibum fert ſuperatque ventriculus, & facilius quam alia quaevis concoqui ficos, eaſdemque non impedire reliquorum ciborum concoctionem. Habent autem fici vires praedictas. Et quidem, vim glutinoſam & ſalſam habere, patet ex eo,

τὴν ἁλυκὴν, ἐκ τοῦ κολλᾶν τε καὶ ῥύπτειν τὰς χεῖρας· τὴν δὲ γλυκεῖαν ἐν τῷ στόματι γινομένην ὁρῶμεν. d Τὴν δὲ διαχώρησιν ἄνευ στρόφων τε καὶ ταραχῆς, καὶ πλείω, καὶ θᾶττον, καὶ μαλακωτέραν ὅτι παρασκευάζει, λόγου προσδεῖν οὐθὲν νομίζομεν. ἀλλοιοῦται δ' οὐ λίαν, οὐ διὰ τὸ δύσπεπτον αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι καταπίνομέν τε ταχέως οὐ λεάναντες, καὶ τὴν διέξοδον διότι ταχεῖαν ποιεῖται. Χυμὸν δ' ἁλυκὸν ἀναδίδωσι, διότι τὸ μὲν νιτρῶδες ἀπεδείχθη τὰ σῦκα ἔχοντα· ἁλυκώτερον δὲ ποιήσει, ἢ δριμὺν, ἐκ τῶν ἐπιγινομένων. οἱ μὲν γὰρ ἅλες τὸν ἁλυκὸν, τὸ δ' ὄξος καὶ τὸ θύμον τὸν e δριμὺν αὔξει χυμόν."

XVII. Ἡρακλείδης δ' ὁ Ταραντῖνος ἐν τῷ Συμποσίῳ ζητεῖ· „Πότερον ἐπιλαμβάνειν δεῖ μετὰ τὴν τῶν σύκων προσφορὰν θερμὸν ὕδωρ, ἢ ψυχρόν; Καὶ τοὺς μὲν λέ-

Calida, an frigida bibenda post ficum?

quod ob lentorem inhaerescunt manibus, easque simul abstergunt. Dulcedinis vero vim in ipso ore praesentem sentimus. Sine torminibus autem & molestia movere eas alvi deiectionem copiosiorem, celeriorem, molliorem, id ut probemus ne verbis quidem opus esse arbitror. At vero in ventriculo parum alterantur fici, non quod difficiles concoctu sint, sed quod eas avide deglutire consuevimus, non comminutas, & quod celeriter per ventrem transeunt. Succum vero generare salsum, intelligitur ex eo quod docuimus nitrosam vim ficis inesse: salsiorem autem eumdem reddent, aut acrem, ex his quae eis iungi solent. Nam sal, cum ficis sumtus, salsuginem succi; acetum vero, & cepa agrestis, acrimoniam eius augebit.

17. Heraclides Tarentinus, in Convivio, quaerit: »Utrum post ficorum esum calida aqua bibenda sit, (vino mixta) an frigida? Et quidem, qui calidam sua-

γοντας θερμὸν δεῖν ἐπιλαμβάνειν, προορῶντας τὸ τοιοῦτο παρακελεύεσθαι· διότι καὶ τὰς χεῖρας ταχέως τὸ θερμὸν ῥύπτει· διὸ πιθανὸν εἶναι, καὶ ἐν κοιλίᾳ συντόμως αὐτὰ τῷ θερμῷ διαλύεσθαι. καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς
f δὲ σύκων, τὸ θερμὸν διαλύει τὴν συνέχειαν αὐτῶν, καὶ εἰς λεπτομερεῖς τόμους [1] ἄγει· τὸ δὲ ψυχρὸν συνίστησιν. Οἱ δὲ ψυχρὸν λέγοντες προσφέρεσθαι, ἡ τοῦ ψυχροῦ φασι πόματος λῆψις τὰ ἐπὶ τοῦ στομάχου καθήμενα τῷ βάρει καταφέρει· (τὰ γὰρ σῦκα οὐκ ἀστείως διατίθησι τὸν στόμαχον, καυσώδη καὶ ἀτονώτερον αὐτὸν ποιοῦντα· διόπερ τινὲς καὶ τὸν ἄκρατον συνεχῶς προσφέρονται.) μετὰ δὲ ταῦτα ἑτοίμως καὶ
a τὰ ἐν τῇ κοιλίᾳ προωθεῖ. Δεῖ δὲ πλέονι καὶ ἀθρουστέρῳ χρῆσθαι τῷ πόματι μετὰ τὴν τῶν σύκων προσφορὰν, ἕνεκα τοῦ μὴ ὑπομένειν αὐτὰ ἐν κοιλίᾳ, φέρεσθαι δὲ εἰς τὰ κάτω μέρη τῶν ἐντέρων.“

1 τόπους vulgo.

dent, eos hanc eo commendare, ait, quod animadverterint, sordidas manus calidâ aquâ lotas celeriter purgari: quare probabile esse dicunt, ficos etiam in ventriculo calidâ dissolvi citius; praesertim quum etiam extra corpus nostrum calida aqua ficis superfusa dissolvat illarum continentes partes, & in tenues portiunculas distrahat, frigida vero easdem contrahat cogatque. Qui vero bibendam frigidam autumant, hi dicunt, sumtam frigidam potionem per ipsum suum pondus deorsum protrudere ea quae stomacho insideant: (nec enim admodum belle habere ventriculum ex ficorum esu, quae illum aestuosum & imbecilliorem reddant; quare etiam nonnullos continuo merum bibere:) deinde vero etiam promte expellere ea quae insint in ventriculo. Est autem post sumtas ficos largius & affatim bibendum, ne in ventriculo subsistant, sed ad inferiora intestinorum deferantur.«

XVIII. Fici meridie noxiae. Ἄλλοι δέ φασιν, ὅτι μὴ δεῖ σῦκα προσφέρεσθαι μεσημβρίας· νοσώδη γὰρ εἶναι τότε, ὡς καὶ Φερεκράτης ἐν Κραπατάλλοις εἴρηκεν. Ἀριστοφάνης δ', [1] ἐν Προαγῶνι·

Κάμνοντα δ' αὐτὸν τοῦ θέρους ἰδών ποτε,
ἔτρωγ', ἵνα κάμνοι, σῦκα τῆς μεσημβρίας.

καὶ Εὔβουλος, ἐν Σφιγγοκαρίωνι·

Νὴ τὸν Δί', ἠσθένουν γάρ, ὦ βέλτιστε σύ, b
φαγοῦσα πρώην σῦκα τῆς μεσημβρίας.

Νικοφῶν δ', ἐν Σειρῆσιν,

Ἐὰν δέ γ' ἡμῶν σῦκά τις μεσημβρίας
τρώγων καθεύδῃ χλωρά, πυρετὸς εὐθέως
ἥκει τρέχων, οὐκ ἄξιος τριωβόλου· [2]
καθ' οὗτος ἐπιπεσὼν, ἐμεῖν ποιεῖ χολήν.

XIX. Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιός φησι, τῶν σύκων εἶναι τὰ

1 Forf. καὶ Ἀριστ. δέ. 2 Verba οὐκ ἄξιος &c. alii personae tribuit Grot.

18. Alii vero aiunt, meridie ficos non debere comedi, quia tunc morbos efficiant; quemadmodum etiam Pherecrates in Crapatallis dixit. Pariter vero Aristophanes, in Proagone:

Aegrotantem illum aestate cum vidisset aliquando,
ut aegrotaret etiam ipse, meridie ficos comedit.

Et Eubulus, in Sphingocarione:

Etenim, per Iouem, non recte valebam, o optime!
ut quae ficos his diebus comedissem meridie.

Tum Nicophon, in Sirenibus:

Nostrûm si quis, ficos postquam meridie
recentes esitavit, obdormiscat; febris protinus
cursu advenit, non faciunda triobolo:
quae postquam invasit, bilem facit evomere.

19. Diphilus vero Siphnius ait, recentes ficos & exi-

μὲν ἁπαλὰ, ὀλιγότροφα καὶ κακόχυλα, εὐέκκριτα δὲ, καὶ ἐπιπολαστικά· [1] καὶ εὐοικονομητότερα δὲ τῶν ξηρῶν. τὰ δὲ πρὸς τῷ χειμῶνι γινόμενα, βίᾳ πεπαινόμενα, χείρονα τυγχάνει· τὰ δ' ἐν τῇ ἀκμῇ τῶν ὡρῶν, κρείττονα, ὡς ἂν κατὰ φύσιν πεπαινόμενα. τὰ δὲ πολὺν ὀπὸν ἔχοντα, καὶ τὰ σπάνυδρα δὲ, εὐστομαχώτερα μὲν, βαρύτερα δέ. τὰ δὲ Τραλλιανὰ ἀναλογεῖ τοῖς Ῥοδίοις· τὰ δὲ Χῖα, καὶ τἄλλα πάντα, τούτων εἶναι κακοχυλότερα. Μνησίθεος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ Περὶ Ἐδεστῶν φησίν· „Ὅσα δὲ ὠμὰ προσφέρεται τῶν τοιούτων, οἷον ἄπιοι, καὶ σῦκα, καὶ μῆλα Δελφικὰ, καὶ τὰ τοιαῦτα· δεῖ παραφυλάττειν τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τοὺς χυλοὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς μήτε ἀπέπτους, μήτε σαπροὺς, μήτε κατεξηραμμένους λίαν ὑπὸ τῆς ὥρας ἕξει.“ Δημήτριος δ' ὁ Σκήψιος, ἐν τῷ

Alia ad ficorum usum spectantia.

1 Vix sanus locus.

guum & pravum alimentum praebere, egeri facile, innatare ventriculo; at facilius tamen digeri quam siccas. » Quae vero sub hiemem (inquit) gignuntur, vi maturescentes, esse deteriores: quae vero media aestate, meliores, ut quae naturae beneficio maturescant. Quae autem multum succi lactei habent, & quae parum humoris aquei, magis idoneae sunt ventriculo, tametsi magis eum gravent. Trallianae similem fere vim habent cum Rhodiis: Chiae vero, & aliae omnes, peiorem quam hae succum generant. « Mnesitheus vero Atheniensis, in libro De Comestibilibus, scribit: » Quaecumque de hoc genere cruda comeduntur, veluti pira, fici, mala Delphica, & quae sunt eius generis alia; in his observandum est tempus, quo succus ipsorum nec immaturus sit, nec putris, neve ab aestatis ardore exsiccatus. « Demetrius vero Scepsius, libro decimo quin-

Vocem corrumpunt fici. πεντεκαιδεκάτῳ τοῦ Τρωϊκοῦ Διακόσμου, εὐφώνους, φησὶ, γίνεσθαι τοὺς μὴ σύκων ἐσθίοντας. Ἡγησιάνακτα γοῦν τὸν Ἀλεξανδρέα, τὸν τὰς Ἱστορίας γράψαντα, κατ' ἀρχὰς ὄντα ταπείνηχον, [1] καὶ τραγῳδόν φησι γενέσθαι, καὶ ὑποκριτικὸν, καὶ εὔηχον, ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν σύκων μὴ γευσάμενον. Καὶ παροιμίας δὲ οἶδα περὶ σύκων λεγομένας τοιάσδε·

Proverbia de Ficis. e

Σῦκον μετ' ἰχθῦν, ὄσπριον μετὰ κρέα.

Σῦκα φίλ' ὀρνίθεσσι· φυτεύειν δ' οὐκ ἐθέλουσι.

XX. Malorum varia genera.

ΜΗΛΑ. Ταῦτα Μνησίθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ Περὶ Ἐδεστῶν, μῆλα Δελφικὰ καλεῖ. Δίφιλος δέ φησι, „τῶν μήλων τὰ χλωρὰ καὶ μηδέ πω πέπονα, κακόχυλα εἶναι καὶ κακοστόμαχα, ἐπιπολαστικά τι καὶ χολῆς γεννητικὰ, νοσοποιά τε καὶ φρίκης παραίτια. τῶν δὲ πεπόνων, εὐχυλότερα μὲν εἶναι τὰ γλυ-

[1] Aut sic, aut ταπείνηχῦ oportebat. Corrupte vulgo ὄντα πίννα.

to Troiani Adparatus scribit, vocaliores fieri eos qui ficis abstineant: itaque Hegesianactem Alexandrinum, Historiarum scriptorem, cum initio exilem habuisset vocem, & tragoedum evasisse, ait, & commodum comoediarum actorem, & vocem nactum esse sonoram, postquam octodecim annis ficos non gustasset. Nota vero mihi sunt etiam proverbia, de ficis iactari solita, huiusmodi:

Ficus post piscem, legumina post carnem.

Ficos amant aves, sed serere eas nolunt.

20. MALA. Haec Mnesitheus Atheniensis, in libro DE Comestibilibus, *Delphica mala* nominat. Diphilus vero ait: »Viridia necdum matura mala pravum succum generare, offendere ventriculum, reliquis cibis innatare, procreare bilem, morbos invehere, horrores efficere. Ex his, quae matura sint, succi laudabilioris esse dul-

κέα, καὶ εὐεκκριτώτερα, διὰ τὸ στύψιν μὴ ἔχειν· κακοχυλότερα δὲ εἶναι τὰ ὀξέα, καὶ στατικώτερα. τὰ δὲ τῆς γλυκύτητος ὑφειμένα, προσλαμβάνοντα δὲ εὐστομεῖν, [1] διὰ τὴν ποσὴν στύψιν, εὐστομαχώτερα. εἶναι δὲ αὐτῶν τὰ μὲν θερινὰ, κακοχυλότερα· τὰ δὲ φθινοπωρινὰ, εὐχυλότερα. τὰ δὲ καλούμενα ὀρβικλάτα, μετὰ στύψεως ἡδείας ἔχοντα καὶ γλυκύτητα, εὐστόμαχα εἶναι. τὰ δὲ σητάνια λεγόμενα, προσέτι δὲ πλατάνια, εὔχυλα μὲν, καὶ εὐέκκριτα, οὐκ εὐστόμαχα δέ. τὰ δὲ Μορδιανὰ καλούμενα, γίνεται μὲν κάλλιστα ἐν Ἀπολλωνίᾳ τῇ Μορδίῳ λεγομένῃ, ἀναλογεῖ δὲ τοῖς ὀρβικλάτοις. τὰ δὲ Κυδώνια, ὧν ἔνια στρουθία [2] λέγεται, κοινῶς ἁπάντων ἐστὶ τῶν μήλων εὐστομαχώτερα, καὶ μάλιστα τὰ πέπονα.“ Γλαυκίδης δέ φησιν, ἄριστα τῶν ἀκροδρύων εἶναι μῆλα κυδώνια,

Mala cydonia, phaulia, & struthia.

1 Aut εὐστομίαν malebam, aut τὸ εὐστομεῖν. 2 στρούθεια edd. & sic fere constanter deinde.

cia, excernique minori negotio, quia nihil adstringant: acida vero, succi esse deterioris, alvumque magis sistere. Quae vero minus sunt dulcia, simul vero grata sunt ori; ea, ob aliquantulam adstringendi vim, stomacho magis idonea esse. Esse vero ex his aestiva, deterioris succi; autumnalia autem, melioris. Quae vero *orbiculata* vocantur, quibus adstrictio est iucunda, cum dulcedine coniuncta, ventriculo conferre. Quae vero *setania* vocantur, item quae *platania*, boni quidem succi esse, & excretu facilia, sed stomacho minus convenire. Quae vero *Mordiana* vocantur, pulcerrima optimaque nascuntur Apolloniae, quae Mordia cognominatur; suntque orbiculatis similia. *Cydonia* mala, quorum genus quoddam *struthia* vocantur, in universum ex omnibus malis ventriculo maxime idonea, praesertim quae bene matura sunt.« Glaucides vero ait, optimos ex omnibus ar-

φαύλια, [1] στρουθία. Φιλότιμος δ' ἐν τῷ τρίτῳ καὶ δεκάτῳ Περὶ Τροφῆς· „Τὰ μῆλα, φησὶ, τὰ μὲν ἐαρινὰ, δυσπεπτότερα πολὺ τῶν ἀπίων, καὶ τὰ ὠμὰ τῶν ὠμῶν, καὶ τὰ πέπονα τῶν πεπόνων. τὰς δὲ δυνάμεις ἔχει τῶν ὑγρῶν· τὰ μὲν ὀξέα καὶ μή πω πέπονα, στρυφνοτέρας, καὶ ποσῶς ὀξείας· χυμόν τε ἀναδίδωσιν εἰς τὸ σῶμα τὸν καλούμενον ξυστικόν. [2] καθόλου τε τὰ μῆλα τῶν ἀπίων δυσπεπτότερα ἐστί· [3] διότι τὰ μὲν ἐλάττω φαγόντες ἧττον, τὰς δὲ πλείους προσαράμενοι μᾶλλον πέπτομεν. ξυστικὸς δὲ γίνεται χυμὸς ἐξ αὐτῶν, ὁ λεγόμενος ὑπὸ Πραξαγόρου· διότι τὰ μὴ κατεργαζόμενα, παχυτέρους ἕξει τοὺς χυμούς· (ἀπεδείχθη δὲ καθόλου τὰ μῆλα δυσκατεργαστότερα τῶν ἀπίων·) καὶ ὅτι τὰ στρυφνὰ μᾶλλον ἔτι παχυ-

1 φαυλία vulgo scribunt, & sic mox iterum. 2 Intercidisse h. l. nonnihil puto, quod superioribus verbis τὰ μὲν ὀξέα respondebat. 3 εἶναι vulgo. Nisi forte εἶναι δῆλον oportebat.

borum fructibus esse mala cydonia, phaulia, struthia. Philotimus vero, decimo tertio libro De Alimentis: »Mala, inquit, verna multo difficiliora concoctu piris, sive utraque nondum ad maturitatem pervenerint, sive bene matura fuerint. Habent autem facultates humidorum; acida quidem, necdum matura, magis adstringentes, & nonnihil acres; succumque diffundunt in corpus; quem *xysticum* (quasi *radentem*, vel *stringentem*) vocamus. ** In universum vero concoctu difficiliora mala esse piris, inde patet, quod mala minori copiâ in cibum sumta minus concoquimus, quam pira maiori copiâ comesta. Creari autem ex illis succum, quem *radentem* Praxagoras vocat, inde intelligitur, quod, quae minus concoquuntur, crassiores succos gignunt; (demonstravimus autem, mala difficilius quam pira concoqui;) tum quod austera & adstringentia magis etiam

τέρους παρασκευάζειν εἰώθεν αὐτούς. Τὰ δὲ χειμερινὰ τῶν μήλων, τὰ μὲν Κυδώνια στρυφνοτέρους, τὰ δὲ στρούθεια τοὺς χυμοὺς ἐλάττους ἀναδίδωσι, καὶ στρυφνοτέρους ἧττον, πέττεσθαί τε μᾶλλον δύναται." Νίκανδρος δ' ὁ Θυατειρηνὸς τὰ Κυδώνια μῆλα στρουθία [1] φησὶ καλεῖσθαι, ἀγνοῶν. Γλαυκίδης γὰρ ἱστορεῖ, ἄριστα λέγων τῶν ἀκροδρύων εἶναι μῆλα Κυδώνια, φαύλια, στρουθία.

Κυδωνίων δὲ μήλων μνημονεύει Στησίχορος, ἐν Ἑλένῃ, οὕτως· XXI. Cydonia mala;

Πολλὰ μὲν κυδώνια μᾶλα ποτερρίπτουν
ποτὶ δίφρον ἄνακτι,
πολλὰ δὲ μύρρινα φύλλα, καὶ ῥοδίνους στεφάνους,
ἴων τε κορωνίδας οὔλας.

καὶ 'Αλκμάν. ἔτι δὲ Κάνθαρος, ἐν Τηρεῖ·

Κυδωνίοις [2] μήλοισιν εἰς τὰ τιτθία.

1 Vulgo τὰ στρουθ. Forf. καὶ στρουθ. debebant. 2 Κυδωνίοις edit. vett. cum mss.

crassiores succos solent gignere. Ex hibernis malis, cydonia succos generant magis austeros adstringentesque; struthia vero pauciorem succum gignunt, eumque minus austerum, & concoquuntur facilius." Nicander vero Thyatirenus cydonia mala ait *struthia* vocari: in quo errasse eum Glaucides docet, cum ait, ex arborum fructibus optimos esse mala Cydonia, phaulia, struthia.

21. Cydoniorum vero malorum meminit Stesichorus, in Helena, his verbis:

Multa quidem Cydonia mala iaciebant
in sellam regis,
multaque myrrhina folia, roseasque coronas,
& e violis crispas corollas.

Item Alcman. Tum & Cantharus, in Tereo:

Cydoniis malis [eam conferas] *quoad mammas.*

Καὶ Φιλήμων δ', ἐν Ἀγροίκῳ, τὰ Κυδώνια μῆλα στρουθία καλεῖ. Φύλαρχος δ' ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν Ἱστοριῶν, τὰ Κυδώνια, φησὶ, μῆλα τῇ εὐωδίᾳ καὶ τὰς τῶν θανασίμων φαρμάκων δυνάμεις ἀπαμβλύνει. τὸ γοῦν Φαριακὸν φάρμακον ἐμβληθὲν, φησὶν, εἰς κίσκον ἔτι ὀδωδότα ἀπὸ τῆς τῶν μήλων τούτων συνθέσεως, ἐξίτηλον γενέσθαι, μὴ τηρῆσαν τὴν ἰδίαν δύναμιν. κερασθὲν γοῦν καὶ δοθὲν πιεῖν τοῖς εἰς τοῦτο ἐπιβουλευθεῖσιν, ἀπαθεῖς αὐτοὺς διατηρῆσαι. ἐπιγνωσθῆναι δὲ τοῦτο ὕστερον ἐξ ἀνακρίσεως τοῦ τὸ φάρμακον πωλήσαντος, καὶ ἐπιγνόντος τὸ γενόμενον ἐκ τῆς τῶν μήλων συνθέσεως.

remedium contra venena.

XXII.

Codymala, Struthia.

Ἕρμων [1] δ' ἐν Κρητικαῖς Γλώσσαις, κοδύμαλα [2] καλεῖσθαι, φησὶ, τὰ κυδώνια μῆλα. Πολέμων δ' ἐν πέμπτῳ τῶν Πρὸς Τίμαιον, ἄνθους γένος τὸ κοδύμαλον εἶναί τινας ἱστορεῖν. Ἀλκμὰν δὲ τὸ στρουθίον

1 Ἑρμώναξ videntur debuisse. 2 κωδυμ. msſ. A. & sic mox iterum.

Philemon vero etiam, in Rustico, Cydonia mala *struthia* vocat. Phylarchus vero, sexto libro Historiarum, Cydonia mala, ait, sua fragrantia etiam vim letiferorum venenorum obtundere. Sane quidem Phariacum venenum, inquit, cistae iniectum adhuc olenti Cydonia mala, quae in ea adservata fuerant, frustaneum fuisse, & vim sibi propriam amisisse: itaque mixtum, & in potum exhibitum eis quibus insidiae paratae erant, nihil noxae adtulisse. Compertum id autem deinde esse ex perquisitione eius, qui venenum vendiderat; qui cognovit, caussam rei fuisse mala, quae in eadem cista servata fuissent.

22. Hermon [*sive*, Hermonax] in Glossis Creticis dicit, *codymala* vocari mala Cydonia. Polemon vero, quinto libro Contra Timaeum, tradere nonnullos ait, floris genus esse quod *codymalum* dicatur. Alcman vero

μῆλον, ὅταν λέγῃ· „Μεῖον, ἢ κοδύμαλον.“ Ἀπολλόδωρος δὲ καὶ Σωσίβιος τὸ Κυδώνιον μῆλον ἀκούουσιν. Ὅτι δὲ διαφέρει τὸ Κυδώνιον μῆλον τοῦ στρουθίου,
a σαφῶς εἴρηκεν ὁ Θεόφραστος ἐν τῷ β'. τῆς Ἱστορίας. Διάφορα δὲ μῆλα γίνεται ἐν Σιδοῦντι, (κώμη δ' ἔστιν αὕτη Κορίνθου,) ὡς Εὐφορίων ἢ Ἀρχύτας ἐν Γεράνῳ φησίν· Sidantia mala.

> Ὥριον οἷά τε μῆλον, ὃ δ' ἀργιλλώδεσιν ὄχθαις
> πορφύρεον ἐλαχείῃ ἐνιτρέφεται Σιδόεντι.

Μνημονεύει δ' αὐτῶν καὶ Νίκανδρος ἐν Ἑτεροιουμένοις, οὕτως·

> Αὐτίχ' ὅ γ' ἢ Σιδόεντος [1] ἠὲ Πλείστου ἀπὸ κήπων
> μῆλα ταμὼν χλοάοντα,[2] τύπους μιμήσατο[3] Κάδμου.

b Ὅτι δ' ἡ Σιδοῦς τῆς Κορίνθου ἐστὶ κώμη, Ῥιανὸς[4] εἴ-

1 ἐκ Σιδ. edd. 2 Forſ. χνοάοντα. 3 Sic Toup. ταμίσσατο edd. τεμίσσατο mss. 4 Ἀρειανὸς vulgo.

codymali nomine intelligit ſtruthium malum, cum ait: *Minus, quam codymalum.* Apollodorus verò & Soſibius Cydonium malum intelligunt. Differre autem a ſtruthio malo malum Cydonium, clare dixit Theophraſtus ſecundo Hiſtoriae libro. Naſcuntur autem excellentia mala Sidunte, Corinthii agri vico; ut Euphorion aut Archytas dicit, in Grue:

> *Pulcrum ut malum, quod argilloſis in ripis*
> *Siduntis parvae purpureum alitur.*

Eorum mentionem facit etiam Nicander, in Transformatis, dicens:

> *Statim ille ex Siduntis aut Pliſti hortis*
> *mala incidit virentia;* [ſive, *lanuginoſa,*] *imaginem*
> *Cadmi imitans.*

Eſſe autem Siduntem vicum Corinthii agri, Rhianus di-

ρηκεν ἐν πρώτῃ Ἡρακλείας, καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν ε΄. Περὶ Νεῶν Καταλόγου. Ἀντίγονος δ' ὁ Καρύστιος, ἐν Ἀντιπάτρῳ, φησίν·

Ἡ.χί μοι [1] ὡραίων πολὺ φίλτερος ἢ λασιμήλων [2]
πορφυρέων, Ἐφύρη τά τ' ἀέξεται ἠνεμοέσσῃ.

XXIII. Mala phaulia; Φαυλίων δὲ μήλων μνημονεύει Τηλεκλείδης ἐν Ἀμφικτυόσιν, οὕτως·

Ὦ τὰ μὲν κομψοὶ, τὰ δὲ φαυλότεροι φαυλίων
μήλων.

καὶ Θεόπομπος, ἐν Θησεῖ. Ἀνδροτίων δ' ἐν τῷ Γεωργικῷ, τὰς μὲν μηλέας φησὶ φαυλίας καὶ στρουθίας (,,οὐ γὰρ ἀποῤῥεῖ τὸ μῆλον ἀπὸ τοῦ μίσχου τῶν στρουθιῶν.") τὰς δὲ ἠρινὰς, ἢ Λακωνικὰς, ἢ Σιδουντίας, ἢ χνοώδias. Ἐγὼ δ', ἄνδρες φίλοι, πάντων μάλιστα τεθαύμακα τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην πιπρασκό-

1 Ἧχι μοι legit Dalech. Ἦν δέ μοι Iac. 2 Sic Iacobs. Vulgo ἠδ' ἀριμήλων, ubi ἠδ' ἄρα μήλων corrigebat Casaub.

xit, primo libro Heracleae, & Apollodorus Atheniensis, quinto pe Navium Catalogo. Antigonus vero Carystius, in Antipatro, dicit:

Ubi mihi [sive, *Erat mihi*] *multo suavior, quam pulcra lanuginosa mala,*
purpurea, quae circa Ephyram crescunt ventosam.

23. *Phauliorum* malorum Teleclides meminit, in Amphictyonibus, his verbis:

O vos, partim ornati, partim vero simpliciores (φαυλότεροι) *quam phaulia* [*simplicia, vulgaria*] *mala.*

Item Theopompus, in Theseo. Androtion vero, in Georgico, *malos arbores* alias *phaulias* dicit & *struthias*; (" *non enim decidit*, [inquit,] *malum a pediculo struthiarum.* ") alias *vernas*, aut *Laconicas*, aut *Siduntias*, aut *lanuginosas*. Ego vero, viri amici! omnium maxime admiratus

μενα μῆλα, τὰ Ματτιανὰ καλούμενα, ἅπερ κομίζεσθαι λέγεται ἀπό τινος κώμης ἱδρυμένης ἐπὶ τῶν πρὸς Ἀκυληΐᾳ Ἄλπεων. τούτων δ' οὐ πολὺ ἀπολείπεται τὰ ἐν Γάγγροις, πόλει Παφλαγονικῇ. Ὅτι δὲ καὶ d τῶν μήλων εὑρετής ἐστι Διόνυσος, μαρτυρεῖ Θεόκριτος ὁ Συρακούσιος, οὑτωσί πως λέγων· Mattiana. Malorum inventor Bacchus.

Μᾶλα μὲν ἐν κόλποισι Διωνύσοιο φυλάσσων. [1]
κρατὶ δ' ἔχων λεύκαν, Ἡρακλέος ἱερὸν ἔρνος.

Νεοπτόλεμος δ' ὁ Παριανὸς ἐν τῇ Διονυσιάδι καὶ αὐτὸς ἱστορεῖ, ὡς ὑπὸ Διονύσου εὑρεθέντων τῶν μήλων, καθάπερ καὶ τῶν ἄλλων ἀκροδρύων. Ἐπιμηλὶς δὲ καλεῖται, φησὶ Πάμφιλος, τῶν ἀπίων τι γένος. Ἑσπερίδας δὲ μήλων [2] οὕτως καλεῖσθαί τινα, Hesperidum mala. e φησὶ Τιμαχίδας ἐν τῷ τετάρτῳ τοῦ Δείπνου. [3] καὶ ἐν Λακεδαίμονι δὲ παρατίθεσθαι τοῖς θεοῖς, φησὶ Πάμ-

1 φέρουσα mss. Tum vero vs. sq. ἔχων tenet quidem ms. *A*. sed ἔχει habet *Ep*. 2 Fors. μῆλα. 3 Sic ex conject. Forsan vero satis erat ἐν τῷ Δείπνῳ, aut certe ἐν τετάρτῳ Δείπνου. Vulgo ἐν τῷ τετάρτῳ, ἠπόν· ubi intercidisse Timachidae verba statuit Cas.

sum mala Romae venalia, quae *Mattiana* dicuntur, quae advehi aiunt e vico ad Alpes prope Aquileiam sito. His vero bonitate non multum cedunt quae Gangris, oppido Paphlagoniae, nascuntur. Esse vero malorum etiam inventorem Bacchum, Theocritus Syracusius testificatur, his fere usus verbis:

Sinu quidem mala ferens Bacchi,
in capite vero populum habens, Herculi sacrum ramum.

Neoptolemus vero Parianus, in Dionysiade, pariter tradit, a Baccho reperta esse mala, quemadmodum & reliquos arborum fructus. » *Epimelis* vero vocatur, ait Pamphilus, pirorum genus quoddam. « Esse autem malorum quoddam genus, quae *Hesperidum mala* dicantur, ait Timachidas, quarto libro Coenarum: eaque Lacedaemone Diis adponi, ait Pamphilus; esse autem illa

φιλος· ταῦτα· εὔοσμα δὲ εἶναι, καὶ ἄβρωτα, καλεῖσθαι δ' Ἑσπερίδων μῆλα. Ἀριστοκράτης γοῦν ἐν τετάρτῳ Λακωνικῶν· „Ἔτι δὲ μῆλα, καὶ τὰς λεγομένας Ἑσπερίδας."

XXIV.

Persica mala, confusa cum Persicis nucibus.

ΠΕΡΣΙΚΑ. Θεόφραστος, ἐν δευτέρῳ Περὶ Φυτῶν Ἱστορίας, λέγων περὶ ὧν ὁ καρπὸς οὐ φανερὸς, γράφει καὶ τάδε· „Ἐπεὶ τῶν γε μειζόνων φανερὰ πάντων ἡ ἀρχὴ, καθάπερ ἀμυγδάλης,[1] καρύου, βαλάνου, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα τοιαῦτα· πλὴν τοῦ Περσικοῦ, τούτου δ' ἥκιστα· καὶ πάλιν, ῥοᾶς, ἀπίου θηλείας." Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιος ἐν τῷ Περὶ τῶν Προσφερομένων τοῖς Νοσοῦσι καὶ τοῖς Ὑγιαίνουσι, φησί· „Τὰ δὲ Περσικὰ λεγόμενα μῆλα, ὑπό τινων δὲ Περσικὰ κοκκύμηλα, μέσως ἐστὶν εὔχυλα, θρεπτικώτερα δὲ τῶν μήλων." Φιλότιμος δ', ἐν τῷ τρίτῳ καὶ δεκάτῳ Περὶ Τροφῆς, τὸ Περσικόν φησι λιπαρώτερον καὶ μεγ-

1 ἀμυγδαλῆς vulgo.

fragrantia quidem, sed in cibum non admitti. Aristocrates quidem, quarto Rerum Laconicarum, scribit: »Insuper mala, & quas *Hesperidas* vocant.«

24. Persica. Theophrastus, secundo de Plantarum Historia, de his loquens quorum fructus non manifestus est, inter alia haec scribit: »Nam maiorum quidem omnium manifestum est principium, velut amygdalae, nucis, glandis, & quotquot sunt eius generis; excepta Persica [nuce,] in qua id minime fit: tum vero rursus mali Punici, & piri foeminae.« Diphilus vero Siphnius, in libro De Alimentis bene Valentium & Aegrotorum, ait: »*Persica* vero quae dicuntur *mala*, & a nonnullis *Persica pruna*, succi sunt mediocriter boni, magisque nutriunt quam mala.« Philotimus vero, decimo tertio de Alimentis, Persicam [nucem] pinguiorem esse, ait; & maiorem asperitatem, qua fauces irri-

χρῶδες εἶναι· χαυνότερον δ' ὑπάρχειν, καὶ πιεζούμενον, [1] πλεῖστον ἔλαιον ἀνιέναι. Ἀριστοφάνης δὲ ὁ γραμματικὸς, ἐν Λακωνικαῖς Γλώσσαις, τὰ κοκκύμηλά φησι τοὺς Λάκωνας καλεῖν ὀξύμαλα Περσικὰ, ἅ τινες ἄδρυα.

XXV. Citrii mali nomen ignorant veteres.

ΚΙΤΡΙΟΝ. Περὶ τούτου πολλὴ ζήτησις ἐνέπεσε τοῖς Δειπνοσοφισταῖς, εἴ τις ἐστὶν αὐτοῦ μνήμη παρὰ τοῖς παλαιοῖς. Μυρτίλος μὲν γὰρ ἔφασκεν, ὥσπερ εἰς αἶγας ἡμᾶς ἀγρίας ἀποπέμπων τοὺς ζητοῦντας, Ἡγήσανδρον τὸν Δελφὸν ἐν τοῖς Ὑπομνήμασιν αὐτοῦ μνημονεύειν, τῆς δὲ [2] λέξεως τὰ νῦν οὐ μεμνῆσθαι. πρὸς ὃν ἀντιλέγων ὁ Πλούταρχος· Ἀλλὰ μὴν ἔγωγε, φησὶ, διορίζομαι μηδ' ὅλως τὸν Ἡγήσανδρον τοῦτ' εἰρηκέναι, διὰ αὐτὸ τοῦτ' ἐξαναγνοὺς αὐτοῦ πάντα τὰ Ὑπομνήματα, ἐπεὶ καὶ ἄλλος τις τῶν ἑταίρων τοῦτ' ἔχειν οὕτω διεβεβαιοῦτο, ὁρμώμενος ἔκ τινων σχολι-

1 πιεζόμενον edd. 2 Coniunctivam particulam e coniect. adieci.

tentur, habere: quum autem laxior & fungosior sit, pressam plurimum etiam olei fundere. Aristophanes vero grammaticus, in Glossis Laconicis, pruna, ait, a Lacedaemoniis *oxymala Persica* vocari, quae nonnulli *adrya* adpellant.

25. Malum Citrium. De hoc magna disceptatio exstitit inter Deipnosophistas, quaerentes an eius mentio aliqua apud veteres occurrat. Myrtilus enim, veluti ad sylvestres capras nos, qui de ea re quaerebamus, ablegans, dicebat quidem, Hegesandrum Delphum in Commentariis mentionem illius pomi fecisse; sed, verba auctoris se non meminisse, aiebat. Cui repugnans Plutarchus: At ego, inquit, tibi confirmo, nihil tale omnino Hegesandrum dixisse; nam, quoniam etiam alius ex amicis nostris, nitens scholasticis quibusdam viri non ignobilis commentariolis, rem ita se habere (ut tu di-

κῶν ὑπομνημάτων ἀνδρὸς οὐκ ἀδόξου· ὥστε ὥρα σοι, φίλε Μυρτίλε, ἄλλον ζητεῖν μάρτυρα. Αἰμιλιανὸς δὲ ἔλεγεν, Ἰόβαν τὸν Μαυρουσίων βασιλέα, ἄνδρα πολυμαθέστατον, ἐν τοῖς Περὶ Λιβύης συγγράμμασι μνημονεύοντα τοῦ κιτρίου, καλεῖσθαι φάσκειν αὐτὸ παρὰ τοῖς Λίβυσι μῆλον Ἑσπερικὸν, ἀφ' ὧν καὶ
Aurea mala. Ἡρακλέα κομίσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ χρύσεα διὰ τὴν ἰδέαν λεγόμενα μῆλα. Τὰ δὲ τῶν Ἑσπερίδων λεγόμενα μῆλα ὅτι ἐς τοὺς Διὸς καὶ Ἥρας λεγομένους γάμους ἀνῆκεν ἡ γῆ, Ἀσκληπιάδης εἴρηκε ἐν ἑξηκοστῷ Αἰγυπτιακῶν. Πρὸς τούτους ἀποβλέψας ὁ Δημόκριτος, ἔφη· Εἰ μέν τι τούτων Ἰόβας ἱστορεῖ, χαιρέτω Λιβυκαῖσι βίβλοις, ἔτι τε ταῖς Ἄννωνος πλάναις. ἐγὼ δὲ τὰ μὲν ὄνομα οὔ φημι κεῖσθαι τοῦ κιτρίου παρὰ τοῖς παλαιοῖς τοῦτο. τὸ δὲ πρᾶγμα, ὑπὸ τοῦ Ἐρεσίου Θεοφράστου οὕτως λεγόμενον ἐν ταῖς [1]

1 ἐν τῇ mſ. A. Quare & dein Ἱστορίᾳ oportuerit.

cis) adſeveraverat, hac ipſa cauſſa ego univerſos Hegeſandri commentarios perlegi. Quare opus eſt, chare Mirtyle, ut alium teſtem quaeras. Tum Aemilianus, Iubam, ait, Mauritaniae regem, virum multiplici doctrina inſtructiſſimum, in Commentariis de Libya citrii mentionem facere, dicereque, ab Afris illud *Heſperium malum* vocari; a quibus etiam Hercules *aurea* illa, a colore ſic dicta, *mala* in Graeciam tranſportaſſet. Quae vero *Heſperidum mala* dicuntur, ea in Iovis & Iunonis nuptias (quas dicunt) edita a Terra eſſe, Aſclepiades dixit, ſexageſimo libro Rerum Aegyptiarum. Quos intuitus Democritus: Si quid horum, inquit, Iubas narrat, valeat ille cum Libycis ſuis libris, & cum Hannonis Erroribus. Ego vero confirmo, nomen ipſum *citrii* apud neminem e veteribus legi: res vero ab Ereſio Theophraſto ſic deſcripta, in libris De Plan-

d Περὶ Φυτῶν Ἱστορίαις, ἀναγκάζει με ἐπὶ τῶν κιτρίων ἀκούειν τὰ σημαινόμενα.

XXVI. Fructum & arborem descripsit Theophrastus.

Φησὶ γὰρ ὁ Φιλόσοφος ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς Περὶ Φυτῶν Ἱστορίας οὕτως· „Ἡ δὲ Μηδία χώρα, καὶ ἡ Περσὶς, ἄλλα ἔχει πλείω, καὶ τὸ μῆλον τὸ Περσικὸν ἢ Μηδικὸν καλούμενον. ἔχει δὲ τὸ δένδρον τοῦτο φύλλον μὲν ὅμοιον καὶ σχεδὸν ἴσον τῷ τῆς δάφνης, ἀνδράχνης,[1] καὶ καρύας· ἀκάνθας δ', οἵας ἄπιος ἢ ὀξυάκανθος, λείας δὲ, καὶ ὀξείας σφόδρα καὶ ἰσχυράς. τὸ δὲ μῆλον οὐκ ἐσθίεται μὲν, εὔοσμον δὲ πάνυ καὶ αὐτὸ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ δένδρου· κἂν εἰς ἱμάτια τεθῇ e τὸ μῆλον, ἄκοπα διατηρεῖ. χρήσιμον δὲ, ἐπειδὰν καὶ τύχῃ τις πεπωκὼς θανάσιμον φάρμακον· δοθὲν γὰρ ἐν οἴνῳ, διακόπτει τὴν κοιλίαν, καὶ ἐξάγει τὸ φάρμακον. καὶ πρὸς στόματος εὐωδίαν· ἐὰν γάρ τις ἑψή-

1 Rectius fuerit ἀδράχνης, Plinio auctore.

tarum Historia, cogit me, ut, quae ille significavit, de citrio intelligam.

26. Scribit enim philosophus quarto de Plantarum Historia in hunc modum: »Regio vero Media & Persia cum plura alia habet, tum malum quod *Persicum* & *Medicum* vocatur. Habet autem arbor haec folium quidem simile ac fere par folio lauri, adrachnae, & nucis: spinas vero, quales pirus & oxyacantha; sed eas laeves, & acutas admodum firmasque. Malum autem non comeditur, quamvis miram fragrantiam & ipsum habeat, & folia arboris. Quodsi vestibus interponas id malum, illaesas a tineis eas conservat. Est vero idem etiam utile, si quis forte venenum biberit: nam in vino sumtum, deiicit alvum, & venenum expellit. Confert etiam ad bonum halitum oris efficiendum: si quis

σῃ ἐν ζωμῷ ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ τὸ εἴσω [1] τοῦ μήλου, ἐκπιέσῃ τε εἰς τὸ στόμα καὶ καταῤῥοφήσῃ, ποιεῖ τὴν ὀσμὴν ἡδεῖαν. Σπείρεται δὲ τοῦ ἦρος εἰς πρασιὰς ἐξαιρεθὲν τὸ σπέρμα, διειργασμένον ἐπιμελῶς· εἶτ᾽ ἄρδεται διὰ τετάρτης ἢ πέμπτης ἡμέρας. ὅταν δὲ ἁδρὸν ᾖ, διαφυτεύεται πάλιν τοῦ ἔαρος εἰς χωρίον μαλακὸν, καὶ ἔφυδρον, καὶ οὐ λίαν λεπτόν. Φέρει δὲ τὰ μῆλα πᾶσαν ὥραν· τὰ μὲν γὰρ ἀφῄρηται, τὰ δ᾽ ἀνθεῖ, τὰ δ᾽ ἐκπέττει. [2] τῶν δ᾽ ἀνθῶν ὅσα ἔχει καθάπερ ἠλακάτην ἐκ μέσου τιν᾽ ἀνέχουσαν, [3] ταῦτά ἐστι γόνιμα· ὅσα δὲ μὴ, ἄγονα.« Κἀν τῷ πρώτῳ δὲ τῆς αὐτῆς πραγματείας τὰ περὶ τῆς ἠλακάτης, καὶ τῶν γονίμων, εἴρηκεν. Ἐκ τούτων ἐγὼ κινούμενος, ὦ ἑταῖροι, ὧν φησιν ὁ Θεόφραστος περὶ χρόας, περὶ ὀδμῆς, περὶ φύλλων, τὸ κιτρίον εἶναι [4] λέγεσθαι πεπίστευ-

1 Verius puto τὸ ἔξω, vel τὸ ἔξωθεν, quod est apud Theophr.
2 ἐκπίπτει edd. cum mſ. *A.* 3 ἀνέχουσαι absque τιν᾽ edd. cum mſ. *Ep.* τινὰ ἔχουσαν mſ. *A.* τιν᾽ ἐξέχουσαν apud Theophr.
4 Abundat εἶναι. οὕτως malebam.

enim in iuſculo aut in alio liquore coctum pomi corticem in os exprimat, & ſorbeat, ſuavem ori odorem conciliat. Semen extractum in areolis ſeritur, terrâ diligentiſſime ſubactâ; deinde quarto quoque vel quinto die irrigatur. Poſtquam adolevit planta, transplantatur rurſus vere in ſolum molle, riguum, non admodum tenue. Fert autem arbor mala quovis anni tempore: alia enim carpuntur, alia florent, alia matureſcunt. E floribus autem ii, qui prominentem in medio veluti colum aliquem habent, foecundi ſunt; qui eo carent, ſteriles.« Atque etiam primo libro eiuſdem operis iſta de colo, & de floribus foecundis, eadem dixit. Quibus ego inductus, o amici, quae de colore, de fragrantia, de foliis Theophraſtus dixit, perſuaſum habeo, *citrium*

κα. καὶ μηδεὶς ὑμῶν θαυμαζέτω εἴ φησι, μὴ ἐσθίεσθαι αὐτό· ὁπότε γε καὶ μέχρι τῶν κατὰ τοὺς πάππους ἡμῶν χρόνων οὐδεὶς ἤσθιεν, ἀλλ᾽ ὥς τι μέγα κειμήλιον ἀπετίθεντο ἐν ταῖς κιβωτοῖς μετὰ τῶν ἱματίων.

XXVII. Citri meminere poëtae.

Ὅτι δ᾽ ὄντως ἐκ τῆς ἄνω χώρας ἐκείνης κατέβη εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸ φυτὸν τοῦτο, ἐστὶν εὑρεῖν λεγόμενον καὶ παρὰ τοῖς τῆς κωμῳδίας ποιηταῖς, οἳ καὶ περὶ μεγέθους αὐτῶν τι λέγοντες, τῶν κιτρίων μνημονεύειν φαίνονται. Ἀντιφάνης μὲν ἐν Βοιωτίῳ· [1]

A. Καὶ περὶ μὲν ὄψου γ᾽ ἠλίθιον τὸ καὶ λέγειν,
ὡς [2] πρὸς ἀπλήστους. ἀλλὰ ταυτὶ λάμβανε,
παρθένε, τὰ μῆλα. B. Καλά γε. A. Καλὰ δῆτ᾽,
ὦ θεοί.
νεωστὶ γὰρ τὸ σπέρμα τοῦτ᾽ ἀφιγμένον
εἰς τὰς Ἀθήνας ἐστὶ παρὰ τοῦ βασιλέως.
B. Παρ᾽ Ἑσπερίδων, ᾤμην γε, νὴ τὴν Φωσφόρον,

1 Βοιωτίᾳ corrigunt viri docti. 2 Vulgo ὥσπερ πρός.

hoc esse. Nec miretur vestrûm quisquam, quod ait, non comedi illud: nam & usque ad avorum nostrorum aetatem nemo illud comedit, sed veluti rem magni pretii in arcis reponebant cum vestibus.

27. Revera autem e superioribus Asiae regionibus ad Graecos delatam esse eam arborem, dictum quoque a comicis poëtis reperitur; qui etiam de magnitudine eius nonnihil dicentes, satis declarant de citriis se loqui. Antiphanes quidem in Boeotio, [*sive* Boeotia:]

A. *De obsonio quidem stultum est vel verbum ullum facere,*
utpote apud insatiabiles. Sed haec tu accipe,
virgo, mala. B. *Pulcra sane!* A. *Pulcra utique, Dii*
boni!
nuper enim semen hoc delatum
Athenas est, a rege veniens.
B. *Ab Hesperidibus, putabam equidem, per Luciferam!*

Φασὶν τὰ χρυσᾶ μῆλα ταῦτ' εἶναι. Α. Τρία.[1]
μόνον ἐστίν. Β. Ὀλίγον ἐστὶ τὸ καλὸν πανταχοῦ,
καὶ τίμιον.

Ἔριφος δ' ἐν Μελιβοίᾳ, αὐτὰ ταῦτα τὰ ἰαμβεῖα προθεὶς, ὡς ἴδια, τὰ τοῦ Ἀντιφάνους, ἐπιφέρει·

Β. Παρ' Ἑσπερίδων, ᾤμην γε, νὴ τὴν Ἄρτεμιν,
Φασὶν τὰ χρυσᾶ μῆλα ταῦτ' εἶναι. Α. Τρία
μόνον ἐστίν. Β. Ὀλίγον τὸ καλόν ἐστι πανταχοῦ,
καὶ τίμιον. Α. Τούτων μὲν ὀβολὸν, εἰ πολὺ,
τίθημι· λογιοῦμαι γάρ. Β. Αὗται δὲ ῥοαί γ'
ὡς εὐγενεῖς. Α. Τὴν γὰρ Ἀφροδίτην ἐν Κύπρῳ
δένδρον φυτεῦσαι τοῦτό φασιν, ἓν μόνον,
Βέρβεια. Β. Πολυτίμητε.[2] Α. Κατὰ τρεῖς μόνας
καὶ τάσδε κομίσαις· οὐ γὰρ εἶχον πλείονας.

Τούτοις εἴ τις ἀντιλέγειν ἔχει, ὅτι μὴ τὸ νῦν κιτρίον

1 Iungunt vulgo ταῦτ' εἶναι τρία: tum vſ. ſq. in edd. pro μόνον eſt μόν'. ſequente puncto. Et ſic iterum in Eriphi verſibus. 2 Πολυτελές γε ſuſpicatus ſum; aut πολυτελεῖς γε.

aiunt aurea haec eſſe mala. A. *Tria*
ſolum ſunt. B. *Quod pulcrum, rarum eſt ubique,*
& pretioſum.

Eriphus vero in Meliboea, praemiſſis iiſdem Antiphanis Iambis, tamquam ſuis, pergit deinde ſuis verbis:

B. *Ab Heſperidibus, putabam equidem, per Dianam!*
dicunt eſſe aurea iſta mala. A. *Tria*
ſolum ſunt. B. *Quod pulcrum, rarum eſt ubique,*
& pretioſum. A. *Atqui pro his ego, ſi multum, obolum*
tibi imputo: etiamnum enim reputabo. [ſive: *rationes*
enim tecum inibo.] B. *Sed haec Punica mala ſane*
quam nobilia! A. [*Nobilia utique:*] *nam Venerem in Cypro*
arborem ſeviſſe hanc aiunt, unam ſolummodo,
Berbea! B. *Pretioſa ſane!* A. *Atqui tria ſola*
etiam haecce auferas licet: nec enim habui plura.

His ſi quis habet quae opponat, contendatque non ſi-

λεγόμενον σημαίνεται, σαφέστερα μαρτύρια παρατιθέσθω.

XXVIII.

An a cedro nomen habeat.

d Καί τοι καὶ Φαινίου τοῦ Ἐρεσίου ἔννοιαν ἡμῖν διδόντος, μή ποτε ἀπὸ τῆς κέδρου τὸ κεδρίον [1] ὠνόμασται. καὶ γὰρ τὴν κέδρον φησὶν, ἐν πέμπτῳ Περὶ Φυτῶν, ἀκάνθας ἔχειν περὶ τὰ φύλλα. ὅτι δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τὸ κιτρίον ἐστὶ, παντὶ δῆλον. Ὅτι δὲ καὶ προλαμβανόμενον τὸ κιτρίον πάσης τροφῆς ξηρᾶς τε καὶ ὑγρᾶς, ἀντιφάρμακόν ἐστι παντὸς δηλητηρίου, εὖ οἶδα, μαθὼν παρὰ πολίτου ἐμοῦ πιστευθέντος τὴν τῆς Αἰγύπτου ἀρχήν. Οὗτος κατεδίκασέν τινας γενέ-
e σθαι θηρίων βορὰν, κακούργους εὑρεθέντας· καὶ ἔδει αὐτοὺς ἅπασι τοῖς [2] ζώοις παραβληθῆναι. εἰσιοῦσι δὲ αὐτοῖς εἰς τὸ τοῖς λῃσταῖς εἰς τιμωρίαν ἀποδεδειγμένον θέατρον, κατὰ τὴν ὁδὸν κάπηλίς τις γυνὴ κατ' ἔλεον

Citrium malum, antipharmacum.

1 Forf. τὸ κιτρίον, ὡσανεὶ κέδριον. 2 ἀποσίτοις τοῖς corr. viri docti.

gnificari citrium quod hodie vocamus, is clariora pro sua sententia testimonia proferat.

28. Iam vero Phaenias Eresius in eam nos cogitationem adducit, ut suspicemur, esse fortasse a *cedro* [*citriam malum*, veluti] *cedriam* denominatam. Nam cedrum dicit ille, quinto De Plantis libro, spinas habere circa folia. Hoc idem vero in citria malo pariter locum habere, cuivis in propatulo est. Esse vero etiam citrium malum, si ante quodvis sive siccum sive liquidum alimentum sumatur, remedium contra omne genus venenorum, bene ego cognitum habeo, edoctus a meo populari, cui Aegypti praefectura demandata erat. Hic quosdam maleficii convictos, ad ferarum pastum condemnaverat: debebantque illi omnis generis bestiis [*sive*, impastis bestiis] obiici. His igitur ad theatrum, latronum supplicio destinatum, prodeuntibus, in via mulier quaedam caupona, misericordiâ commota, quod

ἔδωκεν οὗ μετὰ χεῖρας εἶχεν ἐσθίουσα κιτρίου, καὶ λαβόντες ἔφαγον, καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ παραβληθέντες πελωρίοις καὶ ἀγριωτάτοις ζώοις, ταῖς ἀσπίσι δηχθέντες, οὐδὲν ἔπαθον. ἀπορία δὲ κατέσχε τὸν ἄρχοντα, καὶ τὸ τελευταῖον ἀνακρίνων τὸν αὐτοὺς φυλάττοντα στρατιώτην, εἴ τι ἔφαγον ἢ ἔπιον· ὡς ἔμαθεν κατὰ τὸ αὐτὸ ἐξ ἀκεραίου τὸ κιτρίον δεδομένον, τῇ ἐπιούσῃ τῶν ἡμερῶν, τῷ μὲν πάλιν ἐκέλευσε δοθῆναι κιτρίου, τῷ δ᾽ οὔ· καὶ ὁ μὲν φαγὼν, δηχθεὶς, οὐδὲν ἔπαθεν· ὁ δὲ, παραυτίκα πληγεὶς ἀπέθανε. δοκιμασθέντος οὖν διὰ πολλῶν τοῦ τοιούτου, εὑρέθη τὸ κιτρίον ἀντιφάρμακον παντὸς δηλητηρίου φαρμάκου. Ἐὰν δέ τις ἐν μέλιτι Ἀττικῷ ὅλον τὸ κιτρίον, ὡς ἔχει φύσεως, συνεψήσῃ μετὰ τοῦ σπέρματος, διαλύεται μὲν ἐν τῷ μέλιτι, καὶ ὁ ἀπ᾽ αὐτοῦ λαμβάνων ἕωθεν δύο ἢ τρεῖς δακτύλους, οὐδὲν ὁτιοῦν ὑπὸ φαρμάκου πείσεται.

forte in manibus tunc habebat rodebatque citrium malum dedit; quod illi acceptum comederunt. Et paulo post immanibus ferocissimisque bestiis obiecti, cum ab aspidibus morsi essent, nihil inde mali passi sunt. Miratus igitur praefectus, ad extremum interrogato milite, qui eos custodiverat, numquid comedissent aut bibissent, ut cognovit ex tempore nulloque dolo citrium illis fuisse datum, postero die alteri eorum rursus citrium dari iussit, alteri non: & alter, morsus, nihil mali passus est; alter vero statim, ut vulnus accepit, exspiravit. Eadem igitur re pluribus inde explorata, compertum est citrium contra quodvis veneni genus remedium esse. Quod si quis vero Attico in melle integrum citrium, quale naturâ est, cum semine coxerit, diluitur illud in melle; & qui de eo mane duo aut tres digitos sumserit, nihil quidquam a veneno mali accipiet.

Τούτοις εἴ τις ἀπιστεῖ, μαθέτω καὶ παρὰ Θεοπόμπου τοῦ Χίου, ἀνδρὸς Φιλαλήθους, καὶ πολλὰ χρήματα καταναλώσαντος εἰς τὴν περὶ τῆς ἱστορίας ἐξέτασιν ἀκριβῆ. Φησὶ γὰρ οὗτος ἐν τῇ ὀγδόῃ καὶ τριακοστῇ τῶν Ἱστοριῶν, περὶ Κλεάρχου διηγούμενος, b τοῦ Ἡρακλεωτῶν [1] τῶν ἐν τῷ Πόντῳ τυράννου, ὡς βιαίως ἀνῄρει πολλοὺς, καὶ ὡς τοῖς πλείστοις ἐδίδου κώνειον πιεῖν· „Ἐπειδὴ οὖν, Φησὶ, πάντες ἔγνωσαν τὴν τοῦ Φαρμάκου ταύτην Φιλοτησίαν, οὐ προῄεσαν τῶν οἰκιῶν, πρὶν Φαγεῖν πήγανον· τοῦτο γὰρ τοὺς προφαγόντας μηδὲν πάσχειν, πίνοντας τὸ ἀκόνιτον· ὃ καὶ κληθῆναί Φησι διὰ τὸ Φύεσθαι ἐν τόπῳ Ἀκόναις καλουμένῳ, ὄντι περὶ τὴν Ἡράκλειαν.“ Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ Δημοκρίτου, θαυμάσαντες οἱ πολ- c λοὶ τὴν τοῦ κιτρίου δύναμιν, ἀπήσθιον, ὡς μὴ πρότερον Φαγόντες ἢ πιόντες τι. Πάμφιλος δ', ἐν ταῖς

XXIX.

Clearchus, Heracleae tyrannus.

Ruta, antipharmacum.

1 Ἡρακλεώτου vulgo.

29. His si quis fidem non habet, is discat etiam a Theopompo Chio, viro veritatis studioso, qui in adcuratam historiae inquisitionem magnam etiam pecuniae vim impenderat. Hic enim octavo & tricesimo Historiarum libro, ubi de Clearcho narrat, Heracleotarum Ponticorum tyranno, quo pacto multos violenta morte interemerit, plurimisque cicutam dederit bibendam: »Quoniam igitur omnes, inquit, noverant istam veneni propinationem, non amplius egrediebantur domibus, quin rutam comedissent: nam qui hac sumta sibi praecavissent, eos nihil laesos esse aconiti potu.« Aitque ibidem: »nominatum inde esse *aconitum*, quia in loco, cui *Aconae* nomen, circa Heracleam nasceretur.« Haec quum dixisset Democritus, admirati plerique vim *citrii*, vorabant, quasi nihil antea vel comedissent vel bibissent. Scribit autem Pamphi-

Γλώσσαις, Ῥωμαίους φησὶ αὐτὸ κίτρον καλεῖν.

XXX. Oſtrea, aliaque teſtacea.

Ἑξῆς δὲ τοῖς προειρημένοις κατ' ἰδίαν ἐπεισενεχθέντων ἡμῖν πολλῶν ὀστρέων, καὶ τῶν ἄλλων ὀστρακοδέρμων, σχεδὸν τὰ πλεῖστα αὐτῶν μνήμης ἠξιωμένα παρ' Ἐπιχάρμῳ ἐν Ἥβης Γάμῳ εὑρίσκω, διὰ τούτων·

Ἄγε [1] δὲ παντοδαπὰ κογχύλια, — — —
λεπάδας, ἀσπέδους, [2] κραβύζους. στραβήλους, [3] κηκιβάλους,
τηθυνάκια, βαλάνους, πορφύρας, ὄστρεα συμμεμυκότα,
τὰ διελῆν μέν ἐντὶ [4] χαλεπὰ, καταφαγῆν δ' εὐμαρέα·
μύας, ἀναρίτας τε, καρύκας τε, καὶ σκιφύδρια,
τὰ γλυκέα μὲν ἐντ' ἐπέσθην, ἐμπαγῆμεν δ' ὀξέα,
τούς τε μακρογογγύλους σωλῆνας· ἁ μέλαινά τε

1 Ἄγει mſſ. id. 2 ἀσπέτους ſex codd. malebat Caſaub. 3 κραβύζους dedere mssti, στραβήλους edd. Nil habens certius, utramque vocem iunxi. 4 Vulgo διελεῖν μὲν ἐστι, & dein καταφαγεῖν, & ἐπίεσθεν.

lius, in Glossis, *citrum* vocari illud a Romanis.

30. Post fercula adhuc recensita, seorsim deinde illata nobis sunt ostrea multa, aliaque testacea: quorum pleraque reperio ab Epicharmo digna iudicata, quae in Hebes Nuptiis ille commemoraret, his verbis:

Omnigena adfer conchylia: — — — —
lepadas, aspedos, crabyzos, strabelos, cecibalos,
tethyola, glandes, purpuras, ostreas clausas,
quae apertu quidem difficiles sunt, voratu vero faciles;
musculos, & anaritas, & buccina, & gladiolos,
qui esu quidem iucundi sunt, impactu vero acuti,
& teretes solenas. Tum (adsit) *nigra*

κόγχος, ἅπερ κογχοθῆρα [1] πᾶσιν ἐς τρισώνια [2]
θάτεραι δὲ ταὶ κόγχοι τε, ταί τε ἀμαθίτιδες, [3]
ταὶ κακοδόκιμοί τε κήγονοι, [4] τὰς ἀνδροφυκτίδας
πάντες ἄνθρωποι καλέοντ', ἀμὲς [5] δὲ λεύκας οἱ θεοί.

Ἐν δὲ Μούσαις γράφεται· XXXI.

Ἐντὶ — —
κόγχος, ἂν τέλλιν [6] καλέομες· ἐντὶ [7] δ' ἄδιστον
κρέας.

Tellinae, lepades, anaritae.

τὴν τελλίναν λεγομένην ἴσως δηλοῖ, ἣν Ῥωμαῖοι μίτλον [8] ὀνομάζουσι. μνημονεύων δ' αὐτῆς Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικὸς ἐν τῷ Περὶ τῆς ἀχνυμένης [9] Σκυτάλης συγγράμματι, ὁμοίας φησὶν εἶναι τὰς λεπάδας ταῖς καλουμέναις τελλίναις. Καλλίας δ' ὁ Μιτυληναῖος ἐν

1 κογχέθηραι mss. 2 τρισῶχα suis e codd. citavit Cas. Ego suspicatus eram:
κόγχος, ἅπερ κογχοθήρας πᾶσιν ἐντ' τριτώριος.
3 κόγχοι αἱ ἀμαθ. edd. 4 Adoptavi coniecturam Casaub. Vulgo χηυγόνει. Unde ex aliorum sententia: ταὶ καὶ εὐδόκιμοί τε χηυγόνοι, τὰς ἀνδροφύτιδας vel ἀνδροφυτικάς. 5 ἄμμες edd. 6 ἂν τέλλιν corr. Cas. Vulgo Ἀντὶ τοῦ κόγχος ἀντέλλιν καλέομες. 7 ἔστιν vulgo. 8 μύτλον edd. 9 Fors. ἀγνυμένης.

concha, cui venator concharum adest cuique diligentissimus:
reliquaeque conchae, atque etiam amathitides,
male audientes, & generationi inimicae, quas androphyctidas [sive, *bene audientes, & generationi faventes, quas androphytidas*]
mortales omnes vocant, nos Dii vero albas.

31. In Musis vero eiusdem scribitur:

Est concha, quam tellin vocamus: cuius est caro iucundissima.

Tellinam fortasse, quae vocatur, intelligit; quem Romani *mitulum* nominant: cuius mentionem faciens Aristophanes in libello De fracta Scutula, dicit, similes esse lepadas (i. e. patellas) his quas *tellinas* dicimus.

τῷ Περὶ τῆς παρ' Ἀλκαίῳ Λεπάδος, παρὰ τῷ Ἀλκαίῳ φησὶν εἶναι ᾠδὴν, ἧς ἡ ἀρχή·

Πέτρας καὶ πολιᾶς θαλάσσας τέκνον·

ἧς ἐπὶ τέλει γεγράφθαι,

ἐκ λεπάδων χαύνοις [1] φρένας ὁ θαλασσία λεπάς.

ὁ δ' Ἀριστοφάνης γράφει ἀντὶ τοῦ λεπὰς, χέλυς καί φησιν, οὐκ εὖ Δικαίαρχον ἐκδεξάμενον λέγειν τὰς λεπάδας· [2] τὰ παιδάρια δὲ, ἡνίκ' ἂν εἰς τὸ στόμα λάβωσιν, αὐλεῖν ἐν ταύταις καὶ παίζειν, καθάπερ καὶ παρ' ἡμῖν τὰ σπερμολόγα τῶν παιδαρίων ταῖς καλουμέναις τελλίναις. ὡς καὶ Σώπατρός φησιν ὁ φλυακογράφος [3] ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Εὐβουλοθεομβρότῳ·

Ἀλλ' ἴσχε· τελλίνης γὰρ ἐξαίφνης μέ τις [4]
ἀκοὰς μελῳδὸς ἦχος εἰς ἐμὰς ἔβη.

1 ἐκ λυπάων δ' ἰαίνοι σε coni. Caſ. 2 λεπίδας mſ. A. 3 φλυακογράφος vulgo. 4 μέγας pro μέ τις habet Epitome.

Callias vero Mitylenaeus, in ſcriptione de Lepade apud Alcaeum, eſſe ait apud Alcaeum oden, cuius initium:

Petrae & cani maris progenies:

cuius in fine ſic ſcribi:

E patellis [ſive, *e triſtitia*] *laxet tibi animum marina patella.*

Sed pro *lepas*, (*patella*,) Ariſtophanes *chelys* (*teſtudo*) ſcribit: aitque, non recte interpretantem Dicaearchum, de *patellis* dicere; puerulos enim has in os ſumentes canere eiſdem & ludere, quemadmodum apud nos petulantes puerulos *tellinis* quae vocantur. Quam in partem etiam Sopater, Iocoſorum carminum ſcriptor, ait in dramate, cui titulus Eubulotheombrotus:

At ſiſte gradum! nam tellinae repente quidam
ſuavis meas ad aures accidit ſonus.

πάλιν ὁ Ἐπίχαρμος ἐν Πύῤῥᾳ καὶ Προμαθεῖ [1] φησί·

Κἂν τελλίναν [2] τόν τ' ἀναρίταν θᾶσαι δή, καὶ λεπὰς ὅσσα. — —

Παρὰ Σώφρονι δ' οἱ κόγχοι, μελαινίδες λέγονται· „Μελαινίδες γάρ τοι νησεῦντι ἐμὶν ἐκ τοῦ μικροῦ λιμένος." ἐν δὲ [3] τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὡλιεὺς τὸν ἀγροιώ-
b ταν, χηράμβας ὀνομάζει. καὶ Ἀρχίλοχος δὲ τῆς χηράμβης μέμνηται· τοῦ δ' ἀναρίτου, Ἴβυκος. καλεῖται δ' ὁ ἀναρίτης καὶ ἀνάρτας. κογχῶδες [4] δὲ ὂν τὸ ὄστρεον, προσέχεται ταῖς πέτραις, ὥσπερ αἱ λεπάδες. Ἡρώνδας δ' ἐν Συνεργαζομέναις·

Προσφὺς ὅκως τις χοιράδων ἀναρίτης.

Αἰσχύλος δ' ἐν Πέρσαις,

Τίς ἀνήρει [5] τὰς νήσους ἀναριτοτρόφους;

1 Πύῤῥᾳ ἢ Προμ. Poll. Πυῤῥᾳ καὶ Προμ. corr. Caſ. 2 Forſ. Τὰν τελίναν. Vulgo: Κἂν τις Ἑλλήνων τὸν ἀνδρῶν ἐν θᾶσαι δὴ καὶ λεπὰς ὅσσα. 3 δὲ particulam e coniect. adieci. 4 κοχλιῶδες lego cum Hesych. 5 Forſ. τίς ἤνυσε. Dein in mſ. A. eſt νηριτοτρ. Corruptum eſt autem vel Poëtae nomen, vel Fabulae.

Rurſus Epicharmus, in Pyrrha & Prometheo, ait:

Vide modo tellinam, & anaritam hunc, & patella quanta ſit! — —

Apud Sophronem vero conchae *melaenides* dicuntur: *Melaenides enim mihi advenerunt e parvo portu.* In mimo vero, qui *Piſcator rusticum* inſcribitur, *cherambas* nominat. Sed & Archilochus *cherambae* meminit: *anaritae* vero Ibycus. Vocatur autem anarites etiam *anartes*. Eſt autem teſtaceum e cochlearum genere, ſaxis adhaerens, ſicut patellae. Herondas in Coadiutricibus:

Adhaerens, veluti marinis cautibus anarites aliquis.

Aeſchylus vero in Perſis [*vel*, in Perrhaebis; *aut*, Phrynichus in Perſis,] dixit:

Quis vaſtavit [aut, quis e ſuis deturbavit] inſulas anaritarum altrices?

εἰρηκεν. Ὅμηρος δὲ τῶν τηθέων μέμνηται.

XXXII. Διοκλῆς δ' ὁ Καρύστιος ἐν τοῖς Ὑγιεινοῖς, πρώτιστά φησιν εἶναι τῶν κογχυλίων πρὸς διαχώρησιν καὶ οὔρησιν μύας, ὄστρεα, κτένας, χήμας. Ἄρχιππος δ' ἐν Ἰχθύσι·

Varia conchylia.

Λεπάσιν, ἐχίνοις, ἐσχάραις, βελόναις τε τοῖς
κτένεσί τε. — — —

Ῥωμαλεώτερα δὲ τῶν κογχυλίων φησὶν εἶναι ὁ Διοκλῆς, κόγχας, πορφύρας, κήρυκας. Περὶ δὲ τῶν κηρύκων ὁ Ἄρχιππος τάδε λέγει·

Κῆρυξ θαλάσσης τρόφιμος, υἱὸς πορφύρας.

Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων, παραπλήσια εἶναι κήρυκας, πορφύρας, στραβήλους, κόγχους. Τῶν στραβήλων μνημονεύει καὶ Σοφοκλῆς ἐν Καμικοῖς[1] οὕτως·

Ἁλίας στραβήλου τῆσδε, τέκνον, εἴ τινα d
δυναίμεθ' εὑρεῖν.

1 Καμικίοις corrigunt viri docti.

Tethearum vero mentionem Homerus fecit.

32. Diocles Caryſtius in libris De tuenda Valetudine ſcribit: ex conchyliis, alvo movendo, ciendoque lotio, excellere muſculos, oſtrea, pectines, chamas. Archippus vero in Piſcibus ait:

Lepadibus, echinis, eſcharis, acubuſque,
& pectinibus.

Firmiſſima conchyliorum Diocles ait eſſe conchas, purpuras, buccina. De buccinis vero Archippus haec dicit:

Buccinum, maris alumnus, filius purpurae.

Speuſippus vero, ſecundo libro Similium, ait, ſimiles inter ſe eſſe buccina, purpuras, ſtrabelos, conchas. Strabelorum vero Sophocles meminit in Camicis, his verbis:

Marinae huius ſtrabeli, o fili, ſi quam
poſſemus reperire.

Ἔτι ὁ Σπεύσιππος ἑξῆς πάλιν ἰδίᾳ καταριθμεῖται, κόγχους, κτένας, μῦς, πίννας, σωλῆνας. καὶ ἐν ἄλλῳ μέρει, ὄστρεα, λεπάδας. Ἀραρὼς δὲ Καμπυλίωνι φησίν·

Τὰ κομψὰ μὲν δὴ [1] ταῦτα νωγαλεύματα·
κόγχαι τε, καὶ σωλῆνες. αἵ τε καμπύλαι
καρῖδες ἐξήλλοντο, δελφίνων δίκην.

Σώφρων δ' ἐν Μίμοις·

Α. Τίνες δ' ἐντί ποκα, φίλα, ταίδε τοι [2]
μακραὶ κόγχαι; Β. Σωλῆνες θήν·
τουτί γα γλυκύκρεων κογχύλιον, [3]
χήραν γυναικῶν λίχνευμα.

Τῶν δὲ πιννῶν μνημονεύει Κρατῖνος, ἐν Ἀρχιλόχοις·

Ἡ μὲν πίννῃσι καὶ ὀστρέοισιν ὁμοίη.

Φιλύλλιος δ', ἢ Εὔνικος, [4] ἢ Ἀριστοφάνης, ἐν Πόλεσι·

1 Τὰ κομψὰ δῖπον edd. 2 Vulgo τάδε τοι. 3 γλυκύκρεων κογχύλιον mſ. A. 4 Δύνικος mſ. A. Φρύνιχος edd.

Porro Speuſippus rurſus ſeorſim deinde recenſet *conchas*, *pectines*, *muſculos*, *pinnas*, *ſolenas*: & in alia libri parte, *oſtrea*, *lepadas*. Araros vero, in Campylione, dicit:

Bellae ſunt quidem hae deliciae;
conchae, & ſolenes: curvaeque
locuſtae exſiliebant, delphinorum inſtar.

Sophron vero, in Mimis:

A. Quaenam vero ſunt tandem, o cara, hae
longae conchae? B. Solenes nempe;
iucundâ carne eſt hoc conchylium,
viduarum mulierum cupediae.

Pinnarum vero Cratinus meminit, in Archilochis:

Haec quidem pinnis & oſtreis ſimilis.

Philyllius vero, ſive Eunicus, ſive Ariſtophanes, in Civitatibus:

Πολυπόδιον, σηπιδάριον, κάραβόν τ', [1] ἀστακὸι, ὄστρεα, χήμας,
λεπάδας, σωλῆνας, μῦς, πίννας, κτένας ἐκ Μιτυλήνης αἶρετ'.
ἀνθρακίδες, [2] τρίγλη, σαργὸς, κεστρεὺς, πέρκη, καὶ κορακῖνος. [3]

Ἀγίας δὲ, καὶ Δέρκυλος ἐν Ἀργολικοῖς, τοὺς στρα- 1
βήλους, ἀ σ τ ρ α β ή λ ο υ ς ὀνομάζουσι, μνημονεύοντες αὐτῶν ὡς ἐπιτηδείων ὄντων εἰς τὸ σαλπίζειν.

XXXIII. Κόγχη & Κόγχος.

Τὰς δὲ κ ό γ χ α ς ἔστιν εὑρεῖν λεγομένας καὶ θηλυκῶς, καὶ ἀρσενικῶς. Ἀριστοφάνης, Βαβυλωνίοις·

Ἀνέχασκον εἷς ἕκαστος, ἐμφερέστατα
ὀπτωμέναις κόγχαισιν ἐπὶ τῶν ἀνθράκων. 2

Τηλεκλείδης δ' ἐν Ἡσιόδοις „ἡ κόγχη, φησὶν, διελεῖν." καὶ Σώφρων, Γυναικείοις·

1 Vulgò κάραβον, absque τε. 2 Vulgo κἄρτ' ἀνθρακίδας. 3 Vulgo πέρκαι, κορακ. absque καί.

Polypium, sepiolam, carabum, astacum, ostrea, chemas,
lepadas, solenas, musculos, pinnas, pectinas sumito Mitylenaeos.
[Adsint etiam] *anthracides, mullus, sargus, mugil, perca, & coracinus.*

Agias vero, & Dercylus in Argolicis, strabelos *astrabelos* nominant; mentionem eorum facientes, ut *aptorum ad canendum veluti tubâ.*

33. *Conchae* graece & foeminina & masculina terminatione dictae reperiuntur. Aristophanes, Babyloniis:

Hiabat eorum unusquisque, prorsus ut
conchae tostae super carbonibus.

Teleclides vero in Hesiodis dicit, *concham aperire.* Et Sophron in Mimis muliebribus:

Αἵ γα μὰν κόγχαι, ὥσπερ αἵ κ' ἐξ ἑνὸς κελεύ-
ματος, [1]
κεχάναντι ἁμῶν πᾶσαι· τὸ δὲ κρῆς ἑκάστας ἐξέχει.

ἀρσενικῶς δ' Αἰσχύλος, ἐν Ποντίῳ Γλαύκῳ·

Κόγχοι, μύες, κ' ὄστρεα.

Ἀριστώνυμος, Θησεῖ·

Κόγχος ἦν βάπτων [2] ἄλλων ὁμοίως.

παραπλησίως δ' εἴρηκε καὶ Φρύνιχος, Σατύροις. Ἱκέσιος δὲ, ὁ Ἐρασιστράτιος, τῶν χημῶν φησι τὰς μὲν Chamae. τραχείας λέγεσθαι, τὰς δὲ βασιλικάς. καὶ τὰς μὲν τραχείας καὶ κακοχύλους εἶναι, ὀλιγοτρόφους, καὶ εὐεκκρίτους· χρῆσθαι δὲ αὐταῖς καὶ δελέασι τοὺς πορφυρευομένους. τῶν δὲ λείων, κατὰ τὰ μεγέθη, καὶ τὰς διαφορὰς εἶναι κρατίστας. Ἡγήσανδρος δ' ἐν Ὑπομνήμασι, τὰς τραχείας φησὶ κόγχας ὑπὸ μὲν Μακεδόνων κωρύκους καλεῖσθαι, ὑπὸ δὲ Ἀθηναίων κρείους. [3]

1 κιλεύσματος edd. 2 βαπτῶν fuspicatus eram. Pro ἄλλων, ἄλλον malebat Caf. 3 κριοὺς Hesych. ex hoc ipfo loco.

Conchae vero, velut uno iuffu
adhiaverunt nobis omnes; & caro patet uniuscuiusque.

Mafculina vero terminatione Aefchylus, in Glauco Marino:

Conchi, mufculi, & oftrea.

Ariftonymus, Thefeo:

Conchus aderat, aliaque e mari haufta pariter.

Similiter dixit etiam Phrynichus in Satyris. Icefius vero Erafiftrateus, *chamas*, ait, alias *afperas* dici, alias *regias*: & afperas quidem pravum fuccum gignere, parum nutrire, facile excerni; eifque pro efca uti purpurarum pifcatores: laeves autem, ut quaeque maior fit, ita reliquis bonitate praeftare. Hegefander autem, in Commentariis, afperas conchas a Macedonibus *corycos* vocari ait, ab Athenienfibus vero *κρείους*. [*five*, *κριούς*.]

XXXIV. Qualitates diaeteticae.

Τὰς δὲ λεπάδας ὁ Ἱκέσιος τῶν προειρημένων εὐεκκρίτους μᾶλλον εἶναι· τὰ δ' ὄστρεα, ἀτροφώτερά τε τούτων, καὶ πλήσμια, εὐεκκριτώτερά τε τούτων. „Οἱ δὲ κτένες, τροφιμώτεροι μέν εἰσι, κακοχυλότεροι δὲ, καὶ δυσεκκριτώτεροι. Τῶν δὲ μυῶν, οἱ μὲν Ἐφέσιοι, καὶ οἱ τούτοις ὅμοιοι, τῇ εὐχυλίᾳ τῶν μὲν κτενῶν βελτίονες, τῶν δὲ χημῶν λειπόμενοι· οὐρητικώτεροι δὲ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τὴν κοιλίαν φερόμενοι. εἰσὶ δ' αὐτῶν ἔνιοι καὶ σκιλλώδεις, κακόχυλοί τε, καὶ πρὸς τὴν γεῦσιν ἀπειθεῖς. οἱ δ' ἐλάσσονες τούτων, καὶ δασεῖς ἔξωθεν, οὐρητικώτεροι μέν εἰσι, καὶ εὐχυλότεροι τῶν σκιλλωδῶν· ἀτροφώτεροι δὲ, διά τε τὸ μέγεθος, καὶ τῷ γένει ὄντες τοιοῦτοι. Οἱ δὲ τῶν κηρύκων τράχηλοι, εὐστόμαχοί τε εἰσὶ, καὶ ἀτροφώτεροι μυῶν τε, καὶ χημῶν, καὶ κτενῶν· τοῖς δ' ἀσθενῆ τὸν στόμαχον ἔχουσι, καὶ μὴ

Buccinorum cervices & mecones.

34. *Lepadas* vero, Icesius ait, praedictis excretu faciliores esse: *ostrea* autem minus quam has nutrire, satiare magis, celerius egeri. » *Pectines* vero (inquit) uberius alunt; sed deterioris sunt succi, & difficilius egeruntur. Ex *musculis*, Ephesii, & qui his sunt similes, bonitate succi praestant pectinibus, chamis vero sunt inferiores: magis tamen ad ciendam urinam valent, quam ad descendendum per alvum. Sunt autem eorum nonnulli etiam scillosae indolis, & mali succi, ingratoque sapore. Qui autem ex hoc genere minores sunt, & foris hirti, urinam quidem magis cient, & melioris succi sunt, quam hi qui scillosum saporem habent; sed minus alunt, cum hoc ipso quod minores sunt, tum quod talis eorum natura est. *Buccinorum cervices*, quae dicuntur, stomacho sunt utiles, & minus alunt quam musculi & chamae & pectines: quibus vero imbecillus

ῥᾳδίως ἀποδιωθοῦσι τὴν τροφὴν εἰς τὸ κύτος τῆς κοιλίας χρήσιμοι, δύσφθαρτοί τε ὄντες.[1] τὰ γὰρ ὁμολογουμένως εὔπεπτα, κατὰ τοὐναντίον, ἀλλότρια τῆς
e διαθέσεως ταύτης ἐστὶν, εὐχερῶς διαφθειρόμενα, διὰ τὸ ἁπαλὰ καὶ εὐδιάλυτα εἶναι. ὅθεν αἱ μήκωνες αὐτῶν πρὸς μὲν τὰς τῶν στομάχων εὐτονίας οὐκ εὐθετοῦσι· πρὸς δὲ τὴν τῆς κοιλίας ἀσθένειαν, χρήσιμοι. τροφι- Purpurarum mecones.
μώτεραι δὲ τούτων εἰσὶ καὶ ἀπολαυστικώτεραι, αἱ τῆς πορφύρας μήκωνες, πλὴν σκιλλωδέστεραι ὑπάρχουσι· καὶ γὰρ ὅλον τὸ κογχύλιον τοιοῦτόν ἐστιν. Ἴδιον δὲ καὶ ταύταις καὶ τοῖς σωλῆσι παρέπεται, τὸ ἑψομέναις παχὺν ποιεῖν τὸν ζωμόν. ἑψόμενοι δὲ τὰ καθ' ἑαυ-
f τοὺς καὶ οἱ τράχηλοι τῶν πορφυρῶν, εὐθετοῦσι πρὸς τὰς τῶν στομάχων διαθέσεις.“ Μνημονεύει δ' αὐτῶν Ποσείδιππος, ἐν Λοκρίσιν,[2] οὕτως·

Ὥρα περαίνειν ἐγχέλεια, καὶ καράβους.

1 An δύσφθαρτοί γε ὄντες? 2 Λοκροῖσιν edd.

est ventriculus, & qui alimenta non facile in alvi cavitatem expellunt, his conducunt illae hoc ipso, quod difficilius corrumpuntur. Nam quae manifeste concoctu facilia sunt, ea e contrario aliena sunt tali constitutioni, eo quod facile corrumpuntur, quia tenera sunt & citius dissolvuntur. Quamobrem eorumdem *mecones* stomacho valentiori non conveniunt, sed debiliori stomacho conducunt. Alunt vero his magis, suntque delicatiores, *purpurarum mecones*; nisi quod ad scillae saporem magis accedunt: nam totum etiam conchylium eam indolem habet. Habent autem & purpurae & solenes hoc proprium, quod elixae ius faciunt spissum. Sed & seorsim per se elixae cervices purpurarum, conducunt infirmae ventriculi adfectioni.“ Meminit earum Posidippus, in Locris Mulieribus, his verbis:

Tempus est anguillas absumere, & carabos,

κόγχας, ἐχίνους προσφάτους, μηκώνια,
πίννας, τραχήλους, μύας.'

XXXV. Glandes, aures marinae, &c.

Αἱ βάλανοι δὲ, εἰ μείζονες, εὐέκκριτοι καὶ εὔστομοι. Τὰ δ' ὠτάρια (γίνεται δὲ ταῦτα καὶ τῇ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν λεγομένῃ Φάρῳ νήσῳ) τροφιμώτερα τῶν προειρημένων ἁπάντων, οὐκ εὐέκκριτα δέ. Ἀντίγονος δ' ὁ Καρύστιος ἐν τῷ Περὶ Λέξεως, τὸ ὄστρεον τοῦτο ὑπὸ Αἰολέων [1] καλεῖσθαι οὖς Ἀφροδίτης. Αἱ δὲ φωλάδες πολυτροφώτεραι, βρωμώδεις δέ. τὰ δὲ τήθη παραπλήσια τοῖς προειρημένοις, καὶ πολυτροφώτερα. Γίνεται δέ τινα καὶ ἄγρια λεγόμενα ὄστρεα· πολύτροφα δ' ἔστι, καὶ βρωμώδη, προσέτι τε εὐτελῆ κατὰ τὴν γεῦσιν.

Aristoteles de Testaceis.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ Περὶ Ζώων „Ὄστρεα" φησὶ, πίννη, ὄστρεον, μῦς, κτεὶς, σωλὴν, b κόγχη, λεπὰς, τῆθος, βάλανος. πορευτικὰ δὲ, κῆρυξ,

1 ἀλιεῖς pro Αἰολεῖς scribitur apud Hesych. Mox post καλεῖσθαι intercidisse verbum φησὶν suspicor.

conchas, *recentes echinos*, *meconia*,
pinnas, *cervices*, *musculos*.

35. *Glandes*, si majores, excretu faciles sunt, & ori gratae. *Auriculae* vero (gignuntur autem hae etiam in Pharo insula prope Alexandriam) largius alunt quam supra dicta omnia, sed aegre per alvum subeunt. Antigonus vero Carystius in libro De Dictionibus ait, testaceum hoc ab Aeolibus *aurem Veneris* vocari. *Pholades* vero multum alunt, sed virus olent. *Tethea* praedictis similia sunt, abundantius tamen nutriunt. Est & ostreorum genus, quae *agrestia* vocantur: quae multum nutrientia sunt, & virosa, adhaec, quod ad saporem attinet, vilia. Aristoteles vero in opere De Animalibus ait: „Ostreorum genera: pinna, ostreum, musculus, pecten, solen, concha, lepas, tethos, glans. Quae vero huc illuc vaga progrediuntur: buccinum, purpura,

πορφύρα, ἡδυπορφύρα, ἐχῖνος, στράβηλος. ἔστι δ' ὁ μὲν κτεὶς τραχυόστρακος, ῥαβδωτός· τὸ δὲ τῆθος, ἀράβδωτον, λειόστρακον· ἡ δὲ πίννη, λεπτόστομον· τὸ δὲ ὄστρεον, παχύστομον, δίθυρον δὲ καὶ λειόστρακον· λεπὰς δὲ μονόθυρον [1] καὶ λειόστρακον. συμφυὲς δὲ, μῦς· μονοφυὲς δὲ καὶ λειόστρακον, σωλὴν καὶ βάλανος· κοινὸν δ' ἐξ ἀμφοῖν, κόγχη." Τὸ δ' ἐντὸς τῆς πίννης
c Ἐπαίνετος, ἐν Ἀρτυτικῷ, καλεῖσθαί φησι μήκωνα. Ἐν δὲ πέμπτῳ Ζώων Μορίων ὁ Ἀριστοτέλης· „Γίνονται, φησὶν, αἱ μὲν πορφύραι περὶ τὸ ἔαρ, οἱ δὲ κήρυκες λήγοντος τοῦ χειμῶνος. ὅλως δὲ, φησὶ, τὰ ὀστρακόδερμα ἐν τῷ ἔαρι φαίνεται ἔχοντα τὰ καλούμενα ᾠά· καὶ τῷ μετοπώρῳ δὲ, πλὴν τῶν ἐχίνων τῶν ἐδωδίμων. οὗτοι δὲ μάλιστα μὲν ἐν ταύταις ταῖς ὥραις, ἀεί τε ἴσχουσι, [2] καὶ τὸ πλέον ἐν ταῖς πανσελήνοις, Ova testaceorum.

1 Permutatae vulgo sunt sedes vocabulorum δίθυρον & μονόθυρον. Mox τραχυόστρακον pro λειόστρακον corrigunt viri docti. Sed totus hic locus confusus, & negligenter excerptus. 2 Perperam vulgo ἰσχύουσι. Oportebat autem ἀεὶ δὲ, aut ἀλλ' ἀεί τε.

hedyporphyra, echinus, strabelus. Est vero pecten testa opertus aspera, virgata: tethos, testa laevi, nullis distincta virgis: pinnae os tenuius est; ostreo crassius: & est ostreum bivalve, testa laevi; patella vero univalvis, testa laevi. Cohaerentibus testis constat musculus: in unam concreta, eaque laevi, solen & glans: communis ex ambobus naturae est concha. « Quod pinna intus habet, id *meconem* vocari ait Epaenetus in Artytico. Quinto vero De Partibus Animalium scribit Aristoteles: » Nascuntur purpurae circa veris tempus, buccina vero exeunte hieme. In universum vero testacea (ait) verno tempore deprehenduntur habere *ova* quae vocantur: atque etiam autumno, exceptis echinis esculentis. Hi enim maxime quidem his anni temporibus ea habent, sed & semper, & maxime pleniluniis & te-

καὶ ταῖς ἀλκυονίσιν ἡμέραις, πλὴν τῶν ἐν τῷ Εὐρίπῳ τῶν Πυῤῥαίων· ἐκεῖνοι δ' ἀμείνονες τοῦ χειμῶνος, καί d εἰσι μικροὶ, πλήρεις δὲ ᾠῶν. κύοντες δὲ φαίνονται καὶ οἱ κοχλίαι πάντες ὁμοίως τὴν αὐτὴν ὥραν."

XXXVI. Purpurarum & buccinorum melicera.

Προελθὼν δὲ, πάλιν φησὶν ὁ φιλόσοφος· „αἱ μὲν οὖν πορφύραι τοῦ ἔαρος συναθροιζόμεναι εἰς τὸ αὐτὸ ποιοῦσι τὴν καλουμένην μελίκηραν. τοῦτο δ' ἐστὶν οἷον κηρίον· ἀλλ' οὐχ οὕτω γλαφυρὸν, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ ἐκ λεπύρων ἐρεβίνθων λευκῶν πολλὰ συμπαγείη. ἔχει δὲ ἀνεῳγμένον πόρον [1] οὐδὲν τούτων· οὐδὲ γίνονται ἐκ τούτων αἱ πορφύραι, ἀλλὰ φύονται αὗται καὶ e τἆλλα ὀστρακόδερμα ἐξ ἰλύος καὶ σήψεως. τοῦτο δὲ συμβαίνει ὥσπερ ἀποκάθαρμα καὶ ταύταις καὶ τοῖς κήρυξιν· κηριάζουσι γὰρ καὶ οὗτοι. ἀφιᾶσι δ' ἀρχόμεναι κηριάζειν γλισχρότητα μυξώδη, ἐξ ὧν τὰ λεπυρώδη συνίσταται. ταῦτα μὲν οὖν ἅπαντα διαχεῖται,

1 Deest πόρον msstis & ed. Ven.

pidis diebus, exceptis eis qui in Euripo Pyrrhaeorum degunt; hi enim hieme meliores, & parvi sunt, & ovis pleni. Pariter vero eodem tempore praegnantes reperiuntur etiam cochleae omnes.«

36. Progressus vero, rursus Philosophus ait: »Purpurae igitur vere in eumdem congregatae locum. id faciunt quod *melicerам* vocamus: id autem veluti favus est; non adeo sane elegans, sed veluti ex alborum cicerum putaminibus strues compacta. Nullus autem apertus in eis meatus est; nec purpurae quidem ex eis procreantur, sed, quemadmodum reliqua testacea, e limo ac putredine. Est autem istud veluti purgamentum purpurarum & buccinorum; nam & buccina favos construunt. Cum autem incipiunt favos construere, lentorem mucosum salivant, ex quo illa concrescunt quae putaminibus esse similia diximus. Haec igitur omnia dif-

ἀφίησι δ' ἰχῶρα [1] εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ γίνεται ἐν τῇ γῇ συστάντα πορφύρια μικρὰ, ἃ ἔχουσαι ἁλίσκονται αἱ πορφύραι. ἐὰν δὲ πρὶν ἐκτεκεῖν
f ἁλῶσιν, ἐνίοτε ἐν ταῖς φορμίσιν, εἰς δὲ τοῦτο [2] συνιοῦσαι, ἐκτίκτουσι, καὶ γίνεται οἱονεὶ βότρυς. Ἔστι δὲ τῶν πορφυρῶν γένη πλείονα· καὶ ἔνιαι μὲν μεγάλαι, οἷον αἱ περὶ τὸ Σίγειον, καὶ τὸ Λέκτον· αἱ δὲ μικραὶ, οἷον ἐν τῷ Εὐρίπῳ, καὶ περὶ Καρίαν. καὶ αἱ μὲν ἐν τοῖς Purpurarum varia genera.
a κόλποις μεγάλαι καὶ τραχεῖαι· καὶ τὸ ἄνθος αἱ μὲν πλεῖσται μέλαν ἔχουσιν, ἔνιαι δ' ἐρυθρὸν μικρῷ. [3] γίνονται δ' ἔνιαι τῶν μεγάλων καὶ μναιαῖαι. [4] αἱ δ' ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς, καὶ περὶ τὰς ἀκτὰς, τὸ μὲν μέγεθός εἰσι μικραὶ, τὸ δὲ ἄνθος ἐρυθρὸν ἔχουσιν. ἔτι δ' ἐν μὲν τοῖς προσβοῤῥοις μέλαιναι, ἐν δὲ τοῖς νοτίοις ἐρυθραὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον."

1 Pro ἰχῶρα, eſt ὧ εἶχον apud Ariſt. 2 Forſ. εἰς δὲ ταὐτό. 3 ἐρυθρὸν μικρὸν edd. 4 μναϊαῖαι mſ. A.

funduntur, & ſaniem in terram emittunt: in eoque loco exiſtunt in terra naſcunturque parvae purpurulae, quas geſtantes capiuntur purpurae. Sin, priusquam eas excluſerint, capiantur, nonnumquam in ipſis naſſis, in unum adeo locum congregatae, excludunt, fitque veluti racemus. Sunt autem *purpurarum plura genera*: & aliae quidem magnae, ut circa Sigaeum & Lectum; aliae parvae, ut in Euripo & circa Cariam. Et quae quidem in ſinibus degunt, magnae ſunt & aſperae: floremque habent pleraeque quidem nigrum, quaedam vero leviter rubrum: ſunt autem ex magnis illis nonnullae etiam librales. Quae vero in litoribus habitant, & in locis petroſis, minores ſunt quidem, ſed florem habent rubrum. Praeterea in locis boreae expoſitis nigrae ſunt utplurimum, in locis vero auſtro patentibus rubrae. "

XXXVII. Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τοῖς περὶ Σώφρονος, προθεὶς τὸ λιχνότερα[1] τᾶν πορφυρᾶν, φησὶν, ὅτι παροιμία ἐστὶ, καὶ λέγει, ὡς μέν τινες, ἐπὶ[2] τοῦ βάμματος· οὗ γὰρ ἂν προσψαύσῃ, ἕλκει ἐφ' ἑαυτὸ, b καὶ τοῖς προσπαρατεθειμένοις ἐμποιεῖ χρώματος αὐγήν· ἄλλοι δ' ἐπὶ τοῦ ζώου. ,, Ἁλίσκονται δὲ, φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, τοῦ ἔαρος· ὑπὸ κύνα δ' οὐχ ἁλίσκονται. οὐ γὰρ νέμονται, ἀλλὰ κρύπτουσιν ἑαυτὰς, καὶ φωλεύουσι. τὸ δὲ ἄνθος ἔχουσιν ἀνὰ μέσον τοῦ μήκωνος καὶ τοῦ τραχήλου. Ἔχει δὲ καὶ αὐτὴ καὶ ὁ κήρυξ τὰ ἐπικαλύμματα, κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ τὰ ἄλλα τὰ στρομβώδη ἐκ γενετῆς πάντα. νέμονται δ' ἐξείροντα τὴν καλουμένην γλῶτταν ὑπὸ τὸ κάλυμμα. τὸ c δὲ μέγεθος τῆς γλώσσης ἔχει ἡ πορφύρα μεῖζον δακτύλου, ᾧ νέμεται, καὶ διατρυπᾷ καὶ τὰ κογχύλια.

Purpuris voracior, proverb.

1 Forf. λιχνότεροι. 2 Vulgo omnes ἀπὸ τοῦ βαμμ. fed mox dein eft ἐπὶ τοῦ ζώου in mf. A. ubi rurfus ἀπὸ habent edd. cum mf. *Epit.*

37. Apollodorus Athenienfis, in Commentariis in Sophronem, praemiffa illa dictione, *Purpuris voracior*, dicit effe proverbium, quod, ut quidem alii exiftimant, de fuco purpurae loquatur, qui tincturae infervit; propterea quod ad fe ille trahat quidquid attigerit, & coloris fplendorem impertiat omnibus, quae ei admoventur: ex aliorum vero fententia, de ipfo animali. » Capiuntur vero, fcribit Ariftoteles, vere: fub canicula non capiuntur; nec enim tum pafcuntur, fed abditae latent. Florem autem in medio habent, inter meconem & cervicem. Habet autem & purpura & buccinum fimile operculum adnatum, atque caetera turbinata teftacea omnia. Pafcuntur exferentes linguam, quam vocamus, fub illo operculo. Magnitudinem autem linguae habet purpura maiorem digito, qua pafcitur, & con-

καὶ τὸ ἑαυτῆς ὄστρακον· μακρόβια δ' ἐστὶ καὶ ἡ πορφύρα, καὶ ὁ κήρυξ, καὶ ζῇ περὶ ἔτη ἕξ. Φανερὰ δὲ ἡ αὔξησις ἐκ τῆς [1] ἐν τῷ ὀστράκῳ ἕλικος. Αἱ δὲ κόγχαι, καὶ χῆμαι, καὶ σωλῆνες, καὶ κτένες, ἐν τοῖς ἀμμώδεσι λαμβάνουσι τὴν σύστασιν.“

XXXVIII. Pinnae & pinnophylax.

„Αἱ δὲ πίνναι ὀρθαὶ φύονται ἐκ τοῦ βυθοῦ· ἔχου-
d σί τε ἐν αὐταῖς τὸν πιννοφύλακα, αἱ μὲν καρίδιον, αἱ δὲ καρκίνιον· οὗ στερόμεναι, θᾶττον διαφθείρονται.“ Τοῦτο δὲ Πάμφιλος ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ἐν τοῖς Περὶ Ὀνομάτων, συμπεφυκέναι φησὶν αὐταῖς. Χρύσιππος δ' ὁ Σολεὺς, ἐν τῷ πέμπτῳ Περὶ τοῦ Καλοῦ καὶ τῆς Ἡδονῆς· „Ἡ πίννη, φησὶ, καὶ ὁ πιννοτήρης συνεργὰ ἀλλήλοις, κατ' ἰδίαν οὐ δυνάμενα συμμένειν. ἡ μὲν οὖν πίννη, ὄστρεόν ἐστιν· ὁ δὲ πιννοτήρης, καρκῖνος μικρός. καὶ ἡ πίννη διαστήσασα τὸ ὄστρακον, ἡσυχάζει,
e τηροῦσα τὰ ἐπεισιόντα ἰχθύδια. ὁ δὲ πιννοτήρης παρε-

1 ἀπὸ τῆς mſ. Ep.

chylia etiam perforat, ſuamque ipſius teſtam. Eſt autem longaeva & purpura & buccinum, vivuntque annos fere ſex. Cognoſcitur autem incrementum ex gyro in teſta. *Conchae* vero & *chamae* & *ſolenes* & *pectines* in ſabuloſis oriuntur.«

38. » *Pinnae* autem rectae naſcuntur e fundo; habentque intra teſtam cuſtodem, qui *pinnophylax* vocatur; aliae parvam ſquillam, aliae cancellum: quo deſtitutae, brevi pereunt.« Hoc animalculum Pamphilus Alexandrinus, in libris De Nominibus, congenitum ait pinnis. Chryſippus vero Solenſis, libro quinto De Honeſtate & Voluptate: » *Pinna*, inquit, & *pinnoteres* mutuas ſibi operas praeſtant, nec ſeorſim durare poſſunt. Pinna igitur, teſtaceum animal bivalve eſt; pinnoteres autem, parvus cancer. Pinna, diſcluſa teſtâ, quieta manet, exſpectans adventantes piſciculos: pinnoteres vero ad-

στὰς, ὅταν εἰσέλθῃ τι, δάκνει αὐτὴν, ὥσπερ σημαίνων· ἡ δὲ δηχθεῖσα συμμύει. καὶ οὕτως τὸ ἀποληφθὲν ἔνδον κατεσθίουσι κοινῇ.“ Φασὶ δέ τινες καὶ συγγεννᾶσθαι αὐτὰ αὐτοῖς, καὶ ὡς ἂν ἐξ ἑνὸς σπέρματος γίνεσθαι. Πάλιν δὲ ὁ Ἀριστοτέλης φησί· „Πάντα δὲ τὰ ὀστρακώδη γίνεται καὶ [1] ἐν τῇ ἰλύϊ· ἐν μὲν τῇ βορβορώδει, τὰ ὄστρεα· ἐν δὲ τῇ ἀμμώδει, κόγχαι, καὶ τὰ ῥηθέντα· περὶ δὲ τὰς σήραγγας τῶν πετρῶν, τήθεα, καὶ βάλανοι, καὶ τὰ ἐπιπολάζοντα, οἷον λεπάδες, καὶ νηρῖται. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον γίνεται τοῖς ὀστρακοδέρμοις καὶ τὰ μὴ ἔχοντα ὄστρακον, καθάπερ αἵ τε κνίδαι, καὶ οἱ σπόγγοι, ἐν ταῖς σήραγξι τῶν πετρῶν.“

XXXIX. Urticae marinae.

„Ἔστι δὲ τῶν κνιδῶν δύο γένη. αἱ μὲν γὰρ ἐν τοῖς κοίλοις, οὐκ ἀπολύονται τῶν πετρῶν· αἱ δὲ ἐν τοῖς λείοις καὶ πλαταμώδεσιν, ἀπολυόμεναι μεταχωροῦσι.“ Τὰς δὲ κνίδας ὁ Εὔπολις ἐν Αὐτολύκῳ ἀκαλή-

1 Videtur excidisse vox αὐτόματα, quae est apud Aristot.

stans, postquam intravit pisciculus, mordet pinnam, tamquam signum dans; atque illa morsa, claudit testam. Sic illi interceptum intus pisciculum, ut communem dapem, comedunt. « Rursus vero Aristoteles scribit: » Testacea omnia [sponte] gignuntur, & quidem in limo: in coenoso, ostrea; in arenoso vero, conchae, & alia quae diximus: circa fissuras autem petrarum, tethea, & glandes, & quae summitati adhaerent, ut lepades & neritae. Eodem vero modo, quo testacea, gignuntur etiam quae carent testâ, velut urticae & spongiae, in saxorum hiatibus. «

39. » Sunt autem *urticarum* duo genera. Aliae, in cavis locis degentes, numquam a petris separantur: aliae in planis & aequalibus habitantes, mutant sedes, & huc illuc commeant. « Urticas vero Eupolis, in Auto-

φας ὀνομάζει· ἔτι τε Ἀριστοφάνης, ἐν Φοινίσσαις, οὕτως· „Ἔχε, τὸ πρῶτον [1] πάντων ἶφυα φῦναι· εἶτ' ἐξῆς τὰς κραναὰς ἀκαλήφας.“ καὶ ἐν Σφηξί. Φερεκράτης δ' ἐν Αὐτομόλοις·

— κἂν ἀκαλήφαις τὸν ἴσον χρόνον ἐστεφανῶσθαι.

Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιος, ἰατρός· „Ἡ δὲ ἀκαλήφη, φησὶν, ἔστιν εὐκοίλιος, οὐρητικὴ, εὐστόμαχος· κνησμὸν δὲ ποιεῖ τοῖς συνάγουσιν, ἐπειδὰν μὴ προαλείψωνται. ὄντως γὰρ ἀνιᾷ τοὺς θηρεύοντας αὐτήν· ὑφ' ὧν κατὰ παραφθορὰν νῦν ἀκαλήφη ὀνομάζεται· τάχα δὲ ἴσως διὰ ταύτην καὶ ἡ βοτάνη. κατ' εὐφημισμὸν γὰρ τῆς ἀντιφράσεως ὠνόμασται· οὐ γὰρ πραεῖά ἐστι, καὶ ἁπαλὴ τῇ ἁφῇ· τραχεῖα δὲ καὶ ἀηδής.“ Τῆς μέντοι θαλασσίας ἀκαλήφης μνημονεύει καὶ Φιλιππίδης ἐν Ἀμφιαράῳ, οὕτως·

1 Ἔχε τὸν πρῶτον inf. A. Εἶχες δή που πρῶτον Suid.

lyco, ἀκαλήφας nominat: atque etiam Aristophanes in Phoenissis, his verbis: *Sic habeto, primum omnium iphya nata esse, & proxime deinde asperas urticas.* Rursusque idem in Vespis. Pherecrates vero, in Transfugis:

[*Malim equidem*] *vel urticis tantumdem temporis coronari.* Diphilus vero Siphnius, medicus, scribit: » Urtica molliendo alvo idonea, urinam ciens, stomacho amica: pruritum vero movet his, qui eam colligunt, nisi manus ante unxerint. Revera enim laedit hos, qui eam venantur: a quibus, corrupto leviter vocabulo, ἀκαλήφη nunc vocatur: ac fortasse propter hanc etiam herba. Nam per euphemismum, qui ex usu vocabuli contrariae significationis exsistit, ita nominata est; quippe non mollis ac tenera (ἁπαλὴ) tactu est, sed aspera & molesta. « Caeterum marinae urticae meminit etiam Philippides in Amphiarao, his verbis:

— Ὄστρε', ἀκαλήφας, λεπάδας παρέθηκέ μοι.

Τὸ δ' ἐν Λυσιστράτῃ Ἀριστοφάνους πέπαικται·

'Αλλ' ὦ τηθῶν ἀνδρειοτάτη,[1] καὶ μητριδίων ἀκαληφῶν.

ἐπεὶ τήθεα, τὰ ὄστρεα. μέμικται[2] γὰρ κωμῳδικῶς πρὸς τὴν τήθην,[3] καὶ μητέρα.

XI. Καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὀστρέων ὁ Δίφιλος τάδε φησίν. „Χημῶν δὲ τῶν παχετῶν[4] αἱ μικραὶ, καὶ λεπτὴν ἔχουσαι τὴν σάρκα, ὄστρεα λέγονται, καὶ εὐστόμαχοί εἰσι καὶ εὐέκκριτοι· αἱ δὲ παχεῖαι, βασιλικαὶ δὲ πρός τινων καλούμεναι, πελώριαί τε λεγόμεναι, τρόφιμοι, δυσέκκριτοι, εὔχυλοι, εὐστόμαχοι, καὶ μάλιστα αἱ μείζους. Τελλῖναι γίνονται μὲν ἐν Κανώβῳ πολλαὶ, καὶ ὑπὸ τὴν τοῦ Νείλου ἀνάβασιν πληθύουσιν. ὧν λεπτότεραι μέν εἰσιν αἱ βασιλ-

Ostreorum vires, ex Diphilo.

1 ἀνδρειοτάτων ex Aristoph. corr. Brunck. 2 Forf. μεμίμηται. 3 Aut sic, aut τιτθὴν oportebat. τηθὴν edd. cum mſ. A. τηθὴν Epit. 4 παχειῶν habet Epit. τραχειῶν ſuſp. Caſaub.

Oſtrea, urticas, lepadas, mihi appoſuit.

Quod autem Ariſtophanes in Lyſiſtrata poſuit, iocoſum eſt:

O fortiſſimarum aviarum, (τηθῶν) *& tactu aſperarum* (ἀκαληφῶν) *matercularum progenies!*

Nam *tethea*, teſtacea, comice confunduntur cum *tethe*, avia, & cum matre.

40. De reliquis etiam Oſtreis haec dicit Diphilus: „Ex *chamis* craſſis [ſive, aſperis] minores, quae tenuem carnem habent, *oſtrea* vocantur: eae ventriculo idoneae ſunt, & facile excernuntur. Craſſiores vero, quae *regiae* a nonnullis, & vulgo *peloriae* vocantur, multum alunt, difficulter egeruntur, bonum ſuccum generant, ſtomacho conducunt; ac praeſertim maiores. *Tellinae* ad Canopum naſcuntur multae, & ſub Nili incrementum inprimis frequentes ſunt. Ex his tenuiores

d καὶ, διαχωρητικαί τε, καὶ κοῦφαι, ἔτι δὲ καὶ τρόφιμοι· αἱ δὲ ποτάμιαι, γλυκύτεραι. Οἱ δὲ μύες, μέσως εἰσὶ τρόφιμοι, διαχωρητικοὶ, οὐρητικοί· κράτιστοι δὲ οἱ Ἐφέσιοι, καὶ τούτων οἱ φθινοπωρινοί. αἱ δὲ μύες, καὶ τῶν μυῶν οὖσαι μικρότεραι, γλυκεῖαί τε καὶ εὔχυλοί εἰσι, προσέτι τε καὶ τρόφιμοι. Οἱ δὲ σωλῆνες Solenes. μὲν πρός τινων καλούμενοι, πρός τινων δὲ καὶ αὐλοὶ, καὶ δόνακες, καὶ ὄνυχες, πολύχυλοι, καὶ κακόχυλοι, κολλώδεις. καὶ οἱ μὲν ἄῤῥενες αὐτῶν, ῥαβδωτοί εἰσι, καὶ οὐ μονοχρώματοι· εἰσὶ δὲ τοῖς λιθιῶσι καὶ ἄλλοις
e δυσουροῦσιν εὔθετοι. οἱ δὲ θήλεις μονοχρώματοί τε εἰσὶ, καὶ γλυκύτεροι. λαμβάνονται δὲ ἑφθοὶ, καὶ τηγανιστοί· κρείττονες δ' εἰσὶν οἱ μέχρι τοῦ χανεῖν ἐπ' ἀνθράκων ὀπτώμενοι." Σωληνισταὶ δ' ἐκαλοῦντο οἱ συνάγοντες τὰ ὄστρεα ταῦτα, ὡς ἱστορεῖ Φαινίας ὁ Ἐρέσιος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Τυράννων ἀναίρεσις ἐκ τι-

ſunt *regiae*; per alvum facile ſubeuntes, & leves, ſimul vero multum nutrientes: fluviatiles autem, dulciores. *Muſculi mares*, modice alunt, per alvum facile tranſeunt, urinam cient: ex his optimi Epheſii, & ex Epheſiis hi qui autumno capiuntur. *Muſculi foeminae*, maribus minores, eaedem & dulciores ſunt, & bonum ſuccum generant, & copioſe nutriunt. *Solenes* qui a nonnullis vocantur, ab aliis vero *fiſtulae*, *tibiae*, *ungues*, multum eumque pravum ſuccum generant, ſuntque glutinoſi. Ex his mares virgati ſunt, nec unius coloris; conducunt autem eis qui calculo aut aliis veſicae vitiis laborant: foeminae vero unicolores ſunt, & dulciores. In cibum ſumuntur vel elixi vel frixi: meliores ſunt vero, ſi, donec hiaverint, in prunis torreantur. « Qui haec oſtrea colligebant, *Soleniſtae* vocabantur, ut docet Phaenias Ereſius in libro qui inſcribitur Tyrannorum

Philoxenus Solenista. μωρίας, γράφων οὕτως· „Φιλόξενος ὁ καλούμενος Σωληνιστὴς, ἐκ δημαγωγοῦ τύραννος ἀνεφάνη· ζῶν τὸ μὲν ἐξαρχῆς ἁλιευόμενος, καὶ σωληνοθήρας ὤν· ἀφορμῆς δὲ λαβόμενος, καὶ ἐμπορευσάμενος, βίον f ἐκτήσατο.“ — „Τῶν δὲ κτενῶν ἁπαλώτεροι μέν εἰσιν οἱ λευκοί· ἄβρομοι [1] γὰρ, καὶ εὐκοίλιοι. τῶν δὲ μελάνων καὶ πυῤῥῶν οἱ μείζονες καὶ ἐνσάρκοι, εὔστομοι. κοινῶς δὲ πάντες, εὐστόμαχοι, εὔπεπτοι, εὐκοίλιοι, λαμβανόμενοι μετὰ κυμίνου καὶ πεπέρεως.“ Μνημονεύει δ' αὐτῶν καὶ Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσιν·

Λεπάσιν, ἐχίνοις, ἐσχάραις, βελόναις τε τοῖς
κτένεσίν τε. — — —

Glandes. „Αἱ δὲ βάλανοι καλούμεναι ἀπὸ τῆς πρὸς τὰς δρυΐ- a
νας ὁμοιότητος, διαφέρουσι παρὰ τοὺς τόπους. αἱ μὲν γὰρ Αἰγύπτιαι, γλυκεῖαι, ἁπαλαὶ, εὔστομοι, θρε-

[1] ἄβρωμοι edd.

caedes ex vindicta, ubi sic scribit: »Philoxenus, cognomine Solenista, ex demagogo tyrannus factus est. Is initio victitans piscatu, & solenum praecipue captura; postquam pecuniae nonnihil corrasisset, mercaturae dans operam luculentas fortunas comparaverat.« — »E pectinibus teneriores sunt albi, nec graveolentes, & facile per alvum transeuntes: ex nigris vero & rufis, maiores palato iucundi sunt, vere praesertim. In universum vero omnes, ventriculo sunt idonei, facile concoquuntur, alvumque facile subeunt, cum cumino & pipere sumti.« Meminit eorum etiam Archippus in Piscibus:

Patellis, echinis, escharis, acubusque,
& pectinibus.

»Quae vero *glandes* vocantur, ob similitudinem quam cum querna glande habent, pro locorum diversitate variant. Nam Aegyptiae dulces sunt, tenerae, iucundi

πτικαὶ, πολύχυλοι, οὐρητικαὶ, εὐκοίλιοι· αἱ δὲ ἄλλαι, ἁλυκώτεραι. Τὰ δὲ ὠτία, δύσπεπτα, τρόφιμα δὲ μᾶλλον τηγανιζόμενα. Αἱ δὲ Φωλάδες, εὔστομοι, βρομώδεις [1] δὲ καὶ κακόχυλοι.“

XLI. Echini marini.

„Ἐχῖνοι δὲ, ἁπαλοὶ μὲν, εὔχυλοι, βρομώδεις, πλήσμιοι, εὔφθαρτοι. μετὰ δὲ ὀξυμέλιτος λαμβανόμενοι καὶ σελίνου καὶ ἡδυόσμου, εὐστόμαχοι, γλυκεῖς b τε καὶ εὔχυλοι. προσηνέστεροι δ' αὐτῶν οἱ ἐρυθροὶ, καὶ οἱ μήλινοι, καὶ οἱ παχύτατοι, καὶ οἱ ἐν τῷ ξύεσθαι τὴν σάρκα γαλακτῶδες ἀνιέντες. οἱ δὲ περὶ τὴν Κεφαληνίαν γινόμενοι, καὶ περὶ τὴν Ἰκαρίαν, καὶ τὸν Ἀδρίαν, τινὲς αὐτῶν καὶ ὑπόπικροί εἰσιν. οἱ δ' ἐπὶ τοῦ σκοπέλου τῆς Σικελίας, κοιλίας λυτικοί.“ Ἀριστοτέλης δέ φησι, τῶν ἐχίνων πλείω γένη εἶναι· ἓν μὲν τὸ ἐσθιόμενον, ἐν ᾧ τὰ καλούμενά ἐστιν ᾠά· ἄλλα δὲ δύο, τό τε τῶν σπατάγγων, καὶ τὸ τῶν καλουμέ-

1 βρωμώδεις edd. & sic mox iterum.

saporis, nutrientes, multi succi, urinam cientes, alvum facile subeuntes: aliae vere salsiores. *Auriculae marinae*, concoctu difficiles, frixae vero magis nutriunt. *Pholades* ori quidem gratae, sed olidae, & mali succi.«

41. » *Echini* vero, teneri, boni succi, olidi, multum satiant, facile corrumpuntur: [i. e. concoquuntur:] cum aceto mulso vero & apio & mentha sumti, ventriculo idonei sunt, & dulces, & boni succi. Suaviores vero ex his rufi, & flavi, & crassissimi, & qui, cum raduntur, lacteum succum emittunt. At, qui circa Cephaleniam gignuntur, & circa Icariam, & in Adriatico mari, eorum nonnulli etiam subamari sunt. Qui vero in Siciliae scopulo nascuntur, ventrem solvunt.« Aristoteles vero ait, echinorum plura genera esse: unum eorum qui comeduntur, in quibus insunt quae *ova* vocantur: tum duo alia, eorum qui *spatangi*, & qui *brysi*

νων βρυσῶν.[1] μνημονεύει τῶν σπατάγγων καὶ Σώφρων, καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν οὕτως·

Δαρδάπτοντα, μιστύλλοντα, διαλείχοντά c
μου τὸν κάτω σπαταγγήν.[2]

καὶ Ἐπίχαρμος δὲ, ἐν Ἥβης γάμῳ, περὶ τῶν ἐχίνων φησί·

Καρκίνοι θ' ἵκοντ', ἐχῖνοί θ', οἳ καθ' ἁλμυρὰν ἅλα
νεῖν μὲν οὐκ ἴσαντι, πεζᾷ δ' ἐμπορεύονται μόνοι.

Δημήτριος δ' ὁ Σκήψιος, ἐν ἕκτῳ καὶ εἰκοστῷ τοῦ Τρωϊκοῦ διακόσμου, Λάκωνά φησί τινα κληθέντα ἐπὶ θοίνην, παρατεθέντων ἐπὶ τὴν τράπεζαν θαλαττίων ἐχίνων, ἐπιλαβέσθαι ἑνὸς, οὐκ εἰδότα τὴν χρῆσιν τοῦ ἐδέσματος, ἀλλ' οὐδὲ προσέχοντα τοῖς συνδειπνοῦσι πῶς ἀναλίσκουσιν· ἐνθέντα δὲ εἰς τὸ στόμα σὺν τῷ d κελύφει, βρύκειν τοῖς ὀδοῦσι τὸν ἐχῖνον. δυσχρηστούμε-

1 Rectius forsan fuerit βρύσσων. 2 σπατάγγην Brunck. cum Hesych.

[sive, *bryssi*] vocantur. Spatangorum Sophron meminit: itemque Aristophanes in Onerariis navibus, his verbis:

Perfodientem, discindentem, perlingentem,
inferiorem meum spatangem.

Epicharmus vero, in Hebes Nuptiis, de Echinis haec dicit:

Adsunt cancer atque echinus, per maris salsas vias
nare ignari, qui pedestre soli conficiunt iter.

Demetrius vero Scepsius, libro sexto & vicesimo Troici Adparatus, narrat, Lacedaemonium quempiam ad coenam vocatum, cum mensae impositi essent marini echini, unum arripuisse. Cum autem ignoraret, qua ratione cibo eo uterentur homines, nec observaret quo modo comederent caeteri, in os coniectum simul cum testa echinum frangere dentibus cum stridore coepisse. Quo esu

νον οὖν τῇ βρώσει, καὶ οὐ συνιέντα τὴν ἀντιτυπίαν τῆς τραχύτητος, εἰπεῖν, Ὦ φάγημα μιαρὸν, οὔτε μὴν νῦν σε [1] ἀφέω μαλθακισθεὶς, οὔτ' αὖτις ἔτι λάβοιμι. Ὅτι δὲ οἱ ἐχῖνοι, λέγω δὲ καὶ τοὺς χερσαίους καὶ τοὺς θαλαττίους, καὶ ἑαυτῶν εἰσι φυλακτικοὶ πρὸς τοὺς θηρῶντας, προβαλλόμενοι τὰς ἀκάνθας, ὥσπερ τι χαράκωμα, Ἴων ὁ Χῖος μαρτυρεῖ ἐν Φοίνικι ἢ Καινεῖ, λέγων οὕτως·

Ἀλλ' ἔν τε χέρσῳ τὰς λέοντος ᾔνεσα,
e ἢ τὰς ἐχίνου μᾶλλον οἰζυρὰς τέχνας·
ὃς, εὖτ' ἂν ἄλλων κρεισσόνων ὁρμὴν μάθῃ, [2]
στρόβιλος ἀμφ' ἄκανθαν [3] εἱλίξας δέμας,
κεῖται δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

„Τῶν δὲ λεπάδων, φησὶν ὁ Δίφιλος, τινὲς μέν εἰσι μικραὶ, τινὲς δὲ καὶ ὀστρέοις ἐοικυῖαι. εἰσὶ δὲ σκληραὶ, καὶ ὀλιγόχυλοι, καὶ οὐκ ἄγαν δριμεῖαι· εὔστο-

XLII. Variorum conchyliorum vires, ex Diphilo.

1 Vulgo μὴ νῦν σε. 2 ἄλλων θηρίων ὁρμὴν μάθῃ ed. Bas. & seqq. ex Zenob. 3 ἀμφάκανθον maluerant viri docti.

offensum, nec intelligentem quis esset asperitatis renixus, dixisse: *O scelestum edulium! neque te nunc effoeminatus abiiciam, nec vero iterum sumam umquam.* Echinos autem, tam marinos, quam terrestres, contra hos qui eos venantur, obiectu spinarum, veluti vallo, sese tueri, Ion Chius testatur in Phoenice sive Caeneo, his verbis:

Terrestria inter plus Leoninos probo
mores, echini misera quam molimina:
qui simul a validioribus impeti se scit,
denso sub orbe sentium corpus tegens,
iacet, ut nec morderi nec tangi queat.

42. „*Lepadum* vero, (sive *patellarum*,) inquit Diphilus, aliae sunt parvae, aliae ostreis similes. Sunt autem durae, non multi succi, nec admodum acres: iu-

μοι δὲ, καὶ εὐκατέργαστοι. ἑφθαὶ δὲ, ποσῶς εὔστομοι.[1] Αἱ δὲ πίνναι, οὐρητικαὶ, τρόφιμοι, δύσπεπτοι, δυσανάδοτοι. Ἐοίκασι δ' αὐταῖς καὶ οἱ κήρυκες. ὧν οἱ μὲν τράχηλοι εὐστόμαχοι, δυσκατέργαστοι δέ· διὸ τοῖς ἀσθενοῦσι τὸν στόμαχον οἰκεῖοι· δυσέκκριτοί τε, καὶ μέσως τρόφιμοι. τούτων δὲ αἱ μήκωνες λεγόμεναι πρὸς τοῖς πυθμέσιν, ἁπαλαὶ, εὔφθαρτοι· διὸ τοῖς τὴν γαστέρα ἀσθενοῦσιν οἰκεῖαι. Αἱ δὲ πορφύραι, μεταξὺ πίννης εἰσὶ καὶ τοῦ κήρυκος· ὧν οἱ μὲν τράχηλοι, πολύχυλοι, εὔστομοι· τὸ δὲ λοιπὸν αὐτῶν, ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ,[2] καὶ εὐανάδοτον, εἰς ἐπίκρασίν τε ἐπιτήδειον. Τὰ δὲ ὄστρεα γεννᾶται μὲν καὶ ἐν ποταμοῖς, καὶ ἐν λίμναις, καὶ ἐν θαλάσσῃ. κράτιστα δὲ τὰ θαλάττια, ὅταν λίμνη ἢ ποταμὸς παρακέηται· γίνεται γὰρ

1 Forf. οὐκ εὔστομοι δὲ, καὶ δυσκατέργαστοι. ἑφθαὶ δὲ ποιῶς, εὔστομοι. 2 Vertit Dalech. quasi effet μηδαμῶς γλυκύ.

cundae vero ori, & concoctu faciles: elixae vero, mediocriter grato fapore. *Pinnae* urinam cient, multum alunt, aegre concoquuntur ac digeruntur. His fimilia funt etiam *buccina*: quorum *cervices* ventriculo quidem idoneae funt, fed aegre concoquuntur; quare etiam imbecillis conducunt ventriculis; & aegre egeruntur, & mediocriter nutriunt. Eorumdem vero *mecones* quae dicuntur, quae in imo funt, tenerae funt, & facile corrumpuntur in ventriculo; quare his conducunt quibus imbecilla alvus eft. *Purpurae* inter pinnam & buccinum mediae funt: quarum cervices multi funt fucci, & palato grati; reliquum vero e falfo & dulci mixtum, digeftu facile, & ad temperandam humorum acrimoniam adcommodatum. *Oftrea* & in fluviis gignuntur, & in ftagnis, & in mari. Praeftantiffima vero marina, fi ftagnum aut fluvius in proximo fit: tum enim & boni

εὔχυλα, καὶ μείζονα, καὶ γλυκύτερα. τὰ δὲ πρὸς ἠόσι καὶ πέτραις, ἰλύος καὶ ὕδατος ἀμιγῆ, μικρὰ, σκληρὰ, δηκτικά. τὰ δὲ ἐαρινὰ ὄστρεα, καὶ τὰ κατὰ τὴν τοῦ θέρους ἀρχὴν, κρείσσονα, πλήρη, θαλασσίζοντα μετὰ γλυκύτητος, εὐστόμαχα, εὐέκκριτα. τὰ δὲ συνεψόμενα μαλάχῃ ἢ λαπάθῳ, ἢ ἰχθύσιν, ἢ καθ' αὑτὰ, τρόφιμα, καὶ εὐκοίλια."

XLIII. Ex Mnesitheo.

b Μνησίθεος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ Περὶ Ἐδεστῶν φησίν· „Ὄστρεα καὶ κόγχαι καὶ μύες καὶ τὰ ὅμοια, τὴν μὲν σάρκα δυσκατέργαστά ἐστι, διὰ τὴν ὑγρότητα τὴν ἐν αὐτοῖς ἁλυκήν. διόπερ ὠμὰ μὲν ἐσθιόμενα, κοιλίας ἐστὶν ὑπακτικὰ, διὰ τὴν ἁλυκότητα. τὰ δὲ ἑψόμενα ἀφίησιν ἤτοι πᾶσαν ἢ τὴν πλείστην ἅλμην εἰς τὴν συνέψουσαν αὐτὴν ὑγρότητα. διόπερ αἱ μὲν ὑγρότητες, ἐν αἷς ἂν ἑψηθῇ τι τῶν ὀστρέων, ταρακτικαὶ καὶ

succi fiunt, & maiora, & dulciora. At quae in litoribus & saxis gignuntur, ubi nihil coeni & aquae dulcis admiscetur, parva sunt, dura, mordacis saporis. Veris tempore & ineunte aestate meliora sunt, plena, saporem habentia ex marino & dulci mixtum, ventriculo idonea, excretu facilia. Cum malva aut lapatho aut piscibus elixa, aut etiam sola per se, alvum pellunt, & copiose nutriunt."

43. Mnesitheus vero Atheniensis, in libro DE COMESTIBILIBUS, ait: »Ostrea, conchae, musculi, & his similia, carnem habent concoctu difficilem, ob salsum humorem qui eis inest. Itaque cruda quidem sumta, vim habent alvum subducendi ob salsuginem: sed quae elixantur, ea salsuginem vel omnem vel maxima ex parte exuunt & in humore eo deponunt, quo mersa elixantur. Itaque ius quidem, in quo elixata sunt, al-

ὑπακτικαὶ κοιλίας εἰσίν· αἱ δὲ σάρκες τῶν ἀψομένων [1] ὀστρέων ψέφους [2] ποιοῦσιν, ἐστερημέναι τῶν ὑγρῶν. τὰ δὲ ὀπτὰ τῶν ὀστρέων ἐάν τις αὐτὰ καλῶς ὀπτήσῃ, c
ἀλυποτάτην ἔχει διάθεσιν. πεπύρωται γάρ. διὸ οὐχ ὁμοίως τοῖς ὠμοῖς ἐστι δύσπεπτα, καὶ τὰς ὑγρότητας ἐν αὐτοῖς ἔχει κατεξηρασμένας, δι' ὧν ἔκλυτος ἡ κοιλία γίνεται. τροφήν τε [3] δίδωσιν ὑγράν τε καὶ δύσπεπτον ἅπαν ὄστρεον, καὶ πρὸς τὰς οὐρήσεις ἐστὶν οὐκ εὔοδα. Ἀκαλήφη δὲ, καὶ ἐχίνων ὠὰ, καὶ τὰ τοιαῦτα, τροφὴν μὲν δίδωσιν ὑγρὰν καὶ μικράν· τῆς δὲ κοιλίας ἐστὶ λυτικὰ, καὶ οὐρήσεως κινητικά.«

XLIV. Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν Γεωργικοῖς τάδε τῶν ὀστρέων καταλέγει·

Ostreorum varia genera & nomina.

Ἠὲ καὶ ὀστρέα τόσσα βυθοὺς ἅτε βόσκεται ἅλμης, d
νηρῖται, στρόμβοί τε, πελωριάδες τε, μύες τε,

1 ἑψημένων edd. 2 ψήφους corr. Dalech. & Caſ. τέφους Liſter. An στρέφους? 3 Forſ. τροφὴν δέ.

vum turbat & ſubducit; caro vero elixorum oſtreorum, humore ſuo privata, flatus excitat. Toſta vero oſtrea, ſi modo recte toſta fuerint, minime omnium incommodant. Nam hoc ipſo, quod igne ſunt domita, concoctu faciliora ſunt quam cruda, & humores illos in ſe exſiccatos habent, quibus nimis emollitur alvus. Omne vero oſtreum nutrimentum praebet humidum & concoctu difficile; nec ſunt illa ad urinam ciendam admodum idonea. Urtica vero, & echinorum ova, & quae ſunt his ſimilia, alimentum quidem praebent humidum & exiguum, ſed alvum ſolvunt, urinamque cient.«

44. Nicander Colophonius, in Georgicis, haec recenſet Oſtreorum genera:

Aut quotquot oſtrea in profundo mari paſcuntur,
neritae, turbineſque, & peloriades, muſculique,

γλίσχραι τ' ἀλλὰ σύνες τε, [1] *καὶ αὐτῆς φωλεὰ πίννης.*

Καὶ Ἀρχέστρατος δ' ἐν Γαστρονομίᾳ φησί·

Τοὺς μῦς Αἶνος [2] ἔχει μεγάλους, ὄστρεια δ' Ἄβυδος,
τὰς ἄρκτους Πάριον, τοὺς δὲ κτένας ἡ Μιτυλήνη·
πλείστους δ' Ἀμβρακία παρέχει, κάπρους τε [3] μετ' αὐτῶν.
Μεσσήνη δὲ πελωριάδες στενοπορθμίδι κόγχαι. [4]
E καὶν Ἐφέσῳ λήψει τὰς χήμας, [5] οὔτι πονηράς.
τήθεα Καλχηδών. τοὺς κήρυκας δ' ἐπιτρίψαι
ὁ Ζεὺς, τούς τε θαλασσογενεῖς, καὶ τοὺς ἀγοραίους,
πλὴν ἑνὸς ἀνθρώπου· κεῖνος δέ μοι ἐστὶν ἑταῖρος,
Λέσβον ἐριστάφυλον ναίων, Ἀγάθων δὲ καλεῖται.

Καὶ Φιλύλλιος δὲ, ἢ ὅς τις ἐστὶν ὁ ποιήσας τὰς Πόλεις, φησί· „Χήμας, λεπάδας, σωλῆνας, μῦς, πίν-

1 σωλῆνες suspicatus est Dalech. γλίσχραι τελλῖναί τε Casaub.
2 Τοὺς μῦς θ' ὁ Αἶνος ms. *A*. 3 Probavi Casauboni coniect. pro vulgato καὶ ἄπλατα. 4 κόγχας ms. Ven. 5 τὰς λείας mss.

lubricaeque tellinae, & ipsius latibulum pinnae.

Porro Archestratus, in Gastronomia, ait:

Musculos Aenos habet magnos, ostrea Abydus,
ursos (cancros) *Parium, pectines Mitylenae:*
plurimos vero Ambracia praebet, aprosque (pisces) *cum his.*
Messene ad angustum fretum sita peloriadas habet conchas.
Ephesi laeves (chamas) *accipies haudquaquam malas.*
Tethea Calchedon dabit. Praecones vero (i. e. buccina) *obterat*
Iupiter, tam in mari genitos, quam forenses;
uno viro excepto, qui meus familiaris est:
Lesbon ille vitiferam habitat, Agathonque vocatur.

Philyllius vero, aut quisquis est auctor fabulae quae Civitates inscribitur, ait: *Chamas, lepadas, solenas, mu-*

νας, κτένας ἐκ Μηθύμνης.“ [1] Ὄστρεια [2] δὲ, μόνως οὕτως, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι. Κρατῖνος Ἀρχιλόχοις· „Πίννῃσι καὶ ὀστρείοισιν ὁμοίη.“ καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμοις· „Ὄστρεια συμπεφυκότα.“ Ὄστρεον δὲ, ὡς ὄρνεον. Πλάτων ἐν Φαίδρῳ „ὀστρέου τρόπον, φησὶ, δεδεσμευμένοι, καὶ ἐν Τιμαίῳ· „Τὸ τῶν ὀστρέων γένος συμπάντων.“ ἐν δὲ τῷ τῆς Πολιτείας δεκάτῳ „ὄστρεα, [3] εἶπε, συμπεφυκέναι, ὄστρεά τε καὶ φυκία.“ Αἱ δὲ πελωρίδες ὠνομάσθησαν παρὰ τὸ πελώριον. μεῖζον γάρ ἐστι χήμης, καὶ παρηλλαγμένον. Ἀριστοτέλης δέ φησι, καὶ ἐν ἄμμῳ αὐτὰς γίνεσθαι. 1 Τῶν δὲ χημῶν μνημονεύει Ἴων ὁ Χίος ἐν Ἐπιδημίαις. καὶ ἴσως οὕτως ὠνόμασται τὰ κογχύλια παρὰ τὸ κεχηνέναι.

XLV. Margaritae.

Περὶ δὲ τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικὴν γινομένων ὀστρέων

1 ἐκ Μιτυλήνης scribebatur supra. 2 Ὄστρεια hic quidem habent nostri mssti; mendose utique. 3 Pro ὄστρεα oportebat Γλαύκῳ, & dein προσπεφυκότα.

sculos, *pinnas*, *pectines ex Methymna*. Ὄστρεια, sic solummodo, dicebant veteres. Cratinus in Archilochis: *Pinnis & ostreis* (ὀστρείοισι) *similis*. Et Epicharmus in Hebes Nuptiis: *Ostrea* (ὄστρεια) *connata*. Sed ὄστρεον [posteriores,] sicut ὄρνεον. Plato in Phaedro dixit: *ligati*, *in modum ostrei*. (ὀστρέου τρόπον.) Et in Timaeo: *Ostreorum genus universum*. In decimo autem Reipublicae *ostrea* dicit *adhaesisse*: *ostrea & fucos*. *Pelorides* a vocabulo πελώριος (*ingens*, *monstrosus*) nomen habent. Est enim ostreum maius chamis, & insolitae magnitudinis. Aristoteles vero has dicit in sabulo nasci. *Chamarum* vero meminit Ion Chius, in *Epidemiis*: (i. e. Virorum clarorum in Chio commoratione.) Nomen autem fortasse sortita sunt haec conchylia ab *hiando*; παρὰ τὸ κεχηνέναι.

45. De Ostreis vero, quae in Indico mari nascuntur:

(οὐ γὰρ ἄκαιρον, καὶ τούτων μνησθῆναι, διὰ τὴν τῶν μαργαριτῶν χρῆσιν) Θεόφραστος μὲν ἐν τῷ Περὶ Λίθων γράφει οὕτως· „Τῶν θαυμαζομένων δὲ λίθων ἐστὶ καὶ ὁ μαργαρίτης καλούμενος, διαφανὴς μὲν τῇ φύσει· ποιοῦσι δ' ἐξ αὐτοῦ τοὺς πολυτελεῖς ὅρμους. γίνεται δὲ ἐν ὀστρέῳ τινὶ παραπλησίῳ ταῖς πίνναις, πλὴν ἐλάττονι. μέγεθος δὲ ἡλίκον ἰχθύος ὀφθαλμὸς εὐμεγέθης." Ἀνδροσθένης δ' ἐν τῷ τῆς Ἰνδικῆς παράπλῳ γράφει οὕτως· „Τῶν δὲ στρόμβων, καὶ χοιρίνων, καὶ τῶν λοιπῶν κογχυλίων ποικίλαι αἱ ἰδέαι, [1] καὶ πολὺ διάφοροι τῶν παρ' ἡμῖν. γίνονται δὲ πορφύρα τε, [2] καὶ ὀστρέων πολὺ πλῆθος τῶν λοιπῶν· ἓν δὲ ἴδιον, ὃ καλοῦσιν ἐκεῖνοι βέρβερι, ἐξ οὗ ἡ μαργαρῖτις [3] λίθος γίνεται. αὕτη δ' ἐστὶ πολυτελὴς κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ πωλεῖται περὶ Πέρσας τε, καὶ τοὺς ἄνω τόπους,

1 Vulgo αἱ ποικίλαι ἰδέαι. 2 Forſ. πορφύραι τε. 3 Vulgo conſtanter fere μαργαρίτις penacute ſcribunt.

(nec enim ab hoc loco alienum fuerit, horum quoque meminiſſe, propter *margaritarum* uſum:) de illis igitur Theophraſtus in libro De Lapidibus ſcribit ſic: » In lapidum numero, quos admirantur homines, eſt etiam *margarita* quae vocatur, naturâ pellucida, e qua pretioſa fiunt monilia. Naſcitur in oſtreo quodam, ſimili pinnae, ſed minore. Magnitudine eſt oculi piſcis paulo maioris. « Androſthenes vero, in Navigatione praeter Indiae oras, ſic ſcribit: » Turbinum & choerinarum, (porcellanarum) aliorumque conchyliorum variae ſunt formae, & multum diverſae a noſtris. Naſcuntur vero ibi etiam purpurae; & oſtreorum caeterorum magna multitudo: ſed unum ſingulare, quod *berberi* illi vocant, ex quo margarita gemma gignitur. Eſt autem haec magni in Aſia pretii; & apud Perſas in aliiſque ſuperioris Aſiae

πρὸς χρυσίον. ἔστι δ' ἡ μὲν τοῦ ὀστρέου ὄψις παραπλησία τῷ κτενί· οὐ διέγλυπται δὲ, ἀλλὰ λεῖον τὸ ὄστρακον ἔχει, καὶ δασύ[1] οὐδὲ ὦτα ἔχει δύο, ὥσπερ ὁ κτεὶς, ἀλλὰ ἕν. ἡ δὲ λίθος γίνεται ἐν τῇ σαρκὶ τοῦ ὀστρέου, ὥσπερ ἐν τοῖς συείοις ἡ χάλαζα. καὶ ἔστιν ἡ μὲν χρυσοειδὴς σφόδρα, ὥς τε μὴ ῥαδίως διαγνῶναι, ὅταν παρατεθῇ παρὰ τὸ χρυσίον· ἡ δὲ, ἀργυροειδής· ἡ δὲ, τελέως λευκὴ, ὁμοία τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν ἰχθύων." Χάρης δ' ὁ Μιτυληναῖος ἐν ἑβδόμῃ τῶν Περὶ Ἀλέξανδρον Ἱστοριῶν φησί· ,,Θηρεύεται δὲ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν, ὡσαύτως δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀρμενίαν, καὶ Περσικὴν, καὶ Σουσιανὴν, καὶ Βαβυλωνίαν, ὁ παρόμοιον ὀστρέῳ· τὸ δ' ἐστὶν ἁδρὸν καὶ πρόμηκες, ἔχον ἐν αὐτῷ σάρκα καὶ μεγάλην καὶ λευκὴν, εὐώδη σφόδρα. ἐξ ὧν ἐξαιροῦντες ὀστᾶ λευκὰ, προσαγορεύουσι μὲν μαργαρίτην· κατασκευάζουσι δ' ἐξ αὐτῶν ὁρμίσκους τε, καὶ ψέλλια περὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πό-

[1] παχὺ interpretatus est Dalech.

regionibus auro contra venditur. Adspectu ostreum illud simile pectini est: testam vero non strigis incisam habet, sed laevem, & villosam: neque aures duas habet, ut pecten, sed unam. Nascitur vero gemma in carne ostrei, quemadmodum in suibus grando. Et sunt quidem aliae aurei coloris, ut non facile dignoscas, si auro admoveas; aliae vero argentei coloris; aliae prorsus albae, similes piscium oculis.« Chares vero Mitylenaeus, septimo libro Historiarum Alexandri, scribit: » Capitur in Indico mari, similiter vero etiam in Armenia, Perside, Susiana, Babylonia, animal ostreo simile: cui testa est grandis, oblonga, habens intra se carnem amplam & candidam, suavis admodum odoris. Ex his eximunt ossa candida, quas *margaritas* vocant; e quibus monilia conficiunt, & armillas, manuum pe-

δας· περὶ ἃ σπουδάζουσιν οἱ Πέρσαι, καὶ Μῆδοι, καὶ πάντες Ἀσιανοὶ, πολὺ μᾶλλον τῶν ἐκ χρυσίου γεγενημένων.“

XLVI. De margaritis, ex Isidoro.

Ἰσίδωρος δ' ὁ Χαρακηνὸς ἐν τῷ τῆς Παρθίας Περιηγητικῷ· „Κατὰ τὸ Περσικὸν πέλαγος νῆσον, φησὶν, εἶναί τινα, ἔνθα πλείστην μαργαρῖτιν εὑρίσκεσθαι. διόπερ σχεδίας καλαμίνας πέριξ εἶναι τῆς νήσου· ἐξ ὧν καθαλλομένους εἰς τὴν θάλασσαν ἐπ' ὀργυιὰς εἴκοσιν, ἀναφέρειν διπλοῦς κόγχους. Φασὶ δ' ὅταν βρονταὶ συνεχεῖς ὦσι, καὶ ὄμβρων ἐκχύσεις, τότε μᾶλλον τὴν πίνναν κύειν, καὶ πλείστην γίγνεσθαι μαργαρῖτιν, καὶ εὐμεγέθη. τοῦ δὲ χειμῶνος εἰς τὰς ἐμβυθίους θαλάμας δύνειν εἰώθασιν αἱ πίνναι· θέρους δὲ τὰς μὲν f νύκτας κεχήνασι διανηχόμεναι, ἡμέρας δὲ μύουσιν. ὅσαι δ' ἂν πέτραις ἢ σπιλάσι προσφυῶσι, ῥιζοβολοῦσι· κἀνταῦθα ἑνοῦσαι, τὴν μαργαρῖτιν γεννῶσι. ζωογονοῦν-

dumque ornamenta; quae Persae, Medi, Asiatici que omnes, pluris aestimant quam quae ex auro confecta sunt.«

46. Isidorus vero Characenus, in Parthiae descriptione: »In Persico mari, ait, insulam esse quamdam, ubi plurimae reperiantur margaritae. Itaque multas circa eam insulam versari scaphas, ex arundine confectas: e quibus in mare desilientes homines ad viginti ulnarum altitudinem, reportant duplices conchas. Aiunt vero, cum continua tonitrua incidunt, & largior effunditur imber, tum magis concipere pinnas, & plurimas gigni margaritas maximasque. Hieme in profundos maris gurgites demergi pinnae solent: aestate vero, noctu hiantes ultro citroque natant, interdiu vero claudunt testas. Quae vero petris scopulisque adhaesere, radices agunt: ibique fixae manentes, margaritam pa-

ται δὲ καὶ τρέφονται διὰ τοῦ προσπεφυκότος τῇ σαρκὶ μέρους. τοῦτο δὲ συμπέφυκε τῷ τοῦ κόγχου στόματι, χηλὰς ἔχον, καὶ νομὴν εἰσφέρον. ὃ δή ἐστιν ἐοικὸς καρκίνῳ μικρῷ, καλούμενον πιννοφύλαξ. διήκει δὲ ἐκ τούτου ἡ σὰρξ μέχρι μέσου τοῦ κόγχου, οἱονεὶ ῥίζα· παρ' ἣν ἡ μαργαρῖτις γεννωμένη, αὔξεται διὰ τοῦ στερεοῦ τῆς κόγχης, καὶ τρέφεται, ὅσον ἂν ᾖ προσπεφυκυῖα χρόνον. ἐπειδὰν δὲ παρὰ τὴν ἔκφυσιν ὑποδυομένη ἡ 2 σὰρξ, καὶ μαλακῶς ἐντέμνουσα χωρίσῃ τὴν μαργαρῖτιν ἀπὸ τοῦ κόγχου, ἀμπέχουσα μὲν οὐκέτι τρέφει· λειοτέραν δ' αὐτὴν καὶ διαυγεστέραν ποιεῖ, καὶ καθαρωτέραν. ἡ μὲν οὖν ἐμβύθιος πίννα διαυγεστάτην ποιεῖ, καὶ καθαρωτέραν, καὶ μεγάλην γεννᾷ μαργαρῖτιν. ἡ δὲ ἐπιπολάζουσα, καὶ ἀναφερὴς, διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀκτινοβολεῖσθαι δύσχρους καὶ ἥσσων. κινδυνεύουσι δ' οἱ θηρῶντες τοὺς μαργαρίτας, ὅταν εἰς κεχηνότα κόγ-

riunt. Suftentantur autem & nutriuntur fui parte quadam, quae carni adhaeret: adnata ea eft ori conchae, forfices habens, & cibum ingerens; eftque fimilis parvo cancro, & *pinnophylax* vocatur. Ab hac vero pertinet caro ufque ad mediam concham, veluti radix: iuxta quam margarita genita augefcit per folidam conchae partem, & nutritur, quamdiu adhaerens manferit. Poftquam vero caro per excrefcentiam fubiens, & paulatim incidens, feparavit margaritam a concha, amplectens illam non amplius nutrit; fed laeviorem, nitidiorem & puriorem reddit. Iam quae in profundo degit pinna, fplendidiffimam facit & puriffimam, magnamque parit margaritam: quae vero in fummo natat, & furfum evehitur, [eius margarita,] quoniam folis radiis percutitur, nubili coloris & minor eft. Verfantur autem in periculo qui margaritas venantur, cum in

χον κατ' εὐθὺ ἐκτείνωσι τὴν χεῖρα· μύει γὰρ τότε, καὶ πολλάκις οἱ δάκτυλοι αὐτῶν ἀποκρίονται· ἔνιοι δὲ καὶ παραχρῆμα ἀποθνήσκουσιν. ὅσοι δ' ἂν ἐκ πλαγίου ὑποθέντες τὴν χεῖρα τύχωσι, ῥαδίως τοὺς κόγχους ἀπὸ τοῦ λίθου ἀποσπῶσιν." Μαράγδων δὲ μνημονεύει Μένανδρος ἐν Παιδίῳ·[1] Smaragdus.

Μάραγδον εἶναι ταῦτ' ἔδει, καὶ Σάρδια.

ἄνευ δὲ τοῦ σ λεκτέον. παρὰ γὰρ τὸ μαρμαίρειν ὠνόμασται, τῷ διαυγὴς ὑπάρχειν.

XLVII. Elixae carnes.

Μετὰ ταῦτα παρηνέχθησαν πίνακες ἔχοντες τῶν ἐξ ὕδατος κρεῶν πολλά· πόδας, καὶ κεφαλὰς, καὶ ὠτία, καὶ σιαγόνας· ἔτι δὲ καὶ χορδὰς, καὶ κοιλίας, καὶ γλώσσας, ὥσπερ ἔθος ἐστὶν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν λεγομένοις ἑφθοπωλίοις. εἴρηται γὰρ, Οὐλπιανὲ, καὶ τὸ ἑφθοπώλιον παρὰ Ποσιδίππῳ, ἐν Παιδίῳ. Καὶ πάλιν ζητούντων τοὺς ὀνομάσαντάς τι τού-

1 Vulgo ἐν Πεδίῳ.

apertam concham rectâ manum inſerunt: claudit enim eà tunc teſtam, àc ſaepe digiti eorum abſcinduntur; & nonnulli protinus moriuntur. Qui vero a latere forte inſeruere manum, hi conchas facile a ſaxo avellunt. *Maragdorum* meminit Menander in Puerulo:

Maragdum haec eſſe oportebat & Sardos lapides.

Abſque *s* litera efferendum eſt nomen; a μαρμαίρειν dictum, id eſt, a *ſplendore*, quo nitet illa gemma.

47. Poſthaec adlatae ſunt patinae, multa carnium genera elixa continentes: pedes, capita, auriculas, maxillas; adhaec lactes, ventriculos, & linguas; quemadmodum Alexandriae moris eſt in ἑφθοπωλίοις (tabernis coctilitiis) quae vocantur. Utitur enim, o Ulpiane, hoc vocabulo ἑφθοπώλιον etiam Poſidippus, in Puerulo. Quum igitur rurſus quaereremus, apud quem (e veteribus) nomina unius aut alterius ex iſtis eduliis lege-

Ventriculi. των, ὁ μέν τις ἔλεγε· Τῶν ἐδωδίμων κοιλιῶν μνημονεύει Ἀριστοφάνης ἐν Ἱππεῦσι·

Φήσω σε ἀδεκατεύτους κοιλίας πωλεῖν. d

καὶ ἑξῆς·

Τί μ', ὦ 'γαθ' οὐ πλύνειν ἐᾷς τὰς κοιλίας,
πωλεῖν τε τοὺς ἀλλᾶντας, ἀλλὰ καταγελᾷς;

καὶ πάλιν·

Ἐγὼ δέ γ' ἤνυστρον βοὸς, καὶ κοιλίαν ὑείαν [1]
καταβροχθίσας, κᾆτ' ἐκπιὼν τὸν ζωμὸν, ἀναπόνιπτος
λαρυγγιῶ τοὺς ῥήτορας, καὶ Νικίαν ταράξω.

καὶ πάλιν·

Ἡ δ' Ὀβριμοπάτρα γ' ἑφθὸν ἐκ ζωμοῦ κρέας, e
καὶ χόλικος, ἠνύστρου τε, καὶ γαστρὸς τόμον.

Maxillae. Σιαγόνος δὲ, Κρατῖνος Πλούτοις·

Περὶ σιαγόνος βοείας μαχόμενος.

1 ὑΐνην mss. ὑείνην edd.

rentur, dixit nonnemo: *Ventriculorum* in cibum paratorum meminit Aristophanes in Equitibus:

Dicam, te non decimatos vendere ventriculos.

& deinde:

Cur me, o bone, non finis istos eluere ventriculos,
& farcimina haec vendere, sed risui habes?

rursusque:

Ego vero, bovis omasum ventremque suillum
cum deglutivero, & iusculum ebibero, illotus dein
guttur praecidam rhetoribus, Niciamque conturbabo.

& iterum:

At Virgo patrima carnem (tibi dat) *in iure elixam,*
& intestini omasique & ventriculi frustum.

Maxillae vero Cratinus meminit, in Plutis:

De maxilla bovina contendens.

καὶ Σοφοκλῆς, Ἀμύκῳ·

— — — Σιαγόνας δὲ δὴ

μαλθακὰς τίθησι. — —

Πλάτων δ' ἐν Τιμαίῳ γράφει· „Καὶ τὰς σιαγόνας ἄκρας αὐτοῖς συνέδησεν ὑπὸ τὴν φύσιν τοῦ προσώπου.“ καὶ Ξενοφῶν ἐν τῷ Περὶ Ἱππικῆς· „σιαγόνα μικρὰν, f συνεσταλμένην.“ οἱ δὲ ὑαγόνα, διὰ τοῦ υ στοιχείου ἐκφέροντες, κατ' ἀναλογίαν λέγουσιν ἀπὸ τοῦ ὑός. Χορδῶν τε μέμνηται Ἐπίχαρμος, ἃς ὀρύας ὀνομάζει, ἐπιγράψας τι καὶ τῶν δραμάτων Ὀρύαν. Ἀριστοφάνης ἐν Νεφέλαις· Lactes.

Ἐκ μοῦ χορδὴν τοῖς φροντισταῖς παραθέντων.

Κρατῖνος ἐν Πυτίνῃ·

Ὡς λεπτὸς, ἦ δ' ὃς, ἔσθ' ὁ τῆς χορδῆς τόμος.

καὶ Εὔπολις ἐν Αἰξίν. Ἄλεξις δ' ἐν Λευκαδίᾳ ἢ Δραπέταις·

& Sophocles, in Amyco:

Et maxillas adponis teneras.

Plato vero in Timaeo scribit: »Et extremas maxillas illis coaptavit sub vultu.« Et Xenophon in libro de Arte Equestri: »Maxillam parvam, contractam.« Qui vero *υαγὸν* per *υ* literam efferunt, id se facere dicunt secundum analogiam, a vocabulo *ὗς*, *ὑός*. *Lactium* Epicharmus meminit, quas *ὀρύας* ille vocat, qui & dramatum alicui suorum titulum fecit *Orya.* Aristophanes, in Nubibus:

Ex me lactes paranto, & scholasticis illis adponunto.

Cratinus, in Lagena:

Quam tenue, inquit ille, est hoc lactium frustum.

Item Eupolis in Capris. Alexis vero in Leucadia seu Fugitivis:

Ventriculi. των, ὁ μέν τις ἔλεγε· Τῶν ἐδωδίμων κοιλιῶν μνημονεύει Ἀριστοφάνης ἐν Ἱππεῦσι·

Φήσω σε ἀδεκατεύτους κοιλίας πωλεῖν.

καὶ ἑξῆς·

Τί μ', ὦ 'γαθ' οὐ πλύνειν ἐᾷς τὰς κοιλίας,
πωλεῖν τε τοὺς ἀλλᾶντας, ἀλλὰ καταγελᾷς;

καὶ πάλιν·

Ἐγὼ δέ γ' ἤνυστρον βοὸς, καὶ κοιλίαν ὑείαν [1]
καταβροχθίσας, κᾆτ' ἐκπιὼν τὸν ζωμὸν, ἀναπόνιπτος
λαρυγγιῶ τοὺς ῥήτορας, καὶ Νικίαν ταράξω.

καὶ πάλιν·

Ἡ δ' Ὀβριμοπάτρα γ' ἐφθὸν ἐκ ζωμοῦ κρέας,
καὶ χόλικος, ἠνύστρου τε, καὶ γαστρὸς τόμον.

Maxillae. Σιαγόνος δὲ, Κρατῖνος Πλούτοις·

Περὶ σιαγόνος βοείας μαχόμενος.

1 ὑΐαν mss. ὑείαν edd.

rentur, dixit nonnemo: *Ventriculorum* in cibum paratorum meminit Ariſtophanes in Equitibus:

Dicam, te non decimatos vendere ventriculos.

& deinde:

Cur me, o bone, non finis iſtos eluere ventriculos,
& farcimina haec vendere, ſed riſui habes?

rurſuſque:

Ego vero, bovis omaſum ventremque ſuillum
cum deglutivero, & iuſculum ebibero, illotus dein
guttur praecidam rhetoribus, Niciamque conturbabo.

& iterum:

At Virgo patrima carnem (tibi dat) *in iure elixam,*
& inteſtini omaſique & ventriculi fruſtum.

Maxillae vero Cratinus meminit, in Plutis:

De maxilla bovina contendens.

καὶ Σοφοκλῆς, Ἀμύκῳ·

— — — Σιαγόνας δὲ δὴ

μαλθακὰς τίθησι. — —

Πλάτων δ᾽ ἐν Τιμαίῳ γράφει· „Καὶ τὰς σιαγόνας ἄκρας αὐτοῖς συνέδησεν ὑπὸ τὴν φύσιν τοῦ προσώπου." καὶ Ξενοφῶν ἐν τῷ Περὶ Ἱππικῆς· „σιαγόνα μικρὰν, συνεσταλμένην." οἱ δὲ ὑαγόνα, διὰ τοῦ υ στοιχείου ἐκφέροντες, κατ᾽ ἀναλογίαν λέγουσιν ἀπὸ τοῦ ὑός. Χορδῶν τε μέμνηται Ἐπίχαρμος, ἃς ὀρύας ὀνομάζει, ἐπιγράψας τι καὶ τῶν δραμάτων Ὀρύαν. Ἀριστοφάνης ἐν Νεφέλαις· Lactes.

Ἐκ μοῦ χορδὴν τοῖς φροντισταῖς παραθέντων.

Κρατῖνος ἐν Πυτίνῃ·

Ὡς λεπτὸς, ἦ δ᾽ ὅς, ἔσθ᾽ ὁ τῆς χορδῆς τόμος.

καὶ Εὔπολις ἐν Αἰξίν. Ἄλεξις δ᾽ ἐν Λευκαδίᾳ ἢ Δραπέταις·

& Sophocles, in Amyco:

Et maxillas adponit teneras.

Plato vero in Timaeo fcribit: »Et extremas maxillas illis coaptavit fub vultu.« Et Xenophon in libro De Arte Equeftri: »Maxillam parvam, contractam.« Qui vero σιαγὼν per υ literam efferunt, id fe facere dicunt fecundum analogiam, a vocabulo ὗς, ὑός. *Lactium* Epicharmus meminit, quas ὀρύας ille vocat, qui & dramatum alicui fuorum titulum fecit *Orya.* Ariftophanes, in Nubibus:

Ex me lactes paranto, & fcholafticis illis adponunto.

Cratinus, in Lagena:

Quam tenue, inquit ille, eft hoc lactium fruftum.

Item Eupolis in Capris. Alexis vero in Leucadia feu Fugitivis:

Χορδαρίου τόμος ἧκε καὶ περίκομμά τι. [1] a

Ἀντιφάνης ἐν Γάμοις·

Ἐκτεμὼν χορδῆς μέσαιον.

XLVIII. Pedes, auriculae, rostrum.

Ποδῶν δὲ, καὶ ὠτίων, ἔτι δὲ ῥύγχους, Ἄλεξις ἐν Κρατεύᾳ ἢ Φαρμακοπώλῃ· τὸ δὲ μαρτύριον ὀλίγῳ ὕστερον ἐκθήσομαι, πολλὰ ἔχον τῶν ζητουμένων ὀνομάτων. Θεόφιλος, Παγκρατιαστῇ·

— — Α. Ἑφθῶν μὲν σχεδὸν
τρεῖς μνᾶς. Β. Λέγ' ἄλλο. Α. ῥυγχίον, κωλῆν, πόδας
τέτταρας ὑείους· Β. Ἡράκλεις. Α. βοὸς δὲ τρεῖς. b

Ἀναξίλας, [2] Μαγείροις·

Α. Τῶν Αἰσχύλου πολὺ μᾶλλον εἶναί μοι δοκεῖ
ἰχθύδι' ὀπτᾶν. Β. Τί σὺ λέγεις ἰχθύδια;
συσσίτιον μέλλεις νοσηλεύειν. ὅσον

1 Vulgo περικομματίων. 2 Suspectum h. l. nomen.

Lactium frustum veniebat, & minutal aliquod.

Antiphanes, in Nuptiis:

Cum exsecuisset e mediis lactibus frustum.

48. *Pedum* vero, & *auricularum*, & *rostri* Alexis mentionem facit in Crateva seu Pharmacopola: testimonium eius autem paulo post adponam, multa continens ex eis nominibus de quibus quaerimus. Theophilus, in Pancratiastâ:

— — — A. *Elixarum quidem carnium*
tres libras. B. *Dic aliud.* A. *Rostrum, pernam, pedes*
quatuor suillos. B. *Oh Hercules!* A. *Bubulos vero tres.*

Anaxilas, in Coquis:

A. *Multo satius, quam Aeschyli versus (recitare,) mihi videtur,*
pisciculos assare. B. *Quid ais pisciculos?*
Convivas ut aegros vis curare? Quanto praestat [sive, *Quantum hoc est,*]

ἀκροκώλι' ὑψεῖν ἐστι, ῥύγχη, [καὶ] πόδας;
'Αναξίλας δ' ἐν Κίρκη,

Δεινὸν μὲν γὰρ ἔχονθ' ὑὸς ῥύγχος, ὦ φίλε Κινησία.

καὶ ἐν Καλυψοῖ·

Ῥύγχος φορῶν ὕειον ᾐσθόμην τότε.

'Ωτάρια δ' ὠνόμασε καὶ 'Αναξανδρίδης ἐν Σατύρῳ.[1] 'Αξιόνικος δὲ ἐν Χαλκίδι[2] φησί·

— — — Ζωμοποιῶ
θερμὸν ἰχθὺν ἐπαναπλάττων, ἡμίβρωτα λείψανα
συντιθεὶς, ὤονται ἄνω ἐτεράλικα[3] σιλφίῳ
σφενδονῶν, ἀλλᾶντα τέμνω· παραφέρω χορδῆς τόμον·
ῥύγχος εἰς ὄξος πιέζω· ὥστε πάντας ὁμολογεῖν,
τῶν γάμων κρείττω γεγονέναι τὴν ἕωλον ἡμέραν.

d 'Αριστοφάνης, Προαγῶνι·

1 ἐν Σατυρίᾳ msf. A. 2 Rectius utique fuerit Χαλκιδικῷ. 3 Forf. συντιθεὶς, ὑός τ' ἀκροκώλια ὠτάριά τε, σιλφ.

trunculos elixare, rostra, pedes?

[Idem] Anaxilas, in Circe:

Terribile enim habentem suillum rostrum, o care Cinesia.

& in Calypso:

Tunc intellexi, suillum me gestare rostrum.

Auriculas nominavit etiam Anaxandrides in Satyro. [*sive*, Satyria.] Axionicus vero in Chalcide [*sive*, Chalcidico] dicit:

— — — Ius condio,
in quo calidum piscem refingo, semiesas reliquias
compono, & suillos trunculos auriculasque; silphio
ista conspergo; hillam disseco; adpono lactium frustum;
rostrum in acetum deprimo: ut omnes faterentur,
diem, quo reliquiae comedebantur, lautiorem fuisse ipsis nuptiis.

Aristophanes in Proagone:

Ἐγευσάμην χορδῆς ὁ δύστηνος, τέκνον.[1]
πῶς εἰσίδω [τὸ] ῥύγχος περικεκαυμένον.

Φερεκράτης, Λήροις·

Ὡς οὐχὶ τουτὶ ῥύγχος ἀτεχνῶς ἐσθ' ὑός;

Rynchos, locus Aetoliae. Καὶ τόπος δέ τις οὕτω καλεῖται, Ῥύγχος, περὶ Στράτον τῆς Αἰτωλίας, ὥς φησι Πολύβιος ἐν ἕκτῃ Ἱστοριῶν. Στησίχορός τε φησὶν ἐν Συοθήραις·

Κρύψαι δὲ ῥύγχος ἄκρον γᾶς ὑπένερθεν.

Rostrum, pro Facie. Ὅτι δὲ κυρίως λέγεται ῥύγχος ἐπὶ τῶν συῶν, προείρηται. ὅτι δὲ καὶ ἐπ' ἄλλων ζώων, Ἄρχιππος Ἀμφιτρύωνι δευτέρῳ κατὰ παιδιὰν εἴρηκε καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου, οὕτως·

Καὶ ταῦτ', ἔχων τὸ ῥύγχος οὑτωσὶ μακρόν.

καὶ Ἀραρὼς, Ἀδώνιδι·

Ὁ γὰρ θεὸς τὸ ῥύγχος ὡς ἡμᾶς[2] στρέφει.

1 τέκνον inf. A. 2 Al. εἰς ἡμᾶς.

Gustavi lactes miser ego, o fili,
quo pacto rostrum hoc ambustum adspiciam?

Pherecrates in Nugis:

Nonne igitur plane hoc rostrum est suis?

Est vero etiam locus sic dictus, *Rynchos* (i. e. *Rostrum*) circa Stratum in Aetolia, ut ait Polybius sexto libro Historiarum. Stesichorus vero, in Suum Venatoribus, dicit:

Sub terra summum rostrum abdere.

Vocabulum igitur ῥύγχος, (*rostrum*,) de sue proprie usurpari, praedictum est. Sed & de aliis usurpari animantibus, testis est Archippus, qui in Amphitryone secundo per iocum sic dixit:

Et quidem, cum rostrum habeat adeo longum.

Et Araros, in Adonide:

In nos Deus rostrum (faciem) convertit.

Ἀκροκωλίων δὲ μέμνηται Ἀριστοφάνης, Αἰολοσίκωνι· XLIX. Trunculi.

Καὶ μὴν, τὸ δεῖν', ἀκροκώλιά γέ[1] σοι τέτταρα
ἥψησα τακερά.

καὶ ἐν Γηρυτάδῃ·

Ἀκροκώλια, ἄρτοι, κάραβοι.

Ἀντιφάνης, Κορινθίᾳ· „Α. Ἔπειτα καὶ ἀκροκώλιον ὕειον Ἀφροδίτῃ, γελοῖον. Β. Ἀγνοεῖς· ἐν τῇ Κύπρῳ δ' οὕτω φιληδεῖ ταῖς ὑσὶ,[2] δέσποτα, ὥς τε σκατοφαγεῖν ἀπεῖρξε τὸ ζῶον, τοὺς δὲ βοῦς ἠνάγκασεν." Ὅτι δὲ ὄντως Ἀφροδίτῃ ὗς θύεται, μαρτυρεῖ Καλλίμαχος, ἢ Ζηνόδοτος, ἐν Ἱστορικοῖς Ὑπομνήμασι, γράφων ὧδε· „Ἀργεῖοι Ἀφροδίτῃ ὗν θύουσι, καὶ ἡ ἑορτὴ καλεῖται Ὑστηρία.[3] Hysteria. Φερεκράτης δ' ἐν Μεταλλεῦσι,

Σκελίδες[4] δ' ὁλόκνημοι πλησίον τακερώταται

1 Vulgo δέ σοι. 2 Ὕεσι vulgo scribunt. 3 Rectius fuerit Ὑστήρια. 4 Vulgo Σχελίδες h. l.

49. *Trunculorum* vero (τῶν ἀκροκωλίων) meminit Aristophanes in Aeolosicone:

Atqui, malum! nonne tibi trunculos quatuor
elixavi teneros?

& in Gerytade:

Trunculi, panes, carabi.

Antiphanes, in Corinthia: A. *Deinde etiam trunculi suilli Veneri, res ridicula.* B. *Immo tu nescis: nam in Cypro ita delectatur illa suibus, here, ut hoc animal non passa sit stercore vesci, boves vero coëgerit.* Revera autem Veneri sacrificari suem, testificatur Callimachus aut Zenodotus in Commentariis, sic scribens: »Argivi suem sacrificant Veneri, & festus ille dies *Hysteria* dicitur.« Pherecrates vero, in Metallicis:

Integrae aderant pernae tenerrimae

ἐπὶ πινακίσκοις, καὶ δὶς ἑφθ' ἀκροκώλια.

Ἄλεξις, Κυβευταῖς·

Ἠριστηκότων

σχεδόν τι δ' ἡμῶν ἐξ ἀκροκωλίου τινός.

κἀν Παννυχίδι ἢ Ἐρίθοισιν·

— — — Ἡμίοπτα μὲν

τὰ κρεάδι' ἐστὶ, τὸ περίκομμ' ἀπόλλυται·

ὁ γόγγρος ἑφθὸς, τὰ δ' ἀκροκώλι' οὐδέπω.

Τῶν δ' ἑφθῶν ποδῶν μνημονεύει Φερεκράτης ἐν Δουλοδιδασκάλῳ· A. „Ὡς παρασκευάζεται δεῖπνον πῶς ἂν εἴπαθ' ἡμῖν. B. Καὶ δῆτα· ὑπάρχει τέμαχος ἐγχέλυος[1] ἡμῖν, τευθὶς, ἀρνεῖον κρέας, φύσκης τόμος, ποὺς ἑφθὸς, ἧπαρ, πλευρὸν, ὀρνίθια πλήθει πολλὰ, τυρὸς ἐν μέλιτι, μερὶς κρεῶν.“ Ἀντιφάνης, Παρασίτῳ·

— — — A. Χοιρίων[2]

σκέλη καπυρ'. B. Ἀστεῖόν γε, νὴ τὴν Ἑστίαν,

1 ἐγχέλεως malebam. 2 χοιρίων vulgo.

in lancibus, & bis elixi trunculi.

Alexis, in Aleatoribus:

Pransi fere eramus, comestis trunculis.

Idem, in Pervigilio seu Lanificis:

— — *Semicoctae quidem*

carnes sunt, corruptum minutal est:

conger elixus, sed trunculi nondum.

Elixorum pedum meminit Pherecrates, in Servo-Magistro: A. *Igitur, quomodo paretur coena, nobis dicite.* B. *Adest scilicet nobis frustum anguillae, loligo, agnina caro, hillae portio, pes elixus, iecur, costa, aviculae bene multae, caseus cum melle, carnium portiunculae.* Antiphanes, in Parasito:

— — — A. *Porculorum*

crura ferventia. B. *Festivum sane, per Vestam,*

ἄριστον. Α. Ἔφθὸς [1] τυρὸς ἐπεδόνει [2] πολύς.
Ἐκφαντίδης δ' ἐν Σατύροις·

Πόδας τε εἰ δέοι πριάμενον καταφαγεῖν ἐφθοὺς ὑός.

Γλώσσης δὲ μέμνηται Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς, διὰ τούτων· „Ἅλις ἀφύης μοι· παρατέταμαι γὰρ τὰ λιπαρὰ κάπτων. ἀλλὰ φέρετ' ἀπόβασιν, ἡπάτιον, [3] ἢ καπριδίου νέου κόλλοπά τινα· εἰ δὲ μή, πλευρὸν, ἢ γλῶτταν, ἢ σπλῆνα, [4] ἢ νῆστιν, ἢ δέλφακος ὀπωρινῆς ἠτριαίαν φέρετε δεῦρο, μετὰ κολλάβων χλιαρῶν.“ Lingua elixa.

d Τοσούτων λεχθέντων καὶ περὶ τούτων, οὐδὲ τῶν ἰατρῶν οἱ παρόντες ἀσύμβολοι μετειλήφασιν. ἔφη γὰρ ὁ Διονυσιοκλῆς· Μνησίθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ Περὶ Ἐδεστῶν, ἔφη· „Κεφαλὴ καὶ πόδες ὑὸς οὐ πολὺ τὸ τρόφιμον καὶ λιπαρὸν ἐν ἑαυτοῖς ἔχουσι.“ [5] Καὶ ὁ Λεωνίδης· Δήμων, ἐν τετάρτῳ Ἀτθίδος, Ἀφείδαντα, φη- L. Apheidas rex Athen.

1 ἐφθοῖς suspicatus est Casaub. 2 An ἐπεδόνει, stridebat? 3 ἀπόφυσιν ἡπατίου susp. Cas. cum Dalech. 4 σπλανὸς vulgo. 5 Intercidisse hic nonnulla suspicari licet cum Cas.

prandium. A. Elixus caseus tremebat super eis multus.
Ecphantides vero in Satyris:

Emtos, si opus fuerit, comesse pedes elixos suis.

Linguae meminit Aristophanes, in Tagenistis, his verbis: *Satis est apuae: horum enim pinguium esu distentus sum. Sed adferte quod ista expellat: hepar, aut iuvenis apri cervicem; sin minus, costam, aut linguam, aut lienem, aut lactes, aut porcelli autumnalis sumen huc adferte, cum tepidis panicellis.*

50. Haec postquam super hisce disputata essent, ne medici quidem praesentes suam partem capere sine symbola voluere. Dixit enim Dionysiocles: Mnesitheus Atheniensis in libro De Edulis ait: » Caput & pedes suis non multum nutrimenti aut pinguedinis in se habent. « Leonides vero dixit: Demon, quarto libro Rerum Atticarum scri-

σὶ, βασιλεύοντα Ἀθηνῶν, Θυμοίτης ὁ νεώτερος ἀδελφὸς, νόθος ὢν, ἀποκτείνας, αὐτὸς ἐβασίλευσεν. ἐφ' οὗ Μέλανθος Μεσσήνιος ἐκπεσὼν τῆς πατρίδος, ἐπήρετο τὴν Πυθίαν ὅπου κατοικήσῃ. ἡ δὲ ἔφη, ἔνθα ἂν ξενίοις πρῶτον τιμηθῇ, τοὺς [1] πόδας αὐτῷ καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῷ δείπνῳ παραθέντων. καὶ τοῦτ' ἐγένετο αὐτῷ ἐν Ἐλευσῖνι· τῶν ἱερειῶν γὰρ τότε πάτριόν τινα ἑορτὴν ἐπιτελουσῶν, καὶ πάντα τὰ κρέα καταναλωκυιῶν, τῶν δὲ ποδῶν καὶ τῆς κεφαλῆς ὑπολοίπων ὄντων, ταῦτα τῷ Μελάνθῳ ἀπέστειλαν.

Melanthus Messenius.

LI.

Vulva suilla.

ΜΗΤΡΑ ἑξῆς ἐπεισηνέχθη, μητρόπολίς τις [2] ὡς ἀληθῶς οὖσα, καὶ μήτηρ τῶν Ἱπποκράτους υἱῶν, οὓς εἰς ὑωδίαν κωμῳδουμένους οἶδα. εἰς ἣν ἀποβλέψας ὁ Οὐλπιανός· Ἄγε δὴ, ἔφη, ἄνδρες φίλοι, παρὰ τίνι κεῖται ἡ μήτρα; ἱκανῶς γὰρ γεγαστρίσμεθα, καὶ

1 Forf. ὑπὸ τῶν τοὺς ποδ. 2 μητροπολίς τις edd. vett.

bit: » Apheidantem, Athenienfium regem, iunior frater Thymoetes, qui fpurius erat, interfecit, & regnum ipfe occupavit. Quo regnante Melanthus Meffenius, patriâ pulfus, quaefivit e Pythiâ, ubinam habitatum concederet. Refpondit illa, *ubi primum pro hofpitali munere pedes & caput ipfi in coenam adponerentur.* Id autem ei accidit Eleufine: cum enim ibi foeminae facerdotes feftum aliquem diem patrio more celebrarent, omnefque carnes abfumfiffent, & nihil nifi pedes & caput reliquum effet, haec illae Melantho miferunt.

51. VULVA deinde (μήτρα) illata eft, quae veluti metropolis quaedam revera erat, & mater filiorum Hippocratis, quos propter fuillum ingenium fcio effe a comicis irrifos. Quam refpiciens Ulpianus : Agite, inquit, amici, apud quem legitur μήτρα vocabulum? Satis enim ventri dedimus operam, & tempus nunc eft,

καιρὸς ἤδη ἐστὶ καὶ λέγειν ἡμᾶς. τοῖς δὲ Κυνικοῖς τού-
τοις [1] παρακελεύομαι σιωπᾷν, κεχορτασμένοις ἀφει-
δῶς· πλὴν εἰ μὴ καὶ τῶν σιαγόνων καὶ τῶν κεφαλῶν
κατατρῶξαι βούλωνται καὶ τὰ ὀστᾶ, ὧν οὐδεὶς φθόνος
αὐτοῖς ἀπολαύειν, ὡς κυσί. τοῦτο γάρ εἰσι, καὶ εὔ- Cynici, canes.
χονται καλεῖσθαι.

1 Νόμος δέ, λείψαν' ἐκβάλλειν κυσίν' —

ἐν Κρήσσαις ὁ Εὐριπίδης ἔφη. πάντα γὰρ ἐσθίειν καὶ πίνειν θέλουσιν, ἐπὶ νοῦν οὐ λαμβάνοντες ὅπερ ὁ θεῖος Πλάτων ἔφη ἐν Πρωταγόρᾳ· „Τὸ περὶ ποιήσεως διαλέγεσθαι, ὁμοιότατον εἶναι τοῖς συμποσίοις τοῖς τῶν φαύλων καὶ ἀγοραίων ἀνθρώπων. καὶ γὰρ οὗτοι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἀλλήλοις δι' αὐτῶν συνεῖναι ἐν τῷ πότῳ, μηδὲ διὰ τῆς ἑαυτῶν φωνῆς καὶ λόγων τῶν ἑαυτῶν, ὑπὸ ἀπαιδευσίας· τιμίας ποιοῦσι τὰς αὐλη-
τρίδας, πολλοῦ μισθούμενοι ἀλλοτρίαν φωνὴν, τὴν
b τῶν αὐλῶν, καὶ διὰ τῆς ἐκείνων φωνῆς ἀλλήλοις ξύν-

1 τοῦτο vulgo.

ut differamus etiam. Cynicos vero hos iubeo tacere, largiter pastos; nisi forte etiam maxillarum & capitum ossa velint adrodere; quibus ut fruantur per nos licet illis, ut canibus: canes enim & sunt, & vocari gloriantur.

Moris est autem, canibus reliquias proiicere;

ait in Cressis Euripides. Volunt enim omnia comedere & bibere, minime reputantes id quod in Protagora divinus Plato scripsit: »De rebus poëticis disputare, persimile esse conviviis trivialium plebeiorumque hominum. Nam & hi, quoniam inter pocula se ipsi inter se vel sua voce vel suis colloquiis oblectare propter suam inscitiam non possunt, magni faciunt tibicinas, & ingenti mercede alienam vocem, tibiarum cantum, conducunt, illarumque sono sese oblectant. Ubi vero ele-

εισιν. ὅπου δὲ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ξυμπόται καὶ πεπαιδευμένοι εἰσὶν, οὐκ ἂν ἴδοις αὐλητρίδας, οὔτε ὀρχηστρίδας, οὔτε ψαλτρίας, ἀλλ' αὐτοὺς ἑαυτοῖς ἱκανοὺς ὄντας συνεῖναι ἄνευ τῶν λήρων τε καὶ παιδιῶν τούτων, διὰ τῆς ἑαυτῶν φωνῆς, λέγοντάς τε, καὶ ἀκούοντας ἐν μέρει ἑαυτῶν κοσμίως, κἂν πάνυ πολὺν οἶνον πίωσι." Τοῦτο δ' ὑμεῖς ποιεῖτε, ὦ Κύνουλκε· πίνοντες, μᾶλλον δ' ἐκπίνοντες, αὐλητρίδων καὶ ὀρχηστρίδων δίκην ἐμποδίζετε τὴν διὰ τῶν λόγων ἡδονήν· „ζῶντες (κατὰ c τὸν αὐτὸν Πλάτωνα, ὡς ἐν τῷ Φιλήβῳ φησὶν) οὐκ ἀνθρώπου βίον, ἀλλά τινος πλεύμονος, ἢ τῶν ὅσα θαλάττια μετ' ὀστρείων ἔμψυχα [1] ἐστὶ σωμάτων."

LII. Cynulcus iratus Ulpiano.

Καὶ ὁ Κύνουλκος ὀργισθείς· Γάστρων, ἔφη, καὶ κοιλιόδαιμον ἄνθρωπε, οὐδὲν ἄλλο σὺ οἶσθα, οὐ λόγους διεξοδικοὺς εἰπεῖν, οὐχ ἱστορίας μνησθῆναι, οὐ τῆς ἐν λόγοις χάριτος ἀπάρξασθαί ποτε· ἀλλὰ τὸν

1 Vulgo μετ' ὀστρίων ἐμψύχων.

gantes & honesti eruditique sunt convivae, non videas tibicinas, nec saltatrices, nec psaltrias: sed ipsi sibi sufficiunt ad se mutuo oblectandos absque nugis istis & lusibus, sua ipsorum voce; differentes, & vicissim audientes alios modeste, quamvis multum etiam vini biberint.« — Hoc autem vos facitis, o Cynulce; bibentes, immo vero ebibentes vinum, impeditis, haud secus ac tibicinae & saltatrices, voluptatem quam adferunt sermones: »non hominis vitam (ut ait idem Plato, in Philebo) viventes, sed marini alicuius pulmonis, aut aliorum animantium quae in mari cum testaceis corporibus habitant.«

52. Ibi tum Cynulcus iratus: Tu lurco, inquit, cui venter pro Deo est, nil aliud nosti; nullam continuam copiosioremque disputationem exsequi, non historiam commemorare, non gratiam venustatemque sermonis

χρόνον ἅπαντα περὶ ταῦτα κατετρίβης ζητῶν, Κεῖται; οὐ κεῖται; εἴρηται; οὐκ εἴρηται; ἐξονυχίζεις τε πάντα
d τὰ προσπίπτοντα τοῖς συνδιαλεγομένοις, τὰς ἀκάνθας συνάγων·

ὡς ἀν' ἐχινόποδας, καὶ ἀνὰ τρηχεῖαν ὄνωνιν

ἀεὶ διατρίβων, ἀνθέων τῶν ἡδίστων μηδὲν συναθροίζων. ἢ οὐ σὺ εἶ ὁ καὶ τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων καλουμένην στρήναν, κατά τινα πατρίαν παράδοσιν λεγομένην, καὶ Soloecismi.
διδομένην τοῖς φίλοις, ἐπινομίδα καλῶν; καὶ εἰ μὲν τὴν Πλάτωνος ζηλώσας, μαθεῖν βουλόμεθα· εἰ δὲ παρά τινι οὕτως εὑρὼν λεγομένην, ἐμφάνισον τὸν εἰπόντα. ἐγὼ γὰρ οἶδα ἐπινομίδα καλουμένην καὶ μέρος τι τῆς τριήρους, ὡς Ἀπολλώνιος ἐν Τριηρικῷ παρα-
e τέθειται. Οὐ σὺ εἶ ὁ καὶ τὸν καινὸν καὶ οὐδέ πω ἐν χρείᾳ γενόμενον φαινόλην (εἴρηται γάρ, ὦ βέλτιστε, καὶ ὁ

delibare umquam; sed totam aetatem in eo contrivisti, ut quaereres, *Sciptum-ne est? non scriptum est? Dictum est? non dictum est?* Et omnia quae in sermonem incidunt eorum, qui tecum disputant, ad unguem examinas, spinas congerens;

velut inter carduos, & asperam inter ononim

semper versans, suavissimorum florum nihil colligens. Annon tu ille es, qui, quae a Romanis *strena* vocatur, patrio more sic dictam, & amicis dari solitam, *epinomidem* vocas? In quo quidem si Platonem imitaris; quam id facias recte, velim scire: si apud veterum aliquem sic reperisti vocatam, ede nobis eum qui ita dixerit: nam *epinomida* equidem scio dici etiam partem aliquam triremis, cuius usus exempla ab Apollonio in commentario DE Triremibus sunt adposita. Nonne is tu es, qui *novum* & *quo usus nondum eras* φαινόλην (reperitur enim etiam, vir optime, *paenula* graece dicta ὁ φαινόλης) ἄχρηστον

φαινόλης,) εἰπών; „Παῖ Λεῦκε, δός μοι τὸν ἄχρηστον φαινόλην.“ Εἰς βαλανεῖον δέ ποτε πορευόμενος, οὐκ ἔφης πρὸς τὸν πυνθανόμενον, Ποῖ δή; „Ἀπολούμενος, ἦν δ' ἐγὼ, ἐπείγομαι.“ κἀκείνης σοι τῆς ἡμέρας ὁ καλὸς κανυσινὸς ὑπὸ λωποδυτῶν ἀνηρπάσθη· ὡς γέλωτα πάμπολυν ἐν τῷ βαλανείῳ γενέσθαι, ἀχρήστου ζητουμένου φαινόλου. Ἄλλοτε δὲ, ὦ ἑταῖροι φίλτατοι, (πρὸς γὰρ ὑμᾶς εἰρήσεται τἀληθῆ,) προσέπταισε λίθῳ, καὶ τὴν κνήμην ἔλυσε· θεραπευθεὶς οὖν προῄει, καὶ πρὸς τοὺς πυνθανομένους, Τί τοῦτο Οὐλπιανέ; ὑπώπιον ἔλεγε. κἀγὼ (ξυνῆν γὰρ αὐτῷ) τότε τὸν γέλωτα φέρειν οὐ δυνάμενος, παρά τινι τῶν φίλων ἰατρῷ ὑπαλειψάμενος τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς παχεῖ φαρμάκῳ, πρὸς τοὺς πυνθανομένους, τί δὲ σύ; πρόσκομμα ἔφασκον.

[i. e. *inutilem*] dixisti? *Puer, Leuce, da mihi paenulam* ἄχρηστον! In balneum vero cum pergeres aliquando, nonne ei qui te interrogabat, *Quo tandem?* respondisti: Ἀπολούμενος, *inquam, pergo.* [quod *periturus* magis sonat, quam *lavaturus.*] Eoque ipso die pulcra tua canusina furto ablata est, ut multus in balneo risus oboriretur, cum quaereretur ἄχρηστος illa paenula. Alio tempore, o carissimi sodales, (quod enim verum est, dicam vobis) postquam pedem ad lapidem offendisset, luxataque ei esset tibia, curatus deinde cum in publicum rursus exiret, interrogatus, quid ipsi esset? ὑπώπιον respondit. [quod vocabulum Graeci in *sugillatione sub oculis* ponunt.] Tum ego, cum forte adessem, risum non tenens, mox postquam apud amicum quemdam meum, medicum, partes oculis subiectas crassiore medicamento inunxissem, quaerentibus quid mihi esset respondi, πρόσκομμα. [id est, *offensio.*]

LIII. Pompeianus, vocabulorum venator.

Τῆς δ' αὐτῆς ταύτης σοφίας καὶ ἕτερός ἐστι ζηλωτὴς, Πομπηϊανὸς ὁ Φιλαδελφεὺς, ἄνθρωπος οὐκ
a ἀπάνουργος, ὀνοματοθήρας δὲ καὶ αὐτός. ὅς τις πρὸς τὸν οἰκέτην διαλεγόμενος, μεγάλη τῆ φωνῆ καλέσας τοὔνομα· „Στρομβιχίδη, ἔφη, κόμιζέ μοι ἐπὶ τὸ γυμνάσιον τὰς βλαύτας τὰς ἀφορήτους, καὶ τὴν ἐφεστρίδα τὴν ἄχρηστον. ἐγὼ γὰρ ὑποδησάμενος τὸν πώγωνα, προσαγορεύσω τοὺς ἑταίρους· ὀπτὸς γάρ ἐστί μοι τάριχος. κόμιζε δὲ τοῦ ἐλαίου τὴν λήκυθον· πρότερον γὰρ συντριβησόμεθον, ἔπειθ' οὕτως ἀπολούμεθον.“

Februarius mensis.

Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος σοφιστὴς Φεβρουαρίῳ μηνὶ, ὡς Ῥω-
b μαῖοι λέγουσι, (τὸν δὲ μῆνα τοῦτον κληθῆναί φησιν ὁ Μαυρούσιος Ἰόβας, ἀπὸ τῶν κατουδαίων φόβων κατ' ἀναίρεσιν [1] τῶν δειμάτων, ἐν ᾧ τοῦ χειμῶνός ἐστι τὸ ἀκμαιότατον, καὶ ἔθος τότε τοῖς κατοιχομένοις τὰς

1 Vix sanus locus.

53. Eiusdem sapientiae est etiam alius aemulus, Pompeianus Philadelphensis, homo non incallidus, sed, pariter atque hic, vocabulorum venator. Is famulum suum alta voce compellans: *Strombichide*, inquit, *affer mihi in gymnasium soleas* ἀφορήτους, [i. e. *intolerabiles*; cum vellet dicere, *quas nondum gestavi*;] *&* *amiculum* ἄχρηστον. [*inutile* id sonat; cum vellet dicere, *quo nondum usus sum.*] *Nam postquam barbam subligavero, compellabo amicos: est enim mihi assum salsamentum. Adfer vero etiam olei ampullam: primum enim confringemur*, [*fricabimur* voluerat dicere;] *ac deinde peribimus.* [*lavabimur* volebat.] Idem vir doctissimus *Februario* mense, quem dicunt Romani, (quem nomen ait habere Iuba Mauritanus a pavoribus, quos incutiunt inferi, quorum pavorum terriculamenta depelluntur; quo tempore summus urit hiemis rigor, ac moris tunc est per plures dies continuos mor-

χοὰς ἐπιφέρειν πολλαῖς ἡμέραις·) πρός τινα τῶν φίλων· „Οὐκ εἶδές με, ἔφη, πολλῶν ἡμερῶν, διὰ τὰ καύματα.“ Τῆς δὲ τῶν Παναθηναίων ἑορτῆς ἐπιτελουμένης, δι' ἣν καὶ τὰ δικαστήρια οὐ συνάγεται, ἔφη· „Γενέθλιός ἐστι τῆς ἀλέκτορος Ἀθηνᾶς, καὶ ἄδικος ἡ τῆτες ἡμέρα.“ Ἐκάλεσε δέ ποτε καὶ τὸν ἐκ Δελφῶν ἐπανελθόντα ἡμῶν ἑταῖρον οὐδὲν αὐτῷ χρήσαντος τοῦ θεοῦ, ἄχρηστον.“ Δεῖξιν δέ ποτε λόγων δημοσίᾳ ποιούμενος, καὶ ἐγκώμιον διεξερχόμενος τῆς βασιλευούσης πόλεως, ἔφη· „Θαυμαστὴ δ' ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἡ ἀνυπόστατος.“

LIV. Ludicrorum nominum fabricatores.

Τοιοῦτοί τινές εἰσιν, ὦ ἑταῖροι, οἱ Οὐλπιάνειοι [1] σοφισταί· οἱ καὶ τὸ μιλιάριον καλούμενον ὑπὸ

1 Οὐλπιάνιοι mſ. *A*.

tuis ferre inferias:) illo igitur menſe cuidam e ſuis amicis dixit: *Iam multi ſunt dies ex quo me non vidiſti, propter urentem tempeſtatem.* [*Ferventem aeſtum* dicens, cum *urens frigus* vellet dicere.] Cum vero Minervae dies feſti celebrarentur, quibus forum tacet, nec iure diſceptatur, dixit: *Natalis eſt Minervae* ἀλέκτορος, [i. e. *innuptae*; ex vulgato vero uſu *gallum gallinaceum* ſonat illa vox:] *& iniuſtus hornus* [pro *nefaſtus hodiernus*] *dies eſt.* Idem aliquando quemdam e familiaribus noſtris, qui Delphis redierat nullo accepto oraculo, ἄχρηστον vocavit. [quod poteſt quidem ſignificare *qui reſponſum ab oraculo non accepit*; ſed ex communi uſu *inutilem* ſignificat.] Aliâs eloquentiae ſuae ſpecimen publica recitatione editurus, & encomium exſequens Urbis reginae, dixit: *Eſt vero admirabile Romanum Imperium*, ἀνυπόστατον. [Cum dicere vellet, *cui nemo reſiſtere poteſt*, uſus eſt vocabulo, quod & *intolerabile ſonat*, & *id quod durare nequit.*]

54. Tales ſunt, o amici, Ulpianeae ſapientiae aemuli: qui etiam *miliarium* quod a Romanis vocatur, nempe

Ῥωμαίων, τὸ εἰς θερμοῦ ὕδατος κατεργασίαν κατασκευαζόμενον, ἰπνολέβητα ὀνομάζοντες· πολλῶν ὀνομάτων ποιηταὶ, καὶ πολλοῖς παρασάγγαις ὑπερ-
d δραμόντες τὸν Σικελιώτην Διονύσιον· ὃς τὴν μὲν παρθένον ἐκάλει μένανδρον, ὅτι μένει τὸν ἄνδρα· καὶ τὸν στύλον μενεκράτην, ὅτι μένει καὶ κρατεῖ. βαλλάντιον δὲ τὸ ἀκόντιον, ὅτι ἐναντίον βάλλεται· καὶ τὰς τῶν μυῶν διεκδύσεις μυστήρια ἐκάλει, ὅτι τοὺς μῦς τηρεῖ. Ἄθανις δ' ἐν πρώτῳ Σικελικῶν, τὸν αὐτόν φησι Διονύσιον καὶ τὸν βοῦν γαρόταν καλεῖν· καὶ τὸν χοῖρον ἴακχον. Τοιοῦτος ἦν καὶ Ἀλέξαρχος, ὁ Κασσάνδρου τοῦ Μακεδονίας βασιλεύσαντος ἀδελ-
e φὸς, ὁ τὴν Οὐρανόπολιν καλουμένην κτίσας. ἱστορεῖ δὲ περὶ αὐτοῦ Ἡρακλείδης ὁ Λέμβος ἐν τῇ τριακοστῇ ἑβδόμῃ τῶν Ἱστοριῶν, λέγων οὕτως· „Ἀλέξαρχος, ὁ τὴν Οὐρανόπολιν κτίσας, διαλέκτους ἰδίας εἰσήνεγκεν·

Dionyſius Siculus.

Alexarchus Macedo.

calefaciendae aquae inſerviens ahenum, *ipnolebetem* vocant: [quaſi *furno - lebetem* :] multorum vocabulorum fabricatores, & multis paraſangis ſuperantes Siculum Dionyſium: qui *virginem* vocabat μέναν∂ρον, eo *quod virum exſpectet*; *columnam*, μενεκράτην, quod *maneat* & *ſuſtineat*; *iaculum*, βαλλάντιον, quod *ex adverſo iaciatur*; *murium latebras*, μυστήρια, quod τοὺς μῦς τηρεῖ, *mures ſervent*. Athanis vero primo libro Rerum Siculatum narrat, eumdem Dionyſium etiam *bovem* vocare ſolitum γαρόταν, [*terrae - aratorem* ;] porcum vero [a ſono, quem grunniendo edit] *iacchum*. Talis etiam fuit Alexarchus, Caſſandri Macedoniae regis frater, qui oppidum, cui Uranopolis nomen, condidit: de quo narrat Heraclides Lembus ſeptimo & triceſimo Hiſtoriarum libro, ſic ſcribens: »Alexarchus, qui Uranopolin condidit, peculiares lo-

ἀρθροβόαν μὲν τὸν ἀλεκτρυόνα καλέων,[1] καὶ βροτοκέρτην τὸν κουρέα, καὶ τὴν δραχμὴν ἀργυρίδα· τὴν δὲ χοίνικα ἡμεροτροφίδα· καὶ τὸν κήρυκα ἀπύτην. καὶ τοῖς Κασσανδρέων δὲ ἄρχουσι τοιαῦτά ποτε ἐπέστειλεν· Ἀλέξαρχος ὁ μάρμων,[2] πρόμοις γαθεῖν. Τοὺς ἡλιοκρεῖς οἰῶν, οἶδα λιποῦσα θεαιτῶν ἔργων κρατήτορας μορσίμῳ τύχᾳ κεκυρωμένας θεοῦ πέγαις χυτλώσαντες αὐτοὺς, καὶ φύλακας ὀριγενεῖς." Τί δὲ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη δηλοῖ, νομίζω ἐγὼ μηδὲ τὸν Πύθιον διαγνῶναι. κατὰ γὰρ τὸν Ἀντιφάνους Κλεοφάνη,

— — Τὸ δὲ τυραννεῖν[3] ἐστιν· (ἢ
τί δή ποτε τὸ σπουδαῖον ἀκολουθεῖν ἐρεῖς;)[4]
ἐν τῷ Λυκείῳ μετὰ σοφιστῶν — Νὴ Δία,

1 καλῶν mſ. Hoeſch. 2 Μάρκων idem mſ. Hoeſch. 3 φλυαρεῖν ſuſpicatus ſum. 4 Vulgo ἐρεῖς. Et initio verſus τί ποτε mss. & edd. vett.

quendi formas invexit: gallum gallinaceum vocans *diluculi-proclamatorem; tonſorem*, (quem Graeci κουρέα dicunt,) *hominum-tonſorem;* [nempe, non *pecudum;*] drachmam, *argyridem*, [quod aliâs *argenteam phialam* denotat;] ſemimodium, *in-diem-nutrimentum;* praeconem, *vociferatorem*. Idem aliquando Caſſandrenſium magiſtratibus epiſtolam ſcripſit huiuſmodi: Ἀλέξαρχος ὁ μάρμων, πρόμοις γαθεῖν. Τοὺς ἡλιοκρεῖς οἰῶν, οἶδα λιποῦσα θεαιτῶν ἔργων κρατήτορας μορσίμῳ τύχᾳ κεκυρωμένας θεοῦ πέγαις χυτλώσαντες αὐτοὺς, καὶ φύλακας ὀριγενεῖς. Cuius epiſtolae quiſnam ſenſus ſit, ne Pythium quidem dignoſcere equidem arbitror. Nam, quod ait apud Antiphanem Cleophanes:

— — Hoc vero nugari eſt: (aut
quid tandem tu vocabis ſeria ſequi?)
in Lyceo cum Sophiſtis — Per Iovem

λεπτῶν, ἀσίτων, συκινῶν. — λέγουσ', ὅτι
a τὸ πρᾶγμα τοῦτ' οὐκ ἔστιν, εἴ περ γίνεται.
οὐδ' ἔστι γάρ πω, γινόμενον, ὃ γίνεται· [1]
οὔτ', εἰ πρότερον ἦν, ἔστιν ὅγε νῦν γίνεται.
ἔστιν γὰρ οὐκ ὂν οὐδέν. Ὃ δὲ μὴ γέγονέ πω,
οὐκ ἔστιν ὥσπερ γέγονε, ὃ δὲ [2] μὴ γέγονέ πω.
Ἐκ τοῦ γὰρ εἶναι γέγονεν. εἰ δ' οὐκ ἦν ὅθεν,
πῶς ἐγένετ' ἐξ οὐκ ὄντος; οὐχ οἷόν τε γάρ.
Εἰ δ' αὐτόθεν ποι γέγονεν, οὐκ ἔσται πάλιν. [3]
Κεἴποι δέ πω τις εἴη, πόθεν [4] γενήσεται
τὸ οὐκ ὄν, [5] εἰς οὐκ ὂν γὰρ οὐ δυνήσεται.
b Ταυτὶ δ' ὅ τι ἐστὶν, [6] οὐδ' ἂν Ὡ'πόλλων [7] μάθοι.

LV.
Verborum fabricatores varii.

Οἶδα δ' ὅτι καὶ Σιμωνίδης πού ὁ ποιητὴς Ἀρίσταρχον εἶπε τὸν Δία· καὶ Αἰσχύλος τὸν Ἅιδην

1 ὅπερ γίνεται ed. Cas. ὅτε γίνεται Grot. 2 Aut ὅτε aut ὅγε videtur oportuisse. 3 Vocem πάλιν ignorant mssti. 4 εἴποθεν edd. 5 Deesse nonnihil videtur. 6 ὅτ' ἐστὶν vulgo. 7 Vulgo Ἀπόλλων absque artic.

tenuibus, famelicis, ficulneis! — dicere:
Haec res non est, si quidem fit.
Nondum enim est, quando fit, id quod fit:
nec, si prius fuit, est quod nunc quidem fit.
Est enim nihil, quod non fit. Quod vero nondum factum est,
non est sicuti factum, quando factum nondum est.
Nam ex esse factum est: si vero non erat unde,
quomodo factum est ex eo quod non erat? id quidem impossibile.
Sin ex se nescio quo modo factum, non erit rursus.
Et dicat forsan aliquis: Esto; unde fiet
id quod non est. * *Nam in id quod non est, non poterit.*
Haecce vero quid sibi velint, ne Apollo quidem noverit.

55. Scio vero etiam, Simonidem poëtam alicubi Iovem dixisse *Aristarchum*; (i. e. *Optimatibus-imperantem*:) Aeschylum vero, Plutonem *Agesilaum* vocasse; (i. e.

Ἀγησίλαον· Νίκανδρος δὲ ὁ Κολοφώνιος ἰοχέαιραν τὴν ἀσπίδα τὸ ζῶον. Διὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὁ θαυμάσιος Πλάτων ἐν τῷ Πολιτικῷ, εἰπὼν ξηροβατικά τινα ζῶα, καὶ ὑδροβατικὰ [1] ἄλλα, ξηροτροφικόν τε, καὶ ὑγροτροφικὸν, καὶ ξηρονομικὸν, ἐπὶ ζώων χερσαίων καὶ ἐνύγρων καὶ ἐναερίων, ἐπιλέγει, ὥσπερ παρακελευόμενος τούτοις τοῖς ὀνοματοποιοῖς φυλάττεσθαι τὴν καινότητα, γράφων καὶ κατὰ λέξιν τάδε· „Κᾂν διαφυλάξῃς τὸ μὴ σπουδάζειν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι, πλουσιώτερος καὶ εἰς γῆρας [2] ἀναφανήσῃ φρονήσεως.“ Οἶδα δὲ καὶ Ἡρώδην τὸν Ἀττικὸν, ῥήτορα, ὀνομάζοντα τροχοπέδην τὸ διαβαλλόμενον ξύλον διὰ τῶν τροχῶν, ὅτε [3] κατάντεις τόπους ὁ [4] ὀχούμενος ἐπορεύετο· καίτοι Σιμαρίστου, ἐν τοῖς Συνωνύμοις, ἐποχλέα [5] τὸ ξύλον τοῦτο ἐπονομάσαντος. Καὶ Σοφοκλῆς δὲ

1 ἀδροβατικὰ edd. vett. ἀθροβατικὰ mſ. *A*. 2 εἰς τὸ γῆρας absque καὶ ed. Caſ. ut eſt apud Plat. 3 ἐς inſertum voluit Pierſ. 4 Abeſſe malim articulum. 5 ἐποχέα corr. Pierſ.

Populorum-coactorem:) Nicandrum autem Colophonium, aſpidem *iocheaeram* nominaſſe. (i. e. *venenum-fundentem.*) Propter haec atque talia divinus Plato in Politico, poſtquam animantia alia *ſiccograda* dixiſſet, alia *aquigrada*, [ſive, *gregigrada*;] & animalia terreſtria, aquatilia, & aërem incolentia, ξηροτροφικὰ, ὑγροτροφικὰ, & ξηρονομικὰ nominaſſet, admonitionem addit, qua hortatur quodammodo iſtos nominum fabricatores, ut caveant novitatis pruritum, verbotenus haec ſcribens: » Quod ſi caveris, ne in nominibus pangendis nimium labores, prudentiâ locupletior ad ſenectutem accedes. « Scio vero etiam Herodem Atticum, rhetorem, lignum per rotas traiectum, cum per loca declivia curru vectus iter faceret, τροχοπέδην (quaſi *rotae-compedem*) nominaſſe; quamquam Simariſtus in Synonymis ἐποχλέα (*ſufflamen*) li-

που, ὁ ποιητὴς, τὸν φύλακα μοχλόν που ὠνόμασεν, ἐν τούτοις·

Θάρσει, μέγας σοι τοῦδ' ἐγὼ φόβου μοχλός.

καὶ ἄλλοις δὲ τὴν ἄγκυραν ἰσχάδα κέκληκεν, διὰ τὸ κατέχειν [1] τὴν ναῦν·

Ναῦται δὲ μηρύσαντο νηὸς ἰσχάδα.

Καὶ Δημάδης δὲ ὁ ῥήτωρ ἔλεγε, τὴν μὲν Αἴγιναν εἶναι „λήμην τοῦ Πειραιῶς·" τὴν δὲ Σάμον „ἀποῤῥῶγα [2] τῆς πόλεως·" — „ἔαρ δὲ τοῦ δήμου" τοὺς ἐφήβους· τὸ δὲ τεῖχος „ἐσθῆτα τῆς πόλεως·" τὸν δὲ σαλπιγκτὴν „κοινὸν Ἀθηναίων ἀλέκτορα." Ὁ δ' ὀνοματοθήρας οὗτος σοφιστὴς „ἀκάθαρτον, ἔφη, γυναῖκα," ἧς ἐπεσχημένα ἦν τὰ γυναικεῖα. Πόθεν δέ σοι, ὦ Οὐλπιανὲ, καὶ κεχορτασμένοι εἰπεῖν ἐπῆλθε, δέον τῷ κορεσθῆναι χρήσασθαι;

1 διὰ τὸ ἴσχειν mſ. *Ep.* 2 Non ſpernam ἀπόρυγα, quod eſt in mſ. Ven. & edd. vett.

gnum illud adpellaverit. Et Sophocles poëta alicubi, pro *cuſtode*, *repagulum* dixit:

Bono eſto animo! contra hunc pavorem ego tibi repagulum ero.

Et alibi ancoram ἰσχάδα (*retinaculum*) dixit, quia navem retinet:

Nautae vero extrahebant navis retinaculum.

Et Demades orator Aeginam eſſe dixit *Piraeei portus gramiam*: Samum vero, *abruptum ab Urbe fruſtum*; iuvenes, *ver populi*; murum, *veſtimentum urbis*; tibicinem vero, *publicum Athenienſium gallum-gallinaceum*. Hic vero vocabulorum venator Sophiſta ἀκάθαρτον *mulierem* (i. e. *impuram*) dixit, cuius ſuppreſſi ſunt menſes. Unde vero, Ulpiane, in mentem tibi venit etiam κεχορτασμένοι (*paſti*) dicere, ubi verbo κορεσθῆναι (*ſatiari*) oportebat uti?

LVI. Πρὸς ταῦτα ὁ Οὐλπιανός πως ἡδέως γελάσας· Ἀλλὰ μὴ βαΰζε, εἶπεν, ὦ ἑταῖρε, μηδὲ ἀγριαίνου τὴν κυνικὴν προβαλλόμενος λύσσαν, τῶν ὑπὸ κύνα οὐσῶν ἡμερῶν· δέον αἰκάλλειν μᾶλλον, καὶ προσσαίνειν τοῖς συνδείπνοις, μὴ καί τινα Κυνοφόντιν ἑορτὴν ποιησώμεθα, ἀντὶ τῆς παρ' Ἀργείοις ἐπιτελουμένης. Χορτασθῆναι εἴρηται, ὦ δαιμόνιε ἀνδρῶν, παρὰ μὲν Κρατίνῳ ἐν Ὀδυσσεῦσιν, οὕτως·

Canicidium festum.

Pasci pro *comedere*, *satiari*.

Ἧσθε πανημέριοι χορταζόμενοι γάλα λευκόν.

καὶ Μένανδρος δὲ ἐν Τροφωνίῳ ἔφη χορτασθείς. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Γηρυτάδῃ,

Θεράπευε, καὶ χόρταζε τῶν μονῳδιῶν.

Σοφοκλῆς τε ἐν Τυροῖ,

Οἳ [1] τοῖσι παγχόρτοισιν ἐξενίζομεν.

Εὔβουλος δ' ἐν Δόλωνι· 1

Ἐγὼ κεχόρτασμαι μὲν, ἄνδρες, οὐ κακῶς·

1 Forf. ὃν.

56. Ad haec Ulpianus, comiter adridens: At ne oblatrato, inquit, amice, nec efferator caninam exserens rabiem, his praesertim canicularibus diebus; quibus adblandiri magis convivis, & placidum commodumque te praestare oportebat, ne & nos *Canicidium* aliquod festum hic agamus, eius vice quod apud Argivos celebratur. Verbo χορτασθῆναι, (*pasci*,) praeclarissime virorum, usus est Cratinus in Ulyssibus, ad hunc modum:

Sedetis totum diem, albo lacte vos pascentes.

Et Menander in Trophonio, *pastus*, dixit. Aristophanes vero in Gerytade:

Obsequium nobis praesta, & lyrae tuae cantibus nos pasce.

Sophocles in fabula, quae Tyro inscribitur:

Qui omnibus ad pastum pertinentibus hospitem excepimus.

Eubulus vero, in Dolone:

Equidem pastus sum, o viri, non male;

ἀλλ᾽ εἰμὶ πλήρης, ὥστε καὶ μόλις πάνυ
ὑπεδησάμην, ἅπαντα δρῶν, τὰς ἐμβάδας.

Σώφιλος δ᾽ ἐν Φυλάρχῳ·[1]

— — Γαστρισμὸς ἔσται δαψιλής·
τὰ πραοίμια ὁρῶ· [κάρτα][2] χορτασθήσομαι.
Νὴ τὸν Διόνυσον, ἄνδρες, ἤδη στρηνιῶ.

καὶ Ἄμφις ἐν Οὐρανῷ· „Εἰς τὴν ἑσπέραν χορταζόμενα[3] πᾶσιν ἀγαθοῖς.“ Ταῦτα μὲν οὖν, ὦ Κύνουλκε, εἰπεῖν προχείρως ἔχω σοι τὰ νῦν· αὔριον δὲ ἢ ἔνηφι (τὴν γὰρ εἰς τρίτην Ἡσίοδος εἴρηκεν οὕτως) πληγαῖς σε χορτάσω, ἐάν περ μὴ εἴπῃς, ὁ κοιλιοδαίμων παρὰ τίνι κεῖται. Σιωπήσαντος δ᾽ ἐκείνου· Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτο αὐτός σοι, ὦ κύον, ἐρῶ, ὅτι Εὔπολις τοὺς κόλακας ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι οὕτω κέκληκεν· τὸ δὲ μαρτύριον ἀναβαλοῦμαι, ἔστ᾽ ἂν ἀποδῶ σοι τὰς πληγάς.

1 Alibi Φιλάρχῳ. 2 Vox e coniect. adiecta. 3 Forf. χορταζόμενος.

quin adeo sum plenus, ut etiam aegre admodum,
omni licet datâ operâ, soleas ligaverim.

Sophilus, in Phylarcho: [*sive* Philarcho:]

— Ingluvies copiosa futura erit:
prooemia iam video: [certe] probe pastus ero:
Per Bacchum, viri, iamiam effuse gestio.

Et Amphis, in Urano: *Ad vesperam usque pastus omnibus bonis.* Haec quidem nunc, Cynulce, quae dicerem, in promtu habui: cras vero aut ἔνηφι (nam *perendie* sic dixit Hesiodus) verberibus te pascam satiaboque, ni mihi promseris, vocabulum κοιλιοδαίμων (*cui venter Deus est*) apud quem reperiatur. Illo vero tacente: Ego vero, inquit, etiam hoc tibi dicam; nempe Eupolidem assentatores, in fabula cui hic ipse titulus (Assentatores) est, eo nomine insignivisse: testimonium autem ipsum tantisper differam, donec verbera tibi persolvero.

LVII. Ἡσθέντων οὖν ἐπὶ τοῖς πεπαιγμένοις ἁπάντων·

Vulva suilla. Ἀλλὰ μὴν, ἔφη, ὁ Οὐλπιανὸς, καὶ τὸν περὶ τῆς μήτρας λόγον ἀποδώσω. Ἄλεξις γὰρ ἐν τῷ Ποντικῷ c
ἐπιγραφομένῳ δράματι, Καλλιμέδοντα τὸν ῥήτορα, Κάραβον δὲ ἐπικαλούμενον, κωμῳδῶν (ἦν δ᾽ οὗτος εἷς τῶν κατὰ Δημοσθένη τὸν ῥήτορα πολιτευομένων) φησίν·

Ὑπὲρ πάτρας μὲν πᾶς τις ἀποθνήσκειν θέλει·
ὑπὲρ δὲ μήτρας Καλλιμέδων ὁ Κάραβος
ἐφθῆς ἴσως προσεῖτ᾽ ἂν ἄλλως ἀποθανεῖν.[1]

ἦν δὲ ὁ Καλλιμέδων καὶ ἐπὶ ὀψοφαγίᾳ διαβόητος. Μνημονεύει τῆς μήτρας καὶ Ἀντιφάνης, ἐν Φιλομή- d
τορι, οὕτως·

Ἔμμητρον ἐὰν ᾖ τὸ ξύλον, βλάστην ἔχει.
Μητρόπολίς ἐστιν, οὐχὶ πατρόπολις.

1 Versus e coniect. correctus. Vulgo ἴσω .... πρὶς ἰταλῶν ἀποθανεῖν.

57. Quibus iocis quum exhilarati omnes essent, pergebat Ulpianus: Age vero nunc etiam, quem de *Vulva* vobis promiseram sermonem exsequar. Alexis scilicet in dramate, cui titulus Ponticus, comico sale perstringens Callimedontem oratorem, qui *Carabus* (id est, cancer *locusta*) cognominatus est, fuitque unus ex eis qui Demosthenis aetate rempublicam administrabant, inquit:

Pro patria quidem mori quivis paratus est:
pro matrice vero (id est, *vulva*) *Callimedon Carabus*
decoctâ forsan insuper sustineat mori.

Erat autem revera etiam famosus ob helluationem Callimedon. Vulvae vero (τῆς μήτρας) meminit etiam Antiphanes, in Philometore:

Μήτραν (i. e. *medullam*) *dum habet arbor, germinare potest;*
Metropolis exstat; nullibi patropolis.

Μήτραν τινὲς πωλοῦσιν, ἥδιστον κρέας.
Μήτρας ὁ Χῖος ἐστι τῷ δήμῳ φίλος.

Εὔφρων δ' ἐν Παραδιδομένῃ·

Οὑμὸς διδάσκαλος δὲ μήτραν σκευάσας,
παρέθηκε Καλλιμέδοντι, κᾆτ' ἐσθίονθ' ἅμα
ἐποίησε πηδᾷν· ὅθεν ἐκλήθη κάραβος.

e Διώξιππος δὲ, ἐν Ἀντιπορνοβοσκῷ·

— — Οἵων δ' ἐπιθυμεῖ βρωμάτων,
ὡς μουσικῶν· ἤνυστρα, μήτρας, χόλικας.

ἐν δὲ Ἱστοριογράφῳ·

Τὴν στοὰν διεξέπαιεν Ἀμφικλῆς, μήτρας δύο
κρεμαμένας δείξας· Ἐκεῖνον πέμπε, φησὶν,[1] ἐὰν
ἴδῃς.

Εὔβουλος δ' ἐν Δευκαλίωνι·

Ἠπάτια, νῆστις, πλεύμονες, μήτρα. —

1 φὰς vulgo.

Μήτραν (vulvam) nonnulli vendunt, carnem suavissimam.
Metras Chius, charus est populo.

Euphron vero, in Tradita:

Meus magister paratam vulvam
adposuit Callimedonti, & inter edendum
fecit ut ille saltaret: inde Carabus vocatus est.

Dioxippus vero, in Antipornobosco: [i. e. Lenonis-adversario:]

— — Quos cibos expetit!
quam elegantes! omasa, vulvas, lactes.

Et in Historiographo:

Per porticum vi sibi aditum fecit Amphicles, duabus vulvis,
quas gestabat, ostensis. Illum (inquit) ad me mitte, si
videris.

Eubulus vero, in Deucalione:

Iecuscula, intestinum ieiunum, pulmones, vulva.

LVIII. Ὁ Λυγκεὺς δ᾽ ὁ Σάμιος, ὁ Θεοφράστου γνώριμος, καὶ τὴν σὺν ὀπῷ χρῆσιν αὐτῆς οἶδεν. ἀναγράφων γ᾽ οὖν τὸ Πτολεμαίου συμπόσιον, φησὶν οὕτως· „Μήτρας τινὸς περιφερομένης ἐν ὄξει καὶ ὀπῷ.“ Τοῦ δὲ ὀποῦ μέμνηται Ἀντιφάνης ἐν Δυσέρωσι, [1] περὶ Κυρήνης τὸν λόγον ποιούμενος·

Vulva cum laserpitio.

— — — Ἐκεῖσε διαπλέω [2]
ὅθεν διεσπάσθημεν, ἐῤῥῶσθαι λέγων
ἅπασιν, ἵπποις, σιλφίῳ, συνωρίσι,
καυλῷ, κέλησι, μασπέτοις, [3] πυρετοῖς, ὀποῖς.

Vulva eiectitia.

Τῆς δὲ διαφορᾶς τῆς περὶ τὴν ἐκτομίδα, μνημονεύει Ἵππαρχος, ὁ τὴν Αἰγυπτιακὴν Ἰλιάδα συνθεὶς, ἐν τούτοις·

— — Ἀλλὰ
ἐν λοπάσιν μ᾽ εὐφραίνει [4] μήτρης καλὰ πρόσωπα
ἐκβολάδος, δέλφαξ ἐν [5] κλιβάνῳ ἡδέα ὄζων.

1 Forſ. Δυσέρωτι. 2 δ᾽ ἐκπλέω edd. 3 μαστοῖς vulgo. 4 Ἀλλὰ λοπασί μ᾽ εὐφραίνῃ mſ. Ven. & edd. vett. 5 Forſ. δ᾽ ἐν vel τ᾽ ἐν.

58. Lynceus vero Samius, Theophraſti familiaris, uſum etiam vulvae cum *Cyrenaico ſucco* non ignoravit. In deſcriptione certe convivii Ptolemaei ſic ait: »Vulva quaedam cum circumferretur, aceto & laſere condita.« Succi Cyrenaici meminit etiam Antiphanes, in Infelicibus-amoribus, de Cyrene verba faciens:

— — — Eo navi tranſmitto,
unde avulſi ſumus; valere iubens
omnia, equos, ſilphium, bigas,
caulem, celetes, maſpeta, febres, ſuccos.

Quantum vero praeſtet *eiectitia vulva*, Hipparchus memorat, Iliados Aegyptiacae auctor, his verbis:

At in lancibus me delectat pulcra vulvae facies
eiectitiae, & porcellus in clibano ſuaviter olens.

Σώπατρος δ' ἐν μὲν Ἱππολύτῳ φησίν·
'Αλλ' οἷα μήτρα καλλίκαρπος ἐκβολὰς
διεφθος, [1] λευκανθεῖσα, τυροῦται δέμας.
ἐν δὲ Φυσιολόγῳ·
Μήτρας ὑείας οὐκ ἀφεψηθεὶς τόμος,
b τὴν δηξιθυμὸν ἐντὸς ὀξάλμην ἔχων.
ἐν δὲ Σίλφαις,
Μήτρας ὑείας ἐφθὸν ὡς φάγῃς τόμον,
δριμεῖαν ὠθῶν πηγανῖτιν εἰς χολήν. [2]

Οἱ μέντοι ἀρχαῖοι πάντες πρὸ τοῦ δειπνεῖν οὐ παρέφερον οὔτε μήτρας, οὔτε θρίδακας, οὔτ' ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ὥσπερ νῦν γίνεται. 'Αρχέστρατος γοῦν, ὁ ὀψοδαίδαλος, μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ τὰς προπόσεις καὶ τὸ μύροις χρήσασθαι φησίν· LIX. Archestrati bellaria.

Αἰεὶ δὲ στεφάνοισι κάρα παρὰ δαῖτα πυκάζου
c παντοδαποῖς, οἷς ἂν γαίας πέδον ὄλβιον ἀνθῇ·

1 διεφθα vulgo. 2 Nil mutant libri.

Sopater vero in Hippolyto ait:
Sed veluti vulva foecunda eiectitia
bis elixa, dealbata, caseo [five, *butyro*] *obungitur tota.*

Idem, in Physiologo:
Vulvae suillae non elixum frustum,
mordentem intus muriam habens.

Idem, in Blattis:
Suillae vulvae elixum ut frustum comedas,
in acre amarumque ex ruta ius intingens.

59. Veterum tamen nemo ante coenam aut vulvas adposuit, aut lactucas, aut aliud aliquid huiusmodi, quemadmodum nunc fit. Archestratus quidem, eximius obsoniorum parandorum artifex, post coenam & propinationes & unguenti usum [adponenda ista] ait:
Semper vero coronis caput inter coenam redimito
omnifariis, quibuscumque terrae solum flores opulentum;

καὶ στακτοῖσι μύροις ἀγαθοῖς χαίτην. θεράπευε·
καὶ σμύρναν λίβανόν τε πυρὸς μαλακὴν ἐπὶ τέφραν
βάλλε πανημέριος, Συρίης εὐώδεα καρπόν.
Ἐμπίνοντι δέ σοι φερέτω τοιόνδε τράγημα,
γαστέρα καὶ μήτραν ἑφθὴν ὑὸς, ἔν τε κυμίνῳ
ἔν τ' ὄξει δριμεῖ καὶ σιλφίῳ ἐμβεβαῶσαν·
ὀρνίθων τ' ὀπτῶν ἁπαλὸν γένος, ὡς ἂν ὑπάρχῃ
ὥρη. Τῶν δὲ Συρακοσίων τούτων ἀμέλησον, d
οἱ πίνουσι μόνον, βατράχων τρόπον, οὐδὲν ἔδοντες.[1]
ἀλλὰ σὺ μὴ πείθου κείνοις· ἃ δ' ἐγὼ λέγω, ἔσθε
βρωτά. Τὰ δ' ἄλλα γ' ἐκεῖνα τραγήματα πάντα πέφυκε
πτωχείας παράδειγμα κακῆς· ἑφθοί τ' ἐρέβινθοι,[2]
καὶ κύαμοι, καὶ μῆλα, καὶ ἰσχάδες. Ἀλλὰ πλακοῦντα
αἴνει Ἀθήνησι γεγενημένον· εἰ δὲ μὴ, ἄν που e

1 ἔδοντες edd. cum mſ. A. 2 Vulgo καλῆς· ἑφθῆς, ἐρέβινθοι. φακῆ ἑφθὰ legebat Dal. quod non displicet.

& ſtillaticiis bonis unguentis comam curato;
& myrrham ac thura lenti cineribus ignis
iniice toto die, ſuaveolentem Syriae fructum.
Potanti vero tibi huiuſmodi adponantur bellaria:
ſumen, & cocta vulva ſuilla, cumino
acrique aceto ſilphioque condita,
aviumque aſſatarum tenerum genus, quas ferat cumque
anni tempus. Syracuſios vero ne cura hoſce,
qui bibunt tantum, ranarum inſtar, nihil edentes.
His tu ne gere morem; ſed comede quos tibi dico
cibos. Alia vero omnia iſta bellaria nil ſunt
niſi paupertatis indicia pravae: cicera cocta,
& fabae, & mala, caricaeque. At tu placentam
lauda Athenis factam: quae ſi non adeſt, aliunde

αὐτὸν ἔχῃς ἑτέρωθι, μέλι ζήτησον ἀπελθὼν
Ἀττικὸν, ὡς τοῦτ' ἔστιν ὃ ποιεῖ κεῖνον ὑβριστήν.
Οὕτω τοι δεῖ ζῆν τὸν ἐλεύθερον, ἢ κατὰ τῆς γῆς
καὶ κατὰ τοῦ βαράθρου καὶ ταρτάρου ἐς τὸν ὄλεθρον
ἥκειν, καὶ κατορωρύχθαι σταδίους ἀναρίθμους.

Λυγκεὺς δὲ, διαγράφων τὸ Λαμίας τῆς αὐλητρίδος δεῖπνον, ὅτε ὑπεδέχετο Δημήτριον τὸν Πολιορκητὴν, εὐθέως τοὺς εἰσελθόντας ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἐσθίοντας ποιεῖ ἰχθῦς παντοίους καὶ κρέα. ὁμοίως καὶ τὸ Ἀντιγόνου τοῦ f βασιλέως δεῖπνον διατιθεὶς, ἐπιτελοῦντος Ἀφροδίσια, καὶ τὸ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως, ἰχθῦς πρῶτον παρατίθησι, καὶ κρέα. Lamia tibicina.

LX. Voluptatis praeceptor Archestratus.

Θαυμάζειν δ' ἔστιν ἄξιον τοῦ τὰς καλὰς ὑποθήκας παραδιδόντος ἡμῖν Ἀρχεστράτου, ὃς Ἐπικούρῳ τῷ σοφῷ τῆς ἡδονῆς καθηγεμὼν γενόμενος, κατὰ τὸν Ἀσκραῖον ποιητὴν γνωμικῶς καὶ ἡμῖν συμβουλεύει, τισὶ

si paranda tibi, at mel tamen abi quaereque
Atticum; hoc est enim quod illam reddat superbam.
Sic vivere hominem decet liberum, aut sub terram,
sub barathrum & tartarum, in exitium
descendere, innumeris stadiis sub humo defossum.

Et Lynceus, describens Lamiae tibicinae coenam, cum Demetrium Poliorcetem illa excepit, statim ingredientes ad coenam facit comedentes pisces omnis generis carnesque. Similiter cum coenam enarrat Antigoni regis, Aphrodisia celebrantis, itemque Ptolemaei regis, pisces primum adpositos & carnes ait.

60. Mirari vero par est, quo pacto praeclarorum praeceptorum istorum auctor Archestratus, qui & sapienti Epicuro dux fuit voluptatis, haud secus atque Ascraeus poëta sententiose nos admoneat, aliis non obtemperan-

μὲν μὴ πείθεσθαι, αὐτῷ δὲ προσέχειν τὸν νοῦν καὶ ἐσθίειν παρακελεύεται τὰ καὶ τὰ, οὐδὲν ἀποδέων τοῦ παρὰ Δαμοξένῳ τῷ κωμῳδιοποιῷ μαγείρου, ὃς ἐν Συντρόφοις φησίν·

Coquus, Epicuri alumnus.

Α. Ἐπικούρου δέ με
ὁρᾷς μαθητὴν ὄντα τοῦ σοφοῦ, παρ' ᾧ
ἐν δύ' ἔτεσιν καὶ μησὶν οὐχ ὅλοις δέκα,
τάλαντ' ἐγώ σοι κατεπύκνωσα [1] τέτταρα.
Β. Τοῦτο δὲ τί ἐστιν; εἰπέ μοι, καθηγετα· [2]
μάγειρος ἦν κἀκεῖνος; οὐκ ᾔδη. Α. Θεοί·
ποῖος μάγειρος; Ἡ Φύσις, πάσης τέχνης
ἀρχέγονόν ἐστ', ἀρχέγονον, ὦ ἀλιτήριε.
οὐκ ἔστιν οὐθὲν τοῦ πονεῖν [3] σοφώτερον,
Ἦν τ' εὐχερὲς τὸ πρᾶγμα, τοῦ λόγου τριβὴν

1 κατακέπωκα, *deglutivi*, Grot. 2 Sic Grot. cum Casaub. καθήγησαι edd. καθήγησα sive καθηγησάμην mſ. Ven. 3 τοῦ ἐκπονεῖν vel τοῦ 'κπονεῖν ſuſpicatus ſum, ſcil. τὴν φύσιν. Grotius hunc verſ. cum praeced. ſic conſtituit:

ἀρχέγονός ἐστι φύσεως, ὦ ἀλιτήριε,
οὐκ ἔστι οὐδὲν εἰς τὸ ποιεῖν σοφώτερον.

dum eſſe, ipſum vero audiendum; quove pacto haec & illa comedere nos iubeat, nihil differens ab illo apud Damoxenum comicum coquo, qui in Syntrophis (i. e. Coalumnis) ait:

— — A. *Sapientiſſimi*
Epicuri me genuinum diſcipulum vides.
Biennio atque menſibus haud totis decem
talenta apud illum corraſi quattuor.
B. *Quid eſt quod narras? dic, Magiſter, te rogo:*
coquus fuit ille? nempe non noram. A. *Coquus,*
proh ſuperi, quantus! Artium nempe omnium
natura fons & origo eſt: naturâ, improbe,
nihil ad res efficiendas eſt ſapientius.
Hinc facilis illi ars noſtra, cui percognita

D ἔχοντι τούτου· πολλὰ γὰρ συμβάλλεται.
Διόπερ μάγειρον ὅταν ἴδῃς ἀγράμματον,
μὴ Δημόκριτόν τε πάντα διανεγνωκότα,
μᾶλλον δὲ κατέχοντα, καταγέλα σὺ γ' [1] ὡς κενοῦ,
καὶ τὸν Ἐπικούρου κανόνα, μισθώσας ἄφες [2]
ὡς ἐκ διατριβῆς. Τοῦτο δεῖ γὰρ εἰδέναι,
τίν' ἔχει διαφορὰν πρῶτον, ὦ βέλτιστέ συ,
γλαυκίσκος ἐν χειμῶνι, καὶ θέρει· πάλιν,
C ποῖος περὶ δύσιν Πλειάδος συνειδέναι
ἰχθύς, ὑπὸ τροπάς τ' ἐστὶ [3] χρησιμώτατος.
Αἱ μεταβολαὶ γάρ, αἵ τε κινήσεις, κακὸν
ἠλίβατον ἐν ἀνθρώποισιν, ἀλλοιώματα τ' [4]
ἐν ταῖς τροφαῖς [5] ποιοῦσι· μανθάνεις; Τὸ δὲ
ληφθὲν καθ' ὥραν, ἀποδίδωσι τὴν χάριν.
Τίς παρακολουθεῖ ταῦτα; τοιγαροῦν στρόφοι

1 σύ γ' ignorant mssti. Forf. in parentheſi ponenda κατεγέλα -- κενοῦ. 2 Vulgo μισθώσω σαφίς. 3 τροπάς ἐστι vulgo absque coniunct. 4 Ignorant vulgo τε poſt ἀλλοιώμ. 5 τροπαῖς vulgo.

naturae ratio: namque id uſus maximi eſt.
Illiteratum proinde ſi videas coquum,
& qui Democriti libros non perlegerit,
immo animo teneat, vanum & inſulſum puta:
Epicuri normae ignarum ſi conduxeris,
quaſi de ſchola dimitte. Nam ſcire eſt opus,
quid a ſe diſtet glaucus hiberno gelu,
aeſtuſque tempeſtate: ſcire &, piſcium
quis omnium ſit, vel cum vergiliae occidunt,
vel anni circa pulſus, utiliſſimus.
Habent periclum mutamenta ac momina,
ipſoque in victu maximum mortalibus
variantiam concinnant: at vero (capis?)
id gratum eſt, apto ſumitur quod tempore.
B. Quotus iſta quiſque obſervat? A. Inde vermina

καὶ πνευμάτια γινόμενα, τὸν κεκλημένον
ἀσχημονεῖν ποιοῦσι. Παρὰ δ' ἐμοὶ τρέφει d
τὸ προσφερόμενον βρῶμα. καὶ λεπτύνεται,
ὀρθῶς τε διαπνεῖ. τοιγαροῦν εἰς τοὺς πόρους
ὁ χυμὸς ὁμαλῶς πανταχοῦ συνίσταται.
B. Χυμὸς λέγεις; Δημόκριτος οὐδέν. A. Πράγματα [1]
γινόμενα ποιεῖ τὸν φαγόντ' ἀρθριτικόν. [2]
B. Καὶ τῆς ἰατρικῆς τι μετέχειν μοι δοκεῖς.
A. Καὶ πᾶς ὁ φύσεως ἐντός. [3] ἡ δ' ἀπειρία
τῶν νῦν μαγείρων, κατανόει, πρὸς τῶν θεῶν, e
οἵα 'στίν. [4] ὀσμὴν ὅταν ἴδῃς ἐξ ἰχθύων
ὑπεναντίων αὐτοῖσι ποιοῦντας [5] μίαν,
καὶ σήσαμ' ὑποτρίβοντας εἰς ταύτην λαβὼν

1 Vulgo Δημόκριτος οὐδὲν πρᾶγμα τά. Pro πρᾶγμα τὰ Caſ. malebat ταῦτα δή. Grotius ſic correxit:

B. Χυμὸς λέγεις; A. Δημόκριτος οὐδὲν παρά γε μοι.
Τὰ δ' ἀνώμαλα ποιεῖ τὸν φαγόντ' ἀρθριτικόν.

2 ἀθριτικὸν edd. 3 φύσεως ἔντους Grot. 4 οἵαν τιν' edd. οἵα τὴν mſ. A. Mox pro ὀσμὴν, ἰδωδὴν corrigebat Caſ. quod probavit Grot. 5 ποιοῦντων vulgo.

& ſpiramenta cogunt id quod indecet
convivam facere. Quod vero a me adponitur,
id omne alebre eſt, & rareſit tenuiter,
tum recta perflat; ſuccus autem inde editus
peraequabiliter ſe in meatus dividit.
B. *Succus-ne dicis?* A. *Democritus prae me nihil.*
At, quod inaequale eſt, veſcenti arthritim ciet.
B. *Videre & artis medicae eſſe particeps.*
A. *Certe: & naturam quiſquis novit. At coquûm*
aetatis huius, proh, quanta imperitia eſt!
Quos ſi tu quando videris confundere
adverſigeneres piſces in cinni modum,
& ſeſama his interere; ſumant ordine

ἕκαστον αὐτῶν [1] κατὰ μέρος, προσπαρδέτω.
B. Ὥς μοι κέχρησαι. [2] A. Τί γὰρ ἂν εὖ γένοιτ' ἔτι,
τῆς ἰδιότητος πρὸς ἑτέραν μεμιγμένης,
καὶ συμπλεκομένης [3] οὐχὶ συμφώνους ἁφάς.
f Τὸ ταῦτα διορᾶν, ἔστιν εὐψύχου τέχνης,
οὐ τὸ διανίζειν λοπάδας, οὐδ' ὄζειν καπνοῦ.
Ἐγὼ γὰρ εἰς τοὐπτάνιον [4] οὐκ εἰσέρχομαι·
ἀλλὰ, τί, θεωρῶ πλησίον καθήμενος·
ποιοῦσι δ' ἕτεροι. ἐγὼ δὲ [5] λέγω τὰς αἰτίας,
καὶ τἀποβαῖνον. ὀξὺ τὸ περίκομμ', ἄφες·
(ἁρμονικὸς, οὐ μάγειρος·) ἐπίτεινον τὸ πῦρ·
ὁμάλιζε τ' ἴσοις τάχεσιν· [6] ἡ πρώτη [7] λοπὰς

1 ἕκαστος αὐτὴν Grot. 2 Alterius interlocutoris verba ista esse statui, ut sensus esset: *Quemadmodum tu mihi fecisti.* Vulgo eidem ista omnia personae tribuunt: ubi ὅς μοι κέχρηται corrigebat Casaub. Grotius vero, Ὥς μοι κέχρηται. 3 συμπλεκομένας vulgo. 4 τοὐπτανεῖον vulgo. 5 Sic mſ. *Ep.* At σοὶ δὲ edd. cum mſ. *A.* quod teneri fortasse poterat; sed in Σὺ δέ; mutavit Grot. cum Cas. quod alteri personae tribuunt. 6 Vulgo ὁμαλιζέτω τοῖς στάχεσι, quod tenuit Toup. inserto τις ante τοῖς. ὁμαλιζέτω τὴν ἐσχάραν coniecerat Casaub. ὁμαλιζέτω τὸ τάριχος corr. Grot. 7 Vulgo πρώτη absque artic.

qui adsunt, & adflent visui suffitibus.
Meum hoc oraclum est. Quid enim confiat bene,
ubi alia ad aliam commiscetur qualitas,
ruitque in amplexus discordantissimos?
Isthaec perspicere ingenuae opus peritiae est,
non ollas lavere, & olere de fumi halitu.
Meus iste mos est, non coquinam indugredi,
sed speculabundum non ita longe assidere:
opus alii faciunt. B. *At tu?* A. *Caussas, exitus*
commemoro: — mitte! — sat minutal hoc acet: —
B. *Moderator, non coquus!* — A. *Ignem tu auctum face,*
aequabilemque serva! Prima haec ordine

ζεῖ ταῖς [1] ἐφεξῆς οὐχὶ συμφώνως. νοεῖς a
τὸν τύπον; B. Ἄπολλον. A. Καὶ τί φαίνεται;
B. Τέχνη. [2]
A. Εἶτ' οὐδὲν εἰκῆ παρατίθημι (μανθάνεις;) [3]
βρῶμ', ἀλλὰ μίξας πάντα κατὰ συμφωνίαν,
πῶς ἐστιν αὐτοῖς. ἃ διὰ τεττάρων ἔχει
κοινωνίαν, διὰ πέντε, διὰ πασῶν πάλιν,
ταῦτα προσάγω πρὸς αὐτὰ τὰ διαστήματα,
καὶ ταῖς ἐπιφοραῖς εὐθὺς οἰκείως πλέκω·
ἐνίοτε δ' ἀφεστὼς παρακελεύομαι· πόθεν
ἅπτει; τί τούτῳ μιγνύειν μέλλεις; ὅρα·
διάφωνον ἕλκεις· οὐχ ὑπερβήσῃ; σοφόν. [4] b
Ἐπίκουρος οὕτω κατεπύκνου τὴν ἡδονήν·
ἐμασᾶτ' ἐπιμελῶς· εἶδε τἀγαθὸν μόνος
ἐκεῖνος οἷον ἐστίν. οἱ δ' ἐν τῇ Στοᾷ
ζητοῦσι συνεχῶς, οἷον ἔστ' οὐκ εἰδότες.

1 τοὺς vulgo. 2 Personarum partes alii aliter distinguunt. 3 παρατίθεμαι τοῖς συμπόταις ed. Bas. & seqq. 4 σοφὸς Grot. & iungit cum praecedd.

fervet, sed aliis, olla, dispariter. Capis
formam artis? B. *Proh Di! quanta haec, & quanti pretî!*
A. *Neque vero temere, ut cecidit, convivis dapes*
adpono, certis sed mixturae nexibus.
B. *Quo pacto?* A. *Sunt quis ratio sesquitertia est,*
at aliis est sesqualtera, aut etiam dupla:
haec ego concilio ex intervallûm foedere;
deinde implicito suis propritim influxibus.
Mox abstans paulum, quaero, quibus ex partibus
sit commissura: istorum quid misces? vide
dissonitum! Sapiens non excedit terminum.
Epicurus ipse sic condensabat volup:
mandebat accurate: solus noverat
bonum quid esset. Namque illi de Porticu
perpetuo quaerunt; quale & quid sit nescii:

οὐκοῦν ὅ γ' οὐκ ἔχουσιν, ἀγνοοῦσι δὲ,
οὐδ' ἂν ἑτέρῳ δοίησαν. οὕτω σοι δοκεῖ;
ἀφῶμεν οὖν τὰ λοιπά. B. Δῆλα δὴ πάλαι.[1]

LXI. Paedagogus alumnum corrumpens.

Καὶ Πλάτων δ', ἐν Συνεξαπατῶντι, δυσχεραίνοντα ποιήσας μειρακίου πατέρα, ὡς διαφθαρέντος κα- ς τὰ τὴν δίαιταν ὑπὸ τοῦ παιδαγωγοῦ, φησίν·

A. Ἀπολώλεκας τὸ μειράκιόν μου παραλαβὼν,
ἀκάθαρτε, καὶ πέπεικας ἐλθεῖν εἰς βίον
ἀλλότριον αὐτοῦ.[2] καὶ πότους ἑωθινοὺς
πίνει διά σε νῦν, πρότερον οὐκ εἰθισμένον.
B. Εἶτ' εἰ μεμάθηκε, δέσποτα, ζῆν, ἐγκαλεῖς;
A. Ζῆν δ' ἐστὶ τὸ τοιοῦθ';[3] B. Ὡς λέγουσιν οἱ
σοφοί.
ὁ γοῦν Ἐπίκουρός φησιν εἶναι τἀγαθὸν,
τὴν ἡδονήν. A. Δήπουθεν. οὐκ ἔστιν δ' ἔχειν

1 Iungunt vulgo τὰ λοιπὰ δηλαδὴ πάλαι. Grotius a verbis οὕτω σοι incepit alterius perſonae partes. 2 αὐτοῦ edd. ἑαυτοῦ mſ. *Ep.* 3 τοιοῦτον mss. quod placeret, ſi abeſſet dein Ὡς.

qui quum non habeant, id, quod ignorant, alis
certe non dederint. Haec tua eſt ſententia? —
Mittamus ergo reliqua. B. *Quae pridem patent.*

61. Et Plato, in Con-decipiente, patrem adoleſcentuli indignantem fingens, quod a praeceptore corrupta fuerit vitae ratio filii, his utitur verbis:

A. *Corrupiſti adoleſcentem commiſſum tibi,*
ſceleſte, & vitam ſectari alienam ſibi
perſuaſti. Per te eſt, quod iam potat de die,
a mane ſummo, non id ſolitus antea.
B. *Eon' me culpas, here, quod didicit vivere?*
Namque, ut ſapientes aiunt, iſtud vivere eſt.
Epicurus ſummum generis humani bonum
voluptatem eſſe docuit. Hanc apiſcier

ταύτην ἑτέρωθεν, ἐκ δὲ τοῦ ζῆν δὴ καλῶς [1]
εὖ ζῶσ' ἁπάντες. ἢ τυχὸν δώσεις ἐμοί;
Ἑώρακας σὺ φιλόσοφον, εἰπέ μοι, τινὰ,
μεθύοντ', [2] ἐπὶ τούτοις θ' οἷς λέγεις κηλούμενον;
B. Ἅπαντας. οἱ γοῦν τὰς ὀφρῦς ἐπηρκότες,
καὶ τὸν φρόνιμον ζητοῦντες ἐν τοῖς περιπάτοις
καὶ ταῖς διατριβαῖς, ὥσπερ ἀποδεδρακότα,
οὕτως, [3] ἐπὰν γλαυκίσκος αὐτοῖς παρατεθῇ,
ἴσασιν οὗ δεῖ πρῶτον ἅψασθαι τόπου,
καὶ τὴν κεφαλὴν ζητοῦσιν, ὡς περὶ πράγματος,
ὥστ' ἐκπεπλῆχθαι πάντας.

LXII. Praesentibus fruendum.

Καὶ παρ' Ἀντιφάνῃ δὲ, ἐν Στρατιώτῃ ἢ Τύχωνι, παραινέσεις εἰσφέρων ἄνθρωπος τοιοῦτός ἐστιν, ὅς φησίν·

Ὅς τις ἄνθρωπος δὲ φὺς,

1 Pro δὴ καλῶς alibi est παγκάλως. 2 μεθύοντα mss. bene, si abesset ἐπὶ, quod eiecit Grot. 3 οὗτοι καὶ vel καὶ οὗτοι malebam.

aliunde non est: namque, qui vivunt bene,
hi recte vivunt; nonne id concedes mihi?
A. *Vidistine igitur tu philosophum quempiam*
vinosum, atque istis se oblectare moribus?
B. *Quin cuncti, adducto qui supercilio ambulant,*
quique in porticibus inque conciliabulis
sapientem quaerunt, plane tamquam aufugerit,
hi, si glaucifcus ipsis adpositus fuit,
quâ parte sit sumendus, norunt memoriter;
& caput anquirunt, tamquam in controversia;
ut obstupescant omnes.

62. Tum vero apud Antiphanem, in Milite sive Tychone, praecepta tradens homo est huiusmodi, qui dicat:

— — — *Quisquis est mortalium*

ἀσφαλές τι κτῆμ᾽ ὑπάρχειν τῷ βίῳ λογίζεται,
πλεῖστον ἡμάρτηκεν. ἢ γὰρ εἰσφορά τις ἥρπακε
τἄνδοθεν πάντ᾽· ἢ δίκη τις περιπεσὼν ἀπώλετο·
f ἢ στρατηγήσας προσῶφλεν· ἢ χορηγὸς αἱρεθεὶς,
ἱμάτια χρυσᾶ [1] παρασχὼν τῷ χορῷ, ῥάκος φορεῖ·
ἢ τριηραρχῶν ἀπήγξατ᾽· ἢ πλέων ἥλωκέ ποι·
ἢ βαδίζων, ἢ καθεύδων, κατακέκοφθ᾽ ὑπ᾽ οἰκετῶν.
Οὐ βέβαιον οὐθέν ἐστι, πλὴν ὅσ᾽ ἂν καθ᾽ ἡμέραν
a εἰς ἑαυτὸν ἡδέως τις εἰσαναλίσκων [2] τύχοι.
οὐδὲ ταῦτα σφόδρα τι· καὶ γὰρ τὴν τράπεζαν ἁρπάσαι
κειμένην ἄν τις προσελθών· ἀλλ᾽ ὅταν τὴν ἔνθεσιν
ἐντὸς ἤδη τῶν ὀδόντων τυγχάνῃς κατεσπακὼς,
τοῦτ᾽ ἐν ἀσφαλεῖ νόμιζε τῶν ὑπαρχόντων μόνον.

Τὰ αὐτὰ εἴρηκε καὶ ἐν Ὑδρίᾳ.

Εἰς ταῦτ᾽ οὖν τις ἀποβλέπων, ἄνδρες φίλοι, εἰ- LXIII.

1 Vulgo καὶ χρυσᾶ, vel καὶ χρυσία. 2 Vulgo εἰσαναλίσκειν.

qui in vita aliquid esse credit, quod sit certum ac proprium;
fallitur. Namque aut tributi grave onus exhaurit domum;
aut lite aliquis involutus, rebus suis evolvitur;
aut mulctatur ob praeturam; aut praebitor lectus chori,
aureas gregi cum vestes dederit, fert centunculum;
aut se suspendit navarchus; aut ab hoste prenditur;
aut a servis expilatur, dormiens, aut ambulans.
Nihil est certum, stabile nihil est usquam, nisi quod in diem
quisque genio gratum faciens sibimet ipsi impenderit.
Sed nec hoc securum satis est; facile namque everterit
aliquis mensam bene paratam: sed cum iam mansas dapes
perque dentium transmissas septa deglutiveris,
id demum tibi putato positum esse extra omnem aleam.

Eademque idem poëta in Hydria dixit.

63. Quae si quis consideret, amici, merito laudabit

Epicureorum Theogonia. κότως ἂν ἐπαινέσειε τὸν καλὸν Χρύσιππον, κατιδόντα ἀκριβῶς τὴν Ἐπικούρου φύσιν, καὶ εἰπόντα „ μητρόπολιν εἶναι τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ τὴν Ἀρχεστράτου Γαστρολογίαν" ἣν πάντες οἱ τῶν φιλοσόφων γαστρίμαργοι Θεογονίαν τινὰ αὐτῶν εἶναι λέγουσιν, τὴν καλὴν ταύτην ἐποποιίαν. πρὸς οὓς καὶ Θεόγνητος ἐν Φάσματι, ἢ Φιλαργύρῳ, φησίν· b

Ridentur Stoici.

— — — Ἐκ τούτων,
ἄνθρωπ', ἀπολεῖς με. τῶν γὰρ ἐκ τῆς ποικίλης
Στοᾶς λογαρίων ἀναπεπλησμένος νοσεῖς.
„Ἀλλότριον ἔσθ' ὁ πλοῦτος ἀνθρώπῳ, πάχνη·   c
„σοφία δ' ἴδιον, κρύσταλλος. οὐδεὶς πώποτε
„ταύτην λαβὼν ἀπώλεσ'." Ὦ τάλας ἐγώ·
οἵῳ μ' ὁ δαίμων φιλοσόφῳ συνῴκισεν;
Ἐπαρίστερ' ἔμαθες, ὦ πόνηρε, γράμματα·
ἀντέστροφέν σου τὸν βίον τὰ βιβλία.

honestum Chrysippum, qui adcurate Epicuri perspiciens ingenium, dixit, *metropolin Epicureae philosophiae esse Archestrati Gastrologiam*, praeclarum illud carmen heroicum; quod, quicumque ex philosophis sunt ventri dediti, suam aliquam *Theogoniam* esse iactant. In quos Theognetus, in Spectro sive Avaro, sic scripsit:

— — — *Hisce tu*
tandem puto me enecabis; nam totus tumes
Porticigenarum disputatiunculis: —
» Divitiae, homini alienum; mera pruina id est.
» Sapientia, proprium, solidum: hanc qui acceperit,
» amittet numquam. « — Miserum me, quem fors mala
philosophi talis iunxit contubernio.
Miser, perversas edidicisti literas:
vitam corrupit tibi librorum lectio.

πεφιλοσόφηκας, γῇ τε κ' οὐρανῷ λαλῶν,
αἷς οὐθέν ἐστιν ἐπιμελὲς τῶν σῶν λόγων.

Ἔτι τοῦ Οὐλπιανοῦ διαλεγομένου, παῖδες ἐπεισῆλθον, φέροντες ἐπὶ δίσκων καράβους μείζονας Καλλιμέδοντος τοῦ ῥήτορος, ὃς διὰ τὸ φιλῆσαι τῷ βρώματι Κάραβος ἐπεκλήθη. Ἄλεξις μὲν οὖν αὐτὸν, ἐν Δορκίδι ἢ Πωππυζούσῃ, φίλιχθυν εἶναι κοινῶς παραδίδωσι, καθάπερ καὶ ἄλλοι τῶν κωμῳδιοποιῶν, λέγων οὕτως· LXIV. Callimedon Carabus.

Τοῖς ἰχθυοπώλαις ἐστὶν ἐψηφισμένον,
ὥς φασι, χαλκῆν Καλλιμέδοντος εἰκόνα
στῆσαι Παναθηναίοισιν ἐν τοῖς ἰχθύσιν,
ἔχουσαν ὀπτὸν κάραβον ἐν τῇ δεξιᾷ,
ὡς αὐτὸν ὄντ' αὐτοῖσιν τῆς τέχνης μόνον
σωτῆρα· τοὺς ἄλλους δὲ πάντας, ζημίαν.

Περισπούδαστος δὲ ἦν πολλοῖς ἡ τοῦ καράβου βρῶ- Carabus cancer.

Agis cum Coelo & Terrâ verbis philosophis;
quibus nulla dictis de tuis curatio est.

64. Adhuc loquebatur Ulpianus, cum intrarent pueri, in patinis adferentes *carabos*, [*locustas cancros*] oratore Callimedonte maiores, qui, quod eo obsonio prae caeteris delectaretur, *Carabi* cognomen sortitus est. Eumdem quidem Alexis, in Dorcide sive Adblandiente, (quemadmodum & alii Comici) in universum piscium fuisse avidum tradit, his verbis:

Piscium mercatoribus decretum est,
ut aiunt, aeneam Callimedontis statuam
ponere Panathenaeis in foro piscario,
tenentem dextrâ assatum carabum;
quippe qui ipsis sit artis unus
servator, quam alii omnes perdant.

Est autem a multis studiose in cibum quaesitus cara-

σις, ὡς ἔστι δεῖξαι διὰ πολλῶν τῆς κωμῳδίας μερῶν· ἀρκέσει δὲ τανῦν Ἀριστοφάνης, ἐν ταῖς Θεσμοφοριαζούσαις οὕτως λέγων·

A. Ἰχθῦς ἐώνηταί τις, ἢ σηπίδιον,
ἢ τῶν πλατειῶν καρίδων, ἢ πουλύπους;
ἢ νῆστις ὀπτᾶτ', ἢ γαλεὸς, ἢ τευθίδες;
B. Μὰ τὸν Δί', οὐ δῆτ'. A. Οὐδὲ βάτις; B. Οὐ,[1]
φήμ' ἐγώ.
A. Οὐδὲ χόριον, οὐδὲ πυὸς, οὐδ' ἧπαρ κάπρου;
οὐ δὴ σχαδόνας,[2] οὐδ' ἠτριαῖον δέλφακος,
οὐδ' ἐγχέλειον, οὐδὲ κάραβον μέγαν
γυναιξὶ κοπιώσαισιν ἐπεκουρήσατε;

Confunduntur squilla, astacus & carabus. „Πλατείας δὲ καρίδας" ἂν εἴη λέγων τοὺς ἀστακοὺς καλουμένους, ὧν μνημονεύει Φιλύλλιος ἐν Πόλεσι. καὶ Ἀρχέστρατος γὰρ ἐν τῷ διαβοήτῳ ποιήματι, οὐδ'

1 οὐδὲ vulgo. 2 οὐ δὲ σχαδόνες vulgo. οὐδὲ σχαδόνες Brunck.

bus; quod multis Comicorum testimoniis probari posset: sed sufficiat in praesentia Aristophanes, qui in Thesmophoriazusis ita habet:

A. Piscis aliquis emtus est, aut sepiola,
aut lata quaepiam squilla, aut polypus?
aut mugil est assatus, aut galeus, aut loligines?
B. Per Iovem, nihil horum. A. Ne batis quidem? B.
Non, inquam.
A. Non chorium, non colostrum, non iecur apri?
Nec favis scilicet, nec porcelli sumine,
nec anguillulâ, nec magno carabo
fessas labore mulieres adiuvistis?

Quas autem *latas squillas* dixit, fuerint fortasse *astaci* qui vocantur, quorum Philyllius meminit in Civitatibus. Nam & Archestratus in famoso illo poëmate, *ca-*

ὅλως που κάραβον ὀνομάζων, ἀστακὸν προσαγορεύει· ὥσπερ κἀν τούτοις·

a. Ἀλλὰ παρεὶς λῆρον πολὺν, ἀστακὸν ὠνοῦ,
τὸν τὰς χεῖρας ἔχοντα μακρὰς, ἄλλως τε βαρείας,
τοὺς δὲ πόδας μικροὺς, βραδέως δ' ἐπὶ γαῖαν ὀρούει.
εἰσὶ δὲ πλεῖστοι μὲν, πάντων ἀρετῇ τε [1] κράτιστοι
ἐν Λιπάραις· πολλοὺς δὲ καὶ Ἑλλήσποντος ἀθροίζει.

καὶ Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβης γάμῳ, τὸν προειρημένον ἀστακὸν ὑπὸ τοῦ Ἀρχεστράτου δηλοῖ ὅτι κάραβός ἐστι, λέγων οὕτως·

b. Ἐντὶ δ' ἀστακοὶ, κολύβδαιναί τ', ἔχοισαι τὰ πόδια [2]
μικρὰ, τὰς χεῖρας δὲ μακρὰς, κάραβος δὲ τὤνυμα.

Ἴδιον δ' ἐστὶ γένος καράβων τε καὶ ἀστακῶν LXV.

1. ἀρετῇ δὲ mſ. B. 2. ἔχοσαι ποδι ἔχει mſ. A. τὰ ποδί' ἔχουσαι mſ. Ep. ἔχουσαι πόδια edd.

rabum nuſquam omnino nominans, *aſtacum* adpellat; vel, ut in hiſce:

At, multis omiſſis nugis, aſtacum eme,
manus habentem longas, inſuperque graves,
pedes autem parvos, humi pigre ambulantem.
Frequentiſſimus ille, ſaporeque omnium praeſtantiſſimus
eſt Liparis; multos tamen & Helleſpontus congregat.

Tum vero Epicharmus in Hebes Nuptiis docet, quem *aſtacum* modo dixit Archeſtratus, eumdem *carabum* eſſe; cum ait:

Adſunt aſtaci colybdaenaeque, parvulos pedes,
ſed manus longas habentes; carabus illi nomen eſt.

65. Eſt vero proprium genus *Caraborum* (i. e. locu-

Cc 4

Differunt carabus & aftacus.

ἄλλο, ἔτι δὲ καρίδων. Τὸν δ' ἀστακὸν οἱ Ἀττικοὶ διὰ τοῦ ō ὀστακὸν λέγουσι, καθάπερ καὶ ὀσταφίδας. Ἐπίχαρμος δὲ, ἐν Γᾷ καὶ Θαλάσσᾳ, φησί·

κἀστακοὶ γαμψώνυχοι.

Σπεύσιππος δὲ, ἐν β' Ὁμοίων, παραπλήσιά φησιν εἶναι τῶν μαλακοστράκων, κόρακον, [1] ἀστακὸν, νύμφην, ἄρκτον, καρκῖνον, πάγουρον. Διοκλῆς δ' ὁ Καρύστιος φησί· „Καρίδες, καρκῖνοι, κάραβοι, ἀστακοὶ, εὔστομα, καὶ διουρητικά." Κολύβδαιναν δ' εἴρη- c
κεν Ἐπίχαρμος ἐν τοῖς προεκκειμένοις, ὡς μὲν Νίκανδρός φησι, τὸ θαλάσσιον αἰδοῖον· ὡς δ' ὁ Ἡρακλείδης ἐν Ὀψαρτυτικῷ, τὴν καρίδα. Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ [2] Ζώων μορίων· „Τῶν μαλακοστράκων ὀχεύονται, φησὶ, κάραβοι, ἀστακοὶ, καρίδες, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὥσπερ καὶ τὰ ὀπισθουρητικὰ τῶν τετραπόδων.

1 κάραβον forf. 2 Deeft πέμπτῳ msstis & ed. Ven.

ftarum:) aliud *Aftacorum*; rurfus aliud *Caridum*, feu fquillarum. Aftacum vero Attici per *o* vocalem *oftacum* efferunt, quemadmodum & *oftaphidas*. Epicharmus vero, in Terra & Mari, dicit:

Ungulatique aftaci.

Speufippus vero, fecundo Similium: Ex eis qui molli cruftâ tecta funt, ait, fimilitudinem inter fe habere coracum, [five *carabum* dixit,] aftacum, nympham, urfam, cancrum, pagurum. Diocles vero Caryftius ait: » Squillae, cancri, carabi, aftaci, ori grati funt, & urinam cient. « Quam vero Epicharmus loco fupra adlato *colybdaenam* dixit, ea, ut quidem Nicander ait, *marina mentula* eft; ut autem Heraclides in Opfartytico; *fquilla*. Ariftoteles vero, quinto de Partibus Animalium, ait: » Ex eis quae molli teftâ operiuntur, locuftas, aftacos, fquillas, & id genus alia, coire a tergo,

ὀχεύονται δὲ τοῦ ἔαρος ἀρχομένου πρὸς τῇ γῇ· ἤδη γὰρ ὦπται ἡ ὀχεία πάντων τῶν τοιούτων· ἐνιαχοῦ δὲ, ὅταν τὰ σῦκα ἄρχηται πεπαίνεσθαι. Γίνονται δ' οἱ μὲν κάραβοι ἐν τοῖς τραχέσι καὶ πετρώδεσιν· οἱ δ' ἀστακοὶ, ἐν τοῖς λείοις· ἐν δὲ τοῖς πηλώδεσιν, οὐδέτεροι. διὸ καὶ ἐν Ἑλλησπόντῳ μὲν καὶ περὶ Θάσον ἀστακοὶ γίνονται· περὶ δὲ τὸ Σίγειον καὶ τὸν Ἄθω, κάραβοι. εἰσὶ δ' οἱ κάραβοι μακρόβιοι πάντες." Θεόφραστος δ' ἐν τῷ Περὶ τῶν Φωλευόντων, τοὺς ἀστακοὺς καὶ καράβους καὶ καρίδας ἐκδύεσθαί φησι τὸ γῆρας.

LXVI. Carides oppidum.

Περὶ δὲ τῶν καρίδων, ὅτι καὶ πόλις ἦν Καρίδες περὶ Χίον τὴν νῆσον, Ἔφορος ἐν τῇ πρώτῃ ἱστορεῖ, κτίσαι φάσκων αὐτὴν τοὺς διασωθέντας ἐκ τοῦ ἐπὶ Δευκαλίωνος γενομένου κατακλυσμοῦ μετὰ Μάκαρος, καὶ μέχρι νῦν τὸν τόπον καλεῖσθαι Καρίδας.

more quadrupedum. Coëunt autem, inquit, veris initio, prope terram; horum enim omnium coitum iam esse ab hominibus observatum: interdum vero etiam, cum maturescere ficus incipit. Gignuntur autem locustae in asperis locis saxosisque; astaci vero, in laevibus: neutri in coenosis. Quare & in Hellesponto & circa Thasum astaci gignuntur; circa Sigeum vero & Athon, locustae. Sunt autem locustae, longaevae omnes." Theophrastus vero, in libro De Animalibus quae Latebras quaerunt, scribit, astacos & locustas & squillas, senectutem exuere.

66. Quod autem ad *Squillas* (τὰς καρίδας) pertinet; refert Ephorus primo Historiarum libro, esse etiam oppidum in Chio insula, cui *Carides* nomen; conditum dicens ab eis qui e diluvio, quod Deucalionis aetate incidit, evaserant cum Macare; & usque ad hunc diem *Caridas* [i. e. *Squillas*] vocari illum locum. Obsoniorum

Squillae. Ὁ δὲ ὀψοδαίδαλος Ἀρχέστρατος παραινεῖ τάδε·

Ἢν δέ ποτ' εἰς Ἴασον Καρῶν πόλιν εἰσαφίκηαι,
καρίδ' εὐμεγέθη λήψῃ, σπανίαν δὲ πρίασθαι·
ἐν δὲ Μακηδονίᾳ τε, καὶ Ἀμβρακίᾳ, μάλα πολλαί.

Ἐκτεταμένως δ' εἴρηκε καρῖδα. Ἀραρὼς μὲν ἐν Καμπυλίωνι·

— — — Αἵ τε καμπύλαι
καρῖδες ἐξήλλοντο, δελφίνων δίκην,
εἰς σχοινόπλεκτον ἄγγος.

καὶ Εὔβουλος ἐν Ὀρθάνῃ·

Καρῖδα καθῆκα κάτω, κἀνέσπασ' αὖθις. —

Ἀναξανδρίδης, Λυκούργῳ·

Καὶ συμπαίζει καριδαρίοις [1] μετὰ περδικίων καὶ θραττιδίων, [2]
Καὶ ψηττιδίοις μετὰ κωθαρίων, [3] καὶ σκινδαρίοις μετὰ κωβιδίων.

1 κοραχινιδίοις alibi apud Nostrum. 2 θριττιδίων vulgo h. l.
3 Vulgo ψιτταδίοις μετὰ κωβιδαρίων.

vero artifex Archestratus de Squillis haecce praecipit:

Si quando Iasum, Cariae oppidum, accesseris,
praegrandem squillam accipies: sed emtu rara est.
In Macedonia vero & Ambracia frequentes sunt admodum.

Producta ρι syllabâ καρῖδα dixit Araros, in Campylione:

Curvaeque carides exsiliebant, delphinum more,
in vasa texta iuncis.

Et Eubulus, in Orthane:

Squillam humi deposui, & retraxi postea.

Anaxandrides, Lycurgo:

Colludit squillulis cum perdiculis & thrattidiis;
& passerculis (marinis,) *cum cothariis; & scindariis cum gobidiis.*

Ὁ δ' αὐτὸς κἀν Πανδάρῳ φησίν·

a Οὐκ ἐπικεκυφὼς ὀρθὸς, ὦ βέλτιστ', ἔσῃ·
αὕτη δὲ καρίδοι τὸ σῶμα· καμπύλη τ', [1]
ἄγκυρά τ' ἐστὶν ἄντικρυς τοῦ σώματος.

ἐν δὲ Κερκίῳ·

Ἐρυθρώτερον καρίδος ὀπτῆς [2] σ' ἀποφανῶ.

Εὔβουλος, Τηθαῖς·

Καρίδας τε [3] τῶν κυφῶν. —

καὶ Ὠφελίων, Καλλαίσχρῳ·

Κυρταὶ δ' ὁμοῦ καρίδες ἐν ξηρῷ πέδῳ.

καὶ ἐν Ἰαλέμῳ,

Ὠρχοῦντο δ', ὡς [4] καρίδες ἀνθράκων ἔπι
b πηδῶσι κυρταί.

Συνεσταλμένως δ' εἴρηκεν Εὔπολις, ἐν Αἰξὶν, οὕτως·

— — — Πλὴν

1 καμπύλη ἄγκυρά τ' ἐστὶν edd. καμπύλη τ' ἄγκυρά ἐστιν Euftath. 2 ὀπτῶν vulgo. 3 καρίδας τε mf. A. 4 Ὠρχοῦντο ὥσπερ mssti.

Idem vero etiam in Pandaro dicit:

Si te non curvas, vir optime, rectus eris.
Haec vero simile squillae corpus gerit: incurva prorsus,
& velut obiecta ante corpus ancora est.

Idem in Cercio:

Assâ te squilla rubentiorem praestabo.

Eubulus, in Nutricibus:

Et squillas ex gibbarum genere.

Et Ophelion, in Callaeschro:

Simulque gibbae squillae in arido solo.

& in Ialemo:

Saltabant, velut squillae super prunis
saltant gibbae.

Correpta vero vocali dixit Eupolis, in Capris, his verbis:

— — — *Caeterum ego*

ἅπαξ ποτ' ἐν Φαίακος ἔφαγον καρίδας.

καὶ ἐν Δήμοις·

Ἔχων τὸ πρόσωπον καρίδος μασθλητίνης.

LXVII. Plura de Squillis aliisque Crustaceis.

Ὠνομάσθησαν δὲ καρίδες ἀπὸ τοῦ κάρα· τὸ πλεῖστον γὰρ μέρος τοῦ σώματος ἡ κεφαλὴ ἀπηνέγκατο. Καρίδες δὲ βραχέως οἱ Ἀττικοὶ ἀναλόγως· παρὰ γὰρ τὸ κάρη γέγονε, διὰ τὸ μείζονι κεχρῆσθαι c κεφαλῇ. ὡς οὖν παρὰ τὸ γραφὴ γραφὶς, καὶ βολὴ βολὶς, οὕτω καὶ παρὰ τὸ κάρη καρίς. ταθείσης δὲ τῆς παρατελευταίας, ἐτάθη καὶ τὸ τέλος· καὶ ὁμοίως λέγεται τῷ ψηφὶς, κρηπὶς, καὶ τευθίς.

Περὶ δὲ τῶν ὀστρακοδέρμων τούτων, Δίφιλος μὲν ὁ Σίφνιος οὕτως γράφει· „Τῶν δ' ὀστρακοδέρμων, καρὶς, ἀστακὸς, κάραβος, καρκῖνος, λέων, τοῦ αὐτοῦ γένους ὄντα, διαφέρουσι. μείζων δ' ἐστὶν ὁ λέων τοῦ ἀστα-

semel aliquando apud Phaeacem squillas comedi.

Idem, in Populis:

Habens faciem squillae puniceae.

67. Nomen autem καρίδες habent ἀπὸ τοῦ κάρα, id est, a *capite*; quod corporis illarum pars maxima caput sit. Καρίδες vero brevi vocali [syllabae extremae, quae in obliquis penultima fit] dicunt Attici, ex analogia; quia a vocabulo κάρη derivatur id nomen, quoniam maius squillis caput est. Quo pacto igitur a γραφὴ fit γραφὶς, a βολὴ βολὶς, sic & a τὸ κάρη, καρίς. Quod si vero producitur penultima, [nempe quae in recto casu penultima est,] producitur etiam extrema, & similiter dicitur ut ψηφὶς, κρηπὶς, & τευθίς.

De his vero testaceis [nempe de Crustaceorum genere] sic scribit Diphilus Siphnius: »Ex testaceis squilla, astacus, locusta, cancer, leo, eiusdem quidem sunt generis; sed inter se differunt. Maior est leo quam

d κοῦ. οἱ δὲ κάραβοι καὶ γραψαῖοι λέγονται· τῶν καρκίνων δ' εἰσὶν σαρκωδέστεροι. ὁ δὲ καρκῖνος, βαρὺς, καὶ δύσπεπτος." Μνησίθεος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ Περὶ Ἐδεστῶν· „Κάραβοι, φησὶ, καὶ καρκίνοι, καὶ καρίδες, καὶ τὰ ὅμοια· δύσπεπτα μὲν ταῦτα, τῶν δὲ ἄλλων ἰχθύων εὐπεπτότερα πολλῷ. πρέπει δ' αὐτοῖς, ὀπτᾶσθαι μᾶλλον, ἢ ἕψεσθαι." Κουρίδας δὲ τὰς καρίδας εἴρηκε Σώφρων ἐν Γυναικείοις, οὕτως·

Ἴδε καλᾶν κουρίδων, ἴδε καμμάρων, ἴδε φίλα·
e θᾶσαι μὰν, ὡς ἐρυθραί τ' ἐντὶ καὶ λειοτριχιῶσαι.

Ἐπίχαρμος δ' ἐν Γᾷ καὶ Θαλάσσᾳ·

— — — — κουρίδες τε φοινίκιαι.[1]

ἐν δὲ Λόγῳ καὶ Λογίνᾳ[2] διὰ τοῦ ω[3] εἴρηκεν·

— — ἀφύας τε, κωρίδας τε καμπύλας.

1 φοινίκεαι mſ. Ep. 2 Vulgo h. l. λογιναί. Alibi λόγιον εἶναι. Λογίνῳ apud Hephaeſt. Λογίᾳ apud Schol. Hephaeſt. 3 Vulgo διὰ τούτων.

aſtacus. Locuſtae (carabi) etiam γραψαῖοι (quaſi *ſcriptorii*) vocantur: ſunt autem carnoſiores cancris. Cancer gravis eſt (ventriculo,) & concoctu difficilis.« Mneſitheus vero Athenienſis, primo libro de Comeſtibilibus: »Locuſtae, inquit, & cancri, & ſquillae, & quae his ſunt ſimilia, ſunt ea quidem concoctu difficilia, at multo tamen faciliora, quam caeteri piſces. Aſſari autem iſta magis convenit, quam elixari.« — Squillas Sophron non καρίδας, ſed κουρίδας vocat, in Muliebribus Mimis ſic ſcribens:

Vide pulchras Curidas, vide cammaros, vide amica!
adſpice modo: quam ſunt rubrae, & laevi capillo veſtitae!

Et Epicharmus, in Terra & Mari:

Curideſque Phoeniciae.

Idem vero, in Logo & Logina, per ω vocalem extulit:

Apuaſque coridaſque gibberes.

Σιμωνίδης δέ·

Θύννοισι τευθὶς, κωβιοῖσι κωρίδες.

LXVIII. Ἑξῆς εἰσεκομίσθη ταγηνιστὰ ἥπατα, περιειλημ-
μένα τῷ καλουμένῳ ἐπίπλῳ, ὃν Φιλέταιρος ἐν Τηρεῖ
ἐπίπλοιον εἴρηκεν. Εἰς ἃ ἀποβλέψας ὁ Κύνουλκος·
Λέγε ἡμῖν, ἔφη, ὦ σοφὲ Οὐλπιανὲ, εἴ που κεῖται
οὕτως „τὸ ἧπαρ ἐντετυλιγμένον." καὶ ὅς· Ἐὰν πρό- f
τερον δείξῃς σὺ, παρὰ τίνι ὁ ἐπίπλους εἴρηται ἐπὶ
τοῦ λίπους καὶ τοῦ ὑμένος. Ἀντικορυσσομένων οὖν τού-
των, ὁ Μυρτίλος ἔφη· Ὁ μὲν ἐπίπλους παρ' Ἐπι-
χάρμῳ, ἐν Βάκχαις·

Iecinora frixa, omento involuta.

— — καὶ τὸν ἄρτον [1] ἐπικαλύψας [2] ἐπιπλόῳ.

καὶ ἐν Θεαροῖς· „ὀσφύος τε πέρι καὶ ἐπίπλου." καὶ ὁ a
Χῖος δὲ Ἴων, ἐν ταῖς Ἐπιδημίαις, ἔφη „τῷ ἐπίπλῳ
ἐπικαλύψας." — Ἀπέχεις, φίλη κεφαλὴ Οὐλπια-

1 τὸν ἀρχὸν mſ. *A.* id eſt, *anum*, vel *inteſtinum rectum.* 2 ἐπικάμψας edd. Et ſic mox iterum.

Sic & Simonides:

Thynnis loligo, gobiis corides.

68. Illata deinde ſunt *frixa* in ſartagine *iecinora, omento* quod vocatur involuta: graeci ἐπίπλουν vocant: Philetaerus vero in Tereo ἐπίπλοιον dixit. Ea reſpiciens Cynulcus: Dic nobis, inquit, ſapiens Ulpiane, ſcriptumne alicubi ſic reperiatur, τὸ ἧπαρ ἐντετυλιγμένον. [id eſt, *iecur in modum culcitrae involutum.*] Cui ille: Si tu prius oſtenderis, apud quem ὁ ἐπίπλους legatur de tali adipe & membrana. Qui dum ita ſe ad pugnam invicem provocabant, Myrtilus ait: Ἐπίπλους exſtat apud Epicharmum, in Bacchis:

— — *Et panem obtexit epiploo.*

& in Theoris: *de lumbis & epiploo.* Itemque Ion Chius in Epidemiis dixit: *epiploo obtexit.* — Habes igitur, carum

νὲ, τὸν ἐπίπλουν ᾧ ἤδη ποτὲ αὐτῷ ἐντυλιχθεὶς κατακαυθῇς, καὶ πάντας ἡμᾶς ζητήσεων ἀπαλλάξῃς. τό τε [1] μαρτύριον τοῦ οὕτως διεσκευασμένου ἥπατος δίκαιος εἶ σὺ ἀπομνημονεῦσαι· προειρημένου σοι [2] πάλαι, ὅτε περὶ τῶν ὠτίων καὶ ποδῶν ἐζητοῦμεν, Ἄλεξις ἐν Κρατεύᾳ ἢ Φαρμακοπώλῃ εἴρηκε. πᾶσα δ' ἡ ἐκλογὴ χρησίμη οὖσα εἰς πολλά· ἐπεὶ τὰ νῦν διὰ μνήμης οὐ κρατεῖς, αὐτὸς ἐγὼ διεξελεύσομαι. Φησὶ δ' οὕτως ὁ κωμικός·

LXIX.

Alexidis versus.

Πρῶτον μὲν ὄστρεα παρὰ Νηρεῖ τινι ἰδὼν,
γέροντι φυκίοισιν ἠμφιεσμένῳ,
ἔλαβον, ἐχίνους τ'. ἔστι γὰρ προοίμιον
δείπνου χαριέντως ταῦτα πεπρυτανευμένου.
Τούτων δ' ἀπολυθεὶς, κειμένων ἰχθυδίων
μικρῶν, τρεμόντων τῷ δέει τί πείσεται·

1 τὸ δὲ malebam. 2 προειρημένον σοι ed. Bas. & seqq.

caput Ulpiane, tuum epiploon; quo iam aliquando involutus cremeris, nosque cunctos quaestionum molestiâ liberes. Iamque tu merito nobis debes testimonium commemorare, quo mentio fit iecinoris in hunc modum parati; cum iam pridem, ubi de auriculis & de pedibus quaerebamus, nobis dixeris, Alexidem in Crateva vel Pharmacopola eorum fecisse mentionem. Igitur quum ad multa utilis sit ille Alexidis locus, quoniam tu nunc non tenes memoriâ, ego eum recitabo. Sic ergo Comicus ait:

69. *Primum igitur ostrea apud Nereum quemdam conspicatus,*
senem algis vestitum,
sumsi ea, echinosque. Est enim prooemium
hoc coenae venuste administratae.
His peractis, cum iacerent ibidem pisciculi
minuti, metu trementes quid sibi fieret;

θαῤῥεῖν κελεύσας ἕνεκ' ἐμοῦ ταῦτ', οὐδὲ ἓν
φήσας ἀδικήσειν, ἐπριάμην γλαῦκον μέγαν.
Ἔπειτα νάρκην ἔλαβον· ἐνθυμούμενος, c
ὅτι δὴ,[1] γυναικὸς ἐπιφερούσης δακτύλους
ἁπαλοὺς, ὑπ' ἀκάνθης μὴ δὲ ἓν τούτων παθεῖν.
Ἐπὶ τὸ τάγηνον, φυκίδας, ψήττας τινὰς,
καρίδα, φύκην, κωβιὸν, πέρκην, σπάρον·
ἐποίησά τ' αὐτὸ ποικιλώτερον ταὼ.
Κρεάδια, ποδάρια, ῥύγχη τινὰ, ὠτάρια,
ὕειον ἡπάτιον ἐπικεκαλυμμένον·[2]
αἰσχύνεται γὰρ, πελιδνὸν ὃν, τῷ χρώματι. d
Τούτοις μάγειρος οὐ πρόσεισ', οὐκ ὄψεται·
οἰμώξεται γὰρ, νὴ Δί'. ἀλλ' ἐγὼ σοφῶς[3]
ταῦτ' οἰκονομήσω, καὶ γλαφυρῶς, καὶ ποικίλως

1 δεῖ mſ. Ep. quod repoſitum voluit Caſ. 2 ἐγκεκαλυμμένον vulgo. 3 σαφῶς vulgo.

bono eſſe animo hos iubens mei cauſſa, nec enim ulli
iniuriam me facturum dicens, glaucum emi magnum.
Tum vero torpedinem ſumſi; reputans,
ſi forte uxor admoviſſet digitos
molliuſculos, nihil eam a ſpinis huius generis piſcium paſſuram.
Ad frigendum in ſartagine (ſumſi) *phycidas, paſſeres quoſdam,*
ſquillam, phycen marem, gobium, percam, ſparum:
fecique ſartaginem pavone magis variam.
Carunculas (ſumſi,) *pedes, roſtra quaedam, auriculas,*
ſuillum iecuſculum opertum;
eſt enim illud verecundum, ob lividum ſuum colorem.
Ad iſta coquus non accedet, non videbit haec:
nam male is, per Iovem, mulctaretur. Sed ipſe ego ſcite
haec adminiſtrabo, & ſplendide, varietateque

οὕτω, (ποῶ γὰρ τοὖψον αὐτός·) ὥστε τοὺς
δειπνοῦντας εἰς τὰ λοπάδι' ἐμβάλλειν ποῶ
ἐνίοτε τοὺς ὀδόντας ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.
Τὰς σκευασίας πάντων δὲ, καὶ τὰς σκευάσεις
τούτων, ἕτοιμός εἰμι δεικνύειν, λέγειν,
e προῖκα προδιδάσκειν, ἂν θέλῃ τις μανθάνειν.

Ὅτι δὲ ἔθος τῷ ἐπίπλῳ περικαλύπτεσθαι τὰ ἡπάτια, Ἡγήσανδρος ὁ Δελφὸς ἐν Ὑπομνήμασί φησι, Μετάνειραν τὴν ἑταίραν, ὡς ἐν τοῖς κεκαλυμμένοις ἡπατίοις αὐτὴ [1] πνευμόνιον ἔλαβεν· καὶ ὡς περιελοῦσα τὸ στέαρ ἴδεν, ἀνέκραγεν· [2]. LXX. Plura de Hepate.

Ἀπόλωλα, πέπλων μ' ὤλεσαν περιπτυχαί.

Μήποτε δὲ καὶ Κρώβυλος ὁ κωμῳδιοποιὸς αἰσχυνόμενον εἶπεν τὸ τοιοῦτο ἧπαρ· ὥσπερ καὶ Ἄλεξις, ἐν Ψευδυποβολιμαίῳ λέγων οὕτως·

f Καὶ πλεκτάνην στιφρὰν σφόδρ', ἐν τούτοις τέ που

1 αὐτὰ vulgo. 2 Forſ. ἀνεκραγέναι. ἀστείως ex Epit. adiecit Caſ.

tanta (ipſe enim coenam parabo:) ut hos,
qui coenant, faciam ut ipſis patinis iniiciant
dentes ſubinde prae magna voluptate.
Horum vero parandorum & adparandorum rationem
paratus ego ſum oſtendere, dicere,
gratis docere, addiſcere ſi quis voluerit.

70. Quia vero moris erat, iecuſcula omento contegi, Hegeſander Delphus in Commentariis narrat, Metaniram meretricem, cum in opertis iecuſculis ipſa pulmunculam [pro iecore] eſſet nacta, & detracto adipe eam vidiſſet, exclamaſſe:

Perii; peplorum me ſinuoſae plicae perdiderunt.

Fortaſſe vero etiam Crobylus, *verecundum* dixit iecur, quod eſſet tale; quemadmodum & Alexis, cum in Pſeudypobolimaeo ſic ait:

Et polypi brachia denſa admodum, & cum his

αἰσχυνόμενον ἧπαρ, καὶ καπρίσκους καταφαγοῦ.

Ἡπάτιον δ' εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς, καὶ Ἀλκαῖος ἐν Παλαίστρᾳ, Εὔβουλός τ' ἐν Δευκαλίωνι. Δασυντέον δὲ λέγοντας τὸ ἧπαρ. καὶ γὰρ ἡ συναλοιφή ἐστι παρ' Ἀρχιλόχῳ διὰ δασέος. Φησὶ γάρ·

Χολὴν γὰρ οὐκ ἔχεις ἐφ' ἥπατι.

Hepatus piscis. Ἔστι δὲ καὶ ἰχθύς τις ἥπατος καλούμενος· ὅν φησιν[1] αὐτὸς Εὔβουλος, ἐν Λάκωσιν ἢ Λήδᾳ, [1] οὐκ ἔχειν χολήν·

Οὐκ ᾤου με

χολὴν ἔχειν, ὡς δ' ἡπάτῳ μοι διελέγου.

ἐγὼ δέ γ' εἰμὶ τῶν μελαμπύγων ἔτι.

Ἡγήσανδρος δ' ἐν Ὑπομνήμασιν, ἐν ταῖς κεφαλαῖς, φησὶ, τὸν ἥπατον δύο λίθους ἔχειν, τῇ μὲν αὐγῇ καὶ τῷ χρώματι παραπλησίους τοῖς ὀστρείοις, τῷ δὲ σχήματι ῥομβοειδεῖς.

1 εἶδεν δ' ms. *A*. Desunt duae voces edd.

verecundum iecur & caprifcos comede.

Ἡπάτιον vero (i. e. *iecufculum*) dixit Ariftophanes in Tageniftis, & Alcaeus in Palaeftra, & Eubulus in Deucalione. Eft autem cum afpero fpiritu pronunciandum vocabulum ἧπαρ. (*hepar.*) Nam fit etiam fynaloephe apud Archilochum per afpiratam literam, cum ait:

Bilem enim non habes ἐφ' ἥπατι, *in hepate.*

Eft vero etiam pifcis aliquis, *hepatus* dictus; quem idem Eubulus, in Lacedaemoniis five Leda, ait bilem non habere:

Tu me non putabas

bilem habere, & tamquam cum hepato mecum locutus es.

Ego vero [habeo: &] *fum etiam adeo e melampygis.*

[id eft, *e calidiffimis.*]

Hegefander vero in Commentariis fcribit, habere hepatum in capite duos lapides, fplendore quidem & colore margaritis fimiles, figurâ vero rhombum referentes.

Ταγηνιστῶν δ' ἰχθύων μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Δημητρίῳ, καθάπερ κἀν τῷ προκειμένῳ δράματι. Εὔβουλος, Ὀρθάνῃ·[1] LXXI. Frixi pisces.

b

Πᾶσα δ' εὔμορφος γυνὴ,
ἐρεῖος ἀπήδει τηγάνων τε σύντροφα,
τριβαλλοπανόθρεπτα μειρακύλλια,[2]
ὁμοῦ δὲ τευθὶς, καὶ Φαληρὶς ἡ κόρη,[3]
σπλάγχνοισιν ἀρνείοισι συμμεμιγμένη,
πηδᾷ, χορεύει, πῶλος ὡς ὑπὸ ζυγοῦ.[4]
ῥιπὶς δ' ἐγείρει Φύλακας Ἡφαίστου κύνας,
θερμῇ παροξύνουσα τηγάνου πνοῇ.
ὀσμὴ δὲ πρὸς μυκτῆρας ἠρεθισμένη
c ᾄσσει. μεμαγμένη δὲ Δήμητρος κόρη
κοίλη[5] Φάραγγος δακτύλου πιάσματι

1 Ὀρθάνῃ h. l. ms. *A.* & paulo inferius Ὀρθάννου. 2 Cas. partim e loco inferiore, partim e coniect. sic legendum censuit:

Πᾶσα δ' εὔμορφος γυνὴ
ἐρῶσα φοιτᾷ, (sive πηδᾷ,) τηγάνῳ τε σύντροφα
τριβαλλοπιπανόθρεπτα μειρακύλλια.

3 Fors. φαληρικὴ κόρη. 4 Fors. ὑπὸ ζυγῷ. 5 An κοίλῃ? *Verba* latina infra posui, Graecis utcumque respondentia: *sententiam* minime percepi.

71. *Piscium* in sartagine *frixorum* Alexis meminit in Demetrio, quemadmodum & in fabula supra citata. Eubulus vero in Orthane scribit:

Omnis vero pulcra foemina
amans ventitat, & sartaginum sodales
assentatores-placentis-nutriti adolescentuli.
Simul vero loligo, & Phalerica puella [apua]
visceribus agnorum intermixta,
subsilit, saltat, velut sub iugo pullus.
Flabellumque excitat custodes Vulcani canes,
calido irritans sartaginis halitu.
Odor vero concitatus ad nares
adpellitur. Subacta vero Cereris puella [farina]
in cavitate faucium digiti pressu

σύρει τριήρους ἐμβολὰς, μιμουμένη [1]
δείπνου πρόδρομον ἄριστον.

Ἤσθιον [2] δὲ καὶ ταγηνιστὰς σηπίας. Νικόστρατος ἢ Φιλέταιρος ἐν Ἀντύλλῳ φησίν· „Οὔ ποτ' αὖθις σηπίαν ἀπὸ τηγάνου τολμήσαιμι φαγεῖν μόνος." Ἡγέμων δ', ἐν Φιλίννῃ, καὶ γόνον ἐκ ταγήνου ἐσθίοντας ποιεῖ, ἐν τούτοις·

Μάλα ταχέως αὐτῶν πρίω πώλυπον, [3]
Καὶ δὸς καταφαγεῖν [4] κ' ἀπὸ τηγάνου γόνον.

LXXII. Ἐπὶ τούτοις οὐχ ἡσθεὶς ὁ Οὐλπιανὸς, ἀνιαθεὶς d δὲ, ἀποβλέψας ὡς ἡμᾶς, καὶ τὰ ἐξ Ὀρθάνου Εὐβούλου ἰαμβεῖα εἰπών·

Amare ridetur Myrtilus.

Ὡς εὖ νεναυάγηκεν ἐπὶ τοῦ τηγάνου,
ὁ θεοῖσιν ἐχθρὸς Μυρτίλος·

ὅτι γὰρ οὐδὲν, ἔφη, [5] τούτων πριάμενός ποτε ἔφαγεν,

1 μιμουμένη cum τριήρους ἐμβολὰς iungendum videtur, ut fecit Dalech. 2 Εἴσθιον vulgo. 3 πόλυπον edd. πριῶ πώλυπον mſ. A. Forſ. πρίω τὸν πώλυπον. 4 Forſ. καταφαγεῖν μοι. 5 Verbum ἔφη abeſt vulgo.

trahit, [an? *ſibilat*,] *triremis impetum imitans:*
coenam praecurrens prandium.

Veſcebantur vero & *ſepiis* in ſartagine frixis. Nicoſtratus aut Philetaerus, in Antyllo, ait: *Numquam rurſus e ſartagine ſepiam comeſſe ſolus auſim.* Hegeſander vero, in Philinne, etiam ſemen piſcium frixum comedentes facit, dicens:

Tu quamprimum ab illis polypum hunc eme,
& da mihi comedendum, & frixum in ſartagine piſcium ſemen.

72. His Ulpianus non delectatus, ſed moleſte ferens, intuitus nos, poſtquam iſtos ex Eubuli Orthane iambos recitaſſet:

Quam belle naufragium fecit in ſartagine
inviſus Diis Myrtilus!

illum enim, inquit, certo ſcio nihil quidquam horum

εὖ οἶδα, τῶν τινος οἰκετῶν αὐτοῦ εἰπόντος μοί ποτε τὰ ἐκ Πορνοβόσκου Εὐβούλου ἰαμβεῖα τάδε·

Τρέφει με Θετταλός τις, ἄνθρωπος βαρὺς,
πλουτῶν, φιλάργυρος δὲ, κ' ἀλιτήριος,
ὀψοφάγος, ὀψωνῶν δὲ μέχρι τριωβόλου.

Ἐπεὶ δὲ πεπαιδευμένος ἦν ὁ νεανίσκος, καὶ οὐχὶ παρὰ τῷ Μυρτίλῳ γε, ἀλλὰ παρ' ἄλλῳ τινί· ὡς ἐπυνθανόμην αὐτοῦ, πῶς εἰς τὸν Μυρτίλον νέον ἔπεσεν, [1] ἔφη μοι τὰ ἐκ Νεοττίδος Ἀντιφάνους τάδε·

Παῖς ὢν, μετ' ἀδελφῆς εἰς Ἀθήνας ἐνθάδε
ἀφικόμην, ἀχθεὶς ὑπό τινος ἐμπόρου,
Σύρος τὸ γένος ὤν. περιτυχὼν δ' ἡμῖν ὅδε
κηρυττομένοις, ὀβολοστάτης ὢν, ἐπρίατο,
ἄνθρωπος ἀνυπέρβλητος εἰς πονηρίαν·

1 νέος pro νέον voluit Caſ. cum Dalech. Equidem, deleta illa voce, ἐνέπεσεν malim.

umquam ſuo aere emtum comediſſe; id quod a quodam ex eius ſervis cognovi, hos ex Eubuli Lenone verſiculos recitante:

Alit me Theſſalus quidam, moleſtus homo,
dives, ſed avarus, ſceleſtuſque,
obſoniorum helluo, ſed qui non ultra triobolum obſonio ſuo impendit.

Quia autem eruditus puer fuit, nec vero apud Myrtilum profecto, ſed apud alium quemdam; percunctanti mihi, quo pacto in Myrtilum incidiſſet, reſpondit ille, recitans iſta ex Antiphanis Neottide verba:

Puer cum ſorore Athenas huc
veni, adductus a mercatore quodam,
Syrus natione. Tum forte incidens in nos,
foenerator hic, me ſub praecone venalem emit;
homo nulli improbitate ſecundus;

τοιοῦτος, οἷος μηδὲν εἰς τὴν οἰκίαν, f
μήδ' ὧν ὁ Πυθαγόρας ἐκεῖνος ἤσθιεν
ὁ τρισμακαρίτης, εἰσφέρειν, ἔξω θύμου.

LXXIII. Ἔτι τοῦ Οὐλπιανοῦ τοιαῦτά τινα παίζοντος, ὁ Κύνουλκος ἀνέκραγεν· Ἄρτου δεῖ· καὶ οὐ τοῦ Μεσαπίων βασιλέως λέγω, τῶν [1] ἐν Ἰαπυγίᾳ, περὶ οὗ καὶ σύγγραμμά ἐστι Πολέμωνι. μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Θουκυδίδης ἐν ἑβδόμῃ, καὶ Δημήτριος ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Σικελίᾳ, διὰ τούτων·

Artos, rex Messapiorum.

Κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀνέμῳ νότῳ a
διεβάλομεν τὸ πέλαγος εἰς Μεσσαπίους·
Ἄρτος δ' ἀναλαβὼν ἐξένιζ' ἡμᾶς καλῶς·
ξένος χαρίεις [2] ἐκεῖ μέγας καὶ λαμπρὸς ἦν.

οὐ τούτου οὖν τοῦ Ἄρτου ὁ νῦν καιρός ἦν, ἀλλὰ τῶν εὑρημένων ὑπὸ τῆς Σιτοῦς καλουμένης Δήμητρος, καὶ

1 Vulgo τοῦ ἐν Ἰαπ. 2 ξένος γε χαρίεις ἦν mſ. Ven. ſed in ſeqq. nil mutat.

eoque ingenio, ut nihil domum ſuam,
ne eorum quidem quae Pythagoras ille comedebat
ter beatus, inferret, praeter thymum.

73. Talia dum adhuc Ulpianus iocabatur, exclamavit Cynulcus: *Pane* (ἄρτου) nobis opus eſt. Nec vero illum *Artum* dico, Meſapiorum in Apulia regem, de quo etiam exſtat Polemonis commentarius. Eiuſdemque & Thucydides meminit, & Demetrius comicus in fabula, cui Sicilia titulus, his verbis:

Et inde in Italiam vento auſtro
traiecimus pelagum in Meſſapios.
Artus autem nos hoſpitio benigne excepit:
hoſpes liberalis ibi, magnus & ſplendidus erat.

Non igitur ille ἄρτος eſt, quem nunc deſideramus: ſed de eo genere qui a *Cerere* inventus eſt, quae inde *Sito*

Σιμαλίδος· οὕτως γὰρ ἡ θεὸς παρὰ Συρακουσίοις τιμᾶται, ὡς αὐτὸς [1] Πολέμων ἱστορεῖ, ἐν τῷ Περὶ τοῦ Μωρύχου. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ [2] τῶν Πρὸς Τίμαιον, ἐν Σκώλῳ, φησὶ, τῷ Βοιωτιακῷ, [3] Μεγαλάρτου καὶ Ceres Sito, & Simalis.
b Μεγαλομάζου ἀγάλματα ἱδρῦσθαι. Ἐπεὶ δὲ ἤδη ἄρτοι εἰσεκομίζοντο, καὶ πλῆθος ἐπ' αὐτοῖς παντοδαπῶν βρωμάτων, ἀποβλέψας εἰς αὐτὰ, ἔφη·

Τοῖς ἄρτοις
ὅσας ἱστᾶσι παγίδας οἱ ταλαίπωροι
βροτοί; — — φησὶν Ἄλεξις,

ἐν Τῇ εἰς τὸ Φρέαρ. ἡμεῖς οὖν εἴπωμέν τι καὶ περὶ Ἄρτων.

Προφθάσας δ' αὐτὸν ὁ Ποντιανὸς, ἔφη· Τρύφων ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς Φυτικοῖς ἐπιγραφομένοις, ἄρτων ἐκτίθεται γένη, εἴ τι κἀγὼ μέμνημαι, ζυμίτην, LXXIV. Panum varia genera.
c ἄζυμον, σεμιδαλίτην, χονδρίτην, συγκομιστόν· (τοῦ-

1 Forſ. ὡς ὁ αὐτός. 2 Alibi ἐνάτῳ legitur. 3 Βοιωτικῷ ibid.

cognominata eſt, & *Simalis*: hac enim adpellatione colitur illa Dea apud Syracuſios, ut tradit idem Polemo in commentario DE Morycho. Primo vero [*ſive*, nono] adverſus Timaeum libro ait, Scoli in Boeotia conſecratas eſſe Megalarti & Megalomazi ſtatuas. Panes igitur quum iam adferrentur, cum illiſque variorum ciborum magna copia, hos intuens ille dixit:

Panibus quot tendunt laqueos miſeri mortales!

ait Alexis in fabula, cui titulus Ἡ εἰς τὸ φρέαρ. (id eſt, Miſſa ad Puteum.) Nos igitur nonnihil etiam *de* PANE diſſeramus.

74. Eum vero antevertens Pontianus dixit: Tryphon Alexandrinus, in libro qui Phytica (id eſt, DE Plantis) inſcribitur, panum genera, ſi bene memini, recenſet haec: *Zymiten, azymon, ſemidaliten, chondriten, ſyncomi-*

τον δ' εἶναί· φησι καὶ διαχωρητικώτερον τοῦ καθαροῦ) τὸν ἐξ ὀλυρῶν, τὸν ἐκ τιφῶν, τὸν ἐκ μελινῶν. Γίνεται μὲν, φησὶν, ὁ χονδρίτης ἐκ τῶν ζειῶν· ἐκ γὰρ κριθῆς χόνδρον μὴ γίνεσθαι. Παρὰ δὲ τὰς ὀπτήσεις ὀνομάζεσθαι ἰπνίτην· οὗ μνημονεύειν Τιμοκλέα ἐν Ψευδολῃσταῖς, οὕτως·

— — — Καταμαθὼν δὲ κειμένην σκάφην [1]
θερμῶν ἰπνιτῶν, ἤσθιον. [2]

Ἐσχαρίτην. τούτου μνημονεύει Ἀντίδοτος ἐν Πρωτοχόρῳ·

Λαβόντα θερμοὺς ἐσχαρίτας, (πῶς γὰρ οὔ;)
τούτους ἀνειλίττοντα [3] βάπτειν εἰς γλυκύν. d

καὶ Κρώβυλος ἐν Ἀπαγχομένῳ·

Καὶ σκάφην λαβών τινα
τῶν ἐσχαριτῶν τῶν καθαρῶν. — —

1 Vulgo θερμὴν σκάφην; quasi sic integer esset versus. 2 εἴσθιον vulgo. 3 Forf. συνειλίττοντα.

ston: (& hunc quidem magis etiam, quam purum, movere ait alvum:) tum qui *ex olyra*, qui *ex typha*, qui e *panico* paratur. Chondrites, inquit, e zeae alicâ paratur: nam ex hordeo non parari alicam. Pro diversa autem coquendi ratione, alium Panem dici *ipniten*, i. e. furnaceum: cuius mentionem facere ait Timoclem, in Pseudolatronibus, his verbis:

Positum cum conspexissem alveolum
calidis repletum panibus furnaceis, comedi.

Alium *eschariten*, i. e. in foco coctum. Huius meminit Antidotus, in Protochoro:

Sumtos ferventes escharitas (quidni enim?)
eosque convolutos intingere passo.

Et Crobylus, in Strangulato:

— Et alveolum sumens quemdam,
puris escharitis repletum.

Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος, ἐν τῇ πρὸς Διαγόραν Ἐπιστολῇ, συγκρίνων τὰ Ἀθήνησι γινόμενα τῶν ἐδωδίμων πρὸς τὰ ἐν Ῥόδῳ, φησίν· „Ἔτι δὲ, σεμνυνομένων παρ' ἐκείνοις τῶν ἀγοραίων ἄρτων, ἀρχομένου μὲν τοῦ δείπνου, καὶ μεσοῦντος, οὐθὲν λειπομένους ἐπιφέρουσιν·
e ἀπειρηκότων δὲ, καὶ πεπληρωμένων, ἡδίστην ἐπεισάγουσι διατριβὴν, τὸν διάχρηστον ἐσχαρίτην καλούμενον· ὃς οὕτω κέκραται τοῖς μειλίγμασι καὶ τῇ μαλακότητι, καὶ τοιαύτην ἐνθρυπτόμενος ἔχει πρὸς τὸν γλυκὺν συναυλίαν, ὥστε ὁμοῦ [1] προσβιαζόμενος θαυμαστόν τι συντελεῖ· καθάπερ [2] ἀνανήφειν πολλάκις γίνεται τὸν μεθύοντα, τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ τῆς ἡδονῆς ἀναπεινῆν γίνεται τὸν ἐσθίοντα.“ Ταβυρίτην. Σώπατρος ἐν Κνιδίᾳ· „Ταβυρίτης δ' ἄρτος ἦν πλησίγναθος.“ Ἀχαιΐνας. τούτου τοῦ ἄρτου μνημο-
f νεύει Σῆμος ἐν ὀγδόῳ Δηλιάδος· λέγων, ταῖς Θεσμο-

1 ὥστε dedit mſ. *Ep.* ὁμοῦ mſ. *A.* Utramque vocem iungendam putavi. 2 καὶ καθάπερ corr. Caſ.

Lynceus vero Samius, in Epiſtola ad Diagoram, conferens quae Athenis parantur edulia cum his quae Rhodi, ait: »Praeterea, quum apud illos mire iactentur panes, qui ibi in foro venum exponuntur, primâ mediàque coenâ adponunt Rhodii nihilo iſtis inferiores: deinde vero edendo feſſis ſatiatiſque convivis ſuaviſſimum inferunt oblectamentum, eximium illum *eſcharites* panem; qui dulcedine & mollitie ſic temperatus eſt, & paſſo intritus talem cum eo concentum habet, ut ſimul cum hoc vim ſuam exſerens, admirabile aliquid efficiat; quemadmodum ſaepe, qui iam ebrius fuit, denuo ſobrius fit quaſi non bibiſſet; ſic, qui iſtum panem comedit, ei prae voluptate renovatur fames. Alium *tabyriten.* Sopater, in Cnidia: *Tabyrites panis erat, buccam implens.* Alios *Achaïnas.* Huius panis meminit Semus, octavo libro Deliadis, eumque pa-

φόροις γίνεσθαι. εἰσὶ δὲ ἄρτοι μεγάλοι· καὶ ἑορτὴ καλεῖται Μεγαλάρτια,[1] ἐπιλεγόντων τῶν φερόντων· „Ἀχαΐνην στέατος ἔμπλεων τράγον." Κριβανίτην. Τούτου μνημονεύει Ἀριστοφάνης ἐν Γήρᾳ· ποιεῖ δὲ λέγουσαν ἀρτόπωλιν, διηρπασμένων αὐτῆς τῶν ἄρτων ὑπὸ τῶν τὸ γῆρας ἀποβαλόντων·

A. Τουτὶ τί ἦν τὸ πρᾶγμα; B. Θερμούς, ὦ τέκνον·
A. Ἀλλ' ἢ παραφρονεῖς; B. κριβανίτας, ὦ τέκνον,
λευκοὺς πάνυ —.[2]

Ἐγκρυφίαν. Τούτου μνημονεύει Νικόστρατος ἐν Ἱεροφάντῃ, καὶ ὁ ὀψοδαίδαλος Ἀρχέστρατος, οὗ κατὰ καιρὸν τὸ μαρτύριον παραθήσομαι. Δίπυρον. Εὔβουλος ἐν Γανυμήδει·

Διπύρους τε θερμούς. —

1 ἑορτή τις καλεῖται τὰ Μεγ. mſ. *Ep.* 2 Deſunt duae poſtremae voces mſ. *A.* κριβανίτας πάνυ λευκοὺς ὦ τέκνον habent edd. ex Epit. ut videtur.

rari ſcribit mulieribus Theſmophoria celebrantibus. Sunt autem panes magni; & feſti dies *Megalartia* vocabantur, quibus clamabant qui illos ferebant: *Achaïnam adipe plenam comede!* Alium *Cribaniten*. Huius meminit Ariſtophanes, in Senectute; ubi mulierem panes vendentem inducit, quae de ſubreptis ſibi panibus ab his qui ſenectutem exuerant conqueritur.

A. *Quid hoc rei erat?* B. *Calidos, o fili,* —
A. *At deliras-ne tu?* B. *cribanitas, o fili,*
albos admodum!

Alium *encryphiam*. Huius mentionem facit Nicoſtratus, in Hierophante; & obſoniorum parandorum artifex Archeſtratus, cuius teſtimonium commodo loco adponam. Alium *dipyron;* (quaſi, bis ignem expertum, bis coctum.) Eubulus in Ganymede:

Dipyroſque calidos.

& Alcaeus, in Ganymede:

— — — A. Οἱ δίπυροι δ' εἰσὶν τίνες;

B. Ἄρτοι τρυφῶντες. — Ἀλκαῖος, Γανυμήδει. Λάγανον. τοῦτο ἐλαφρόν τ' ἐστὶ, καὶ ἄτροφον· καὶ μᾶλλον αὐτοῦ ἔτι ἡ ἀπανθρακὶς [1] καλουμένη. μνημονεύει δὲ τοῦ μὲν Ἀριστοφάνης ἐν Ἐκκλησιαζούσαις, φάσκων· „λάγανα [2] πέττεται.“ τῆς δ'
b ἀπανθρακίδος, Διοκλῆς ὁ Καρύστιος ἐν πρώτῃ Ὑγιεινῶν, οὑτωσὶ λέγων· „Ἡ δ' ἀπανθρακίς ἐστι τῶν λαγάνων ἁπαλωτέρα. ἔοικε δὲ καὶ οὗτος ἐπ' ἀνθράκων γίνεσθαι, ὥσπερ καὶ ὁ παρ' Ἀττικοῖς ἐγκρυφίας· ὃν καὶ Ἀλεξανδρεῖς τῷ Κρόνῳ ἀφιεροῦντες, προτιθέασιν ἐσθίειν τῷ βουλομένῳ ἐν τῷ τοῦ Κρόνου ἱερῷ.“

Ἐπίχαρμος δὲ ἐν Ἥβης γάμῳ, κἀν Μούσαις, (τοῦτο δὲ τὸ δρᾶμα διασκευή ἐστι τοῦ προκειμένου·) ἄρτων ἐκτίθεται γένη· „κριβανίτην, ὅμωρον, [3] σται- LXXV.

Panum varia genera.

1 ἐπανθρακὶς h. l. mssti. 2 πόπανα vulgo apud Aristoph. legitur. 3 ὅμορον edd. & mox dein ὁμόρους.

A. *Dipyri, quinam sunt?* B. *Panes delicati.* Aliud *laganum.* Hoc leve est, & parum nutriens: levior vero etiam hoc & minus nutriens est *apanthracis* quae nominatur; (a *prunis* nomen habens, super quibus torretur.) Et lagani quidem Aristophanes meminit, in Concionantibus, dicens: *Lagana coquuntur.* Apanthracidis vero Diocles Carystius, primo De his quae ad Tuendam Valetudinem pertinent, ubi sic scribit: »Est autem *apanthracis* tenerior quam sunt lagana. Videtur autem hic quoque (panis) super prunis parari, quemadmodum apud Athenienses *encryphias:* quem etiam Alexandrini Saturno consecrantes, comedendum adponunt in Saturni templo cuivis eo vesci cupienti.

75. Epicharmus vero, in Hebes Nuptiis, & in Musis, (est autem hoc drama, nova & emendata superioris editio) Panum genera recenset haec: *cribaniten,*

τίτην, ἐγκρίδα, ἀλειφατίτην, [1] ἡμιάρτιον." ὧν καὶ Σώφρων ἐν Γυναικείοις Μίμοις μνημονεύει, λέγων c οὕτως·

Δεῖπνον ταῖς θείαις κριβανίτας καὶ ὁμώρους,
καὶ ἡμιάρτιον Ἑκάτᾳ. [2]

Οἶδα δὲ, ἄνδρες φίλοι, ὅτι Ἀττικοὶ μὲν διὰ τοῦ ρ στοιχείου λέγουσι καὶ κρίβανον, καὶ κριβανίτην· Ἡρόδοτος δ' ἐν δευτέρᾳ τῶν Ἱστοριῶν ἔφη, „κλιβάνῳ διαφανεῖ·" καὶ ὁ Σώφρων δὲ ἔφη·

Τίς σταιτίτας, ἢ κλιβανίτας, ἢ ἡμιάρτια πέσσει;

ὁ δ' αὐτὸς μνημονεύει καὶ πλακίτα τινὸς ἄρτου, ἐν Γυναικείοις·

Εἰς νύκτα μ' ἑστιᾷ [3] σὺν ἄρτῳ πλακίτᾳ.

Καὶ τυρῶντος δ' ἄρτου μνημονεύει ὁ Σώφρων, ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Πενθερᾷ, οὕτως· d

1 ἀλιφατίτην mſ. A. 2 Neſcio an ἑκάστᾳ. In mſ. Ven. eſt ἑκάται, iota pro more ad latus poſito. ἑκ . . . αται edd. 3 αἰτιᾷ vulgo.

homorum, *ſtaititen*, *encrida*, *aleiphatiten*, *hemiartium*. Quorum etiam Sophron meminit, in Mimis Muliebribus, ſic ſcribens:

Coenam Deabus, cribanitas & homoros;
& hemiartium Hecatae.

Non ſum vero neſcius, viri amici, Atticos per ρ literam κρίβανον & κριβανίτην efferre; Herodotum autem ſecundo Hiſtoriarum dicere, *clibano perlucido*. Atque etiam Sophron dixit:

Quis ſtaititas, aut clibanitas, aut hemiartia coquit?

Idem quoque *placitam* aliquem panem nominat, in Muliebribus:

Sub noctem me excipit pane placita.

Etiam *tyrontis* (caſeo conditi) panis meminit Sophron, in ſcriptione cui Socrus titulus eſt:

Συμβουλεύω τ' ἐμφαγεῖν·

ἄρτον γάρ τις [1] τυρῶντα τοῖς παιδίοις ἴαλλε. [2]

Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος, ἐν ταῖς Γλώσσαις, τὸν ἄζυμον ἄρτον καλεῖ δάρατον. Πλάτων δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς, ἐν Νυκτὶ μακρᾷ, τοὺς μεγάλους ἄρτους καὶ ῥυπαροὺς, Κιλικίους ὀνομάζει, διὰ τούτων· „Κᾆτ' ἄρτους ἧκε πριάμενος, μὴ τῶν καθαρύλλων, ἀλλὰ μεγάλους Κιλικίους.“ Ἐν δὲ τῷ Μενελάῳ ἐπιγρα-
e φομένῳ ἀγελαίους τινὰς ἄρτους καλεῖ. Αὐτοπύρου δ' ἄρτου μέμνηται Ἄλεξις ἐν Κυπρίῳ·

Τὸν δ' αὐτόπυρον ἄρτον ἀρτίως φαγών.

Φρύνιχος δ' ἐν Ποαστρίαις, αὐτοπυρίτας αὐτοὺς καλῶν, φησίν·

Αὐτοπυρίταισί τ' ἄρτοις, καὶ λιπῶσι στεμφύλοις.

Ὀρίνδου [3] δ' ἄρτου μέμνηται Σοφοκλῆς ἐν Τριπτο-

1 γ' ἄρτι edd. 2 παιδίοισιαλλε ms. A. παιδίοισιν ἄλλε alius codex Paris. recentior. Nude παιδίοισιν editt. vett. παιδίοισιν . . . ἀλλ. ed. Cas. παιδίοισι νεαλῆ coniectavit Casaub. παιδίοισι σὺν ἁλὶ Toup. 3 Ὀρτίδου vulgo.

Suadeo tibi, strenue ut comedas:

panem enim aliquis caseo conditum pueruli misit.

Nicander Colophonius, in Glossis, azymum panem *daratum* vocat. Plato vero Comicus, in longa Nocte, magnos & sordidos panes *Cilicios* adpellat, his verbis: *Deinde panes venit emturus, non ex puris & delicatulis, sed magnos Cilicios.* In fabula vero, quae Menelaus inscribitur, panes quosdam *gregarios* vocat. *Autopyri* panis mentionem fecit Alexis, in Cyprio:

Autopyrum panem cum nuper edisset.

Phrynichus vero, in Poastriis, (i. e. Runcatricibus) eosdam panes *autopyritas* vocat, dicens:

Autopyritis panibus, pinguibusque fracibus.

Orindam panem commemorat Sophocles in Triptolemo;

λέμῳ, ἤτοι τοῦ ἐξ ὀρύζης γινομένου, ἢ ἀπὸ τοῦ ἐν Αἰθιοπίᾳ γιγνομένου σπέρματος, ὅ ἐστιν ὅμοιον σησάμῳ. Κολλάβους δ' ἄρτους ὁ Ἀριστοφάνης ἐν f Ταγηνισταῖς· „Λαμβάνετε [1] κόλλαβον ἕκαστος." καὶ πάλιν· „Ἡ δέλφακος ὀπωρινῆς ἠτριαίαν φέρετε δεῦρο μετὰ κολλάβων χλιερῶν." Γίνονται δ' οἱ ἄρτοι οὗτοι ἐκ νέου πυροῦ, ὡς Φυλύλλιος ἐν Αὔγῃ παρίστησιν·

Αὐτὸς φέρων πάρειμι πυρῶν ἐκγόνους
τριμήνων, γαλακτοχρῶτας κολλάβους θερμούς.

Μακωνίδων δ' ἄρτων μνημονεύει Ἀλκμὰν ἐν τῷ πεντεκαιδεκάτῳ οὕτως· „Κλίναι μὲν ἑπτὰ, καὶ τό- 2
σαι τράπεσδαι μακωνίδων ἄρτων ἐπιστέφοισαι λίνῳ τε, [2] σασάμῳ τε, κὴν πελίχναις πέδεσσι." [3] Χρυσοκόλλα ἐστὶ βρωμάτιον διὰ μέλιτος καὶ λίνου. Τῆς δὲ κολλύρας καλουμένου ἄρτου Ἀριστοφάνης ἐν Εἰρήνῃ·

1 λαμβάνετέ τι edd. 2 Ἐπιστεφῖς σελίνῳ τε ed. Caf. ex Epit. 3 πέδαισι edd. πελιδναῖς πέδαισι legebat Dalech. Suspicatus equidem sum, κὴν πελίχναις παίδεσσι χρυσοκόλλα. (ἐστι βρωμάτιον διὰ μέλιτος καὶ λίνου.)

nempe qui ex oryza paratur, aut semine quod in Aethiopia gignitur sesamo simile. *Collabos* panes Aristophanes nominavit, in Tagenistis: *Sumite collabum quisque.* Et rursus: *Aut porcelli autumnalis sumen huc adferte, cum tepidis collabis.* Parantur autem hi panes ex novello tritico, ut docet Philyllius in Auge:

Adsum ipse adferens tritici prolem
trimestris, lactei-coloris ferventes collabos.

Maconidum panum (i. e. papavere conditorum) Alcman meminit (carmine) decimo quinto, his verbis: *Lectuli quidem septem, & totidem mensae panum maconidum, conspersae lini semine & sesamo; & in lancibus pro pueris chrysocolla.* Cibus hic est, cum melle & lini semine paratus. Panis vero, qui *Collyra* vocatur, meminit Aristophanes, in Pace:

Κολλύραν μεγάλην, καὶ κόνδυλον ὄψον ἐπ' αὐτῇ.
καὶ ἐν Ὁλκάσι·

Καὶ κολλύραν τοῖσι περῶσιν, [1] διὰ τοὺν Μαραθῶνι τρόπαιον.

b Ὁ δὲ ὀβελίας ἄρτος κέκληται, ἤτοι ὅτι ὀβολοῦ πιπράσκεται, ὡς ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ· ἢ ὅτι ἐν ὀβελίσκοις ὀπτᾶται. Ἀριστοφάνης, Γεωργοῖς· LXXVI. Panum varia genera & nomina.

Εἶτ' ἄρτον ὀπτῶν τυγχάνει τις ὀβελίαν.

Φερεκράτης, Ἐπιλήσμονι·

Ὦλεν ὀβελίαν σποδῇ, [2] ἄρτου δὲ μὴ προτιμᾶν.

Ἐκαλοῦντο δὲ καὶ ὀβελιαφόροι οἱ ἐν ταῖς πομπαῖς παραφέροντες [3] αὐτοὺς ἐπὶ τῶν ὤμων. Σωκράτης, ἐν ἕκτῳ Ἐπικλήσεων, [4] τὸν ὀβελίαν φησὶν ἄρτον Διόνυσον εὑρεῖν ἐν ταῖς στρατιαῖς. [5] Ἐτνίτας [6] ἄρτος, ὁ προσαγορευόμενος λεκιθίτας, ὥς φησιν Εὐκρά-

1 τοῖς περῶσι vulgo. 2 σπόδιν mſ. A. 3 περιφέροντες corrigunt viri docti. 4 Ἐπικλήσεως vulgo. 5 στρατείαις puto oportuiſſe. 6 Vulgo h. l. εὐνίτας, & alibi ἐνίτας.

Collyram magnam, & pugnum inſuper pro obſonio.
& in Holcadibus, ſeu Navibus-onerariis:

Et collyram mare traiecturis, propter Marathonicum tropaeum.

76. *Obelias* panis nomen ſortitus eſt, ſive quod obolo veneat, ſicut Alexandriae, ſive quod in veruculis torreatur. Ariſtophanes, in Agricolis:

Dein forte quidam panem coquebat obeliam.

Pherecrates, in Oblivioſo:

Olen, obelian ſub cinere torreas: ſed pani eum noli anteferre.

Vocabantur vero etiam *Obeliophori*, qui panes illos ſuper humeris in pompa geſtabant. Socrates, ſexto libro DE (Deorum) Cognominibus, ait, obeliam panem a Baccho in militaribus expeditionibus eſſe inventum. *Etnitas* panis (ſive *eunitas*) idem eſt qui & *lecithitas* voca-

της. Πανὸς, ἄρτος, Μεσσάπιοι.[1] καὶ τὴν πλησμιο- c
νὴν πανίαν, καὶ πάνια τὰ πλήσμια, Βλαῖσος ἐν Μεσοτρίβᾳ, καὶ Ἀρχίλοχος[2] ἐν Τηλέφῳ, Ῥίνθων τε ἐν Ἀμφιτρύωνι. καὶ Ῥωμαῖοι δὲ πᾶνα, τὸν ἄρτον καλοῦσι. Ναστὸς, ἄρτος ζυμίτης καλεῖται μέγας, ὥς φησι Πολέμαρχος, καὶ Ἀρτεμίδωρος· Ἡρακλέων δὲ, πλακοῦντος εἶδος. Νικόστρατος δ' ἐν Κλίνῃ·

Ναστὸς τὸ μέγεθος τηλικοῦτος, δέσποτα,
λευκός· τὸ γὰρ πάχος ὑπερέκυπτε τοῦ κανοῦ.
ὀσμὴ δὲ, τοὐπίβλημ' ἐπεὶ περιῃρέθη, d
ἐβάδιζ' ἄνω, καὶ μέλιτι συμμεμιγμένη[3]
ἀτμίς τις εἰς τὰς ῥῖνας· ἔτι γὰρ θερμὸς ἦν.

Κνηστὸς, ἄρτος ποιός τις παρὰ Ἴωσιν· Ἀρτεμί-

1 Vulgo iungunt πανὸς ἄρτος. Tum, interposito *puncto*, pergunt: Μεσσάπιοι καὶ usque πλήσματα. (Sic enim edd. pro πλήσμια.) Tum, interposito rursus *puncto*, pergunt: Βλαῖσος ἐν Μεσ. --- ἐν Ἀμφιτρύωνι, καὶ Ῥωμ. &c. 2 Ἄρχιππος coniectaverat Sevin. Probabilius Δεινόλοχος Ruhnk. 3 Nude μεμιγμένη vulgo.

tur, ut ait Eucrates. *Panos*, panis, Messapii. Et satietatem, πανίαν; & quae satietatem adferunt stomachumque replent, πάνια dixere Blaesus in Mesotriba, Archilochus [*sive*, Dinolochus] in Telepho, & Rhinthon in Amphitryone. Sed & Romani πᾶνα, *panem*, vocant quem Graeci ἄρτον. *Nastos*, panis vocatur Zymites (i. e. fermentatus) magnus, ut ait Polemarchus, & Artemidorus: Heracleon vero, placentae genus. Nicostratus vero in Lecto:

Nastus hac magnitudine, here,
albus; crassitie vero tanta, ut super canistrum emineret:
odor vero, postquam detractum est operculum,
sursum evolavit, & melle mixtus
halitus quidam, in nares: adhuc enim calidus erat.

Cnestus, panis quidem apud Iones; ait Artemidorus

δωρος· ὁ Ἐφέσιός φησιν, ἐν Ἰωνικοῖς Ὑπομνήμασι. Θρόνος, ἄρτου ὄνομα· Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς ἐν δευτέρῳ Ἑλληνικῶν, γράφων οὕτως· „Ὁ δὲ Κόδρος τάμεν ἄρτου τὸν καλούμενον θρόνον λαμβάνει, καὶ κρέας, καὶ τῷ πρεσβυτάτῳ νέμουσι.“ [1] Βάκχυλος δ' ἐστιν ἄρτος σποδίτης παρ' Ἠλείοις καλούμενος, ὡς
e Νίκανδρος ἐν δευτέρῳ Γλωσσῶν ἱστορεῖ. μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Δίφιλος ἐν Διαμαρτανούσῃ, οὕτως·

Ἄρτους σποδίτας κρησερίτας περιφέρειν.

Ἄρτου δ' εἶδός ἐστι καὶ ὁ ἀποπυρίας καλούμενος· ἐπ' ἀνθράκων δ' ὀπτᾶται. καλεῖται δ' οὗτος ὑπό τινων ζυμίτης. Κρατῖνος, Μαλθακοῖς· „Πρῶτον ἀποπυρίαν ἔχω ζυμιταμιάδου πλέους κνέφαλον.“ [2]

Ἀρχέστρατος δ' ἐν τῇ Γαστρονομίᾳ περὶ ἀλφί- LXXVII.
των καὶ ἄρτων οὕτως ἐκτίθεται·

1 νέμει malim cum Caſ. & paulo ſuperius τοῦ καλουμένου θρόνου.
2 κνέφαλλον mſ. *A*. Caſaub. coniectabat: Πρῶτον ἀποπυρίαν ἔχω ζυμίτην, μὰ Δί' οὐ πλέων κεκρύφαλον.

Epheſius, in Ionicis Commentariis. *Thronos*, panis nomen, commemorat Neanthes Cyzicenus, ſecundo libro Rerum Graecarum, ſic ſcribens: *Et Codrus panis fruſtum, quem thronum vocant, ſumſit, & carnem: ea maximo natu diſtribuunt.* Apud Eleos panis eſt ſub cineribus coctus, quem *bacchylon* vocant, ut Nicander docet ſecundo Gloſſarum libro. Eius meminit etiam Diphilus in Aberrante-muliere:

Panes ſubcineritios cribratos circumferre.

Eſt vero etiam panis ſpecies, quem *apopyriam* vocant; qui ſuper prunis torretur. Eumdem nonnulli *zymiten* vocant. Cratinus, in Mollibus:

Primum apopyriam habeo zymitam * * *

77. Archeſtratus vero, in Gaſtronomia, de Farinis & Panibus ſic proponit:

Archestratus, de Farinis & Panibus.

Πρῶτα μὲν οὖν δώρων μεμνήσομαι ἠϋκόμοιο f
Δήμητρος, φίλε Μόσχε· σὺ δ' ἐν φρεσὶ βάλλεο σῇσιν.
Ἔστι γὰρ οὖν τὰ κράτιστα λαβεῖν, βέλτιστά τε πάντων,
εὐκάρπου κριθῆς καθαρῶς ἠσκημένα πάντα,
ἐν Λέσβῳ, κλεινῆς Ἐρέσου [1] περικύμονι μαστῷ,
λευκότερ' αἰθερίας χιόνος. θεοὶ εἴπερ ἔδουσιν
ἄλφιτ' ἐκεῖθεν, ἰὼν Ἑρμῆς αὐτοῖς ἀγοράζει. a
ἔστι δὲ κἀν Θήβαις ταῖς ἑπταπύλοις ἐπιεικῆ,
κἀν Θάσῳ, ἔν τ' ἄλλαις πόλεσίν τισιν· ἀλλὰ γίγαρτα
φαίνονται πρὸς ἐκεῖνα. σαφεῖ τάδ' ἐπίστασο δόξῃ.
Στρογγυλοδίνητος δὲ τετριμμένος εὖ κατὰ χεῖρα
κόλλιξ Θεσσαλικός σοι ὑπαρχέτω, ὃν καλέουσι
κεῖνοι κριμματίαν,[2] οἱ δ' ἄλλοι χόνδρινον [3] ἄρτον. b

1 Forſ. κλεινῆς τ' Ἐρέσου, aut ἐν Λέσβῳ κλεινῇ, κ' Ἐρέσου περικ. ut voluit Caſ. 2 Forſ. κριμνατίαν. 3 χόνδριβον edd.

Principio igitur munera commemorabo pulcricomae
Cereris, care Moſche: tu vero tuâ mente repone.
Praeſtantiſſima haec capere licet, & optima omnium,
ex hordeo foecundo pure omnino parata,
in Lesbo, in celebris Ereſi circumfluo clivo,
aetherea nive candidiora. Nam Dii comedunt
inde polentam; eo proficiſcens emit illis Mercurius.
Eſt vero etiam Thebis ſeptem-habentibus-portas proba,
& in Thaſo, aliiſque nonnullis oppidis: ſed quiſquiliae
hae videbuntur, cum illâ comparatae. Hoc pro comperto habeto.
In rotundam formam tortus, manu probe ſubactus
collix Theſſalicus ſit tibi; quem vocant illi
crimmatian, alii vero chondrinon (farreum) *panem.*

Εἶτα τὸν ἐν Τεγέαις σεμιδάλεως υἱὸν ἐπαινῶ,
ἐγκρυφίαν. Τὸν δ' εἰς ἀγορὰν ποιεύμενον ἄρτον
αἱ κλειναὶ παρέχουσι βροτοῖς κάλλιστον Ἀθῆναι.
Ἐν δὲ φερεσταφύλοις Ἐρυθραῖς ἐκ κλιβάνου ἐλθὼν
λευκὸς, ἁβραῖς θάλλων ὥραις, τέρψει παρὰ δεῖπνον.

Ταῦτ' εἰπὼν ὁ τένθης Ἀρχέστρατος, καὶ τὸν τῶν ἄρτων
c ποιητὴν ἔχειν συμβουλεύει Φοίνικα ἢ Λυδόν· ἠγνόει
γὰρ τοὺς ἀπὸ τῆς Καππαδοκίας ἀρτοποιοὺς ἀρίστους
ὄντας. λέγει δ' οὕτως·

Ἔστω δή σοι ἀνὴρ Φοίνιξ, ἢ Λυδὸς, ἐν οἴκῳ,
ὅστις ἐπιστήμων νόου ἔσται σοῖο, κατ' ἦμαρ
παντοίας ἰδέας τεύχων, ὡς ἂν σὺ κελεύῃς.

Τῶν δὲ Ἀττικῶν ἄρτων ὡς διαφόρων μνημονεύει καὶ Ἀντιφάνης ἐν Ὀμφάλῃ, οὕτως· LXXVIII. Therion, pistor Atticus.

— — — Πῶς γὰρ ἄν τις εὐγενὴς γεγὼς
δύναιτ' ἂν ἐξελθεῖν ποτε τῆσδ' ἐκ τῆς στέγης,

Deinde Tegeatem similaginis filium laudo,
encryphian. Sed in foro venalem panem parant
pulcerrimum & mortalibus offerunt illustres Athenae.
Porro qui in Erythris vitiferis e clibano educitur,
albus, speciosa pulcritudine nitens, coenantem te oblectabit.

Haec postquam dixit catillo Archestratus, hortatur etiam ut pistorem habeamus Phoenicem aut Lydum: ignorabat enim, pistorium opus optime omnium conficere Cappadocas. Igitur sic praecipit:

Esto tibi domi Phoenix natione, aut Lydus,
qui mentem intelligat tuam, quotidieque,
ut iusseris, omnifarias conficiat formas.

78. Attici panis, ut praecellentis, meminit etiam Antiphanes in Omphale, his verbis:

— — Quo enim pacto bene natus quispiam
queat efferre pedem ex hoc tecto tandem?

ὁρῶν μὲν ἄρτους τούσδε λευκοσωματους d
ἰπνὸν καταμπέχοντα [1] πυκναῖς διεξόδοις;
ὁρῶν δὲ μορφὴν κριβάνοις ἠλλαγμένους,
μίμημα χειρὸς Ἀττικῆς· οὓς δὴ γοναῖς [2]
Θεαρίων ἔδειξεν.

Οὗτός ἐστι Θεαρίων ὁ ἀρτοποιὸς, οὗ μνημονεύει Πλάτων ἐν Γοργίᾳ, συγκαταλέγων αὐτῷ καὶ Μίθαικον, οὕτως γράφων· „Οἵ τινες ἀγαθοὶ γεγόνασιν ἢ εἰσὶ σωμάτων θεραπευταὶ, ἔλεγές μοι πάνυ σπουδάζων· Θεαρίων ὁ ἀρτοκόπος, καὶ Μίθαικος, ὁ τὴν ὀψοποιΐαν συγγεγραφὼς τὴν Σικελικὴν, καὶ Σάραμβος e ὁ κάπηλος, ὅτι οὗτοι θαυμάσιοι γεγόνασι σωμάτων θεραπευταί· ὁ μὲν, ἄρτους θαυμαστοὺς παρασκευάζων· ὁ δὲ, ὄψον· ὁ δὲ, οἶνον. καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Γηρυτάδῃ, καὶ Αἰολοσίκωνι, διὰ τούτων·

1 Vulgo καταμπίχοντας ἐν πυκναῖς διεξ. 2 μόνος pro γοναῖς voluit Toup. Γοναῖς pro die festo accepit Cas.

cum videt panes hosce candido-splendentes-corpore
furnum continentem crebris successionibus;
videtque, formam ut in clibanis mutant',
manus Atticae artificium: quos (conficere) *posteros*
docuit Thearion. [sive: *quos panes Panathenaeis Thearion* (ut specimen artis suae) *edidit.*]

Hic est ille *Thearion*, operis pistorii artifex, cuius Plato meminit in Gorgia; simul cum eo Mithaecum etiam nominans, cum ita scribit: *Quinam sint vel fuerint boni corporum curatores, studiose tu mihi dixisti: scilicet, Thearionem pistorem, & Mithaecum qui de Arte coquinaria scripsit, & Sarambum cauponem, hos fuisse admirabiles corporum curatores; unum, admirabiles parantem panes; alterum, obsonium; tertium, vinum.* Item Aristophanes in Gerytade, & in Aeolosicone, his verbis:

Ἥκω, Θεαρίωνος ἀρτοπώλιον
λιπὼν, ἵν' ἐστὶ κριβάνων ἑδώλια.[1]

Κυπρίων δὲ ἄρτων μνημονεύει Εὔβουλος, ὡς διαφόρων, ἐν Ὀρθάνῃ, διὰ τούτων·

f Δεινὸν μὲν ἰδόντα παριππεῦσαι Κυπρίους ἄρτους·
μαγνῆτις γὰρ λίθος ὣς, ἕλκει τοὺς πεινῶντας.

Τῶν δὲ κολλικίων ἄρτων (οἱ αὐτοὶ δ' εἰσὶ τοῖς κολλάβοις) Ἔφιππος ἐν Ἀρτέμιδι μνημονεύει, οὕτως·

Παρ' Ἀλεξάνδρου δ' ἐκ Θετταλίας
κόλλικα[2] φαγὼν κρίβανος ἄρτων.[3]

Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ἀχαρνεῦσιν·

Ὦ χαῖρε, κολλικοφάγε Βοιωτίδιον.

a Τούτων οὕτως λεχθέντων, ἔφη τις τῶν παρόντων γραμματικῶν, Ἀῤῥιανὸς ὄνομα· Ταῦτα σιτία Κρονικά ἐστιν, ὦ ἑταῖροι. ἡμεῖς γὰρ οὔτ' ἀλφίτοισι χαίρομεν, LXXIX. Alia Panum genera.

1 ἰδωδία vulgo. εὐωδία corrigit Coray. 2 Immo κολλίκια. 3 An κριβάνου ἄρτους? κριβάνιον ἄρτον vel ἐκ κριβάνου ἄρτον coniectaverat Cas.

Adsum, Thearionis pistoriâ tabernâ
relictâ, sedes ubi clibanorum sunt.

Cypriorum vero panum, ut eximiorum, Eubulus meminit in Orthane, his verbis:

Grave est, conspectis panibus Cypriis equo praetervehi;
esurientem enim, veluti magnes lapis, attrahunt illi.

Qui *collicia* dicuntur panes, iidemque sunt cum collabis, eorum sic meminit Ephippus, in Diana:

Ab Alexandro ex Thessalia (missa)
collicia comedens, furnaceum panem.

& Aristophanes in Acharnensibus:

O salve! Boeotule, collicum helluo.

79. His ita disputatis, dixit unus de Grammaticis, qui aderant, Arrianus nomine: Hi cibi e Saturni aevo sunt, amici! Nos enim nec polentâ gaudemus, (plena

(πλήρης γὰρ ἄρτων ἡ πόλις·) οὔτε τῷ τῶν ἄρτων τούτων καταλόγῳ. ἐπεὶ δὲ καὶ ἄλλῳ [1] Χρυσίππου τοῦ Τυανέως συγγράμματι ἐνέτυχον, ἐπιγραφομένῳ Ἀρτοποιϊκῷ, καὶ πεῖραν ἔσχον τῶν αὐτόθι ὀνομασθέντων παρὰ πολλοῖς τῶν φίλων, ἔρχομαι καὶ αὐτὸς λέξων τι περὶ Ἄρτων. Ὁ ἀρτοπτίκινος ἄρτος καλούμενος, κλιβανικίου καὶ φουρνικίου [2] διαφέρει. ἐὰν δὲ b καὶ σκληρᾶς [3] ζύμης ἐργάζῃ αὐτὸν, ἔσται καὶ λαμπρὸς καὶ εὔβρωτος πρὸς ξηροφαγίαν. εἰ δ' ἐξ ἀνειμένης, ἔσται μὲν ἐλαφρὸς, οὐ λαμπρὸς δέ. κλιβανίκιος δὲ καὶ φουρνίκιος χαίρουσιν ἁπαλωτέρᾳ τῇ ζύμῃ. Παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησι καλεῖταί τις ἄρτος ἁπαλὸς, ἀρτυόμενος γάλακτι ὀλίγῳ καὶ ἐλαίῳ, καὶ ἁλσὶν ἀρκετοῖς. δεῖ δὲ τὴν ματερίαν ἀνειμένην ποιεῖν. οὗτος δὲ ὁ ἄρτος λέγεται Καππαδόκιος, ἐπειδὴ ἐν Καππαδοκίᾳ κατὰ τὸ πλεῖστον ἁπαλὸς ἄρτος γίνεται.

1 ἐπεὶ δὲ κἀγὼ corr. Casaub. 2 φουρνακίου h. l. ms. A. & edd. vett. 3 Fors. ἐκ σκληρᾶς.

enim panum urbs est) nec panum istorum catalogo. Sed quoniam alium etiam librum ego Chrysippi Tyanensis, qui DE Panificio inscribitur, perlegi, & panes, qui ibi nominantur, apud multos ex nostris amicis ipso usu cognovi, accedo & ego nonnihil de PANIBUS dicturus. *Artopticius* qui vocatur panis, differt a clibanite & furnaceo. Is cum duro fermento subactus, nitidus fit, esuque gratus, si solus siccusque manditur: si cum remissiore fermento, levis quidem erit, sed non ita nitidus. *Clibanicius* vero & *furnarius* mollius fermentum poscunt. Apud Graecos panis quidam *mollis* vocatur, conditus pauco lacte, & oleo, & sale quantum satis est: huius materiam esse remissiorem oportet. Panem hunc & *Cappadocium* adpellant, quod utplurimum in Cappadocia

c τὸν δὲ τοιοῦτον ἄρτον οἱ Σύροι λαχμὰν προσαγο-
ρεύουσι· καὶ ἔστιν οὗτος ἐν Συρίᾳ χρηστότατος γινό-
μενος, διὰ τὸ θερμότατος τρώγεσθαι· καί ἐστιν ἄνθει
παραπλήσιος. ὁ δὲ βωλητῖνος καλούμενος ἄρτος
πλάττεται μὲν ὡς βωλήτης,[1] καὶ ἀλείφεται ἡ μά-
κτρα ὑποπασσομένης μήκωνος, ἐφ᾽ ᾗ[2] ἐπιτίθεται ἡ
ματερία, καὶ ἐν τῷ ζυμοῦσθαι οὐ κολλᾶται τῇ καρ-
δόπῳ. ἐπειδὰν δ᾽ ἐμβληθῇ εἰς τὸν φοῦρνον, ὑποπάσ-
σεται τῷ κεράμῳ χόνδρος τις, καὶ τότε ἐπιτίθεται ὁ
ἄρτος, καὶ ἕλκει χρῶμα κάλλιστον, ὅμοιον τῷ φου-
d μώσῳ τυρῷ. Ὁ δὲ στρεπτίκιος ἄρτος συναναλαμ-
βάνεται γάλακτι ὀλίγῳ, καὶ προσβάλλεται πέπε-
ρι καὶ ἔλαιον ὀλίγον· εἰ δὲ μὴ, στέαρ. Εἰς δὲ τὸ κα-
λούμενον ἀρτολάγανον ἐμβάλλεται οἰνάριον ὀλί-
γον, καὶ πέπερι, γάλα τε, καὶ ἔλαιον ὀλίγον, ἢ
στέαρ. εἰς δὲ τὰ καπυρίδια καλούμενα τράκτα
μίξεις ὥσπερ καὶ εἰς ἄρτον.[3]

1 βωλίτης ed. Cas. 2 ἐφ᾽ ἧς edd. 3 Forſ. εἰς ἀρτολάγανον.

mollis paratur panis. Talem panem Syri *lachman* nominant: & eſt in hoc genere optimus qui in Syria paratur, eſtque flori ſimilis. (*ſive*, ad rubrum colorem accedens.) *Boletinus* qui vocatur panis, fingitur in boleti formam: inuncta maſtra, in qua ſubigitur, ſpargitur infra ſeminibus papaveris, quibus ſuperiniicitur materia: ſic haec, dum fermentatur, non adhaereſcit alveo. Panem furno immiſſuri, teſtas alicâ conſpergunt: ac tum imponunt panem, qui pulcerrimum trahit colorem, fumoſo caſeo ſimilem. *Strepticius* panis paratur adſumto pauco lacte, cui adiiciunt piperis & olei nonnihil, aut adipis, ſi non adeſt oleum. In *artolaganum*, quod vocatur, iniiciunt parum vini, piper, lac, & olei nonnihil aut adipis. Ad conficienda *capyridia tracta*, quae vocantur, miſcebis eadem quae ad panem. (*ſive*, quae ad artolaganum.)

LXXX. Ταῦτ' ἐκθεμένου τ' Ἀριστάρχεια δόγματα τοῦ
Iocans Cynicus reprehenditur. Ῥωμαίων μεγαλοσοφιστοῦ, ὁ Κύνουλκος ἔφη· Δά-
ματερ, σοφίας. οὐκ ἐτὸς ἄρα ψαμμακοσίους ἔχει
μαθητὰς ὁ θαυμάσιος Βλεψίας, καὶ πλοῦτον ἀπη- e
νέγκατο τοσοῦτον ἐκ τῆς καλῆς ταύτης σοφίας ὑπὲρ
Γοργίαν καὶ Πρωταγόραν. ὅθεν ὀκνῶ, μὰ τὰς θεὰς,
εἰπεῖν, πότερον αὐτὸς οὐ βλέπει, ἢ οἱ τοὺς μαθητὰς
αὐτῷ παραδιδόντες πάντες ἕνα ἔχουσιν ὀφθαλμὸν, ὡς
μόλις διὰ τὸ πλῆθος ὁρᾷν. μακαρίους οὖν αὐτοὺς,
μᾶλλον δὲ μακαρίτας εἶναι φημὶ, τοιαύτας δείξεις
τῶν διδασκάλων ποιουμένων. Πρὸς ὃν ὁ Μάγνος, φι-
λοτράπεζος ὢν, καὶ τὸν γραμματικὸν τοῦτον ὑπερεπαι-
νῶν διὰ τὴν ἐκτένειαν, ἔφη· Οὗτοι „ἀνιπτόποδες, χα- f
μαιευνάδες, ἀερίοικοι, (κατὰ τὸν κωμικὸν Εὔβουλον)
ἀνόσιοι λάρυγγες, ἀλλοτρίων κτεάνων παραδειπνί-

80. Haec Ariftarcho quodam digna placita quum expofuiffet primarius Romanorum Sophifta, exclamavit Cynulcus: Quanta, o diva Ceres, hominis ifta fapientia eft! Non fruftra fane difcipulos habet arenam numero aequantes admirandus *Blepfias*, divitiafque ex praeclara hac fapientia paravit fibi maiores, quam Gorgias & Protagoras. Itaque, per fanctas Divas, haud facile dixerim, ipfe-ne caecus fit; an, qui ei difcipulos tradunt, cuncti fint unoculi, ut vix ob multitudinem cernant. Beatos igitur illos, immo potius ter beatos praedico, quorum magiftri talia fapientiae fuae fpecimina edunt. Cui refpondens Magnus, menfae amicus, cum egregie Grammaticum illum ob doctrinae copiam laudaffet, inquit: At vos, *illotis pedibus homines*, *humi-cubantes*, *fub-dio-habitantes*, (fecundum comicum Eubulum) *impurae fauces*, *alienarum facultatum invocati coenato-*

δες· " οὐχ ὁ προπάτωρ ὑμῶν Διογένης, πλακοῦντά ποτε ἐσθίων ἐν δείπνῳ λάβρως, πρὸς τὸν πυνθανόμενον ἔλεγεν, ἄρτον ἐσθίειν καλῶς πεποιημένον; ὑμεῖς δ', ὦ λοπαδαγχαι [1] (κατὰ τὸν αὐτὸν ποιητὴν Εὔβουλον) λευκῶν ὑπογαστριδίων, ἑτέροις οὐ παραχωροῦντες φθέγγεσθε, καὶ τὰς ἡσυχίας οὐκ ἄγετε, ἕως
a ἄν τις ὑμῖν, ὡς κυνιδίοις, ἄρτων ἢ ὀστέων προσρίψῃ. πόθεν ὑμῖν, εἰδέναι ὅτι καὶ κύβοι, οὐχ οὓς ἀεὶ μεταχειρίζεσθε, ἄρτοι εἰσὶ, τετράγωνοι, ἡδυσμένοι ἀνήθῳ καὶ τυρῷ καὶ ἐλαίῳ; ὥς φησὶν Ἡρακλείδης ἐν Ὀψαρτυτικῷ. παρεῖδεν δὲ τοῦτον ὁ Βλεψίας, ὥσπερ καὶ τὸν θάργηλον, ὅν τινες καλοῦσι θαλύσιον. Κράτης δ' ἐν δευτέρᾳ Ἀττικῆς Διαλέκτου, θάργηλον καλεῖσθαι τὸν ἐκ τῆς συγκομιδῆς πρῶτον γινόμενον ἄρτον. καὶ τὸν σησαμίτην [2] οὐχ ἑώρακε δε, οὐδὲ

1 λοπαδέγχαι corrigunt viri docti. Forf. λοπαδόλιχνοι, *patinas lambentes.* 2 Vulgo καὶ τὸν σαμίτην· quae verba iungunt cum praecedentibus. Malebam equidem καὶ τὸν σησαμίτην δὲ οὐχ ἑώρακεν, οὐδὲ &c.

res! nonne progenitor vester Diogenes, cum avidius in coena placentam voraret, interroganti quidnam comesset, respondit, *panem se comedere scite confectum?* Vos vero, o *patinarum strangulatores* (ut idem ait poëta Eubulus) *candidorum suminum*, alios loqui non finitis, nec umquam estis quieti, donec vobis aliquis, ut catulis, offam aliquam aut os aliquod proiiciat. Unde vos sciretis, *cubos* etiam, non hos quos continuo vos manibus tractatis, panes esse quosdam, quadratos, anetho & caseo oleoque conditos? ut ait Heraclides in Opsartytico. Quem panem praetermisit Blepsias, quemadmodum etiam *thargelum*, quem nonnulli *thalysium* vocant. Crates vero, libro secundo Atticae Dialecti, scribit, *thargelum* dici panem, qui post messem e novellis frugibus primus conficitur. Nec vero *sesamiten* ille vidit; nec quem

τὸν ἀνάστατον [1] καλούμενον, ὃς ταῖς ἀῤῥηφόροις γίνεται. Ἔστι δὲ καὶ ὁ πυραμοῦς, ἄρτος διὰ σησά- b
μων πεττόμενος, καὶ τάχα ὁ αὐτὸς τῷ σησαμίτῃ ὤν. Μνημονεύει δὲ πάντων τούτων Τρύφων ἐν πρώτῳ Φυτικῶν, καθάπερ καὶ τῶν θιαγόνων ὀνομαζομένων· οὗτοι δ' εἰσὶν ἄρτοι θεοῖς πεττόμενοι ἐν Αἰτωλίᾳ. Δράμικες δὲ, καὶ ἄραξις, παρ' Ἀθαμᾶσιν ἄρτοι τινὲς οὕτως καὶ δηλοῦνται. [2]

LXXXI. Alia Panum nomina.

Καὶ οἱ γλωσσογράφοι δὲ ἄρτων ὀνόματα καταλέγουσι. Σέλευκος μὲν δράμιν, ὑπὸ Μακεδόνων οὕτως καλούμενον· δάρατον δ', [3] ὑπὸ Θεσσαλῶν. Ἐτνίταν [4] δέ φησιν, ἄρτον εἶναι λεκιθίτην· ἐρικίταν τε καλεῖσθαι τὸν ἐξ ἐρηριγμένου [5] καὶ ἀσήστου c
πυροῦ γιγνόμενον, καὶ χονδρώδους. Ἀμερίας δὲ καλεῖ

1 τὸν νάστον vulgo. 2 τινές εἰσί τε καὶ δηλοῦνται. coni. Casaub. Mihi videbatur τινὲς οὕτως καταδηλοῦνται. καλοῦνται corr. Coray. 3 Ex coniect. pro vulgato δ' ἄρτον ὑπὸ Θ. 4 Ἐνίταν vulgo h. l. Superius vero εὐνίταν. 5 ἐρηριγμένου edd. quam ad formam paulo ante ἐρικίταν corr. Cas.

anastaton (*erectum*), vocant, qui mulieribus paratur arcana gestantibus. Est vero etiam *pyramus*, panis cum sesamo pistus, ac fortasse idem cum sesamite. Meminit autem horum omnium Tryphon, primo libro De Plantis; quemadmodum & eorum qui *thiagones* vocantur, qui in Deorum honorem apud Aetolos conficiuntur. Porro apud Athamanes sunt etiam *dramices* & *araxis*, nomina panes significantia.

81. Varia quoque Panum *nomina* recensent Glossarum scriptores. Seleucus *dramin*, a Macedonibus sic vocatum; *daraton* vero a Thessalis. *Etnitam* vero (sive, *Enitam*) panem esse ait lecithiten; (i. e. ovorum vitellis mixtum;) *ericiten* vero, qui fiat e tritico fracto, grumuso, non cribrato. Amerias vero *xeropyritan* vocat pa-

ξηροπυρίταν, τὸν αὐτόπυρον ἄρτον· ὁμοίως δὲ καὶ Τιμαχίδας. Νίκανδρος δὲ θιαγόνας φησὶν ἄρτους ὑπ' Αἰτωλῶν καλεῖσθαι, τοὺς τοῖς θεοῖς γινομένους. Αἰγύπτιοι δὲ τὸν ὑποξίζοντα ἄρτον Κυλλάστιν καλοῦσιν. μνημονεύει δ' αὐτοῦ Ἀριστοφάνης ἐν Δαναΐσι·

Καὶ τὸν κυλλάστιν φθέγγου, καὶ τὸν πετόσιριν.

μνημονεύουσιν αὐτοῦ καὶ Ἑκαταῖος, καὶ Ἡρόδοτος, καὶ ὁ Φανόδημος ἐν ἑβδόμῃ Ἀτθίδος. ὁ δὲ Θυατειρηνὸς
d Νίκανδρος τὸν ἐκ τῆς κριθῆς ἄρτον γινόμενον ὑπὸ Αἰγυπτίων κύλλαστίν φησι καλεῖσθαι. Τοὺς δὲ ῥυπαροὺς ἄρτους φαιοὺς ὠνόμασεν Ἄλεξις ἐν Κυπρίῳ, οὕτως·

A. Ἔπειτά πως ἦλθες; B. Μόλις γ' ὀπτωμένους
κατέλαβον. A. Ἐξόλοι'. ἀτὰρ πόσους φέρεις;
B. Ἑκκαίδεκ' οἴσω δεῦρο, — — —
λευκοὺς μὲν ὀκτὼ, τῶν δὲ φαιῶν τοὺς ἴσους.

nem autopyrum; (i. e. cui nihil ademtum:) pariter etiam Timachidas. Nicander verò *thiagonas* ait panes ab Aetolis vocari, qui in Deorum honorem conficiantur. Aegyptii ſubacidum panem *cyllaſtin* vòcant; cuius meminit Ariſtophanes in Danaidibus:

Et cyllaſtin loquere & Petoſirin.

Eiuſdem meminere etiam Hecataeus, & Herodotus, & Phanodemus libro ſeptimo Rerum Atticarum. Thyatirenus vero Nicander, panem ex hordeo confectum cyllaſtin ab Aegyptiis vocari ſcribit. Sordidos vero panes, *fuſcos* nominavit Alexis in Cyprio, ſic ſcribens:

A. *Tandem aliquando veniſti?* B. *Vix quidem coctos*
reperi. A. *Dii te perdant! ſed quot panes adfers?*
B. *Sedecim huc adferam:* — —
octo quidem candidos, totidemque fuſcos.

Βλῆμα [1] δέ φησι καλεῖσθαι τὸν ἐντεθρυμμένον ἄρτον καὶ θερμὸν Σέλευκος. Φιλήμων δ', ἐν πρώτῳ Παντοδαπῶν χρηστηρίων, πυρνόν φησι καλεῖσθαι τὸν ἐκ πυρῶν ἀσήστων γινόμενον ἄρτον, καὶ πάντα ἐν e
ἑαυτῷ ἔχοντα. βλαμιλίους τε [2] ἄρτους ὀνομάζεσθαι λέγει, τοὺς ἔχοντας ἐντομὰς, οὓς Ῥωμαῖοι κοδράτους λέγουσι. βραττίμην τε [3] καλεῖσθαι τὸν πιτυρίτην ἄρτον, ὃν εὔκονον ἢ τεύκωνον [4] ὀνομάζουσιν Ἀμερίας καὶ Τιμαχίδας. Φιλήτας δ', ἐν τοῖς Ἀτάκτοις, σπολέα καλεῖσθαί τινα ἄρτον, ὃν ὑπὸ τῶν συγγενῶν [5] μόνων καταναλίσκεσθαι.

LXXXII. Mazae & placentae.

Καὶ μάζας δ' ἔστιν εὑρεῖν ἀναγεγραμμένας παρά τε τῷ Τρύφωνι, καὶ παρ' ἄλλοις πλείοσιν. παρ' Ἀθηναίοις μὲν, φύστην, τὴν μὴ ἄγαν τετριμ- f
μένην· ἔτι δὲ καρδαμάλην, [6] καὶ βήρηκα, [7]

1 Βλῆθα apud Hesych. 2 Utique βλαμιαίους τε videtur leg. cum Salm. 3 βρωτίμην τε edd. quod in βραμίτην τε mutatum voluit Cas. 4 Ignorat ἢ ms. A. An ἔγκονον ἢ εὔκονον? deproperatum? 5 Fors. σύγγονων. 6 καρδαμύλην voluit Cas. ex Eustath. & Epit. 7 βήμακα edd.

Blema vero, [sive, *bletha*] ait Seleucus, panem vocari intritum & calidum. Philemon, libro primo De Omnigenis Vitae Commoditatibus, *pyrnon* ait vocari panem e tritico non cribrato confectum, & omnia in se continentem. Et *blomilias* nominari panes ait, qui incisuras habent, quos *quadratos* Romani vocant: & *brattimen* nominari furfuraceum panem, quem *euconum* aut *teuconum* vocant Amerias & Timachidas. Philetas vero, in Miscellaneis, *spolea* dicit vocari panem quemdam, quo soli cognati vescuntur.

82. Reperiuntur vero & *Mazae* recensitae apud Tryphonem, & apud complures alios. Apud Athenaeos est *physte*, non valde subacta: tum *cardamale*: & *berex*, &

καὶ τολύπας, καὶ Ἀχίλλειον· καὶ ἴσως αὕτη ἐστὶν ἡ ἐξ Ἀχιλλείων κριθῶν γινομένη· θριδακίνας τε, καὶ οἰνοῦτταν, καὶ μελιτοῦτταν,[1] καὶ κρίνον, καλούμενον καὶ σχῆμά τι χορικῆς ὀρχήσεως παρ' Ἀπολλοφάνει ἐν Δαλίδι.[2] αἱ δὲ παρ' Ἀλκμᾶνι θριδακίσκαι λεγόμεναι, αἱ αὐταί εἰσι ταῖς Ἀττικαῖς θριδακίναις. λέγει δὲ οὕτως ὁ Ἀλκμᾶν·

θριδακίσκα τε καὶ κριβανωτός.

Σωσίβιος δ' ἐν τρίτῳ Περὶ Ἀλκμᾶνος „ κρίβανα, φησὶ, λέγεσθαι πλακοῦντάς τινας, τῷ σχήματι μαστοειδεῖς." Ὑγεία δὲ καλεῖται ἡ διδομένη ἐν ταῖς θυσίαις μᾶζα, ἵνα ἀπογεύσωνται. καὶ Ἡσίοδος δὲ μάζαν τινὰ ἀμολγαίαν καλεῖ·

Μάζα τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμενάων·

τὴν ποιμενικὴν λέγων καὶ ἀκμαίαν· ἀμολγὸς γὰρ τὸ

1 μελιττοῦτταν edd. cum mſ. *A*. 2 Vulgo h. l. Δαλίδι. Iuxta Suidam Δάλιδι erat ſcribendum.

toylpe, & *Achillea*, fortaſſis ea quae fit ex Achilleo hordeo: dein *thridacina*, & *oenutta*, & *melitutta*; (a lactuca, a vino, a melle nominatae) tum quae *crinon* (i. e. *lilium*,) vocatur, quod eſt etiam nomen ſaltationis cuiuſdam chori apud Apollophanem in Dalide. Quae vero apud Alcmanem *thridaciſcae* nominantur, eaedem ſunt quae Atticae thridacinae. Dicit autem ſic Alcman:

Et thridaciſca & furnarius panis.

Soſibius vero tertio libro De Alcmane ait, *cribana* vocari mazas quaſdam mammis formâ ſimiles. *Hygea* autem maza vocatur, quae in ſacrificiis datur deguſtanda. Heſiodus vero etiam mazam quamdam *amolgaeam* nominat:

Et maza amolgaea, & lac caprarum lactare deſinentium.

Paſtoralem dicit, & vigoris plenam: ἀμολγὸς enim di-

ἀκμαιότατον. Παραιτητέον δὲ καταλέγειν, οὐδὲ γὰρ οὕτως εὐτυχῶς μνήμης ἔχω, ἃ ἐξέθετο πόπανα καὶ πέμματα Ἀριστομένης ὁ Ἀθηναῖος ἐν τρίτῳ τῶν Πρὸς τὰς Ἱερουργίας. ἔγνωμεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὸν ἄνδρα τοῦτον, νεώτεροι πρεσβύτερον. ὑποκριτὴς δὲ ἦν ἀρχαίας κωμῳδίας, ἀπελεύθερος τοῦ μουσικωτάτου βασιλέως Ἀδριανοῦ, καλούμενος ὑπ' αὐτοῦ Ἀττικοπέρδιξ. Καὶ ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη· ὁ δ' ἀπελεύθερος παρὰ τίνι κεῖται; Εἰπόντος δέ τινος, καὶ δρᾶμα ἐπιγράφεσθαι Φρυνίχου Ἀπελευθέρους, Μένανδρον δ' ἐν Ῥαπιζομένῳ [1] καὶ ἀπελευθέραν εἰρηκέναι, καὶ ἐπισυνάπτοντος, πάλιν ἔφη· τίνι δὲ διαφέρει ἐξελευθέρου; Ταῦτα μὲν οὖν ἔδοξε κατὰ τὸ παρὸν ἀναβαλέσθαι. b

LXXXIII. Καὶ ὁ Γαληνὸς, μελλόντων ἡμῶν ἐφάπτεσθαι c

1 Ῥαπιζομένῃ puto oportebat.

citur id quod in summo vigore & maturitate est. Sed illam deprecari provinciam debeo (nec enim satis mihi felix memoria est) *liborum* omnia genera & *placentarum* enumerandi, quae Aristomenes Atheniensis exposuit tertio libro Rerum ad Sacra facienda pertinentium. Cognitus etiam nobis fuit iunioribus vir ille natu maior. Artifex is scenicus erat veteris comoediae, libertus Imperatoris liberali omni doctrina politissimi Hadriani, a quo ille *Attica perdix* adpellari consueverat. Ibi tum Ulpianus ait: At Graecum *liberti* nomen, ὁ ἀπελεύθερος, apud quemnam legitur auctorem? Cui cum responderet aliquis, esse etiam fabulam Phrynichi, cui titulus Ἀπελεύθεροι, & Menandrum in Verberato [*sive*, in Verberata] etiam in foeminino genere ἀπελευθέραν dixisse; cumque is alia vellet adiicere, rursus Ulpianus ait: Quid vero differunt ἀπελεύθερος & ἐξελεύθερος? Sed hanc quidem quaestionem nunc in aliud reiicere tempus placuit.

83. Tum vero Galenus, cum iam in eo essemus ut

τῶν ἄρτων· Οὐ πρότερον, ἔφη, δειπνήσομεν, ἕως ἂν καὶ παρ' ἡμῶν ἀκούσητε, ὅσα εἰρήκασι περὶ ἄρτων, ἢ πεμμάτων, ἔτι τε ἀλφίτων, Ἀσκληπιαδῶν παῖδες. Δίφιλος μὲν ὁ Σίφνιος ἐν τῷ Περὶ τῶν Προσφερομένων τοῖς Νοσοῦσι καὶ τοῖς Ὑγιαίνουσιν· „Ἄρτοι, φησὶν, οἱ ἐκ πυρῶν, κριθίνων εἰσὶ [1] πολυτροφώτεροι καὶ εὐοικονομητότεροι, καὶ, τὸ ὅλον, κρείττονες· εἶθ' οἱ σεμιδαλῖται· μεθ' οὓς οἱ ἀλευρῖται· εἶθ' οἱ συγκομι-
1 στοὶ, ἐξ ἀσήστων ἀλεύρων γινόμενοι. οὗτοι γὰρ πολυτροφώτεροι [2] εἶναι δοκοῦσι.“ Φιλιστίων δ' ὁ Λοκρός· „τῶν χονδριτῶν τοὺς σεμιδαλίτας πρὸς ἰσχὺν, φησὶ, μᾶλλον πεφυκέναι· μεθ' οὓς τοὺς χονδρίτας τίθησιν, εἶτα τοὺς ἀλευρίτας. οἱ δὲ ἐκ γυρέως ἄρτοι γινόμενοι, κακοχυλότεροί τε εἰσὶ, καὶ ὀλιγοτροφώτεροι. [3] πάντες δὲ οἱ θερμοὶ ἄρτοι τῶν ἐψυγμένων εὐοικονομητό-

Medicorum placita de Panibus.

1 οἱ ἐκ γύρεών εἰσι legit Salmas. Forsan οἱ ἐκ πυρῶν γύρεώς εἰσι. 2 ὀλιγοτροφώτεροι videtur legendum cum Dalech. id est, *minus nutrientes*. 3 πολυτροφώτεροι h. l. malim cum eodem Dalech.

manus adiiceremus panibus: Non prius, inquit, coenabimus, quam e nobis quoque audiveritis, quae de Panibus aut Placentis, itemque de Farinis, tradidere Medicorum filii. Diphilus Siphnius igitur, in libro De Alimentis Aegrotorum & Bene-valentium: »Panes, inquit, triticei magis alunt, quam hordeacei, faciliusque digeruntur, & omnino praestantiores sunt: dein semidalitae: post hos aleuritae: dein syncomisti, qui fiunt e farina non cribrata: hi enim magis nutrientes videntur esse.« Philistion vero Locrus: »Semidalitas panes ad augendum corporis robur plus, quam chondritas, ait, conferre; post hos, chondritas ponit; dein aleuritas. Qui autem ex polline parantur panes, deterioris sunt succi, & parcioris nutrimenti. Omnes vero calidi panes facilius, quam refrigerati, digeruntur, ma-

τεροι, πολυτροφώτεροί τε, καὶ εὐχυλότεροι· ἔτι δὲ πνευματικοὶ, καὶ εὐαναδοτοι. οἱ δ' ἐψυγμένοι, πλήσμιοι, δυσοικονόμητοι. οἱ δὲ τελέως παλαιοὶ καὶ κατεψυγμένοι, ἀτροφώτεροι, στατικοί τε κοιλίας, καὶ κακόχυλοι. ὁ δ' ἐγκρυφίας ἄρτος, βαρὺς, δυσοικονόμη- e τός τε διὰ τὸ ἀνωμάλως ὀπτᾶσθαι. ὁ δὲ ἰπνίτης καὶ καμινίτης, δύσπεπτοι καὶ δυσοικονόμητοι. ὁ δ' ἐσχαρίτης, καὶ ἀπὸ τηγάνου, διὰ τὴν τοῦ ἐλαίου ἐπίμιξιν εὐεκκριτώτεροι·[1] διὰ δὲ τὸ κνισὸν, κακοστομαχώτεροι.[2] ὁ δὲ κλιβανίτης πάσαις ταῖς ἀρεταῖς περιττεύει· εὔχυλος γὰρ, καὶ εὐστόμαχος, καὶ εὔπεπτος, καὶ πρὸς ἀνάδοσιν ῥᾷστος· οὔτε γὰρ ἱστάνει κοιλίαν, οὔτε παρατείνει."[3] Ἀνδρέας δὲ, ὁ ἰατρὸς, ἄρτους τινὰς, φησὶν, ἐν Συρίᾳ γίνεσθαι ἐκ συκαμίνων, ὧν τοὺς φα-

1 εὐεκκριτότεροι vulgo. 2 Vulgo κακοστομαχώτεροι γάρ. Quod si bene habet, necesse est, post κνισὸν intercidisse aliquid. Fortasse γίνονται pro γὰρ oportebat. κνισσὸν habet mſ. *Epit.* 3 Forsan ταράττει.

gis nutriunt, & meliorem ſuccum generant: ſunt vero etiam flatulenti, nec tamen eo minus digeſtu faciles. Refrigerati implent ventriculum, digeſtu difficiles. Qui vero omnino inveterati ſunt & perfrigerati, parcius nutriunt, alvum cohibent, ſuccum vitioſum generant. Encryphias panis, gravis eſt, & digeſtu difficilis, quia inaequaliter coctus. Furnaceus & caminites, concoctu digeſtuque difficiles ſunt. Eſcharites vero & qui in fartagine torretur, ob admixtum oleum facilius excernuntur; ſed propter nidorem ſtomacho minus ſunt commodi. Clibanites vero omnibus virtutibus reliquos ſuperat: eſt enim & boni ſucci, & ventriculo idoneus, & concoctu digeſtuque facillimus; nec alvum aut ſiſtit aut moratur. *e* Andreas vero, medicus, panes quoſdam ait in Syria parari ex moris; quos qui comedant, eis de-

F γόντας τριχοῤῥυεῖν.[1] Μνησίθεός φησι· „τὸν ἄρτον τῆς μάζης εὐπεπτότερον εἶναι, καὶ τοὺς ἐκ τῆς τίφης μᾶλλον ἱκανῶς τρέφειν· πέπτεσθαι γὰρ αὐτοὺς καὶ οὐ μετὰ πολλοῦ πόνου. τὸν δ' ἐκ τῶν ζειῶν ἄρτον, ἤδη, φησὶν,[2] ἐσθιόμενον, βαρὺν εἶναι, καὶ δύσπεπτον· διὸ οὐχ ὑγιαίνειν τοὺς αὐτὸν ἐσθίοντας.“ Εἰδέναι δὲ ὑμᾶς[3]
a δεῖ, ὅτι τὰ μὴ πυρωθέντα ἢ τριφθέντα σιτία, φύσας καὶ βάρη, καὶ στρόφους, καὶ κεφαλαλγίας ποιεῖ.

Μετὰ τὰς τοσαύτας διαλέξεις ἔδοξεν ἤδη ποτὲ καὶ δειπνεῖν. καὶ περιενεχθέντος τοῦ καλουμένου ὡραίου, ὁ Λεωνίδης ἔφη· Εὐθύδημος ὁ Ἀθηναῖος, ἄνδρες φίλοι, ἐν τῷ Περὶ Ταρίχων, Ἡσίοδόν φησι περὶ πάντων τῶν ταριχευομένων τάδ' εἰρηκέναι·

LXXXIV.

Horaea salsamenta.

Pseudo-Hesiodus.

> Ἀμφακες μὲν πρῶτον στόμας, καὶ κριταίαν, καὶ
> θιόην,[4]

1 τριχορεύειν mss. & edd. vett. 2 φασὶν vulgo. 3 ἡμᾶς ed. Bas. & seqq. 4 In desperato versu, quem cum quinque seqq. omisit Epitomator, nil mutant vetustae membranae *A*. nisi quod τα post κριταίαν inserant.

fluere capillos. « Mnesitheus scribit« » Panes facilius concoqui quam mazam: qui vero ex typha parantur, amplius etiam nutrire; nam & hos absque labore concoqui. E zea vero paratum panem, si ad satietatem comedatur, gravem esse, ait, & concoctu difficilem: ideoque non bene valere qui eo vescantur. « Scire autem vos oportet, fruges aut igne non tostas, aut non bene extritas, flatus generare, gravare ventriculum, & tormina invehere capitisque dolores.

84. Post tam prolixas disputationes tandem iam coenare placuit. Cum igitur circumferretur *horaeum* [sive, *uraeum*] quod vocatur, dixit Leonides: Euthydemus Atheniensis, viri amici, in libro DE Salsamentis, Hesiodum ait de omni salsamentorum genere haec scripsisse:

> *Utrimque - acutum quidem primum caput, & * & **

γναθμῶν ἠδάξαντο [1] δυσείμονες ἰχθυβολῆες,
οἷς ὁ ταριχόπλεως [2] ἅδε βόσπορος, οἱ πιθόγαστροι [3] b
τμηγόντες [4] τετράγωνα τὰ χητρία [5] τεκταίνονται.
Ναὶ μὴν [6] οὐκ ἀκλεὲς [7] θνητοῖς γένος ὀξυρύγχου,
ὃν καὶ ὅλον καὶ τμητὸν ἅλες τρηχεῖς [8] ἐκόμισσαν. [9]
Θύννων δ' ὡραίων Βυζάντιον ἔπλετο μητὴρ,
καὶ σκόμβρων βυθίων τε, καὶ εὐχόρτου λιβιβάττεω. [10] c
καὶ Πάριον κολιῶν κυδρὴ [11] τροφὸς ἔσκε πολίχνη.
Ἰόνιον δ' ἀνὰ κῦμα φυγὼν Γαδείραθεν ἄξει
Βρέττιος, ἢ Καμπανὸς, ἢ ἐξ ἀγαθοῖο Τάραντος,
ὀρκύνοιο τρίγωνα, τά τ' ἐν στάμνοισι τεθέντα
ἀμφάλλαξ, δείπνοισιν ἐνὶ πρώτοισιν ὀπηδεῖ.

Ταῦτα τὰ ἔπη ἐμοὶ μὲν δοκεῖ τινος μαγείρου εἶναι

1 ἠνδάξαντο vulgo. γναθμὸν vero est in mſ. *A*. 2 ταριπόλεως vulgo. 3 πυθόγαστροι edd. πυθόγαστρι mſ. *A*. 4 τμήσσοντες edd. 5 ταρίχη vel τὰ ἦτρια ſuſpicatus erat Caſaub. κύβια Dalech. 6 Forſ. καὶ μήν. 7 ἀκαλὲς mſ. *A*. ἀδαλὲς edd. 8 Vulgo ἀλεστρηχεῖς, ubi ἀλιτρηχεῖς corr. Caſaub. 9 ἐκόμισαν vulgo. 10 λειοβάττεω Dalech. 11 κυδνὴ mſ. *Ep*.

maxillarum cupiverunt pannoſi piſcatores,
quibus ſalſamentis-plenus placet boſporus: qui ventri obſequentes [an? *qui doliorum ventribus implendis*]
concidentes quadrata fruſta conficiunt.
Nec profecto ignobile inter mortales eſt genus oxyrynchi,
quem & integrum, & conciſum, ſalia aſpera [ſive *mari adflicti piſcatores*] *adportant.*
Thunnorum vero horaeorum Byzantium mater eſt,
& ſcombrorum in profundo latentium, & bene paſtae raiae.
Et Parium oppidum eſt coliarum inclyta nutrix.
Per Ionios vero fluctus fugiens e Gadibus adducet
Bruttius aliquis, aut Campanus, aut ex bona Tarento,
orcyni triangula, quae in doliis alternatim
repoſita, primis menſis in coena inferuntur.

Qui verſus mihi quidem videntur coqui potius eſſe ali-

d μᾶλλον, ἢ τοῦ μουσικωτάτου Ἡσιόδου. πόθεν γὰρ εἰδέναι δύναται Πάριον, ἢ Βυζάντιον, ἔτι δὲ Τάραντα, καὶ Βρεττίους, καὶ Καμπανοὺς, πολλοῖς ἔτεσιν τούτων πρεσβύτερος ὤν. δοκεῖ οὖν ἐμοὶ αὐτοῦ τοῦ Εὐθυδήμου εἶναι τὰ ποιήματα. Καὶ ὁ Διονυσιοκλῆς ἔφη· Ὅτου μέν ἐστι τὰ ποιήματα, ὦ ἀγαθὲ Λεωνίδη, ὑμῶν ἐστι κρίνειν τῶν δοκιμωτάτων γραμματικῶν. ἀλλ' ἐπεὶ περὶ Ταρίχων ἐστὶν ὁ λόγος, περὶ ὧν οἶδα καὶ παροιμίαν μνήμης ἠξιωμένην ὑπὸ τοῦ Σολέως Κλεάρχου,

e Σαπρὸς τάριχος τὴν ὀρίγανον φιλεῖ·

ἔρχομαι κἀγὼ λέξων τι περὶ αὐτῶν, τὰ τῆς τέχνης.

Διοκλῆς μὲν ὁ Καρύστιος ἐν τοῖς Ὑγιεινοῖς ἐπιγραφομένοις „τῶν ταρίχων, φησὶ, τῶν ἀπιμέλων κράτιστα εἶναι τὰ ὡραῖα· τῶν δὲ πιόνων, τὰ θύννεια.“ Ἱκέσιος δ' ἱστορεῖ, „οὐκ εἶναι εὐεκκρίτους κοιλίας, οὔτε LXXXV. Varia de Salsamentis.

cuius, quam politissimi Hesiodi. Unde enim notum habere potuerit ille Parium, aut Byzantium, tum Tarentum, Bruttios, Campanos, compluribus annis vetustior his? Videntur igitur mihi ipsius Euthydemi esse carmina. Tum Dionysiocles dixit: Cuius sint illa poëmata, o optime Leonida, vestrûm est iudicare, probatissimorum Grammaticorum. Sed quoniam de Salsamentis agitur, de quibus novi etiam proverbium, quod memoratu dignum iudicavit Clearchus Solensis,

Vetustum salsamentum origanum amat;

accedo & ego de illis dicturus nonnihil, quae quidem ad artem meam spectent.

85. Diocles Carystius in libro qui Salubria inscribitur, (s. De tuenda Valetudine) ait: »Salsamentorum, quae pingui carent, praestantissima esse horaea; pinguium vero, thynnea.« Icesius vero tradit: » Nec pelamydas,

πηλαμύδας, οὔτε τὰ ὡραῖα· τὰ δὲ νεώτερα τῶν Θυννίων τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ἔχειν τοῖς κυβίοις, μεγάλην τε εἶναι διαφορὰν πρὸς πάντα τὰ ὡραῖα λεγόμενα. ὁμοίως δὲ λέγει καὶ τῶν Βυζαντίων ὡραίων, πρὸς τὰ ἀφ' ἑτέρων τόπων λαμβανόμενα· καὶ οὐ μόνον τῶν Θυννίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἁλισκομένων ἐν Βυζαντίῳ.“ Τούτοις προσέθηκεν ὁ Ἐφέσιος Δάφνος· Ἀρχέστρατος μὲν, ὁ περιπλεύσας τὴν οἰκουμένην τῆς γαστρὸς ἕνεκα, καὶ τῶν ὑπὸ τὴν γαστέρα, φησί·

Καὶ Σικελοῦ θύννου τέμαχος — —
τμηθὲν, ὅ τ' ἐν βίκοισι ταριχεύεσθαι ἔμελλεν.
σαπέρδη δ' ἐνέπω κλαίειν μακρὰ, Ποντικῷ ὄψῳ, a
καὶ τοῖς κεῖνον ἐπαινοῦσιν. παῦροι γὰρ ἴσασιν
ἀνθρώπων, ὅτι φαῦλον ἔφυ καὶ ἀχιδνὸν [1] ἔδεσμα.
Ἀλλὰ τριταῖον ἔχειν σκόμβρον, πρὶν ἐς ἁλμυρὸν ὕδωρ

1 κενεόν τε post ἀχιδνὸν inserunt mssti.

nec horaea ex alvo facile egeri: recentiorum vero thynneorum eamdem rationem esse atque cybiorum, multumque haec praestare omnibus quae horaea dicuntur: similiter vero, etiam Byzantiorum horaea, ait, praestare eis quae ab aliis locis petuntur; & non modo thynnea, sed etiam alios omnes pisces, qui Byzantii capiuntur.« His adiecit Daphnus Ephesius: Archestratus ille, qui terrarum orbem circumnavigavit ventris caussa & eorum quae sub ventre sunt, ait:

Et Siculi thynni frustum — —
exsectum, in doliis sale conservandum.
Saperdam vero multum plorare iubeo, Ponticum obsonium,
& qui illum laudant. Pauci enim norunt
hominum, vile esse illud & miserum edulium.
Sed triduanum habeto scombrum, priusquam salum

ἐλθεῖν, ἀμφορέως ἐντὸς, νέον, ἡμιτάριχον.
Ἂν δ' ἀφίκῃ κλεινοῦ Βυζαντίου εἰς πόλιν ἁγνὴν,
b ὡραίου φάγε μοι τέμαχος πάλιν· ἔστι γὰρ ἐσθλὸν,
καὶ μαλακόν.

Παρέλιπεν ὁ τένθης Ἀρχέστρατος συγκαταλέξαι ἡμῖν καὶ τὸ παρὰ Κράτητι τῷ κωμῳδιοποιῷ ἐν Σαμίοις λεγόμενον ἐλεφάντινον τάριχος, περὶ οὗ φησίν· Elephantinum falsamentum.

Σκυτίνῃ ποτ' ἐν χύτρᾳ τάριχος ἐλεφάντινον [1]
ἧψε ποντιὰς χελώνη πευκίνοισι [2] κύμασι,
καρκίνοι ποδάνεμοί τε, καὶ τανύπτεροι λύκοι
ὑστοριμαχεῖν ἄνδρες [3] οὐρανοῦ καττύματα.
c παῖ' ἐκεῖνον, ἄγχε κεῖνον, ἐγκαιῶτις ἡμέρα.

Ὅτι δὲ διαβόητον ἦν τὸ τοῦ Κράτητος ἐλεφάντινον τάριχος, μαρτυρεῖ Ἀριστοφάνης ἐν Θεσμοφοριαζούσαις, διὰ τούτων·

1 Forſ. ἐλεφάντινον. ἐλεφαντῖνον ſcribendum cenſuit Brunck. 2 πευκίνοισι corr. Caſaub. 3 Forſ. ἀνδρείοισιν.

ingrediaris, intra amphoram, recentem, ex dimidio ſalſum.
Cum vero inclyti Byzantii ſanctam veneris in urbem,
horaei rurſus mihi fruſtum comede: eſt enim bonum,
tenerumque.

Praetermiſit lurco Archeſtratus ſimul commemorare nobis etiam illud apud comicum Cratinum, in Samiis, *elephantinum* dictum ſalſamentum; de quo ſic ille ait:

Coriaceâ quondam in ollâ ſalſamentum elephantinum
coxit marina teſtudo amaris fluctibus;
& cancri veloces-ut-venti, & expanſis-alis lupi,
— — — — — —
Caede hunc, ſtrangula iſtum! - - - dies.

Famoſum vero fuiſſe illud Cratetis elephantinum ſalſamentum, teſtatur Ariſtophanes in Theſmophoriazuſis, his verbis:

Ἦ μέγα τι βρῶμ' ἐστὶν ἡ τρυγῳδοποιομουσική.
ἐνὶ Κράτητί τε [1] τάριχος ἐλεφάντινον λαμπρὸν ἐνέμιζεν [2]
ἀπόνως παραβεβλημένον. ἄλλα τε
τοιαῦθ' ἕτερα μυρί' ἐκιχλίζετο. [3]

LXXXVI. Omotarichos.

Ὠμοτάριχον δέ τινα κέκληκεν Ἄλεξις ἐν Ἀπεγλαυκωμένῳ. ὁ δ' αὐτὸς ποιητὴς ἐν Πονήρᾳ περὶ σκευασίας ταρίχων μάγειρόν τινα παράγει λέγοντα δὲ τάδε·

Ὅμως λογίσασθαι πρὸς ἐμαυτὸν βούλομαι,
καθεζόμενος ἐνταῦθα, τὴν ὀψωνίαν·
ὁμοῦ τε συντάξαι, τί πρῶτον οἰστέον,
ἡδυντέον τε πῶς ἕκαστόν ἐστί μοι.
Τάριχός ἐστι [4] πρῶτον ὡραῖον τοδί.
ὀβολοῦ μόνου [5] τοῦτ' ἔστι. πλυτέον εὖ μάλα.

1 Sic ms. A. ἐν Κράτητι absque τε edd. ἐν Κράτης γε corr. Brunck. ἐν Κράτητι Cas. Mihi non liquet. 2 ἐκόμιζεν corr. Cas. ἐνόμισεν Brunck. 3 Dubitat Br. sint-ne posteriora verba Aristophanis. 4 Carent ἐστι h. l. mssti. 5 μόνου edd. vett. Deest vox msstis.

Profecto magnus aliquis cibus est, Vindemialis poësis.
Ecce Crateti salsamentum elephantinum splendidum invexit,
sine labore adpositum: aliaque
talia porro sexcenta risit.

86. *Omotarichon*, salsamentum aliquod nominavit Alexis in Apeglaucomeno. Idemque poëta, in Aerumnosa, de paratione Salsamentorum coquum aliquem inducit, haec dicentem:

Attamen rationes subducere mecum volo,
hic sedens, obsoniorum:
simulque ordinare, quid primum inferendum,
& quo sint modo singula mihi condienda.
Est statim mihi hoc horaeum salsamentum:
obolo solum illud constat. Probe lavandum est:

Εἶτ᾽ εἰς λοπάδιον ὑποπάσας ἡδύσματα,
ἔνθεὶς τὸ τέμαχος, λευκὸν οἶνον ἐπιχέας,
ἐπισκέδασα τοὔλαιον· εἶθ᾽ ἕψων ποτὲ
e μυελὸν, [1] ἀφεῖλον ἐπιγανώσας σιλφίῳ.

Ἐν δὲ τῷ Ἀπεγλαυκωμένῳ, σύμβολάς τις ἀπαιτούμενος φησί·

A. Παρ᾽ ἐμοῦ δ᾽, ἐὰν μὴ καθ᾽ ἓν ἕκαστον πάντα δῷς,
χαλκοῦ μέρος δωδέκατον οὐκ ἂν ἀπολάβοις.
B. Δίκαιος ὁ λόγος. A. Ἀβάκιον, ψῆφον! Λέγε.
B. Ἔστ᾽ ὠμοτάριχος, πέντε χαλκῶν. A. Λέγ᾽ ἕτερον.
f B. Μῦς, ἑπτὰ χαλκῶν. A. Οὐδὲν ἀσεβεῖς οὐδέπω.
Λέγε. B. Τῶν ἐχίνων ὀβολός. A. Ἁγνεύεις ἔτι.
B. Ἆρ᾽ ἦν μετὰ ταῦθ᾽ ἡ ῥάφανος, ἣν ἐβοᾶτ᾽ εἶναι...

[1] ἕψων ποτ᾽ ἐς πύελον ἀφεῖλον suspic. Casaub.

deinde in lancem, scitamentis subtus adspersis,
frustum cum imposuero, albumque vinum adfudero,
instillo oleum: denique elixo
(veluti) *medullam; & ab igne remotum, silphio cohonesto.*

In Apeglaucomeno vero quidam, a quo pecunia pro symbola poscebatur, ait:

A. *A me vero, nisi sigillatim omnium rationem reddideris, ne duodecimam quidem aenei numi partem abstuleris.*
B. *Aequum postulas.* A. *Tabulam & calculos* (adferat aliquis!) *Dic.*
B. *Est omotarichos, quinque chalcorum.* A. *Dic aliud.*
B. *Musculi, septem constantes chalcis.* A. *Nondum impius es. Dic porro.* B. *Pro echinis, est obolus.* A. *Adhuc sceleris nihil.*
B. *Posthaec igitur brassica erat, quam clamabatis esse —*

Ἦ μέγα τι βρῶμ᾽ ἐστὶν ἡ τρυγῳδοποιομουσική.
ἐνὶ Κράτητί τε [1] τάριχος ἐλεφάντινον λαμπρὸν ἐνέ-
μιζεν [2]
ἀπόνως παραβεβλημένον. ἄλλα τε
τοιαῦθ᾽ ἕτερα μυρί᾽ ἐκιχλίζετο. [3]

LXXXVI. Omotarichos.

Ὠμοτάριχον δέ τινα κέκληκεν Ἄλεξις ἐν Ἀπεγλαυκωμένῳ. ὁ δ᾽ αὐτὸς ποιητὴς ἐν Πονήρᾳ περὶ σκευασίας ταρίχων μάγειρόν τινα παράγει λέγοντα d τάδε·

Ὅμως λογίσασθαι πρὸς ἐμαυτὸν βούλομαι,
καθεζόμενος ἐνταῦθα, τὴν ὀψωνίαν
ὁμοῦ τε συντάξαι, τί πρῶτον οἰστέον,
ἡδυντέον τε πῶς ἕκαστόν ἐστί μοι.
Τάριχός ἐστι [4] πρῶτον ὡραῖον τοδί.
ὀβολοῦ μόνου [5] τοῦτ᾽ ἔστι. πλυτέον εὖ μάλα.

1 Sic msf. A. ἐν Κράτητι absque τε edd. ἐν Κράτης γε corr. Brunck. ἐν Κράτητι Cas. Mihi non liquet. 2 ἐκόμιζεν corr. Cas. ἐνέμισεν Brunck. 3 Dubitat Br. sint-ne posteriora verba Aristophanis. 4 Carent ἐστι h. l. mssti. 5 μόνου edd. vett. Deest vox msstis.

Profecto magnus aliquis cibus est, Vindemialis poësis.
Ecce Crateti salsamentum elephantinum splendidum invexit,
sine labore adpositum: aliaque
talia porro sexcenta risit.

86. *Omotarichon*, salsamentum aliquod nominavit Alexis in Apeglaucomeno. Idemque poëta, in Aerumnosa, de paratione Salsamentorum coquum aliquem inducit, haec dicentem:

Attamen rationes subducere mecum volo,
hic sedens, obsoniorum:
simulque ordinare, quid primum inferendum,
& quo sint modo singula mihi condienda.
Est statim mihi hoc horaeum salsamentum:
obolo solum illud constat. Probe lavandum est:

Εἶτ' εἰς λοπάδιον ὑποπάσας ἡδύσματα,
ἐνθεὶς τὸ τέμαχος, λευκὸν οἶνον ἐπιχέας,
ἐπισκέδασα τοὔλαιον· εἶθ' ἕψων ποτὲ
e μυελὸν, [1] ἀφεῖλον ἐπιγανώσας σιλφίῳ.

Ἐν δὲ τῷ Ἀπεγλαυκωμένῳ, σύμβολάς τις ἀπαιτούμενος φησί·

Α. Παρ' ἐμοῦ δ', ἐὰν μὴ καθ' ἓν ἕκαστον πάντα δῷς,
χαλκοῦ μέρος δωδέκατον οὐκ ἂν ἀπολάβοις.
Β. Δίκαιος ὁ λόγος. Α. Ἀβάκιον, ψῆφον! Λέγε.
Β. Ἐστ' ὠμοτάριχος, πέντε χαλκῶν. Α. Λέγ' ἕτερον.
f Β. Μῦς, ἑπτὰ χαλκῶν. Α. Οὐδὲν ἀσεβεῖς οὐδέπω.
Λέγε. Β. Τῶν ἐχίνων ὀβολός. Α. Ἁγνεύεις ἔτι.
Β. Ἀρ' ἦν μετὰ ταῦθ' ἡ ῥάφανος, ἣν ἐβοᾶτ' εἶναι...

1 ἕψων ποτ' ἐς πύελον ἀφεῖλον suspic. Casaub.

deinde in lancem, scitamentis subtus adspersis,
frustum cum imposuero, albumque vinum adfudero,
instillo oleum: denique elixo
(veluti) *medullam; & ab igne remotum, silphio cohonesto.*

In Apeglaucomeno vero quidam, a quo pecunia pro symbola poscebatur, ait:

A. *A me vero, nisi sigillatim omnium rationem reddideris,*
ne duodecimam quidem aenei numi partem abstuleris.
B. *Aequum postulas.* A. *Tabulam & calculos* (adferat aliquis!) *Dic.*
B. *Est omotarichos, quinque chalcorum.* A. *Dic aliud.*
B. *Musculi, septem constantes chalcis.* A. *Nondum impius es.*
Dic porro. B. *Pro echinis, est obolus.* A. *Adhuc sceleris nihil.*
B. *Posthaec igitur brassica erat, quam clamabatis esse —*

A. Χρηστὴ γὰρ ἦν. B. Ἔδωκα ταύτης δύ᾽ ὀβολούς.
A. Τί γὰρ ἐβοῶμεν; B. Τὸ κύβιον, τριωβόλου.
[A.] Σονῶν [1] κεχειρῶν γε οὐκ ἐπράξατ᾽ οὐδὲ ἕν. 2
B. Οὐκ οἶσθα γ᾽, ὦ μαράνιε, τὴν ἀγοράν· ὅτι
κατεδηδόκασιν τὰ λάχανα τρωξαλλίδες.
A. Διὰ τοῦτο τὸ [2] τάριχος τέθεικας διπλασίου;
B. Ὁ ταριχοπώλης ἐστίν· ἐλθὼν πυνθάνου.
γόγγρος, δέκ᾽ ὀβολῶν. A. Οὐχὶ πολλοῦ. λέγ᾽ ἕτερον.
B. Τὸν ὀπτὸν ἰχθὺν ἐπριάμην δραχμῆς. A. Παπαῖ·
ὡς πυρετὸς [3] ἀνῆκεν, εἶτ᾽ ἐπέτεινεν ἐπὶ τέλει. [4]
B. Πρόσθες τὸν οἶνον, ὃν μεθυόντων προσέλαβον
ὑμῶν, χόας τρεῖς· δέκ᾽ ὀβολῶν, ὁ χοῦς. —

LXXXVII. Salsamenta alia.

Ἱκέσιος δ᾽ ἐν δευτέρῳ Περὶ Ὕλης, πηλαμύδας κύβια εἶναί φησι μεγάλα. Κυβίων δὲ μνημονεύει Πο- b

1 Sic mſ. A. Caeterum nil mutat. ὀκῶν edd. vett. σοῦ νῦν edidit Caſaub. ſed verſum ſic corrigendum cenſuit: τῶν γοῦν κεχειρῶν οὐκ ἔπραξά σ᾽ οὐδὲ ἕν. Ego aliam coniecturam ſum ſecutus. 2 Abeſt vulgo articulus. 3 Vulgo ὥσπερ πυρετός. 4 Vulgo εἶτ᾽ ἐν ἐπιτέλει. Correxi ex conieƈt.

A. Optima enim erat. B. Pro hac obolos dedi duo.
A. Quorſum nos exclamabamus! B. Cybium, eſt trioboli.
A. Nunc vero nonne pecuniae aliquid intercepiſſes? B. Nihil quidquam:
non tu noſti, optime, rerum in foro pretium: neſcis,
corroſa olera eſſe ab erucis.
A. Nempe ob hoc tu duplum ſalſamenti pretium poſuiſti?
B. Supereſt ſalſamentarius: adi eum, & interroga.
Conger, decem obolorum. A. Non multum. Dic aliud.
B. Aſſum piſcem emi drachmâ. A. Papae!
veluti febris remiſerat, dein ſub finem rurſus intenditur.
B. Adde vinum, quod, cum iam ebrii eſſetis, inſuper
emi, tres congios: congium, decem obolis.

87. Hiceſius, ſecundo libro de (Alimentorum) Materia, *pelamydes* ait eſſe magna cybia. Cybiorum vero

σειδιππος ἐν Μεταφερομένῳ. Εὐθύδημος ἐν τῷ Περὶ Ταρίχων, τὸν δελκανὸν, φησὶν, ἰχθὺν, ὀνομάζεσθαι ἀπὸ Δέλκωνος τοῦ ποταμοῦ· ἀφ᾽ οὗπερ καὶ ἁλίσκεσθαι, καὶ ταριχευόμενον εὐστομαχώτατον εἶναι. Δωρίων δ᾽ ἐν τῷ Περὶ Ἰχθύων, τὸν λεπτινὸν λεβιανὸν [1] ὀνομάζων, φησὶ, λέγειν τινὰς ὡς ὁ αὐτός ἐστι τῷ δελκανῷ· τόν τε κορακῖνον ὑπὸ πολλῶν λέγεσθαι σαπέρδην, καὶ εἶναι κράτιστον τὸν ἐκ τῆς Μαιώτιδος
c λίμνης. Θαυμαστούς τε εἶναι λέγει καὶ τοὺς περὶ Ἄβδηρα ἁλισκομένους κεστρεῖς, μεθ᾽ οὓς τοὺς περὶ Σινώπην, καὶ ταριχευομένους εὐστομάχους ὑπάρχειν. τοὺς δὲ προσαγορευομένους, φησὶ, μύλλαυς, ὑπὸ μέν τινων καλεῖσθαι ἀγνωτίδια, [2] ὑπὸ δέ τινων πλατιστακοὺς, ὄντας τοὺς αὐτούς· καθάπερ καὶ τὸν χελλάρην· καὶ γὰρ τοῦτον, ἕνα ὄντα ἰχθῦν, πολλῶν ὀνομασιῶν τετυχηκέναι· καλεῖσθαι γὰρ καὶ βάκχον, καὶ ὀνί-

1 λεβίαν legendum censuit Casaub. 2 γνωτίδια h. l. edd. cum mſ. *A*.

meminit Posidippus in Translato. Euthydemus vero, in libro De Salsamentis, ait, delcanum piscem nomen habere a Delcone flumine, in quo capiatur: & sale conditum, ventriculo gratissimum esse. Dorion vero, in libro De Piscibus, leptinum *lebianum* nominans, ait dicere nonnullos, esse eumdem cum delcano: & coracinum a multis vocari *saperdam*, esseque optimum eum qui e Maeotide Palude advehatur. Admirabilem etiam ait esse bonitatem mugilum, qui circa Abderam capiantur, deinde illorum qui circa Sinopen; & salsos ventriculo esse idoneos. Qui vero *mylli* vocantur, hos a nonnullis *agnotidia* nominari, ab aliis vero *platistacos*; esseque eosdem, quemadmodum etiam *chellaren*: hunc enim, cum unus idemque piscis sit, plura nomina esse sortitum; vocari enim & *bacchum*, & *oniscum*, & *chel-*

σκοι, καὶ χελλάριον. οἱ μὲν οὖν μείζονες αὐτῶν, ὀνομάζονται πλατιστακοί· οἱ δὲ μέσην ἔχοντες ἡλικίαν, μύλλοι· οἱ δὲ βαιοὶ τοῖς μεγέθεσιν, ἀγνωτίδια. Μνημονεύει δὲ τῶν μύλλων καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσι· ὁ

Σκόμβροι, κολίαι, λέβιαι, μύλλοι, σαπέρδαι, θυννίδες.

LXXXVIII. Varus Grammaticus. Ἐπὶ τούτοις σιωπήσαντος τοῦ Διονυσιοκλέους, ὁ γραμματικὸς ἔφη Οὔαρος·[1] Ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀντιφάνης ὁ ποιητὴς, ἐν Δευκαλίωνι, ταρίχων τῶνδε μέμνηται·

Τάριχος ἀντακαῖον εἴ τις βούλετ' ἢ
Γαδειρικὸν, Βυζαντίας δὲ θυννίδος
ὀσμαῖσι χαίρει.

καὶ ἐν Παρασίτῳ·

— Τάριχος ἀντακαῖον ἐν μέσῳ,
πῖον, ὁλόλευκον, θερμόν.

Νικόστρατός τε, ἢ Φιλέταιρος, ἐν Ἀντύλλῳ·

1 Perperam Οὔηρος edd.

laren. Maiores igitur ex his vocantur *platistaci*; qui sunt media aetate magnitudineque, *mylli*; minimi vero, *agnotidia*. Meminit autem myllorum etiam Aristophanes, in Navibus-onerariis:

Scombri, coliae, lebii, mylli, saperdae, thynnides.

88. Hic conticescente Dionysiocle, Grammaticus Varus dixit: At Antiphanes quoque poëta, in Deucalione, salsamenta commemorat haecce:

Antacaeum salsamentum si quis cupit, aut
ex Gadibus, aut Byzantiae thynnidis
odore gaudet.

& in Parasito:

Salsamentum antacaeum in medio,
pingue, totum candidum, calidum. —

Et Nicostratus aut Philetaerus, in Antyllo:

Βυζάντιόν τε [1] τέμαχος ἐπιβακχευσάτω,
Γαδειρικόν θ' ὑπογάστριον παρεισίτω.

καὶ προελθών·

Ἀλλ' ἐπριάμην παρ' ἀνδρὸς, ὦ γῆ, καὶ θεοί·
ταριχοπώλου πάνυ καλοῦ τε κ' ἀγαθοῦ,
τιλτὸν [2] μέγιστον, ἄξιον δραχμῆς, δυοῖν
ὀβολοῖν· ὅ γ' οὐκ [3] ἂν καταφάγοιμεν ἡμερῶν
τριῶν [4] κατεσθίοντες, οὐδὲ δώδεκά γ'·
ὑπερμέγεθες γάρ ἐστιν.

f Ἐπὶ τούτοις ὁ Οὐλπιανὸς, ἀποβλέψας εἰς τὸν Πλούταρχον, ἔφη· Μή ποτ' οὔ τις [5] ἐν τούτοις, ὦ οὗτος, τοὺς παρ' ὑμῖν τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι κατέλεξε Μενδησίους, ὧν οὐδ' ἂν μαινόμενος κύων γεύσαιτο ἄν ποτε, ἢ τῶν καλῶν σου ἡμινήρων, [6] ἢ τῶν ταριχηρῶν σιλού-
a ρων. Καὶ ὁ Πλούταρχος· Ὁ μὲν ἡμίνηρος, ἔφη, τί

Salsamenta Alexandrina.

1 Abest vulgo τε. 2 τιλτον absque accentu mſ. *A.* τίλτον edd. vett. τίλτον ed. Caſ. 3. Vulgo ὃν οὐκ. 4 Inserunt vulgo ἰδε. 5 οὔν τις ed. Caſ. 6 ἡμινήρων edd. & ſic deinde.

Et Byzantium ſalſamentum hic debacchâtor;
& Gaditanum ſumen huc accedito!

& progreſſus:

At emi ego a viro, o Terra Diique!
ſalſamentario, valde probo bonoque,
tiltum maximum, drachmâ aeſtimandum, duobus
obolis; quod ne triduo quidem conſumſerimus,
ſi vel duodecim eſſemus qui comederemus:
eſt enim praegrande.

Poſthaec Ulpianus Plutarchum reſpiciens: Heus tu, inquit; nemo, ut videtur, in his (ſalſamentis) *Mendeſios* illos recenſuit, qui apud vos Alexandrinos comeduntur, quos nolit vel inſanus canis guſtare umquam, aut pulcros illos tuos *hemineros*, aut ſalſos *ſiluros?* Et Plutarchus:

διαφέρει τοῦ προκαταλελεγμένου ἡμιταρίχου, οὗ ὁ καλὸς ὑμῶν Ἀρχέστρατος μέμνηται; Ἀλλ' ὅμως ὠνόμασεν ἡμίνηρον ὁ Πάφιος Σώπατρος, ἐν Μυστάκου θητείᾳ, οὕτως·

Ἐδέξατ' ἀντακαῖον, ὃν τρέφει μέγας
Ἴστρος, Σκύθαισιν ἡμίνηρον ἡδονήν.

καὶ τὸν Μενδήσιον οὕτως ὁ αὐτὸς καταλέγει·

Μενδήσιός θ' ὡραῖος ἀκρόπαστος εὖ,
ξανθαῖσιν ὀπτὸς κέφαλος ἀκτῖσιν πυρός.

ταῦτα δὲ τὰ βρώματα ὅτι πολλῷ ἡδίω ἐστὶ τῶν παρὰ σοὶ περισπουδάστων κιττάνων καὶ λεπιδίων, οἱ πειραθέντες ἴσασι. Λέγε οὖν ἡμῖν καὶ σύ, εἰ καὶ ἀρσενικῶς ὁ τάριχος λέγεται παρ' Ἀττικοῖς· παρὰ γὰρ Ἐπιχάρμῳ οἴδαμεν. b

LXXXIX. Ὃν ζητοῦντα προφθάσας ὁ Μυρτίλος, ἔφη· Κρατῖνος μὲν ἐν Διονυσαλεξάνδρῳ·

Heminerus, inquit, quid differt a supra commemorato hemitaricho, cuius elegans vester Archestratus fecit mentionem? At nominavit tamen heminerum Sopater Paphius, in Mystaci servulo-mercenario, his verbis:

Accepit antacaeum, quem alit magnus
Ister, Scythis heminerum gratissimum.

Atque etiam Mendesium idem sic commemorat:

Mendesiusque horaeus leviter salsus bene,
flavis ignis radiis assatus cephalus.

Hos autem cibos multo suaviores esse, quam quae apud te magno in pretio habentur *cottana* & *lepidia*, norunt ii qui experti sunt. Dic igitur tu quoque nobis, an etiam apud Atticos ὁ τάριχος in masculino genere dictum reperiatur: nam Epicharmum sic usurpasse novimus.

89. Quaerentem secum Ulpianum praevenit Myrtilus, dicens: Cratinus in Dionysalexandro ait:

Ἐν σαργανοῖς [1] ἄξω ταρίχους Ποντικούς.

Grammaticalia, de v. Τάριχος.

Πλάτων, Διῒ κακουμένῳ·

Ὥσθ' ἅττ' ἔχω, ταῦτ' ἐστὶ· ταρίχους ἀπολέσω.

Ἀριστοφάνης, Δαιταλεῦσιν·

e Οὐκ αἰσχυνοῦμαι τὸν τάριχον τουτονὶ
πλύνων ἅπασιν ὅσα σύνοιδ' αὐτῷ κακά.

Κράτης, Θηρίοις·

Καὶ τῶν ῥαφάνων ἕψειν χρὴ,
ἰχθῦς τ' ὀπτᾷν, τούς τε ταρίχους· ἡμῶν δ' ἀπὸ χεῖρας ἔχεσθαι.

Ἰδίως δ' ἐσχημάτισται παρ' Ἑρμίππῳ ἐν Ἀρτοπώλισι·

Καὶ ταρίχος πίονα.

Σοφοκλῆς τ' ἐν Φινεῖ ἔφη·

Νεκρὸς τάριχος, εἰσορᾷν Αἰγύπτιος.

1 Vulgo σαργανοῖσιν. Forf. σαργάναις.

In sportis adferam ταρίχους Ποντικούς. (*Pontica salsamenta.*)

Plato, in Iove adflicto:

Quae igitur habeo, haec sunt: ταρίχους *ego perdam.*

Aristophanes, in Epulonibus:

Non pudebit me hunc τάριχον
abluere omnibus, quae ei inesse scio, pravitatibus.

Crates, in Bestiis:

Brassicam elixare oportet,
assareque pisces & salsamenta; a nobis vero manus abstinere.

Peculiari vero modo formatum est nomen apud Hermippum, in Mulieribus-panes-vendentibus:

Et ταρίχος *pinguem.*

Sophocles vero in Phineo dixit:

Cadaver sale conditum, (Νεκρὸς τάριχος) *adspectu Aegyptium.*

Ὑποκοριστικῶς δ' εἴρηκεν Ἀριστοφάνης, ἐν Εἰρήνῃ· f

Ἀγόρασόν τι [1] χρηστὸν εἰς ἀγρὸν ταρίχιον.

καὶ Κηφισόδωρος, ἐν Ὑΐ·

Κρεάδιόν τι φαῦλον, ἢ ταρίχιον.

Φερεκράτης, ἐν Αὐτομόλοις·

Ἡ γυνὴ δ' ἡμῶν ἑκάστῳ λέκιθον ἕψουσα φακῆν
ἀναμένει, καὶ σμικρὸν ὀπτῶσ' ὀρφανὸν ταρίχιον.

καὶ Ἐπίχαρμος δ' ἀρσενικῶς εἴρηκεν, ὁ τάριχος. Ἡρόδοτος δ' ἐν ἐννάτῃ, οὕτως· „Οἱ τάριχοι ἐπὶ τῷ πυρὶ κείμενοι ἐπάλλοντο, καὶ ἤσπαιρον." Καὶ αἱ παροιμίαι δὲ κατὰ τὸ ἄῤῥεν λέγουσι· e

Τάριχος ὀπτὸς εὐθὺς, ἂν ἴδῃ τὸ πῦρ.
Σαπρὸς τάριχος τὴν ὀρίγανον φιλεῖ.
Οὐκ ἂν πάθοι τάριχος ὧνπερ ἄξιος.

Ἀττικοὶ δὲ οὐδετέρως λέγουσι· καὶ γίνεται ἡ γενικὴ, τοῦ ταρίχους. Χιωνίδης, [2] Πτωχοῖς·

1 Apud Aristoph. rectius Ἐμπολήσαντές τι χρ. 2 Χιονίδης mſ. Ep.

Diminutivo usus est Aristophanes, in Pace:

Eme, quod rus feras, bonum aliquod tarichion.

& Cephisodorus, in Sue:

Caruncula aliqua misella, aut tarichion.

Pherecrates, in Transfugis:

Mulier unicuique nostrûm pulmentum ex lente elixans
exspectat, & exiguum assans orphanum tarichion.

Iam & Epicharmus masculino genere ὁ τάριχος dixit. Tum & Herodotus libro nono, sic: »Salsamenta igni imposita resiliebant, & palpitabant.« Etiam proverbia masculine usurpant vocabulum:

Salsamentum assatum est, simulatque ignem vidit.
Vetus salsamentum, origanum amat.
Numquam patitur salsamentum quantum meretur.

Attici vero neutro genere dicunt, formantque genitivum τοῦ ταρίχους. Chionides, in Mendicis:

Ἆρ' ἂν φάγοιτ' ἂν καὶ ταρίχους; ὦ θεοί.

ἡ δὲ δοτικὴ, ταρίχει, ὡς ξίφει·

Ἐπὶ τῷ ταρίχει τῷδε τοίνυν κόπτετον.

καὶ ἐπὶ αἰτιατικῆς [1] Μένανδρος, Ἐπιτρέπουσιν·

f Ἐπέπασ' ἐπὶ τὸ τάριχος (ἅλας,) [2] ἂν οὕτω τύχῃ.

Ὅτε δὲ ἀρσενικόν ἐστιν, ἡ γενικὴ οὐκέτι ἕξει τὸ σ.

Τοσαύτην δ' Ἀθηναῖοι σπουδὴν ἐποιοῦντο περὶ τὸ τάριχος, ὡς καὶ πολίτας ἀναγράψαι τοὺς Χαιρεφίλου τοῦ ταριχοπώλου υἱούς· ὥς φησιν Ἄλεξις ἐν Ἐπιδαύρῳ, οὕτως·

XC. Athenis honorati salsamentarii.

Τοὺς Χαιρεφίλου δ' υἱεῖς Ἀθηναίους ὅτι

a εἰσήγαγε [3] τάριχος.

οὓς καὶ Τιμοκλῆς ἰδὼν ἐπὶ τῶν ἵππων· δύο σκόμ-

1 Male vulgo transposita verba, & δοτικῆς pro αἰτιατικῆς. 2 Uncis inclusi vocem ἅλας, cuius propria sedes fuisse videtur in fine versus praecedentis. 3 Forsan εἰσήγαγε τὸ τάριχος.

Etiamne salsamento vesceremini? o Dii!

Dativum vero ταρίχει, ut ξίφει:

Hoc igitur salsamentum verberibus contundite!

Et in accusativo (usurpavit) Menander, in Arbitros-eligentibus:

In salsamentum salem inspergo, si res ita fert.

Cum vero masculinum est, genitivus literam *sigma* adiectam non habet.

90. Tanto vero studio salsamenta prosequebantur Athenienses, ut civitate etiam donaverint Chaerephili salsamentarii filios; de quibus Alexis in Epidauro sic ait:

Nam Chaerephili filios in civium Atticorum numerum introduxit salsamentum.

Quos Timocles quum videret equis vectos, *duo scombros*,

βρους, ἔφη, ἐν τοῖς σατύροις εἶναι. [1] μνημονεύει αὐτῶν καὶ Ὑπερίδης ὁ ῥήτωρ. Εὐθύνου δὲ, τοῦ ταριχοπώλου, μέμνηται Ἀντιφάνης ἐκ Κουρίδι οὕτως·

Ἐλθών τε πρὸς τὸν τεμαχοπώλην, περίμενε,
παρ' οὗ φέρειν εἴωθα. κἂν οὕτω τύχῃ
Εὔθυνος, [2] ἀπολογίζων αὐτόθι
χρηστόν τι, περίμεινον, [3] κέλευσον μὴ τεμεῖν.

Φειδίππου [4] δὲ, (καὶ γὰρ οὗτος ταριχοπώλης) Ἄλεξις ἐν Ἱππίσκῳ, κἂν Σωράκοις· b

Φείδιππος ἕτερός τις ταριχηγὸς ξένος.

XCI. Coenae initio vitandus largior potus.

Ἐσθιόντων δ' ἡμῶν τὸ τάριχος, καὶ πολλῶν ὁρμὴν ἐχόντων ἐπὶ τὸ πίνειν, ὁ Δάφνος ἔφη, ἀνατείνας τὼ χεῖρε· Ἡρακλείδης ὁ Ταραντῖνος, ἄνδρες φίλοι, ἐν

1 Edita erant ista ut continui versus Alexidis:
εἰσήγαγε τάριχος· οὓς καὶ Τιμοκλῆς
ἰδὼν ἐπὶ τῶν ἵππων, δύο σκόμβρους ἔφη
ἐν τοῖς σατύροις εἶναι.

2 Corrigit Casaub. cum Dalech. κἂν οὕτω τύχῃ παρὼν Εὔθυνος, ἀπολογιζ. 3 Fors. περιμένων κέλευσον. 4 Φιδίππου mss. A. & mox rursus Φίδιππος, quae ex Φιλίππου & Φίλιππος corrupta esse possunt.

dixit, *inter satyros esse*. Eorumdem meminit etiam Hyperides orator. Euthyni salsamentarii mentionem fecit Antiphanes, in Curide, (s. Novacula) hoc modo:

Cum ad salsamentarium veneris, exspecta me;
eum dico, a quo emere consuevi. [Quod si forte nondum
adsit Euthynus; illic consabulator
quod ex usu tibi sit quidpiam, & dum hominem opperieris,
nihil proscindi iubeto.]

Phidippi vero, qui & ipse salsamentarius fuit, Alexis meminit in Hippisco, & in Soracis:

Phidippus alius quispiam hospes salsamenta advehens.

91. Cum igitur salsamento vesceremur, & multi potionem adpeterent, Daphnus protensis manibus inquit: Heraclides Tarentinus, amici, in libro cui titulus Sym-

τῷ ἐπιγραφομένῳ Συμποσίῳ φησί· „Ληπτέον σύμμετρον τροφὴν πρὸ τοῦ πίνειν, καὶ μάλιστα τὰς εἰθισ-
c μένας προπαρατίθεσθαι περιφοράς. ἐκ διαστήματος γὰρ εἰσφερομένας ἐναλλάττειν τὰ ἀπὸ τοῦ οἴνου προσκαθίζοντα τῷ στομάχῳ, καὶ δηγμῶν αἴτια καθιστάμενα. Οἴονται δέ τινες ταῦτα εἶναι καὶ κακοστόμαχα, λέγω δὴ λαχάνων καὶ ταρίχων γένη, δηκτικόν τι κεκτημένα, εὐθετεῖν δὲ τὰ κολλώδη καὶ ἐπιστύφοντα βρώματα· ἀγνοοῦντες ὅτι πολλὰ τῶν τὰς ἐκκρίσεις ποιούντων εὐλύτους ἐκ τῶν ἐναντίων εὐστόμαχα καθέστηκεν· ἐν οἷς ἐστι καὶ τὸ σίσαρον καλούμενον, (οὗ μνημονεύει Ἐπίχαρμος ἐν Ἀγρωστίνῳ, κἀν [1] Γῇ
d καὶ Θαλάσσῃ, καὶ Διοκλῆς ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν) ἀσπάραγος, τεῦτλον τὸ λευκόν, (τὸ γὰρ μέλαν, καθεκτικόν ἐστιν ἐκκρίσεων) κόγχαι, σωλῆνες, μύες θαλάττιοι, χῆμαι, κτένες, τάριχος τέλειος, καὶ μὴ

1 Vulgo ἐν Γῇ.

posion, ait: »Modicus capiendus cibus est priusquam bibamus, & ex illis potissimum cibis qui ante coenam adponi circumferrique solent: hos enim ex intervallo sumtos alterare ea, quae a vino insident stomacho, & morsuum caussae sunt. Putant vero nonnulli, esse haec etiam noxia ventriculo, olerum dico & salsamentorum genera, mordendi vim quamdam habentia; prodesse vero edulia glutinosa & adstringentia; nescientes, pleraque ex iis quae alvum solvunt & excretiones eius faciles reddunt, esse e contrario idonea stomacho: in quibus est etiam sisaron quod vocatur, (cuius Epicharmus meminit in Agrostino [*sive*, Rustico] & in Terra & Mari, & Diocles primo libro de Rebus Salubribus) tum asparagus, beta alba, (nam nigra excretiones cohibet) conchae, solenes, musculi marini, chamae, pectines, salsamenta perfecta, quae non sint olida, & bo-

βρομώδης, καὶ ἰχθύων εὐχύλων γένη. προπαρατίθεσθαι δ' ἐστὶν ὠφέλιμον τὴν λεγομένην φυλλίδα, καὶ τευτλίον, ἔτι δὲ τάριχος, εἰς τὰς ὁρμὰς εἰς ταῦτα [1] μὴ ὁμοίως τῶν πολυτρόφων ἀπολαύειν. τὰς δὲ ἀθρόους ἐν ἀρχῇ πόσεις ἐκκλιτέον· δύσκλητοι γὰρ εἰς τὴν πλείονα τῶν ὑγρῶν προσφοράν. Μακεδόνες δ', ὥς φησιν Ἔφιππος ὁ Ὀλύνθιος ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος Ταφῆς, οὐκ ἠπίσταντο πίνειν εὐτάκτως, ἀλλ' εὐθέως ἐχρῶντο μεγάλαις προπόσεσιν, ὥστε μεθύειν ἔτι παρακειμένων τῶν πρώτων τραπεζῶν, καὶ μὴ δύνασθαι τῶν σιτίων ἀπολαύειν."

XCII. Medicorum praecepta de Salsamentis.

Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιος φησί· „Τὰ τάριχη τὰ ἐκ τῶν θαλασσίων καὶ λιμναίων καὶ ποταμίων γινόμενα ἐστὶν ὀλιγότροφα, ὀλιγόχυλα, καυσώδη, εὐκοί-

1 Corrigit suppletque Casaub. εἰς τὸ τὰς ὁρμὰς εἰς ταῦτα ἀποπαύειν, καὶ μὴ ὁμ.

ni succi pisces. Utile est vero, ut ante caetera adponatur *phyllis* quae dicitur, [herbulis odoratis constans,] & beta, insuperque salsamenta; ut, primo edendi impetu per ista sedato, non pari aviditate deinde eis cibis, qui magis nutriunt, vescamur. Sed initio coenae largior vitandus potus: est enim infamis, ut generans nimiam humorum collectionem. Macedones vero, ut ait Ephippus Olynthius libro primo De Alexandri & Hephaestionis Sepultura, modeste bibere nesciverunt: sed initio statim ita largis utebantur propinationibus, ut iam ebrii essent primis adhuc adpositis mensis, & perfrui cibis non possent."

92. Diphilus vero Siphnius ait: "Salsamenta, sive marinis e piscibus fiant, sive e fluviatilibus, sive e palustribus, parum nutrire, parum succi praebere, aestuosa esse, ventriculum iuvare, adpetentiam irritare.

λια, ἐρεθιστικὰ ὀρέξεως. κράτιστα δὲ, τῶν μὲν ἀπιό-
νων, κύβια, καὶ ὡραῖα, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια γένη·
f τῶν δὲ πιόνων, τὰ θυνναῖα, καὶ κορδύλη. τὰ δὲ πα-
λαιὰ, κρείσσονα καὶ δριμύτερα, καὶ μάλιστα τὰ Βυ-
ζάντια. τὸ δὲ θύννιον, φησὶ, γίνεται ἐκ τῆς μείζονος
πηλαμύδος, ὧν τὸ μικρὸν ἀναλογεῖ τῷ κυβίῳ, ἐξ οὗ
γένους ἐστὶ καὶ τὸ ὡραῖον. ἡ δὲ σάρδα προσέοικεν τῷ
a κολίᾳ μεγέθει. ὁ δὲ σκόμβρος, κοῦφος, καὶ ταχέως
ἀποχωρῶν τοῦ στομάχου. ὁ κολίας δὲ, κολλώδης,
σκιλλωδέστερος, [1] δηκτικώτερος, καὶ κακοχυλότερος,
τρόφιμος. κρείσσων δὲ ὁ Ἀμύκλανος, καὶ Ἱσπανὸς, ὁ
Σαξιτανὸς [2] λεγόμενος· λεπτότερος γὰρ καὶ γλυκύ-
τερος." Στράβων δ' ἐν τρίτῳ Γεωγραφικῶν, πρὸς ταῖς
Ἡρακλέους, φησὶ, νήσοις κατὰ Καρχηδόνα τὴν Και-
νὴν πόλιν εἶναι Σεξιτανίαν, [3] ἐξ ἧς καὶ τὰ ταρίχη
ἐπωνύμως λέγεσθαι, καὶ ἄλλην Σκομβροαρίαν, ἀπὸ

1 κολλωσκιλλωδέστερος mſ. *A.* κολλοσκιλλωδέστεροι edd. Nude σκιλλωδέστερος *Epit.* 2 Σεξιτανὸς edd. 3 Ἀξιτανίαν mſ. *Ep.*

Optima vero ex ſalſamentis non pinguibus eſſe *cybia*, & *horaea*, & quae ſunt alia genera his ſimilia: ex pinguibus vero, *thynnaea* & *cordyla*: vetuſta vero, meliora eſſe & acriora, & maxime Byzantia. Thynnium vero [*ſive* Thynneum, *aut* Thynnaeum] fit ex maiore pelamyde: id ſi minus eſt, reſpondet cybio; quo ex genere eſt etiam horaeum. *Sarda* vero coliae par eſt magnitudine. Scombrus autem levis eſt, & celeriter a ventriculo ſecedit. Colias eſt glutinoſus, ſcillam magis reſipiens, mordacior, & deterioris ſucci, multum nutriens: melior vero eſt Amyclanus, & Hiſpanus, qui *Saxitanus* vocatur; eſt enim tenuior, & dulcior. « Strabo vero, tertio Geographicorum, ad Herculis inſulas, inquit, prope Novam Carthaginem oppidum eſſe Sexitaniam, a quo ſalſamenta etiam cognomen habeant; &

τῶν ἁλισκομένων σκόμβρων, ἐξ ὧν τὸ ἄριστον σκευάζεσθαι γάρον. Οἱ δὲ λεγόμενοι μελανδρύαι, [1] ὧν καὶ Ἐπίχαρμος μνημονεύει ἐν Αὐτομόλῳ Ὀδυσσεῖ οὕτως·

Ποτιφόριμον τὸ τέμαχος ἧς τὸ [2] ὑπομελανδρυῶδες.

μέλανδρυς δὲ τῶν μεγίστων θύννων εἶδός ἐστιν, ὡς Πάμφιλος ἐν τῷ Περὶ Ὀνομάτων παρίστησι· καὶ ἔστι τὰ τεμάχη αὐτοῦ λιπαρώτερα.

XCIII.

Medicorum praecepta de Salsamentis.

„Τὸ δὲ ὠμοτάριχον, φησὶν ὁ Δίφιλος, κήτημα τινὲς λέγουσι· καὶ ἔστι βαρὺ, καὶ γλοιῶδες, προσέτι δὲ καὶ δύσπεπτον. Ὁ δὲ ποτάμιος κορακῖνος, ὃν πέλτην τινὲς καλοῦσιν, ὁ ἀπὸ [3] τοῦ Νείλου, ὃν οἱ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἰδίως ἡμίνηρον ὀνομάζουσιν, c ὑποπίμελος μέν ἐστι, καὶ ἥκιστα κακόχυλος· σαρκώδης, τρόφιμος, εὔπεπτος, εὐανάδοτος, κατὰ πάντα τοῦ μύλλου κρείσσων. Τὰ μέν τοι τῶν ἰχθύων καὶ

1 Intercidisse nonnihil videtur. 2 Articulus h. l. e coniect. adiectus. 3 οἱ ἀπὸ vulgo.

aliud, Scombroariam dictum, a scombris qui ibi capiuntur, e quibus optimum parari garum. Sunt vero & *melandrya* dicta salsamenta, quorum etiam Epicharmus meminit in Ulysse Transfuga, hoc modo:

Esu commodum erat frustum, de genere melandryorum.

Est autem *melandrys* species maximorum thynnorum, ut tradit Pamphilus in libro De Nominibus: & sunt frusta eius pinguiora.

93. »Omotarichon vero, ait Diphilus, nonnulli *cetema* (sive *cetaceum*) vocant: est autem grave, & glutinosum, & concoctu difficile. Fluviatilis vero coracinus, quem *pelten* nonnulli vocant, & in his Niloticus, quem Alexandrini sigillatim *heminerum* adpellant, mediocriter pinguis est, & minime mali succi; carnosus, nutriens, concoctu digestuque facilis; omnibus modis myllo praestantior. Sed piscium & salsamentorum *ova*

τῶν ταρίχων ὠὰ πάντα, δύσπεπτα, δύσφθαρτα· μᾶλλον δὲ τὰ τῶν λιπαρωτέρων, καὶ μειζόνων· σκληρότερα γὰρ μένει, καὶ ἀδιαίρετα. γίνεται δὲ εὔστομα μετὰ ἀλῶν [1] σβεσθέντα, καὶ ἐποπτηθέντα. Πάντας δὲ χρὴ τοὺς ταρίχους πλύνειν, ἄχρι ἂν τὸ ὕδωρ ἄνοσμον καὶ γλυκὺ γένηται. Ὁ δ' ἐκ θαλάττης ἑψόμενος τάd ριχος, γλυκύτερος γίνεται· θερμοί τε οἱ τάριχοι, ἡδίονες εἰσίν." Μνησίθεος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ Περὶ Ἐδεστῶν· „Οἱ ἁλυκοὶ, φησὶ, καὶ γλυκεῖς χυμοὶ πάντες ὑπάγουσι τὰς κοιλίας. οἱ δ' ὀξεῖς καὶ δριμεῖς λύουσι τὴν οὔρησιν. οἱ δὲ πικροὶ μᾶλλον μέν εἰσιν οὐρητικοὶ, λύουσι δ' αὐτῶν ἔνιοι καὶ τὰς κοιλίας· οἱ δὲ στρυφνοὶ τὰς ἐκκρίσεις [ἴσχουσι.]" [2] Ξενοφῶν δὲ, ὁ μουσικώτατος, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἱέρωνι ἢ Τυραννικῷ, διαβάλλων τὰ τοιαῦτα βρώματα, φησί· „Τί γὰρ, ἔφη ὁ Ἱέρων, τὰ πολλὰ ταῦτα μηχανήματα

Culinariae artis lenocinia.

1 μετὰ ἄλλων mſ. A. 2 Verbum ex coniect. adiectum.

omnia aegre concoquuntur alteranturque; praesertim pinguiorum & maiorum: manent enim duriora & indivisa. Sunt autem ori grata, cum sale exstincta, ac deinde tosta. Omnia autem salsamenta abluere oportet, usque dum aqua odore careat & dulcis fiat. Si in aqua marina elixetur salsamentum, fit dulcius: & calida salsamenta suaviora sunt. « Mnesitheus Atheniensis, in libro De Eduliis, ait: » Salsi & dulces ciborum succi omnes alvum subducunt: acidi vero & acres urinam cient: amari urinam magis cient, nonnulli vero eorum etiam alvum movent: acerbi vero excretiones sistunt. « Elegantissimus vero Xenophon, in libro qui Hieron vel Tyrannicus inscribitur, haec cibaria vituperans, ait: » Quid enim? inquit Hiero, multa-ne haec artificia

κατανενοήκατε,[1] ἃ παρατίθεται τοῖς τυράννοις, ὀξέα, e καὶ δριμέα, καὶ στρυφνὰ, καὶ τὰ τούτων ἀδελφά; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Σιμωνίδης, καὶ πάνυ γέ μοι δοκοῦντα παρὰ φύσιν εἶναι ταῦτα ἀνθρώπῳ.[2] Ἄλλο τι οἴει, ἔφη ὁ Ἱέρων, ταῦτα τὰ ἐδέσματα εἶναι, ἢ νὴ Δία κακῆς[3] καὶ ἀσθενούσης[4] ψυχῆς ἐπιθυμήματα; ἐπεὶ οἵ γε ἡδέως ἔσθοντες,[5] καὶ σύ που οἶσθα, ὅτι οὐδὲν προσδέονται τούτων τῶν σοφισμάτων."

XCIV. Decocta. Ἐπὶ τούτοις λεχθεῖσιν, ὁ Κύνουλκος πιεῖν ᾔτησε δικόκταν· δεῖν, λέγων, ἁλμυροὺς λόγους γλυκέσιν ἀποκλύζεσθαι νάμασιν. Πρὸς ὃν ὁ Οὐλπιανὸς, σχε- f τλιάσας, καὶ τύψας τῇ χειρὶ τὸ προσκεφάλαιον, ἔφη· Μέχρι πότε βαρβαρίζοντες οὐ παύεσθε; ἢ ἕως ἂν καταλιπὼν τὸ συμπόσιον οἴχωμαι, πέττειν ὑμῶν τοὺς λόγους οὐ δυνάμενος; Καὶ ὅς· Ἐν Ῥώμῃ, τῇ βασιλευούσῃ, διατρίβων τὰ νῦν, ὦ λῷστε, ἐπιχωρίῳ

1 κατανενοήκας ed. Bas. & Cas. ex Xenoph. 2 ἀνθρώποις eaedem ex eod. 3 ἢ μὴ διὰ κακῆς ed. Ven. cum mf. A. ἢ μὴ μαλακῆς ed. Bas. & seqq. ἢ μαλακῆς apud Xenoph. 4 τρυφῇ ex editt. Xenoph. inserunt ed. Bas. & seqq. 5 ἐσθίοντες ed. Bas. & seqq.

animadvertiftis, quae tyrannis adponuntur? acida, acria, acerba, & his cognata. Utique, inquit Simonides: ac videntur mihi utique contra naturam hominis haec esse. Putas-ne, inquit Hiero, aliud esse haec edulia, nisi per Iovem pravi & infirmi animi cupiditates? Nam qui libenter comedunt, hos probe tu ipse nosti non indigere hisce artis lenociniis. «

94. Quae cum disputata essent, Cynulcus bibendam petiit *decoctam*; dicens, *salsos sermones dulcibus liquoribus esse abluendos*. Cui Ulpianus indignatus, cervicale manu feriens: Quousque tandem, inquit, non cessabitis barbare loqui? An donec ego relicto convivio abiero, cum concoquere vestros hos sermones non possim? Tum ille: Romae, in hac urbium regina, nunc degens, verna-

κέχρημαι κατὰ τὴν συνήθειαν φωνῇ. καὶ γὰρ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς, καὶ συγγραφεῦσι τοῖς σφόδρα ἑλληνίζουσιν, ἔστιν εὑρεῖν καὶ Περσικὰ ὀνόματα, Peregrina verba a Graecis adoptata.
a κείμενα, διὰ τὴν τῆς χρήσεως συνήθειαν: ὡς τοὺς παρασάγγας, καὶ τοὺς ἀστάνδας, καὶ τοὺς ἀγγάρους, [1] καὶ τὴν σχοῖνον, ἢ τὸν σχοῖνον: μέτρον δ' ἐστὶ τοῦτο ὁδοῦ, μέχρι νῦν οὕτω παρὰ πολλοῖς καλούμενον. μακεδονίζοντάς τ' οἶδα πολλοὺς τῶν Ἀττικῶν, διὰ τὴν ἐπιμιξίαν. βέλτιον δ' ἦν μοι

αἷμα ταύρειον πιεῖν·

ὁ Θεμιστοκλέους γὰρ θάνατος αἱρετώτερος,

ἢ εἰς σὲ ἐμπεσεῖν. οὐ γὰρ ἂν εἴποιμι ταύρειον ὕδωρ πιεῖν, ὅπερ σὺ οὐκ οἶσθα τί ἐστιν. οὐδὲ γὰρ ἐπίστασαι, ὅτι καὶ παρὰ τοῖς ἀρίστοις τῶν ποιητῶν
b καὶ συγγραφέων εἴρηταί τινα καὶ φαῦλα. Κηφισόδωρος γοῦν, ὁ Ἰσοκράτους τοῦ ῥήτορος μαθητὴς, ἐν τῷ

1 Vulgo τοὺς παρασάγγας, καὶ τοὺς ἀστάρους, καὶ τὴν σχ.

culo vocabulo pro consuetudine usus sum. Nam & apud antiquos poëtas, & apud scriptores tersam Graeci sermonis puritatem secutos, invenire licet etiam Persica vocabula ex familiari consuetudine usurpata; veluti *parasangas*, & *astandas*, & *angaros*, & *schoenum*, quod alii masculini generis faciunt, alii foeminini; est autem nomen mensuram viarum indicans, ad hunc usque diem a multis usurpatum. Multos etiam novi Atticos, qui, ob commercia cum Macedonibus, Macedonicis quoque uti formis loquendi non sunt dedignati. Sed *satius mihi foret*,

taurinum bibere sanguinem;

nam mors Themistoclis optabilior,

quam in te incidere. Nam *Taurinam aquam bibere* non dicam, quam tu, quaenam sit, nescis. Non enim tu nosti, esse quoque apud optimos poëtas scriptoresque nonnulla prave dicta. Cephisodorus quidem, Isocratis rhe-

Prave dicta apud Veteres. τρίτῳ τῶν Πρὸς Ἀριστοτέλην λέγει, ὅτι εὕροι τις ἂν ὑπὸ τῶν ἄλλων ποιητῶν, ἢ καὶ σοφιστῶν, ἓν ἢ δύο γοῦν πονηρῶς εἰρημένα· οἷα, παρὰ μὲν Ἀρχιλόχῳ, τὸ „πάντ' ἄνδρ' ἀποσκολύπτειν·“ Θεοδώρῳ δὲ, τὸ κελεύειν μὲν „πλέον ἔχειν,[1] ἐπαινεῖν δὲ τὸ ἴσον.“ Εὐριπίδῃ[2] τε, τὸ „τὴν γλῶτταν ὀμωμοκέναι“ φάναι. καὶ Σοφοκλεῖ, τὸ ἐν Αἰθίοψιν εἰρημένον·

Τοιαῦτά τοι σοι πρὸς χάριν τε, κ' οὐ βίᾳ,
λέγω· σὺ δ' αὐτὸς, ὥσπερ οἱ σοφοὶ, τὰ μὲν
δίκαι' ἐπαίνει, τοῦ δὲ κερδαίνειν ἔχου. c

(καὶ ἀλλαχοῦ δ' ὁ αὐτὸς ἔφη „μηδὲν εἶναι ῥῆμα σὺν κέρδει κακόν.“) Ὁμήρῳ δὲ, τὸ τὴν Ἥραν ἐπιβουλεῦσαι τῷ Διῒ, καὶ τὸν Ἄρη μοιχεύειν. ἐφ' οἷς πάντες κατηγοροῦσιν αὐτῶν.

XCV. Εἰ οὖν κἀγώ τι ἥμαρτον, ὦ καλλίστων ὀνομά-

1 πλέον μὲν ἔχειν malim. 2 Vulgo Εὐριπίδην. Dein pro τε habet δὲ mſ. *Ep.*

toris discipulus, tertio libro adversus Aristotelem, ait: »Reperiri apud alios poëtas aut etiam sophistas unum certe aut alterum prave dictum; veluti illud apud Archilochum, *omnem virum impudicum esse*: & illud apud Theodorum, cum praecipit, *laudandam quidem aequalitatem, nihilo minus vero studendum ut plus caeteris habeas*: & apud Euripidem, ubi ait, *nonnisi linguam iurasse*: & apud Sophoclem id, quod in Aethiopibus dicit:

Tibi haec ego utique tuâ gratiâ, non qui per vim agere velim,
dico; tu vero, ut faciunt prudentes, quae sunt
aequa, lauda quidem; lucrum autem sectare.

Et alibi idem ait: *verbum nullum malum esse, quod lucrum ferat.* Apud Homerum vero videmus Iunonem insidiari Iovi, & adulterum esse Martem. Quae ob prave dicta omnes illos accusant.«

95. Quod si igitur & ego nonnihil peccavi, o bel-

των καὶ ῥημάτων θηρευτὰ, μὴ χαλέπαινε. κατὰ γὰρ τὸν Μιλήσιον Τιμόθεον, τὸν ποιητὴν, Non prisca unice probanda.

d Οὐκ ἀείδω [1] τὰ παλαιά·
καινὰ γὰρ ἅμα κρείσσω.
Νέος ὁ Ζεὺς βασιλεύει·
τὸ παλαιὸν δ' ἦν Κρόνος ἄρχων.
Ἀπίτω μοῦσα παλαιά.

Ἀντιφάνης τ' ἐν Ἀλκήστιδι ἔφη·

— — Ἐπὶ τὸ καινουργεῖν φέρῃ; [2]
οὕτως ἐκεῖνος· τοῦτο γινώσκων, ὅτι
ἓν καινὸν ἐγχείρημα, κἂν τολμηρὸν ᾖ,
πολλῶν παλαιῶν ἐστι χρησιμώτερον.

e Ὅτι δὲ καὶ οἱ ἀρχαῖοι οἴδασι τὸ οὕτω λεγόμενον ὕδωρ, ἵνα μὴ πάλιν ἀγανακτήσῃς, δικόκταν μου λέγοντος, δείξω. κατὰ γὰρ τὸν Φερεκράτους Ψευδηρακλέα·

1 Ad metrum oportebat Οὐ γὰρ ἀείδω. 2 Vulgo Ἐπεὶ τὸ καινουργεῖν φέρῃ, & v. sq. post ἐκεῖνος non distinguunt. In mſ. A, vero pro φέρῃ & οὕτως est φερ' οὕτως. Grotius locum sic constituit:
Ἐπὶ τὸ καινουργεῖν φέρει
τὸν νοῦν ἐκεῖνος, &c.

lissimorum nominum verborumque aucupator, ne stomacheris. Nam, quod ait Milesius Timotheus, poëta:

Non cano equidem prisca;
nova namque praestant.
Iuvenis Iupiter regnat.
olim imperabat Saturnus.
Prisca valeat Musa.

Et Antiphanes in Alcestide dicit:

— — *Res novas amas?*
Sic & ille: statuens nimirum;
unum novum consilium, quamvis audax fuerit,
multis veteribus esse utilius.

Sed, nec veteribus ignotam fuisse aquam sic dictam, ne tu rursus indigneris, si *decoctam* dixero, monstrabo. Nam, quod ait Pherecrates in Falso-Hercule:

Εἴποι τις ἂν τῶν πάνυ δοκησιδεξίων,
ἐγὼ δ' ἂν ἀντείποιμι, μὴ πολυπραγμόνει·
ἀλλ', εἰ δοκεῖ σοι, πρόσεχε τὸν νοῦν, κ' ἀκροῶ.

Ἀλλὰ μὴ φθονήσῃς, ἔφη ὁ Οὐλπιανὸς, δέομαι, μηδὲ τοῦ Ταυρείου ὕδατος, ὁποῖόν ἐστι δηλῶσαι. τῶν γὰρ τοιούτων φωνῶν ἐγὼ διψῶ. καὶ ὁ Κύνουλκος· Ἀλλὰ προπίνω σοι, ἔφη, φιλοτησίαν, (διψᾷς γὰρ f λόγων) παρ' Ἀλέξιδος λαβὼν, ἐκ Πυθαγοριζούσης,

Taurina aqua.

Ὕδατος ἀπέφθου κύαθον· ἂν δ' ὠμὸν πίῃ, [1]
βαρὺ, καὶ κοπῶδες.

Τὸ δὲ ταύρειον ὕδωρ ὠνόμασεν, ὦ φίλε, Σοφοκλῆς ἐν Αἰγεῖ, [2] ἀπὸ τοῦ περὶ Τροιζῆνα ποταμοῦ Ταύρου, παρ' ᾧ καὶ κρήνη τις Ὑόεσσα καλεῖται.

XCVI. Ἐπίστανται δ' οἱ παλαιοὶ καὶ τὸ πάνυ ψυχρὸν a ὕδωρ ἐν ταῖς προπόσεσιν. ἀλλ' οὐκ ἐρῶ, ἐὰν μὴ καὶ

1 πίῃ msf. A. πίῃς Grot. 2 Vulgo ἐν γαι. truncato corruptoque vocabulo.

Si quis quid dixit, doctus esse existimans,
ego vero contradicam, te id turbet nihil:
sed, si vis, animum adverte, & adtende auribus.

At ne mihi quaeso invideas, inquit Ulpianus, *Taurina aqua* qualis sit, explicare: tales enim voces ego sitio. Tum Cynulcus: Igitur tibi, inquit, quoniam verborum siti laboras, benevolentiae caussa propino, accipiens ab Alexide ex Pythagorica,

Aquae ἀπέφθου (i. e. *decoctae*) *calicem: nam si crudam bibas,*
gravis est, molestiamque creat.

Taurinam vero *aquam*, o amice, nominavit Sophocles in Aegeo, a Tauro fluvio prope Troezena labente, apud quem etiam fons manat, cui Hyoëssa nomen.

96. Norunt vero veteres etiam aquam prorsus frigidam in propinationibus: sed tibi non dicam, nisi prius

σύ με διδάξῃς, εἰ ἔπινον θερμὸν ὕδωρ ἐν ταῖς εὐωχίαις οἱ ἀρχαῖοι. εἰ γὰρ οἱ κρατῆρες ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος τῆς ὀνομασίας ἔτυχον, οὗτοί τε κερασθέντες παρέκειντο πλήρεις, οὐ ζέον τὸ ποτὸν παρεῖχον, λεβήτων τρόπον ὑποκαιόμενοι. ὅτι γὰρ οἴδασι θερμὸν ὕδωρ, Εὔπολις μὲν ἐν Δήμοις παρίστησιν· Aqua calida.

Τὸ χάλκιον [1]
θέρμαινέ τ' ἡμῖν, καὶ θύη πέττειν τινὰ [2]
κέλευ', ἵνα σπλάγχνοισι συγγενώμεθα.

b Ἀντιφάνης δ' ἐν Ὀμφάλῃ·

Ἐν χύτρᾳ δέ μοι
ὅπως ὕδωρ ἕψοντα μηδέν' ὄψομαι.
οὐ γὰρ κακὸν ἔχω, μήδ' ἔχοιμ'. ἐὰν δ' ἄρα
στρέφῃ με περὶ τὴν γαστέρ' ἢ τὸν ὀμφαλὸν,
παρὰ Φερτάτου [3] δακτύλιος ἔστι μοι δραχμῆς.

1 χαλκίειον edd. χαλκεῖον mſ. *A*. 2 Vulgo τινὰ πέττειν. 3 Aliis nomen proprium eſt: *a Phertato*. Forſ. φέρτατος δακτύλιος.

tu me docueris, an *calidam aquam* in epulis olim biberint. Nam ſi *crateres* ab eo, quod fieri ſolebat, nomen ſortiti ſunt, iique commixto vino repleti adſtabant; non exhibebant hi ferventem potum, nec enim lebetum more ſubiectum ignem habebant. Attamen, calidae aquae uſum non fuiſſe veteribus ignotum, docet Eupolis in Populis:

Ahenumque
calefac nobis, & victimas coquendas
cura, ut viſceribus una veſcamur.

Antiphanes vero in Omphale:

Ne quem ego
in ollâ mihi aquam coquentem videam!
Nec enim male me habeo, & ſpero non habiturum. Si tamen
tormina in ventre aut circa umbilicum cruciarent,
eſt mihi a praeſtantiſſimo (artifice) drachmâ emtus anulus.

Ἐν δὲ Ἀλειπτρίᾳ (Φέρεται [1] τὸ δρᾶμα καὶ ὡς Ἀλέξιδος.)

Ἐὰν δὲ τοὐργαστήριον ποιῆτε περιβόητον,
κατασκεδῶ, νὴ τὴν Φίλην Δήμητρα, τὴν μεγίστην σ'
ἀρύταιναν ὑμῶν, ἐκ μέσου βάψασα τοῦ λέβητος
ζέοντος ὕδατος. εἰ δὲ μὴ, [2] μηδέποθ' ὕδωρ πίοιμι
ἐλευθέριον.

Πλάτων δ' ἐν τετάρτῳ [3] Πολιτείας „Ἐπιθυμία ἐν τῇ ψυχῇ εἴη, οἷον δίψα ἐστίν. δίψα ἄρα γε θερμοῦ ποτοῦ ἢ ψυχροῦ, ἢ πολλοῦ ἢ ὀλίγου, ἢ καὶ ἑνὶ λόγῳ [4] ποιοῦ τινος πώματος, ἢ ἐὰν μέν τις θερμότης τῷ δίψει προσῇ, τὴν τοῦ ψυχροῦ ἐπιθυμίαν προσπαρέχοι ἄν· ἐὰν δὲ ψυχρότης, τὴν τοῦ θερμοῦ· ἐὰν δὲ διὰ πλήθους παρουσίαν πολλὴ ἡ δίψα ᾖ, ὅτι τὴν τοῦ πολ- d λοῦ παρέξεται· ἐὰν δὲ ὀλίγη, τὴν τοῦ ὀλίγου· αὐτὸ δὲ

1 Forf. δὲ τὸ δρ. 2 Deerat vulgo μή. 3 Vulgo ἐν πρώτῳ. 4 ἐν ὀλίγῳ vulgo.

Idem in Aliptria, (i. e. Unctrice;) quam fabulam alii quidem Alexidi tribuunt:

Si officinam diffamaveritis nostram,
effundam (per caram Cererem) maximam
in vos trullam, de medio lebete haustâ
fervente aquâ plenam. Id ni fecero, numquam bibam
liberam aquam.

Plato vero, quarto libro DE Republica: »Cupiditas in animo fuerit, qualis sitis est. Sitis igitur calidae potionis aut frigidae; multae aut paucae; aut, uno verbo, potionis alicuius qualem res fert. Aut, si quis calor coniunctus fuerit cum siti, frigidae potionis cupiditatem adferet: sin frigus, calidae cupiditatem: si propter caussae vehementiam multa sitis est, adferet illa cupiditatem multae potionis; si exigua sitis, paucae. Ipsum ve-

τὸ διψῆν, οὐ μή ποτε ἄλλου γένηται ἐπιθυμία, ἢ οὗπερ πέφυκεν, αὐτοῦ πώματος. καὶ αὖ τὸ [1] πεινῆν, βρώματος.“ Σῆμος δὲ ὁ Δήλιος ἐν δευτέρᾳ Νησιάδος, ἐν Κιμώλῳ τῇ νήσῳ φησὶ ψυχεῖα κατεσκευάσθαι θέρους ὀρυκτὰ, ἔνθα χλιεροῦ ὕδατος πλήρη κεράμια καταθέντες, ὕστερον [2] κομίζονται χιόνος οὐδὲν διάφορα. Τὸ δὲ χλιαρὸν ὕδωρ Ἀθηναῖοι μετάκερας
e καλοῦσιν, ὡς Σώφιλος ἐν Ἀνδροκλεῖ. Ἄλεξις δ' ἐν Λοκροῖς·

Αἱ δὲ παῖδες παρέχεον,
ἡ μὲν τὸ θερμὸν, ἡ δ' ἑτέρα τὸ [3] μετάκερας.

καὶ Φιλήμων ἐν Κορινθίᾳ. Ἄμφις δ' ἐν Βαλανείῳ·

Ἀνεβόησεν —
ὕδωρ ἐνεγκεῖν θερμὸν, ἄλλος μετάκερας.

Μέλλοντος δὲ τοῦ κυνικοῦ τούτοις ἐπισωρεύειν τι- XCVII.

1 αὖ τοῦ edd. vett. cum mſ. *A.* αὐτὸ ed. Caſ. 2 Ex coniect. ſic ſcripſi, pro ὕδατος, quod h. l. temere repetebatur. 3 Ignorant vulgo articulum.

ro ſitire numquam alterius cuiuſdam rei cupiditas fuerit, niſi cuius ſuâ naturâ eſt, nempe ipſius potionis. Sic rurſus & eſurire, cupiditas cibi.« Semus vero Delius, ſecundo libro Neſiados, (i. e. DE Inſulis,) ſcribit, in inſula Cimolo per aeſtatem frigidarias ſpecus effodi, in quibus poſtquam aquae tepentis plena dolia repoſuerunt, eadem deinde recipiunt nihil a nive differentia. *Tepidam* vero aquam Athenienſes *μετάκερας* vocant, ut Sophilus in Androcle. Alexis vero in Locris ait:

Ancillae vero adfundebant,
altera calidam, altera μετάκερας.

Item Philemon in Corinthia. Amphis vero in Balneo:

Exclamavit alius,
aquam adferte calidam; alius μετάκερας.

97. Plura his cumulaturus erat Cynulcus, cum Pon-

Frigidae potus.

να, ὁ Ποντιανὸς ἔφη· Οἴδασιν, ὦ φίλτατοι ἀνδρῶν, οἱ ἀρχαῖοι καὶ τὴν τοῦ πάνυ ψυχροῦ πόσιν. Ἄλεξις γοῦν ἐν Παρασίτῳ φησί·

Καὶ γὰρ βούλομαι
ὕδατός σε γεῦσαι· πρᾶγμα δ' ἐστί μοι μέγα [1]
φρέατος [2] ἔνδον ψυχρότερον Ἀραρότος. f

Ὀνομάζει δὲ καὶ Ἕρμιππος, ἐν Κέρκωψι, φρεατιαῖον ὕδωρ οὕτως. Ὅτι δὲ καὶ χιόνας ἔπινον, ἐν Μανδραγοριζομένῃ ἔφη Ἄλεξις·

Nivis potus.

Εἶτ' οὐ περίεργόν ἐστιν ἄνθρωπος φυτὸν,
ὑπεναντιωτάτοις τε πλείστοις χρώμενον;
Ἐρῶμεν ἀλλοτρίων, παρορῶμεν συγγενεῖς.
Ἔχοντες οὐδὲν, εὐποροῦμεν τοῖς πέλας. a
Ἐράνους φέροντες, οὐ φέρομεν ἀλλ' ἢ κακῶς. [3]
Τὰκ' τῆς [4] τροφῆς δὲ τῆς καθ' ἡμέραν πάλιν·

1 Vulgo omnes μέτα. 2 Forf. φρεατίου. 3 κακοῖς Grotius. 4 Ἀκτῆς edd.

tianus fic eft exorfus. Veteribus, o Virorum amiciffimi, notus etiam fuit *aquae valde frigidae potus*. Alexis fane, in Parafito, ait:

Etenim volo,
aquam te guftare: eft autem mihi egregius
puteus intus, frigidior Ararote.

Aquam e puteo hauftam Hermippus, in Cercopibus, (f. Veteratoribus) *putealem* vocat. *Nivem* vero etiam bibiffe veteres, dixit Alexis in Mandragorizomena, (h. e. Mandragoris-utente-muliere:)

Faftidiofa nonne res vere eft homo,
gaudenfque rebus inter fe contrariis?
Cognatos defpicamur, amamus exteros.
Egentes ipfi, divites aliis fumus.
Ferentes fymbolas, conferimus fordide.
Quotidianum vero victum quod attinet,

γλιχόμεθα μὲν τὴν μάζαν ἵνα λευκὴ παρῇ·
ζωμὸν δὲ ταύτῃ μέλανα μηχανώμεθα.
τὸ καλὸν δὲ [1] χρῶμα τῷ δευσοποιῷ χρώζομεν.
Καὶ χιόνα μὲν πίνειν παρασκευάζομεν·
τὸ δ' ὄψον [2] ἐὰν μὴ θερμὸν ᾖ, διασύρομεν.
καὶ τὸν μὲν ὀξὺν οἶνον ἐκπυτίζομεν,
ἐπὶ ταῖς ἀβυρτάκαισι δ' ἐκβακχεύομεν.
b Οὐκοῦν, τὸ πολλοῖς τῶν σοφῶν εἰρημένον,
τὸ μὴ γένεσθαι μὲν, κράτιστον ἔστ' ἀεί·
ἐπὰν γένηται δ', ὡς τάχιστ' ἔχειν τέλος.

Δεξικράτης δ', ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὑφ' ἑαυτῶν πλανώμενοι, φησίν·

Εἰ δὲ μεθύω, καὶ χιόνα πίνω,
καὶ μύρον ἐπὶ στόματος κράτιστον Αἴγυπτος ποιεῖ.

Εὐθυκλῆς δ' ἐν Ἀσώτοις ἢ Ἐπιστολῇ·

Πρῶτος μὲν εἶδεν, εἰ χιὼν ἔστ' ὠνία·

1 Forſ. τὸ καλόν τε. 2 τὸ δ' ὅλον babent mssti noſtri cum edd. vett.

optamus maza ſit quam candidiſſima,
atque interim illi aptamus ius nigerrimum:
bono colori triſtem ſuperinducimus.
Nivem potamus frigidam, interea tamen
piſces ni valde caleant, id vitio damus.
Vinum quod aceſcit, bibimus cum faſtidio;
abyrtacas amamus inſane tamen.
Nonne ergo verum eſt, quod ſapientes praedicant:
numquam fuiſſe natum, longe eſſe optimum;
aut, natus ſi ſis, quam celerrime emori?

Dexicrates vero, in fabula cui titulus A ſe ipſis Decepti,

Cum vero ebrius ſum, tum & nivem bibo,
& unguentum, quo caput delibuam, optimum Aegyptus
conficit.

Euthycles, in Aſotis (i. e. Prodigis) ſeu Epiſtolâ:

Primus ille novit, nix an ſit venalis;

πρῶτον δ' ἐκεῖνον σχαδόνα δεῖ πάντως φαγεῖν.

Οἶδεν δὲ καὶ ὁ καλὸς Ξενοφῶν ἐν Ἀπομνημονεύμασι c τὴν διὰ χιόνος πόσιν. Χάρης δ' ὁ Μιτυληναῖος, ἐν ταῖς Περὶ Ἀλέξανδρον Ἱστορίαις, καὶ, ὅπως δεῖ χιόνα διαφυλάσσεσθαι, εἴρηκεν, διηγούμενος περὶ τῆς πολιορκίας τῆς ἐν Ἰνδοῖς πόλεως Πέτρας· ὀρύξαι φάσκων τὸν Ἀλέξανδρον ὀρύγματα τριάκοντα συχνὰ, ἃ πληρώσαντα χιόνος παρεμβαλεῖν δρυὸς κλάδους. οὕτω γὰρ παραμενεῖν πλείω χρόνον τὴν χιόνα.

XCVIII. Vini refrigeratio.

Ὅτι δὲ καὶ τὸν οἶνον ἔψυχον ὑπὲρ τοῦ ψυχρότερον αὐτὸν πίνειν, Στράττις φησὶν ἐν Ψυχασταῖς·

Οἶνον πιεῖν γὰρ [1] οὐδ' ἂν εἷς d
δέξαιτο θερμὸν, ἀλλὰ πολὺ τοὐναντίον
ψυχόμενον ἐν τῷ φρέατι, χιόνι μεμιγμένον.

Καὶ ὁ Λύσιππος ἐν Βάκχαις·

1 Vulgo οἶνον γὰρ πιεῖν.

primum illum oportet favum omnino comedere.

Quin & elegans Xenophon, in Memorabilibus, potionem cum nive novit. Chares vero Mitylenaeus, in Historiis Alexandri, etiam, qua ratione conservanda sit nix, exposuit, ubi Petrae oppidi Indorum obsidionem enarrat. Scribit enim, iussisse Alexandrum fossas triginta parum inter se distantes excavari, easque nive repleri, simul iniectis quercuum ramis: sic enim plurimum tempus durasse nivem.

98. *Vinum* autem quo gelidius biberent, *refrigerasse* veteres, Strattis docet in Psychastis, (i. e. Frigus-captantibus:)

Vinum enim bibere nemo
sustinebit calidum, immo vero contra
in puteo refrigeratum, & dilutum nive.

Et Lysippus in Bacchis:

A. Ἕρμων, τί ἐστι; πῶς ἔχομεν; B. Τί δ' ἄλλο γ', ἢ
ὁ πατὴρ ἄνωθεν ἐς τὸ Φρέαρ, μοὶ δοκεῖν,[1]
ὥσπερ τὸν οἶνον τοῦ θέρους, καθεῖκεν ἕ.[2]

Δίφιλος δ' ἐν Μνηματίῳ φησί·

Ψύξον τὸν οἶνον, Δῶρι.[3]

Πρωταγορίδης δ' ἐν δευτέρῳ τῶν Κωμικῶν Ἱστοριῶν, e τὸν Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως κατὰ τὸν ποταμὸν διηγούμενος πλοῦν, λέγει τι καὶ περὶ ἐπιτεχνήσεως ψυχρῶν ὑδάτων, ἐν τούτοις· „Τὴν γὰρ ἡμέραν ἀνηλιάζοντες αὐτὸ, τῆς νυκτὸς ἀπηθοῦντες τὸ παχύτατον, τὸ λοιπὸν ἐξαιθριάζουσιν ἐν ὑδρείαις κεραμείαις ἐπὶ τῶν μετεωροτάτων μερῶν τῆς οἰκήσεως, δι' ὅλης τε τῆς νυκτὸς δύο παῖδες ὕδατι τὰ τεύχη καταῤῥαίνουσιν. ὄρθρου δὲ καθαιροῦντες, καὶ τὴν ὑποστάθμην πάλιν ὑποσπῶντες, λεπτόν τε ποιοῦντες αὐτὸ, καὶ πρὸς ὑγίειαν οἷον

Aquae refrigeratio.

1 μὴ δοκεῖ edd. μοι δοκεῖ mſ. *Ep.* 2 καθεικέναι vulgo, absque ἕ.
3 Sic noſtrae membranae. Δωρίτων edd. vett. e quo Δωρίων fecit Caſaub.

A. *Hermon, quid eſt? quo loco ſumus?* B. *Quid aliud, niſi*
quod pater ſuperne in puteum, ut mihi videtur,
ſicut vinum aeſtate, ſic nunc demiſit ſe.

Diphilus, in Mnematio, (i. e. Monumentulo,) ait:

Refrigera vinum, Doris.

Protagorides, ſecundo libro Comicarum Hiſtoriarum, Antiochi regis in flumine navigationem enarrans, nonnihil etiam de *artificioſa aquae refrigeratione* tradit, his verbis: „ Interdiu aquam inſolantes, & ſub noctem quod craſſiſſimum eſt colo ſecernentes, reliquum urnis fictilibus exceptum in excelſiſſima aedium parte aëri exponunt, & duo pueri tota nocte aquâ irrigant vaſa. Diluculo tollunt, & ſedimento denuo detracto ita tenuem reddunt aquam, ut ad bibendum ſit ſaluberrima: quo

ἄριστον, ἐν ἀχύροις τιθέασι τὰς ὑδρείας· εἶθ᾽ οὕτως f
Cisternina aqua. χρῶνται, χιόνος οὐδ᾽ ἥν τιν᾽ οὖν χρείαν ἔχοντες." Λακκαίου δὲ ὕδατος μνημονεύει Ἀναξίλας ἐν Αὐλητῇ, οὕτως·

Ὕδατός τε λακκαίου παρ᾽ ἐμοῦ τουτί γε σοι
νόμιζ᾽ ὑπάρχειν.

καὶ πάλιν·

Ἴσως τὸ λακκαῖόν γ᾽ ὕδωρ ἀπόλωλεν. — a

Ὁ Ἀπολλόδωρος δ᾽ ὁ Γελῷος καὶ τοῦ λάκκου αὐτοῦ, ὥσπερ ἡμεῖς λέγομεν, μνημονεύει ἐν Ἀπολιπούσῃ, οὕτως·

Ἀγωνιῶσα, τόν τε τοῦ λάκκου κάδον
λύσασα, καὶ τὸν τοῦ φρέατος, εὐτρεπεῖς
τὰς ἱμονιὰς πεποίηκας. [1]

XCIX. Τούτων ὁ Μυρτίλος ἀκούσας, ἔφη· Ἐγὼ δ᾽ ὢν φιλοτάριχος, ὦ ἑταῖροι, χιόνος πιεῖν βούλομαι, κατὰ

1 Commode πεποίηκα legit Dalech.

facto, in paleis recondunt urnas; & sic deinde eâ aquâ utuntur, ut nive prorsus non indigeant. « *Cisterninae* aquae meminit Anaxilas, in Tibicine, sic:

A. *Et aqua e cisterna* [mihi opus est.] B. *Hanc quidem a me*
te habiturum puta.

& rursus:

Fortasse periit cisternina aqua.

Apollodorus vero Gelous etiam ipsius *cisternae* (τοῦ λάκκου) ut nos loquimur, meminit, in Apolipusa (s. Desertrice) sic:

Anxia & cisternae situlam
solvi, & putei; utque parati essent
funes, curavi.

99. His auditis Myrtilus ait: Ego vero, cum philotarichus sim, (i. e. salsamenta amans) o amici, nivem

Σιμωνίδην. καὶ ὁ Οὐλπιανός· Κεῖται μὲν ὁ Φιλοτάριχος, ἔφη, παρ' Ἀντιφάνει ἐν Ὀμφάλῃ, οὕτως· *Nivem bibunt deipnosophistae.*

b Οὐ φιλοτάριχος οὐδαμῶς εἰμ', ὦ κόρη.

Ἄλεξις δ' ἐν Γυναικοκρατίᾳ καὶ ζωμοτάριχόν τινα κέκληκεν, ἐν τούτοις·

Ὁ δὲ Κίλιξ
ὅδ', Ἱπποκλῆς, ὁ ζωμοτάριχος, ὑποκριτής.

Τὸ δὲ κατὰ Σιμωνίδην τί ἐστιν, οὐκ οἶδα. Οὐ γὰρ μέλει σοι, ἔφη ὁ Μυρτίλος, ἱστορίας, ὦ γάστρων. κνισολοῖχος [1] γάρ τις εἶ, καὶ, [2] κατὰ τὸν Σάμιον ποιητὴν Ἄσιον, τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον, κνισοκόλαξ. Καλλίστρατος ἐν ἑβδόμῳ Συμμίκτων φησὶν, ὡς ἑστιώμενος παρά τισι Σιμωνίδης ὁ ποιητὴς κραταιοῦ καύματος ὥρᾳ, καὶ τῶν οἰνοχόων τοῖς ἄλλοις *Asius, vetus poëta.*

c (margin letter beside "κόλαξ. Καλλίστρατος")

1 κνισσολοιχὸς mſ. *Epit.* 2 Vulgo γάρ τις εἶ κατὰ τὸν Σαμ. absque καὶ, ſed deinde paulo inferius καὶ κνισσοκόλαξ.

bibere cupio iuxta Simonidem. Et Ulpianus: Legitur quidem, inquit, vocabulum *philotarichos* apud Antiphanem in Omphale, ſic:

Philotarichos nequaquam ſum, o virgo!

Alexis vero, in Mulierum-Imperio, etiam *zomotarichon* (i. e. qui iuſculum e ſalſamentis amat) nonneminem adpellavit, his verbis:

Cilix vero
hic, Hippocles, zomotarichos, hiſtrio.

Quid ſit vero, quod *iuxta Simonidem* dixiſti, neſcio. Nempe quia tibi non curae eſt, lurco! inquit Myrtilus, hiſtoriarum cognitio. Nam κνισολοῖχος es, (*liguritor, adipem lambens*) &, quod Samius poëta Aſius, antiquus ille, ait, κνισοκόλαξ. (*adipis cauſſâ adulator.*) Calliſtratus ſeptimo libro Miſcellaneorum ſcribit, epulantem apud nonnullos Simonidem fervida aeſtate, cum pincernae aliis vinum, quod bibebant, nive miſcerent,

Simonidis epigramma de Nive.

μισγόντων εἰς τὸ ποτὸν χιόνος, αὐτῷ δὲ οὔ, ἀπεσχεδίασε τόδε τὸ ἐπίγραμμα·

Τὴν [1] ῥά ποτ' Οὐλύμποιο περὶ πλευρὰς ἐκάλυψεν
ὠκὺς [2] ἀπὸ Θρήκης ὀρνύμενος Βορέης,
ἀνδρῶν δ' ἀχλαίνων ἔδακε φρένας· αὐτὰρ ἐκάμφθη, [3]
ζωὴ Πιερίην γῆν ἐπιεσσαμένη·
Ἔν τις [4] ἐμοὶ καὶ τῆς [5] χεέτω μέρος. οὐ γὰρ ἔοικε,
θερμὴν βαστάζειν ἀνδρὶ φίλῳ πρόποσιν. d

Πιόντος οὖν αὐτοῦ, πάλιν ἐζήτει ὁ Οὐλπιανὸς, ποῦ κεῖται ὁ κνισολοῖχος, καὶ τίνα ἐστὶ τὰ τοῦ Ἀσίου ἔπη, τὰ περὶ τοῦ κνισοκόλακος. τὰ μὲν οὖν τοῦ Ἀσίου, ἔφη ὁ Μυρτίλος, ἔπη ταῦτά ἐστι·

Κνισολοῖχος & κνισοκόλαξ.

Χωλὸς, στιγματίης, πολυγήραος, ἶσος ἀλήτῃ,
ἦλθεν ὁ κνισοκόλαξ, εὖτε Μέλης ἐγάμει,

1 Τῇ corrigendum cenſuit Caſaub. quod adoptavit Br. 2 Percommode ὀξὺς corrigunt viri docti. 3 ἐκρύφθη placuit Brunckio. 4 Vulgo Ἕν τις. 5 ἐμοί γ' αὐτῆς edd.

ipſi vero minime, ex tempore compoſitum epigramma hoc recitaſſe:

Quâ olim Olympi circum latera texit
acer e Thracia irruens boreas;
quae virorum laena-carentium momordit pectora; ſed clementior facta eſt,
ex quo viva terram induit Pieriam:
huius etiam mihi infundat aliquis partem. Nec enim convenit,
amico viro calidam offerre propinationem.

Cynulcus cum bibiſſet, rurſus quaeſivit Ulpianus, ubi legeretur vocabulum κνισολοῖχος, & quinam eſſent Aſii verſus, quibus de κνισοκόλακι ageretur. Igitur Aſii verſus, inquit Myrtilus, hi ſunt:

Claudus, notis inuſtus, vetulus, mendico ſimilis,
venit Cniſocolax, nuptias cum celebraret Meles,

ἄκλητος ζωμοῦ κεχρημένος· ἐν δὲ μέσοισιν
e ἥρως εἱστήκει, βορβόρου ἐξαναδύς.

Ὁ δὲ κνισολοῖχος ἐστὶ παρὰ μὲν Σωφίλῳ, ἐν Φιλάρχῳ, οὕτως·

Ὀψοφάγος εἶ καὶ κνισολοῖχος. — —

ἐν δὲ τοῖς ἐπιγραφομένοις Συντρέχουσι κνισολοιχίαν εἴρηκεν, ἐν τούτοις·

Ὁ πορνοβοσκὸς γάρ μ', [1] ὑπὸ κνισολοιχίας,
χορδήν τιν' αἱματῖτιν [2] αὐτῷ σκευάσαι
ἐκέλευσε ταυτηνὶ ἐμέ.

f Τοῦ κνισολοίχου δὲ καὶ Ἀντιφάνης μνημονεύει ἐν Βομβυλίῳ. [3] Ὅτι δ' ἔπινον καὶ γλυκὺν οἶνον μεταξὺ ἐσθίοντες, Ἄλεξίς φησιν ἐν Δρωπίδῃ·

Εἰσῆλθεν ἡ ἑταίρα, φέρουσα τὸν γλυκὺν
ἐν ἀργυρῷ πετηρίῳ πετάχνῳ τινὶ,
ἀστειοτάτῳ τὴν ὄψιν, οὔτε τρυβλίῳ,

1 Temere adiectum pronomen videtur. 2 αἱματιάτιν edd. 3 Forſ. Βομβυλίωνι.

invocatus, iuſculi indigens: in medio vero
conſtitit heros, luto emergens.

Κνισολοῖχος vero eſt apud Sophilum, in Philarcho, ſic:

Obſoniorum heluo es, & adipem lambens.

Idemque in fabula, quae Concurrentes inſcribitur, κνισολοιχίαν etiam (*liguritionem*) dixit, his verbis:

Leno enim ille, prae liguritione,
botellum ſanguine fartum ipſi parare
me iuſſit huncce.

Liguritorem, κνισολοῖχον dixit etiam Antiphanes in Bombylio. (*ſive* Bombylione.) Bibiſſe autem veteres etiam *dulce vinum* inter epulas, Alexis docet in Dropide:

Ingreſſum eſt ſcortum, dulce vinum ferens
in argenteo quodam poculo, petachnon quale vocatur,
elegantiſſimo adſpectu: non patina erat,

οὔτε φιάλη· μετεῖχε δ' ἀμφοῖν τοῖν ῥυθμοῖν.

C. Ἑξῆς ἐπεισηνέχθη πλακοῦς ἐκ γάλακτος ἰτρίων
Libum. τε καὶ μέλιτος, ὃν Ῥωμαῖοι λίβον καλοῦσι. καὶ ὁ 2
Κύνουλκος ἔφη· Ἐμπίπλασο, Οὐλπιανὲ, χθοροδλάψου [1] πατρίου, ὃς παρ' οὐδενὶ τῶν παλαιῶν, μὰ τὴν Δήμητρα, γέγραπται, πλὴν εἰ μὴ ἄρα παρὰ τοῖς τὰ Φοινικικὰ συγγεγραφόσι, Σουνιαίθωνι [2] καὶ Μαχῷ τοῖς σοῖς πολίταις. καὶ ὁ Οὐλπιανός· Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν, ἔφη, ὦ κυνάμυια, [3] μελιπήκτων ἅλις· ἡδέως δ'
Alica. ἂν χόνδρου φάγοιμι, τῶν ὀστρακίδων ἢ τῶν [4] κοκκάλων ἀφθόνως ἐχόντος. καὶ κομισθέντος, Δότε, ἔφη, μυστίλην· οὐ γὰρ ἂν εἴποιμι μύστρον, παρ' οὐδενί γε [5] τῶν πρὸ ἡμῶν εἰρημένον. Ἐπιλήσμων εἶ, ἔφη, ὦ b
θαυμάσιε, ὁ Αἰμιλιανός. οὐ σὺ μέν τοι τὸν Κολο-

1 Sic noster codex *A*. χιβροδλάψου edd. 2 Σαγχωνιάθωνι vel Σαγχουνιάθωνι probabiliter utique corrigunt viri docti. Dein rectius fuerit Μώχῳ penacute. 3 Sic nostrae membranae. κυνόμυια edd. 4 καὶ τῶν mſ. *Ep.* 5 οὐδενὶ δὲ edd. vett. cum mſ. *A.* Lubens ferrem οὐδενὶ δή.

nec phiala, sed de utriusque participabat figura.

100. Dein illata est placenta ex lacte, crustulis, & melle; quod Romani *libum* vocant. Et Cynulcus dixit: Imple te, Ulpiane, patrio *chthorodlapso;* quod nomen, per Cererem, apud neminem veterum scriptum legitur, nisi forte apud rerum Phoeniciarum scriptores Suniaethonem [Sanchoniathonem] & Mochum, tuos cives. Tum Ulpianus: At ego quidem, o canina musca, mellitarum satis habeo placentarum; lubens vero *alicâ* vescar, cui nucleorum pineae nucis abunde sit admixtum. Quae cum esset adlata: Date, inquit, *mystilen;* (cochlear;) nam *mystron* non dicam, quod vocabulum a nemine ante nostram aetatem usurpatum legitur. Obliviosus es, o optime, inquit Aemilianus. Nonne tu sem-

Φώνιον Νίκανδρον ἀεὶ τεθαύμακας, τὸν ἐποποιὸν, ὡς Φιλάρχαιον, καὶ πολυμαθῆ; καὶ ὡς τὸ πεπέριον [1] ὀνομάσαντα παρέθου; οὗτος τοίνυν αὐτὸς, ἐν τῷ προτέρῳ τῶν Γεωργικῶν, ἐμφανίζων τὴν τοῦ χόνδρου χρῆσιν, καὶ μύστρον ὠνόμασε, διὰ τούτων· Μύστρον, Cochlear.

'Αλλ' ὁπότ' ἢ ἐρίφοιο νεοσφάγος, ἠέ κεν ἀρνὸς,
ἢ αὐτοῦ [2] ὄρνιθος ἐφοπλίζεσθαι ἐδωδὴν,
χίδρα μὲν ἐκτρίψειας, ὑποστρώσας δ' ἐνὶ κοίλοις
e ἄγγεσιν, εὐώδει δὲ μιγῇ ἅμα φῦρσον ἐλαίῳ.
ζωμὸν δὲ βρομέοντα κατάντλασον, αὐτὸν ἀπ' αὐτοῦ
ἀρυόμενος, ἵνα μηδὲν ὑπερζῇ. [3] πνῖγε δὲ, πῶμα
ἀμφιβαλών· φωκτὸν γὰρ ἀνοιδαίνει βαρὺ κρῖμνον.
ἠρέμα δὲ χλιαρὸν [4] κοίλοις ἐκδαίνεο [5] μύστροις.

Διὰ τούτων, ὦ θαυμασιώτατε, ὑπογράφει ὁ Νίκανδρος τὴν χρείαν τοῦ τε χόνδρου, καὶ τῆς ἐπτισμένης

1 πέπερι corr. Casaub. 2 Suspicabar ἢ αὖ του. 3 Locus partim ex *Ep.* partim ex coniect. suppletus. 4 Vulgo δ' ἐν χλιάσι. Fors. δ' αὖ χλίαρον. 5 ἐξαίρεο *Epit.*

per Colophonium admiratus es Nicandrum, epicum poëtam, ut studiosum antiquitatis doctumque? cuius tu etiam verba citasti, quibus *piper* nominavit. Atqui idem ille, primo libro Georgicorum, ubi alicae usum declarat, *mystron* nominavit, his verbis:

Sin haedi recens iugulati, aut agni,
aut etiam gallinae parandum est edulium;
novellis ex spicis extrita grana in cavis sterne
vasis, admixtoque fragrante subige oleo.
Tum iusculum fervidum adfunde, ipsum ex se
hauriens, ne quid efferveat. Suffoca vero operculo
imposito: igni enim expositum, valde intumescit hordeum.
Sensim vero tepidum cavis epulare mystris.

His verbis, o vir perquam admirabilis, describit Nicander usum alicae & pisti hordei; infundere iubens

κριθῆς ἐπιχεῖν κελεύων ἀρνὸς ἢ ἐρίφου ζωμὸν, ἢ ὄρνιθος. τὰ μὲν οὖν χίδρα, φησὶν, ἔκτριψον μὲν ἐν θυείᾳ· ἃ μίξας δ' ἔλαιον αὐτοῖς, ἀναφύρασον ἡνίκ' ἂν ἕψηται. τὸν δ'[1] ἐκ τῆς τοιᾶσδε σκευῆς ἀναβρασσόμενον ζωμὸν, πυκνότερον τῇ ζωμηρύσει καταμίγνυε, μηδ' ἕτερον ἐπεγχέων, ἀλλ' αὐτὸν ἀπ' αὐτοῦ ἀρυόμενος, πρὸς τὸ μηδὲν ὑπερζέσαι τοῦ πιμελεστέρου. διὸ καί φησι, κατάπνιγε τὸ ὑπερζέον, ἐπιθεὶς πῶμα· τὸ γὰρ[2] κριμνὸν, οὕτω φωκτὸν γινόμενον, διοιδεῖ. τελευταῖον δὲ πράως χλιαρὸν γενόμενον, κοίλοις προσφέρου τοῖς μύστροις. Ἀλλὰ μὴν καὶ Ἱππόλοχος ὁ Μακεδὼν, ἐν τῇ πρὸς Λυγκέα ἐπιστολῇ, δι' ἧς ἐμφανίζει Μακεδονι- e
κόν τι δεῖπνον, πολυτελείᾳ τὰ πάντα πανταχοῦ γενόμενα ὑπερβάλλον, μνημονεύει ὡς ἑκάστῳ τῶν δειπνούντων δοθέντων μύστρων χρυσῶν. (Aurea cochlearia.) Ἐπεὶ δὲ φιλάρχαιος εἶναι θέλεις, καὶ οὐδὲν φὴς φθέγξασθαι, ὃ

1 Vulgo τὸν ἐκ absque coniunctione. 2 Abest vulgo γὰρ particula.

agni aut hoedi ius, aut gallinae. Igitur, novella grana, inquit, extere in mortario: & oleo mixtum subige quando coquitur. Tum ius ex hac operatione effervescens crebro commisce cochleari, non aliud adfundens, sed ipsum a se hauriens; ne quid de eo, quod pinguius est, dum nimium fervescit, effluat. Quare etiam dicit, suffoca (*vel* cohibe) quod nimium fervet, imponens operculum; nam pistum hordeum, ita igni expositum tumescit: postremo, tepidum paulatim factum, cavis mystris in cibum sume. Sed & Hippolochus Macedo, in epistola ad Lynceum, qua Macedonicam aliquam coenam exponit, magnificentiâ quasvis alias ubivis adparatas superantem, memorat singulis convivis aurea data mystra. At quoniam antiquitatis studiosum te profiteris, & nihil te eloqui dicis, quin sit Atticae dictionis,

μὴ τῆς Ἀττικῆς ἐστι φωνῆς, ὦ φίλτατε· τί ἐστιν ὃ λέγει Νικοφῶν, ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητὴς, ἐν τοῖς Χειρογάστορσιν; ἐγὼ γὰρ καὶ τοῦτον εὑρίσκω μνημονεύοντα τῶν μύστρων, ὅταν λέγῃ·

Μεμβραδοπώλαις, ἀκρατοπώλαις,
ἰσχαδοπώλαις, διφθεροπώλαις,
ἀλφιτοπώλαις, μυστριοπώλαις,
f βιβλιοπώλαις, κοσκινοπώλαις,
ἐγκριδοπώλαις, σπερματοπώλαις.

τίνες γὰρ ἂν εἶεν οἱ μυστριοπῶλαι, ἢ οἱ τὰ μύστρα πωλοῦντες; Μαθὼν οὖν ἐκ τούτων, ὦ καλέ μου Συραττικὲ, τὴν τοῦ μύστρου χρῆσιν, ἐμφοροῦ τοῦ χόνδρου, ἵνα μὴ λέγῃς, ἄκικυς εἰμὶ καὶ ὀλιγοδρανέω.[1]

CI. Alica.

Τεθαύμακα δὲ, καὶ πῶς οὐκ ἐζήτησας, ὁ δὲ χόν-
a δρος πόθεν; Μεγαρόθεν, ἢ Θετταλικός; ὅθεν καὶ Μυρτίλος ἐστίν. καὶ ὁ Οὐλπιανός· Παύομαι, ἔφη,

1 Forſ. ὀλιγοδρανέων.

o cariſſimum caput: quidnam illud eſt quod Nicophon dicit, veteris comoediae poëta, in Opificibus manuum labore vitam ſuſtentantibus? Ego enim & hunc reperio τῶν μύστρων meminiſſe, cum ait:

Membradopôlis, vini mercatoribus,
caricarum mercatoribus, coriorum mercatoribus,
farinae mercatoribus, myſtriopôlis,
bibliopôlis, cribrorum mercatoribus,
placentularum, ſeminum mercatoribus.

Quinam enim fuerint *myſtriopolae*, niſi qui *myſtra* (i. e. cochlearia) vendunt? Ex his igitur, o belle Syre-atticiſſans, myſtri uſum edoctus, alicam gnaviter comede; ne dicas, *languidus ſum*, & *viribus defectus.*

101. Miror vero, te non quaeſiviſſe, *alica* iſta unde ſit, utrum *Megarica*, an e *Theſſalia*, quae Myrtili patria eſt. Tum Ulpianus: Deſinam, ait, comedere, ſi me do-

ἐσθίων; ἂν με διδάξῃς, παρὰ τίσιν εἴρηνται οὗτοι οἱ χόνδροι. καὶ ὁ Αἰμιλιανὸς ἔφη· Ἀλλ' οὐ φθονήσω σοι. ὁρῶν γὰρ λαμπροτάτην δείπνου παρασκευὴν, βούλομαί σε δίκην ἀλεκτρυόνος ἐμφορηθέντα τοῦ χόνδρου κορύξασθαι,[1] καὶ διδάσκειν ἡμᾶς περὶ ὧν μέλλομεν ἐδεσμάτων μεταλαμβάνειν. Καὶ ὃς δυσχεράνας ἔφη· Πόθεν σοι καὶ τὰ ἐδέσματα; μὴ γὰρ ἀναπαύσασθαί ἐστι ζητοῦντα ἀεί τι πρὸς τοὺς ὀψιμαθεῖς τούτους σοφιστάς. Ἀλλὰ μὴν, ἔφη, καὶ περὶ τούτου σοι τὸν λόγον, ὁ Αἰμιλιανὸς, ἀποδώσω. λέξω δὲ πρῶτον περὶ τοῦ χόνδρου, Ἀντιφάνους παρατιθέμενος ἐξ Ἀντείας τάδε· b

A. Ἐν ταῖς σπυρίσι δὲ τί ποτ' ἐστί; φίλτατε.
B. Ἐν ταῖς τρισὶ μὲν χόνδρος ἀγαθὸς Μεγαρικός.
A. Οὐ Θετταλικὸν τὸν χρηστὸν εἶναί φασι δέ;
B. Τῆς Φοινίκης σεμίδαλις ἐκ πολλῆς σφόδρα

1 κοκκύξασθαι maluerat Casaub.

cueris, apud quosnam fiat Megaricae Thessalicaeque alicae mentio. Et Aemilianus: Hoc tibi non invidebo. Cum enim cernam splendidissimum coenae adparatum, volo te instar galli gallinacei alica satiatum erectâ cristâ ad certamen comparari, ac nos docere de *eduliis* (περὶ τῶν ἐδεσμάτων,) quae nobis deinceps adponentur. Tum ille indignatus, ait: Unde nunc tu etiam *edulia* (τὰ ἐδέσματα) profers? nec enim respirare licet, sed semper aliquid quaerendum est cum his sero doctis sophistis. At horum quoque, respondit Aemilianus, rationem tibi reddam. Dicam autem primum de *Alica*, Antiphanis proferens, ex Antea, verba haecce:

A. *In sportulis quid inest? carissimum caput!*
B. *In tribus quidem his est alica bona Megarica.*
A. *At nonne Thessalicam dicunt esse optimam?*
B. *E Phoenicia similago est, iam pridem admodum*

c 'ξητημένη.[1] — —

τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο δρᾶμα φέρεται καὶ ὡς Ἀλέξιδος, ἐν ὀλίγοις σφόδρα διαλλάττον. ἐν δὲ Πονήρᾳ πάλιν ὁ Ἄλεξις·

Καὶ χόνδρος ἔνδον ἐστὶ Θετταλικὸς πολύς.

χόνδρον δὲ εἴρηκε τὸ ῥόφημα Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν, οὕτως·

Ἢ χόνδρον ἑψῶν, εἶτα μυῖαν ἐμβαλὼν,
ἐδίδου ῥοφεῖν ἄν.

Καὶ σεμιδάλεως δὲ μέμνηται, καὶ εἰ μὴ τὰ μαρτύρια κρατῶ, Στράττις ἐν Ἀνθρωπορέστῃ,[2] καὶ Ἄλε- Similago.
d ξις ἐν Ἰσοστασίῳ. τὴν γενικὴν δὲ σεμιδάλιδος εἴρηκεν ὁ Στράττις ἐν τῷ αὐτῷ δράματι, οὕτως·

— Τῶν δὲ διδύμων ἐκγόνων σεμιδάλιδος.

1 ἐξεντημένη edd. vett. & ed. 1. Caſ. Puto & mſ. 4. 2 Ἀνθρωπορραίστῃ videtur oportuiſſe.

expetita.

Idem vero drama etiam ſub Alexidis nomine circumfertur, in pauciſſimis nonnihil diverſum. In Laborioſa vero rurſus ait Alexis:

Et alica intus eſt multa Theſſalica.

Chondron vero (*ſive* alicam) Ariſtophanes dixit *ſorbitionem* ex alica paratam:

Aut chondron poſtquam coxiſſet, muſcam dein iniiceret,
& ſic ſorbendum daret.

Et σεμιδάλεως (*ſimilaginis*) meminit, licet teſtimonium memoriâ non teneo, Strattis in Anthroporeſte, [*ſive*, Anthroporaeſte, i. e. Hominum-perditore,] & Alexis in Aequilibrio. Genitivum caſum vero σεμιδάλιδος formavit Strattis, in eadem fabula, his verbis:

Geminorum horum ſemidalidis filiorum.

Τὰ δὲ ἐδέσματα ὠνόμασεν Ἀντιφάνης ἐν Διδύμοις, οὑτωσί·

Ἀπέλαυσα πολλῶν καὶ καλῶν ἐδεσμάτων·
πιών τε προπόσεις τρεῖς ἴσως, ἢ τέτταρας,
ἐστρηνίων πως, καταβεβρωκὼς σιτία
ἴσως ἐλεφάντων τεττάρων.

Ἐχέτω τέλος καὶ [1] ἥδε ἡ βίβλος, ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῖς περὶ τῶν ἐδεσμάτων [2] ἔχουσα τὴν καταστρο- e
φήν. ἀρχὴν γὰρ τοῦ δείπνου ἀπὸ τῶν ἑξῆς ποιησόμεθα. — Οὐ πρότερόν γε, ὦ Ἀθηναῖε, πρὶν ἡμῖν διελθεῖν καὶ τὸ τοῦ Ἱππολόχου τὸ Μακεδονικὸν συμπόσιον. — Ἀλλ' εἰ τοῦτό σοι φίλον, ὦ Τιμόκρατες, οὕτω παρασκευαζώμεθα.

1 Abest καὶ editis libris. Malebam vero Ἐχέτω δὲ τέλος καὶ ἥδ. vel Καὶ ἐχέτω τέλος ἥδ. 2 περὶ τῶνδε τῶν ἐδεσμ. corrigebat Casaub. Equidem περὶ τῶν προπομάτων exspectaveram.

Ἐδέσματα vero (*edulia*) nominavit Antiphanes, in Geminis, sic:

Fruitus sum multis & bonis eduliis:
epotisque tribus aut quatuor propinationibus,
lasciviebam, voratis cibariis
quantum fere quatuor elephanti.

Sed claudatur hoc loco hic liber, & in sermonibus qui de Eduliis institui coepti sunt, [*sive*, qui de Gustationibus sunt instituti] exitum habeat. Nam a proximo Libro ipsius Coenae initium faciemus. — Nec tamen prius, o Athenaee, quam nobis Hippolochi etiam Macedonicum exposueris convivium. — Enimvero si id tibi gratum, o Timocrates, ita nos comparabimus.

SERIES TITULORUM

potiora cuiusque Libri Argumenta
indicantium:

quales, praeeuntibus fere Codicibus Msstis, in veteribus Editionibus exhibentur.

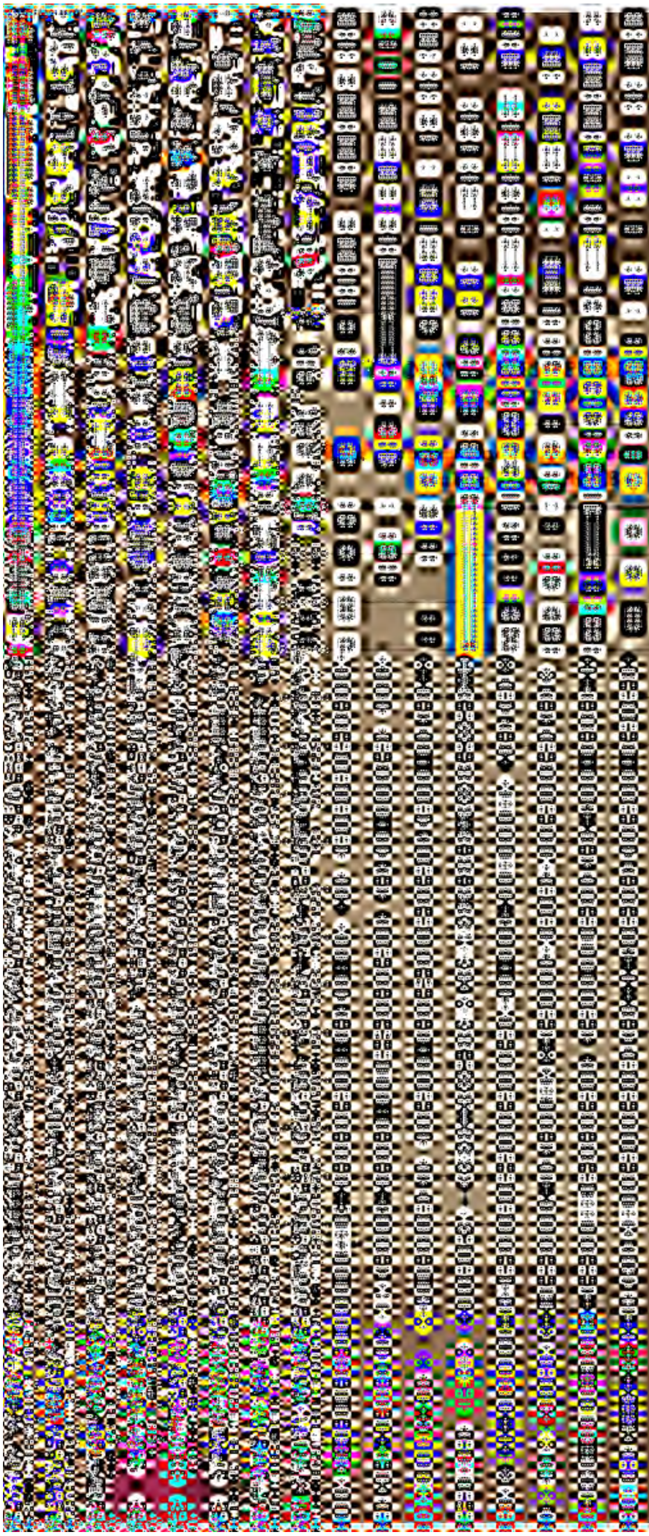
TITULI LIBRI PRIMI.

TITULI LIBRI SECUNDI.

		PAG. ed. Caſ.	CAP. ed. noſtr.
Πρόπομα.	*Propoma. Gustatio.*	58. c	51
μαλάχαι.	*Malvae.*	58. d	52
ἄλιμος.	*Alimos.*	58. f	*ib.*
κολοκύντη, σικύα.	*Cucurbita, ſicya.*	*ib.*	53
φιλοσόφων ζητήσεις χλευαζόμεναι.	*Ridentur quaeſtiones Philoſophorum.*	59. d	54
Πρόπομα.	*Guſtationis deſcriptio.*	60. a	55
μύκαι.	*Fungi.*	60. b	56
Κηφισόδοτος [Κηφισόδωρος] κατ' Ἀριστοτέλους βιβλία δ'.	*Cephiſodori adv. Ariſtotelem libri IV.*	60. d	*ib.*
μύκητες θανατηφόροι.	*Fungi mortiferi.*	60. e	57
σία.	*Sion.*	61. c	58
Μύκητες.	*Fungorum vires.*	61. d	59
ὕδνα.	*Tubera.*	62. a	60
ὑδνόφυλλον.	*Hydnophyllon.*	62. d	*ib.*
ἀκαλήφη.	*Urtica.*	*ib.*	61
ἀσπάραγοι.	*Aſparagi.*	*ib.*	62
ὅρμενος.	*Hormenos.*	62. f	*ib.*
Κοχλίαι.	*Cochleae.*	63. a	63
βολβοί.	*Bulbi.*	63. d	64
Κίχλαι.	*Turdi.*	64. f	68
Ἐπικιχλίδες Ὁμήρου.	*Homeri* Ἐπικιχλίδες.	65. a	*ib.*
συκαλίδες.	*Ficedulae.*	65. b	69
σπίνοι.	*Fringillae.*	65. c	70
κόψιχοι, καὶ ὀρνίθια.	*Merulae, & aviculae.*	65. d	71
ἐγκέφαλος.	*Cerebrum.*	65. f	72
πέπερι.	*Piper.*	66. d	73

TITULI LIBRI TERTII.

LIBRARY
MENT

stances to be
ding

